Rakottyai Tsiga

losonci szürszabó

l.

Grörffyszur

1724 –

Rakottyai Zsigmond

szuszabó

l.

Malmagyiepnünv. V.

54, 64. l. 67. l.

képpel

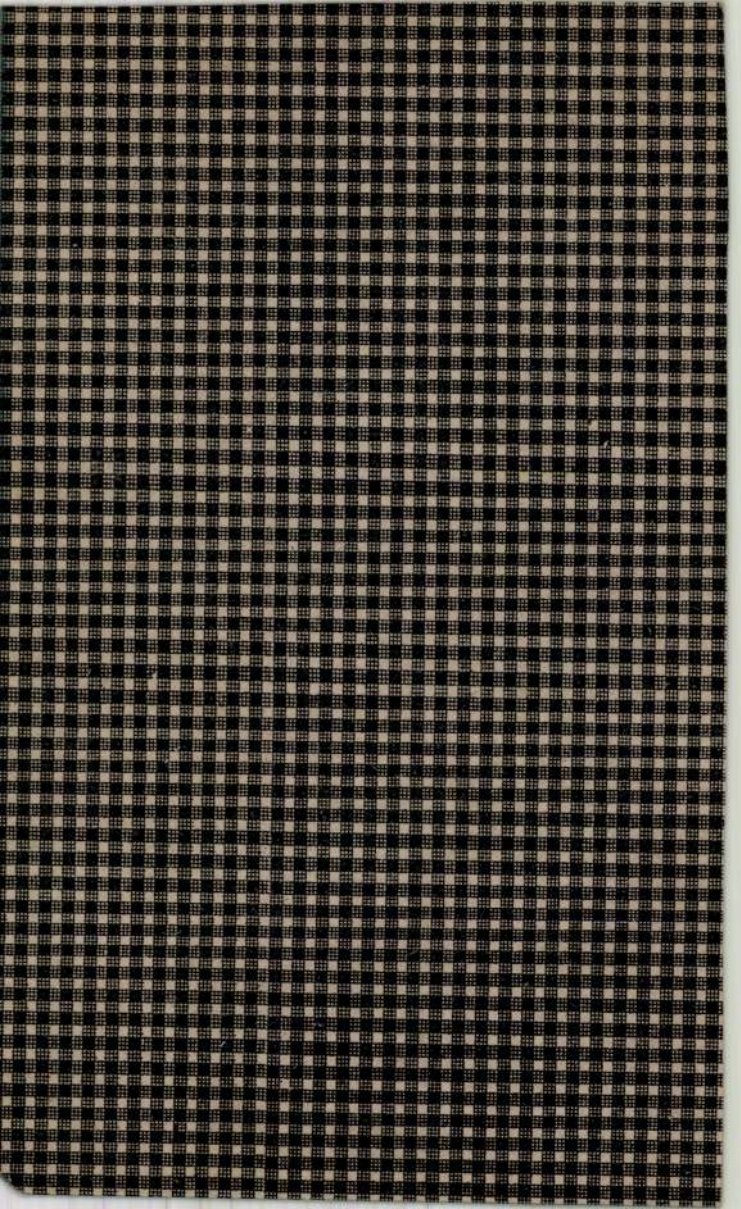

Rakottyay László

1896/97

Ferkápzomfoisk'vk

12r. C.

Rakottyai László

festő

1891-95

Címtár 1930. 871.

Rakovíci kastély

l.

Jedlicska II

365. l.

Férfi képe

403. Yacob Gerisz Cuyp

RAKOWITZ s. RAGOVITZ

RAKOWITZ l. RAGOVITZ

Pr.Z.

RÄKOVITZ 1. RAGOVITZ

Pr.Z.

Rakovitz Henrik, asztalosmester MDK

Az 1764-es országgyülés alkalmával Ráday megalkudott vele, hogy a diszterem és néhány mellette lévő szoba parkettáját elkészitti. 1766-ban Pécelen jár a "kis bibliotheca" könyvespolcai ügyében.

265.o.

A ma meglévő 3 eredeti , egyforma méretü könyvespolcban és a negyedik , egyszerübb kivitelüben Rakocitz müveit kell látnunk. Az első háromért 300 forintot (á 100) , a negyedikért 60 frtot fizetet Ráday.

266.o.

Zsindely Ferenc: A péceli Ráday-kastély.
Müv. Ért. 1956. V. Évf. 4. sz. 253- 276.o.

RÁKOSSY ZOLTÁN: LEÁNYFEJ. TANÁR: KANDÓ L.

Képzőmüv. Főisk. Évk.
1936/37.

TÓTH JÚLIA: FÉRFIFEJ.

TANÁR: KANDÓ L.

Rákosy Ernő

fesző Kassán

Brogyányi Kálmán, Festő-
művészet Szlovenszkón. Kassa
1931. 95. l.

Az **„EMERGÉ HAIRLOK"** tehát a leghigiénikusabb kárpitos töltőanyag.

Az **„EMERGÉ HAIRLOK"** minden kárpitozásnál felhasználható. Kiválóan alkalmas **matracok, chaiselongue**-ok, **recamier**-k készitésére; kész formadarabok alakjában felhasználható székek, fauteuil-ök, vasuti-, stb. ülések, karfák és támlák kárpitozására.

Főelárusitó:

BACK ÉS GERŐ

BUDAPEST, HAJÓ-UTCA 12-14. **TELEFON: 82-5-92.**

24749 KRAUSZ J. ÉS TÁRSA BUDAPEST.

Rákossy György

festő

1898–1901

Elmisk 1930.87.l

Rákossy Zoltán

Képzőm. fiúk kiáll. 1937

132. Rákossy Zoltán . . . Leányfej *
133. Rákossy Zoltán . . . Újhely vége
134. Rákossy Zoltán . . . Szent Család
135. Rákossy Zoltán . . . Szent Család

olaj

Tanár: Kandó L.

1 alakrajz.
Tanár: Varga N. Lajos

Rákossy Zoltán

IV. é.

GOP találmány 1932/33

Ferképzőmfoiskèvk 27 l.

Rákossy Zoltán

V. évs, a kiknek Bertalom-díj pályázatán dicsérét és 50 P jutalom.

Képzőm Fönk. Évk
1936/37. 55 l

Rákossy Zoltán

V. éves, tanasszegéd,
95 P. államsegély

Képrismű. Försk. Évk
1936/37. 53 l.

Rákossy Zoltán

V. éves Közepisk. tanárjel.

Ferkèpzomfoiskèvk

1936/37. 76 l.

Közepisk. tanári

oklevelet Eapok.

Rákossy Zoltán

festő

1928

Címmisk 1930. 87. l.

Rákossy Zoltán

festő

Műcs. kiáll. 1938 tól
Pipics 119. l.

KASSA

Gr. Mikály – kápolna

Zombory Gusztáv: Kassa. VV 1862, 50 ll.

Rákosy Zoltán
festő
Kisnyszállás ref.
Gimnázium

MKSz 1947

Rákosi Zoltán

1928/29 II, Kecskeméti telep

1929/30 – 1932/33

Ferkèpzomfoiskèvk

125. l.

bera volt döntő befolyással, késői munkáira pedig Murillo gyakorolt nem éppen kedvező befolyást. Élete fölváltva Sevillában és Madridban

Rákossy Zoltán

V. éves,

Korb Erzsébet tanul-
mányuti alapítvány
kamatait kapta olasz-
országi tanulmányutra

Képrm. Fölsk. Erk

1936/37. 55. l.

Rohonczky Iván

Nú 1942. III. 10.

942 III/10

munkaközben. De a legsikerültebbek voltak a Mimózáról és Gáborról, majd Borbálárol és Mimózáról készült felvételek. Az egész olyan volt, mint a multról álmodott vágyakozások valami csoda folytán megelevenedett sorozata... De aztán egyszer csak mégis kialudt a film hazug fénye. A rolókat is fel kellett huzni. A lakásba betört az éles, józan nappali világosság. A két asszony, az anya és az özvegy vörösre sirt szemmel, szédülten állottak ott a valóság plein-air-jében. Jött szinte zuhogott a valóságok korbácsa. A végkielégités összege fogyott. A drága lakásból ki kellett vonulni, a felesleges dolgokat el kellett adni. A mozigépész-rokon közvetitésével sikerült jó áron értékesiteni a házi filmvetitőgépet is. Nem maradt már jóformán körülötte más a multból, csak Mimóza, a kényes angora. Lassan az is gondot jelentett, mert a szép kis vadállat nem evett meg mást, mint friss nyershust. Jöttek a hustalan napok, a hus drágulása és előfordult, hogy Borbálának még lóhusért is sorba kellett állania, hogy Mimózának enni adhasson. Az angora nem vett tudomást a háboruról, az élelmezési nehézségekről, ő reggelire tejecskét, délben pedig friss nyershust volt csak hajlandó kosztolni...

A végkielégitési összeg tüneményesen fogyott. Nagy Gábornénak kenyérkeresetre kellett gondolnia. Tisztviselőnőnek nem pályázhatott. Nem tanult sem gépirást, sem gyorsirást, sem nyelveket. De tudta azt is, hogy a jól és becsületesen elvégzett háztartási munkát majdnem jobban megfizetik és értékelik manapság, mint a kishivatalnoknőket. Megindította az apróhirdetési hadjáratot, amely rövid időn belül eredményesen végződött. Házvezetőnői állást kapott egy birtokoscsaládnál, ahol a ház tizenhatéves kisasszonya Mimózát nagy elragadtatással fogadta és rögtönösen gondozásba vette...

3.

A pásztói gazdaságban idegzsongitó, nyugodt, tempós munka tette egyformává a napokat. A rövid boldogság-álomból már csak egy valóság élt körülötte: Mimóza. Az angorához ragaszkodott Borbála. De a házimunka folytonossága, a háztartás gépezetének szüntelen forgása bizony egész napra elválasztotta Mimózától. A angora Katókához szokott. Az ő

Gör. kat.: Kodrát. — ...ropai időszámitás szerint óra 25 perckor, nyugszik kel 2 óra 34 perckor,

...ás:

...izrajzi intézete jelenti: ...Komáromnál és Palánkánál apad, Bécsig alacsosy, lejjebb közepesen magas vizállásu. Vizállások: Schärding 280, Passau 551, Aschach 282, Struden 418, Stein 354, Bécs 353, Pozsony 350, Komárom 371, Budapest 350, Paks 356, Baja 377, Mohács 424, Gombos 388, Palánka 356. — A magyar Dunán a jég Pozsonynál, Komárom és Budapest között, valamint Palánkánál zajlik, máshol kisebb-nagyobb megszakitásokkal áll. — A Rába Szentgotthárdnál 45, a Dráva Barcsnál 97, Drávaszabolcsnál 245.

A Tisza Tokajig apad, lejjebb árad, Záhonyig alacsony. Tokajtól lefelé magas vizállásu. Vizállások: Máramarossziget 51, Visk 2, Tekeháza minusz 2, Tiszaujlak minusz 24, Vásárosnamény 330, Tokaj 614, Tiszafüred 632, Szolnok 642, Csongrád 653, Szeged 760, Zenta 800, Titel 512. — A Tisza jege Tiszabábolnától Törökbecséig nagyobb megszakitásokkal áll, Csurogtól a Tisza torkolatáig zajlik. — A Szamos Désnél 65, Szatmárnál 120. — A Kraszna Alsószopornál 264, Kismajténynál 430. — A Bodrog Bodrogszerdahelynél 506. — A Sajó Bánrévénél 88. — A Hernád Hidasnémetinél 63. — A Berettyó Margittánál 155, Berettyóujfalunál 298. — A Körösök Csucsánál 50, Nagyváradnál minusz 34, Békésnél 640, Gyománál 694. — A Maros Marosvásárhelynél minusz 19, Makónál 382. — A Balaton Siófoknál 82. — A Velencei-tó Agárdnál 122.

Szinházak műsora:

OPERAHÁZ. Kedd: Hovascsina (A. — fél 7). Szerda: Orfeo (E). Csütörtök: Gioconda (B). Péntek: Cosi fan tutte (C). Szombat: Bohémélet (Réthy Eszter vj. — D). Vasárnap d. u.: János vitéz. Este: István király, Szent fáklya (Diszelőadás, — 3, fél 8).

NEMZETI SZINHÁZ. Kedd: A sasfiók (X. — 7). Szerda: Három mama (IV). Csütörtök: A sasfiók (XII. — 7). Péntek: Három mama (VI). Szombat: A sasfiók (VII. — 7). Vasárnap d. u.: Bánk bán. Este: A sasfiók (VIII. — 7) (fél 4, fél 8).

NEMZETI KAMARA SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Koncert (1/4, 1/8).

MAGYAR MŰVELŐDÉS HÁZA. Kedd: Nem élhetek muzsikaszó nélkül (B. — fél 8). Szerda: A bolond Ásvayné (A. — fél 8). Csütörtök: VIII. Mesterbérlet (fél 8). Péntek: Lant és kard irodalmi és művészest (fél 8). Szombat: Nincs előadás. Vasárnap d. e.: Márciusi ünnepély (fél 11). Délután: EMSzO márciusi ünnepélye (fél 4). Este: VI. Kivánsághangverseny (7).

VIGSZINHÁZ. Kedd, szerda: Bolond szerelmesek.. Csütörtök: Főpróba (Kit szeretek? — fél 8). Péntek, szombat (szomb. esti bérl.), vasárnap délután és este (V.): Kit szeretek? fél 4, 8).

PESTI SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Tűzvész (4, 8).

UJ MAGYAR SZINHÁZ. Kedd: Boronkay lányok. Szerda: Négyes (D). Csütörtök: Négyes. Péntek: Négyes (M). Szombat: Négyes. Vasárnap délután: Boronkay lányok. Este: Négyes (4, 8).

MADÁCH SZINHÁZ. Minden este: Nero. Vasárnap délután: IV. Henrik (fél 4, 8).

FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Száz piros rózsa (fél 4, 8).

ANDRASSY SZINHÁZ. Minden este: Viharos szerelem. Vasárnap d. u.: Boldoggá teszlek (fél 4, 8).

ERZSÉBETVÁROSI SZINHÁZ. Csütörtökig: Nótás kapitány (1/26, 1/29, vasárnap 1/4, 1/6, 1/29).

JÓZSEFVÁROSI SZINHÁZ. Csütörtökig: Vig özvegy (1/26, 1/29, vasárnap 1/4, 1/6, 1/29).

KISFALUDY SZINHÁZ. Csütörtökig: Az óbudai rikkancslány (1/26, 1/29, vasárnap 1/4, 1/6, 1/29).

NEMZETI BÁBSZINJÁTÉK. Minden este, hétfő és péntek kivételével: Kacagó est. Minden délután, hétfő és péntek kivételével: Ezüstfurulya. Hétfő délután és este: Toldi. Péntek délután és este: Istvánka (4, 8).

PÓDIUM KABARÉ. Minden este és vasárnap délután is: Nincs uj a nap alatt (5, fél 9).

...REVÜSZINHÁZ. Minden este [illegible]

Rakovszky Iván lett a Képzőművészeti Társulat uj elnöke

Vasárnap délelőtt tartotta a Műcsarnok tanácstermében az *Országos Magyar Képzőművészeti Társulat* nyolcvanegyedik évi közgyülését. A közgyülésen a magyar művészvilág igen sok kiválósága és a magyar közélet sok előkelősége jelent meg. Dr. *Nékám* Lajos alelnök inditványára, aki a közgyülést megnyitotta, dr. *Glattfelder* Gyula csanádi megyéspüspököt, a társulat lelépő elnökét meleg lelkesedéssel *tiszteleti taggá* választották meg. A lelépő elnök a képzőművészetek önzetlen ápolása és lelkes hozzáértése méltán érdemelhette meg a komoly és őszinte elismerést és a társulat egyhangu kitüntetését. Ezután a közgyülés háláját fejezte ki mindazoknak, akik a társulatot és a magyar képzőművészetet az elmult évben támogatták, igy elsősorban *Esterházy* Pál hercegnek, *Szendy* Károly polgármesternek, *Némethy* Károly tanácsnoknak és *Petrovácz* Gyula társulati igazgatónak.

Sor kerülvén az uj elnökválasztásra, a társulat közfelkiáltással dr. *Rakovszky* Iván m. kir. titkos tanácsost, a Közigazgatási Biróság elnökét választotta meg. Dr. *Nékám* Lajos üdvözlő szavai után hangzott el *Rakovszky* Iván nagyszabásu elnöki székfoglaló beszéde.

Elsősorban azt hangoztatta, hogy mindent megtesz a magyar nemzeti müvészet fejlődéséért és nagyságáért. Rámutatott arra a szoros összefüggésre, mely az összes művészi megnyilatkozásokat és az általános müveltséget közelvonja — a népléleklből meriti legtöbb erejét és anyagát.

— Csak azt tekinthetjük valóban értékes művészetnek, amelyben az észszerüség és összhang egyesül és amely a nemzet nevelése érdekében tölti be szerepét. *A spekulativ művészeti elméletek gyakran utvesztőbe vezethetnek éspedig elsősorban akkor, amikor elhagyják a természetbe vezető utat és eltérnek a képzőművészet Isten és ember rendelte alakjától: a természettől.*

Ezután az elnök az ujmódi művészeti irányok problémáival foglalkozva kifejtette, hogy a művészetek területén az uj stilusok, uj kifejezési formák keresését nem szabad bünnek vagy hibának tekinteni. *De hibás elgondolás és visszás képet tárhat föl az olyan művészeti jelenség, mely keres és alakul, de még mielőtt valami biztos értéket talált volna, máris a világ elismerését követeli magának.* A szépnek kiegyensulyozottnak és olyannak kell lennie, amely a természetes szépségösztönü ember szivéhez szól.

Nagyszabásu székfoglalója második részében a Képzőművészeti Társulat célkitüzéseit foglalta össze *Rakovszky* Iván. Kifejtette, hogy a Társulatnak nagy föladatot kell vállalnia, hogy a Társulat az egyetemes magyar képzőművészet otthona kell hogy legyen. Ilyen magas szerepkört töltve be, hivatása szerint nem válogathat művészeti irányok között, hanem egyenlő érdeklődéssel kell fordulnia minden megnyilvánulás felé. Utját kell állnia annak, hogy a magyar képzőművészet lelkületét népünktől idegen árnyalatok eltorzitsák. Olyan irányban kell a társulatot vezetni, amely valóban a nemzet eszményképeit szolgálja.

Beszéde befejező részében *Glattfelder* Gyula püspök elnöki érdemeit méltatta *Rakovszky* Iván. *Őszinte hangon emlékezett meg arról a művészetszerető, komoly és nemeslelkületü pártfogó és irányitó munkáról, mely nagynevü elődjének pályáját jelölte. Kifejtette, hogy nem elég a magyar művészetet csak erkölcsi elismeréshez, művészi sikerekhez juttatni, hanem ezzel egyenlő mértékben kell törődni és foglalkozni a magyar művészek anyagi érdekeivel is.* Nagy ecsetvonásokkal vázolta még elődjének nemes egyéniségét, mely minden tekintetben méltóvá avatta *Glattfelder* Gyula püspököt a komoly erkölcsi hivatásu társulat vezetésére.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után a napirend letárgyalására került sor, majd a közgyülés végül az elnök zárószavaival ért véget.

Rakovszky Iván a képzőművészeti társulat uj elnöke

Az országos magyar képzőművészeti társulat vasárnap délelőtt tartotta 81-ik évi közgyűlését a Műcsarnok tanácstermében *Nékám* Lajos dr. elnöklésével. A közgyűlés *Glattfelder* Gyula dr. csanádi püspököt, a társulat lelépő elnökét, egyhangú lelkesedéssel tiszteleti taggá választotta, majd háláját fejezte ki azoknak, akik a magyar képzőművészetet az elmult évben hatékonyan támogatták, így elsősorban *Esterházy* Pál hercegnek, *Szendy* Károly polgármesternek, *Némethy* Károly tanácsnoknak, valamint *Petrovácz* Gyula igazgatónak.

A közgyűlés a társulat új elnökévé közfelkiáltással Rakovszky Iván dr.-t, a közigazgatási bíróság elnökét választotta meg, aki székfoglaló beszédében hangoztatta, hogy mindent megtesz a magyar nemzeti művészet fejlődéséért és nagyságáért. Csak *azt tekinthetjük értékes művészetnek,* mondotta többek között, amelyben az észszerűség és összhang egyesül és *amely a nemzet nevelése érdekében tölti be szerepét.* A spekulatív művészeti elméletek gyakran útvesztőkbe vezethetnek. A modern művészeti irányokkal foglalkozva, megállapította, hogy a művészet terén nem szabad bűnnek tekinteni az új utak keresését. *Az új művészet is értékes, ha szép.* A szépnek azonban harmonikusnak és olyannak kell lennie, amely a normális szépségösztönű ember szívéhez szól. *A képzőművészeti társulat az egyetemes magyar képzőművészet otthona s ezért nem válogathat művészeti irányok között,* hanem egyenlő érdeklődéssel kell fordulnia minden megnyilvánulás felé. Érdeklődésének azonban bírálónak kell lennie s érdem nélkül nem osztogathat tekintélyt. *Jutalmaznia és bátoritania kell az igaz művészetet és el kell nyomnia mindent, ami izléstelenség, felületesség, vagy olcsó hatásvadászat.* Olyan irányban kell a társadalmat vezetni, amely a nemzet eszményképeit szolgálja.

Rakovszky Iván ezután elődje, Glattfelder Gyula érdemeit méltatta s a nagy tetszéssel fogadott beszéde után a napirendet tárgyalta le a közgyűlés, amely az elnök zárószavaival ért véget.

Rakovszky Iván
M. T. 1942. III. 10.

T. Cim!

A Müvészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Müvészeti Osztályának iratanyagát és a
iratanyagának a képzőmüvészetre vonat

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk ki

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhatók

— **Gyászmise Budapesten az aostai herceg lelkiüdvéért.** A budapesti olasz követség közli: A magyar fővárosban is áldozni fognak Amadeo di Savoia aostai herceg dicsőséges emlékének. Március 11-én, szerdán délelőtt 11 órakor a budavári koronázó főtemplomban gyászszertartás lesz a hős királyi herceg lelkiüdvéért.

— **A magánalkalmazottak kivánságai.** A keresztény magánalkalmazottak összeségét képviselő magánalkalmazotti szervezetek nemzeti blokkja Cselényi Pál dr. országgyülési

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
DÉLI H
1975 APR 21

Raksa Emese,
6-ik 102/1 osat. tanuló

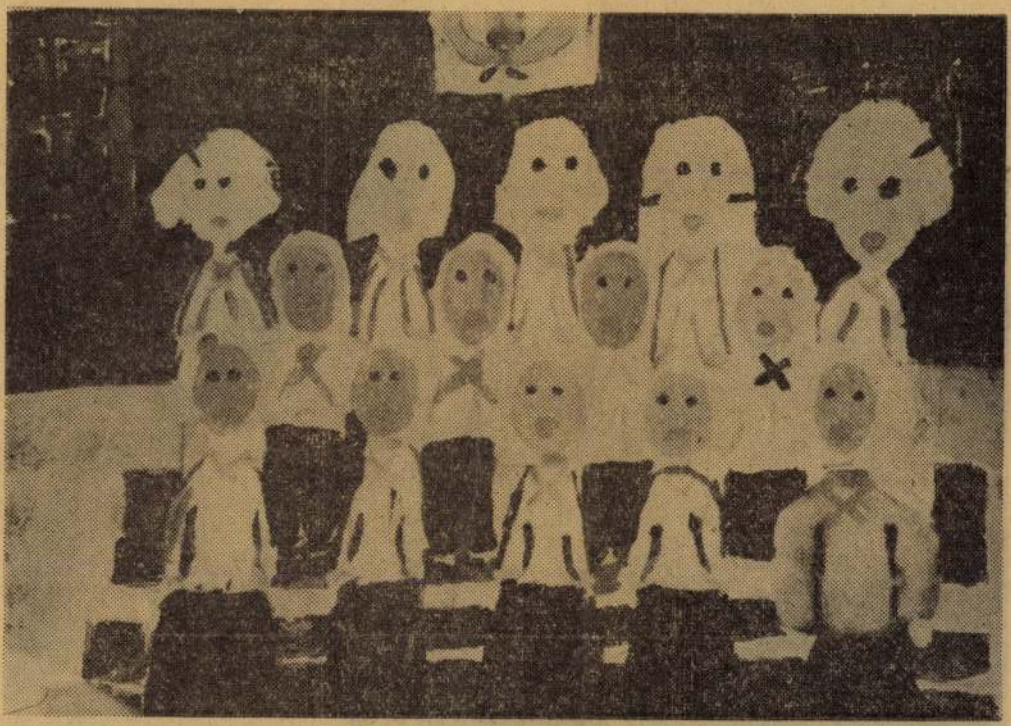

✱ *Egy gyermekrajz-kiállítás képei közül... Raksa Emese hatodik osztályos tanuló Énekkar című vízfestménye.*

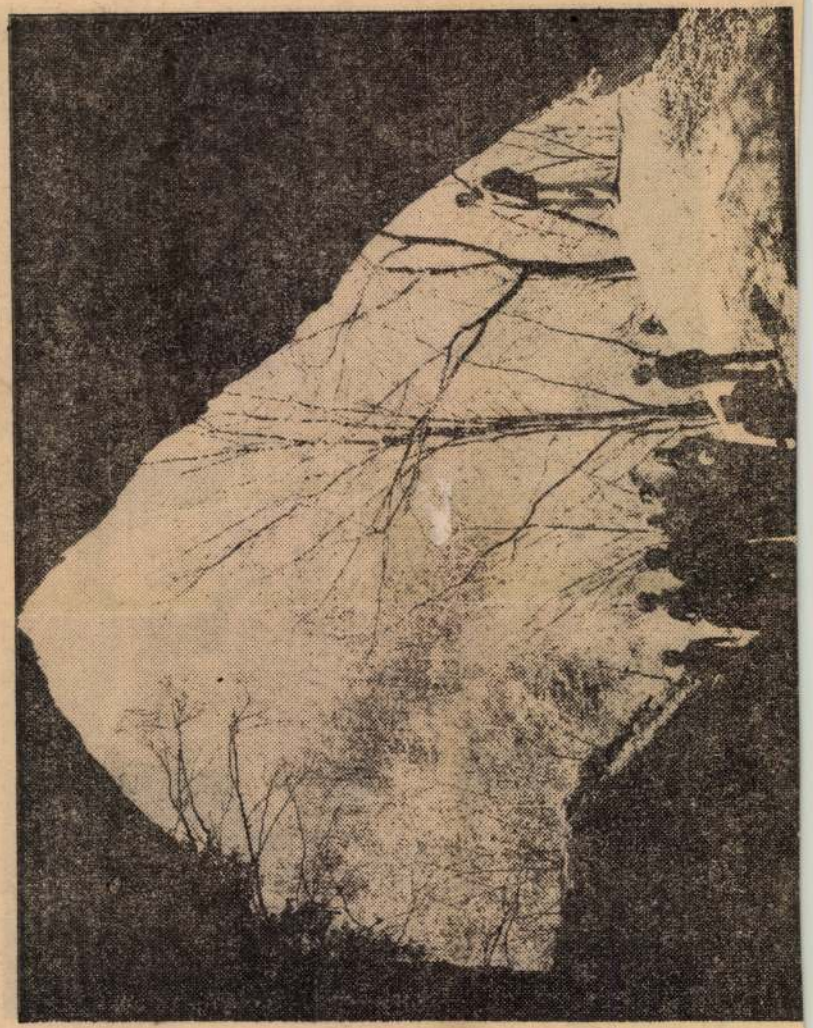

MDK

Rakovszky Viola

vitéz Magyarossy Sándorné, olaj

N.Szal. tavaszi kiáll. 1929. jun. 11 l.

MDK

Raksányi, ép.mérn.

Svastits ép.m.-el közös terve:
emeletes nyaralóház, négyszobás családi lakóház.

A MMÉE-ben állandó intézménnyé alakult át ez a kiállitás. /Két illusztr. a III. és a VII.l./

D r.Ny.L.: A " Hogyan épitsünk?" kiáll. a Nemzetközi V ásáron. MMÉE Közlönye 1933. V.6. III.-VIII.l.

Raksányi Lajos festő

Neve megemlítve.

Nikelszky Géza: „Kaposvári Képzőművészek tárlata Pécsett"

Dunántúli Napló 1948. V. évf. máj. 23.6.

Rakssányi

festőművész

Klebelsberg - emlékkiállitás - Mücsarnokban - képével szerepel.

Magyarság
1933.II.12.

Raksányi György

megyei földmérő

Turóc megye tartopa.
Bécs 1802.

Nem nőnek, nem Ell

_____ *műhely.*

főnökség!

_____ hó ____ n történő kifize-

_____ indokából személyesen meg nem

_____ számu _____

m.

évi _____ hó _____

_____

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Egyetlen kozmikus képsor

Rákossy Anikó festményei az Ernst-múzeumban

Jó pár év előtt a szentendrei Művésztelepi Galériában láttam egy nem mindennapi kiállítást. A művész — *Rákossy Anikó* — , aki absztrakt festményeivel mutatkozott be, addig ismeretlen volt előttem. Ismeretlen, mert korábbi grafikái, meseillusztrációi noha mívességről tanúskodtak, alig voltak átlagon felüli alkotások. Rend, fegyelem jellemezte az itt-ott — jobbára csoportos tárlatokon — megjelent lapokat: szépek voltak, dekoratívak, de az önkifejezés mélysége hiányzott belőlük. Nem úgy a minden előzmény nélküli, szinte robbanásszerűen bekövetkező váltás termékeiből, a festményekből.

Minek kellett bekövetkeznie egy asszony — a családi életet szokványosan, azaz normálisan élő, a gyermekeket kiszolgáló anya s egyúttal a művészférjet gyámolító feleség — életében, hogy merje vállalni addig elfojtott *álmait?*

A készülődés két évtizede — a festőtanszakon végzett, hajdani *Kádár György*-növendék ebben az időszakban *kizárólag* grafikusi-illusztrátori munkát végzett — milyen *érzelmi mélyréteget* bolygatott meg, hogy ezek után már csak a *festői lét* formájában nyilatkozhassék meg legintenzívebben a gondolkodó *termő magánya:* félelme és kiszolgáltatottsága?

Az Ernst-múzeumbeli tárlat, fél évtized válogatott festményeit fölsorakoztatva, *karakteres önarckép* és egy érett festő érzelmi tartományának hű tükre. Ami leginkább meglepő: Rákossy Anikó vásznai olyan öntörvényű alkotások, amelyek csöppet sem kötődnek a szentendrei festészethez. Igaz, nyomokban fölfedezhető rajtuk valamiféle konstruktivista emlékből és hagyományból építkező, az egyénien átörökített szerkezetre nagyon is jellemző magabiztosság, ám a súlyos tömbök éleik, oldalaik *fényittasultsága* folytán lebegnek.

Oldódni látszanak a dimenziókat szinte teljesen kizáró „térben"? Sokkal inkább az emlékezet plaszticitásával — a mindig színként, formaként jelentkező *anyag* mint végsőkig kibányászható érzelemtartomány *őrületével* — ragadnak meg. A halovány — nem a nővolta miatt — idevonható *Vaszkó Erzsébet* művészetének átszellemített *barlanghomálya* Rákossy Anikónál *földalatti nappá* változik. Vagyis átspiritualizálódik, s ezáltal — paradox — a lírai hangulat helyébe egy határozottan drámai, még a barnák és szürkék melankóliájával is feszültséghordozó közlésmód lép.

Ezen a *rejtelmes szigeten* az ösztönvilág éppúgy megbújhatik, mint a megnevezhetetlen, mert irányultságában homályos, az univerzum és a legszemélyesebb dolgok között közlekedő félelem. Ez utóbbi csupán a *kétkezi* munkával győzhető le; pontosabban a szorongás mint ihlet vezeti a festő ecsetjét, hogy a szenvedésből nyert energia — hol egy tételes valláshoz nem köthető *hittől* vezérelve, hol valamely összimbólum kibontásának a reményében — színné, formává változzék.

Rákossy Anikó festőként, igaz művészként cipeli ezeket a terheket. Azért indul állandóan újabb és újabb — *mitikus* — tájakra, hogy a térből kiemelt és mégis egy sajátságos teret szimbolizáló alakzataival, s a már-már érzékinek tetsző, az ilyesfajta örömöket fölkeltő faktúrával közelebb érkezzék vágyálmához. Amit meg akar valósítani, az nem kevesebb és nem több, mint — akár illúziónak tetszik, akár nem — egyetlen *kozmikus képsorrá* szervezni a benne működő érzéseket, a szerelmet, a gyűlöletet, a féltékenységet, a hitet, a megbocsátást, az önfeláldozást, az otthonosságérzetet, a befogadókészséget, a kitárulkozást, a magányt stb…

Rákossy Anikó: Időtlen idők

Ez a festészet nem kedveli a kis méreteket, a nagyobb táblákon tudja magát igazán megmutatni. Amikor a feszített — feszültséget indukáló — tér, a művész belső energiáival összhangban, azoktól indíttatva, egyszer csak el kezd *szerveződni.* A szigorúan mértani, erős kontúrokkal behatárolt testek és az amorf, egymás örvényeibe lángnyelvszerűen belekapó alakzatok többnyire metafizikus tartalmakat hordoznak, egy hallatlan, a belső tisztaság elnyeréséért vívott szellemi küzdelmet vetítenek elénk.

Rákossy Anikó vásznain a *szépség* már-már fizikai fájdalomként jelentkezik. Ha van sárgában tobzódó, a barnát sárgában átvilágító *jégrianás,* amely leginkább azáltal él, hogy a képalsó feketéje mögül — keresztformában? — megvillanó sárgát egyidejűleg égi és a föld belsejéből származó ragyogásnak láttatja, a *Sárga fény* (1990) című festmény az. S ezen az érzelmi terepen bolyong a síkok egymásbaépülése folytán, s legkivált a színfokozatok barnába való áttűnésével különleges *Vörös fény* (1991) és a sötét tónusú *Alkonyati árnyak I.* (1990) is. Nem is szólván az *Alkonyati árnyak II.* (1991) az előbbinél nagyobb hatású, a „kivilágosodással" egyidejűleg némely geometrikus formát egy kissé ívbe összefuttató képszerkezetéről.

Ha az absztrakt festő nem bízik látomásában, s amorf alakzatait a figuralitáshoz — a belemagyarázható tartalmi jegyeknek adózva — közelíti, vagyis érinti azt a sávot, amikor a sejtelmes már megszűnik titokközvetítő lenni, elbizonytalanodik komponálása *(A géppisztolyos,* 1993). E kirívó, s a tárlaton talán egyedüli példát azért említettem, hogy még jobban kiütközzék Rákossy Anikó festészetének legerősebb vonása, az elvonatkoztatással is félelmetesen pontos, a látszólagos rendezetlenségbe is rendet vivő *érzelmi teljesség.* Ami kristálytiszta szerkezeteket eredményez.

Ahogy tudatosodott e rendszer, s az önkifejezés bátran vállalt összes kritériuma hatni kezdett az építkezésre, jobbnál jobb vásznak kerültek ki a festőművész ecsetje alól. Az utóbbi másfél évben különösen. A *Csak ülök a szürke semmi partján* (1994) végtelen komorságával lep meg — a képnek nem szab határt *kiterjedése,* csupán mérete —, *Az első kristály* (1995), az utóbbi időszak egyik legbravúrosabb festménye meg azért fontos, mert visszafogottságában — visszafojtottságában — is érezni a lírai és drámai én harcát, ugyanakkor valamilyen időtlen békét sugall, az elíziumi mezőkre asszociálható megnyugvást. Igen szép a szerkezetileg egyszerű, ám pasztell — szürkéjével — barnájával megragadó *Állandósult frontok* (1994), az ennél sokkal égetőbb *Misztikus zuhanás* (1994) és az átlós szerkesztést fókuszba állító *X. dimenzió* (1994).

A nagy terem tíz festménye — ebből hat 1994-es, a többi 1995-ös keltezésű — ugyancsak megfogja a szemet. Így ez az *együttes* magával ragadó. Nemcsak azért, mert a külön-külön készült, de motivációs összetartozásuk és a megformálás gondolati mélysége miatt triptichonként is elképzelhető három kép: az *Egy fény célba ér,* a *Vörös katlan kapuja* és a *Szürke, barna ütközet* (mindenik tavaly született), egymást erősítve megint csak valamiféle érzelmi teljességet reprezentál — a rendezés is fölfedezte ezt —, hanem azért, mert Rákossy Anikó legfrissebb festményeivel: a *Sátánforgóval* (1995), a *Zuhanó angyallal* (1995) és legszembetűnőbben az *Időtlen időkkel* (1995), szintén el tudta hitetni velünk: olyan káprázatnak vagyunk tanúi, amely egyidejűleg lélekemelő próba. S az út végén nem állhat más, mint ami őt szenvedéllyel teli kutatásra sarkallta — az igazság.

SZAKOLCZAY LAJOS

A görög kultúra hete Debrecenben

Négy hosszú nyakú üveg, bennük tengeri kavics, víz: s a vízben egy szép aranyalma. A másikban összetekert aranylánc, egy gombolyag fonal, s egy aranykagyló! Páris, Prométheus, Ariadné és Afrodité: a mitológia híres alakjai, ahogyan *Madácsy István,* a képzőművészeti főiskola fiatal hallgatója megálmodta.

A négy amfora, számos festmény, szobor, bumfordi, darabos, kedves terrakotta Heraklész, Orfeusz mellett, *Hondromatidisz Rigasz,* görög szobrászművész fából és márványból készült szobrai, kisplasztikái társaságában a debreceni Kölcsey Művelődési Központban található: azon a kiállításon, amely a görög kultúra hetének egyik rendezvényeként — *Ilia De Riska* szponzori segítségével — egy hétig a hajdúsági főváros szép látnivalója.

A kulturális rendezvénysorozat a magyarországi görög nagykövet, *Ioannis Drakoularkos* védnöksége alatt szerveződött, s a képzőművészeti tárlaton túl még kínált néhány izgalmas programot. Például a Peloponnészoszi-félszigetről érkezett görög néptáncegyüttes, a *Kalamatos*-csoport bemutatóját: trák, macedon táncokat, s persze szirtakit: számos helyén a világnak e tánccal, s a szirtaki zenéjével azonosítják Görögországot. Hát persze, hogy a szirtaki hangjai töltötték be ezekben a napokban a művelődési ház előcsarnokát is, s melengették a görög kultúra filmes, idegenforgalmi, zenei, drámai értékeire kíváncsi látogatók szívét. Akik nem azonosak — de hát kell-e ezen csodálkoznunk — az Égei-tenger világát járó, turistáskodó hazánkfiaival. Nem ők ültek a *Tavli* című, görög egyfelvonásos bemutatóján sem: de ezen se lepődjünk meg. *Dimitrisz Kehaidisz* drámája magyarországi ősbemutatóként került színre, a Csokonai Színház két fiatal művésze, *Bertók Lajos* és *Jámbor József* jóvoltából. Szólt pedig a darab jobb sorsra érdemes két görög férfiról, akik számtalan kísérletüket szervezik, az újabb kudarc biztos tudatában, anyagi felemelkedésük érdekében. A mű hatvan bemutatót ért meg Németországban: a feszes szerkezetű, szellemes dialógusú játék — talán — elindul a hazai siker útján is.

CS. N. I.

50 éves a „Mészi”

Jubileumi interjú E. Kovács Évával

Az idén ünnepli fennállásának ötvenedik évfordulóját az I. kerületi Művészi Torna Munkaközösség Mészáros utcai iskolája, népszerű nevén a „Mészi”. Ez alkalomból május 21-én jubileumi vizsgaelőadást tartottak a Budapesti Művelődési Központban. Mindkét előadáson nagy sikert aratták az iskola ifjú és idősebb hallgatói, valamint a híressé vált növendék, *Szalay Andrea* mesterfokú magyar bajnok, olimpikon bemutatója.

Az iskola alapítója és vezető tanára *E. Kovács Éva* — mozdulatművész-pedagógus, hajdani koncerttáncosnő, művészitorna-mesteredző, a Színház- és Filmművészeti Főiskola nyugalmazott tanára —, a jubileum kapcsán vele beszélgettünk.

— 1942-ben kaptam az első diplomámat, majd még kettőt szereztem — emlékszik vissza Éva néni. — Ahogy kibújtam a pincéből az ostrom után, hihetetlen energiával fogtam kettős munkához. Szólókoncertek műsorát koreografáltam mesteremmel, *Berczik Sárival,* s egyidejűleg színpadi működésemmel iskolát nyitottam Budapest legromosabb kerületében, a Mészáros utca 4. szám alatt lévő családi otthonunkban. Az iskola az ötven év alatt rengeteg viszontagságon ment keresztül. Államosították a lakást, az iskolát, de a legfájóbb az volt, hogy betiltották a modern tánc műfaját az egész országban. Akkoriban került az iskolába növendékként *Keleti Ágnes* tornászbajnoknő, a későbbi sokszoros aranyérmes, aki magával hozta az egész női válogatott tornászkeretet (köztük *Tass Olgát* is). Így a modern táncművészet technikája átmentődött a női tornasportba, hiszen akkor még a csoportos kéziszergyakorlat a tornásznők versenyszáma volt, s a zenei kíséretet is akkor vezették be a női szabadgyakorlatokhoz. Ennek köszönhetően — ha nem is színpadon — a műfaj tovább élhetett.

— *Hogyan alakult a tanulók összetétele és létszáma az évek folyamán?*

— Iskolámban első perctől kezdve minden korosztály számára indítottam csoportokat. Az alsó korhatár betöltött négy év, felső pedig nincs. Az első évfolyam 27 növendékkel indult, majd hamarosan több százra emelkedett a létszám. Az államosítás után már nem egyedül tanítottam, munkatársakul különböző stílust képviselő tanárokat választottam. Tanított itt többek között *Berczik Sári* nénin kívül *Patocska Mária, Dévényi Anna, Saly Borbála, Német Éva.* Sokáig szerény körülmények között, nagy növendéklétszámmal, de kis hatáskörrel dolgoztunk. Célunk kezdetektől fogva: az esztétikus testképzésen keresztül eljutni az egészséges, harmonikus mozgásig, ha lehet, a művészetig is.

— *A képzés sokoldalúságát a jelenlegi tanári kar összetétele is bizonyítja.*

— *Tass Olga* sokszoros olimpiai tornászbajnoknő, *Gál Zsuzsa* a Magyar Állami Operaház volt szólótáncosnője, *Limbeck Andrea* volt világ-

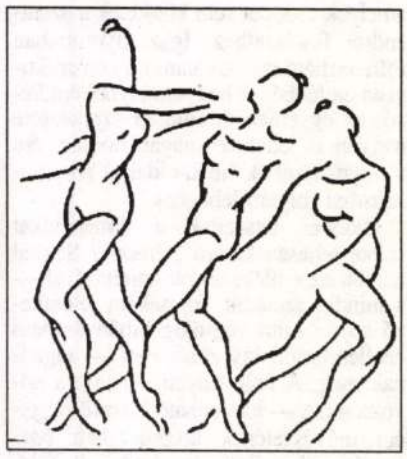

Illusztráció E. Kovács Éva most megjelent Mozgás és művészet című egyetemi tanjegyzetéből, amely a modern táncművészet vizuális alapjait tartalmazza 90 illusztrációval és szakszöveggel (az illusztrációkat Schiller Ferenc készítette)

bajnoki IV. helyezett művészi tornász (egyébként a vizsgaelőadáson szereplő Szalay Andrea édesanyja), *Bártfai Judit* pedig gyógytornász és művészitorna-oktató.

— *Tudom, hogy több ismert művész, sportoló volt az iskola növendéke. Ide járt például gyerekkorában Csarnóy Katalin és Hágai Katalin is, a Magyar Állami Operaház szólótáncosai.*

— Valóban többen kezdték itt a szárnyaikat bontogatni. De mivel az iskolának nem volt joga képesítést adni, minden igazi tehetséget időben a neki megfelelő műfaj felé irányítottunk. Most van remény arra, hogy a mozdulatművészet visszakerüljön nemcsak színpadművészetként, hanem a pedagógiai képzésben is egyszer már kivívott, de 1948-ban elvesztett helyére.

— *Hallhatnánk erről bővebben is?*

— A Magyar Mozdulatkultúra Egyesület, amelynek ügyvezető elnöke vagyok, hároméves előkészítő munka után posztgraduális mozdulatművész-pedagógusképzőt indított, amelynek négy szemeszteréből most fejeződött be az első. Ahhoz, hogy a mozdulatművészet újra elfoglalja méltó helyét, fiatal tanárokra van szükség. Ötvenéves működésem legnagyobb eredményének azt érzem, hogy ez a műfaj ismét megkapta a tanárképzés lehetőségét, amely a jövőjét jelenti.

— *Több helyen tanítani, könyvet írni, vizsgaelőadásra készülni, megszervezni az iskola nyári átépítését... — hogy lehet mindezt energiával, idővel, s főleg mindig mosolyogva, derűsen bírni?*

— Néha nehezen. De sokasodó feladataim megoldásában munkatársaimon kívül családom is segít: férjem, gyerekeim, unokáim közreműködése nélkül tanjegyzetem talán sosem kerülhetett volna kiadásra! Ami pedig személyemet illeti: egész életemben hittem a mozdulatművészet testet és lelket építő erejében.

MERÉNYI KLÁRA

Kár lenne tagadni, korunk egyre vizuálisabb. Átalakulnak könyveink — némelyik inkább képes kiadvány már, mint szöveges —, összébb húzza magát a mese, a szöveg, zanzásodik életünk. A látvány és a felhajtás alól lassan semmi sem vonhatja ki magát, műfajra való tekintet nélkül alkalmazkodni kell a kor ízléséhez.

*

Színészeink például kivonulnak a kőszínházakból, s június 5-én egész napos színészfesztivált rendeznek a Budai Vár több alkalmi színpadán. A 787 színészt, artistát, bohócot, pantomimművészt megmozgató Csepűrágó ünnep a tavalyi rendezvény után a második, s nem titkoltan hagyományt kíván teremteni. A 69 előadáson a résztvevők ingyen, saját maguk szórakoztatására is lépnek fel. Jó idő esetén valószínűleg több mint százezer látogatót vonz majd az esemény, amely páratlan Európában. Ennyi színészt, ennyi félig komoly produkciót egyszerre sehol sem lehet látni. Lesz majd óriás keresztrejtvény-fejtés, hatalma sakkjátszma, ahol a színészek alakította bábuk két polgár (Polgár?) lány vezényletére mozognak. Mindez a televízió teljes érdektelensége mellett, ötmillió forintból! Az ország közönsége így alig-alig értesülhet az eseményről. Csak a Vastaps című műsorból!

*

Érthető a televízió ódzkodása, hiszen nem határtalanok a forrásai, s bizonyára lesz egyéb fontos kamera elé való esemény aznap. Egyébként is a Játék, határok nélkül produkcióra kell a pénz. Ez a

Nyáreleji ajánlat csinnadrattákkal

nemzetközi bohóckodás ezúttal magyarországi döntővel zárul majd. Ki kell tennünk magunkért. Ez különösen egy olyan ország esetében fontos, ahol az öngyilkossági statisztika kriminális, a hangulat csapnivaló, az önbizalom és a jókedv hézagosan lelhető fel. Nem szabad hát fanyalogni — mint a humortalan népek, akik napjainkra kiszálltak a versengésből. Örüljünk, hogy olyan hét nemzet között parádézhatunk, amelyek vidámságához kétség sem férhet. A csehek humora kiváló, Málta és Görögország sem a szomorúságáról ismeretes, Portugália pedig két, Olaszország viszont három fordulót is rendez. Egyedül Svájd komolykodik, de vesztesnek is lennie kell. A magyar forduló címe egyébként Magyar operett, a döntőé pedig Magyar feltalálók a gyufától az atomreaktorig. Pukkadni fogunk a nevetéstől, majd szétmennek a falak...

*

Az A3 televízió nem vár olyan sokáig. Maga bontotta le a stúdiója falait. Ugyanis júniustól kiköltöztek a Skála Budapest elé, s modern City televízióként az utca népének és az utca népével — *Demszky Gábor* is megígérte, hogy spontán gyakorta sétál majd arra — csinálnak televíziót. Lesz déli koncert mindennap, *Klapka* úr fényújsága is megrendelőt kap, ha megjavítják a masinát, mert kivetíti a műsort, délelőttönként pedig a Danubius rádió is bekapcsolódik a közös játékba. Lesz Térszépe, „Ki tud jobban felgyújtani egy kukát” (sic!) vetélkedő, országos játékbevezető... az egész egy nagy kívánságműsor. Aznapra csinálnak reklámot megszorult üzletembereknek, fagylaltosoknak. Szóval az egész olyan hepi lesz. Különösen, ha az első napokban tűzoltólétrán járnak majd be a vevők az áruházba. Lelkesedésünk legyen határtalan — kérték a menedzsment vezetői.

*

Ennyi határtalanság és lazaság után nehéz kőszínházi produkciókat ajánlani. Annyi fogódzónk van, hogy a határon túli színházak fesztiválja épp ezekben a napokban fejeződik be Kisvárdán. S kezdődik a XIV. országos színházi találkozó, melynek programjában június 6-án fél hatkor a Pesti Színházban az ottani győztes előadás is látható lesz. Egyébként a budapesti színhelyű seregszemlén június 4-e és 19-e között 28 produkciót láthat az érdeklődő közönség és az öttagú zsűri. A válogatás ezúttal ötödször ismét egy személy értékítéletét tükrözi. Most *Vámos László* válogatott. Hetven előadást látott, de még így is néhányat csak videón, illetve sehogyan sem. A színházak két-két, saját maguk szerint legjobb produkcióját feltétlenül igyekezett megnézni, de nem feltétlenül értett egyet az ajánlatokkal. Nem fogadta el a Nemzeti Színház, Szeged és Szolnok javaslatait. Viszont választott tőlük mást. Választását a két vidéki színház másmás okokból nem fogadta el. Nem célját, de eredményét tekintve az utóbbi évek legnépfrontosabb színházi találkozójának ígérkezik az idei. Remélhetőleg csinnadratták nélkül is eseménnyé válik majd. Hátha mégis lehet.

H. L.

EGY FESTŐ ÖNÉLETÍRÁSAIBÓL
1995

"... if I were pure, never could I taste the sweets
Of the Forgiveness of Sins; if I were holy, I
never could behold the tears
Of love of him who loves me in the midst of his
anger in furnace of fire."

William Blake: A Vision of Mary and Joseph

"... ha tiszta lennék, soha meg nem ízlelhetném
a bűnök bocsánatának édességét; Ha szent lennék,
soha nem láthatnám a szerelem könnyeit,
Melyekkel haragja tűzkatlanában engem szeret."

William Blake: Mária és József látomása

Rabasy Anikó

"You must leave Fathers and
Mothers and Houses and Lands if they stand in
the way of Art."

William Blake

"Ott kell hagyd az apákat
s az anyákat, az otthonokat és hazákat,
ha a művészet útjában állnak."

William Blake

Otthontalanság, kitaszítottság, talajtalanság, egzisztenciális, szellemi magány, bizonytalanság; *nem tudom,* nem tudom, hogy folytassam, mintha egy ócskapiac, elhasznált, tönkrement árukkal, játékokkal szemetes sivatag közepén találnám magam, ahol már nincs semmihez közöm, legkevésbé önmagamhoz; lefekszem a homokba, az arab nő mellé a láthatatlan vizeskorsó árnyékában, az eszelős tekintetű oroszlán hullámzó sörénye fésüli a forró levegőt, fantomképeket fésül körém, másvilági képeket, mintha egy másik, élő világból röpültem volna ide, élő völgyek, ligetek és tavak vonulnak fölöttem, de ezek megfoghatatlan ábrák között olvadnak szét, senki sem tudja *igazán* KI vagyok és mit akarok itt; *Go to hell!*

mit akarok? Merre és hogyan mozduljak? Mit fogadok el élőnek? Kell-e az életünkhöz ragaszkodnom? Szembe kell-e nézzek az eleve kudarcra ítélt kötések vízióival, a megoldhatatlan rejtvény-kérdésekkel, amelyeket a múltban tett fel egy ismeretlen, a jelenben hangzottak el egy távoli nyelvet beszélő szájából, és a jövőből érkezik az elektronikus agyból a válasz; szembe kell-e néznem a három dimenziós térben kiteljesedő próféciák feldúlt és megbokrosodott áldozataival, ahol az idő giccses alakzatokban gúnyolódik teremtményeiben önmagán, ahol nem váltódik meg többé az, aki számára a megváltás igéi kinyilatkoztattak;

villámló farkasszem a jelentéktelen, beteg, csonka helyzetek, öntetszelgő pózok, pozőrök között, a hazugság bálványmestereivel szemben, ahol az unalmas, poros díszletek korhadnak, és ahol a némán ágáló poros ruhákat nem fújja élő szél...

Amikor a festészetről gondolkodom olyan, mintha valaki vagy valami, talán az önmagamtól függetlenné vált, hatujjú kezem vadonatúj életre ébresztve, elvágná a torkomat. Hogyan lehetséges mindennek az átélése? Nem tudom. A kozmikus táj látványa a fejem fölött, a vágtató, nagy világtájak képeivel elszíneződik; különös, ahogy folynak és ömlenek egymásba ezek a világok, és mindegyik között egy éles, vad metszés, kiáltás hangzik el, nem szűnő, nem csillapodó, végtelenített skálákon rezegve visszhangozza önmagát.

Nem tudom, a válasz honnan érkezik. Hisz mindez több, mint az álom és kevesebb, mint az élet, olyan, mint egy víz alatti ária, bugyborékolva törnek elő a mélységből, a megfagyott víztömbökről lepergő vörös cseppek, átfestik a gondolkodásomat, nehezen tudnám megmagyarázni, és nehezen tudnám felidézni, mikor és ki követte el azokat a tetteket, amik most megjelennek az égbolt szakadozott szövetráncaiban, és amiket a néma kezem egy megfoghatatlan erő hatására egy más égbolt más szövetére vázol fel olyan sebességgel, ahogy a szél fújja a festéket és szórja, spricceli szét, és érthetetlen ez a túlzó sebesség is, mely ritmusában az elszabadult víz hullámzásait követi, az elszabadult és nekivadult szél hatalmában, és ez hol jéghideg, mintha jégtömbök tréfás alakzatú kulisszái olvadtak volna le és folytak volna szét az égbolton, hol meg átvörösödik, áthevül, mint a napkitörések égésnyomai, itt a kezeimen és a kezeim között, ahol megjelenik a koromfekete, a más fajsúlyú erő, a kékesfekete erővonalból kibomló füstszürke, földsárga; a vajból és a rózsa szirmából sajtolt és préselt rózsaszín törésvonalakon, cikázó grafitszürke ábrák ösvényein irtózatos távolságokból közeledik az ember saját sorsának kopogó cipősarkára, a bazaltnehéz kőből kiszakadó láb ütemesen ziháló hangjaira figyelve és fülelve, vagy azokra az alig hallható, surranó neszekre, amiket a mezítelen ember lába és az állat hatalmas, puha, kis körmökkel vagy acéltüskékkel felékszerezett mancsai, patái kódolnak a fül hallójáratainak idegpályáiba és amely hangzatokat ő, a maga naiv módján a természet hangjaival próbál azonosítani.

Olyan vagyok, mint szélben az erdő, mint akit a földbe hurkoltak származásának láthatatlan gyökérrendszerei, mint aki mozdulatlanságra kárhoztatva gondolatban futja körbe önmagát, és meghajlik és recseg egy ismeretlen, felfoghatatlan hatalom nyomására.

Fekszem az éjszaka nyílt vizein, amelyek most, mintha nem a föld gravitációs erejének és törvényeinek engedelmeskednének, hanem fent a magasban lebegnek és sodródnak velem, sodornak ki saját történetemből, emlékeimből az ég nyílt vizeire, ahol elfogadhatatlan ez a sötét, konok, égi parancs, ez a száguldó utazás, amit egyedül a kezeim és az

ecsetbe kapaszkodó ujjaim követnek. Naplót írok és felteszem éjszakai kérdéseim egyikét: Kinek az ereje dolgozik bennem és általam? Minek az ereje és látványa késztet és kényszerít egyszerre:

a félelemé? A büntetésé? Amikor másokat büntettek, amikor ugyanígy fújt a sötét és könyörtelen szél és azok az emberek, a testvéreim, a gyermekeim, a férjem, a szerelmem, a feleségem, a rokonaim, a szeretőm, a barátom és a barátnőm recsegve törtek össze, mint lezuhanó faágak, széthasadó törzsek elvérző és zokogó ágak és az égen – amikor az apák és anyák integetnek a soha vissza nem térőnek – az alkony és hajnal kíséretében megjelent ugyanaz a vörös sáv, az a hosszú, nemes, bíborvörös csík, ami elé néhány esőfelhő fodrozódva egy vidám sál, egy könnyű, fehér kötés látszatát varázsolta, mint egy rohanó, éles penge nyomán kibomló gézpólya, ami lassan rózsaszínbe vált át, az ég gyöngyházkörmeit utánozva, ahol a köröm peremén előbukkan a borvörös, bordó látomás.

Ki látta még rajtad kívül ezt a képet éjszaka, amikor a véget nem érő csend tájain, hosszú, téli éjszakákon egyedül sétáltál türelmesen menetelve az emlékek partjai előtt, és láttad önmagad kissé távolabb, szemből, zátonyra futva megfenekleni, féloldalra dőlve megszigonyozott bálna, delfin, a hajótest orrán előre faragva, a hajót védő és kísérő nő szelleme, a kapitány élettársa, aki a hajóval süllyed el, láttad a meglékelt gyomorból kiszakadó, kihulló rakományt lassan imbolyogva, lebegve hullani, keringtek élők és halottak lefelé, egyre sötétebb tömbök, az emlékek elfeketedő távolságaiba és mélységeibe merülve.

Sem sírni, sem gondolkodni nincs idő; aznap már felfeszítem az első vásznat, a másodikat és a harmadikat, de nem kezdek az alapozáshoz, ma még nem fogok festeni.

Teázom, cigarettázom és sétálok. A fájdalom szívhangjai egybemosódnak egy másfajta harangkondulással, amikor a bronzhalakat kongató, nagy farudak a hegyekben elrejtőzött szerzeteseket valahol Távol-Keleten hajnali imádságra ébresztik:

"Fel! Fel! Ébredj!
A Magas Kegyeket megközelítve lépted:
Lásd: a borotva élén nehéz az átkelés,
Hét próbás ez az ösvény: így mondták ezt a Bölcsek!"

De nem tudom, melyik hang honnan érkezik, milyen hívás szólít; hogy mi történik kívül és mi az, ami belül, mindent el akarok felejteni, mindent, ami arra emlékeztetne, hogy közöm lenne a megmásíthatatlan törvénykezések tábláiba vésett jelekhez. Ezek a táblák házfalak, a házfalakba nyíló kapuk további erdőkbe nyílnak, és én nem tudhatom, hogy ezekből az egymásba nyíló, élő labirintusokból merre lenne kiút. Csöndben álltam és nem voltam boldog; valami azt súgta nekem, hogy a gyermeket és a vele utazó tárgyakat ott kellett volna hagyni. Egy komor, barátságtalan bástyahegy oldalában kis felderítő társaságunk – az expedíciók könyörtelen kíváncsiságától hajtva – a barlangüregben, gondos kezek által nyúlbőr takaróba göngyölve egy gyermek csontvázára talált.

A kisgyermek holttestét – hogy a nedvességtől elszigeteljék, és a kóbor állatoktól megvédjék – egy faállványon vesszőfonatú kosárkába helyezték, mellérakva a megölt-nyúlcsont-pálcikákat.

Igen, a gyermeket és a felszerelést ott kellett volna hagyni, ahová a szülők szánták, mielőtt végleg elszakadtak volna egymástól, otthagyva és rábízva a végtelenben keringő csillagokra néző barlangszájban és a nappal a barlangba hatoló fénysugarakkal, az örökkévalóság számára

Mert ha valaki annyira szeret valakit, hogy igazán és feltétlenül odaadja a másiknak az életét, az nem történhet másként, csakis égi kegyelemmel.

Talán ezért is fekszem az ég vizeinek megkristályosodott tömbjei közé szorulva, amelyek valamiért most mégis gyötrelmesen hideg és halott benyomást tesznek rám, mert nem találhatom ki én magam, hogy igaz-e, amit gondoltam és nem határozhatom el magam oktalanul egy olyan lépésre, ami merő értelmetlenségből és érzelmi heveskedésből ered, és semmi biztosítéka sincs a lélekben, és lehet, annak a Másiknak mégsem kell az a titokban felajánlott élet, nem tart igényt rá és nem közeledik a néma felajánlóhoz, de annak a felajánlásnak mégis állnia kell önnön igazságába ágyazva.

Az elhagyás szimbóluma

hasonló tartományba tartozik, mint az "elveszett tárgy", és mind a kettő paralel szimbóluma a halálnak és feltámadásnak; az elhagyatottság érzése (érzete) eszenciális (lényegi), alapvető, mert elhagyatva és kirekesztve érzi önmagát, elpártolt az Isten tőle, magára hagyta az isteni, az örökkévalóság fényének – elveszett látványa – hiánya az emberi szellemben; ez közli, ez közvetíti az individuális lét elidegenedettségét, idegenség- érzetét, ami viszont a labirintus témájával rokon.

Mert olyan, mint egy vajúdó hegy, mint egy vulkanikus sziklába fagyott tó tükörszeme. Olyan a sorsérzetem. Egyszerre forr minden, ugyanakkor béna, mozdulatlan lét,

a létünk, mint a virágszirom, a virágkocsányon függő szirmok megfonnyadnak, lehullnak, mélybe zuhannak, vagy éppen csak elszállnak, ellebegnek az életadó törzsről. De én kemény szeretnék lenni. Kemény és örökkévaló,

tárggyá szeretnék válni, mint egy aranylevél, amit számtalan apró aranyszöggel kalapáltak az életadó törzsre. Szeretem Őt. De ennek nincs értelme és célja. Ha Rágondolok, a világ ép, egész és meditatív nyugalomban ragyog. Az érzésem olyan mélységek felé nyúlik, ahol én valóban létezni tudok – egészen addig –, amíg ezeket a mélységeket valódi élet járja át és nem absztrakciók. Talán képes leszek megbirkózni a feladattal, hogy a valóság eszménnyé alakult, remélve, hogy az eszmény nem akarja megölni bennem a valóságot. A név semmitmondó. Aki mögötte áll térben és időben: a Titok. Nyilvánvalóan és láthatóan és kézzel tapinthatóan nehezen viselem el, hogy ellenfelek legyünk. Miért kell legyőznie engem és miért kellene nekem legyőznöm Őt? Egyszerre primitív és magasrendű ez az ösztön, vágy, éhség, szellem, ami működik bennem. És megint más az is, ha egy eszményi, lángoló érzésben élek, ami mindenestől belőle árad, sugárzik felém, és nekem csak annyi a dolgom, hogy a sziklából előtörő, felfakadó forrásból testem és lelkem edényébe gyűjtsem az élő vizet;

viszont valami baj van mégis a nagy, a súlyosan bezáruló spalettákkal és az ablaknyílásra feszülő tömör fatáblákkal, amelyeken, mint az ébrenlétből az álomba beszivárgó fény; hasadások, repedések közvetítenek a tűszúráshoz hasonló, éles, vad fényszilánkokat; és ha mindez valóban fénynek nevezhető, miért van köröttem, fölöttem ilyen mély, acélszínre kalapált sötét,

ezért is kell most úgy gondolnom Rá, mint a hozzám legközelebbi, tündöklő lélekre, Aki nélkül én magam sötét vagyok és Aki maga nélkülem sötét. Mi lennénk tehát a szoborrá faragott és keményedett fejek, a szemüregeinkből kiömlő fénnyel, a látás és vakság iker-szimbólumai?

Amikor visszafordítom az időt, kiszakad a tér az emlékek varratai mentén, és szomjasan kapaszkodom a dagállyal érkező hullámzásokba, amik egyre nyitottabb terekre nyílnak. Nincsenek események többet, csak sebesség. Itt rajzolódnak ki a szerelem fantomképei, amikbe kapaszkodva a felhősávok az idősíkokat más-más dimenzióba forgatják és manipulálják. Lehullt minden hó a hideggel, amitől a megittasult turisták a hegyeket megrohamozzák. Az ÉN nem akar többé tudni önmagáról, és nem képes többé megnevezni önmagát.

Amiket viszont Te vörösbarna tömbként és lapokként hullani és zuhanni látsz, azok a természetem mágikus, elszíneződött levelei. Vörös, lakkszerű és törékeny tények borítják be a testfelületemet, ami arra ítéltetett, hogy szélrohamokkal érkező, égi tőrök szabdalják szét, kiszámíthatatlan ihletrohamaik hevében. Most minden levélszerű, de ezek az értelmetlenül szétforgácsolódó kusza tények, hirtelen nagyra nőnek, száguldanak felém, míg fel-le sétálgatok éjszakai ágyamat helyezgetve a térben, a végetnemérő séták titkos önuralmával bélelve ki és pecsételve meg a száguldó perceket.

Talán mindent elmondtam, amire az érzés kényszerített, s hogy élt bennem a remény: a természet nagy formákban mégis visszaüzen és kimondja, *féltve szeret*. De mint az ellenséges szél, önkényesen vált irányt az orrvitorlát leszaggatva, az árbócrudat derékbatörve, magányos hajótestként az óceán zöld üvegkelyhébe horgonyoz, és magamra hagy a szemeimmel;

Ők azok a fény sínein száguldó, megszállott, kísértetpár, akik sirályként le-lebukva a mélybe az élő, vergődő és életadó táplálékot keresik...

RÁKOSSY ANIKÓ KÉPEIHEZ

"A végtelenség természete ez: Minden dolognak
Saját örvénye van, s ha az Örökkévalóság felé utazó
Már elhagyta ezt az örvényt, érzékeli maga mögött,
hogyan ömlik visszafelé, míg
Az Ő útja saját bolygójába göngyölve, akár a napé
Vagy mint a holdé vagy a fenséges csillagteli
világegyetemé,
Mert ezentúl önmagához méretezett csodálatos, földi
utazása..."

William Blake: A végtelenség természete

Kedves Hölgyeim és Uraim!

Talán szokatlan megoldást választottam – és ezért megértő elnézésüket kérem – annak a kézenfekvő és száraz ténynek az igazolására, miszerint bizonyos vizuális képzetek megjelenítése nyelvi módszerekkel a lehetetlen lehetőség határesetével azonos. A lehetetlen által felkínált lehetőség viszont mulatságos következményekkel járhat: olyan területekre téved a felfedező, amelyeket legmerészebb álmaiban sem remélt megközelíteni, és így talán sajátos módon és helyzetben találkozik a festő – mások által alig vagy egyáltalán – nem követhető, titkos inspirációival. Hogy állításom igaz vagy sem, ezt nem az én feladatom eldönteni. Önök talán nagyobb sikerrel járnak el ennek a kényes kérdésnek a helyes megítélésében. Vagy...

Egy balettmester, táncbajnok, vagy mozdulat-koreográfus fürge és ügyes ugrabugrálásával addig rendezgeti a teret tanítványai lába, keze, törzse és mindenfajta más testrésze alá, közé és fölé, amíg abból igazi színpadi tér formálódik mintegy a levegőben a semmiből, ahol aztán elő lehet adni és meg lehet jeleníteni mindenféle vidám és szomorú komédiát. Végül is nevezhetjük mindezt végiggondolt és megfontolt térabsztrakciónak, testszíntérnek, ahol is az események érzéki növényekként vagy elvont tárgyakként, de meghatározott alakzatokká rendeződve nyílnak ki a térben és hullanak le az időben.

Hogy mi játszódik le szemünk előtt egy olyan átláthatatlanul sebes vagy akár lassú koreográfiában, melynek zenei hangjegyei és ritmusképletei ugyan pontosan a testbe vannak "kódolva", szuggerálva és hosszas gyakorlatozással memorizálva, de a várható és esetleges eredmény mégis meglepően és lélegzetelállítóan lenyűgöző, vagy egyszerűbben; csapnivaló. Tehát, hogy mindez miért van így? A jelentőségteljes válasszal megint csak adós kell maradjak. Mert nem tudhatjuk, pontosabban fogalmunk sincs, mi történik az emberi természet asszociáció-cellájában, milyen értelmezés- és jelzuhatagok ömlenek végig az agy, a szürkeállomány lazán rétegezett kéregfalain, amiből végül is az ítélet, az eredmény megszületik. Talán az egyetlen, reális támpont számomra, hogy ketten, közösen az adó és a vevő, együtt dolgozzák ki a végeredményt. De ez a "hajánál" fogva előráncigált példa talán mégis alkalmas annak az illusztrálására, hogy a festő adott eszközökkel, adott koreográfiával – rítusokkal – megfest egy adott képet, de a kép egészen addig marad néma és halott, amíg az élő szem nem nyújtja át neki önnön fényének ajándékát, annak természetes éltető vagy megsemmisítő erejével.

Senki se próbáljon engem meggyőzni arról, hogy azok a bő lére eresztett monológok, amik a test mozgását akarják verbálisan követni és megtámogatni – ez esetben az ecsetét – arra kötelezhetnének bennünket, hogy illedelmesen magunkra vegyük, majd ebben a lötyögő vagy szűk, de mindenképpen méretes rabruhában feszengve, didaktikus meghatározások nyomán kövessük azt, ami szenvedélyesen és megszállottan követi önmaga természetes hullámveréseit, a gyors vagy lassú, egyenetlen vagy szabályos mozgás kötetlen és mégis törvényszerű ritmuskompozícióiban.

Ez az ősi, vad, fékezhetetlen ritmusvilág jelenik meg a szem megszállottjainak maguk készítette tárgyaiban, bizonyos festmények megfoghatatlan felületébe marva, bizonyos festők villámsebes tőrként lesújtó és száguldó, lágy vagy könyörtelen ecsetnyomaiban, a látható és láthatatlan kéz és erő parancsának engedve és engedelmeskedve.

szeretem azokat a tenyereket és azokat az ujjakat, amikből ezek a lángoló, madárszerű lények kiszökdösnek, és amik felépítik azokat a tereket és tájakat, ahol repülésük célja és értelme beteljesíti végzetük túl fényes óráját.

Meglátásom szerint egy olyan festő képeit van szerencséjük ez alkalommal megtekinteni, akit mély, átható és a fent említett ősi szenvedélyek kényszerítenek arra a pályára, amit bizonyos kultúrákban festői útnak szokás nevezni. Mivel az "Egy festő önéletírásaiban" már megemlítettem néhány, általam megközelíthető támpontot a képek értelmezéséhez, ezért most nem terhelem hallgatóim és olvasóim figyelmét egy olyan térkép részletekbe menő analizálásával, ami semmi garanciával nem szolgálhat arra nézve, hogy az "élő" tájban is bizton eligazítson, de fontosnak tartok megemlíteni néhány útirányt azok számára, akik arra vállalkoznak, hogy meginduljanak a képek sötétben dobogó, rejtett szíve felé.

Például megemlíteném azt a parázsló, lángoló erőt és különös, titkos vidámságot, ami áthevíti azt a kezdetben barokkosan telt és dús világot, amiből ugyan már kiszakadtak és leváltak a barokkra jellemző gazdag díszletek és faragások, a jelképes ábrák bonyolult csipkézete és családias élőképek, csak a sűrű, nehéz tónusú színeket hagyva meg emlékeztetőül egy olyan epikus kultúrát ápoló világról, ahol az emberek még vidáman indázó történetekkel szórakoztatták egymást. Ez a világ mára elhallgatott és visszafogott, zárt filozofikus önfegyelemmel adja elő a szenvedélyek másvilágát: természetről, érzékiségről, a könnyű, súlytalan örömről, aminek nem neve, csak fénye van, ugyanakkor biztonságot és hatalmat áraszt, mint a nagy formátumú templomok, várak szembeszökő, építészeti struktúrája. Az égettbarnák, agyagvörösek, kalászsárgák lakkosan ragyognak, a felület örül önmagának, élvezi saját bőségét, egyelőre a furcsa kubista expresszionizmusba zárva, mely szemünk előtt lendül mozgásba; ahogy a statikus kompozíció, az egymással lazán érintkező és harmonikusan elkülönülő formák a látszólagos nyugalmi állapotban rejtett, belső lüktetést követnek. Sík terek nyílnak és csukódnak egymásra, mélyükön nagy, laza ecsetvonásokkal készülődik egy másfajta tér, egy másfajta erő megszólalni, mintha kételkedne helyzetének racionálisan meghatározott szükségszerűségében.

Parázsdinamitok és fényszórók forognak, jelezve a belső forradalom kezdetét, a statikusság és kubista zártság fokozatosan bomlik fel, olvad szét, szerves rendszerüket átszakítja és kihasítja a zabolátlan indulat, mely sebesen száguld a fényerővel kirobbanó képzetek nyomán, sorra hagyva el a vidámabb tájakat, a meleg tónusokat és az örömteli érzéseket:

először a lakkos, meleg rétegek tűnnek el, helyükön érdes, rücskös, matt felület születik, mint ahogy a magas hegyek, égbetörő csúcsok felé kanyargó út mentén ritkulnak a fák, sorvadnak el a növények, tűnnek el az állatok, az egyre kopárabb táj egyre ridegebb éghajlatról vall, különös hidegség reszketteti meg a szívet, mert lassan leszakad és elválik az Utazótól mindaz, amit biztonságosnak és otthonosnak vélt, szétfoszlanak a gazdag látványhoz tartozó kényelmes érzetek, a lusta gondolatok, a nehézkes értelem nyugtalanná válik, erős szélrohamok támadnak és fújnak keresztül az Utazón, mintha nem lenne szőre, bőre, haja, húsa, izma, csak a csontvázában gyalogolna, megváltozik a szaglása, az ízlelése, tapintása, láthatatlan hírnökök jelennek meg felfoghatatlan üzeneteikkel, érthetetlen harc kezdődik, ellenfelek nélküli csatamezőn harci zászlók lobognak, a magasság mintha leszakadna, és szakadékok nyílnak meg a láb körül, de a magasság és mélység érzetének ez a hallucinációkkal kísért összekavarodása is gyorsan változó, tünékeny, mert mostanra már mintha sem mélység, sem magasság nem létezne többet, csak a száguldás az egymást kergető világtájak között;

a képzelet kozmikusan heves indulatai pillanatok alatt emelik föl, sodorják magukkal és tágítják az egyre születő meditatív kompozíciók újabb és újabb világait. És itt már – véleményem szerint – az Utazó, a realitásoktól és vélt szükségszerűségektől megszabadulni vágyó, a terheit hátrahagyni kész lélek keresi komor-elszántan saját szívét. A festő keresi önmagában önmagát, és az ártatlannak tűnő vidám és szenvedélyes kaland egy olyan processzussá alakul át, melyet minden lelki vándor megtapasztal, akinek volt elég ereje, kitartása és bátorsága, hogy szétszakítsa saját vagy a társadalom, közösség által köréemelt konvenciórendszereket, amelyek – kettős szerepüket betöltve – egyszerre védik a benne szunnyadó potenciális erők hatalmától, és bénítják meg abban az igyekezetében, hogy ezekkel az erőkkel saját, titkos sorsában felfedező útra induljon. Én ezt az utat a Benső Hegy megismerésének és meghódításának nevezem, és semmivel sem tartom kevésbé hősiesnek és veszélytelennek, – amennyiben ez az út valóban igaz út –, mint bármelyik expedíciót, amely nagy világhegyeinket veszi célba. Megérzésem szerint még mindig a képek szoros közelségében gyalogolok előre, mely képek előtt a nézőnek el kell tűrnie, sőt fel kell vállalnia, hogy festőjük kiszolgáltatott és kiszolgáltatottságával végzetét a festék fátyolruháján át napvilágra táró ember.

Egy olyan festőnő képei előtt sétálunk a múzeum kellemesen lapos és feltehetően tisztára súrolt padlóján, aki semmit sem hallgat el abból a kínzó vágyból, meghajszoltságból, amibe a látás érzetének lenyűgöző hatalma kergette.

Egy vad keresi a vadat. Egy vadász keresi a zsákmányát. De ebben az esetben a vadász és a zsákmánya, az elejtendő vad egy és ugyanaz: *Önmaga*. A szürkéskék, étersárga, pasztellrózsaszín és a heves fekete szelek és homokhullámok nem a teremtés konkrét formáiban megnyilvánuló szépség, hanem egy paradoxon, az egymást kizáró és egymásnak ellentmondó állapot: a tudatos elmélkedés és az ösztönös exaltáció felé sodornak; mint tűz a vízzel, harcol egymással két őserő, és próbálja a másikon hatalmát érvényesíteni. A meditáló és a lázadó szeme, az a szem, mely önmagában ezekre a tájakra látott, önnön sorsának önmaga elől is titkolt üzeneteit olvassa, önnön megnyitott és feltárt szívében.

Sok absztrakt festőt van módunk többé-kevésbé tisztelni vagy szeretni, de ritkán van módunk egy olyan absztrakt festészet önvallomását elolvasni, mely minden eszközt nélkülözve – hangsúlyozom –: teljesen eszköztelenül tárja fel egy létállapot igazságát, a morális előjelek és értelmezések kényszere és mankói nélkül, az igazságot és semmi mást; CSAKIS AZ IGAZSÁGOT!

Ily módon fokozatosan számolva le szín- és mozdulatvilágában – az ecset koreográfiájában – az örömteli illúziókkal, mely illúziók természetükből adódóan oly megnyugtató módon látszanak elrendezni az élt élet dinamizmusának vagy megmerevedésének rendezetlenségeit. A lehetséges válaszokon és megoldás-kényszereken átlépve, ahogy a közhely mondatja velünk: miután "leszámolt a sorsával", azonnal "kihívta a sorsát", és ennek az elbűvölő tragikomikus gesztusnak a sodrásában megfestette azt a sűrű, sötét, vad szomorúságot, ami után a kifejezésről lehull az értelmezések álruhája, megsemmisítve azok drámai tartalmait;

az indulatok érintései, megannyi lélek-madár, felszállnak a magateremtette világok hidegen izzó magasába; felrajzolja önmaga metafizikus térképét, és megfesti a láthatatlan, a felszámolt én, a megsemmisült ego önarcképét.

Kérem, tekintsenek el attól és bocsássák meg nekem azt, ha szándékom ellenére valamiféle kinyilatkoztatásfélét diktált volna a festmények kiváltotta indulat, mert a képek festőjéhez hasonlóan – és magammal teljes egyetértésben – nem a jóról vagy rosszról, szépről vagy visszataszítóról, az ideáról vagy matériáról próbáltam beszélni, hanem egy üzenet tolmácsolására vállalkoztam.

Ez a befelé sugárzó anyag egy szenvedélyes lelkű, érett szellemű ember üzenetét hordozza, egy olyan üzenetet, ami előtt – végül is a sok szó ellenére – megrendülten hallgat a néző.

KEMENCZKY Judit

ON THE PICTURES OF ANIKÓ RÁKOSSY

"The nature of infinity is this: That every thing has its
Own Vortex, and when once a traveller thro' Eternity
Has pass'd that Vortex, he perceives it roll backward behind
His path, into a globe itself infolding like a sun,
Or like a moon, or like a universe of starry majesty,
While he keeps onwards in his wondrous journey on the earth..."

William Blake: The Nature of Infinity

Ladies and Gentlemen,

I must start with asking for your forgiveness. For I may have chosen an unusual way to justify the cut and dry fact that it is on the borderline of an impossible possibility to evoke certain visual concepts with words. The possibility opened up by the impossible, however, may produce an amusing offect. A discoverer may be unaware of having reached regions unhoped for even in his wildest dreams, and so he or she may come upon a painter's secret inspirations – which others could hardly follow, if at all – in a peculiar way and context. Whether or not this assertion is true, is not for me to decide. You may have more success in properly judging this delicate matter. Otherwise...

A master of ballet, a dancing champion, or movement choreographer with his agile and clever capering arranges a space around, below, and above his pupils' legs, hands, torso, and all other body parts until a real stage-space is formed in the air, as if out of nothing, for performing and evoking all kinds of merry and sorrowful comedies, carefully deliberated spatial abstractions, we may call it a body-space, where events arranged into definite formations unfold in space and drop away in time, like sensual plants or abstract objects.

You may ask what is being played out before our eyes in a choreography, sometimes too fast to follow, other times slow, whose musical notations and rhythmic patterns, though previously suggested to, "encoded" in, the body, and memorized by lengthy training, have sudden, foreseeable and contingent, results that are astonishing, breath-taking or else plain rubbish. What is it, why is it like this? I can only disappoint you with a significant answer. For we cannot know, to be more precise, we cannot have any idea of what is happening in the association-cells of human nature, what kind of cataracts of signs and interpretations rush through the loosely layered cortex of gray matter, the brain, to yield judgments, results, in the end. The only possibly realistic basis that I have is that the final result is the product of two people, sender and receiver, by mutual work. But this example, however "farfetched," may illustrate that although the painter does paint a picture with given tools and choreographies – rituals –, the picture will remain dumb and dead as long as no living eye presents it with the gift of its own light and natural force of animation or destruction.

No one should try to convince me that those long-winded monologues that want to follow and support, verbally, the movements of the body – in this case, the paintbrush – could oblige us to dress ourselves in good manners and then follow, in a tight- or loose-fitting prisoners' garment, and upon the traces of didactic definitions, that which obeys in free and yet lawlike rhythmic compositions of some movement fast or slow, regular or uneven, its own natural beat with passion or in a trance.

It is this archaic, wild, irrepressible world of rhythm that appears in self-made objects by those possessed by the eye, obeying the orders of a visible and invisible hand and force, clawed into the unfathomable surfaces of certain paintings of certain painters, in brush-strokes that are dagger-like fast and soft or merciless.

KÉPJEGYZÉK

A címlapon: Az első kristály, 1995
porfesték, plextol, vászon
100x100 cm

1. Árnyak kora, 1994
porfesték, plextol, vászon
100x150 cm

2. Egy ugrás szürke és barna között, 1994
porfesték, plextol, vászon
150x100 cm

3. Misztikus zuhanás, 1994
porfesték, plextol, vászon
100x150 cm

4. X. dimenzió, 1994
porfesték, plextol, vászon
140x100 cm

5. Kifutópálya, 1995
porfesték, plextol, vászon
150x100 cm

6. Ülök a szürke semmi partján, 1994
porfesték, plextol, vászon
150x100 cm

7. Időtlen idők, 1995
porfesték, plextol, vászon
160x120 cm

8. Szürke-barna ütközet, 1994
porfesték, plextol, vászon
150x100 cm

9. Elmaradt fény, 1994
porfesték, plextol, vászon
120x120 cm

LIST OF ILLUSTRATIONS

On the cover: The First Chrystal, 1995
pulverized paint, plextol on canvas
100x100 cm

1. The Age of Shadows, 1994
pulverized paint, plextol on canvas
100x150 cm

2. One Jump Between Grey and Brown, 1994
pulverized paint, plextol on canvas
150x100 cm

3. Mystical Fall, 1994
pulverized paint, plextol on canvas
100x150 cm

4. 10th Dimension, 1994
pulverized paint, plextol on canvas
140x100 cm

5. Airport Runway, 1995
pulverized paint, plextol on canvas
150x100 cm

6. I Am Sitting at the Edge of the Grey Nothing, 1994
pulverized paint, plextol on canvas
150x100 cm

7. Times Immemorial, 1995
pulverized paint, plextol on canvas
160x120 cm

8. Grey-Brown Collision, 1994
pulverized paint, plextol on canvas
150x100 cm

9. Lost Light, 1994
pulverized paint, plextol on canvas
120x120 cm

A katalógus a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jött létre.

RÁKOSSY Anikó kiállítása
Ernst Múzeum, 1995. április 20–május 28.
Fotók/Photos: MEDVIGY Gábor
Angol fordítás/English translation: SÁNDOR András
A KEMENCZKY Judit írásában szereplő idézeteket a szerző fordításában közöljük.
Grafikai terv/Layout: PINCZEHELYI Sándor
Felelős kiadó/Publisher in charge: RÁKOSSY Anikó
MESTER Nyomda
ISBN 963 650 025 8

MDK

Rákossy

Pipics Zoltán dr: Emlékek társulatunk multjából.
Evk. KMT 1929. 145. l.

MDK

Rákossy Zoltán

b-r: Képzőműv.Főisk. nyolcévi tárlata. Magyarság, 1937, márc. 21. 25 l.

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium
és a Műcsarnok meghívja Önt

RÁKOSSY ANIKÓ

kiállításának megnyitójára

1995. április 20-án, csütörtökön 18 órára

A kiállítást megnyitja
KEMENCZKY JUDIT

ERNST MÚZEUM
Budapest VI. Nagymező utca 8.
A kiállítás megtekinthető
1995. május 28-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig

A megnyitót támogatja a Törley

RÁKOSSY ANIKÓ Tárlat Magyar Hírlap 1995. május 2.

A szorongás sötét háttere előtt

Rákossy Anikó kiállítása a budapesti Ernst Múzeumban Megtekinthető május 28-áig

Valami történt. Rákossy Anikóval? Rákossy Anikóban? Vagy esetleg abban a világban, amelynek mi, képeinek nézői is részesei, vele egyenrangú társai vagyunk. Jobban mondva szenvedő alanyai. Mivelhogy festményei előtt kétségünk nem lehet afelől, hogy valami megszakadt benne. Talán a hite, talán a reménysége.

Néhány éve történhetett. Amikor már kevés volt számára a gyerekkönyvek illusztrálása, és ismét festeni kezdett. Visszatért eredeti hivatásához, mert – mint most a katalógusból kiderül – annak idején festészetet tanult Kádár György osztályában. A szabdalt motívumok, a szabálytalanságukkal tüntető, meghatározhatatlan formációk mögött világosan felismerhető a mester. Meg az is, hogy ami Kádárnál tetszetős, ügyes dekorativitás, abból Rákossy drámát produkál. Nála a barnával és okkerral beoltott szürke szívfacsaróbb tragédiát sejtet, mint a legsötétebb fekete!

Egyik kritikusa, a szentendrei festők társaságához kapcsolja, s Anna Margit, Gráber Margit, Koponya Judit, Modok Mária, Szántó Piroska, Vajda Júlia, Vaszkó Erzsébet nevét említi. Annyi bizonyos: Rákossy maga is az ő körükben, a Duna menti kisvárosban él. Továbbá az is tény, hogy nem a stílusrokonság itt a döntő. (Hiszen az említettek sem összetéveszthetők egymással.) Az a fő élményünk Rákossy Anikó kiállításán, hogy erős egyéniség, aki súlyos traumákkal küzd, és ezeket osztja meg velünk.

A katalógusban a művész nem fukarkodik a komor szavakkal: „otthontalanság, kitaszítottság, talajtalanság, egzisztenciális és szellemi magány, bizonytalanság, nem tudom, nem tudom, hogy folytassam... senki sem tudja igazán ki vagyok, és mit akarok itt." Drámaian csüggedt a hang, mégsem hiszem, hogy a képek ennek illusztrációi volnának. Inkább ugyanannak a sötét lelkiállapotnak szülöttjei. S még valami idekívánkozik: ahogy az írót sem szabad minden további nélkül azonosítani regényének vagy versének hősével, a képek, akár egy egész korszak produkciói alapján sem biztos, hogy megrajzolható a köznapi Rákossy Anikónak portréja, azé az emberé, akivel az utcán vagy társaságban találkozunk. Netán képei között sétálva.

A művész a műteremben maga teremti a szituációt is, amelyben létrehozza önnön legsajátabb gyermekeit: a műveket. Alighanem ilyesminek vagyunk most tanúi. A végeredmény szempontjából ezért közömbös, hogy a festmények mögött van-e személyes bánat. Jók a képek, szép a kiállítás, de az az ijesztően félelmetes szorongás, amelyről a fent idézett szöveg tanúskodik, csupán az alaptónust határozza meg. Egyelőre nem válik főtémává.

• Vadas József

már van **Par Avion klubkártyája,** használja
Ha még nincsen, júniusban induló utasaink
ő útjukon már élhetnek a kedvezménnyel!
Avion Travel a 1061 Bp., Andrássy út 5. (tel.:
ndon Center, tel.: 202-3764) sz. alatt, valamint
posvárott, Siófokon, Debrecenben!

Garda-tó apartmanok, szállodák 1 hét **4900 Ft-tól.**
Teljes összeg befizetésekor változatlan áron.

Tengerparti üdülések az Adriától a Karib-tengerig.
Neckermann-utak nagy választéka irodáinkban.

PANNONIA Tourist Service
1088 Bp., Rákóczi út 9 Tel: 138-4225.
és 1052 Bp., Kígyó u. 4—6. Tel.: 118-3910.

KÖRUTAZÁS IZRAELBEN üdüléssel Eilatban
június 15—25-ig, új ár: 111 900 Ft. **MÁLTA**
8 napos üdülés repülővel, június 13—20-ig,
új ár: 47 200 Ft. **SZICÍLIA** 8 nap üdülés repülővel,
félpanzióval, új ár: 63 000 Ft. **PORTUGÁLIA**
8 napos üdülés a lisszaboni tengerparton június
28.—július 5-ig és július 5—12-ig. új ár: 68 900 Ft.
CSAK REPÜLŐJEGY,
Budapest — Lisszabon — Budapest,
új ár: 32 000 Ft.

Jelentkezés: CHEMOL TRAVEL
1052 Budapest, József nádor tér 8.
Tel.: 266-2261, 266-2173, 266-8545, 266-7030

INTERCONTACT

Krétán, Amoudarában, a Hotel Violettában
ajánlunk kellemes tengerparti nyaralást 1995.
május 12. és október 27. között repülővel,
szállodában, étkezéssel szezontól függően
már **29 000 Ft/fő/hét + repülőtéri illeték**
ártól. Nyugdíjasoknak és gyerekeknek
12 éves korig kedvezmény!
Üdülés **Görögország** festői **Agistri szigetén**
repülővel vagy autóbusszal, vagy az **olasz,**
spanyol, francia tengerpart legszebb
üdülőhelyein szállodai vagy apartmanos
elhelyezéssel, egyéni utazással.

1075 Budapest, Wesselényi u. 2.
Tel.: 269-6078, -79, -80

MINDEN UTAT ISMERÜNK

Országon belül
közel 1000 településre
indul autóbuszunk

ORSZÁGON KÍVÜL 17 EURÓPAI NEMZET TÖBB MINT 80 VÁROSÁBA KÖZLEKEDÜNK

INFORMÁCIÓ:	belföldi	nemzetközi járatok
Budapest, Erzsébet tér	117-2345	117-2562
Népstadion autóbusz-állomás	252-2995	252-1896

VOLÁNBUSZ

MH 2941

ber nyÁR!
ós utak Korfura és Krétára
900,- Ft-tól

Szombaton is nyitva:
9-14 óráig

Budapest,
Rákóczi út 9.
Tel: 138-11-83
138-42-23

DOSKODÁS

TROPICAL TRAVEL

Pengesíkok, felhőterek

Rákosy Anikó festőművész kiállítása

Rákosy Anikót a magyar népmese-motívumok feldolgozójaként – lovasok, apró, meseszerű alakok, legények, királylányok, boszorkányok megjelenítőjeként – tarthattuk számon emlékezetünkben a hetvenes évek nyitánya óta, aki meglehetősen rapszodikus ütemben jelentkezett játékos hangvételű rajzokkal és nyomatokkal a kollektív tárlatokon, s aki megbízható, rendkívül artisztikus illusztrációkat készített, de aki önálló kiállításra, műveinek összegyűjtésére nem vállalkozott.

A csendesen folydogáló grafikusi-illusztrátori pálya mindennapjait, mélyáramait a *nyolcvanas* évek végén – talán az önkifejezés, a bizonyítás erősödő vágya, netán a szuverenitás vállalása, vagy a mondandó megfogalmazásának és kimondásának kiteljesedő igénye – megzavarta valami: a nyomatfoltok, a krétarajzok motívumai közül fokozatosan eltűntek a figurák, a valóságelemek, és ezzel együtt elveszett a mesék és a legendák világa is – a megújuló piros-fekete villódzásban már csak elvont erők, gesztusok, nem-ábrázoló megjelenítések manifesztálódtak. A grafikai eszköztárat aztán – kisméretű kompozíciók megjelenésével – fokozatosan tágítani kezdték a táblaképek – közjáték gyanánt itt a pályaképbe került egy párizsi bemutató –, hogy aztán az 1990-es év megteremtse nagyméretű vásznait: a grafikákon és a kisméretű képeken felépített világ határait kitágítva, hangsúlyait megerősítve, hatóerőit megsokszorozva. Korábban is fontos volt, a nagyméretű vásznakon is kiemelkedő szerepe van az építkezésnek: Rákosy Anikó festői motívumait kompakt ritmus, rejtett, de jelenvaló, biztos szerkezet fogja össze, mintegy szervezi, vezényli.

A bejárt utat e kiállítás műegyüttese, rendezése is hűen érzékeltette – köszönhetően *Hann Ferenc* szakavatott munkájának –, és ezért viszonylag könnyű a feladat: megragadni e festői szféra, e piktúra jellemzőit, jellegzetességeit. A teljes festői absztrakció közegében geometrikus meghatározottságú és amorf formák együttes jelenlétét regisztrálhattuk a vásznakon; a képszélről, a képen túli világból induló és a kompozícióba vezető pengeszerű síkok illuzionisztikus tereket hoznak létre, amelyekbe felhőszerű, gomolygó motívumok szervesülnek; ebben a többrétegűségben, bizonyossá alakított bizonytalanságban, határokkal körülvett határtalanságban előrenyomulások és háttérbe szorulások történései zajlanak, mélységek és lezárulások indukálódnak, kiválások és elvegyülések érhetők tetten. Csupa mozgás élteti, csupa mozdulatlanság tölti be képfelületeit és képtereit, csupa vibrálás és csupa nyugalom munkál egyszerre vásznain, a meleg barna és a rőt vörös bársonyos atmoszférájú összhangzattanában – a kollekció legkiérleltebb alkotásaiban –, s a néhol sárgába és zöldbe, kékbe váltó képfelületek lágy átmeneteiben.

Megvonva a mérleget, a veszteségek oldalán egy jól felkészült, kedves alkotásait néha-néha közénk hintő grafikusművészt jegyezhetünk, s a nyereségek rovatában egy magabiztossá érlelt festészeti műegyüttest. Gyanítható a pálya további alakulása: a festészet dominanciája, talán egyeduralkodása. Azonban már most, e kiállítás műveit szemlélve is leszögezhetjük, hogy Szentendre művészetében, festészetének elvont ágazatában, iskolához nehezen kötheto, uralkodó tendenciáktól távol álló, vagy azokat gyökeresen újraértelmező, új hang szólalt meg, amelynek rokonai – inkább: távoli elődei – a század művészetének strukturalista, konstruktivista törekvéseiben, a lírai absztrakt attitűdhöz való vonzódásban lelhetők fel. E költői hangvételű, lírai rezdülésekben gazdag művészet eddig is megérdemelte volna – mint ahogy ezt az alapvető tiszteletet Szentendre legújabbkori művészettörténetének feldolgozása kapcsán, felháborító módon még említés-szinten sem kapta meg –, hogy számba vegyük eredményeit, elemezzük, értékeljük vívmányait. Most már megcáfolhatatlan tényként konstatálhatjuk, hogy a kitűnő grafikai munkásságot követő táblakép-kollekciója révén Rákosy Anikót Szentendre festővé avathatta.

WEHNER TIBOR

(Szentendre, Művészetelépi Galéria, 1991. V. 10–VI. 16.)

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium
és a Műcsarnok meghívja Önt

RÁKOSSY ANIKÓ

kiállításának megnyitójára

1995. április 20-án, csütörtökön 18 órára

A kiállítást megnyitja
KEMENCZKY JUDIT

ERNST MÚZEUM
Budapest VI., Nagymező utca 8.
A kiállítás megtekinthető
1995. május 28-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig

A XX. század utolsó harmadának szentendrei festészettörténetét feldolgozó, megszületésre váró áttekintésben a markáns művészarcélek, az egyenes vonalú pályaképek, a megszakítatlan ívű vagy a küzdelmes, fordulatos sorsokról tanúskodó életművek sorában – illetve azoktól kissé elkülönülten, függetlenül – egy különös alakulású, előzmények nélkül kirobbanó festői oeuvre: Rákossy Anikó piktúrájának analizálására is vállalkoznia kell majd a krónikásnak.

E művész 1971-től – főiskolai tanulmányainak lezárásától – a kilencvenes évek nyitányáig, vagyis két teljes évtizeden át viszonylagos visszavonultságban, grafikusként, illusztrátorként dolgozott. Gyermekkönyv-illusztrációi, kísérőrajzai meg-megjelentek, és többkevesebb rendszerességgel bemutatta egy-egy rajzát, majd a nyolcvanas évektől – a Szentendrei Grafikai Műhelyben készült – szitanyomatait a városhoz kötődő művészek tárlatain. Népköltészeti, népmesei ihletésű, játékos hangvételű lapjain angyalok és legénykék, „legkisebb fiúk" jelentek meg, vitézek vágtattak, boszorkányok szárnyaltak, királylányok suhantak. Stilizált díszítőművészeti motívumokból, szövegtöredékekből, kalligrafikus mezőkből épültek kompozíciói. (*Huszárok* 1980, *Kártya* 1981, *Tükörben* 1982, *Igazmondó gólé* 1984, *Hol volt, hol nem volt* 1985). A nyolcvanas évek második felében, az egyik szentendrei kollektív kiállítást kísérő katalógusban Hahn Ferenc tömören így jellemezte a művész munkásságát: „Rákossy Anikó neve elsősorban színvonalas gyermekkönyv-illusztrációi révén ismert. Itt látható művei a szöveg és a grafika egységes megjelenése ellenére önálló igényűek."

A rajzok és szitanyomatok meseszerű, epikus-dekoratív világát 1989-90-ben mintegy robbanásszerűen *Mitikus táj*-ak. *Vörös katlan*-ok, *Pokoli fények* váltják fel: Rákossy Anikó – száműzve alkotásaiból a figurát, a figurativitást, a konkrét valóságelemeket – absztrakt, elvont formanyelvre alapozva kezdte meg kimunkálni festészetét. Szakított a grafikák technikai és méret-kötöttségeivel, s a konstrukciót hangsúlyozó – a szentendrei konstruktív képépítési hagyományokból is táplálkozó, a tradícióval áttételes kapcsolatot teremtő – motívumrendszert és alkotómódszert tükröztető kompozíciókkal: olajképekkel jelentkezett. Az 1991-es szentendrei, önálló kiállításán bemutatott nagyméretű vásznakon a szabad festői elvonatkoztatás szférájában geometrikus jellegű formák és amorf, puha, gomolygó alakzatok jelentek meg. A határozott egyenesekkel és a hosszan futó ívekkel határolt síkok és körülhatárolatlan, a kép közegében feloldódó motívumok illuzionisztikus, pozitív/negatív villódzása megszüntette a sík és a tér biztos dimenzióit, határait, elmosta a felület és a mélység minőségét, eltéréseit. A bársonyos finomságú, vörösekből és feketékből, barnákból és okkerekből szerveződő kolorit is a lezárt és határtalan síkok/terek rejtelmességekkel telített atmoszféráját sugározza.

Rákossy Anikó új, a közelmúltban született, most közönség elé kerülő műegyüttese az „első képek" korszakának problémavilágát építi tovább, mélyíti el, terjeszti ki: alkotásainak belső ütemrendszerét, olvasható ritmusát most is az egyenesek és az ívek összekapcsolódásával, a látszatszerűen lebegtetett tér és sík váltakozásával vagy összemosásával teremti meg – dominánssá váltak az elvékonyodó, mintegy vágyakozóvá alakított alakzatok –, de e formák, motívumok kidolgozottságát, rendszerét, viszonylagos szabályosságát egyre erőteljesebben feszítik szét a gesztusok, az expresszív ecsetnyomok. A határozott kontúrok fel-felszakadoznak, a színek tompulnak – a korábbi olaj helyett most festői alapanyaga a plextol, amelybe fűrészport kevert, s fedőrétegként nem alkalmazza a színeket felragyogtató lakkréteget sem –, így alkotásainak hatásvilága nyersebbé vált. A formaáthatások, az átváltozások mintha kíméletlen összecsapásokká váltak volna, s a dekoratív elemeket a háttérbe szorítják a festői erők küzdelmei.

Meglehetősen egyszerűsítő megoldás lenne Rákossy Anikó rövid, de rövidsége ellenére jelentős képegyüttest termő festői munkásságát a szentendrei festőhölgyek életművének láncolatába: az Anna Margit, Gráber Margit, Kaponya Judit, Modok Mária, Szántó Piroska, Vajda Júlia, Vaszkó Erzsébet neve és művészete által körvonalazódó, e többrétű, változatos szellemi-művészeti koszorúba illeszteni. Ennél lényegesen összetettebb, bonyolultabb ez a probléma. Mert igaz, hogy Vaszkó Erzsébet borongós-rejtelmes festészetével a Rákossy-piktúrának vannak kapcsolódási pontjai, de e munkásságban ennél intenzívebben ott munkál a késői, az utolsó Vajda Lajos-művek, az *Örvénylő tér* és a *Telített tér* irracionalitásba hajló-emelkedő szellemiségének hatása, jóllehet napjaink szentendrei művészének festői világa lágyabb és oldottabb. Mert egy puhább, megfoghatatlanabb – rejtett agressziók és álcázott tragédiák által hajszolt, látszatszerűségekben és többértelműségekben játszó – korszak kihívásaival együttható Rákossy Anikó festészete; amely szomorú, mélységesen szomorú, de egyszersmind e szomorúság ellen lázadó festészet.

Wehner Tibor

ÉLETRAJZ

1948-ban született Kisújszálláson. Művészeti tanulmányait a budapesti Képzőművészeti Főiskolán 1966 és 1971 között végezte, mestere Kádár György volt. Tanulmányainak lezárása után alkalmazott grafikusként, illusztrátorként dolgozott. 1980 óta kiállító művész, egyedi és sokszorosított grafikáival szerepelt a szentendrei és a Pest megyei művészek hazai és külföldi tárlatain, 1981 óta a Szentendrei Grafikai Műhely és 1986 óta az Art'éria Galéria bemutatóin. 1990-ben festőként mutatkozott be.

ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSOK:
1990 Párizs, Galerie Marie Mamias
1991 Szentendre, Művésztelepi Galéria
1992 Szentendre, Art'éria Galéria

Műveit a szentendrei Ferenczy Múzeum és néhány magángyűjtemény őrzi.

IRODALOM:
Chikán Bálint: Üszó szobrok, elüszó (?) kortárs művészeti galériák – Magyar Hírlap, 1991. június 4.
Hahn Ferenc: Rákossy Anikó festőművész kiállítása. Szentendre, 1991. Művésztelepi Galéria. (Katalógusbevezető)
Keserű Katalin: Művészet és vallás. Egy debreceni kiállítás ürügyén – Új Művészet, 1992. 2. sz. 4–8. l.
Wehner Tibor: Pengesíkok, felhőterek. Rákossy Anikó festőművész kiállítása – Új Művészet, 1991. 11. sz. 68. l.

MŰTEREM:
2000 Szentendre, Kovács László u. 46. Telefon: (36-26) 311-163

Jung a nőben fellelhető férfi archetípusának az animus nevet adta. Az önuralom, az erő, a szilárdság és a látszólagos érzelemmentesség azok a tulajdonságok, amelyeket a nagyon nőies nők is felvállalnak.

Rákossy Anikó animusa feltehetően erősebb az átlagosnál, s mindezt úgy gyakorolja, hogy nem veszít női attribútumaiból, női princípiumából. Ezek a férfi tulajdonságok az adott és választott férfi modellek mintái révén szociális átörökítéssel, neveléssel, adaptációval bukkannak elő lényében, műveiben.

A művésznőnek volt egy mentora, mestere, vezetője, aki jelentősen formálta, meghatározta jellemét, gondolkodását, ezek az erős férfi modellek körvonalazzák karakterét.

Virginia Woolf, a zseniális regény- és esszéíró, a cambridge-i professzorok, publikátorok és a viktoriánus kor brit oroszlánjainak árnyékában, az írása mellett háza alagsorában nyomdászként, könyvkötőként, könyvtervezőként dolgozott. Anna Freud szembenállva s dacolva, majd kooperálva, egyenrangú kutatásokat végzett apja híveivel, bécsi, budapesti, erdélyi kollegáival. Ferenczy Noémi megszállottsága, nagysága közismert. Az egyik legnagyobb és legérzékenyebb festőnk lánya sajátos életutat járt be egy különös műfajban. Mindezek a példák azt hivatottak jelezni, hogy a női munkák, életművek gyakran megközelítik, sőt felülmúlják a férfi oeuvre-öket, de legalábbis egyenrangúak lehetnek azokkal. Korunk jellegzetes férficentrikus standardjaival szemben nagy a kihívás, mindenki kiválaszthatja és lassan megtalálja a maga megoldását.

Rákossy Anikó munkái mindenképpen elgondolkodtatóak ebből a szempontból. Művészete kemény művészet. Nem csipkeverőnő ő. Inkább olyan, mint a freskófestők. Sőt, hozzájuk hasonlóan földfestéket használ, sajátos vegyítésben, keverésben. Munkamódszere is sajátos! Munka közben nem szemben áll a vászonnal. Pozíciója így nem szimmetrikus, hanem valamilyen értelemben felsőbbrendű, uralkodó. Az álló, alkotó, szemlélődő művész a földre helyezett művet akarja átlátni, formálni, megmunkálni.

Így a műterem tuszkulánumában (a műterem azilumában) a művésznő gondolkodó, szemlélődő, járkáló, magányos magatartásával hasonlóvá válik a XIX. század elzárkózó művészeihez, akik üveg-kilátótornyokból, sziklaszirtekről, pavilonokból figyelték a tájat szinte annak részesévé válva (Victor Hugo sziklái, Wagner, Delaroche).

Ez a kozmikus élmény, az elemekkel való találkozás, a természet részévé (részesévé) tette őket, akár megjelentek a műveikben személyesen, akár csak tudjuk, hogy ilyen módon figyelték a világot. Műveikben sajátos panorámás, illetve sztereó hatás érvényesül, egy rendkívüli erejű, határtalan tér, parttalan zenei opus, szélesvásznú filmhez hasonlítható, végtelenített, freskószerű, kollektív illúzió. Ezt az illúziót kísérli meg a művésznő látványsorozatként a nézőhöz eljuttatni.

Rákossy Anikó absztrakt festményei a tervekhez, az elképzelésekhez és a belső indítékokhoz képest kisméretűek. Táblaképei, triptichonjai, sorozatai, bár két-három négyzetméteresek, mégis szinte szétnyomják, szétfeszítik a keretet, és az adott esetben még nagyobb méretet követelnek. Új út nyílik. A tér kiteljesedése nem áll meg a kép szélénél, a látvány a végtelenségig tágul. S bár az ábrázolás eredetileg pontosan kimódolt, a végeredmény nem azonos a művész által elképzelt képpel, a részletek folytatódnak, nem torpannak meg a keretnél. Így úgy tűnik, hogy a művésznő egy kivágást fest meg, egy nagyobb tájkép részletét, egy látvány vagy érzelemsor önkényes kimetszését valósítja meg.

A művek spekulatív, s mégis spontán elrendezésűnek tűnnek, egyaránt érződik rajtuk egy elgondolt terv, forma, s a formabontó ötletszerűség.

Képeit figyelve, rajtuk különös módon nem egy kortárs festő, nem egy XX. századi művész hatása érződik. A XIX. század elején élt festő, Caspar David Friedrich magányos művészete tolul emlékezetünkbe. Bár nyilvánvaló, hogy mint minden öntörvényű művésznél a hatások áttételesek, átírtak, vagy reminiszenciák. Mégis e különös múlt századi művész festményei vagy festményeinek részletei Rákossy Anikó munkáival korrespondeálnak.

Caspar David Friedrich hasadozott, pengeélességű jégtáblái, rétegződő márvány-jégtorlaszai, hóhalmazai, hajóroncs-darabjai, sziklaszirtjei, Rügen-szigeti krétasziklái, kavargó egei, s Vándorának ködtengere mind-mind ott kísértenek a művésznő munkáiban.

Ilyen megközelítésben Rákossy Anikó eredetileg absztrakt festményei egy realista tájkép részleteinek látszódnak, melyben a geometrikus formák, a kemény tömbök, a gyakran szerepelő háromszögek lazább, puhább szerkezetekkel, lágyított, határozatlan kontúrú halmazokkal vegyülnek. Így a fenti formák sziklákká, kőtömbökké, hasadékokká, szurdokvájatokká, jégtömbökké, levegő-örvényekké, felhőfodrokká, ki nem tapintható, formába nem önthető, kémiai vegyületekké, légköri jelenségekké alakulnak (változnak).

S mindezeken a tájakon, mint különös keleti jel vagy szignatúra látszódik egy-egy motívum, arasznyi gesztus, ecsetnyom.

Mindeme nyugtalanságból, mozgalmasságból, az ősnyugalom állapotába kerülünk. A művésznő palettája változatos. A korábbi vitális színeket, a különös kolorit-választékot sötétté, földszínűvé érett munkák, a homok, az agyagos föld árnyalatai, barlangok mélyének, a föld alatti világnak, s az elboruló égnek színei követik.

Majd újból, mint egy önkényes hangulatváltozás, harsány tónusú, szemet irritáló, vibráló, elevenebb változatok következnek. Természetesen az olaj- és a földfesték eltérő textúrája is különböző hatást vált ki.

A kompozíciókban eltűnik a horizont, s a művész lemond a levegőperspektíváról, s így a végtelen mélység, a félelem érzését kelti. Ez a félelem időnként egy misztikus, nem e világi sejtést hoz elő. Hiszen a sziklák – adott értelmezésben – Isten szimbólumai, a Hit szimbólumai, ahogy a gyakran megjelenő triangulum motívum, a háromszög alakzat Isten szeme lehet. A Hit természetesen kozmikus értelemben is értelmezendő.

A művekbe – a horizontvonal hiánya miatt, s mert nincsenek határoló kulisszák – nehéz belépni, bár a nézőt s az alkotót egyaránt ez a kényszer hajtja.

Viszont a nagyméretű festmények megfelelő sorrendbe sorakoztatása – egy elsötétülő teremben – a részletekből létrehoz egy folyamatos tájsorozatot, egy panoramikus tablót, körképet, amely előtt állva benne érezhetjük magunkat a tájban, a borongós, misztikus, világosodó tájban. Ha jó elrendezésben vesszük sorra a festményeket, négy évszak pereg le a szemünk előtt, vagy a nap huszonnégy órája: a lágy délelőtt, a perzselő napsütötte dél, a sötétedő délután, a félelmetes, elegáns éjszaka, s a lassan kivilágosodó hajnal.

Jóry Judit művészettörténész

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium
és a Műcsarnok meghívja Önt

RÁKOSSY ANIKÓ

kiállításának megnyitójára

1995. április 20-án, csütörtökön 18 órára

A kiállítást megnyitja
KEMENCZKY JUDIT

ERNST MÚZEUM
Budapest VI. Nagymező utca 8.
A kiállítás megtekinthető
1995. május 28-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig

A megnyitót támogatja a Törley

RÁKOSSY Emília

Rákosszentmihályi rk. templom

(Pest om)

1902-ben épült neogót templom.

Chobotvár 215. l.

Rákosszentmihályi

Rákos-Eastely

Bar Bpestbalp.

58-l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Rákosszentmihály

Kastély

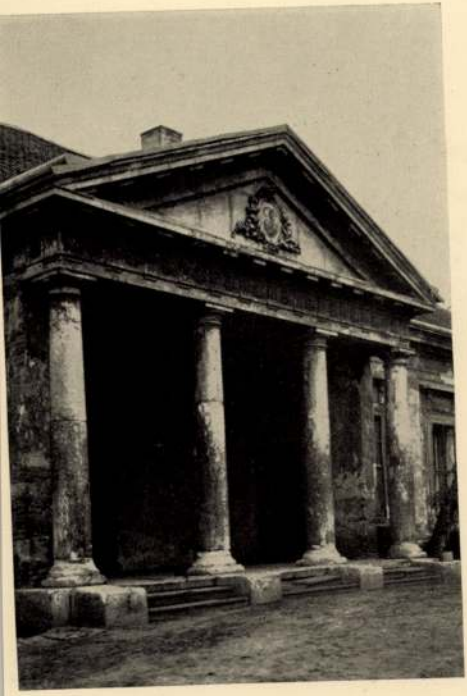

185. — RÁKOSSZENTMIHÁLY: Kastély
Herrensitz — Résidence seigneuriale
Manor-house

Rados Jenő dr.
Magyar Kastély 1991.

Rákosszentmihály

Gizella-kastély

RÁKOSSZENTMIHÁLY (Pest megye)
teljesen elhanyagolt úgynevezett Gizella kastélya egykor gróf Festetich Györgyé volt, majd a Zsivora-család tulajdonába került. Különálló lakórésze erős lejtésű talajon akként épült, hogy nyugati oldalán emeletes, míg kelet felé földszintes kiképzésű (185. ábra). E különben igen szerény copf stílusban fogalmazott nyolcszobás családi háznak csak a mellette álló tornácos gazdasági épület és háromhajós toszkán oszlopokkal ékes urasági istálló adhatott némileg feudálisabb jelleget.

Rados Jenő dr

Magyar kastélyok

231. l.

fordít

185. — RÁKOSSZENTMIHÁLY: Kastély
Herrensitz — Résidence seigneuriale
Manor-house

Egy magyar kerámiagyár elindult a világhir felé

Rákosmező, február hó

A rákosi mezőkről kegyetlen szilajsággal szánt végig az alföldi jeges szél. Szerencsére már a téglagyár kapujában rázzuk le magunkról a havat. Amilyen kegyetlen az idő odakünn, olyan tavasz van idebenn. Ezt a mesterséges tavaszt ugy teremti elő ez a hatalmas gyártelep, hogy tüzesfalu égetőkemencéinek örökké éhes torkát sok vagón szénnel tölti meg. Igy készül a tavasz a télben. Melléktermékként *sokmillió tégla, porcellán, utcaburkoló kerámitlap és még sok minden készül, amire a mai modern embernek szüksége van, akár utburkolatot készit, akár fürdőszobáját padlózza, vagy házát épiti fel.*

Vezetőnk: maga a gyár kiváló mérnöke és egyben igazgatója. Olyan szerény ember, hogy csak hosszas magánnyomozás után sikerült megtudunk, hogy *ő hazánk egyik legnagyobb kerámikusa.* Amikor kijelentette, hogy a téglagyártás üzeme télen szünetel, ujra dideregni kezdtem és csak akkor vigasztalódtam valamelyest, amikor egy kétemeletes porcellánégetőkemence előtt áltunk meg. Remek dolog igy télviz idején: Kellemes meleg van, nem is csoda, hiszen a kemence belsejében 1410 fok C-on pokoli forróságban ég ki keménnyé a porcellán.

Az égetőkemence belsejében

Gyermekkorunkra emlékezünk vissza amikor mindig arra voltunk kiváncsiak: mi van belül? Akár kócbaba, akár az első zsebóra került kezeink közé. Most is ez a kérdés csiklandoz. Szerencsém van. Az egyik kemenccóriás hideg. Éppen most töltik. Belülről könnyen megtekinthet.. Nagy, éghetetlen samott-edényekben egymástól gondosan elválasztva várnak égetésre a legkülönfélébb porcellánkészitmények. Elektromos konnektorok, villamosszigetel.k, ásványvizes üvegek porcellán patentzárai, porcellánedények százezerszámra, a legdrágább szinarany diszitésü ebédl.készletektől, a szinte átlátszó papirvékonyságu nemes porcellánfigurákon keresztül a magyaros motivumokkal tarkitott bögrékig... Megtudtuk, *hogy több mint 3000 féle porcellántárgyat készitenek.* Most már könnyen megértjük, hogy a gyár gipsz modellraktára *egy fönyeremény* értékével mérhető fel.

Az égetés munkája a porcellángyártás legnagyobb, de már megoldott problémája. Maga a kemence *hőfoka, az egyenletes meleg tökéletes szabályozása biztosit* bennünket arról, hogy hajszálrepedések és az egyenetlen égetés sok hibáját elkerülhessük. *Egy rosszul beállitott égetőkemence néha sokezer pengő kárt okozhat, mert a benne levő porcellán egy darabig használhatetlenné válik.* Rendkivül pontos és lelkiismeretes *állandó mérnöki ellenőrzés alatt dolgoznak a munkások.* Egy felesleges szó nem hallszik. Olyan csend van, hogy szinte katonai fegyelemre kell gondolnunk. Csak a formázó korongok tompa moraja, a gépek, prések egyhangu csattogása kiséri a porcellángyártás szimfóniáját.

A porcellánok arisztokratái

Amikor még nem láttuk, hogyan és miből készül, azt hittük, hogy a lehelletfinom vitrinbüszkeségek, a meisseni virágok tarkaságával teleszórt edénycsodák a porcellán elökelőségek. Pedig nem igy van. A porcellán-család legnemesebb *tagjai azok a magasfeszültségü, 20—30.000 Voltos szigetelők,* amelyeken keresztül például villamos mozdonyainkat tápláló vezetődrótok feszülnek. *Minden egyes darab a legtökéletesebb kézimunka.* Nagy lelkiismeretességgel préselik ki az utolsó levegőbuborékot is az agyaglágyságu porcellánmasszából, mint ahogyan egyetlen gyürődésnek vagy belső szerkezeti egyenetlenségnek sem szabad maradni a szigetelő porcellándarabban. Nem gyerekjáték megfelelni azoknak a tulfokozott követelményeknek, amit a modern élet egy ilyen magasfeszültségü szigetelőporcellántól megkövetel. Situráink közben talál kozunk velük. A hegyek ormán, a völgyek mélyén fogvacogtató északi szélben, hóban, esőben, jégben és forró napsütésben állnak, rendületlenül az áramvezető acéloszlopok. Fejüket szigetelőporcellánok övezik. Ezek azok a porcellánok, amelyeket még az idö vasfogának sem szabad kikezdeni. Mindehhez még egy vastag vörös rézhuzalt is kifeszitenek a nyakán, *amelyben 15.000 Volt áram kering.* Hiába, az ilyen szigetelönek is részt kell venni abban a munkában, amelynek eredménye, hogy a villamosgyorsvonat óránként 100 km-es sebességgel száguldhasson célja felé .. Ezek a magasfeszültségü szigetelők komoly érdemeket szereznek a *„porcellánok arisztokratái"* cimért.

Szigorlat a halálfeles próbateremben

Mielőtt forgalomképes izolátorrá lesz a kész porcellánszigetelő, sulyos vizsgát kell kiállania. Menjünk be és nézzünk meg egy ilyen szigorlatot. Az ajtón halálfejes figyelmeztető tábla: *Magasfeszültség: 150.000 Volt!!!* Márványkapcsolótáblák, a padló és falak is hófehér porcellánlapokkal befedve. Erős acéldrótkerités zárja el a próbagep villamosszerkezetét. A gyilkos 150.000 Voltos áramkörbe egy közel 15 kg-os próbadarabot helyeznek el. Az áramkört bekapcsolják, a terem elsötétül és a két polus körül kisérteties csattogással sülnek ki az *ibolyakék 150.000 Voltos mesterséges villámok.* Erős ózonszag árad a különös próbateremben. Egymásután ragasztják a vignettákat a próbát kiállt szigetelőkről... De egyszerre hatalmas csattanás... egyik próbadarab kétfelé robbanva zuhan az alatta levő vizeskádba... A szörnyü villamosáramot azonnal kikapcsolják. A repeszdarab már az ellenőrző mérnök kezében van. Szakértő szemmel azonnal észrevesz *egy szemmel alig látható levegőbuborékot. Ez a picinyke légbuborék okozta, hogy a nagyfeszültségü áram villámcsapásszerüen robbantotta széjjel a porcellánszigetelőt.* 150.000 Volt... Ötször olyan erős, mint Amerika villamosszékei. Borzalmasan veszelyes terem. Ha acéldrótkeriteses ajtaját bárki kinyitja, abban a pillanatban önmüködőleg kikapcsolódik a gyilkos villamosáram. De mindez még nem elegendő! Egy szellemes kalapácsszerkezet egy perc alatt 100 ütést mér a próbaporcellánra. Ha ezt is kibirta, következik a *huzáspróba.* Drótkötelek kegyetlen feszitését próbálják ki az ujszülött porcellánszigetelön. A hidraulikus feszitőszerkezet jelzőlapja *20.000-et mutat.* Ez annyit jelent, hogy 20.000 kg-nyi huzásnak még mindig ellenáll a mi szigetelőporcellánunk. Vagyis: ha egy ilyen próbadarabra felakasztunk két olyan vagont, amelybe előzőleg 20.000 kg vasat raktunk, akkor a mi *szigetelönk szilárdan tartja a két telógó vasuti kocsit anélkül, hogy széjjelszakadna.* Alig ócsudtam fel a bámulattól, máris karonfogott vezetőm és elvitt egy uj, alig háromhónapos üzembe.

Hogyan készül a porcellánedény?

Olvastuk könyvben, láttuk moziban — de itt előttünk van mindaz, ami három hónap alatt zseniális mérnökök felmutatni képesek voltak. *Ez már majdnem boszorkányság.* A 25 C° hőléggel fütött termekben száz és száz ember dolgozik csaknem halálos csendben. A formázó korongok 5—6 kg-os porcellángyurmákat forgatnak. Egy cseppnyi sár, nedvesség sincsen. Pedig a porcellán anyaga nedves, a zománc is óriási kádakban vár feldolgozásra. Itt mégis száraz minden, hogy puskaport lehetne gyártani. Amellett olyan tisztaság van, mint egy patikában. Pedig az ilyen üzemekben egyébként nagyon divatos a kalucsni. Sőt — a gumicsizma.

Akkora terem, hogyha a mintázó asztalokat és gépeket kihelyeznék, bőséges hely jutna atlétikai és rövidtávfutó versenyre. Itt készülnek a legnemesebb porcellánok. Habkönnyü 1 milliméter falvastagságu meisseni pecsenyéstál. Szinte átlátszó. Ügyeskezü festőmüvész épp most hinti teli tarka meisseni virágokkal. A tizenkétszemélyes hatalmas pecsenyéstál, amely alkalmas egy egész őzgerinc feltálalására — *harminckét dekagramm.* Olyan pehelykönnyü, hogy alig mertem megfogni.

Természetesen tisztára kézimunka. Egy zsonglőr ügyessége kell hozzá. Künnyü kéz — magától értetődik· *női kéz végzi.* Hatalmas mázzal telt kád előtt csinos munkásnő mártogatja a tálakat, tányérokat, de nem engedi, hogy mohó szomjúságában egyenlőtlenül szívja magába a híg zománcoldatot. Hihetetlen ügyességgel, a tenyéren lévő tányérral olyan forgó-keringő mozgást végez, hogy a híg máz egyenletesen oszoljon el a finomszerkezetü porcellán anyagában. Egy kicsit kézügyességi mutatvány is a tányérok mázzal való egyenletes bevonása. Annyi bizonyos, hogy ha egyetlen egy tányért rámbiznának, vagy a tányértól kellene örökre elbucsuzni, vagy, ami szintén nincs kizárva, nyakig esnék bele a mázaskádba...

Ahol a porcellánmasszát gyurják

A légfütéses emeleti termekből hatalmas vasbetonpincékbe vezet az utunk. Lehelletünket is látjuk. Felgyürjük a gallérunkat. Hideg van. De nem is szabad füteni. Fayenccal, csempével és porcellánnal vannak fedve a falak, alig verik vissza a villanylámpa fényét. Az őrlőmalmok 36 órán át zuzzák, törik a porcellán anyagát, ahonnan a keverőkbe kerül. Majd szivattyukból a szivósajtókba. Az innen kikerülő porcellánlepényt légteleniteni és homogenizálni, egyöntetü, egységes masszává kell átgyurni. Ez a munka hatalmas gépekkel történik. Olyanfajta masina ez, mint a ringlispil, amelynek pályája egy nyersporcellánmasszából készült gyürü. Átmérője két méter, a vastagsága is combvastagságu, sulya 500 kg. Tapintása nedves, agyagos. Kökupok és forgó aluminiumkerekek között gyurja, formálja, maszszirozza a porcellánmasszát az éjjel-nappal keringő ringlispil. Amikor már olyan finom ez a kittszerü anyag, hogy a szemcésszerkezetre alig emlékeztet, átszállitják egy sötét, hideg pincébe, amely stilszerüen szintén porcellánnal van kirakva. Padlója, oldala, teteje mind ragyogó fehér porcellán. *Itt érik meg a porcellán gyártásra alkalmassá.* A kinaiak — Kao-ling tartományában — évekre elföldelték az érésre szánt porcellánmasszát. A modern porcellángyártás ehelyett vasbetonpincékbe raktározza el a feldolgozandó nyersanyagot. *Ebben a pincében 100.000 kg érik egy tömbben.*

Még rengeteg a látnivaló ezen a 180 katasztrális holdnyi hatalmas gyártelepen. A legmodernebb építőanyagnak, a világhirü kőszivacsnak készitésétől kezdve a legkiválóbb keramit-cikkekig mindent gyártanak. Az üvegcsengésü szines porcellánpadló egész Európában a legkiválóbb minőségben itt készül. 40.000 négyzetméter évenként. Ha riportunk hü beszámoló lehetne, azt is el kellene mondanunk, hogyan készül az utcaburkoló keramit. De minderre alig van mód *egy* beszámoló keretében. Mindezek ellenére ugy érzem, le kell irnom a nagyszerü müszaki eredményeknek központját a: laboratóriumot.

A laboratórium

Van külön *fizikai* és *kémiai* laboratórium. Berendezése olyan modern, hogy *bármelyik egyetem büszke lehetne rá.* Láttam többek közt egy olyan müszert, amellyel egy izzó kemence hőfokát egészen 3000 fokig 10 C° pontosságnyira megállapithatjuk. Van müszer, amellyel a kemence gáztartalmát kutatják ki. Láttuk a világ legmodernebb mikroszkópját. Felülvilágitással, fényképezőfelszereléssel és még sok olyan tulajdonsággal, amit itt nem is részletezhetünk. Annyi bizonyos, hogyha a magyar mérnökök, akik még egy különös kerámiai kiképzésben akarnak részesülni, jól teszik, ha beiratkoznak a *Kőszénbánya és Téglagyár* pompás laboratóriumába. Remek kezekben lesznek, mert a gyár ugy van megszervezve, hogy *a vezérigazgató doktor tehnikus és egyben müegyetemi tanár is. Az ügyvezető-igazgató egyuttal főmérnök is és Magyarország legelső keramikus szaktekintélye Az egyes osztályok vezetésével nagy elméleti tudásu mérnökök és egyetemi tanársegédek vannak megbizva. Csak igy lehetett ilyen varázslatosan rövid idő alatt ilyen bámulatosan kitünő gyártási eredményeket elérni.* Az egész gyárüzemben egyetlen jogásszal nem találkoztunk. De annál több mérnökkel. Ez a modern óriásüzem határozottan mérnökpárti. Talán kevesen tudják, hogy ennek a patinás üzemnek az 1860-as években a szabadságharc egyik legnagyobb tábornoka: Görgey Artur volt a vezetője.

Nem szeretünk jóslásokba bocsátkozni, de ugy éreztük, hogy egy világhirü gyáripar — a magyar kerámiaipar — bölcsőjénél voltunk.

Vagy már ez maga az egyetem?

HANSA

SZÉPSÉG
MINŐSÉG

VEZÉRKÉPVISELET:

BÁRDI

BUDAPEST, V.,
KRESZ GÉZA U. 15
TEL.: 11-96-43*

TÖKÉLETES
ÁRAMVONAL

CITROËN

Hatszobás urasági lakás összes
butorai, képei, szőnyeg, ezüst, porcellán családi okból sürgősen **eladók** Hétköznap d. e. 10—2 ig, d. u. 4—6-ig. **IV. Petőfi Sándor-u. 6, IV. 4. Kereskedők kiméljenek.**

A M. N. Bank 580. sz. eng. alapján

Husvéti különvonatunk

a magyar uriközönség részére a tavaszi

Olaszországba

I. program (Tiznapos ut, március 21—30) **230**
Állomások: **Róma, Nápoly, Capri, (a Kék Barlang), Pompei (Vezuv), Firenze, Fiesole, Bologna, Velence.** Részvételi dij: P

II. program (Tizenhétnapos ut, március 14—30) **360**
Állomások: **Róma, Taormina, (Szicilia), Nápoly, Capri (a Kék Barlang), Pompei, (Vezuv), Firenze, Fiesole, Bologna, Velence.** Részvételi dij: ..... P

III. program (Tiznapos ut, március 21—30) **230**
Állomások: **Milánó, Santa Margherita (Riviéra). Genova, Milánó, Comoi-tó, Bellaggio, Velence.** Részvételi dij: ..... P

Részvételi dijakban benfoglaltatik: Budapestről a **lakástól autótaxin** indulva s a visszaérkezéskor ugyanigy a lakásig: **minden költség.** Tehát a **gyorsvonati jegy,** a vasuti utazás ideje alatt is **az étkezőkocsiban az összes étkezések,** elszállásolás és ellátás az összes városokban és fürdőhelyeken **elsőrangu polgári szállodákban, az összes autókörséták** vezetőkkel és az **összes belépidijakkal, a podgyászszállitás,** az összes **adók és borravalók**

Jelentkezés 50 pengő foglalóval a **„Magyarság" utazási osztályánál** (IV., Eskü-ut 6. szám. Telefon 1888-66) Utazásaink az érdeklődőknek **részletes prospektust küldünk**

Vasárnap

Emlékszel-e?

Közöttünk nem volt vallomás és
Nem hangzott szines, cifra szó.
Nem mondtuk, csak éreztük azt, hogy
Együtt lenni de szép, de jó!

Nem mondtál tarka bókokat se
És nem is hoztál ibolyát.
De cirógattad, láttam egyszer,
A fogason a kis boát.

Nem néztél mélyen a szemembe,
Inkább lehunytad szemedet, —
Bálban is csak lágyan karoltál,
De a karod, az remegett.

Egyszer aztán egy őszi este
Sétáltunk kinn a fák alatt, —
Korán elbujt a nap az égről,
A bucsuzó nyár már szaladt.

Mintha vissza akartuk volna
Hivni a tünő szép nyarat, —
Kezünk elindult, összeforrott,
— És mindörökre ugy maradt.

Kissné Tóth Lenke

Török Sándor:

Esemény

Nem megvetendő esemény. Tulajdonképpen már évek óta izgat a kérdés, évek óta lesek rá valami kaján érzelemmel, amelyért egyébként tiszta szivből megvetem magamat. Utálatos ember vagy, mondom magamnak, rossz ember vagy, lelked fenekéig romlott, te, te, mindjárt megütlek! S próbálom elsimitani a dolgot, próbálom protezsálni magamat magamnál, nézd, ne vedd komolyan, nem is igaz, dehogy is akarja ő ezt, esze ágában sincs. Te, te, csacsi te, beugrassz neki, egy ilyen tréfacsinálónak, egy ilyen heccmájsznek, nem szégyenled magad? Hiszen jól tudod, vannak ilyenek, akik ráfognak magukra mindenféle bünöket és aztán abban képzelegnek, tetszelegnek maguknak, nevetséges.

De hiába ... évek óta lesem, hogy egyszer a mentőautó — a mentőautó maga személyesen — elüssön valakit a szemem láttára. Jó, jó, hát ne gázolja azért halálra, keze-lába is helyén maradjon az illetőnek, szóval végeredményben ez olyan legyen, hogy *„az ijedtségen kivül semmi baja nem történt"*. Még azt se bánom, ne is ijedjen meg olyan nagyon. Olcsó dolog, hiszen kivánhatnám azt is, hogy rabolják ki a rendőrséget, vagy égjen a tüzoltólaktanya, de nem, csak látni szeretném, amint elüt valakit a mentőautó.

S most megvan. Ugy ahogy álmaimban mindig is kivántam. Az illető ur fekete télikabátot viselt, sált a nyaka körül, keménykalaposan, aktatáskásan átment az uttesten az Erzsébethid budai hidfőjénél, átlósan a hegy alatt s jött a fürge mentőautó — és elütötte.

Magam az 53-assal jöttem, a hátsó perronon állva, a kalauzzal és négy utassal. Mi már akkor elkanyarodtunk a Döbrentei-térre. A illető ur elgondolkozva jött. A mentőautó rátülkölt kettőt. Ettől felriadt és eléjeugrott. A soffőr fékezett és teljes erőből balra fordult. Az urat a hütő kissé megrázta és félrelökte. Az autó aztán nekiment a járda szélén egy lámpának és mivel már benne volt, azt is megrázta.

Az ur szabályos balettmozdulatokat végzett. Jobblábon spiccelt, ballábával piruettet csinált és két kezével megcselekedte azt a mozdulatot, amire a koreográfusok mindent ráfognak: hajnalvárás, fiatal lány álma, erő, ábrándok, anyaság, satöbbi. Aztán egyensulyba helyezkedett. A soffőr kiugrott és nagy szakértelemmel elkapta. Többet nem láttunk, mert eltakarta a tömeg, mely perc alatt lett a semmiből. Az egész környéken nem volt több öt embernél. És egy pillanat mulva „hetven-nyolcvan főre tehető tömeg gyürüjében tünt el az áldozat".

A gázolás pillanatában a következőket mondtuk az 53-ason. Magammal kezdem, hiszen én tiz éve várok erre a pillanatra. — a nagy esemény egyszerüen a következő indulatszót váltotta ki:

— Hopp!

A kalauz azt mondta:

— Ilyen egy mazlista! Pont a mentőautóba, bele, neki!

Egy bőrkabátos ember elismerően:

— Disznója van, az biztos. Ezt jól kigusztálta magának.

Egy komoly ur:

— A soffőr nem hibás. Fékezett és balra fordult.

— Jól meglengette az oszlopot.

— Ez bizonyit mellette. Ha az oszlopot nem lengeti, akkor az illetőnek már régen rossz.

— Most várhatják a mentőautót valahol!

— Ezek most rögtön telefonálnak másikért.

— Persze.

Egy diák:

— Igy fognak pacienst maguknak a mentők.

A komoly ur rendreutasitva:

— Van azoknak elég.

— Nem azért mondom, csak tréfából.

— Nem tréfa ez. A legszebb intézmény kérem.

A bőrkabátos:

— Bizony-bizony.

A kalauz:

— Fő, hogy nem lett semmi baja.

— Lehet azért neki belső vérzése.

— Á, csak meglökte.

— De alaposan.

S azzal már a Lánchidnál is vagyunk. Ha nem láttam volna az iménti jelenetet, akkor itt a sarkon most „lelépnék". De láttam. Nem lépek le. Megvárom, mig a legalaposabban megáll a kocsi. A bőrkabátos is leszáll. De még visszanéz a kalauzra, hogy vajjon nem csenget-e az közben. De a kalauz nem csenget. Feszülten figyeli, hogy vajjon ténylegesen és komolyan lent vagyunk-e már. Mire a bőrkabátos megfogja a rézrudat és szépen, lassan lépeget lefelé. Mire teljesen elkészül a leszállással, még megáll a biztos járdaszélén s azt mondja, mint aki tul van a veszélyen.

— Igy nna.

Leányotthon, Hinterbrühl
Bécs mellett
Egész évi és szünidei otthon. – Klimatikus gyógyhely — Nagy park. — Elsőrendü ellátás. — Háztartási kurzus, nyelvek, zene, irodalom és mütörténelem oktatás, gyakorlati életrevaló nevelés, nyári és téli sportok, Mérsékelt árak. Kérjen prospektust.

... ilyenkor februárban már ingadozó. Téli ruha már nem kell ... Tavaszi ruhának még nincs itt az ideje. Pedig Páris felől már fujnak a tavaszi „divat-szelek".

Azt fujják, hogy a gloknis szoknya, feszes derék megmarad. A szinek pasztelek lesznek és raffináltan keverik majd őket. Világoskék teracotta barnával, világoskék lilával, zöld sárgával ... és hasonló merész szinösszeállitások fogják szemünket kápráztatni.

A mai rajzunkon egy tavasznak előlegezett, de már használható divategyveleget látunk. Az első kis kosztüm. Szürke kockás alj, feketével szegve, fekete kabát erősen derékra dolgozva és piros antilopmellény.

A második rajz sötétkék szövetmellény, puffos ujjakkal. A mellényrész tarka berliner pamuttal van behimezve.

Alatta egy sima zöld jerseybluz van. Fekete gyapju csipkekosztüm, a mellette levő rajz fehér pikével szegve és fehér pikébluzzal.

Az alföldi polgáristák rokonszenvnyilatkozatai az európai országokról

Kedves körkérdést adtak föl *az alföldi városok polgári iskoláinak földrajztanárai.* Megkérdezték az iskolásgyermekeket, hogy a földrajzórákon tanult országok közül *melyiket tartja a legrokonszenvesebbnek a növendék.* A *Földrajzi Szeminárium* cimü szakfolyóiratban számolt be a körkérdések eredményéről *Plavits* Mária és a válaszokat összegezve, megállapitotta, hogy a szimpátia a következő arányban oszlik meg az egyes országok között:

Lengyelország	24.8
Olaszország	17.8
Németország	15.9
Finnország	13.3
Hollandia	13.0
Angolország	4.1
Bulgária	4.1
Ausztria és Franciaország	0.4
Oroszország	0.3

A gyerekek meg is indokolták, hogy miért tartják a legszimpatikusabbnak ezt, vagy amazt az országot. Lengyelországot azért szeretik, mert ők is sokáig voltak idegen uralom alatt, mert a bajban sem hagy el, mert Magyarország megcsonkitásakor a lengyelek éppugy meg voltak botránkozva, mint a magyarok, főleg pedig, mert régen a lengyelekkel királyokat cseréltünk és mert *a szabadságharcban hü segitőink voltak.*

Az *olasz szimpátiák főoka a jóbarátság érzése.* Csaknem minden gyerek beszél azonban Fiuméról. Az egyik őszintén megmondja, hogy azért tartja a legrokonszenvesebbnek az olaszt, mert utazások alkalmával kedvezményeket ad és szivesen fogadja a magyar kirándulókat, zarándokokat.

Nem szabad elfelejteni, hogy a válaszokat alföldi és egyszerübb származásu gyermekek adták, nem pedig a városok müveltebb osztályainak fiatal tagjai. Ez a körülmény magyarázza meg, hogy Ausztria sokkal kevesebb szavazatot kapott, mint amilyen mélyen gyökereznek a két ország kapcsolatai. *Az angol szimpátia főoka a velszi herceg magyarországi utja.* Erre visszaemlékeznek a gyerekek, hiszen olvasták az ujságban, vagy sokat beszéltek róla a szülők. A hollandok iránti szimpátia a gyermeknyaraltatási akció, amelynek előnyeit a kisdiákok vagy közvetlenül, vagy pedig családi körükben, ismerőseiknél tapasztalhatták.

Igen érdekesen válaszolt a körkérdésre egy harmadik polgárista, mikor ezt irta:

— *A politikához annyira nem értek, hogy tudnám, melyik nép hasznos nekünk barátság tekintetében.*

ANTIKOMMUNISTA KIÁLLITÁS LONDONBAN

Sir *Croft* Henry Page, az ismert tábornok és politikus a napokban nyitotta meg Londonban az egyik legérdekesebb politikai kiállitást, melyet idáig rendeztek. Anglia antikommunista és antiszocialista uniója összegyüjtötte a szovjet elvetemedett vallásellenes propagandájának dokumetumait és az egész anyagot kiállitotta a Dorland-Hallban, hogy kinyissa a tömegek szemét, mint ássák alá a kommunisták a vallást és az erkölcsöt. Képek, fényképek, plakátok, statisztikák és tervet illusztrálják a vallásüldözést Oroszországban és a kommunista Spanyolországban, bemutatva a kifosztott és leégetett templomokat, az elpusztitott kolostorokat. Vannak itt képek katedrálisokról, melyeket kommunista klubokká, ateista muzeumokká alakitottak át, képek templomokról, melyeket ma szinháznak, sőt — istállónak használnak. Valamennyi ország munkásait a legkülönbözőbb nyelveken plakátok hivják fel, hogy egyesüljenek a vörös zászló alatt a világforradalomra és müködjenek közre a szovjetköztársaságok világuniójának megalakitására. Statisztikák mutatják be, mint propagálják a kommunizmust a Távolkeleten, Amerikában és Európában és mint váltakoznak a jelmondatok, sokszor egymásnak teljesen ellentmondván, az egyes országok különös fekvése és helyzete szernit, hogy minél jobban szolgálják a propagandát.

Ez az összefoglaló kiállitás, mely a kommunizmus veszedelmét egész nagyságában bemutatja, demonstrálja egyuttal azokat a borzalmas következményeket is, melyeket Európának el kellene türnie, ha ezt a veszélyt idejében el nem fojtja s az egyes országokat meg nem őrzi a világforradalom végzetes szerencsétlenségétől.

Rákospalotai ref. templom
(két tornyán keresztel)
képe repr.

Ezer év Pest Vármegye
földjén. II. és év n.
(1942?) 157. l.

Ki terverte?

LÉGRÁDY NYOMDA
ÉS KÖNYVKIADÓ R.-T.
NYOMÁSA, BUDAPEST

Rákospalotai ág. ev. templom

(Pest vm)

Emlitve

Chobotvác. 231, l.

Rákospalotai ref. templom

(Pest vm.)

A XVIII. sz. elején épült.

Chobotrác 229. l.

Holland festő, XVII. század: Virágcsendéleket mérő festő: Vászon, olaj, 85 × 104 cm.

Mazzaglia II. 483 szám. — Báró Baldácsy-gyűjteményből.

Rákospalotai rk.

templom

(Pest vm)

románstilü, ép. 1900.

Bar Bpestbalp

56. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Rákospalotai rk.
plébánia templom

Kiss Szikl. kath. Magy

362. l.
363. l.

Rákospalotai rk. kápolnák

1.) Istvántelki kápolna
Szt. István király tiszteletére.
Alapította gróf Károlyi István
1892-ben.

2.) Istvántelki menedékház
kápolnája a Szeplőtlen Fogantatás
tiszteletére, alapította gróf Ká-
rolyi Sándor 1905-ben.

3.) A m. kir. leány javító inté-
let kápolnája, Mária a Eresz-
tenyék segítsége tiszteletére.

4.) Temetői kápolna, Szent
Franciska tiszteletére, építtette
Vecseghy József 1894-ben.

Chobothvác 230, 231. l.

I.

Rákospalotai rk. templom

(Pest om)

1735-ben épitették a kenthá-
romság tiszteletére. Ehhez
tornyot 1807-ben épitették -
A temetőben 1777-ben Nep.
Szt. János tiszteletére kápolnát
emeltek, melyet 1882-ben le-
bontottak; a anyátót a tem-
plomot kibővitették. Ezt a
templomot 1907-ben restauráltak
és kifestették -

Chobotvác 229. l

Rákospalotai II. rk. templom

(Pest vm.)

1896-ban Ásványi Balassa Ernő tervezte. A neoromán stílű bazilikát 1897-ben kezdték építeni. 1900-ban szentelték fel. Magyarok Nagyasszonya tiszteletére, habár egyes részei-ben csak 1909-ben lett kész. A templom építési költségei 509,592 koronát, berendezési költségei 73.100 k.-t tettek ki.

Chobotvác 230. l.

Rákosligeti ev. templom

(Pest mm)

Emlitve:

Chobotvár

228. l.

Rákoskeresztúri gróf

Vigyázó-kastély

1760-70-ben Brúja-
novszky tábornok épít-
tette, aki abban az
időben földesura volt
Rákoskeresztúrnak.
Ezt a kúria ma is fenn-
áll, [részben átalakítva
és udvarfelöli részén
megújítva. A diszte-
remben XVIII. századi
falképek, csekély mű-
vészi értékkel. Saját meg-
legyzésem]

Zsemley 308. l.

la urnak,

z. bizottsága elnökének,

Budapest.

stus 4-én, 461. sz. a. kelt becses át-

l van szerencsém Lux Kálmán másod-

Rákoskeresztúri ág. ev.

templom

(Pest vm.)

Emlitve:

Chobotvác 228 l.

Rákos Eseorturi irr. templom

(Pestom)

Emlitve:

Chobotvác

228. l.

Rákoskeresztúri rk. templom

(Pest vm.)

A régi kerek templomocska elpusztult.

1740-ben az új telepesek új templomot építettek.

Jelenlegi újgótikus templom 1894-ben épült.

Chobot Imre 278. l.

Rákosszentmihály

ág. ev. templom

(Pest vm.)

Ép. 1809.

Barokk kehely

57. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Rákoskerenturi

rk. templom

(Pest vm)

Ep. 1894.

Bar Bpestbalp

57. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Rákoshereszturi
Podmaniczky-
kastély
(Pest vm)
utóbb gr. Vigyázó
Sándor kastélya
l. Ép 1770.
Bar Bpestbalp
57. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a méglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 435418

Rákoskeresztúri

Podmaniczky –

kastély

Vargha Zoltán dr

Báró Podmaniczky

János (1786 – 1883)

életrajza. Bp. 1933. 30,

31, 72, 80, 81, 195

képekkel

ALDOUS HUXLEY

A VAK SÁMSON

A mai világirodalom e korára legjellemzőbb írója új könyvének címét Milton egy verssorából vette. A mai életben vakon tapogatózó ember nyugtalan keresését írja meg benne egy tudós sorsán keresztül, aki révedezve jár környezetében s végül magára dönti gondolatainak oszlopos házát. A huszadik század intellektuális emberének nagy regénye ez a könyv.

erda

26

árp pk.

törtök

27

z. Sz. Ján.

ntek

28

Péter

mbat

29

. Ferenc

TAVASZ KEZDETE

Látom: az Úristen
Ma áldani akar, szent karját kitárja.
A rügy fán, tövisen
Az Ő légyen szavát áhítattal várja.

Ér indul a nyíres
Nedvdús gyökerei és illata mélyén,
Libuc költ a vizes
Rét rőt zsombékjai között a part szélén.

Rázza csupasz ujját
A kert ifjú fája, mint a tűz a lángot.
Leoldja saruját
Szerelme: a tavasz s ékszert hoz, virágot.

Vedlik a tűz. Színe
Üdén mázolódik el a láthatáron.
Bohó ifjak szíve
Forró szívért szívet ad-vesz szív-vásáron

A kéklő magasság
Térein szellő túr félmarék habfelhőt,
Új élet, szabadság!
Pacsirta zeng rólad örök oltár előtt.

Szánt a nap s beveti
A barnáló ugart duzzadt, csírás maggal.
A föld megéteti
Hálából kebléből párolgó jószaggal

Áld az Úr s keblére
Szeretné ölelni ma a magyar földet
S az élet szívére
Gazdagon hullatni kenyértermő zöldet!

Jánosi Márta

Rákospalotai MAV Kelepi
1957. december

ostrom és minden
és kevesebb em-
ssza a törökök.
em egyszer bo-
kapitánnyal alku-
beláttak gyenge-
és elvonultak a
risich magatartá-
kapott. Győzel-
i fel a köszegiek-
harangszó.

szomszédságában
sban épült Szt.
Birboltjában nyug-
risich Miklós vár-
nyi Miklós nádor
tária, a „murányi

idejében Bocskai
várost. De kivette
lethlen Gábor-féle
a kuruc-labanc
k fel a város

csendjét. 1730-ban nagy tűzvész pusztította el Kőszeg nagy részét.

Kőszeg vidéke természettől gazdagon megajándékozott táj, ezért a kirándulók és túristák ezrei és ezrei keresték fel az ország minden részéből a béke boldog évelben. Az Irottkő kilátó tornyával, a Hörmann-forrás, az Óház, a Hétforrás különösen kedvelt kirándulóhelyek.

Szent-Viden a bükk és tölgyes közt fekvő festői helyen számos és régészeti szempontból értékes leletre bukkantak régészeink. Bronzörtő telepek és keltaizlésű pénzérmék kerültek napfényre. A rómaiak is megtelepedtek itt. Ebből az időből egy őrtorony maradványai a kápolnában még ma is felismerhetők. Szent-Vid szentkútjáról is híres.

A Hörmann-forrás gyönyörű ősbükkök tövében fakadó hegyi forrás. Nevét — a monda szerint — Hörmann Mihálytól kapta, aki a török harcok idején a török kezére akarta játszani a várat. De árulásán rajtacsípték a törökkel cinkoskodót, elfogták és itt nyúzták meg.

Az erdő mélyén található a Hétforrás. A hét ágban fakadó bővizű forrás hét magyar vezér nevét viseli: Álmos, Előd, Ond, Kond, Tas, Huba és Töhötöm.

Az Irottkő kilátótornyáról a Stájerhegyvidék és a Schneeberg-hegyek láthatók. Tiszta időben a balatoni hegyek kontúrjait is felismerhetjük.

A valamikor római őrállomás Óház közelében egy hársfán elhelyezett emléktábláról jegyeztem le a következő erkölcsnevelő, minden kor gyermekéhez szóló szavakat:

„A nemzet az egyénben boldogul, —
Pusztuló házban pusztul a Haza.
Hiába hívsz Istent is orvosul,
Ha a szellem léha és az erkölcs laza."

Fónyad Ernő

...b-templom, ahol Jurisich Miklós várkapitány és a „murányi Vénus" nyugszik

Magyar Szó, 1944. ápr. 21.

KÉPES HIRADÓ

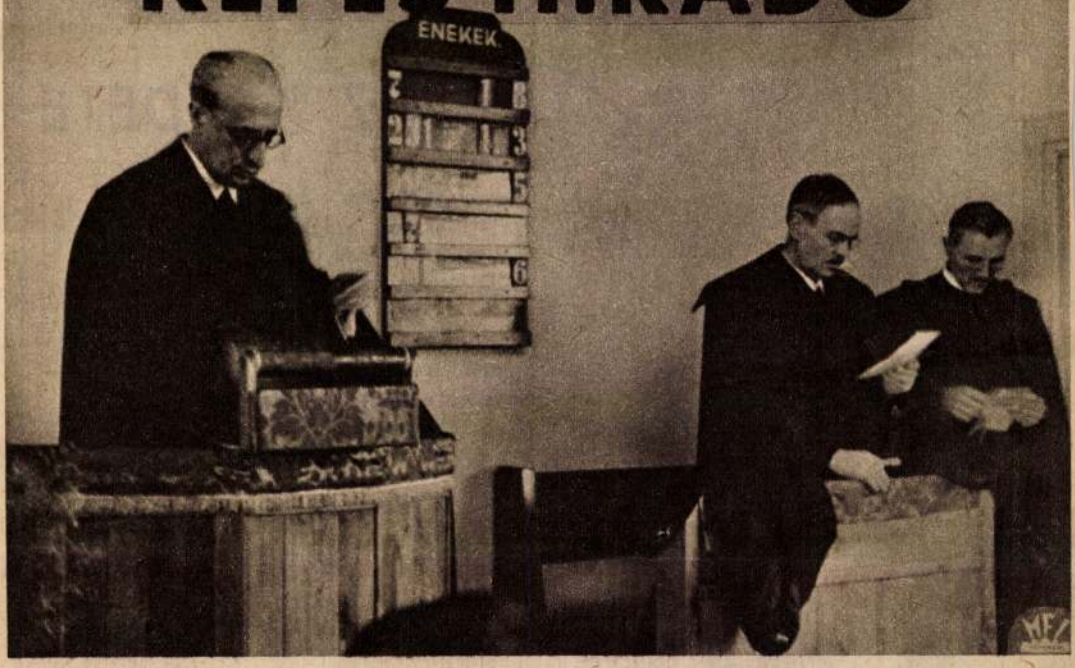

Vasárnap szentelte fel Ravasz László püspök a rákospataki MÁV-telep új református templomát

Raksányi (Rakssányi) Dezső (1879–1950)

– 4 éven át Székely Bertalan mesteriskolai növendéke volt

(Székely Bertalan válogatott művészeti írásai. Bp. 1962. 201.)

– A Képzőművészeti Főiskola tanára (Uo. 204.)
1911-től (?) 1921-ig ⇒ 1911-21

Lotz Károly a kolozsban megsérült képeinek restaurátora

– Székely Bertalan mesteriskolájának ösztöndíjas növendéke volt.

(Képzőművészeti Főiskolai Évkönyv 1908-09. 20.)

– 1910/09-13. Benczúr mesteriskola tagja

– 1903/4: Mintarajziskola ösztöndíjasa

> Thieme-Becker (Lyka írt szócikket róla. XXVII. 583.

⊗ • falkép – Bp. József-telefonközp.
• Budaújlak – plébániatér díszítés
? ⊗ • Rezső tér templom
• Miskolci Zenepalota freskói
Megyaszay-ház = • Nagykanizsai színház falképei
• Kolpolna – plébániat. mennyezetfreskója
• Széleesfehérvár, felsővárosi templom főoltárképe
• Miskolci minorita t. mennyezetfreskó

• Egyiptomi építés (Alpár Ignác tul.)
• Római architektúra / Architectura romana (Benkő Kálmán-díj)
• Attila látomása (Vaszary Kolos-díj)
• Utcarészlet Assisiben (aquatinta) (1909)
• Szt. Péter templom főoltára, róma

Rakssányi Dezső

szül. Bpest 1879 szept. 6.
Devai áll. főreálban szetti
arasán a Józsefmüegyetemen
félév.
1899/900 I-II. 1. évs rajztjel

Gyalokay Jenő, tüzérkapitány V. 187

Raksányi Dezső

Szód

Benczúr kiáll. 27 l.

1910–13. volt a B. mesterisk-
hola tagja. Ez idő alatt festette
a miskolci szekeszgyhaz, a Bodó
kávéház, a József műegyetem,
József telefonközpont falképeit

1921. Benczúr kiáll –
Római kör, olajf.
Dr. Hültl Hümér
Anlajd.
A József műegyetem
könyvtárának falfestmé-
nye, olajf. vázlat.

Fametoret, japán TV. 128.

MDK

Rakssányi Rezső

Kohászat. Építészet. Vizépitész. A Műegyetem aulájának freskói.

Klebelsberg emlékkiáll. tárgym. 1933. 11.lap

Rakssányi Dezső MDK

Kohászat.Épitészet,Vizépités A Miegyetem aulájának freskói

Mücsarnok 1933 Klebelsberg Kuno emlékkiáll.

Rakssányi Dezső

falképei a bpesti
műegyetemben és
Miskolcon a me-
gyeházán

Lykafest 1896–1914

85. l.

Freskók a Miegyetemen.

készitette Raksányi Dezsö.

Katol.Szemle.1931.I.291-95.l.

Raksányi Dezsö, festö/freskók/

Katol. Szemle. 1931. I. 291-95. l.

MDK

Raksányi Dezső

A József Müegyetem könyvtárának falfestménye, vázl.

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921. 63 l.

MDK

Raksányi Dezső

A József Müegyetem könyvtárának falfestménye. Vázlat

Benczur Gyula és tanitványai kiáll. tárgym. Mücsarnok 1921. 7.l.

Rakssányi Dezső

festőművész

Klebelsberg emlékkiállitás - Mücsarnokban - képével szerepel.

Kohászat - épitészet - vizépités c.vázlatai a budai Müegyetem aulájához.

Pesti Hirlap
1933.II.12.

A műegyetem falképe. A műegyetem új otthonának egyik művészi ékessége lesz az a falkép, amelyet *Rapsányi* Dezső, a Benczur-mesteriskola növendéke fest a könyvtár olvasóterme számára. A falfestmény feltünteti az ókortól kezdve a legújabb korig a műegyetem körébe tartozó és a műegyetemen előadandó tudományok fejlődését, a tudományok legkiválóbb alakjainak ábrázolásával. A falfestmény tervét a Képzőművészeti Tanács báró *Forster* Gyula elnöklete alatt legutóbb tartott ülésén tekintette meg és azt minden tekintetben elsőrendű alkotásnak találva, a művésznek jegyzőkönyvi elismeréssel adózott érte. A kép hossza 14 méter, magassága pedig 8 méter lesz és száznál több portrait kerül rá. *Zichy* János gróf közoktatásügyi miniszter a napokban tekintette meg a falkép tervét és a készülő kartonokat és megigérte, hogy művészetét és munkáját kellőleg fogja honorálni.

Rapsányi Dezső

Építő Ipar
1910. 32. l.

16	—	132	16	17		
3	—	—	—	4	1911.VIII.	
3	—	41	—	4		
8	—	—	18	—	1926. XI.	
8	—	62	18	—		
1	—	—	5	—	1926.VIII.	
1	—	44	5	—		
—	—	—	3	—	1926.VIII.	
—	—	63	3	—		
—	—	—	—	—	1909.VIII.	
—	—	192	—	—		
—	—	—	7	—	1909.VIII.	
—	—	—	7	—		

Rakssányi Dersó-
festő
festette a bpesti
műegyetem dinter-
méneck oldalfalani
lévő falképeket.
Láttam
1944 febr. 25.

A kiállítást *dr. Hoffmann Edith* múzeumi igazgató, a Grafikai Osztály vezetője és *dr. Domán Andrea* rendezték. Ugyanők szerkesztették a katalógust

ORSZÁGOS MAGYAR SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

A GRAFIKAI OSZTÁLY
LXXXI. KIÁLLÍTÁSA

MÁSOLATOK, HAMISÍTVÁNYOK

Rakssanyi Dezső

A József műegyetem
könyvtári nagy olvasó-
termének falfestmé-
nyei
A világ nagy termé-
szettudósai -
Repr.

Lukács György dr

Magyarok a kul-
túráért. Bp. 1929.
281. l.

TÁS ÉS FONTOSABB

TELEKKÖNYVI ADATOK

TULAJDONOS

Raksányi Dezső

Nép freskói a műegyetem
épületében –
Erről Eulőn kiadvány
is megjelent.
Okv. idézendő

~~Agyagedény, La-Tène-Kori II. 204.~~

Rapsányi Dezső

festő.

A műegyetem új otthonának egyik művészi ékessége lesz az a falkép, amelyet Rapsányi Dezső a Benczur mesteriskola növendéke fest a könyvtár olvasótermne számára. A falfestmény feltűnteti az o Kostól kezdve a legnyalb korig a műegyetem körébe tartozó és a műegyetemen előadandó tudományok fejlődését, a tudomány legkiválabb alakjainak ábrazolásával. A kép hossza 14 méter, magassága pedig 8 méter lesz és szárnál több portrait kerül va.

Szód

Építő Ipar 1910. 321. l.

(A műegyetem falképe)

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztai

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Raksanyi Dezső

Freskója a nincsjetem
könyvtárában

Repr.

źródł

Architectura. XII.

Nemzetközi Építési =
kongresszus és Építészeti
Terrkiállítás. Bp. 1930

45. l.

Rakovszky Dezső

A természet- és technikai tudományok úttörői
(a Műegyetem könyvtárának falfestménye
Rakovszky Dezsőről -

Kapi.

Magyar

~~Aggg~~ Zgpolnár, római VI. 280.

MDK

Rakszányi Dezső, Jestő

2

A műegyetemi könyvtár 1945-ben elpusztult falfestménye:

Repr.

dr. Móra László: Rados Gusztáv

729-731.

A KÖNYVTÁROS, BP. 1962. december

X4/12

MDK

Raksányi Dezső, festő

1

A műegyetemi könyvtár nagy falfestményét kénítette. Műve 1945-ben elpusztult.

dr. Móra László: Rados Gusztáv

728-731.

A KÖNYVTÁROS, BP. 1962. december

XII/12

01

2.

DR. ZIMMERMANN ÁGOSTON 1939/40. TANÉVI RECTOR MAGNIFICUS TANÉVMEGNYITÓ ÉS SZÉKFOGLALÓ BESZÉDE.

Méltóságos Prorektor Úr! Mélyen Tisztelt Elődöm!

Mélységes megilletődéssel, szívem mélyéig meghatva állok itt ez ünnepélyes pillanatban, mely túlnő a mának keretein, és veszem át a rektori láncot, Egyetemünk kormányzati jelvényét, ezzel a nagy nyilvánosság előtt is reám száll egy évre Egyetemünk kormányzása. Tanártársaim kitüntető bizalma folytán értem el e legmagasabb méltóságot, mely egyetemi tanárnak osztályrészül juthat. Megindultan mondok őszinte, meleg köszönetet az imént hozzám, érdemtelenhez intézett, elismerő, felemelő, szép üdvözlő és bensőséges buzdító szavaiért és kedves jókívánságaiért nagyérdemű Elődömnek, a Prorektor úr Őméltóságának, akinek nyomdokain jutottam el a rektori méltósághoz. Engedje meg, hogy a hála és köszönet szavaihoz még azt a kérelmet csatoljam, hogy jóakaratú támogatásában rektori működésem alatt is részesítsen.

E díszes lánc mintegy eszmei egységbe fűzi egyetemünk valamennyi karát és ezek hagyományait. Symbolum, mely viselőjének díszt és megtiszteltetést, decorumot és jogokat ad, de ezekkel elválaszthatatlanul együttjáró sokkal nagyobb felelősségre és kötelességekre kötelez, elkötelezést is jelent. Teljes mértékben átérzem, sőt inkább érzem a kitüntetés súlyát, mely ezzel vállaimra nehezedik, mint ennek az ékszernek kisugárzó fényét.

Hosszú akadémiai pályám alatt évek előtt, nagyon kritikus időben rektori tisztséget is viseltem már egy arányaiban ugyan kisebb, de nem kevésbbé elismert, világszerte nagyrabecsült főiskolán és úgy érzem, hogy az írás szavai teljesednek be most: „*kevesen voltál hív, sokra bízlak ezután*“ (Máté 25. r. 21. v.).

József nádor 1938/39.

Gyarlóságom, egészségem s erőim megfogyatkozása tudatában csak nehéz megfontolás után mertem magam reászánni e nagysúlyú tisztség elvállalására, mert *„ámbár a lélek kész, de a test erőtelen"*; amikor azonban a kitüntető bizalom oly megtisztelően, oly meggyőzően nyilvánult meg igénytelenségem irányában, ez megadta az önbizalmat és miután tanártársaim óhaja és akarata hívott el a kötelességek helyére, a kötelesség teljesítése elől pedig sohasem tértem ki, hanem a Gondviselés által számomra kijelölt helyen igyekeztem mindenkor legjobb tudásom szerint, minden erőm megfeszítésével dolgozni, a hűség és intézményünk iránti odaadó szeretet által vezéreltetve, erkölcsi kötelességemnek tartottam a rektori tisztséget elvállalni.

A kötelességteljesítés szilárd akaratával, nem igéretekkel, hanem vállalásokkal kész vagyok indulni felelősségteljes magas tisztségemben, bízva a Mindenható segítségében, aki, ha az ember erejét felülmúló feladatok elé állítja, egyúttal kegyelmet is ad azok legyőzésére, másfelől bízva azok támogatásában, akik bizalmukkal megtiszteltek.

Mint *primus inter pares* munkában, hivatalban, tisztességben akarok előljárni, Egyetemünk, Főiskolánk régi, bevált szellemében, hagyományait tisztelve, felettük őrködve, mellékcélokat nem követve, alkotmányosan mindenkor helytállni kifelé és befelé egyaránt, fenntartani tekintélyét, megőrizni autonómiáját, előbbrevinni és továbbfejleszteni minden osztályát; őrködve, hogy e lánc symbolikus fénye el ne homályosodjék, hanem még jobban ragyogjon.

Bár ha majdan a következő tanév megnyitásakor ugyane helyen a jólvégzett, sikeres munka után oly megelégedettséggel adhatnám át e láncot utódomnak, amilyen jó szándékkal és odaadással eltelve azt ma átvettem.

*

Nagytekintetű Műegyetemi Tanács! Tisztelt Egyetemi Ünnepi Közgyűlés!

Amidőn a legfőbb, legmagasabb, legdíszesebb egyetemi méltóságot kifejező jelvényt átvéve, e díszes helyet, a rektori sella curulist elfoglalom, ez ünnepélyes pillanatban első szavam nyilván nem lehet más, mint az igaz, őszinte köszönet kinyilvánítása.

Mindenekelőtt mélységes, hálás köszönetet mondok igen tisztelt Tanártársaimnak, hogy végtelenül megtisztelő és eléggé megnembecsülhető bizalmukkal kitüntetni és a jelen tanévre e nagy egyetem élére állítani méltóztattak. E jóindulatú bizalmat 43 évre terjedő közszolgálatom és 30 évi tanári működésem jutalmául tekintem, de e bizalom és kitüntetés annak az osztálynak is szól, amelynek szerencsés vagyok immár legidősebb tagja, seniorja lehetni és amelytől nem tudtam megválni akkor sem, amikor előnyösebb egyetemi meghívásokban lehetett részem. A sors különös kegyeként értékelem, hogy már másodízben elhivattam e magas polcra, melyet nem kerestem, de miután elhivattam, kötelességem alázattal meghajolni a feladat nagysága előtt és azt vállalni. Hálás köszönetem illeti a nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatásügyi Minisztert urat, hogy a rektori tisztségre történt választásomat, úgyszintén a Dékán urak megválasztását megerősíteni méltóztatott; kitüntető bizalmát előlegként fogjuk fel jövő munkásságunk iránt és kérjük, hogy felelősségteljes tisztségeinkben a sokszor tapasztalt, nagyrabecsült, jóakaratú támogatásában részesíteni kegyeskedjék.

A rektori méltóságban e helyen oly férfiakat követek, akik a tudomány és a közélet terén teljes elismerést és igaz hálát érdemeltek ki. Mint beiktatott rektornak hivatali tisztségemben első, kedves, tartozó kötelességemnek ismerem ez ünnepi ülésünkön nemcsak szokásos udvariasságból, hanem benső lelki szükségletből is a magam igénytelen köszönete mellett az egész egyetemünk nevében legmelegebb elismerésünket és legmélyebb hálás köszönetünket tolmácsolni a lelépő rektornak céltudatos, lelkes, buzgó tevékenységeért, tapintatos, körültekintő és bölcs vezetéséért, mellyel sikerült felelősségteljes tisztségében egyetemünk jóhírnevét, méltóságát s megbecsülését öregbíteni. Bizonyára hozzájárult sikerekben gazdag működéséhez nem csekély mértékben kedves, egyenes, közvetetlen, szeretetreméltó egyénisége, mely osztatlan rokonszenvet ébresztett és érdemelt ki. A sok gond és fáradság, melyből Méltóságodnak itt bőven kijutott, szép gyümölcsöket termett, a jól átgondolt építőmunkával egyetemünk ismét továbbfejlődött, előrehaladott, mint az az imént elhangzott gazdag beszámoló beszédéből is világosan kitűnik. Rektori évére nemcsak megnyugvással tekinthet vissza, hanem az nemes büszkeséggel is töltheti el és egész egyete-

münk hálás köszönetét érdemelte ki. Ily férfiú utódául választatni fokozza a kitüntetés becsét, de magasabb igényeket is támaszt az utód irányában, hogy hasonló módon sikeresen megállja helyét.

*

A M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemben különböző és részben régi, nagy, dicső, évszázadot meghaladó multra visszatekintő, a gyakorlatban jól bevált, többé-kevésbbé konzervatív főiskolát egyesített az 1934. évi X. törvénycikk, a műszaki és gazdasági tudományos kutatás és ezen ismeretek terjesztése céljából. Az Institutum Geometricum éppen úgy, mint az Institutum Veterinarium a budai Kir. Tudományegyetem, a mai Pázmány Péter-Tudományegyetem kebelében született mintegy 150 év előtt (1782-ben) és 1934-ben, öt év előtt ismét összetalálkoztak, egymásra találtak és egyesültek az 1763-ban Mária Terézia által alapított Bányászati Főintézetből alakult Bánya- és Erdőmérnöki Főiskolával és az 1920-ban életrehívott Közgazdaságtudományi Karral. Sajnos, az ember és az emberiség életében minden szenvedések között születik meg és a régi főiskoláknak is a racionalizálás és a megegyezés érdekében áldozatokat kellett hozni, melyek nem egy capitis diminutióval jártak, de meghozattak abban a tudatban, hogy ezzel magasabb nemzeti kulturális érdekeknek tesznek szolgálatot, másfelől pedig, és ez is egyik főszempont, a fúzió előnyére fog szolgálni az osztályoknak és karoknak a tudomány fejlesztése nézőpontjából. Az öt év, mely az egyetem megszervezése óta eltelt, a kiforrás éveit képviseli. Minden intézmény működésében kétségtelenül a kezdet a legnehezebb; a kezdet nehézségein már túlvagyunk, de az a mélyenszántó elgondolás, a nagyszabású és valóban nagy eredetiségre való koncepcio, amilyen eddig sehol a világon nem volt, mélyen belemarkolt az érdekelt intézmények életébe. Az egymásmellé került, egybefoglalt intézmények teljes kialakulása és kifejlődése a megalapozó munka után természetszerűen állandóan folyamatban van; a tudomány haladásában megállás nincs, nem is lehet, az egyetem sem lehet soha teljes, tökéletes, megállapodott.

A M. Kir. József Nádor Műegyetem úgy szerepel, mint az *alkalmazott tudományok egyeteme.* Az egyetem a tudomány legmagasabbfokú művelője, a nemzeti művelődés legmagasabbrendű intézménye, melynek az idők folyamán különböző typusai jöt-

tek létre, de ezek mindenütt és mindenkor a nemzeti kultúra fokmérői voltak és azok is lesznek. Eredetileg az egyetem a tudományokat önmagukért ápoló és fejlesztő intézmény, teljesen elméleti alapon állva, az élet minden gyakorlati szükségétől elvonatkoztatva művelte a tudományt. A *német* egyetem eszményképe a tudomány önzetlen művelése; gyakorlati célok távoltartásával, tisztán a megismerés kedvéért kutatja az igazságokat, nem az életbenvaló gyakorlati felhasználás céljából. Evvel szemben a *francia* egyetem pályákra képző szakiskola, hol tudományok fejlesztésével is foglalkoznak, de elsősorban életpályákra készítenek elő. Megjegyzem, hogy ma már a német egyetem is átvesz más feladatokat, kapcsolatba került egyes gyakorlati pályákkal, amennyiben megadja a szakszerű kiképzés tudományos alapját. Az *angolok* viszont a nevelésre helyeznek nagyobb súlyt, náluk az egyetem is elsősorban gentlemaneket akar képezni; az angol felfogás szerint a tudomány arra való, hogy az emberi életet tökéletesítse és emelje, ezért a tudományos kutatás és a tanítás mellett, sőt felett, a nevelésre helyez nagyobb figyelmet. A mi egyetemünk a három feladatot, a kutatást, szakképzést és nevelést egyesíteni iparkodik.

Minden egyetem célja és feladata természetesen elsősorban a *tudomány* művelése, egyfelől tanítása, terjesztése, másfelől továbbfejlesztése útján. Mi a tudomány? Módszeresen igazolt igazságok rendszere, tehát nem egyszerű tudás, nemcsak az ismeretek összege, hanem az igazságok törvényszerű összefüggése. Tudománnyá az ismeret akkor lesz, ha az értelem feldolgozza; lényege az *egyetemesség*, az egység, melynek nem szabad elhomályosulnia. *Madách* szerint: „A tudománynak gazdag ágai Egy organismus sok külön vonása, Együtt igéző csak". A műegyetemi könyvtár nagy olvasóterme *Raksányi Dezső* festette ékes monumentális falfestményén *Archimedes, Platon, Aristoteles, Leonardo da Vinci, Galilei, Newton, Kant, Linné, Bolyai Farkas, Bunsen, Darwin, Liebig, Than, Stoczek, Steindl*, stb. együtt látható, szintén egy egységes gondolat hatását adja vissza. Aki az egyetemesség rovására, részletkérdések útvesztőjébe temetkezik, elveszíti az áttekintést. Ezt fejtegettem a Kir. Magy. Természettudományi Társulat 1938. évi közgyűlésén tartott elnöki megnyitó beszédemben a *holismus*ról szólva. A dolgok nagyobb egységben függnek össze, a tudomány speciális ágai csak alkotórészek, az analytikus részlet-

kutatás után synthetikus összefoglalásnak kell következnie. A minden részletre kiterjedő alapos, részletkutató, mélyreható munka nem hanyagolható el, de beleillesztendő a nagy összefoglaló ismeretbe.

Az egyetem felöleli a tudományok egyetemességét, a szakképzést is elvszerűen belekapcsolja azokba az eszmékbe és módszerekbe, melyek az egyes ismerethalmazokat tudománnyá teszik és az egyes tudományágakat *a* tudomány szerves részeivé avatják. Nem lehet ma már lemondani az egyetemnek a szakképzésről, melyet a történeti fejlődés reábízott, azonban a magasabbfokú szakképzést is szervesen bele kell iktatni az egyetemes eszmék világába.

Az egyetem fogalma több tudományágnak együttes művelését jelenti, a tudományok egyetemes főiskolája: *Universitas artium et litterarum* (universitas scientiarum), míg eredetileg a tanárok és hallgatók nagy családja, együttese, összesége volt: Universitas magistrorum et scholarium. Az egyetemet más főiskolától az különbözteti meg, hogy több különféle fakultása van, szemben a körülhatárolt szakképzettség szerveivel. Az egyetem fogalma involválja több tudományág komplexumának együttes működését. Nem az a lényeges, hogy az egyetemnek mennyi a fakultása, nem a trivium vagy quadrivium, nem a fakultások hagyományos számában és elnevezésében rejlik a lényeg, hanem az egyetemesség elvében. Az egyetem megszervezésében egyáltalában nem fontos, hogy egymáshoz közelálló tudományszakok összetömörítessenek, jelentősebb ennél az egyetemes szellem, az egységes vezetés, igazgatás és irányítás biztosítása, neve: uni-versitas, az irányozódás egységét jelenti. Az egyetem szervezetének lényeges vonása tehát, hogy több fakultásból áll, továbbá hogy kiváltságai és jogai vannak; legfontosabbak egyike ezek közül, hogy tudományos fokozatokat, grádusokat adhat, nem a fakultás, csak a fakultások összessége.

A tudománynak nemcsak ideális jelentősége van, a tudomány reális hatalom is a nemzet számára. A magasabb civilizáció egyik legnemesebb vívmánya, mondta *Berzeviczy Albert*, a M. Tud. Akadémia néhai elnöke, hogy a tudomány gyakorlati lesz, azaz megszűnik meddő, elvont elmegimnasztika lenni s viszont a gyakorlat tudományossá válik, vagyis a közönséges mesterség lélekölő gépiességén felülemelkedve, öntudatosan

Klofác véderőreformja 1925-ben már meg is valósul

Pozsony, december hó
(A Magyarság tudósitójától)

Klofác cseh szenátor, a cseh állam első hadügyminisztere, a prágai szenátus pénteki ülésén beszédet mondott, melyben — mint a *Magyarság* is jelentette — leszerelés helyett minden csehet katonává akar kiképeztetni és indokolásában ezuttal sem felejtkezett meg a Magyarország felől fenyegető veszedelemre célozni, ahol a cseh szenátor szerint mindenkit katonailag szerveznek meg. Ez a beszéd, mely Európaszerte nagy feltünést keltett, nem egyszerü pusztába elhangzó szó, nem jámbor óhaja egy soviniszta csehnek, Klofác tulajdonképpen olyan dolgokat követelt, melyeknek megvalósitása már elhatároztatott. Hogy ez igy van, tanubizonyság erre a cseh nemzeti szocialistáknak e hó 8-án Brünnben megtartott ülése, melyen előterjesztették a véderőrendszer reformjáról szóló tervezetet. Az uj törvény számára irányadóterv *alkotója maga Klofác* szenátor és lényegében a következő pontokat tartalmazza:

1. Az ifjuság általános és kötelező katonai nevelését 1925-ben meg kell kezdeni.

2. *Ez az ifjusági nevelés lehetővé tegye tenni, hogy a szolgálati idő kilenc hónapra rövidittessék.* Ez a megrövidített szolgálati idő már 1928-ban, vagy legkésőbb 1929-ben fog életbe lépni.

3. *Már 1926-ban egy divizióval ki kell próbálni a rövidített ujonckiképzést,* hogy 1928-ig kellő tapasztalatokkal rendelkezzen a hadvezetőség.

4. Az átmeneti időben a szolgálati időt 14 hónapra kell leszállitani.

5. A hadvezetőség köteles azonnal kidolgozni az uj szolgálati időre vonatkozó törvénytervezetet.

Ime, igy fest a valóságban a Benes féle leszerelési terv! Nem hiába mondotta azon a napon, amidőn Klofác beszélt, a prágai képviselőtestület ülésén *Eckstein* József dr. városi tanácsos, *hogy a csehek máshogy beszélnek Genfben és máshogy Prágában!* Mondottak azonban ugyanekkor még mást is a német tanácstagok. Többek között azt, *hogy amit a csehek földreformnak címen csináltak a cseh köztársaságban, az sokkal sulyosabb, mint amit Szovjet-Oroszországban müveltek.* A prágai németek helyzete oly rossz, hogy még az Uránia népképző egyesület német falragaszait sem engedélyezik. *A németeknek Csehországban még beszélniök sem szabad németül.*

Erre a csehek közbekiáltottak: Ez nem igaz!

— Hát engedjének itt, a városi közgyüléson németül beszélni, — mondta *Jüthner* szónok, mire a csehek kórusban tiltakoztak.

— Azt nem. Itt nem szabad!

Jüthner folytatta: A cseh iskolák tele vannak német tanulókkal. *Ne csodálkozzanak azon, hogy egy napon olyan irredenta lesz itt, amilyen még soha nem volt.*

Mert a csehek, amikor mindenkit katonának akarnak kiképeztetni, meginkább csak elfelejtkeznek arról, hogy államukban négymilliő német, kétmillió tót és egymillió magyar él. Hatmillió csehvel szemben tehát hétmillió elégedetlen kisebbség él Csehországban, melyet mégis nemzeti államnak akarnak feltüntetni Benesék, ami épp olyan humbug, mint amilyen céltévesztő lesz Klofác nemzetmentő ötlete: minden cseh uralom alatt élőnek katonai kiképzése. Csak képezzék ki már diákkorukban a tótokat, magyarokat és németeket, valamikor még nagyon meg fogjuk köszönni ezt nekik. A hatmillió csehet, pedig ki se kell képeznünk, hiszen a cseh mind született hős és a világ legjobb katonaanyaga — a dezertálásra.

Az »édes« festő fantáziája

— *A Magyarság tudósitójától* —

Jóakarói adományozták valamikor ezt a jelzőt *Raksányi* Dezsőnek, azok a jóakarói, akik meglepetésüket, gyanús örömüket s a tehetség határozott diadalát szeretik egy jelzővel gyorsan mellékvágányra futtatni. Ráfogták, hogy Raksányi *édes* s azt hitték, hogy ebbe a mézes jelzőbe egyszer majd csak belefullad, csöndes csömörlések közt és határtalan nyugalmával, békés derüjével nem zavarja meg a forradalmárok, az ujitók, a merészek, a levegősek robogását. Azt hitték, hogy egész életén át, mint egy sulyos terhet fogja cipelni az édesc jelzőt, mint egy bélyegei, amelyik veszedelmesen megkülönbözteti őt a vadaktól, a férfias festőktől, az erotikusaktól. Ezzel az ártatlan szóval, hogy *édes,* akarták őt félretolni, agyonütni, agyonhallgatni, a céhből kiverni és eltemetni.

A gyilkos jelző azonban csak vaktöltés volt, mert ami édes *Raksányi* Dezső *felfogásában,* stilusában és egész munkájában az mindig legüdébb és legharmatosabb müvészet, szép és alázatos hitvallás, legegyénibb szine és ragyogása egy szárnyaló fantáziának, amelyet egy ilyen jelzővel — de száz ilyennel sem lehet rommá lőni, mert virágzó élet, hit, tudás, bölcsesség, jóság és mindenekfölött *tehetség* áll mögötte. Azt elérték, hogy Raksányiról ma senki sem beszél, remete életet él a Lövöldetér legmagasabb házában, hetedik emeleti mütermében, a hirt és a futó napok dicsőségét olyan mesterségesen zárták el előle, hogy leghatalmasabb és legtökéletesebb freskójáról, a *József Müegyetem büszkeségéről,* amelyet minden külföldi vendégnek, tudósnak, fejedelemnek, főhercegeknek hódolattal mutatnak meg, mint egy hirességet, mint egy halhatatlan alkotást, erről a freskóról *a magyar lapokban egyetlen szó sem jelent meg.* Csak az Akadémia értesitője és a Müegyetem leltára voltak olyan merészek, hogy nyomdafestéket merték bocsátani Raksányi nevét. Archimedestől, Platontól Michel Angelón, Keplerén, Fultonon, Franklinon át egész Ybl Miklósig mintegy hetven portré és alak él festői csoportokban ezen a freskón. *Alpár* Ignác villájának ragyogó egyiptomi figurái, a miskolci Vármegyeházának nagy freskója (Nagy Lajos vadászatra indul). A solcai ütközet, a székesfehérvári csodálatos falfestmény (In hoc signo vinces), a Mezőgazdasági Muzeumban levő sorozat (Áratélünnep) csupa erő, fény, szellem és hibátlan rajz. Hirük (ármájuk) nincs, csak értékük.

Azt is agyonhallgatták, hogy mikor egyszer Olaszországban kóborolt, sürgönyt kapott, hogy jöjjön azonnal haza, mert ő nyerte meg a telefonpalota (József központ) hatalmas freskó-pályázatát. Nagynevü festőkkel állt szemben, győzelmét tehát nem publikálták. A dróttalan távirót allegorizálta, a sülyedő hajó füstjében szélemalakok röpülnek a vészjellel segitségért. Megrázó kép, félelmetesen szép.

Tökéletes rajztudása *Márton* Ferenc lelkével rokon, de *Lotz, Székely* Bertalan és *Benczur* tradicióinak, a nemzeti fellobgás érvényesitésének áhitatos tisztelete a legelsők közé emelik őt, aki legméltóbb tanitványa a fenti mestereknek. Freskóin a formák, figurák megjelenitése azokra a klasszikus nagyokra emlékeztet, akiket nem zavar meg a hiu kisérletek kalandos kilengése. Lelkiismeretes és olyan alakokat hiv életre, amelyek ma is szépek és egy emberöltő mulva is azok lesznek.

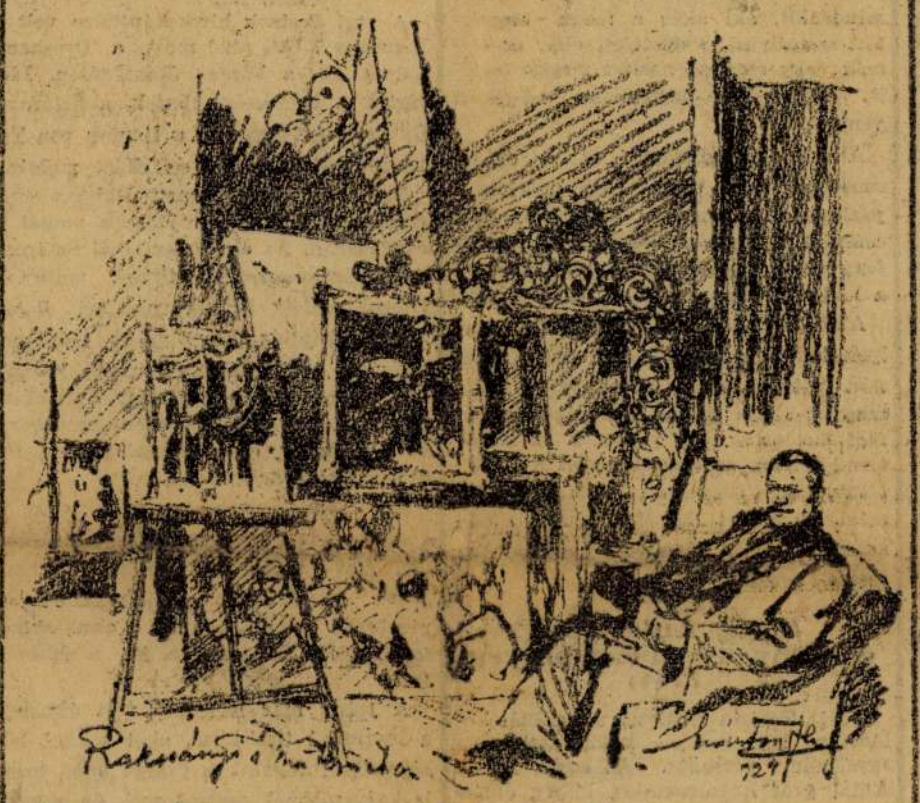

Raksányi Dezső műtermében. Balra az állványon az Opera-interieur

Régebben a görög partok ragyogását festette. Tüzzel, viz tükrével kacérkodó nimfákat, szerelmes szatirokat, akik rózsaszinbőrü istennőket csábitanak le a felhőkből és a lombok sürüjéből. Ez a napsugaras fantázia sok képén fakaszt izzó szerelmi életet, mitológikus alakjai rendesen pazar kék ég alatt futkosnak, aranyos szőlők közt dőzsölnek s fölöttük apró Ámorok a felhők lepedőjéből rózsaesőt ráznak a tündöklő fö dre.

Ma sem lett hütlen Raksányi ezekhez a szerelmes figurákhoz, csakhogy ma már hol római fürdők szikrázó átriumába, hol renaissance templomok mély, sötétragyogásu hajóiba helyezi el őket. Nagy szerelemmel fordult a mauzoleumok hangulatához, a gót és román templomok komor és merész csarnokaihoz és nincs ma Magyarországon festő, aki az architektonikus miliőt, annak ezer diszét, vonalát, szinét és jellegét olyan tökéletesen használná fel a vásznon, mint ő. Ezt a tónust nagyon sokan megszerették, most készíti az Operaház egyik csodálatos részét s gyüjteményében egész sereg templomrészlet van. Az épitészet költészete magában is erős érzéseket ébreszt, de Raksányi a vásznon himnuszt énekel s a legmagasabb szférákba ragad.

A napfény iránti hódolatát sohasem tagadja meg, a legsötétebb templomba is becsusztat az ablakon egy fénysugarat s ha mást nem: a csillagok ragyogásával vigasztal. Van egy hallrészlete, a villa lépcsőire rátüz az ablakon át a nap, mint egy csillogó porból álló aranyrud. A lépcsők teteje ragyog, aljuk árnyéka olyan éles, mintha látnói a márványkő sötét lapjait.

Gsöndes sarok a műteremben

Nagy elégtételt érezhet magában *Raksányi Dezső,* hogy ma végig a világon egészséges szél sepri ki a képző müvészet csarnokaiból a hitvány irányokat, a beteg formákat, a degenerált tavaszokat, a fejetetejükre állitott épületeket és részeg reggeleket. Igaz, hogy egykor monumentális festőnek készült s ma a klasszikus interieurök békéjéhez és csendjébe menekült, de minden csetvonásán érzik az az oltihatatlan vágy, amelyik az ornamentikában a végtelennel tart összeköttetést. A kompoziciós felfogás diadala őt igazolja s nagy veszteség a magyar müvészetre, hogy ilyen ember nem kap olyan megrendeléseket, amelyek módot nyujtanának neki igazi álmai megvalósitására.

Befejezetlen képei közt van egy, A forradalom, amelyik páratlanul uj és izgalmas. Száguldó autó tetejéről ordító

A kis amorett csodálja az ecseteket

katonák szórják szét a forradalom röpcéduláit. A Rákóczi-ut házai közt röbog az autó. A kép befejezetlenül is megdöbbentő, mozgalmas, a sziréna bugása és az őrült tömeg tolakodása olyan félelmesen hat, hogy az ember önkénytelenül begombolja előtte a bundáját.

Papp Jenő

Üzleti forgalmát emeli ha hirdet a Magyarságban!

Nők az egyetemen

Kornis Gyula egyetemi tanár előadása a Pátria Klubban

— *A Magyarság tudósitójától* —

Korunk legmeggondolkoztatóbb problémái közé tartozik az a társadalmi jelenség, ami *a nőknek a férfipályákon való rohamos térhóditásában* jut kifejezésre. Lélektani, fejlődéstörténeti, szellemtörténeti, szociológiai és még egynéhány szempontból fontos ez a kérdés és igy különösen érdekes volt a Pátria-Klub mai felolvasóestje, melynek meghivott előadója, *Kornis* Gyula dr., a Pázmány Péter tudományegyetem nagynevü filozófia-professzora *Nők az egyetemen* cimmel megtartott előadásában éppen ezt a nagyon *korszerü* kérdést tette vizsgálódásai tárgyává. A kiváló pszihológus fejtegetései — mely egy töredéke csupán a *Napkelet* január—februári számában megjelenő nagyobb tanulmányának — *lélektani alapzetéből indultak ki.*

Előadása bevezetésében vázolta azokat a magyar mozgalmakat, melyek az egyetemeknek a nők számára való megnyittatását tüzték ki végső célul. Majd éles és frappáns párhuzamot vont a *férfi* és a *női* egyetemi hallgató tipus lelki diszpoziciói között. Kimutatta, hogy a nőben kisebb a logikai szigoruság, csökkentebb az analizáló kedv és mérsékeltebb az érzék a tudomány rideg absztrakciói iránt, mint a férfiban, azonban a nő lelki életének *tudatalatti* része ezzel szemben sokkal fejlettebb, intuitiv módon olyan megérzésekre képes, ami a férfi-pszihe számára hozzáférhetetlen terület és igy olyan területeken való működésre predesztinálja egész lelki felépitettsége, ahol a férfi alkalmatlannak bizonyul. A nő a *jövendő generáció* nevelésével a kultura folytonosságának terhét hordja a vállán. A nő is lehet zseni, de a belső világának megfelelő területeken; *a szin zsenije*...

Más kérdés az egyetemi tanulmányok elbirálásának gazdasági szempontja. Biztositja-e az egyetem elvégzése a nők számára az anyagi függetlenséget? Ennek a kérdésnek felvetésével sorbavette az előadó az egyes fakultásokat és *pszihikai s szociális* szempontokból vizsgálat tárgyává tette, mennyire megfelelő a nők számára a filozófiai, jogi, orvostudományi és müegyetemi tanulmány. A női pszihével legösszeférőbb a bölcseleti fakultás, itt is inkább a nyelvi, történeti szakok, mint a matematikai és természettudományi. A filozófiai fakultást végző nők a férfiakkal majdnem egyenlő számban tesznek tanári vizsgát, bár az okleveles tanárnő csak a legnagyobb nehézségekkel juthat álláshoz. A komoly tudományos munkát csak kevesen folytatják és akik folytatják, azokat sem érdeklik a tudományok szisztematikus részei. Az orvostudományi szakot végző nők *elméleti* téren elmaradnak a férfiorvostudósok mögött a statisztikai tanuságok szerint, a *gyakorlati* orvostudomány területén pedig gyengébb szervezetük és az orvosban Marte *Ulrich* által pszihografikus sémában összeállitott képességek hiánya miatt nem felelnek meg.

A női orvostanhallgatók rohamos elszaporodásának reakciója volt az intézkedés, mely felfüggesztette a nők felvételét az orvosi fakultásra. Ugyanilyen kettős nézőpontból birálta Kornis Gyula dr. a nők szerepét az igazságügyi pályán, ahol gazdasági kilátásaik még sivárabbak. Külföldi adatok gazdag felsorakoztatásával, statisztikával támogatta az előadó mélyszántásu fejtegetéseit, melynek utolsó állomása a nőknek a *müegyetemeken* való szerepével foglalkozott. Végső összefoglalásul abban fogalmazta meg fejtegetései eredményeit, hogy a nehézség nem az egyetemi tanulmányokban van, — amit kitünően és szorgalmasan végeznek el a nők — hanem az egyetem után következő elhelyezkedési probléma megoldhatatlanságában van.

A statisztika azt mutatja, hogy *az egyetem elvégzése a házasságra kedvezőtlen*, a házasság és fajfenntartás viszont a gyakorlati pályáján akadályozza a nőt és ez a kettős élet csakhamar felőrli őt. Igaz, hogy a világháboru miatt több nő esik el női hivatásától, mint előbb, de az egyetem ezen nem segit. Nem biztositja számukra a gazdasági elhelyeződést, csak a szellemi proletáriátust növeli az egyetemre özönlésük, ami viszont kulturánkat billenti fel.

Kornis Gyula dr. nagyérdekességü és messzi perspektivákat megnyitó előadását feszült érdeklődéssel hallgatta végig a szépszámmal egybegyült előkelő közönség és lelkes tapsokkal köszönte meg a tudós előadónak.

RÉGI MAGYAR PÁRBAJOK

(Mária Terézia és II. Lipót uralkodása idejéből)

Bármenyire tilalmazták is a Habsburgok a párbajokat, a börtön és a számüzetés szigoru büntetése sem tudta megakadályozni, hogy Pálffy János gróf, a Rákóczi-szabadságharc hóhéra, még magyar huszár-óbester korában párbajban agyon ne lőjje a császár-király rokonát, János Frigyes würtembergi herceget, aki őt hazafias érzelmeiben érzékenyen megsértette.

A halálos párbaj olyan megdöbbentő hatással volt az udvarra, hogy Mária Terézia császár-királynő később külön parancsban ismételte meg a párbajtilalmat és *halálbüntetéssel* fenyeget meg mindenkit, aki akár a maga megsértett személyes becsületéért, akár az osztrák vagy magyar nemzet megsértéseért is, fegyverrel merészelne elégtételt venni.

A császár-királynőnek ez a drákói rendelete sem tudta megszüntetni a párbajokat. A magyar főnemesség és a császári katonaság tisztikara ezután is fegyverrel torolta meg a személyük és a hadsereg ellen elkövetett inzultusokat.

Alább ismertetünk két párbajt, amelyek akkor a monarhiában nagy feltünést keltettek s ugy az osztrák, mint a magyar állam előkelő társaságát sokáig foglalkoztatták. A párbajok hőseinek természetesen számkivetés volt a büntetésük, utóbb azonban mind a kettő császári kegyelmet kapott, egyrészül császárhü multja, másrészül a háboruban szerzett érdemei cimén.

Pálffy Antal gróf és Schwarzenberg herceg 1744)

Mária Terézia királynő udvaránál különösen két daliás katonatiszt volt gratissima persona. Az egyik *Pálffy* Antal gróf huszárezredes, Pálffy János grófnak, az 1711. évi pacifikátornak a fia és *Schwarzenberg* herceg, bajtársa a grófnak. Szintén huszártiszt és jó katona, de gőgös és nyersmodoru és hirtelen természetü ember. Pálffy gróf testestől-lelkestől *magyar*, a herceg engesztelhetetlen ellensége a magyaroknak. Nem is állhatták, sőt gyülölték egymást. Akik együtt látták őket társaságban az udvarnál, el voltak készülve arra, hogy kettejük közt egyszer törésre kerül a dolog.

A poroszországi táborozásban, amelynek katonai dicsőségéből erősen kivették részüket a magyar huszárok, Schwarzenberg herceg, valami csekély vétségért, agyonlőtt egy huszárt. Mikor aztán találkozott Pálffy gróffal, nevetve mondta el neki az esetet. A gróf nagy haragra lobbant a magyar huszár szomoru esetén s a két főnemes között heves szóváltás volt miatta. Schwarzenberg herceg másnap kihivatta a grófot és a segédek pisztolypárbajban állapodtak meg, igen szigoru föltételek mellett.

Mikor a halálos ellenfelek fölállottak a párviadalhoz, a herceg nem is fogadta a gróf katonás köszöntését, sőt sértő módon mérte végig ellenfelét és hangosan igy szólt a segédjeihez:

— So schiesst man nieder einen ungarischen Ochsen! (Igy szokás lelőni egy magyar ökröt.)

Aztán, mint aki biztosra veszi ellenfelét, erősen célbavette a grófot és lőtt. De nem talált.

Most Pálffy Antal grófra került volna a lövés sora. De ő nem élt vele. Halálos nyugalommal szólt oda a hercegnek:

— Lőjjön hercegséged még egyszer, talán majd jobban sikerül!

A segédek összenéztek és amikor latták, hogy Pálffy gróf előkelő hidegvérrel csakugyan várja a herceg második lövését, odasiettek a herceghez és egy uj töltött pisztolyt nyujtottak át neki.

A herceg ujra célzott, ujra lőtt és ujra hibázott. Pálffy Antal gróf erre célbavette a herceget.

— Egy magyar ur pedig minden gorombaság nélkül igy lő! — jegyezte meg gunyosan és lőtt.

Schwarzenberg herceg a következő pillanatban megingott, kiejtette kezéből a pisztolyát és halva rogyott össze.

Pálffy Antal gróf mindjárt a párbaj után lóháton elmenekült Magyarországra, a vöröskői birtokára. De a királynő, akinek kedves embere és rokona volt Schwarzenberg herceg, megindittatta ellene a pört és halálra itéltette. A kötélhaláltól csak az anyja, Pálffy Jánosné özvegy grófné mentette meg, aki közbenjárt a királynőnél és kieszközölte számára a kegyelmet, azzal a föltétellel, hogy egész életén át az akasztófa jelét, kötelet hord a nyakán.

Pálffy Antal gróf hiven állta a föltételt és viselte a kötelet éveken át. Ha csak egy szóval kérte volna is a királynőt, elengedte volna neki ezt a megszégyenitő büntetést. De a büszke magyar főur hajthatatlan maradt. Nem kért kegyelmet. Végre is a királynő volt kénytelen közeledni hozzá, aki azután az aranygyapjut akasztotta a kötélre.

Rózsa kapitány és Ehrenburg báró hadnagy (1791)

A régi Pestnek hires kávéháza volt a Kemnitzer. Ott, ahol most a Gresham-palota áll, a Ferenc József-téren. Idejártak a helyőrségi tisztek, a Sztáray-, Gyulay-, Alvinczy- és a Herzog von Teschen-ezredek tisztjei esténként mulatni.

Egy este valami Toinette Dubony nevü francia táncosnő produkálta magát a kávéházban. Az egyik asztalnál Sztáray- és Alvinczy-ezredbeli tisztek mulattak pezsgő mellett, köztük pásztori *Rózsa* János kapitány, egy másik távolabbi asztalnál pedig néhány kaputos Herzog von Teschen-ezredbeli küraszir-tiszt, akiknek mecénása azon az estén *Ehrenburg* báró hadnagy, egy dusgazdag bécsi főnemes család fiatal sarja volt.

Mikor a táncosnő az első számmal végzett és a gyalogos tisztek asztalához ült, ahová meghivást kapott, — a borgőzös huszártisztek odaüzentek neki a pincérrel, hogy jöjjön az ő asztalukhoz és táncoljon nekik külön, jól megfizetik érte.

A leány már hajlandó volt átmenni a lovassági tisztekhez, ahol sokkal bőségesebben fogyott a pezsgő s az üzlet is kedvezőbbnek mutatkozott, de a gyalogos tisztek nem engedték.

— Eb ura fakó! — kiáltott oda Rózsa kapitány a küraszir-tisztekhez — forgjanak maguknak más táncosleányt. Ez a mienk!

Az üzenet, amely hires kuruemondás is volt, egészen kihozta sodrukból a nehéz vasasokat. Ehrenburg báró hadnagy oda is ment a táncos leányhoz, megfogta a karját és átvitte a vasastisztek asztalához. Rózsa kapitány erre utána rohant a hadnagynak és nagyot lóditva rajta, ugy hogy az az egyik billiárdasztalhoz vágódott, — a leányt visszavezette bajtársainak az asztalához.

Ehrenburg hadnagy egy pillanatra megszédült, de azután hirtelen megfordult s egy gyors mozdulattal ugy vágott a kapitány arcába, hogy azt elborította a vér.

Minthogy abban az időben, halálos büntetés terhe mellett, tilos volt a fegyveres elégtételadás, a két fél segédei még az éj folyamán elhatározták, hogy az ellenfelek teljes titokban, azaz reggel, a hajnali szürkületben megvivnak egymással, a mai Károly-köruti szinjátszó teremben, amely később Hacher-száln néven lett közismeretes.

Rózsa kapitány segédei voltak: Vasquez gyalogos és Kalmár lovassági kapitányok, Ehrenburg báró hadnagy segédei pedig: Rahisov őrnagy és Kutsinits alhadnagy.

Az ellenfelek, az átmulatott éjszaka pezsgős hangulatában, igen hevesen csaptak össze. Mind a kettő kiváló vivó volt s igy az első összecsapásnál nem is tudtak egymásban kárt tenni. Néhány percig pihentek, azután ujból összemérték kardjaikat. Rózsa kapitány ezuttal rettentő erővel támadott s kardjával átvágta a hadnagy nyakütőerét, ugy, hogy a szerencsétlen fiatal tiszt még ott a helyszinén elvérzett.

Rózsa kapitány a párbaj után elmenekült s a barátainál rejtőzött el a magyar falvakon, ugy hogy a katonai igazságszolgáltatás nem tudta felelősségre vonni. Közben kitört az olasz háboru és I. Ferenc császár-király megkegyelmezett a kiváló magyar katonatisztnek. Rózsa meg is hálálta ezt a kegyelmet császárjának s ezredének ütközetében sokszorosan kitüntette magát a csatatéren.

Clair Vilmos

A délvidéki németek választási harca

Szabadka, december hó

(A Magyarság tudósitójától)

Nyolc képviselője volt az elmult ülésszakon a délvidéki németségnek a belgrádi parlamentben, ugyanakkor, amikor kétszázezernyi magyarságnak nem volt egyetlen képviselője sem. Természetesen nem a maga hibájából, hiszen a helyzet az volt és ma is az, hogy a szerbek a magyarokat is elnyomják, a németeket is, a magyarokat azonban sokkal kiméletlenebbül nyomják el, a németek azonban — mint mindenütt a világon — a Délvidéken is az ő nagyszerü szervezettségükkel tudták azt a szép választási eredményt elérni. A most elkövetkező választásoknál a Magyar Párt is, a Német Párt is önállóan vesz részt. A Magyar Párt, mielőtt ezt az egyedül helyes határozatot meghozta, hosszasan tárgyalt a különböző partokkal és a paktálás eszméjét azért ejtette el, mert a választók legnagyobb része ellene volt. A Német Párt első perctől kezdve szóba se állt a mindenféle alakulatokkal. A bánáti németség lapjában, a *Neue Leiten* ki is jelentette: Német ember soha nem fog másra szavazni, csak Német Pártra. És tudja meg a világ, hogy amikor majd a délvidéki német golyóját nem a radikálisok és nem a demokraták urnájába dobja, hanem a Német Párt urnájába, *ezzel mint biró itéletet mond afölött a politika fölött, mely a földreformnál, az iskolaügyekben és a német munkahelyek kifosztásában annyi bántalomban részesitette őt.*

A mostani választások elé még nagyobb felkészüléssel indul a Német Párt. Hetvenöt községben van a párt megszervezve és ezek egyhangulag mondották ki, hogy mind a nyolc eddigi képviselőt jelölik régi helyén, mert méltóan képviselték a németséget. Természetesen ujabb kerületekben is állitanak jelölteket. A Német Part jelöltjei a következők: Az ujvidéki listavezető *Moser* János dr., a zombori *Krafft* István dr., a felsőbánáti *Neuner* Vilmos, a délbánáti *Krafft* István dr., a szerémi *Grassl* György dr., a szlovéniai *Schauer* Ferenc. A pancsovai kerület listavezetője *Krafft* dr., az alibunári járásé *Zeller* Lajos dr., a versecié *Keks* János, a becskerekié *Graf* János, a kovacsicseié *Neu* K. Frigyes, a kovináé *Leidecker* Károly, a pancsovaié *Bartmann* Simon dr. A szabadkai kerületre vonatkozólag még nem döntöttek, ott talán nem is állit a Német Párt jelöltet. A délvidéki németség irigylésreméltóan egységes, éppen ezért valószinü ama reménye, hogy a februári választásokon uj kerületeket is tud hóditani.

RAKSSÁNYI *Dezső*, festő. * Budapest 1879 szept. 6. Itt végezte tanulmányait; 1909—13. a Benczúr-mesteriskola tagja volt, azután 1921-ig a képzőművészeti főiskolán tanított. Falképeket festett templomok, középületek számára (József-Műegyetem, miskolci megyeháza, székesfehérvári plébániatemplom), nagyobb sikert ért el kisebbrétű olajfestményeivel, amelyek templom- és palota-belsőségeket mutatnak.

K-Gy. II. 348 l

1% jótállási díj _____

Rakssányi Dezső

festő

nagy nyomorban él.
Legutóbb az Esterházy
Pál hercegtől kapott
megrendelést állítólag
indokolás nélkül vinza-
vontak tőle. Felesége ha-
lála óta buskomor. Ön-
gyilkosságot kísérelt meg-
ami nem sikerült. Érde-
kében Laszgallner Ophár
naladgál, hogy a főváros-
tól kegydíjat szerezzen
számára.

Sándor Béla közlése
1944. jan. 31.

LÉC
TES
BU

Raksányi Dezső

Részt vett a budai szt Florián-templom falképeinek pályázatán. A jury, melyben részt vettem, nem fenti terveit ajánlotta a fővárosnak elfogadásra.

1937. szept. 22.

Főkomlokzat

Raksányi Dezső

Teljes életrajz

lásd

Szokolay szótár

108 – 115. l.

képpel

Raksányi Dezső

l.

Szm Egerszög

203. l.

Budapest, III., Bécsi-ut 32. sz.

Dersö

Raksányi Gyula

1.

Szm Egerminv

200. l.

1687 szám. 11221, 11222,

BUDAPEST 937 JUN.-4 15 N 5 N

Hüemlékek orsz. Bizotts. tes. Elv.

BUDAPEST.

IX. Rákos u 10

Hivatalból.
olgálati ügyben.
átalányozva.

Rakssányi Dezső (raksai)

életrajz

irod.

Csókássy 126. l.

eges kerek gallérral, kócsag fej-
iszitett keretbe helyezett tojás-
ról függöny lóg. Felirata a kép

ana
h

m.

0.

. Raksányi Dezső

1.

Lex Magyarország

466. b. 1.

Rahmen Nr.

1.

Ges. Mappe Nr.

Akte Nr.

ACOMO) ~~IL VECCHIO~~

PALMA, JACOPO (GIA

1480—

13

Madonna a gyerme

Madonna mit dem K

Fa — 45×5

Rakssanyi Derso

wód

z

Kampfőrisk.

14 l.

Rakossányi Dezső

A felsővárosi kent Lebestyen plébánia templomot falképerkel diszítette. Röviden ismertetve e képer.

Polgárdy Hékesf.

25. l.

„EUROPA"
Kiad-, könyv-, lapterjesztő és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Budapest.

V. Rothermere-

Rakssányi Dezső

Rákosszentmihály

M. Képrőm. Egyes

KMTársulati tőrzstag.

KMTÁRS művesoptok

1931 feb-márc. kiáll.

III. 47, 54

1931/32. téli kiáll. 267, 269, 306.

1932. febr.-márc. kiáll. 281.

1932. tav. tárl. 93

Raksányi Dezső

irod

Iv Gár Crakó

166 l.

MEZŐKÖVESD
41 XII. -9 15
MAGYAR KIRÁLYSÁG
20 f
BUDAPEST
DEC 10-6
4 KR

Rakssányi Dezső

élet-arck.

Pipics Szár

146, 147. l.

Raksanyi Dezső
festő

l.

Kapossyjegyzetek
200-l. 203.l.

Viktor Emanuel, II-d, den Förste

VI. 216.

Raksányi Dezső

1933 febr[illegible] árc

Kohászat. Építészet, Vízépítés. A Műegyetem aulájának freskói.

Klebelsberg emlékkiáll Műcsarnok

Kirchenbau-Museum Bad Honnef

Rakosányi Dezső.

Az Esztergomban megnyílt egyházmű-
vészeti kiállításon festményével szerepel.

Magyarság. 1928. Nov. 10.

Rakosányi Dezső.

Esztergomban a Szövetség társasága egyházművészeti kiállítást rendez, melyen műve szerepelni fog.

Uš Nemzedék, 1928. Nov. 11.

MDK

Rakssányi Dezső

Müteremben, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 3o 1.

Ann. Esp. 1928. 2.Sem. 14.ex. 35 T.

Universidad Deusto

MDK

Raksányi Rezső, sz. 1879.

A freskófestő, festm.

Ernst Muz. 55. aukc. 1937. ápr.

3o 1.

MDK

Rakssányi Dezső

Diana és Endymion, of.

Lovagi/torna, of.

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz. 28 l.

MDK

Raksányi Dezső, festő

Kompozíció, of

Faskapu, 4

Alk. Művinhár. - XIX. Kiáll. - 1943 okt. - Magy. Mesterek - Jegyz.

MDK

„Raksányi Dezső", festő; sz. 1879.

A freskófestő. Fa

Jelezve.

Ernst Muz. anke. 54. sz. – Kiáll. 1936 nov. 22-29.

Jegyz. 20. l.

MDK

Rakssányi Dezső

Római jelenet, of.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz.
35 l.

MDK

Raksányi Dezsö, festöm.

Freskótanulmány. Szépia. 35x24.
J.l.j.

Árv. Közl.1930. 4.füz.sz.55.szám. 32.l.

MDK

Rakssányi Dezső festőművész-tanár

A nagykanizsai szinház freskói:
A főbejárat feletti sgraffitto-kép: Jelenet "Bánk bán"-ból.
Az oldalhomlokzat képe: Jelenet a "János vitéz"-ből.
Rakssányi Dezső festőművész-tanár műve.
Repr.

Képzőművészet, 1927. I.évf. 1.sz. 23.lap

MDK

Rakssányi Dezső

A székesfehérvári felsővarosi templom uj oltárképe. A falfestmény Rakssanyi Dezső műve. Repr.

Nemzeti Magazin, 1934.okt.28. 16.1.

MDK

Rakovszky Dezső, festőm.

894.	Játszó puttók.	Olf.	J.l.b.
895.	Biedermeier.	"	J.l.b.
896.	Spanyol táncosnő.	"	J.l.b.

Árverési Közlöny. 1929. ápr. 3. rk. sz. 35. l.

Raksányi Dezső

a műegyetemi könyvtár
nagy olvasótermében
festett falképe
vázlat

Zelovich József műegy.
236. l. mellett

Viselet.

Női ruha.

E mintarjzon 1 Maria
két rövid ujjakkal, 3. hajéket
éket csipkékkel és marabout t
redőzetből, 6. duchesse alsó u
7. alsó ujjat bodrozattal, 8

Lés 9.

DIVATO
llik
Pest 1855

alól jobbra: Ny. Walzel A.F.

Kny., mér. a papirosnak

R a k s s á n y i D e z s ő

festő

Papp Jenő: Az "édes" festő fantáziája.

Magyarság. 1924. dec. 14.
(Képekkel.)

Rakssányi Dezső

Árverési Csarnok aukciós Lat.

33. sz. 1926. jún.
36. sz. 1927 febr.
39. sz. 1927. okt.

III. Károly:

Császárrá válasz

A koronaza
sodikban koronás
díszben közeledik
A téren a nagyszán
sorfal mögött a pedig
furt városának
mos vitorlás köt
balra:
„Den 22 Dece
Spanje, in F.
nam CAREL
jobbra: „CAROLU
1711. Impera

a bal sarokban a
s legalól középütt: „P

Rézmetsz
Metszette:

Rakosányi Dezső

l.

Evang. templ.

336. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Raksanyi Dezső

festő

falképe a Bpesti Jó-
zsef-telefon központ
kapcsoló termében
rod

„Bierbposta"

11. l.

Rakssányi Dezső

építész.

a képzőm. főiskola időleges tanára

1911 – 1921.

esti akt és alakrajz.

Évkönyv főisk. 1931-32. 78. l.

1157. *Rákóczi Zsigmo*

Egy sima karimájú tall
fordultan és arczélben van á
ges buzogányt tart, baljával
fogja. Haja rövid, bajusza é
Öltözete : díszes vért. Felira
reczézett kör között, a ké
KOCH D : G : PR : TR : PAR :
és a hátlapon : »SOLI. DEO. G
szövegtől körülvéve : »NON E
TIS SED MISERENTIS DEI.«.

Ezüst, átmérője 4 cm. —
— Havas (Hirsch) Emil ajándé
— Átvétetett az 1909 novembe
február 25-iki 656 (351–910) é
illetőleg az 1910 január 10-iki
23-iki (519–910) sz. jegyzékek
január 31-én (41–908).

Rakssányi Dezső

festői tárgyiasság

~~Műcs, kiáll,~~ tól
Pipics 46.l.

.PÍTÁSI ÉVE 1577

RÁLYI MAGYAR
YETEMI NYOMDA
ÖNYVESBOLTJA

DAPEST IV,
SSUTH LAJOS-UTCA 18
EFON: 189-540.

32.571.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Müemlékek Országos Bizottsága

Kézbesitve

Budapest

Rakssányi Dezső

Rakssányi Dezső: Attila látomása.
Műcsarnok, Szent István kiállítás.

Magyar Nemzeti Múzeum
1938. I. n. 4. 2

enyecskéi, *Ferencz* Irma leányfeje a gon- lelkiismeretes természetmeglátás kifejezői. festészeti részt *Komáromi Katz* Endre és *vits* Miklós, a szobrászati részt *Pásztor* Já- vitéz *Székely* Károly rendezte. *Szász I.*

agy meglepetéssel látjuk, hogy a jelentős llenére a szobrászoktól nem olyan nagy érkezett be, mint azt vártuk. Igaz viszont, beérkezett anyag igen jó. A rendezés, saj- m egészen sikerült. Az első terem közé- n *Cser* Károly Szent István-feje, igazi mes- nka, nyugodt formáival lenyügözően hat. sak ebben a teremben van a kiállítás leg- tebb Szent Istvánja *Farkas* Bélától, becsü- ömör, monumentális, megérdemelné a köz- *Ováry* János ez alkalommal mintha nem át adta volna, Szent Istvánja szépen meg- nált, de nem egységes, ezzel talán kellett még foglalkozni. Szép és értékes mű Antal Prohászka-síremléke, látszik, hogy

Tartalomban igen szép, de számban gyengébb az építészet a Szent István Kiállít

Reklamálom azokat a szerencsés építész akiknek a sors templomépítést juttatott. Miért mutatják azokat az igen sikerült templomte ket, amelyeket az utolsó két év termelt? T. volt a kiállítás egyik feltétele, hogy a műve nem szabad két évnél öregebbnek lenniök, lyek itt bemutatásra kerülhetnek. Ennek a telnek, amely építészeti szempontból nem na szerencsés, tulajdonítom azt, hogy ily kiss az építészeti rész. Pedig nagyon érdekes látni kiállítás keretében azokat a modern ter mokat vagy vallásos vonatkozású más alko kat, melyek az utolsó két évben épültek. Ma kiállított anyag igen nívós, vannak nem eg vonatkozásuak, mint *Münnich* Aladár szép terve, *Wannenmather* Fábián családi ház . kettő kiforrott izlésű építész munkája. Ide zom *Györgyi* Dénes világsikerű művét, az

Rakovszky Dezső

Egyptomi építési c.
festménye
(Alpár Ignác
műépítész tulajdona.)

Repr.

Művészet Kurir
1938. 3. sz. 28. l.

BUDAPEST

Rakossányi Dezső

Thieme_Becker
XXVII. 583. l.
Lyka

KEMÉNY ROZA
KÖNYV- ÉS PAPIRKERESKEDÉSE
SZILÁGYCSEH

Rakssányi Dezső

festő, Rákosszentmihály
Batthyány u. 26.

1934. téli kiáll. 329, 341, V. terem

Magyarszék h. n. VIII. 16.

Rakssányi Dezső

Erőd
2

Csánki Dezső

Árpád és az Árpádok
Bp. 1907. 281. l.
előtt

Itt repr.

Az építőmester bemutatja
a királynak az épülő
templom tervét.

Olaff. fentitől –

Gyulafehérvár h. n. VII. 141.

Rakssányi Dezső

Háromalom,
fenti vonalkarca

Repr.

Olgyai Viktor

A grafikai
technikák
Bp. 1907

Nagyságos hram!

Kivis sorait is máma a restaurált képet
köszönettel megkaptam. A kép minden baj nél-
kül érkezett meg és amennyire én meg

Rakssányi Dezső

187. A budaújlaki plébániatemplom mennyezetképének vázlata. Tempera. Magt.

188. A budaújlaki plébániattemplom mennyezetképének vázlata. Tempera. Magt.

Nemzeti Szalon

Egyházm. kiáll.
1926.

ei iskola.

zadból.

yán, négy szent fölött, kik
zimer van, mely felhőkből
rtó két jobb kezet ábrázol,
33.) látjuk. [Középütt van
patakzik és a kinek közelé-
: lajtorját hoz. Oldalt a lat-
ánál a gonosz szellem köti
ómai lovas és gyalog kato-
es vidék]. Jobb szárnyán
s, szt. Pál és szt. György
ását (Lukács 2. r. 16.) szem-
a hol a jászolnál ökör és
anyja felé nyujtó gyermek
adonna imádkozik összetett
ül és kissé odább a térdre
dudál, másika beszél. Mellet-
áttér hegyes vidék legelő

13·1 cm. — Lelt. sz. 1288. —
Rocchitól 500 lirán (462·50 K).
s 31-én (246–95). — Az elszá-
és az 1895 november 28-iki
— Az elszámolást elfogadta az
5–900) és az 1901 augusztus
901).
r. 20, 1. — Verzeichniss Nº 120.

III.

76 (1288)
612 (158).

76

Rakssányi Dezső

vonalkarca: Szá-
raz malom.

Repr.

Olgyai Viktor:

A grafikai technikák.
Bp. 1907.

Raksányi Dezső

l.

Zelovich József mű egy

236, 237. l.

PEST

Rakssányi Dezső,

festő, szül. 1879 IX.6. Budapesten.
It tanult ~~s vrután~~ 1909–13. a
Benczúr-mesteriskolában dolgozott.
s vrután 1921-ig a kepzőmiv-
főiskolán tanított ~~a figurális rajzot~~
~~és festést~~. Szamos falképet festett
Budapesten és a vidéken (Miskolc,
Szikesfehérvár), melyek közül kiválik
a bpesti József-műegyetem könyvtá-
rának a természet- és technikai
tudományok utlörőit ábrázoló
falfestmége.

Művészeti lex 663.

Revai lex, 16k. 62l. (3

JUNIUS

26

Rakovszky Dezső

festő

Műcs. kiáll. 1909 tól
Pipics 119. l.

LENGYELTÓT

Kastély

Vely Béla: Ybl Miklós. VV 1879,
8 12 l

Raksányi Dezső

Műcsarnok

1924. tav. kiáll. 57, 59, 72

Rakssányi Dezső

1924. őszi kiáll. 34, 36.
1925. tav. kiáll 83, 253, 255.
1926. angol-magy. kiáll. 339, 345, 522

Lövölde tér 4

1926. téli kiáll. 64
1927. tav. kiáll. 576, 580, 599
1927/28. téli kiáll. 284
1928 tav kiáll. 309, 312 315
1929. tav. kiáll. 270, 271, 273

Igazságügyminiszter, m. Kir. VI. 41

Rakssányi Dezső

Ünnivinet 1907. 185

– 1909: 88

– 1912. 334

égi „Kossuth Lajos" Felsőkereskedelmi Iskola

1928. nov. 31.

		P	f	P	f
	a 11·50			471 62	
				9200 –	
a				1116 –	
				19448 20	
yon				20.23582	
.					
				20.327 20	
yon.				20.327 20	
				30.23582	

Rakovszky Dezső

1899/900 – 1905/6 I., 1905/6 Lotz isk. 1906/7, 1908/9 – 1912/13 Ignácz isk.

Ferkl pzomfoiskövk

925. 1.

Rakssányi Dezső

1933-ban festette a Lenke-uti Interaûus templom oltárképét, mely (Krisztus megmutatja sebeit ner tárgya:) Hitetlen Tamásnak.

Győry Aranka dr.

Evangélikus templomunk vészet Budapesten. Budapest, 1935. 69. l.

,

-

u-

é-

ak-

hető.

rá-

t-

fi-

y

gá-

os

zik,

dés

Raksányi Dezső

irod

Benczúr Kiáll.

27. l.

A KIÁLLÍTOTT MŰVEK ELADÁSÁT A HADBAVONULT MŰTÁROS TEENDŐIVEL MEGBÍZOTT

LESSKÓ JÁNOS

H. TITKÁR ÉS MŰTÁROS INTÉZI

AZ IGAZGATÓSÁG.

A TÁRSULATI TAGOK SZÁMÁRA TARTANDÓ SORSJÁTÉK SZABÁLYZATA

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat Választmánya 1915 február 13-iki ülésén elhatározta, hogy a Társulat ebben az évben folytatólagosan két sorsolást rendez. Az elsőt a tavaszi-, a másodikat a téli kiállítás előtt és a tavaszi sorsolás nyertesei csakis a tavaszi-, az őszi sorsolás nyertesei pedig csak a téli kiállításon értékesíthetik nyereményértékeiket. Egyebekben az alább közölt, eddigi sorsolási szabályok maradnak érvényben.

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat alapszabályainak 4. § *c)* pontja értelmében évente, az évi költségelőirányzatban erre a célra felvett és az igazgatóság által különböző nagyságú nyereményértékekre felosztott bizonyos összeget sorsol ki tagjai között a következő feltételek mellett:

1. A kisorsolásra fordítható összeg az előző évben a tagsági díjakból befolyt bevétel arányában állapítandó meg.

2. A sorsolás mindenkor lehetőleg a tavaszi ki[illegible]tása előtt, de legalább is a kiállítás első napja[illegible]
A sorsolásban a pártfogók 15, az alapító[illegible]tagságuk első három évében 1 szá[illegible]éve alatt pedig egygyel több szá[illegible]vagy az alapítóvá lett ren[illegible]idejétől számítva szint[illegible]ségben őt megille[illegible]kor csak hár[illegible]

3. A [illegible]ban[illegible]

Raksányi Dezső

illustrációi a Vas-
Ujs. Karácsonyi albu-
mában - 1904.

(4)

Bolo plet

146

Rakssányi Dezső

RAKSSÁNYI DEZSŐ: VEREKEDÉS

KMTaró 1929. tav. kiáll.

WELLMANN RÓBERT: NŐI ARCKÉP

távozni akaró szolgához fordúlva, — van még valaki a klubban?

— Csak Tomlinson úr.

Allister kedvetlenül dörmögött valamit, majd így szólt:

— Péter! kérdezze meg Tomlinson urtól, nem akarna-e velem vacsorálni?

Péter néhány pillanat múlva azzal jött vissza, hogy Tomlinson úr a legnagyobb örömmel áll rendelkezésére.

— Természetesen, — dörmögé magában Allister. — Senki sem hallotta, hogy Tomlinson valamikor valamit visszautasított volna.

Allister ezután megrendelte a vacsorát s aztán unalmában az esti lapot vette elő.

A lap elején egy czikket pillantott meg, mely a menhelyekről és börtönökről szólt. Allister a lapot az asztalra dobta.

— Menhelyek és börtönök! Mit írnak a lapok örökké menhelyekről és börtönökről? Hiszen ezek sokkal jobbak, mint a milyeneket a benne lakók megérdemelnek!

Erről eszébe jutott régi inasa, Wilkins, ki egykor fekete gyöngy melltűjét ellopta s a ki most bizonyosan valahol kedvére hivalkodik az elcsent ékszerrel. Ez a gondolat még jobban elrontotta kedvét. Szerencsére megjelent Péter s jelentette, hogy kész a vacsora.

*

Másfél óra mulva Tomlinson és Allister pompás vacsora után likőrös poharaikon keresztül bárgyú tekintettel néztek egymásra. Jól tele tömték magukat étellel-itallal s így egyebet nem is igen tehettek. Tomlinson sok menhelyekről és börtönökről. Allister a lapot az asztalra dobta.

— Menhelyek és börtönök! Mit írnak a lapok örökké menhelyekről és börtönökről? Hiszen ezek sokkal jobbak, mint a milyeneket a benne lakók megérdemelnek!

Erről eszébe jutott régi inasa, Wilkins, ki egykor fekete gyöngy melltűjét ellopta s a ki most bizonyosan valahol kedvére hivalkodik az elcsent ékszerrel. Ez a gondolat még jobban elrontotta kedvét. Szerencsére megjelent Péter s jelentette, hogy kész a vacsora.

*

Másfél óra mulva Tomlinson és Allister pompás vacsora után likőrös poharaikon keresztül bárgyú tekintettel néztek egymásra. Jól tele tömték magukat étellel-itallal s így egyebet nem is igen tehettek. Tomlinson sokkal minket kirabolnak, ingyen élnek bennük. A «Tombs» nevű börtön sokkal jobb, mint a legtöbb másodosztályú európai szálloda. Ezt én tudom. Ne beszéljen nekem ilyesmiket.

— Persze, ha ön tudja, — mondá Tomlinson, kinek eszébe jutott, hogy a vacsorát Allister fizette, — akkor úgy is van.

— Meghiszem azt! — felelte Allister.

II.

Midőn ezután Allister a nagy körúton hazafelé ballagott, esni kezdett az eső. Allister felhúzta gallérját és kocsi után nézett. Éjfél régen elmult, ilyenkor pedig még New-York utczáin is alig akadt már egy-egy bérkocsi. Végre egy kocsit pillantott meg, mely lépésben a nagy körút felé tartott. Allister megállította a kocsit s lakását megmondva, átázott ruháival a járműben elhelyezkedett. E pillanatban egy vány, vézna ember volt, ki mindent jobban akart tudni, mint más, s ezért Allister ki nem állhatta.

Hosszas hallgatás után Tomlinson szóba hozta az esti lapokban megjelent czikket a menhelyekről és börtönökről.

— Nos, a mi börtöneinket illeti, — mondá öntudatos hangsúlyozással, — ezek botrányos állapotúak! Az emberek össze vannak bennük zsufolva, mint a marhák, az élelmezés gyalázatos...

Allisternek több sem kellett.

— Ugyan mit beszél, Tomlinson? Mit ért maga ahoz? Menházaink és börtöneink nagyon jók. És ki fizeti a mesés nagyságú költségeket? Mi fizetjük; a bennük lakó gazemberek pedig,

KARÁCSONY ESTÉJÉN. — Rakssányi Dezső rajza.

ember a kocsi ajtaját felrántva, valami sulyos csomagot dobott Allister lábaihoz s szó nélkül mellé ült.

— Hajts! — kiáltá az idegen.

A kocsis habozás nélkül a lóra vágott ostorával. Az idegen csak most vette észre Allistert, ki hangos káromkodásra fakadva azt kiáltotta:

— Mit akarsz, gazember?

— Egy szót se! — szólt durván az idegen, revolvere csövét Allister homlokára nyomva. — Ha egyet mukkansz, fejbe lőlek!

Ez alatt a kocsi őrületes gyorsasággal haladt tovább. Midőn egyszerre síp éles fütyülése, majd lovak dobogása, végül pedig egy lövés durranása hallatszott. Ugyanabban a pillanatban a ló lerogyott, az idegen pedig az ajtón keresztül az utczára ugrott, hol rögtön futásnak eredt.

Mindez oly gyorsan történt, hogy Allister ámulatából csak akkor tért némileg magához, midőn egy rendőr kézi lámpását előre tartva, azt kiáltá:

— Fel a kezekkel!

Allister feltartotta a kezeit s a félig felfordult kocsiból, melyet az agyonlőtt ló maga után rántott, a kövezetre lépett. A kocsi mindkét oldalán egy-egy fegyveres rendőr, azonkívül pedig még két lovasrendőr állott.

— Semmi komédia, — folytatá a rendőr. — Csak fel a kezekkel; te pedig, Tamás add rá a karpereczet.

A meglepő kaland áldozata eddigelé nem szólt, most azonban ezt hebegte:

— Kinek tartanak engem? Tévednek. Nevem Allister.

A rendőrök nem tartották érdemesnek válaszolni.

A lóháton ült rendőrtiszt e közben leszállt s a kocsi belsejében kotorázott.

— Hát ez micsoda? — kérdé a kocsiból egy nagy csomagot czipelve az utczai villamos lámpa felé. Midőn a csomagot felbontotta, abból egy ezüst asztali készlet számos darabja gurult a kövezetre.

— Tessék! csak azt szeretném tudni, hol szokta az efféléket beolvasztani?

Most egy rabszállító kocsi állott elő, melyet két lovasrendőr kisért.

— Előre! — mondá Tamás rendőr, unszolását többszöri rúgással kisérve.

— Tessék beszállni, Allister úr, — folytatá gúnyos mosolylyal.

— Uram Isten! — kiáltá Allister, — hova visznek?

— A Tombs-ba karácsony ünnepre, — felelé Tamás nevetve.

III.

Allister urat, kinek fején kalap sem volt, a kocsi egyik sarkába nyomták. A kocsi ajtaja becsapódott. A gyalogos rendőrök a kocsi hátsó részén levő ülésekre kapaszkodtak, mire a kocsi gyors ügetésben elindult.

Allister, ki teljesen átázott lábait a kocsi fenekén heverő szalmába dugta, belátta, hogy ezekkel az alantas rendőrökkel hiába beszél, s így abban bizott, hogy helyzetén csakis egy magasabb rangú hivatalnok fog segíteni, ki őt rögtön szabadon bocsátja.

A kocsi nemsokára megállt egy ház előtt, s Allistert egy homályos szobába kisérték, melyben egy álmos képű rendőrtiszt az iróasztalon heverő irományok közt lapozgatott.

— Kit hoztatok? — kérdé a rendőrtiszt Allister kisérőihez fordulva.

— Egy kétemeletes embert, — felelé az egyik rendőr.

Megjegyzendő, hogy az amerikai rendőrség két emeletes embereknek a legveszedelmesebb betörőket nevezi.

— Bérkocsiban akart elillanni, — magyarázgatá Tamás, — és csak nagy nehezen csiphettük el. O'Halloran lelőtte a bérkocsi lovát s a kocsi felfordult és darabokra tört. A társa elmenekült, mielőtt fülön foghattuk volna.

— Nézze meg ezt az embert, Carthy! — mondá a rendőrtiszt egy a szoba homályában álló rendőrhöz fordulva.

A rendőr Allisterhez lépett és szemügyre vette. De alig nézte pár pillanatig, midőn örömtől sugárzó arczczal kiáltott fel:

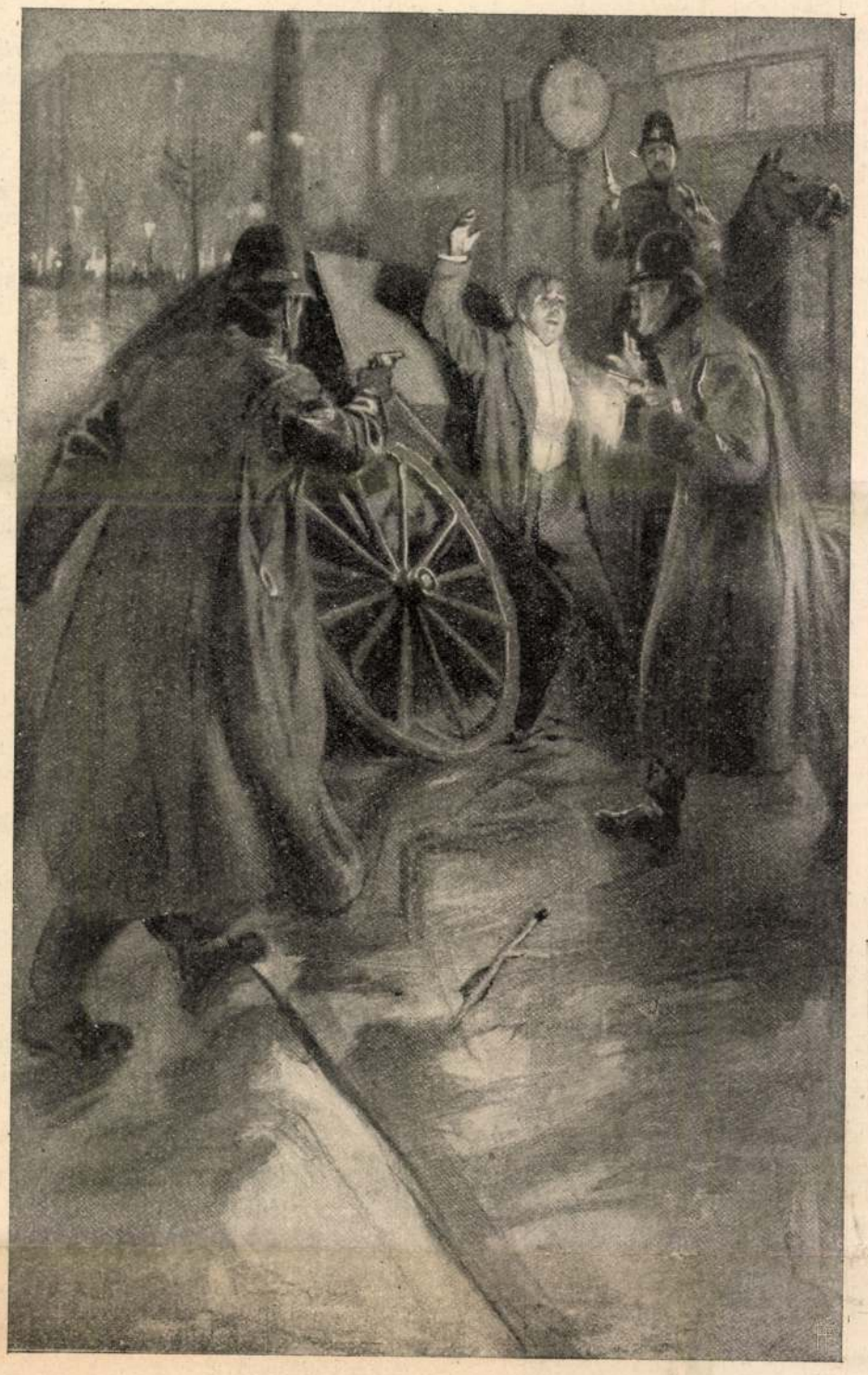

ALLISTER FELTARTOTTA KEZEIT.

— Ez aztán szerencsés fogás volt! Tudják-e, ki került hurokra? Ez itt Fatty Welch...!

IV.

Hogyan élte át Allister az éjszakát, ezt maga se tudta volna megmondani. Alig hogy világos lett, a börtönőr zárkájába lépett s így szólt:

— Keljen fel, itt a reggelije.

Allister szemeit dörzsölte. A börtönőr bezárta a vaspántos ajtót s az asztalon egy bögre forró kávét s egy fél kenyeret hagyott hátra.

Allister felkelt. Egy kis fejfájást kivéve, elég jól érezte magát. Sőt nagyon éhes is volt. A pléhbögrében levő folyadéknak nem volt ugyan kávé-szaga, de azért megitta, a kenyér pedig annyira izlett neki, hogy az egész jókora darabot megette. Mellénye zsebében kotorászva, onnan egy kissé megrongált, de azért még használható szivart vett elő s erre rögtön rá is gyujtott.

— A zárkákban tilos a dohányzás! — kiáltá most a zárka kis ablakánál álló őr. — Add ide a szivart!

S Allister, kivel a klub komornyikjai csak félhangon mertek beszélni, szivarját az ablak vasrácsozatán át odaadta az őrnek, ki azt rögtön szájába dugva, gunyosan azt mondá:

— Boldog ünnepeket, Fatty!

V.

Fél óra mulva Tamás és bajtársa a zárka ajtajához mentek. A sikerült fogás részleteiről valamennyi reggeli lap hasábokat irt. Fatty Welch a híres betörő, kit hónapok óta kerestek, végre hurokra került! Tamás nagyon jó kedvű volt. Jó reggelt kivánt Allisternek s arra kérte, hogy fáradjon vele a vizsgáló bíróhoz.

Allister, ki soha életében ezelőtt börtönt belülről nem látott, elámult arczczal követte a két rendőrt. A biró ajtaja előtt fegyveres börtönőrök mellett különféle gonosztevők ültek. Mindannyian hasonló járatban voltak, mint Allister, azzal a különbséggel, hogy ők legalább tudták, miért kerültek ide.

Végre Allisterre került a sor, kit két őr a biró elé vezetett.

— Ki ez? — kérdé a biró az előtte fekvő irásbeli jelentést futólag áttekintve. — Vagy úgy! Fatty Welch! Igen, már olvastam róla a a reggeli lapokban. Nemde szökés közben egy bérkocsiban fogták el, czinkostársa pedig megmenekült?

Ezután Allisterhez fordult, a ki rongyossá tépett kabátban állott előtte s hivatalos komolysággal azt kérdé:

— Van-e védője?

Allister nem felelt. Ha kilétét elmondja s rögtöni kihallgatását kéri, az ujságok az eseményt különféle megtoldásokkal legott dobra ütik.

Nem; inkognitóját minden áron fenn kell tartania, mert nem akar köznevetség tárgya lenni.

— Önt rablás miatt fogták el — folytatá a biró — azonkívül más bűntettek miatt is már régóta keresik. Mit válaszol ezekre.

— Semmit sem mondok — felelte Allister alig hallható hangon.

A biró megint Tamás rendőrhöz fordult:

— Semmi kétség a fogoly személyazonossága iránt? — kérdé a biró.

— Semmi! — felelé Tamás határozottan. — A dolog úgy történt, hogy véletlenül fogtuk el. Lesben álltunk egy a második körúton dolgozó betörőre s e helyett emez került hurokra. Ezelőtt már két hónappal Filadelfiából táviratot kaptunk, melyben arról értesitettek bennünket, hogy a gazficzkó New-Yorkba utazott. Hetek óta hiába kerestük, míg végre tegnap véletlenül kézre került. Tessék itt a sürgöny a személyleirással, fényképet nem küldtek, de azért semmi kétség, hogy ő az...

A biró a sürgönyt, majd pedig Allistert nézte.

— Úgy látszik, hogy rendben van. De hát az a nyakon levő sebhely, a melyet a sürgöny említ, a személyleirásban, megtalálható-e a foglyon?

Tamás elpirult.

— Azt bizony nem néztük!

— Fordulj meg, Welch, hadd nézzük meg nyakadat — mondá a biró.

Allister kezét nyakára téve, megfordult.

Ezelőtt két évvel a nyaka tövén egy kelés támadt és ennek sebhelye most is meglátszott.

— Semmi kétség! — mondá erre a biró.

— A kihallgatást jövő hétfőig elhalasztjuk, a vádlott addig a börtönben marad. Kisérjék vissza zárkájába.

Allister most már mint vizsgálati fogoly szigorúbb őrizet alá került.

— Hova is tegyem ezt a ficzkót? — mondá a fogházigazgató, miután Allistertől tárczáját, aranyóráját s arany inggombjait elszedték. — Tegyük a veszedelmesek folyosójába!

— He! őr! — ezt az embert az első emelet első számú zárkájába vigye.

Az őr Allistert karjánál fogva emeleteken fel és le, számtalan folyosókon végig egy óriási vasajtóval elzárt külön sikátorhoz vezette. Végre egy zárka előtt megállva, annak vaskeretű gránitkő ajtaját kinyitotta.

— Kelj fel, Davidson Jakab, — pajtást hoztam neked — kiáltá az őr tréfásan a benn ülő fogolynak.

Allister fejét meghajtva belépett, az őr pedig bezárta az ajtót. Ekkor a zárka régi lakója az ágyból felkelve, szemeit a jövevényre szegezte, majd csodálkozva kiáltott fel:

— Allister úr!

Wilkins volt, Allister egykori komornyikja.

Nehány perczig egyikök sem szólott.

— Sajnálom uram, — kezdé aztán Wilkins — hogy önt itt kell látnom. Tessék helyet foglalni!

Allister gépiesen az ágy szélére ült.

— Ön is itt van, Wilkins?

Wilkins keserű nevetésre fakadt.

— Igen; mióta öntől elkerültem, mindenféle bajba keveredtem. Öt esztendőt kaptam. Csak azon örülök, hogy uraságodat oly jó szinben láthatom...

— Remélem, — felelé Allister — hogy nem a feketegyöngy melltű keverte bajba, hiszen a mint tudhatja, fel se jelentettem...

— Szó sincs róla, uram. A dolog egészen máskép történt, meg aztán ha valaki görbe útra jutott, rendesen nagyon el szokott tévedni. De bocsánatot kérek uram, hát ön hogy került ide s mivel vádolják?

Allister az egész esetet tüzetesen elmondta. De Wilkins megcsóválta a fejét s jóakaratúlag így szólt:

— Bocsánatot kérek, de ezt nem fogják elhinni, valami ügyesebb dolgot kell kieszelni. Ezt az esküdteknek hasztalan beszélné...

Allister felugrott az ágyról s azt kiáltá:

— Mit merészel mondani? Mit gondol felőlem tulajdonképen?

— Ne tessék haragudni. Eszem ágában sem volt, hogy tán nem az igazat akarja megmondani... De egyelőre tán a kezét és arczát jó lenne megmosni, mert csupa sár és piszok...

Allister egykori szolgája tanácsát követve, megmosdott.

— Ez jól esett! Nos fiam, Wilkins, csehül vagyunk. De mindent el fogunk követni, hogy egymás baján segítsünk. Ha én szabadulok meg előbb, akkor rajtad segítek; és viszont. Nos, mit tegyünk most? Tudod, én ily helyen még sohasem voltam...

— Ez már beszéd, uram — felelé Wilkins. Ki a védője?

— Még nincs.

— Minden az ügyvédtől függ — folytatá Wilkins. — Itt van Ebstein, Sullivan és Kemp, mindmegannyi körmönfont ficzkó, de ezeknek mindig pénz kell. Legjobb lesz egy tisztes külsejű öreg ügyvédet, afféle jó családapát kike-

Rakssányi Dezső

festő.

művésznövendék a mintarajz iskolában 1903/4-ben. V éves. 600 kor. állami ösztöndíj.

Évfeszt. 1903/4. 14. l.

Raksányi Dezső

falfestménye a Bodó

kávéházban 1900.

Repr.

Bevpestkávé

II. 1233. l.

Raksányi Dezső oltalmai

Kovács Mária: A pestszentlőrinci evangélikus templom. = EvÉ 1996. okt. 13. 3., ell

RAZENEKAR *KONCERTJE*
ZUSI TERMÉBEN
rszágház u. 28.)

)-én. 19^{30}-kor

K. 196. nyitány
y, C-dúr
a" hegedűverseny

y, D-dúr
zenekarra átírta Allen Robet Gross)
63. "La Roxelane"

vész
vész

ervező: ARTS and ARTISTS MANAGEMENT
Tel/Fax:3400-081

Raksányi Dezső

szül. Budapesten 1879
szept. 6. év. ref.
1909/10. I. első éves az
I. fest. mesteriskolán
Okl. középisk. rajztanár
Tanára Benczúr Gyula
1909/10. II. félév. első osztály
Benczúr Gyulánál.
1910/11. I. második éves
Benczúr Gyulánál
1910/11. II. második éves
Benczúr Gyulánál

Rakssanyi Dezső

1911/12. I. harmadosztály-
beli Benczúr Gyulánál
1911/12. II. harmadéves n. o.
1912/13. I. negyedéves n. o.
1912/13. II. " " .

Lelet, szalonnai VI. 167

Raksanyi Dezsö

Mucsarnok Bpest

1909. graf. nemzeth. kiak. 554

Asztaloscréh, pesti, ládája munka, rónai V. 245. VII. 29. —

Rakssányi Dezső

1926. egyházmův. říák.
a Nemzeti Szalonban
A budanylaki plébá-
niatemplom mennyezet
kepének vázlata,
tempera

Kés bronzból VI.129

Raksányi Dezső

a Szövetség tagja s ennek
1925. ápr. kiállítása
8 olaj. kiállítás

Budapesti Kath. papnevelőintézet
Könyvtára V. 291.

45. a sepsiszentgyörgyi Székely Nemzeti Muzeum részére

46. a soproni muzeum

47. a sümegi Darnay-muzeum

48. a szamosujvári örmény muzeum

49. a szatmári Kölcsey-Kör muzeuma

50. a szászsárosi ref. Kun-kollégi

Rakszányi Dezső

1920. szept.

ki 11. Nemzeti Szalonban

Bál, olaszt. 8000.—

Zombori városi kvt. 1911. é. segélye

V. 304.

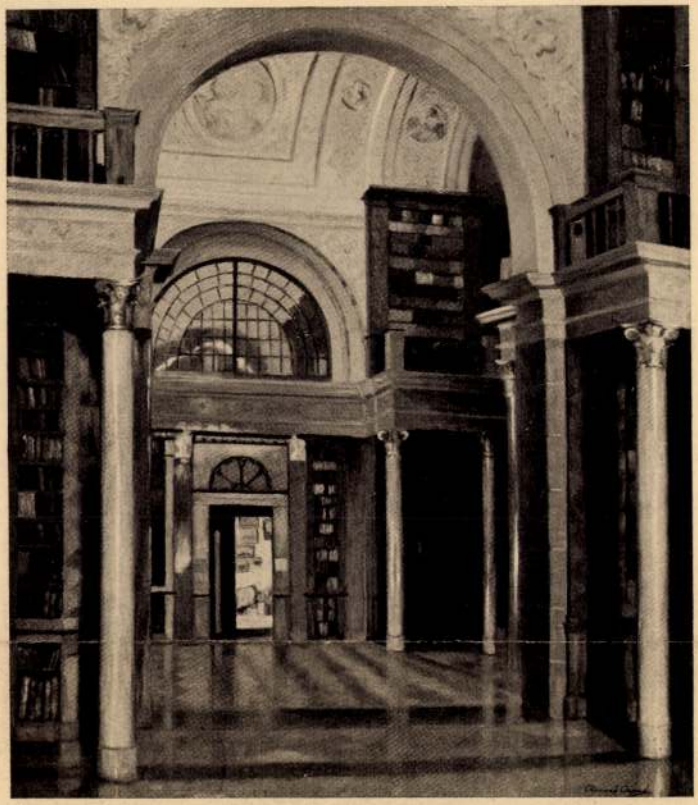

ROMEK ÁRPÁD: A pannonhalmi könyvtár

RAKSSÁNYI DEZSŐ: Attila látomása

Rakssányi „Dezső", festő, stb.

marad, l. 663. old.

Rakssanyi Dezső

rendk. óraadó tanár

Képzőm. Főisk. Érk

1915-16. 47. l.

MÜZEUM ... Érk. 1930. 2 jan. 30 h.

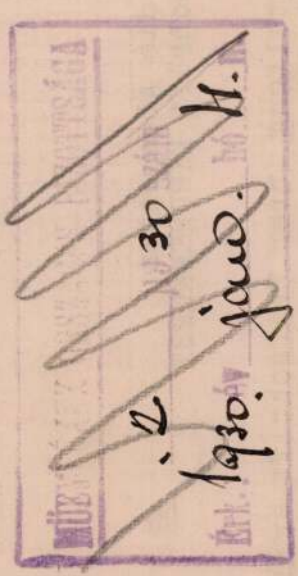

An die Abonnenten
der Zeitschrift KIRCHENKUNST

Im Interesse der Ausgestaltung ihrer Zeitschrift ersucht die Oesterr.Leo-Gesellschaft den Bezugspreis für das kommende Jahr tunlichst bald auf dem diesem Hefte beiliegenden Erlagschein einzahlen zu wollen. Der Bezugspreis bleibt auch für das kommende Jahr unverändert S 8.-

Die Oesterr.Leo-Gesellschaft.

Rakssanyi Dezső

a Nagykanissai Bin ház
nincs közelve
mit csinált itt
1975. ben
ugylátszik sgraffitét
tervezett

Beszédes László
festő-közlése

Rakessanyi Dezső

festő, rajztanár
rendkiv. óraadó tanár
a Rajztanárképző
Főiskolán

Képzm. Főisk. Evk
1914-15. 63. l.

dioevo all'età cán

per l'illustrazione

pedia Italiana.

Le spese rel

Gra

Pregasi indirizzare corrispondenza
impersonalmente
ISTITUTO TRECCANI
Piazza Paganica, 4
ROMA (115)

Rakssanyi Dezső

l.

Normál-tanmenet

Bp. 1915. 7 l.

GYULAFEHÉRVÁRI KERÜLETI MUNKÁSBIZTOSÍTÓ * PENZTÁR 1907

A hivatalos közeg aláírása

Utry János

Raksanyi Dezső

ev. ref. vul. 1879.

1909-10 — 1912-13

a Bonczius mesterskola tagja.

EGGENBERGER-FÉLE MŰKERESKEDÉS

EGGENBERGER'SCHE KUNSTHANDLUNG

BUDAPEST, ÜZLET: IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 1.
IRODA: IV., MAGYAR-UTCA 26. SZÁM.

BANK: BUDAPESTI IPARBANK IV., ESKÜ-TÉR 8.
POSTATAK. CHEQUE-SZÁMLA: 44.493.

ALAPITTA
TE

Nagyságos

S Z E N [illegible] V A

Mélyen tisztelt Titkár ur

Ide csatolva van szerencsénk b
kiviteli engedélye iránt, Stauber
ket megvette, arra kért, hogy közölj

Raksaányi Jenő

l.

Révai XXI. 709. l.

Raksányi Dezső

Szuléker c
olaj. repr.

Pesti Hirlap Vasárnapja

1931. nov. 1.

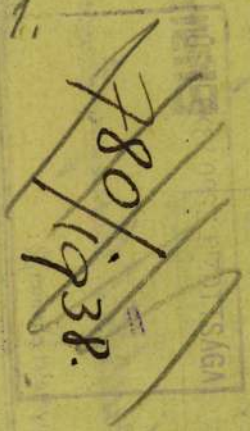

ÁCS GÉZA
könyvkötő-mester
Budapest, IX. Gubáts-tér 9.
Telefon: 184-[illegible]

Száma 96

Bpest 193 8. XI. 19

Elismervény

T. Műemlékek Országos Bizottságának

Az alábbi áruk átvételét elismer$^{em}_{jük}$:

Budapest VIII

Mennyiség	Egység	Az áru megnevezése	Egység ára	Összege Pengő	Összege fillér
11	kötet	félbőrkötés	2 db.	minta	
21	-"-	félvászonkötés			
600	db.	fényképragasztás			

RAKSÁNYI Derső fertő

falképe a vezetékes és drótnélkuli távíróról ill. távbeszélőről a József telefonkönyv. Kapcsolótermét diszítette de elpusztult a II-villban.

Postaép 48.

RAKSÁNYI DEZSŐ

Nr. 112. Olajfestmény. Pázmány P., Wallenstein, Esterházy Miklós.
64 x 94 cm

Budapest I. ker. Tárnok u. 7. Esterházy palota.
Veszélyeztetett Magángyüjtemények Miniszteri Biztossága.
LX; számu leltár. 1949. (Iparmüvészeti Muzeu, Adattár)

РАКЫАУЫ ЫЫЫЫ

Удмуртская Республиканская типография им. М.Горького

Ижевск, 1991

Заказ 1234. Тираж 1000 экз.

Формат 60 x 84 1/16

Печ. л. 6,5. Усл. печ. л. 6,5

Rahsányi Dezső, festő, tanár

Pásztortűz, 1927. 13 sz.

310. l.

Décsei Géza dr.: A Tichy Mihály-díj első nyertes magyar grafikusa

Rakssanyi Derso

festette a miskolci
minorita templom
menyeretfestmenyeit
1928-(?)-ban.

Halm Lesik

316.l.

Rakssanyi Dezső

1914–15-ben végezte a zékesf. n. Sebestyén templom restaurálását illetve kifestéset

Marschall Zékesf

69-l.

„EUR
film-, könyv-, la
könyvkiad
Bp, V., Rothermer 12.
Telefon: 127-63

MDK

Rakssányi Dezső festőművész

A Rezső-téri Magyarok Nagyasszonyáról nevezett és I. Ferenc József emlékezetére épült plebánia-templom belső művészi kialakításához, készített ingyenes tervet.

(m.v.): A Műcsarnok téli tárlata.

Nemzeti Ujság, 1934.Jan.13. 11.lap

MDK

Rakssányi Dezső

A Rozsó-téri Magyarok Nagyasszonyáról nevezett plébániatemplom kupoladob sorozatában Buda felszabáditását festette meg tömegjelenetben.

Pipics Zoltán dr.: Templomi művészet.

Magyarság, 1934.Jan.21. 20-21.lap

Rakssányi Dezső MDK

Utcarészlet Assisiben, aquatinta

Mücsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai müvek nemzetközi kiállitása

MDK

Rakssányi Dezső festőművész-tanár

A nagykanizsai szinház freskói:

Az oldalhomlokzat képe: Jelenet a "Falu rosszá"-ból.
Rakssányi Dezső festőművész-tanár műve.
Repr.

Képzőművészet, 1927. I.évf.1.sz. 23.lap

MDK

Rakssányi Dezső festő

Vázlatterve a Rezső-téri Magyarok Nagyasszonyáról nevezett és I. Ferenc József emlékezetére épült plébániatemplom belső, művészi kialakításához.

Képzőm.Társ.1934.évi téli kiáll.tárgym.
Jan.14-Febr.11.

Raksányi Dezső MDK

Részlet a római Szent Péter templomból

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

M. D. L.

RAKSSÁNYI DEZSŐ PESTŐ

Ferencholmi Szűz Mária - Kápolna (Budakeszi út 51/b.) a főoltár Nep. Szt. János Kése (1927) a kapolna restaurálása során

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 176. l.

M-D.K

RAKSSÁNYI Dezső festő

Falképek az újlaki plébánia templomban.

Mária látogatása Erzsébetnél

Krisztus sírbolétele

Mária mennybemenetele

Magyarország Magyasszonya

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 162. e.

M.D.K.

RAKSSÁNYI Dezső festő

Az újlaki templomot 1925.i renoválása alkalmával belső boltozatát falképeinel díszítették

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 160. l.

M.D.K.

RAKSSÁNYI Dezső festő

Újlaki plébániatemplom freskó-sorozata (1925)

Budapest műemlékei II. Bp. 1962. 151. l.

Kaksonyi Dezső

A József telefonközp. falképének kartonjai

" " kapcsolótermének lévő falkép szinvázl. kréte

Szövetség 1. kiáll. M.Szol. 1921. márc.

MDK

Rakssányi Dezső

A tervezett szerajevoi Ferenc Ferdinánd emlék-templom belseje

Részlet a bécsi Pétertemplomból

Szövetség 1. kiáll. N.Szal. 1924. márc.

MDK

Rakssányi Dezső

Interieur

Estély után

Az előcsarnok

Szövetség 1. kiáll. N.Szal. 1924. márc.

Rakssányi Dezső MDK

Székesfehérvári felsővárosi pléb.templom falképeihez
készült karton

" " " " " "

Elemi isk. történelmi falikép, kőnyomat

" " " " "

Szövetség 1. kiáll. N.Szal. 1921. márc.

MDK

Raksányi D.

Utcarészlet Assisiből, akvatinta

Szépm.Muz.

Nemzetközi modern metszetkiáll. Grafikai Oszt.

kiáll. 1907. jun. 25 1.

MDK

Raksányi Dezső

Római kor, olaj

Felvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai kiáll. Képes katal. 1921.

63 l.

Raksányi Dezső

a miskolci minorita tpl. mennyezet-
képét készítette 1928-ban barokkos
stílusban. Kompozíciában legjobban sike-
rült a Gyöz Mária mennybe menetele és Szent
Ferenc Szége

Magyar Műemlékvédelem 1969-70
Bp. Akadémiai Kiadó 1972
33 f. old

Raksányi Dezső

1928-ban festette ki barokkos stílus-ban a miskolci volt minorita templom mennyezetképeit.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem, 1969-70. Budapest, 1972

3381

Rakssányi Dezső

K

— **A Műcsarnok Szent István-kiállításának díjai.** A Műcsarnok Szent István-kiállítására a Képzőművészeti Társulat által kitüzött díjak birálóbizottsága most tartotta döntő ülését. A bizottság a báró *Forster Gyula* által alapított Vaszary Kolos-díjat *Rakssányi Dezső* „Attila látomása" című kompozíciójának, az Ipolyi Arnold püspök által alapított díjat *Komáromi Kacz Endre* „Látomás" című olajfestményének, Ráth György díját *Orbán Antal* szobrászművész Prohászka Ottokár-síremlékének és a Rökk Szilárd-díjat *Merész Gyula* „Uram, add hogy lássalak!" című művének ítélte oda. A kiállítás egy hét mulva, junius 26-án zárul.

Pesti Hirlap

1938. jun. 19

MDK

Rakssányi Dezső

Benkő Kálmán díját Rakssányi Dezső "Architectura Romana" c. művészi interieurjeért kapta, az 1928.évi tav. tárlaton.

Évk.KMT.1929. 16.lap

Для служебного пользования

Экземпляр №

Разработка "Автоматизированной системы управления войсками" (АСУВ)

на момент "С" минус трое суток

Тезисы для докладов.

Для служебного пользования

Rakssányi Dezső: A buda—újlaki plébánia templom egyik mennyezetképe
Rakssányi Desiderio: Quadro pel soffitto della parrocchia di Buda—Újlak

Merész Gyula: Ceres ünnepe. Mennyezet a babocsai kastély ebédlőjében
Merész Giulio: Festa di Cerere

SZABÓ DEZSŐ: NŐI ARCKÉP.

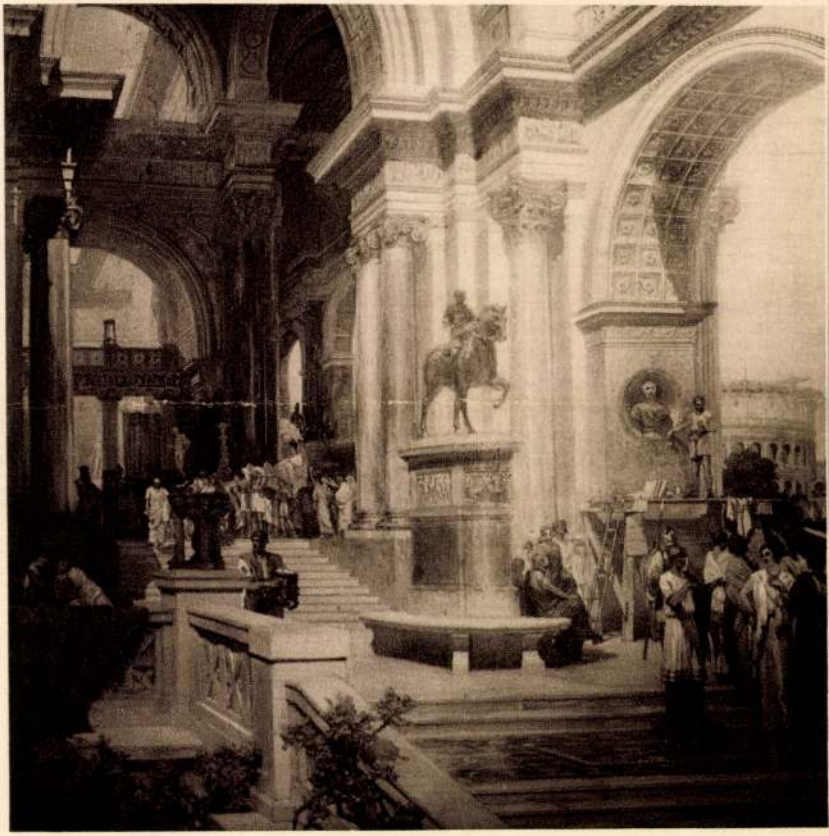

RAKSSÁNYI DEZSŐ: ARCHITECTURA ROMANA.

Évkönyv 1929. 154 l

Rakosányi Dezső MDK

Architektura romana, repr.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

lasztotta meg a színt s a technikai törvényeknek megfelelően egészen egyéni előadásban kezelte. Az utána következők: Andrea Andreani, Anton Maria Zanetti főleg Raffaello és Parmigianino műveit ültették át ragyogó színekkel, erősen felfokozva a tér és az alakok plasztikáját. A chiaroscuro xilografia (színes fametszet) e nagy elődei után évszázadokon át nem akadt jelentős képviselője a színes fametszetnek, bár a Keletről átkerült színes nyomatok érthetően nyugtalanították a fametszőket. A xilografia mai renesszansz-mozgalmában azonban ujra előtérbe került a színezés. A festő-grafikusok kolorista hajlamai áttörték a fehér-fekete korlátokat.

G. Haas Triverio, Cermignani, Lucerni, L. Servolini relatíve egyszerű eszközökkel vetitik elénk az olasz ég verőfényétől átitatott színeiket, amelyek harmonizálásban különösen Luigi Servolini egészen egyéni képességeket árul el. Egyenes folytatóivá váltak e mesterek Ugo da Carpi „elvesztett módszerének" és Anton Mária Zanetti örökségének. A színek megnövekedése, keverése azonban károsan befolyásolja a fametszet anyagszerűségét, a legtöbb esetben összemosódtak a xilografia és festészet határai.

BÁLINT LÁSZLÓ:

A VÁROSDISZITÉS MÜVÉSZETE

Valaha, a régi görögök és rómaiak korában nagy szerepe volt a nyilvános ünnepségeknek, amelyek uccák, városrészek, sőt sokszor egész városok feldiszitését vonták maguk után. Főleg a cézárok idejében divatoztak ezek az ünnepségek és később is a nagy hadvezérek, diadalmas hősök, diktátorok idején jelentkeztek. Ma bizonyos fokig ujra a cézárok korát éljük, érthető tehát, hogy a nyilvános ünnepségek és ezzel kapcsolatban a városdiszitési szükségességek is világszerte felszaporodtak. Mint az életben mindennek, a városdíszitésnek is vannak bizonyos törvényei, amelyek a lehetőségeket rendszerbe foglalják. Most már az a kérdés, hogy általánosságban e törvények szellemében történik-e a városdíszítés, valóban ünnepi külsőt ölt-e az ünneplő Róma, Budapest vagy Berlin ?

Bory Jenő: Aszrik püspök
A Műcsarnok Szent István kiállításáról

Ha a városdiszités általános szempontjait vizsgáljuk, ugy megállapítható, hogy három dolog az, amelyeket figyelembe kell venni, amidőn ünnepi külsőt kivánnak adni egy közületnek. Első sorban is nem szabad megfeledkezni az általános esztétikai követelményekről. Ha egy várost feldiszitenek, lobogóerdővel, virágokkal és más egyebekkel ékesitik, fontos, hogy ez szép legyen, ne történjen szembehelyezkedés a széptan egyetemes érvényü törvényeivel. Ez az a pont, amidön művészetté kell, hogy emelkedjen a városdiszités. Vannak elméletek, amelyek pusztán a maradandó értéket tekintik művészi munka eredményének, viszont vitatható-e például Gordon Craignek, mint diszlettervezőnek a művészete, noha a szinpadi háttér sem maradandó? Ezt a gondolatot tovább fűzve, lényegében véve nem egy óriásira megnagyobbitott szinpadnak tekinthető-e a feldiszitett város? Az ünnepségek jelentik az előadandó darabot, akit ünnepelnek, a főszereplő, a tömegek pedig a statisztériát adják. Az ősi teatrális ösztön ujra való feltámadását jelentik a tömegünneplések, azt hogy a szinház áttörte zárt kereteit és visszakanyarodott születésének lényege és jellege felé.

Hanem térjünk vissza gondolatmenetünkhöz A városdiszités hármas követelményeiből, mint mondottuk, az első az általános esztétikai szempont volt, a második pedig az, hogy figyelemmel kell lenni az ünnepséget rendező nép nemzeti jellegére. Ha Berlint diszitik fel, kell, hogy a német nemzeti szellem, ha Budapestet, kell, hogy a magyar domborodjon ki a diszités külsőségeiben. Egy nép nemzeti hovatartozósága leginkább az örömében és a bánatában tükröződik ki.

A harmadik szempont, amit egy város feldiszitésénél figyelembe kell venni, hogy milyen alkalmat szolgál az általános ünneplés. Elvégre mások a külsőségei egy nagy hadvezéri teljesítménynek, a nemzetközi sporteredménynek, a nemzeti

TÓTH ERVIN:

„CHIAROSCURO XILOGRAFIA"

(A színes-fametszés Olaszországban.)

A jelenleg követett grafikai technikákat elemezve, megítélhetjük a xilografia (fametszet) számokban uralkodó helyzetét a rézkarccal és litografiával szemben. Ma aránytalanul több a fametsző a Félszigeten, mint a többi eljárás hivei. A művész kéz által vésett eredeti fametszet újra a közönség kegyébe férkőzött. Visszahatás ez az anyagszerűtlen, reproduktív célt szolgáló xilográfiákra. A könyvművészetnek, bibliofil kiadványoknak különösen szerepük volt abban, hogy mindenkihez eljuthasson a fametszet. A xilografia jól megfelelt az új irányok természetének, amelyek egyszerűséget, közvetlenséget, tömör kifejezőerőt kerestek, a súlyelemek tisztaságával, összegező szándékával. A fametszet a legtakarékosabb eszközhasználattal is nagy expressziv erőt igazolt. A világos vonalvezetés, a könnyű sokszorosítási lehetőség, a kollektivitás, a tömegekhez való könnyű hozzáférkőzést is hangsúlyozta.

Érdekes, hogy a közönség akkor ébredt a fa anyagában rejlő kifejező lehetőségekre, amikor úgylátszott, hogy a rohamosan fejlődő sokszorosító technikák elzárják előle a fejlődés útját. Valóban a reproduktív célokat szolgáló fametszésre a fényképezés és a sokszorosító eljárások fejlődése mért halálos csapást. A modern technikákkal szemben megszünt a „fametszet-klisé" jelentősége. De ami ennek halálát okozta, az vezette a xilografiát az újjászületéshez. Mert a fametszet helyét felváltotta, a művészi, az eredeti metszés, amelyik kizáróan a fa anyagszerűségét, a fa rostjaiban benne rejlő erőket kutatja s amelyik önálló művészi feladatokat keres.

Bekövetkezett tehát a fametszésnek a mai idők értelmében vett második nagy virágzása, aminthogy megujult az egész olasz művészet is. A fehér-fekete xilografiákkal párhuzamosan a színes-fametszés is igen gazdagon fejlett, sokkal inkább, mint bárhol másutt. A fenmaradt levonatok relative is nagy száma mutatja, hogy ez az eljárás mindig kedvelt volt a Félszigeten. A színekben való látás, a színekkel való ábrázolás vágya sehol sem lehet erősebb, mint Itáliában, az olasz nap verőfényében. A színes fametszés Itáliában mély benső élmény, a színek leküzdhetetlen szeretetéből fakadt. Nem csoda ha már kezdetben tarka ruhában lép elénk a xilografia. A laikus különben is mindig, — másutt is, — ridegnek találta a fametszet két elemét a fehéret és a feketét és nagyon vonzónak bizonyult, ha a fametszet rajzát akvarellel átvonják.

Színekkel élénkítették már a legrégibb olasz fametszetet, a Madonna dell Fuoci-t is. (1428). De már a quatrocentoban érezték azt is, hogy a fametszet és az akvarel két különböző technikája nehezn fér meg egymás mellett. Mindinkább kerülni kezdték tehát az ecsettel való színadást. Színezés esetében a fametszet anyagszerűségének jellegét azzal biztosították, hogy a különböző színeket, más-más ducról préselték egymás mellé, vagy egymás fölé a papirlapra. A secentoban színes xilografiának már hivatásos mesterei vannak, kik nem kizáróan a festők csoportjából kerülnek ki, s akik ezt a technikát főfeladatuknak tekintik. Főként Raffaellonak és Parmiganinonak műveiről készítenek levonatokat. Bár a grafikusok túlnyomó része nagy festői minták után dolgozott, mégis az olasz színes fametszetet nem mint reproduktív művészetet szabad értelmeznünk.

A legnagyobbnak Ugo da Carpinek „a háromszínű fametszés és az ujakkal való festés feltalálójá"-nak művei nem hű utánzatai, hanem átértékelt fametszetváltozatai Raffaello vagy Parmigianio festményeinek. Ugo da Carpi vá-

Juszkó Béla: Attila látomása
A Műcsarnok Szent István kiállításáról

Művészet. 1938. 18-19. sz.

M Ű V É S Z E T
VI.évf.1907.
185.l.

Péczely Béla

R a k s s á n y i D e z s ő :

Utcarészlet Assisiban.

Akvatinta.

Rakssányi és
Ungvary Sándor
falképei a mis-
kolci zenepalotában

Mis
Ved

vod
z
Erd Bükk
61. l

K

15 Szeptember

Rakosányi Dezső K

RAKOSÁNYI DEZSŐ: ARCHITECTURA ROMANA

KMT 1928. tan. évből

PÁTZAY PÁL: A. I.-NÉ ARCMÁSA

Rakssányi Dezső MDK

Architektura romana, olf.

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Rakssányi Dezső MDK

Muzeum csarnoka, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Rakssányi Dezső MDK

A kápolnai plébániatemplom mennyezetének szinvázlata

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Raksinyi Dezso fertő

Prot. rzemle

1924. 189-90

Raksányi Lesbi

8 oran. Ujsag.

1924 okt. 26. 6. 1.

Rakssányi Dezső MDX

Interieur, olf.

Mücsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Rakovszky Dezső

Lásd

Szabad Művészet
1955. 416. l.

Rakssányi Dezső MDK

Templom, olf.

Műcs mok 1925. Tavaszi kiállitás

RAKSSÁNYI DEZSŐ /szül.1879/

Szent Imre a Madonna előtt. Vizf. 41x26.

Ernst Muzeum aukciói XXXIV. 35.oldal

RAKSSÁNYI DEZSŐ

Himfy dalai.

Téli kiállitás képes tárgymutatója. Műcsarnok 1937.

MDK

Rakssányi Dezső,f.

-

Két kiáll. Magyarság 1924. márc. 16.

MDK

Almásy-Tel. 2.auk. 1939. nov.

MDK

Rakcsányi Dezső festőm.

Pécsi egyházmüv. kiáll. Dunántul, 1929. jun. 12. 5.

MDK.

Raksányi Dezső festőművész:

"Attila látomása" c. képéért

a Mücsarnok Szent István kiállitásán Vaszary Kolos-dijat kapott.

Nemzeti Ujság 1938. juni. 19.

UTCARÉSZLET ASSISIBAN
RAKSSÁNYI DEZSŐ AKVATINTÁJA
Képzőművészeti Múzeum

Művészet 1907. 3. sz.
185. l.

kezzék. A kiállításon is jobbára festményekhez készült vázlatokat látunk tőle, melyek vallomást tesznek azokról a percekről, midőn a művész keze gyorsan száguldva versenyzett alkotásra gerjedt fantáziájával, hogy az ebben életre kelő alakokat leírni győzze. Lotz rajzai is leginkább képötletek, könnyű bőséggel ontott apróságai egy rendkívüli ruganyosságú, a klasszikus formakészleten korlátlan fölénnyel uralkodó művésznek, aki olyan könnyen és természetesen termelte képeit, rajzait, mint a fa levelet hajt vagy gyümölcsöt érlel. Liezen-Mayer, Benczur vannak még ebből a csoportból jelentékenyebben képviselve s rajzaik újból tanuságot tesznek arról, hogy ezek a művészek technikai tudásukat saját művészi céljaik szempontjából minő tekintélyes fokra fejlesztették. Amint napjainkhoz közeledünk, szaporodnak a nevek, de viselőik egyénisége nem válik ki olyan határozottan, mint egy egy régibb művészé, kiket többnyire nagyobb és jellemzőbb sora képvisel műveiknek. A hézagok is érezhetőbbek, de az együttes kép mégis eléggé alkalmas arra, hogy megvilágítsa az utat, melyre rajzoló művészetünk újabban kanyarodott. A festészet fejlődésének iránya szabja meg a rajz sorsát is. Az előnyomuló modern festészet mohón veti rá magát a jelenségek világának illanó, mozgékony tüneteire, a fényre, a levegőre s feloldja a vonalak határozottságát. Ez a célzat nyomja bélyegét a rajzra is. Az a vonal, mely a formák körül húzott kontúrt jelenti, mindjobban kiszorul s a folt és a tónus kerekedik fölé.A levegő itt is érezteti formákat bontó hatását; elmosottabb, festőibb lesz a rajz. Mészöly, Mednyánszky művei vezetnek át a kiállításon erre a nyomra, melyen az ifjabb nemzedék: Fényes, Strobentz, Glatz, s még egy sor újabb művész halad, természetesen nagy különbségeket tüntetve fel egyéniségök szerint. Wellmannak, Coulinnak a régibb tradiciókba kapcsolódó tiszta vonalművészete szinte magára marad ebben a körben. Azonban a kiállítás néhány darabja arra mutat, hogy az út ismét kanyarodik s új célok, új törekvések vannak támadóban, hasonlók azokhoz, melyek tőlünk nyugatra már teljesen ki is bontakoztak. A vonal, melyet kis időre elnyomott a formákat oldó festői irány, újra feltámad, sőt önállóbban jut szóhoz, mint előbb. A helyzet most megfordul, s míg előbb a rajzban is a festészet jellemvonásai kerekedtek felül, most a festészet körébe is át csap a vonalak uralma. A grafika egyre jobban emelkedik jelentőségében. Ez a jelenség, úgy látszik, napjaink éledező antirealisztikus áramlataival van kapcsolatban, melynek hangjai mind erősebben vegyülnek a naturalizmus még egyre harsogó dallamába. A grafika eszközei könnyebben követik a művészt a reális világtól messzeeső régiókba, s van az igazságnak valami magja Klinger felfogásában, aki azt írta, hogy a gondolatok kifejezése csak a rajzművészetben van igazán helyén. Ennek az áramlatnak szelleme tükröződik az újjáéledt vonal karakterében is. Ez nem a régi, a kalligrafikus, nyugodt vonal többé, mely arra való, hogy élesen és szabatosan jelezze a formák határát, sem pedig az, mely a művészet gyorsírásával örökíti meg az élet mozgását, gyorsan tűnő jelenségeit. Ez a vonal függetlenebb a természettől s a művész átalakító hatalmának engedelmeskedik, mely az apró véletlenek leírása helyében egységes ríthmust teremt, az összhangtalan valóságot harmóniára váltja, s a vonalakat úgy formálja, hogy a legnagyobb kifejező képességet érjék el annak az érzésnek tolmácsolására, melyet a művész rajtok át közvetíteni akar. A stilizált vonalnak ezt a művészetét különösen Körösfői-Kriesch Aladár és Nagy Sándor rajzai képviselik, a rajz ősi fájának legutolsó hajtásai.

PETROVICS ELEK

UTCARÉSZLET ASSISIBAN
RAKSSÁNYI DEZSŐ AKVATINTÁJA

Művének 1907

kezzek. A kiállításon is jobbára festményekhez készült vázlatokat látunk tőle, melyek vallomást tesznek azokról a percekről, midőn a művész keze gyorsan száguldva versenyzett alkotásra gerjedt fantáziájával, hogy az ebben életre kelő alakokat leírni győzze. Lotz rajzai is leginkább képötletek, könnyű bőséggel ontott apróságai egy rendkívüli ruganyosságú, a klasszikus formakészleten korlátlan fölénnyel uralkodó művésznek, aki olyan könnyen és természetesen termelte képeit, rajzait, mint a fa levelet hajt vagy gyümölcsöt érlel. Liezen-Mayer, Benczur vannak még ebből a csoportból jelentékenyebben képviselve s rajzaik újból tanuságot tesznek arról, hogy ezek a művészek technikai tudásukat saját művészi céljaik szempontjából minő tekintélyes fokra fejlesztették. Amint napjainkhoz közeledünk, szaporodnak a nevek, de viselőik egyénisége nem válik ki olyan határozottan, mint egy egy régibb művészé, kiket többnyire nagyobb és jellemzőbb sora képvisel műveiknek. A hézagok is érezhetőbbek, de az együttes kép mégis eléggé alkalmas arra, hogy megvilágítsa az utat, melyre rajzoló művészetünk újabban kanyarodott. A festészet fejlődésének iránya szabja meg a rajz sorsát is. Az előnyomuló modern festészet mohón veti rá magát a jelenségek világának illanó, mozgékony tüneteire, a fényre, a levegőre s feloldja a vonalak határozottságát. Ez a célzat nyomja bélyegét a rajzra is. Az a vonal, mely a formák körül húzott kontúrt jelenti, mindjobban kiszorul s a folt és a tónus kerekedik fölé. A levegő itt is érezteti formákat bontó hatását; elmosottabb, festőibb lesz a rajz. Mészöly, Mednyánszky művei vezetnek át a kiállításon erre a nyomra, melyen az ifjabb nemzedék: Fényes, Strobentz, Glatz, s még egy sor újabb művész halad, természetesen nagy különbségeket tüntetve fel egyéniségök szerint. Wellmannak, Coulinnak a régibb tradiciókba kapcsolódó tiszta vonalművészete szinte magára marad ebben a körben. Azonban a kiállítás néhány darabja arra mutat, hogy az út ismét kanyarodik s új célok, új törekvések vannak támadóban, hasonlók azokhoz, melyek tőlünk nyugatra már teljesen ki is bontakoztak. A vonal, melyet kis időre elnyomott a formákat oldó festői irány, újra feltámad, sőt önállóbban jut szóhoz, mint előbb. A helyzet most megfordul, s míg előbb a rajzban is a festészet jellemvonásai kerekedtek felül, most a festészet körébe is át csap a vonalak uralma. A grafika egyre jobban emelkedik jelentőségében. Ez a jelenség, úgy látszik, napjaink éledező antirealisztikus áramlataival van kapcsolatban, melynek hangjai mind erősebben vegyülnek a naturalizmus még egyre harsogó dallamába. A grafika eszközei könnyebben követik a művészt a reális világtól messzeeső régiókba, s van az igazságnak valami magja Klinger felfogásában, aki azt írta, hogy a gondolatok kifejezése csak a rajzművészetben van igazán helyén. Ennek az áramlatnak szelleme tükröződik az újjáéledt vonal karakterében is. Ez nem a régi, a kalligrafikus, nyugodt vonal többé, mely arra való, hogy élesen és szabatosan jelezze a formák határát, sem pedig az, mely a művészet gyorsírásával örökíti meg az élet mozgását, gyorsan tűnő jelenségeit. Ez a vonal függetlenebb a természettől s a művész átalakító hatalmának engedelmeskedik, mely az apró véletlenek leírása helyében egységes rithmust teremt, az összhangtalan valóságot harmóniára váltja, s a vonalakat úgy formálja, hogy a legnagyobb kifejező képességet érjék el annak az érzésnek tolmácsolására, melyet a művész rajtok át közvetíteni akar. A stilizált vonalnak ezt a művészetét különösen Körösfői-Kriesch Aladár és Nagy Sándor rajzai képviselik, a rajz ősi fájának legutolsó hajtásai.

PETROVICS ELEK

Rakssányi Dezső MDK

Operai impresszió, olf.

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Rakssányi Derső

Kerepel a bürsarnok téli

Lárlatóra

Az Est 1926 II. 28

Rakssányi Dezső

„Operai impresszió" c. munkát szerepel a Kép. mun. Társulat tavaszi tárlatán a hűvsarnokban (emlitve)

Magyarság 1925 v. 16

Raksányi Dezső

négy éven át Székely Bertalan mesteriskolai növendéke volt.

Székely Bertalan válogatott művészeti írásai. (Vál- és bev.: Maksay Lajos.) Bp. 1962. Képzőmův Alap Kiadóv. – 214 l., 32 t. (A művészettörténet forrásai.) – 201. l.

Raksányi Pezső

Székely Bertalan tanítványa, a Képzőművészeti Főiskola tanára lett.

Székely Bertalan válogatott művészeti írásai. (Vál. és bev.: Maksay Sándó.) Bp. 1967. Képzőműv. Alap Kiadóv. – 214 l., 32 t. (A művészettörténet forrásai.) – 201. l.

Rakssányi Derső

Kerepel a műcsarnok téli tárlatán

Magyarság 1937 I. 23

Raksány, Derső

Szerepel a hűsarnok tél.

Tárlatán

Uj Magyarság 1937 I. 24

Rakssanyi Dezső

Székely Bertalan
szadai sirjánál
(A szadai sirnál)
sollrajz, repr.

Rajzoktatás
1910. 210. l. után

Raksányi Dezső

Szombathelyi egyházművészeti kiállításon neve szerepelt.

PH.930.IV.4.

n ..... Pénztári szám .....

talvány.

.....nak, címe: .....
(esetleg postatakarékpénztári számlájának száma)

tal .....

..... ért

[redacted]

[redacted] fizetendő.

..... bélyeg ..... nyugta ..... bevonandó.

.....

.....

.....

Ellenjegyzi «.....» főosztály:

.....

	Bevétel	Kiadás
	Pengő	Pengő

Rakssányi Dezső

Templom belseje, olf.

Műcsarnok 1934 téli kiállitás

Rakssányi Dezső MDK

Az uj kehely, olf.

Mücsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Rakssányi Dezső MDK

Árpádházi Boldog Margit, tempera, vázlat

Micsarnok 1935 tóli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Rakssányi Dezső . MDK

Alkony a templomban, olf.

Egy éksz rész boltjából, olf.

Műcsarnok 1931/32 téli kiállitás

Rakssányi Dezső MDK

Interieur, olf.

Miccsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Rakssányi Dezső

Interieur, olf.

Műcsarnok 1931/32 téli kiállitás

MDK

Raksányi György aks.

Székely fejfa, repr.

Ludovikás Levente 1935. XIV. évf. 81.l.

Rakssányi Dezső

MDK

A biboros, olf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

MDK

Raksányi Dezsö, festöm.

605. Nöi akt. J.l.j.: Raksányi D. 53.5x28.
606. Templom belseje. 58 x 41.5. Lem.papir.

Ernst Muzeum aukciói. XXVIII. 47.1.

Rakssányi Dezső

Művészgond, olf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállítása

Rakssányi Dezső MDK

A kávéház, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállítás

Rakssányi Dezső MDK

Bál után, olf.

Verekedés, olf.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Rakssányi Dezső MDK

Mesemondó, olf.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

Raksáányi Dezső MDK

Verekedés, repr.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállitás

[illegible]

Rakssányi Dezső

A természettani szertár, of.

Angol-magyar kiáll. [illegible]es. 1926. máj. 23. l.

Kassa, Múzeum

Szt. Borbála

MDK

Rakssányi Dezső

Részlet egy mükereskedésből, of.

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj. 24. 1.

Összefoglaló irásm

Alexander Bernát:

MDK

Rakssányi Dezső

Leányszoba, of.

Angol-magyar kiáll. Műcs, 1936. máj.

36. l.

MDK

Raksányi Dezsö, festö

A kastély váróterme. Of.

OMKT-Mücs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt. Kiáll. 1925 máj.-június.

Kat. 8.1.

MDK

Rakssányi Dezsö, festö

Templom. Of.
Operai impresszió. "

OMKT-Mücs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt.kiáll. 1925.máj.-jun
Kat. 18.1. és
19.1

MDK

Rakssányi Dezső

Árpádházi Boldog Margit, temp.Vázlat.

Téli Kiállitás. Mücs. 1935. nov. 21.1.

Rakásányi Dezső

Árpádházi Boldog Margit, term.Vázlat.

MDK

Rakssányi Dezső

Az uj kehely, of.

Téli Kiállitás. Mücs. 1935. nov. 2o.l.

MDA

Ramsaaryi Dasaa

As uj kaaly, of.

Toli Misilles. Mdse. 1935. nov. 20.1.

MDK

Raksányi Dezső

DBál, of.

M.Szal. őszi tárl. 1920. szept. 23. l.

Raksányi Dezső

Győri egyházművészeti kiállításon egyházi vonatkozású terveivel és vázlataival szerepelt.

NM.930 III.18.

Raksányi Dezső

N.U.934.XII.20.

— **Karácsonyi kiállitás a Pátriában.** Karácsony tájban a legtöbb müvészpártoló klub, egylet, képzőmüvészeti vásárt rendez a nem éppen rózsás helyzetben lévő festők és szobrászok megsegitésére. Ilyen vásárt rendezett a Pátria Club is, mely azonban tulnövi e vásárok sokszor igen laza kereteit és valóságos kis tárlatot találunk, melynek magas, müvészi nivóju anyagából igen olcsó áron választhat a müértő közönség karácsonyi ajándékot. A vásár kiállitásszerüségét a Pátria azzal is kidomboritotta, hogy négy mütárgyat dijjal tüntetett ki, ötöt pedig megvásárolt, *Raksányi* Dezső „Ave Maria"-ja, *Márton* Ferenc finom ceruzarajzai, *Kukán* Géza „Áhitat" cimü karakterisztikus portréja és *Gách* István „Préda" cimü erőteljesen megmintázott kis szobra részesültek kitüntetésben. De meg kell emlitenünk a festők közül *Viski* János, *Konkol* Jenő, *Major* Jenő, *Győrffy* István, *Kövér* Gyula nevét, a szobrászok közül *Maugsch* Gyulát, *Bori* Jenőt és *Cser* Károlyt, akiknek munkássága a kiállitás magas átlagszinvonalából is kiemelkedik.

N. U. 934 XII/20

MDK.

Raksányi Dezső

Művei a Dornai gyüjteményben

Népszabadság 1966 nov.3.

Rakssányi Dezső.

Az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat téli kiállításán munkája szerepel.

Esti Kurir, 1927. dec. 20.

Frankenberg, Hessen.

Ob. Ltn. Hoeppe Telegraphen-Abt.
Feldpost-Nr. Kraftfahrzeug-
Ausbildungsp. Ersatzpl.

Berlin, den 20.

Rakssányi Dezső.

„Muzeum csarnoka" c. intérieurja szerepel a Műcsarnok téli tárlatán. (emlétve)

Pesti Hirlap, 1927. dec. 18.

Rakssányi Dezső

Templom, olaj

O.M.K.T. 1925. május. 18 1.

Raksányi Dezső

A kastély váróterme, olaj

O.M.K.T. 1925. május. 8 1.

MDK

Rakssányi Dezső

Diszterem, of.

A hotel terraszán, of.

SZÖVETSÉG 2.kiáll. N.Szal. 535. kiáll. 1925. ápr.

MDK

Rakssányi Dezső

Alkony a müteremben, of.

Hall, of.

SZÖVETSÉG 2.kiáll. N.Szal. 335. kiáll. 1925. ápr.

MDK

Rakssányi Dezső

Impresszió az Operából, of.

Jelmezbál után, of.

SZOVETSEG 2.kiáll. N.Szal. 535. kiáll. 1925. ápr.

MDK

Rakssányi Dezső

Komám, téged is idefestenek?, of.

Mütermi hangulat, pf.

SZÖVETSÉG 2.kiáll. N.Szal. 535. kiáll. 1929. ápr.

MDK

Rakssányi Dezső

Templomfestés

A kórus

Átrium

Szövetség 1. kiáll. N.Szal. 1924. márc.

MDK

Rakssányi Dezső

Mennyezetterv, temp.

Szövetség 1. kiáll. N.Szal. 1924. márc.

MDK

Rakssányi Dezső

A József telefonközp. falképének kartonai

" " kapcsolóterem " szinvázlata, kr.

Székesfehérvári felsővárosi pltemplom falképkarton

" " " "

Szövetsség 1. kiáll. N.Szal. 1924. márc.

MDK

Rakssányi Dezső

Elemi isk. történelmi falikép, kőnyomat

" " " " "

Szövetség 1. kiáll. N.Szal. 1924. márc.

MDK

Rakssányi Dezső

A főoltár

A mellékhajó

Az emlékmü

Szövetség 1. kiáll. N.Szal. 1924. márc.

MDK

Rakssányi Dezső

a "Szövetség" tagja

Szövetség 1. kiáll. N.Szal. 1924. márc.

Rakssányi Dezső

MDK

Városkép

Műcsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Kakssányi Dezső

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

PH 1927. IV. 2.

M.D.K.

Rakssányi Dezső festő

1925.okt. A miskolci szinházi falképek pályamüvének kiállitása a miskolci városháza kis tanácstermében.

Miskolc és Borsod - Gömör - Kishont vm.beli községek. MUM.5.k. 1929.

Rakssányi Dezső

MDK

Városkép

Műcsarnok 1944. márc.-ápr.
Tavaszi tárlat

MDK

Rakssányi Dezső

A tervezett szerajevói Ferenc Ferd. eml.tpl
belseje

Részlet a Bécsi Pétertemplomból

Interieur

Szövetség 1. kiáll. N.Szal. 1921. márc.

MDK

Rakssányi Dezső

A mellékhajó

Az emlékmü

Templomfestés

Szövetség 1. kiáll. N.Szal. 1921. márc.

MDK

Rakssányi Dezső

Estély után

Az előcsarnok

A főoltár

Szövetség 1. kiáll. N.Szal. 1921. márc.

Raksányi Dezső MDK

A kastély váróterme

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

MDK

Rakssányi Dezső f.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 37. l.

MDK

Rakssányi Dezső

Templom, of.

Tav. kiáll. Műcs. 1925. máj. 18. l.

MDK

Rakssányi Dezső

A kastély váróterme, of.

Tav. kiáll. Műcs. 1925. máj. 8. l.

MDK

Rakssányi Dezső

Székely Bertalan mesteriskolájának ösztöndíjas növendéke volt.

Képzőm. Főisk. Évk. 1908-9. 20.l.

MDK

Rakksányi Dezsö, festö

Aranypénzel játszó gyermekek. 7ox5o Olf.

Állóárv. Csarnok.-M.Képzöm.Egy. Kiáll. 1922. dec.15.-17
Kat. 13.1.

MDK

Rakssányi Dezső

Operai impresszió, of.

Tav. kiáll. Műcs. 1925. máj. 19. 1.

MDK

Rakcsányi Dezső

A kórus

Átrium –

Menny ezetterv, temp.

Szövetség l. kiáll. N.Szal. 1921. márc.

MDK

Rakssányi Dezső festő

[illegible] őszi kiáll. 1938. nov. Műcs.

38 l.

Rakssányi Dezső

Biedermeier, of.

Árv.Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 29. l.

Rakssányi Dezső

MDK

megválik a főiksolától 1921

Képzőm.Főisk. Évk. 1921-22, 22-23, 23-24, 24-25.
Bp. 1926.

Raksányi Dezső MDK

az esti aktrajz mb. tanára, 1911

Képzőm.Főisk.Évk. 1921-22, 22-23, 23-24, 24-25.
Bp. 1926.

Rakssányi Dezső MDK

Árpádházi Boldog Margit

Mücsarnok 1938 Szent István kiállitás

MDK

MDK

Raksányi

A külföldi kiállitások ügye. Képzőművészet 1928. lo. sz. 116.l.

MDK

Raksányi Dezső

Művével szerepelt a Műcsarnok téli tárlaté

(m.v.): A Műcsarnok téli tárlata.

Nemzeti Ujság, 1934.Jan.13. 11.lap

Rakssányi Dezső MDK

Impresszió a Szent István bazilikából, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Rakssányi Dezső MDK

Római architektura, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

MDK

Raksányi Dezső

"Attila látomása" c. műve.

Művész Kurir, 1938. 4.sz. 48.l.

Rakssányi Dezsö, festöm. MDK

Olajfestmények:

284. Muzeum csarnoka.

Szalonki Képzöm. Társ. 1927-28 téli kiáll. Kat. 18.1.

Rakssányi Dezső MDK

A természettani szertár

Magyarok 1926 Angol-magyar kiállitás

MDK

Rakssányi Dezső

Rézkarcat közli lenti lap.

Cikk: Hazai krónika.

Művészet, 1907. 194.lap

MDK

Rakssányi Dezső

Arpádhazi Boldog Margit. Tempera.Vazlat.

Az 1935.évi téli kiállitás.Műcsarnok.Kat.21.l.

MDK

Rakssányi Dezső

A kápolnai plébániatemplom mennyezetének szinvázlata

A biboros

KMT 1928. tav. kiáll. kat. 18.l.

MDK

Rakssányi Dezső

Architektura romana

KMT 1928. tav. kiáll. kat. 17.1.

Rakssányi Dezső

MDK

Interieur, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

MDK

Raksányi Dezső

Római kor, of.

Benczur Gyula és tanitványai kiáll. tárgym.
Mücsarnok 1921. 7.l.

Rakssányi Dezső MDK

Leányszoba

Műcsarnok1926 Angol-magyar kiállitás

Rakssányi Dezső

MDK

Diszterem

Mücsarnok 1924 őszi tárlat

MDK

Rakssányi Dezső

MDK

Részlet egy mükereskedésből

Mücsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MDK

Rakssányi Dezsö, festöm.

" Architectura Romana" c. müvészi interieurje a Benkö Kálmán - dijat hozta R.D.-nek.

Kézdi Kovács László: Egy év története.
KMT. Évk. 1929. -1928 tav. tárl. 16.1.

Rakssányi Dezső MDK

Kupolacsarnok

Műcsarnok 1924 őszi tárlat

MDK

Rakssány Dezső

Attila látomása c. kompoziciójáért a Vaszary Kolos dijat kapta

A Mücsarnok Szent István kiállitásának jutalmazottjai. Müvészet 1938. 12o.l.

Raksányi Dezső

MDK

Mauzoleum

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

Rakssányi Dezső MDK

A kastély vároterme

Műcsarnok 1925 tavaszi kiállitás

Rakssányi Dezsö, festöm.

templomi képe a az interieur képek egyik legsz
szebb példája .

Áhitat és derü sugárzik a falakon. Kiváló értöje aXXs
festés technikájának,
Csendéletei anyagszerü, szinhangulatokat
variáló fölényes eröt sugároznak.

A Mücs.Téli Tárlata. -

Képzömüvészet.1932.VI.évf.46.sz.18.l.

MDK

Raksányi Dezső

Architektura romana, repr. E munkájáért a Benkő Kálmán dijat kapta

Aktuális képzőművészeti események. Pesti Hirlap 1928 évi Kincsesháza. 65.l.

MDK

Rakssányi Dezsö, festöm.

Templomi interieurjei , mint épitészeti tervek is érdekesek./Nagyobbrészt a müvész fantáziájának termékei./
Kartonjain a biztos rajztudásu monumentális festöt látjuk benne ujra.

M.V. :A "Szövetség" elsö kiállitása a Nemzeti Szalonban.
"Élet" 1924.ápr. 14. 8.sz. 157.l.

MDK

Rákssányi Dezső, festőm.

ez a harmonikus összetételü kis művészcsoport ismét szimpatikusan szerepel.

R. nagyvonalu tehetség.

IV. Szövetség. Tavaszi Tárlat.
Képzőművészet. ? I.évf.1.sz. 10.1.

MDK

Raksanyi Dezső

Művével szerepelt a Műcsarnok 1937.évi téli kiállitásán.

Pipics Zoltan dr.: Téli tárlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság, 1937. jan. 24. 21.1.

MDK

Rakovszky Dezső festőm.

barokkvázlata dicséri az elismert mestert, de már nem a ma emberéhez szól.

A IV.-VI. terem megannyi elismert művész munkáját mutja be.

A Művészcsarnok reprezentatív kiállítása.
Képzőművészet. 1932. 48. sz. 64.l.

MDK

Rakssányi Dezsö, festöm.

nyagvonalu látványos kompoziciója freskónak készült.

Kemle Béla: Szent István kiállitás a Mücsarnokban. Müvészet.1938. 88.1.

MDK

Rakssányi Dezső

Utcarészlet Assisiban, repr.

Müvészet 1907. 3. sz. 185.l.

MDK

Rakssányi Dezső

Teremrészlet, repr.

Rakssányi Dezső. Szinházi Élet 1924.26.sz.

MDK

Rakssányi Dezső

Architectura romana, repr.

Évk. KMT 1929.

MDK

Rakssányi Dezső

Templom belseje

Képzőművészet 1934. 38.1.

Raksányi Dezső

MDK

A Szent Péter templom főoltára Rómában

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

MDK

Rakssányi Dezső

Attila látomása c. kompozíciója a Vaszary Kolos dijat kapta

A Műcsarnok Szent István-kiállitásának dijai. Pesti Hirlap 1938. jun. 19.

Raksányi Dezső.

a "Szövetség" magyar festők, szobrászok és iparművészek társaságának tagja. 1924-ben alalkult.

Bende János.

a Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Rakssányi Dezső

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 67.l.

MDK

Raksányi Dezső

Képzőművészet 1934. 37.l.

MDK

Rakosányi Dezső

Architectura romana, repr.

KMT 1928. tav. kiáll.

Rakssányi Dezső MDK

Himfy dalai

Mücsarnok 1937 Téli Kiállitás

Balassányi Dezső MDK

Hímző dalai

Művészmunka 1979 Tátii Kiadóhivás

Rakssányi Dezső MDK

Attila látomása, tempera

Mücsarnok 1938 Szent István kiállitás

MDK

Rakssányi Dezső

Árpádházi Boldog Margit

KMTárs 1938. őszi kiáll. 25 l.

Rakksányi Dezső
Interieur

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április,
9 l.

képe. Papír, vízfestmény.

1879) NÉMET FESTŐ, XIX. század
Tájkép
Papír, vízfestmény.

887., . 20., lföldi 5. l. 9. és OLASZ FESTŐ, XVIII. század
Páduai Szent Antal csodája
Papír, lavírozott kréta.
Gerevich PA, 254—256. l.

OSZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
Szent Alajos
Papír, színes kréta.
887., Gerevich PA, 256. l.

PROCACCINI, ANDREA (olasz festő, 1671—1734)
Madonna, Jézus és Ker. Sz János
Papír, színes kréta.
Gerevich PA, 256. l. (Olasz, XVIII. sz.)

József és Putifárné
Töredék, Papír, vörös kréta.
Gerevich PA, 254. l.

RHODEN, JOHANN MARTIN VON (német festő, 1778—1868)
Tájkép
Papír, vízfestmény, 1816.

SCHMIDT, JOHANN MARTIN (osztrák festő, 1718—1801)

Rakssányi Dezső

Operai impresszió, olaj

O.M.K.T. 1925. május. 19 1.

Rakssányi Dezső

Utcarészlet Assisiből, aquatinta

A XIX-XX. század magyar grafikája, 1924. junius

Orsz.M.Szépmüv.Muz. katalogusa 7 lap

Raksányi D.
Faun
Tárkányi Jenő gyűjt. aukciójának
pótkatalógusa 1919

Rakssányi Dezső
festőművés

Tavaszi kiállítás – Műcsarnokban – képével
szerepel.

Sz Est
1929 III.3

Rakossányi Dezső
Festőművész

Tavaszi kiállítás - Műcsarnokban - bénával szerepel.

Esti Kurír

1929 III. 3.

MDK

Rakssányi György

Önarckép Mária Teréziával, gouache

Ernst Muz. aukc. Árv. Közl. l.rk. sz. 1939x

4o l.

1939. jan.

MDK

Raksányi Gyula és Svastits Géza

Családiház, képpel és alaprajzokkal; tervezték fentiek

Tér és Forma 1932. 251.l.

MDK

Raksányi Gyula és Svastits Géza

Balatonkenesei villák, repr.

Magyar Építőművészet 1929. 2.sz.

MDK

Raksányi Gyula és Svastits Géza

Balatoni villatervek, repr.

Magyar Építőművészet 1928. 5-6.sz.
22,23.l.

MDK

Raksányi Gyula Szigetvár, 1922

A m. kir. József Müegyetemen oklevelet nyert építészek névjegyzéke 1873-1928-ig. Építő Ipar - Építő Művészet 1931. jun. 1. 89.l.

Rakovszky Gyula

l.

Ernst-Muzeumaukciója I.

40 l.

Rakssányi György

Mária Terézia és magyar testőre c. vízfestménye repr.

Gerevich Tibor – Genthon

István: A magyar történelem képeskönyve. Bpest, 1935, 177. l.

Kath. P. I. Sz. Család
Prot. F. Vidor

HÉTFŐ

14

Kath. Hilár pk. ea.
Prot. Bódog

KEDD

15

Kath. Rem. sz. Pál.
Prot. Lóránt

SZERDA

16

Kath. Marcell p. vt.
Prot. Gusztáv

CSÜTÖRT.

17

Kath. Antal ap.
Prot. Antal

Iz

PÉNTEK

18

Kath. Piroska sz. vt.
Prot. Piroska

SZOMBAT

19

Rakssänyi György

l.

Va Hō Ernst gyűjt

VI/II. 6.

a történelmi órákban. Fegyvertársam a le-
aki félországot hódított meg a nemzeti nép-
rsam minden jóérzésű ember, aki rendet,
landmentes külpolitikát akar.
jóakaróimhoz. Szeretettel hivom őket, csat-
becsületes iparkodással szolgáltam minden
küzdöttem a panamák ellen és segitettem
hát a főváros közönségétől, hogy segitsen

bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki-**
jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
l.
döntő választások előestéjén

Payr Hugó.

Rakssányi Dezső festőművész

M.935.I.13.

MŰVÉSZET

A Pátria Klub képzőművészeti kiállításának díjazottjai

A Pátria Magyar Írók, Hírlapírók és Művészek Klubja a karácsonyi hetekben képzőművészeti kiállítást és vásárt rendezett, amely most zárult szép eredménnyel. A kiállítással kapcsolatban a magyar müpártoló közönség soraiból nagyobb adományokat és díjakat adtak a következők: *Serédi* Jusztinián dr. biboros-hercegprimás, *Festetics* György herceg, *Szmrecsányi* Lajos egri érsek, *Zichy* Gyula gróf kalocsai érsek, vitéz *Keresztes-Fischer* Ferenc dr. belügyminiszter, *Virág* Ferenc pécsi püspök, *Esterházy* Móric gróf, *Kárpáthy* Kamillo tábornok, *Werner* Adolf zirci apát, vitéz *Huszár* Aladár dr., az OTI elnöke, almási *Balogh* Elemér, a Hangya elnöke, *Wünscher* Frigyes dr., a Hangya vezérigazgatója és *Járitz* Gyula főtanácsos. Az igy befolyt összege-

MDK

Raksányi és Krusnyák

Magyar Nemzeti Művészet 1938.4.sz. 63.l.

Rakssányi

festőművész

Téli Tárlat - a Műcsarnokban - képével szerepel - régiségekkel telerakott interieurje.

Pesti Hirlap 1931.XII.22.

Rakssányi

festőművész

Téli Tárlat a Műcsarnokban - képével szerepel -

választékos interieur

Magyarság 1931. XII. 20.

Rakssányi

Alkotása, a Műcsarnok tav. tárlatán.

M.932.IV.24.

Rabaeduyi

Rakssányi Dezső

Lajos királyfi lovagi esküje

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Rakssányi Dezső

Szerepelt a Műcsarnok tav. tárlatán.

E.K.932.IV.24.

Rákosárnyi Dezső

Szerepelt a Mikszáthnak tav. tértatán.

M.K., 932.IV.24.

Rakssányi Dezső

festőművész

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat kiállitása - Műcsarnokban - képével szerepel.

Esti Kurir 1931.XII.19.

Raksányi Dezső, [festő] MDk

A debreceni Dornai-gyűjteményben van Raksányi-festmény is.

Haras Erwin: Mindenüket a körnek ajándékozták 4

NÉPSZABADSÁG, Sp. 1966. nov. 3.

Rakssányi Dezső

MDK

Szép dolgok boltja

Műcsarnok 1942-43 téli kiállitás

Rakssányi Dezső. festő

Műcsarnokban a nagy magyar kiállításon neve szerepel.

EK. 932. II. 21.

Rakssányi

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.
Finom interieurt látunk.

Magyarság
1934.I.14.

Rakssányi Dezső

festőművész

Téli Tárlat – Műcsarnokban – a Rezső téri Magyarok Nagyasszonyáról elnevezett plébániatemplom belső kialakitására készült vázlattervekkel szerepel. Buda felszabaditását festette meg nagy tömegjelenetben.

Magyarság
1934.I.21.

Rakssányi Dezső

N.U 938. VI. 19

— **A Műcsarnok Szent István-kiállítására** a *Képzőművészeti Társulat* által kitüzött dijak birálóbizottsága most tartotta döntő ülését. A bizottság a báró *Forster* Gyula által alapitott *Vaszary* Kolos-dijat *Rakssányi* Dezső „*Attila látomása*" cimü kompozíciójának, az *Ipolyi* Arnold püspök által alapitott dijat *Komáromi Kacz* Endre „*Látomás*" cimü olajfestményének, *Ráth* György diját *Orbán* Antal szobrászművész *Prohászka* Ottokár-siremlékének és a *Rökk* Szilárd-dijat *Merész* Gyula „Uram, add, hogy lássak!" cimü művének itélte oda.

Nemzeti Ujság 1938 VI. 19

Rakssányi Dezső

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - a Magyarok Nagyasszonyáról nevezett I.Ferenc József emlékezetére épült Rezső téri plébánitemplom belső művészi diszitésének vázlat tervével szerepel.

Pesti Hirlap
1934.I.17.

Raksányi Dezső

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.

Nemzeti Újság
1934.I.13.

Raksányi Dezső
festőművész

Téli Kiállitás - Műcsarnokban - képével szerepel.

Esti Kurir
1934.I.14.

Rakssányi Dezső

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - a Rezső téri templom belső művészix kialakitásának terveivel szerepel.

Nemzeti Ujság
1934.I.13.

Raksányi Dezső

festőművész

Téli Tárlat - Műcsarnokban - képével szerepel.
Szép templomi interieur.

Pesti Hirlap
1934.I.17.

NDK

Rakssányi Dezsö, festöm.

Alkony a templomban.	?	
Egy ékszerész boltjából.	?	
Interieur.	?	19.l.

Mücs.-OMKT.1931-32.évi téli kiáll. dec.2o.-jan.17. Kat.
17.l. és
19.l.

MDK

Rakssányi Dezső

· Attila látomása, repr.

Művészet 1938. 18-19.sz. 77.l.

MDK

Rakssányi Dezső

Attila látomása, repr.

KMTárs.1938. Szent István kiáll.

MDK

Raksányi Dezső, festőm.

KE., BK.: Kitüntető elismerés.
Benkő Kálmán díja.

Kitüntetések, díjak.
Műcs.-OMKT.1931-32.évi téli kiáll. Kat. 34.old.

MDK

Raksányi Dezső

Architectura romana c. müve az árkosi Benkő Kálmán dijat kapta

A Tavaszi Tárlat dijnyertesei. Képzőmüvészet 1928. 8-9.sz. 109.l.

Rakssányi Dezső MDK

Árpádházi Boldog Margit

Mücsarnok 1938 Őszi tárlat

MDK

Rákosszentmihályi Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Alapítva: 1929

Működik: 1929 Óta Változatlan

Rakssányi Dezső M DK

Attila látomása, repr.

Mücsarnok 1938 Szent István kiállitás

M DK

Rakennuyt Vesse

Attila Jáksmáss, repr.

Mécsarnok 1938 Szent István királytéa

Rakssányi Dezső

Galambok

Strena

Műcsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

Rakssányi Dezső

A Műcsarnok 1942-ben rendezett téli tárlatán szerepelt.

Új Magyarság 1942. XII. 8.

Rakssányi Dezső

A Műcsarnok 1927-es tavasi tárlatán szerepelt.

M. 1927. IV. 1.

Raksányi Dezső MDK

Részlet a római Szt.Péter templomból

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Raksányi Dezső

MDK

Mauzoleum

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Raksányi Dezső

MDK

A Szt.Péter templom főoltára Rómában

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállítás

MDK

Rakssányi Dezső

Szerelmesek, of.

Orgia, of.

M. Studio 2. aukc. 1921. 24 l.

Raksányi Dezső MDK

Madonna gyermekkel, olf.

Egyház és müvészet
Nemzeti Szalon 1919.

Rohrsónyi Desső

Kiállít

Kj. 57. 1942. IV. 19.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Ké
cimü levéltári publikáció jelent meg, a
Művészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőmüvészetre vona

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányo
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolható

Raksányi Dezső festőművész (1849–1950)

Raksányi Lajos festőművész Csurgón járt gimnáziumba, innen a budapesti rajztanárképző főiskolára ratkozott be. Igazgatója Szinyei Merse Pál volt. Egy távoli rokona is tanított a főiskolán, Raksányi Dezső, aki Benczúr tanítványa volt. Raksányi Dezsőt kérték meg Lotz Károly sérült képeinek restaurálására, a háború után.

Hadányi Barna: Somogyi tájak, emberek
Somogyi Néplap, 1983. febr. 26.

MDK

Rakssányi és Ungváry Sándor

falképei a miskolci zenepalotában

Erdey: Bükk. 61.l.

Rakssányi Gyula

Keszthelyi épitész

A Tér és Forma hirei.

BALATONFENYVESRŐL is közöltünk néhány villát lapunk 3. számában. ~~Ezúton pótoljuk, hogy a 77. oldalon alul baloldalt levő, nyerstégla épületet Félix József budapesti építőmester, ugyanezen~~ oldal jobb alsó sarkában levőt Rakssányi Gyula okl. építész (Keszthely) tervezte. ~~Előbbi villa Vécsey Kálmán szőv. tanácsjegyző~~, utóbbi ~~pedig~~ Rakssányi Gizella úrnő tulajdona.

A 77.

villa

Tér és Forma

1935. 4. sz. 48. l

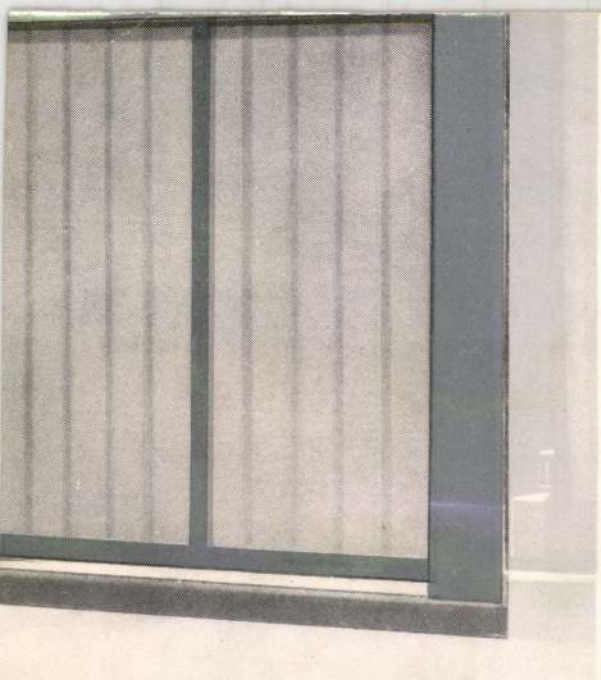

Tervezte: Ifj. Richter Aladár.

A Tér és Forma műmelléklete

Raksányi Gyula

építész

Élet. arck.

Valóban

236, 237. l.

Raksányi Gyula

építész

Elek. arch.

Szefellex 943. l.

Raksányi Gyula

T. 6274.

tján fekvő várost térrajzban szem-
rata fölül balra:

Freistadt

nahme 1"-25° panthographirt und gez.

sányi.

6: 118.2 cm.

5

. és

Pozsony.

A Donau Strom tulsó par
léljük e lapon a melynek feli

PLAN
der Königlichen
PRESSBURG.

ez után: Von der Original-Auf
von
Julius von Rak

Szines rajz, mér. 94.

140-9

a melynek Maaszstab-ja 1:3600

Raksányi Gyula

építész.

Szül. Szigetvár 1896.

Oklevelet nyert 1922.

Műegyetem 16. I.

T. 5501.

éptérben Esztergom a Thomas berg-
beli hegység látszik. Felirata

6 : 13.4 cm.

Raksányi Gyula, Raksa

okl. építészmérnök

meghalt Budapesten

1933 július 2-án 37

éves korában

özv.

Budapesti Hírlap

1933. júl. 4. (Gyász-

rovat.)

U. 3616

Cauchy.

Raksányi Gyula

épülő

házi

Ambrus és Hajnaly

alatt

Vissont szolga

Bors Károly Szolnok.

Rakssányi Gyula

Lásd

Bmk 21.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 .... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Raksányi Gyula

építész

l.

élet.

Karczagmagyállam

815. h.

tore Ghislandi.

55-ben. † 1743-ban.

rdultan ül, de visszanéz. Jobb
n nyugtat, ecsetet tart és bal-
ülésének szélét fogja. Haja és
ötétbarna, bajusza és szakálla
lapja háromszögletű, hasított
nadrágja térdig ér, harisnyája
támlájára piros kendőt vetett.
m. — Lelt. sz. 1148. — Vétetett
től 800 lirán (717·60 K). — Elszá-
n (279–94). — Az elszámolásra
26-iki 12620 és az 1895 május
ivet. — Az elszámolást elfogadta
1 (635–900) és az 1901 auguszt.
464–901).

adatok a Szépművészeti Múzeum-
Ghislandi: Fiatal festő képe. —
re Ghislandi: Portrait d'un jeune

str. 7. l. — Verzeichniss № 17. —

III

45 (1148).

613 (179).

45

Raksányi Gyula

építész

Bpest. Családiház a

Guyon Richárd

utcában

Repr.

Karczagmagyállam

lapszám nincs

HANTOS TESTVÉREK R. T.
festő-, mázoló- és tapétázó iparüzeme
BUDAPEST, VI., HORN EDE UCCA 5. SZÁM.
Telefon: 18-3-23.

(Építőmunka melléklete)

A Vörösmarty-téri HAPAG üzlethelyiségnél

a belső berendezés asztalosmunkáját
FARAGÓ és GRÓF
lakásberendező műhely
BUDAPEST,
II., Fő-utca 80, telefon: 51-5-78
készítette.

A növényarrengement berendezte és a növényeket szállította
Dr. HAVASSY GYULA
daruvári kertészete
BUDAPEST,
I., Daruváry-utca 10

A portál üvegezési munkáit, a belső üvegezést, valamint hajlított üvegeit és edzési munkálatait
BREITNER ISTVÁN
üvegesmester vállalata
BUDAPEST,
V., Harmincad-utca 2, telefon: 80-4-69
végezte.

A helyiség padlóburkoló munkáit Jaspé-Linoleummal
CSÁSZÁR IMRE
linoleum-szakburkoló
BUDAPEST,
IX., Lónyay-utca 36, telefon: 88-7-49
végezte.

A bútorszöveteket szállította
JERMY PÁL
BUDAPEST,
IV., Ferenciek-tere 3, telefon: 83-7-66.

A helyiség festő- és mázolómunkáit
BASCH GYULA
festő, mázoló és díszletfestő
BUDAPEST,
II., Margit-körút 31—33, telefon: 57-7-59
végezte.

A Bálint és Sándori-féle Erzsébet-körúti portál márványmunkáit
NORDIO NAZARENO
márványipartelepe
BUDAPEST,
VII., Thököly-út 148, telefon: 96-9-37
készítette.

Az olasz idegenforgalmi hivatal irodájának asztalosmunkáit
REBECSÁK SÁNDOR
asztalosmester
BUDAPEST,
VI., Szent László-út 70, telefon: 93-9-54
készítette.

A lap belsejében közölt Márkus-féle portálokon az összes világítási berendezést, valamint a világítótesteket és reflektorokat készítette és szállította
KERESZTES JÁNOS
hat. eng. villanyszerelési vállalat
BUDAPEST,
VIII., József-körút 22—24, telefon: 39-1-49.

A Tér és Forma hirei.

BALATONFENYVESRŐL is közöltünk néhány villát lapunk 3. számában. Ezúton pótoljuk, hogy a 77. oldalon alul baloldalt levő, nyerstégla épületet Félix József budapesti építőmester, ugyanezen oldal jobb alsó sarkában levőt Rakssányi Gyula okl. építész (Keszthely) tervezte. Előbbi villa Vécsey Kálmán szfőv. tanácsjegyző, utóbbi pedig Rakssányi Gizella úrnő tulajdona.

A TABÁNBAN egyelőre még csak rombolás történt. Szükségszerű rombolás, melybe mindannyian bele tudunk nyugodni. De nem tudunk belenyugodni abba a rombolásba, ami a bontástól megmenekült épületeken „tatarozás" címen történik. A tabáni plébániatemplom intim kis terének összhangját modernizált homlokzattal megbontani igazán kár volt. De ha feltesszük — bár meg nem engedjük —, hogy a homlokzat ilyen változtatása teljességgel elkerülhetetlen volt, akkor még mindig igen kérdéses marad, hogy a homlokzatnak pompei vörös színre való átfestése is elkerülhetetlen volt-e? Hol marad az építési ellenőrző hatóság tiltakozó szava az Építési Szabályzat 194. §-a alapján, mely a rikító színeket tiltja.

Ugyanezen ítélőszék elé kell állítani a Szarvasházat, bár ott nem rikító színnel, hanem egy szerencsétlenül választott sötétszürke és fehér színkombinációval tették tönkre a kedvesen tagolt homlokzatot.

Ha valahol, akkor ezekben az esetekben volna helyénvaló a beavatkozás, mert az, ami ezeknél az épületeknél történt, azok szemében, akik kedvelik ezeket a mind ritkább biedermeyer polgári házakat, már műemlékrontás számba megy.

Az Építési Szabályzat bár nem írja elő, hogy a beadványi terveken a homlokzatok tervezett színét fel kell tüntetni, mégis tartalmaz a színre vonatkozó előírásokat. Ebből logikusan következik, hogy a beavatkozás utólagosan is megtörténhetik. Még fokozottabban áll ez a tatarozásokra. Ezeknél nem is kell tervet bemutatni,

Foto: Bánó.

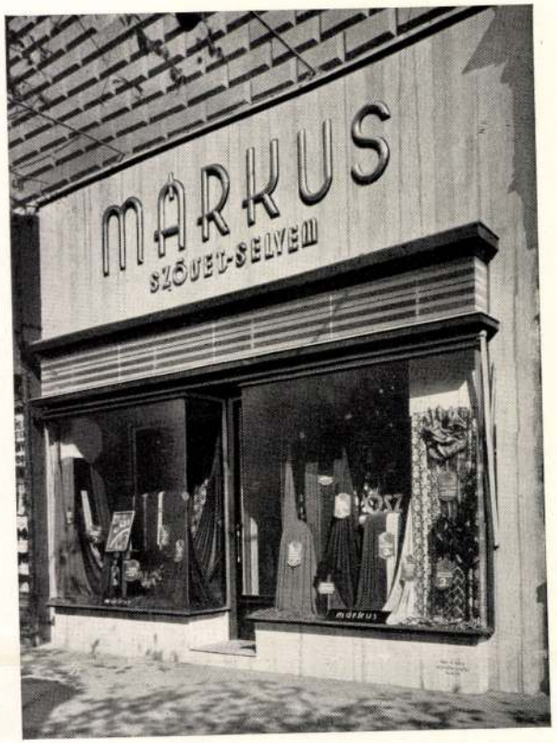

Foto: Seidner.

PORTÁLOK:

HORVÁTH LAJOS PORTÁL- ÉS ÜZLETBERENDEZŐ CÉG MUNKÁIBÓL

TELEFON: 40-3-96

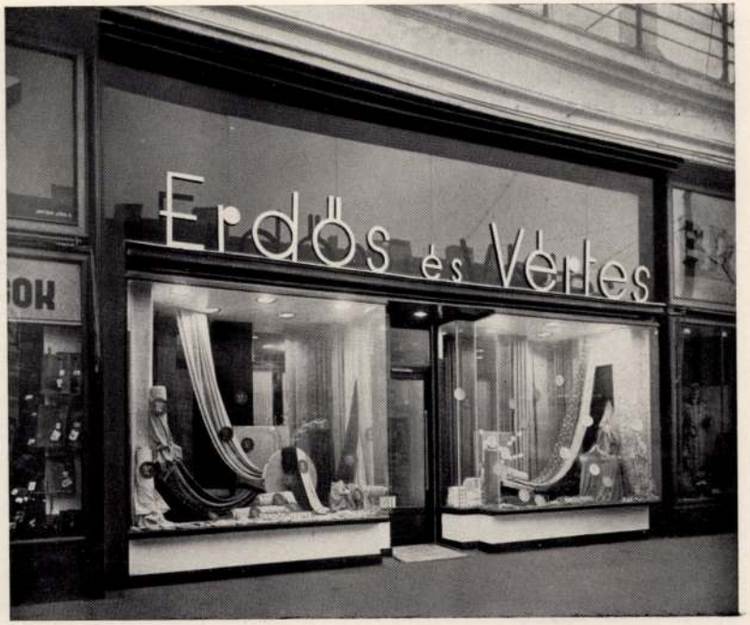

Kelemen Tivadar okl. mérnök
fa- és vasszerkezeti gyára
munkáiból:

Fent baloldalt:
SPOLARICH-kávéház
grill-bárja.
Üvegburkolat és tükör:
Geldner R.
Tapéta és dekoráció:
Hantos Testvérek r.-t.

Lent baloldalt:
Textilüzlet a Belvárosban.

A péküzlet portálburkolata
VITRAX-üvegből készült.

Horváth Lajos
portál- és üzletberendező munkáiból. *Foto: Seidner*

Raksányi Ezola

Tér és Forma
1935. 4. 27.

MDK

Raksányi Gyula és Svastits Géza

okl. építészmérnökök

A lalaegerszegi temetőbejárata.

Modern magyar építőművészet. Pesti Hirlap nagy naptára. 1930. 99 l. és képek.

Raksányi Gyula épitész
Temető, tervezet

Magyar egyetemi és főisk. hallg. orsz. szövetségének kiáll. 1923. 11 l.

MDK

Raksányi Gyula épitészmérnök

Budapesti Mérnöki Kamara Közleményei. 1933. okt. 1. 80.l.

MDK

Rakssányi Gyula okl. épitész, Keszthely

Tér és Forma 1935. 4.sz. 48. l.

2. a tervpályázatok hirdetésének és lebonyolításának szabályait;

3 a tervpályázati kiírási műveletek szabályszerűség szempontjából való elbírálására és jóváhagyására illetékes szerveket;

4. a tervpályázati szabályok be nem tartása esetére a tervpályázat hirdetésére kötelezettel, a bírálóbizottság-, illetőleg annak tagjaival, illetőleg a tervpályázaton résztvevő pályázókkal szemben való megtorlás eseteit és az alkalmazandó büntetéseket.

. . . fejezet.

Hites mérnöki intézmény.

1. §. A közigazgatás körében előforduló véleményező, ellenőrző és más hasonló mérnöki munkák tekintetében a hatóságok tehermentesítésére, másfelől a közönség hatósági eljárással kapcsolatos, vagy egyéb figyelembe jövő szükségletei gyors és közvetlen kielégítésének közhitelességű mérnöki természetű szolgáltatásokkal való elősegítésére hites mérnöki állások szerveztetnek.

...§. A kereskedelemügyi miniszter az érdekelt társminiszterekkel egyetértően rendelettel megállapíthatja:

1. A hites mérnöki állásokkal járó hatásköröket;

2. a hites mérnökök címeit;

3. a hites mérnöki állások fokozatos betöltésének, szünetelésének, megszűnésének és a helyettesítésnek szabályait;

4. a hites mérnökök jogait, kötelességeit és felelősségét;

5. a hites mérnöki ügyvitel szabályait;

6. a hites mérnökök ellenőrzésének és felügyeletének rendjét;

7. a hites mérnöki díjakat.

...§. E törvény hatálybalépésétől számított 10 év után a hites mérnöki intézményről törvényjavaslatot kell az országgyűlés elé terjeszteni.

Kérelmünk indokolására utalunk egyfelől az *építészeti tervpályázati szabályzat* revíziójára vonatkozó, az elől hivatkozott kamarai nap alkalmából Nagyméltóságod elé terjesztett A. 527—1932—2. számú felterjesztésünkre és ennek Nagyméltóságod minisztériumában lekvő előiratairа, úgyszintén a Kamara 1932. évi működéséről szóló A. 82—1933—7. számú jelentése VIII. B. 7. pontjára.

Másfelől azonban utalunk arra a szomorú tényre is, hogy a legutolsó nagyobb tervpályázatok közül a folyó évi április hó 8-án hirdetett székesfehérvári közvágóhíd tervpályázatával kapcsolatban mind pályázói oldalról, mind pedig a város polgármestere részéről már súlyos fegyelmi panaszok fekszenek Kamaránk előtt és hasonló panaszokat helyeztek kilátásba a legújabban lezajlott parádi tervpályázattal kapcsolatban is.

Mindezek a szóbanlévő szabályzatreform késedelmének következményei. Kamaránk évek óta sürgeti ezt a reformot. Ismételten rámutattunk arra, hogy jótorman minden nagyobb tervpályázatot vigasztalan zavarok és nyugtalanság kisér. Megnyugvással vettük, hogy Nagyméltóságod ipari törvényelőkészítő osztályának főnöke, Halla Aurél miniszteri tanácsos úr ezt a javaslatunkat magáévá tette.

A hiteles mérnöki intézmény tekintetében utalunk a Kamara mult évi működéséről szóló A. 82—1933—7. számú jelentésünk VIII. A. 4. pontjára, amelyben a magasépítkezések tervei és ipari végrehajtásának hatályosabb ellenőrzését és a hites mérnöki intézmény létesítését tárgyaltuk.

A közjegyzői intézménnyel rokontermészetű, de annak hatáskörét nem érintő új intézmény létesítésére gondolunk. Egyfelelől az országban, különösen vidéken egyes hatósági ügycsoportok többé-kevésbé gondozatlan műszaki részének véleményező, ellenőrző stb. ellátására, másfelől a közönség olyan természetű műszaki szükségleteinek kielégítésére kívánunk a hites mérnöki intézménnyel megfelelő szervet biztosítani, amely szükségletek a hatósági mérnök és a magánmérnök között helyet foglaló ezen szerv útján olyformán volnának lebonyolíthatók, amiként a közjegyző a maga ügykörét a közigazgatás, illetőleg a bíróságok és az ügyvédi kar között állva gondozza.

A hites mérnök hatáskörének igen jelentékeny része éppen az építési tervek és a kivitel ellenőrzése lenne, amelyet Nagyméltóságod — igen helyesen — már ebben a törvényben szabályozni kíván, ezért véljük szükségesnek, hogy a szóbanlévő fejezet a törvényjavaslatba beiktattassék és így az építésellenőrzés már eleve abba a keretbe kerüljön, amelyben az nézetünk szerint, más idevaló tevékenység mellett leghelyesebben kifejleszthető.

Miként a közjegyzői intézmény sok évszázados fejlődés eredménye, úgy a hites mérnöki intézményt sem lehet minden részletkérdésre kiterjedően már az elindulásnál szabályozni. Ezért csupán kereteket vélünk e törvényben az elindulás számára biztosítani, amelyek kitöltéséről az évek folyamán — bizonyos alapvető kérdések tekintetében a javaslatunkban tervbe vett első tíz év alatt — kell majd gondoskodni. Ennek előmunkálatai Kamaránkban folynak és ennek eredményeit a közeljövőben Nagyméltóságod rendelkezésére fogjuk állítani.

Avégből pedig, nogy azokat az aggodalmakat eloszlassuk, melyek szerint ez az alapvetés nem illeszthető bele ebbe a törvényjavaslatba, tisztelettel javasoljuk, hogy a törvényjavaslat címe „és a hites mérnökökről" szavakkal kiegészittessék.

Itt ismét örömmel kell megállapítanunk azt, hogy Halla őméltósága a hites mérnöki intézményre vonatkozó javaslatunk megfontolása elől sem zárkózott el.

Tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy javaslatainkat magáévá tenni és a kiegészített tervezethez Kamaránknak a hozzászólást biztosítani méltóztassék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló nagyrabecsülésünk kifejezését.

Budapest, 1933. évi augusztus hó 28-án.

P. H.

Thoma Frigyes s. k. titkár. — *Schmitterer Jenő* s. k. alelnök.

*

A felterjesztésben említett hites mérnöki — első szövegezésében kész — törvénytervezet és a tárgyalásához szükséges statisztikai anyag egyik alapvető része már a választmány legközelebbi üléseiben tárgyalásra kerül.

FIATAL MÉRNÖKÖK ELHELYEZÉSE A GYÁRIPARBAN.

Mint ismeretes, a kereskedelemügyi miniszter, valamint hivatalbeli elődje, felszólították az ipari — elsősorban textilipari — érdekképviseleteket, hogy vállalataik vegyék igénybe állástalan mérnökök (gépész- és vegyészmérnökök) munkaerejét. Ez az akció a textilipar irányában eredményesen fejlődött ki és a textilgyárak a mai napig mintegy 140 fiatalabb gépész- és vegyészmérnököt tényleg alkalmaztak, többnyire gyakornoki minőségben, vagy munkakönyvvel. Természetesen remény van arra, hogy e kartársak közül igen sokan a vállalatok számára értékes gyakorlati ismereteket is megszerezve, textilszakemberekké nevelődnek.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter kérelmünknek megfelelő lépéseket tett abban az irányban, hogy ez az akció más iparágakra is kiterjesztessék.

Az új tagnévsor számára történő címbejelentések. A legközelebbi hetekben megjelenő és most sajtó alá kerülő kamarai tagnévsorra tekintettel, felhívjuk a t. Kartársakat, hogy hogy eddig még be nem jelentett esetleges újabb postai címeiket Kamaránkhoz *8 napon belül* bejelenteni szíveskedjenek.

Budapesti Mérnöki Kamara.
F. 30/1932/2. sz.

Jogesetek a Kamara választmányának és a Mérnöki Tanácsnak gyakorlatából.

A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya N. N. építészmérnök, kamarai tag elleni fegyelmi ügyet 1933. évi január hó 13-án tartott ülésén tárgyalta és alulírott napon meghozta a következő

határozatot:

A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya N. N. építészmérnök, kamarai tagot a Mérnöki Rendtartás 36. §-a alapján írásbelileg meginti azért, mert X. Y. okl. építészt irodájában alkalmazta anélkül, hogy a Mérnöki Rendtartás 10.§-ában előírt kötelezettségéhez képest nevezettet mint mérnökhelyettest a Kamaránál bejelentette volna.

Panaszlott védekezése figyelembe vehető nem volt.

Kelt a Budapesti Mérnöki Kamara választmányának 1933. évi január hó 13-án tartott üléséből.

P. H.

Thoma s. k., titkár. — *Sándy Gyula* s. k., alelnök.

Mérnöki Tanács.
Iktatószám: 67/1933.
Alapszám: M. 48.

PANASZLOTT FELLEBBEZÉSE FOLYTÁN HOZOTT FELLEBBVITELI HATÁROZAT.

A Mérnöki Tanács a Budapesti Mérnöki Kamara Választmányának N. N. építészmérnök, budapesti lakos kamarai tag ellen hivatalból tett panasz tárgyában F 30/1932 2. szám alatt hozott határozatát a panaszlott által 67/1933. szám alatt benyujtott fellebbezés folytán az 1933. év június hó 13-án befejezett

zárt előadás alapján megvizsgálta és az alulírott napon a következőképen *határozott:*

A Mérnöki Tanács a fellebbezést érdemi elbírálás nélkül visszautasítja.

Indokolás:

A nevezett kamarai tagot a kamara választmánya fenti számú határozatával írásbelileg megintette azért, mert X. Y. okl. építésznek az irodájában mérnökhelyettesként alkalmazását nem jelentette be.

A megnevezett kamarai tag a határozatot fellebbezéssel támadta meg és abban a megtámadott határozat feloldását kérte.

A fellebbezést azonban érdemi elbírálás nélkül vissza kellett utasítani. Mert az 1933. XVII. t.-c. 36. §-a 2. bekezdésében foglalt rendelkezésben a kisebb mulasztások vagy rendetlenségek esetében a Kamara választmánya által kimondott rendbüntetés ellen a jogorvoslatot kifejezetten kizárja. Az idézett rendelkezés ugyan nem a rendbüntetés, hanem a rendbírság kifejezést használja és a megintésről, illetőleg a megintés elleni jogorvoslat kizárásáról vagy megengedeséről kifejezetten nem rendelkezik. Mégis az idézett kizáró rendelkezést értelemszerüleg mind a két rendbüntetésre, tehát az írásbeli megintésre is alkalmazni kellett, mert indokolatlan volna az enyhébb megintés esetén jogorvoslatot engedni akkor, amikor a súlyosabb pénzbírság esetében ez ki van zárva.

Budapest, 1933 június 13.

P. H.

Dr. Torzsay s. k. előadó. *Dr. Hültl* s. k. elnök.

Budapesti Mérnöki Kamara

F. 28/1932/2. sz.

A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya N. N. mérnöknek X. Y. mérnök, budapesti lakos, kamarai tag elleni fegyelmi panaszát panaszlott meghallgatása után 1932. évi december hó 9-én tartott ülésén tárgyalta és alulírott napon meghozta a következő

határozatot:

A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya a fegyelmi eljárást mellőzi.

Ezen határozat ellen a határozat kézhez vételétől számított 15 nap alatt panaszosnak joga van a Mérnöki Tanácshoz fellebbezéssel élni.

Indokok:

N. N. mérnök, kamarai tag panaszában előadta, hogy . . . . . -tól megvette a Budapest VII., Növte.en-utca 31557/2. hrsz. kétemeletes házat. Az eladótól az építési engedélyt és terveket többször kérte, azonban nem kaphatta meg és a hatóságnál sem tudta azokat felkutatni. A vétel alkalmával az alagsorban lakások voltak és az eladó a szerződésben is kifejezetten így adta el neki a házat. A szerződéskötésnél panaszolott X. Y. mérnök mint tanu asszisztált. Ugyancsak X. Y. panaszlott vezette és ellenőrizte az építkezést.

Mikor már a házat átvette, akkor derült ki, hogy az építési engedélyt Budapest székesfőváros polgármestere azon kikötéssel adta meg, hogy az alagsorban lakás nem létesíthető. X. Y. azonban a hatósági engedélytől eltérőleg építette fel a házat, megsértette a fővárosi építési szabályzat 49. és 50. §-át és neki kárt okozott, mert a lakásokat mint ilyeneket nem tudta értékesíteni. Az egyik lakója fizetés nélkül elhagyta a raktárnak engedélyezett, de lakásul bírt helyiséget és mikor a járásbíróságnál ellene pert indított, a bíróság elutasította panaszost keresetével azért, mert a bérbeadó a hatósági használhatósági engedélyt nem szerezte meg.

Panaszlottat azzal vádolja, hogy X. Y. azért, hogy a ház majd nagyobb árért legyen eladható, a hatósági engedélytől eltérőleg az alagsorban raktár helyett lakást épített.

Kéri, hogy a Kamara rendelje el X. Y.-nal szemben a fegyelmi eljárást és állapítsa meg a felelősséget a neki okozott károkért.

A választmány a fegyelmi eljárást mellőzte, mert a választmánynak felfogása szerint panaszosnak mint mérnöknek tudnia kellett, hogy Budapest székesfőváros területén az alagsorban lakásokat építeni nem szabad, ezért ő arra, hogy megtévesztették volna, nem hivatkozhatik.

Kelt a Budapesti Mérnöki Kamara választmányának 1932. évi december hó 9-én tartott üléséből.

P. H.

Thoma s. k., titkár. *Dr. Kossalka* s. k., elnök.

Hirdetés tagfelvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1933. évi szeptember hó 15-én tartott ülésében az alábbi kérelmezőket a Kamara tagjai sorába felvette:

Csikszentmártoni Becze Imre György, sz. 1903. okl. vegyészmérnök, Budapest, IV., Petőfi Sándor u. 14. *Csiba* Lajos, sz. 1898., okl. vegyészmérnök, Budapest, I., Kende-u. 6. *Engert* Ádám, sz. 1893., okl. mernök, Pécs-Ujhegy, Újhegyi-u. 9. *Govrik* Ákos, sz. 1880., okl. mérnök, Budapest, I., Verpeléti-út 4—6. *Kump* József, sz. 1886., okl. gépészmérnök, Budapest, VII., Huszár-u. 8. *Marosi* Lajos, sz. 1888., okl. gépészmérnök, Tiszaföldvár, Kossuth-u. 39. *Siklován* István, sz. 1884., műsz. tisztv. (M. R. 70. §), Pesthidegkút, Jázmin-u. 12. *Wanner* János, sz. 1906., okl. építész, Budapest, I., Nagyboldogasszony-útja 74. Fellebbezési határidő: 1933. évi október hó 16., déli 12 óra.

Törölt tagok. I. A Budapesti Mérnöki Kamara közhírré teszi, hogy választmányának 1933. évi szeptember hó 15-én tartott ülésében önkéntes lemondás folytán a Kamara tagjai sorából töröltettek:

Babós Károly erdőmérnök, Debrecen; — *Eilinsfeld* Nándor gépészmérnök, Balassagyarmat; — *Hajdu* Imre gépészmérnök, Budapest; — *Kuenyi* Kálmán mernök, Gyula; — *Lippóczy* Béla erdőmérnök, Diósgyör; — *Major* Kálmán gépeszm., Pécs; — *Papp* Géza mernök, Törökszentmiklos; — *Pintér* Gyula mérnök, Szolnok; — *Rábely* László mérnök, Budapest; — *Ráth* Árpád vegyészm., Békéscsaba; — *Sebess* Dénes gépészm., Budapest; — *Soltész* Gyula erdőmérn., Budapest; — *Szalay* Istvan mérnök, Budapest; — dr. *Szontagh* Tamás bányam., Budapest; — *Valasek* Ernő mérnök, Gyula; — *Zauner* István mérnök, Budapest.

II. Elhalálozás folytán a tagok sorából töröltettek:

Franciscy Lajos Vilmos erdőmérnök, Budapest, 1933 márc. 5-i; — *Gardos* Aladár építészmérnök, Budapest, 1933 április 10-i; — *Kayser Dezső* erdőmérnök, Budapest, ; — *Katona* Lajos vaskohómérnök, Budapest, 1933 július 4-i; — *Raksányi* Gyula építészmérnök, Budapest, 1933 július 2-i; — *Wiesner* Béla mernök, Budapest, 1933 ápr. 26-i hatállyal.

Budapesti Mérnöki Kamara.

T. 1/1933/5.

ÉRTESÍTÉS.

A Budapesti Mérnöki Kamara II. fokú tagdíjmegállapító bizottsága az 1933. évre előirányozott tagdíjak ellen benyujtott és A—K betűvel kezdődő fellebbezők fellebbezéseit október hó 10-én d. u. 5—7 óra között, a többieket október hó 11-én d. u. 5—7 óra között a Kamara hivatalos helyiségében (I., Mészáros-u. 19. sz., fdszt.) nyilvános tárgyalás alá veszi.

A tárgyaláson az érdekeltek megjelenhetnek.

Budapest, 1933. évi szeptember hó 23-án.

FONTOS TUDNIVALÓK.

1. A Kamarához személyes érdekben benyujtott minden beadvány bélyegilletékköteles, így a kamarai tagok sorából való törles iranti kerelem — kilepés bejelentese — is bélyegköteles. Kétség esetén előzetesen tájékozódjunk. Mult évi október 19-től uj illetékrendelet van ervenyben. Ezerint az illetékköteles beadványok első íve 2 P, a mellékletek darabonként 30 fillér illetek alá esnek.

2. Tartsuk nyilván, mikor esedékes a kamarai tagdíj befizetése. A tagdíjhátralék kamattartozást is jelent.

3. Munkaadó kartársainknál alkalmazott — még nem kamaraérett — mérnököket a Kamarához, mint mérnökhelyettest, ürlapon be kell jelenteni.

4. *A Kamaránál ma is több száz elhelyezést kereső mérnök van nyilvántartva.* Munkaadó kartársaink megbízásaik elvégzésénél *kartársak* munkaerejét vegyék igenybe.

5. A Kamarához intézett beadványokban a mérnöki szakot (gépészmérnök, bányamérnök stb.) mindig tüntessük fel.

6. Címváltozást a Kamarához be kell jelenteni. (A bejelentés bélyegmentes.)

A Kamara helyisége: I., Mészáros-utca 19., földsz.

Telefonszáma: 500—45.

A Kamara postatakarékpénztári csekkszámlájának száma: 28.844.

Hivatalos órák: d. e. 8—2; szombaton: 8—12; hétfőn: 9—2.

A Mérnöki Tanács hivatalos órái: hétfőn, kedden és pénteken d. u. 6—7-ig.

Felelős szerkesztő és kiadó: THOMA FRIGYES.

Stádium Sajtóvállalat R.-T. Budapest, VI., Rózsa-u. 11.
Felelős üzemvezető: Győry Aladár.

Raksányi Gyula építész

Tér és Forma, 1932

V. évf. 239-248. o.

Dr. Bierbauer Virgil: A tervező építész és a családi ház.

Raksanyi Gyula és

Svastits Géza

K

Balatonlenesei villák

Repr.

Magyar Építőművészet

1929. 2. 24.

Raksányi Gyula és
Svastits Géza

K

mnés
ced

Balatoni villa-
tervek
Repr.

MAGYAR EPITOMUVESZET

1928. 5-6. sz.
22, 23. l.

VASÁRNAP

24

Kat. Hetvened vas.
Prot. Tádé

HÉTFŐ

25

Kat. Pál megtérése
Prot. Pál fordulás

KEDD

26

Kat. Polikárp pk.
Prot. Vanda

Holdtölte 18 ó. 15 p.

SZERDA

27

Raksányi Gyula

és Svastits Géza

Ced épitészek

Balatoni villaterve

Repr -

Antal Balaton

23. l.

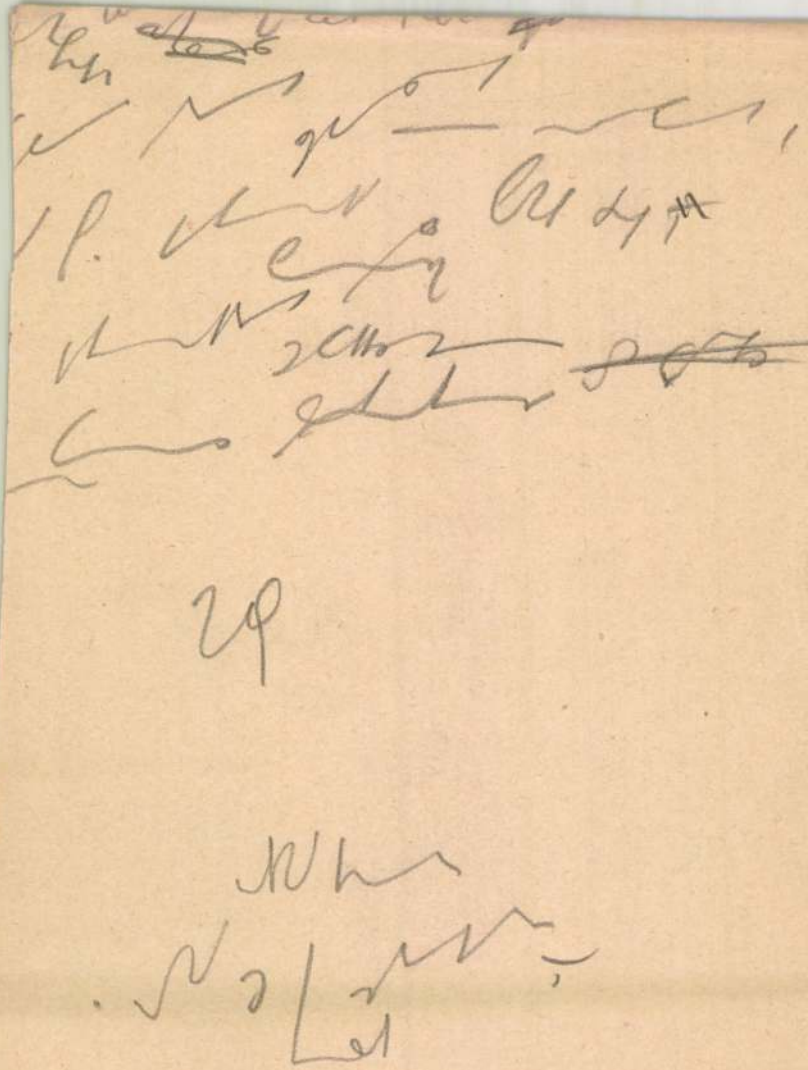

Raksányi Gyula
és Svastits Géza

K

nincs
céd
2

(Családiház)
tervezték fentiek
Repr.
Tér és Forma
1932. 251. l.
Képpel és ~~[illegible]~~
alaprajzokkal.)

A MŰTÁRGYAKAT LEÍRTA

CSÁNYI KÁROLY

EGYETEMI NY. R. TANÁR

BUDAPEST, 1941 OKTÓBER

GRÓF ALMÁSY-TELEKI ÉVA MŰVÉSZETI INTÉZETE KIADÁSA

VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8.

Raksányi Gyula és
Svastits Géza

ced

Családi ház

Repr.

Tér és Forma

1932. 257. l.

K

		Kikiáltási ár pengőben
1028.	CSÉSZE FEDŐVEL. Fekete és arany lakk. Japán	5.—
1029.	KÉT SENNIN. Netsuke, elefántcsontfaragvány. Japán	5.—
1030.	TŐR. Bronz, korall és türkiz díszítéssel. Török	6.—
1031.	KEREK TÜKÖR. Fémszálhimzésű foglalatban. Török	8.—
1032.	HIMZETT BÁRSONY. Török	7.—
1033.	TERÍTŐ. Selyem, gazdagon hímezve. Török	15.—
1034.	TERÍTŐ. Hímzett. Török	10.—
1035.	KANNA FEDŐVEL. Sokszínű porcellán. Japán. (Hibás.)	8.—
1036.	CSÉSZE ALJJAL. Sokszínű porcellán. Japán	4.—
1037.	TEÁSKANNA. Kék-fehér porcellán. Japán	3.—
1038.	VÁZA. Bronz rekeszzománc dísszel. Japán. Faragott fatalppal	12.—
1039.	A HOSSZÚ ÉLET ISTENE. Sokszínű porcellán, kínai stílusban	20.—
1040.	KUNISADA. Regény-illusztráció. Színes fametszet	12.—
1041.	KUNISADA. Színpadi jelenet. Színes fametszet	12.—
1042.	KUNISADA. Költőnő. Színes fametszet	12.—
1043.	KUNISADA. Bábjáték. Színes fametszet	12.—
1044.	KUNISADA. Arckép. Színes fametszet	12.—

MDK

Raksányi Gyula és Svastits Géza épitészek

balatoni villaterve, repr.

Antal: Balaton. 23.1.

M.D.K.

Raksányi Ignác, ceri hőmivest

— az 1824 évi városi adó-
összeírás emliti.

Heves megye műemlékei I. írta Veit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Tercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 389. old.

RAKSÁNYI Ignác egri kőműves, akit az 1834.évi városi adóösszeirás említ.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

/1021

Műterme: a természet

Raksányi Lajos kaposvári kiállításáról

Monet, Manet és társaik szakítva a hagyománnyal, kitódultak az utcákra, terekre, parkokba, mindenhová, amit úgy hívunk, hogy természet, s megfestették a pillanatot. Impresszióikról az impresszionista nevet kapta művészeti irányzatuk. A sötét színek helyett fényözönben fürdő eget, fákat, házakat, embereket festettek.

Önarckép 1963-ból.

Raksányi Lajos is fényekkel írja tele vásznait. S ebben a fenyözönben különös színeket kapnak a tárgyak, az alakok, melyek szinte szétesnek ebben az zuhatagban.

A főiskolán igazgatója *Színyei Merse Pál* volt. Raksányi Lajosra már főiskolás éveiben is azt mondták, hogy impresszionista. 105 színből választja ki azt a három-négy »virágszínt« — így nevezi az eredeti színeket —, s a többi kikevertet ezek köré rakja föl színskálája szerint. Többször előre kikevert színekkel is fest. Műterme: a természet.

A község előtt először Pécsen 1918-ban mutatkozott be harminckét kis temperaképpel több festő társaságában. Aztán Kaposváron *Martyn Ferenccel* közösen állított ki a Koronában. 1922-t írtak akkor. Még abban az évben Budapesten a Nemzeti Szalonban, a Rajztanár Egyesület tárlatán is szerepelt pár képpel. Csongrádon a Faluszövetség kiállításán ezüstérmet nyert. A Berzsenyi Társaság valamennyi tárlatán részt vett egy-két festménnyel. Az utóbbi években többször szerepelt tanítványával, *Csurgói Máté Lajossal*. Közben annyi képük gyűlt össze, hogy külön-külön mutatják be őket.

Raksányi Lajos Monet-t, Pizarró-t, Rippl-Rónait, Csók Istvánt mestereként tiszteli és szereti.

A csurgói festő miskolci utcaképsorozata az impresszionizmus kiteljesedésének korszakára emlékeztet. A csurgói járási tanács épületét lecsorgó színek és fények tartják össze. A szerkezet maga a festék és a színek. Mondanivalójához a vásár, a piac nagyon jó lehetőség. Kedvelt színeit dobálhatja szét vásznain. De szereti a tájat is, a panorámát, a levegő perspektíváját. Raksányi Lajos szeretettel fest meg mindent. A *Hátsó udvar*-t éppúgy, mint a mező sokszínű virágait vagy szobájának belsejét.

Önarcképe 1963-ból portrén túli lendületével ragad magával. A téli piac megfestett képe is impresszionista, de az új technika folthatása, színei különböznek a többitől. Bizonyára ezért is ragadott meg oly különösen ez a kép.

Raksányi Lajos első nagyszabású kiállítását láthatjuk a Palmiro Togliatti Megyei Könyvtár előadótermében. Legkésőbbi képei is az 1960-as évek elején születtek. Tehát pár év termését hozta magával Kaposvárra a csurgói festő. Azt hiszem, ez bizonyság arra is, hogy a következő időben hasonló csúcsokat ér még el Raksányi Lajos.

Horányi Barna

OTTHONÁBAN A NAGYVILÁG

Budapesti iparvállalat

azonnali belépéssel fölvesz munkakönyvvel és tanácsi munkavállalási engedéllyel rendelkező 16 év fölötti női és férfi munkaerőket

fonó, cérnázó, orsózó,

valamint

segédmunkás munkakörbe.

Jelentkezés: Kőbányai Textilművek Fonótelep, munkaerő-gazdálkodás, Budapest, X. ker., Maglódi út 25. Munkásszállást nem tudunk biztosítani.

(2836)

CAOLA DESODORÁLÓ KRÉM

Kellemesen fiatalosított izzadsággátló és szagtalanító krém, melynek használata egész napon át a jólápoltság és üdeség érzetét kelti.

(2933)

FIGYE LEM!

Gyömölcsfacsemeték, bokor-, futó- és magas törzsű

RÓZSÁK

valamint gömbakáccsemeték nagy választékban kaphatók őszi szállításra. Cím: Dolgozók TSz, Kondoros, Békés megye.

(4184)

RÓZSA

A legszebb nemzetközi újdonságok. Tulipán, jácint, nárcisz, gladiolus, gyümölcscserjék, díszcserjék. Kérje díjmentes fajtaismertetőnket. Szállítás postán. Székely dísznövénykertészet, Budapest, III., Vörösvári út 18. (4101)

DETÉSEK

családi ház
a, összkom-
-kölcsönnel.
Bem utca
(127800)

nyvestől Vi-
zvetlen víz-
t vagy vil-
énzért ven-
r. Sárdy,
sa, Katona
(2431)

rágú évelő
zegfűpalánta
színekben
1 Ft-ért
oronyi ker-
Békéscsaba,
tca 27.

Jó állapotban lévő kombinált szobabútor eladó. Kaposvár, Lenin utca 15. I. em. Kovács. (127849)

Kaposvártól 5 kmre, Kaposszerdahelyen méhészetre, jószágtartásra kiválóan alkalmas kis gazdasági ház 500 n-öl gyümölcsösben, tsz-iroda szomszédságában azonnal beköltözhetően 25 000 Ft-ért eladó. Buszjárat van. Érdeklődni a tsz-irodán. (127848)

1967. évben elkészülő belvárosi két és

Zongora, Gössl gyártmányú, páncéltökés, gyönyörű kivitelű, eladó. Megtekinthető Balatonlellén, Köztársaság út 12. alatt 16—20 óráig. (7440)

AUTÓ-MOTOR

407-es Moszkvics eladó. Megtekinthető 25-én délután. Kaposvár, Damjanich utca 57. (127853)

Jó állapotban lévő Pannónia motorkerékpár eladó. Kaposvár,

Fölvételre k

a karádi
ségünk
működő v
relő
üzemvezet
kakörbe

elektromér

(erősáram

vagy techn

Raksányi Lajos MDK

Szerepelt a kiállitáson

/de az alanti cikk nem emliti /

xxxx

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17:
Telefon: 188-296, 188-307

1966 SZFP 18

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

Barsányi Lajos

— A Somogy megyei Tanács Művelődésügyi Osztálya Raksányi Lajos festőművész ~~művéből~~ 1966. IX. 18-tól október 1-ig a Megyei Könyvtárban kiállítást rendez. Megtekinthető a könyvtár kölcsönzési idejében. Megnyitója ma 11 órakor lesz.

1021

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

Ráksányi Lajos

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

— **Kiállítás.** A Palmiro Togliatti Megyei Könyvtár Ráksányi Lajos festőművész képeiből kiállítást rendez. A megnyitó szeptember 18-án lesz.

MDK

Raksányi Lajos, Csurgó, Somogy m.

Szérűskertek olaj

A vidéken élő képzőművészek kiállítása.
1954.nov.20. - dec.4-ig.Ernst Múzeum. 16.1.

Raksanyi Lajos

festő Csurgó

A Berzsenyi Tanasáf

1942-ei ezüst érmé-

nek nyertese

Berzsenyi 1943 febr

munkácsi kiáll

Őszi erdő,

Csurgói főtér,

Marhavásár,

Kézimunkázó nő,

Dunai hajó,

Park.

Olajfestmények

Fülbevaló ezüstből, római VIII. 126.

14. Zsögödi cin
15. Zsögödi u
16. Előadás el
17. Csíki vásá
18. Vásári kon
19. Olthíd
20. Vásárosok
21. Borulat
22. Cirkusz
23. Gölöncsére
24. Szolnoki n
25. Kérődzés
26. Csángóknál
27. Zsögöd
28. Hazafelé

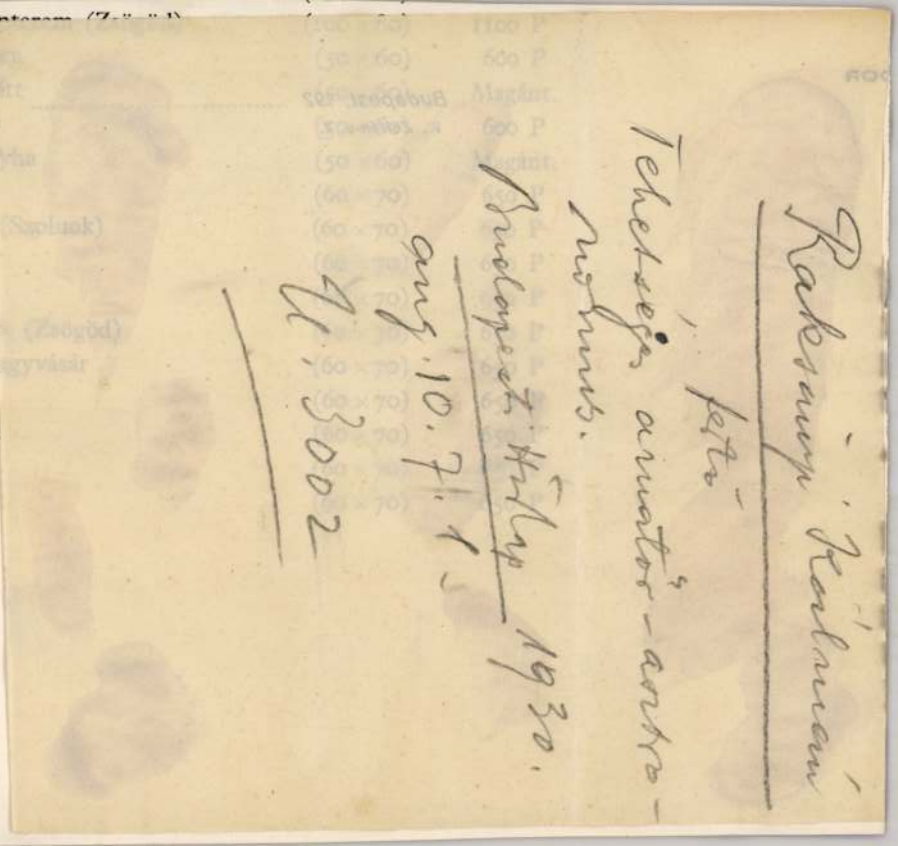

28. HAZAFELÉ

Raksányi Lajos

1922. máj. MROE

ki 11. Nemzeti szalonban

6 Lajos.

Wclassics Gyula V. 309

Raksányi Lajos

Csurgó, Somogy m.

l.

Győr dunántúli kárl.

1944

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Raksányi Lajos

festő és rajztanár

Csurgó

vül. Szigetvár 1895

életrajz

lásd

Z

Szabó Somogyom

54. l.

MOB kat. 3209

ARANY J
ÖSSZES KÖLT

Egy kötetben,
1800 oldal

Egészbőrkötésben
Egészvászonkötésb

III. HÓ	31 NAP	MÁRC

Vasárnap
13
Reminis.

Hétfő
14
Mathild

Kedd
15
Nemz. ünnep

Raksányi Lajos

Árverési Csarnok aukció kat.

34 sz. 1926 - okt.

37. sz. 1927 márc.

1214. *I. Ferencz Jó*

Az 1905. augusztus 1
ischli találkozás emlékére
képlapján a két uralkodó
élben és olyképen elhelyez
angol király I. Ferencz Jó
zést. Mindketten egyenruh
lagokkal. A hátlapon egy
zolva, tövében táblával, n
Felirata a képlapon fölül
EDWARDVS. VII.«, balról
»TONY SZIRMAI« és a hátlap
ben pedig a táblán : »ISCH

Bronz, átmérője 4·9 cm.
1907 november 15-iki ajánlat s
907). — Kifizettetett 1907 de
elszámolást jóváhagyta az 19
határozat (942–910).

Raksányi Lajos
festő

Ezüstérmet nyert:
Raksányi Lajos Csurgó 75. számú »Marhavásár« c. foltmegoldásban tartott, hangulatos és mozgalmas alakbeállítással élénkített olajfestménye.

Uj Somogy
(Kaposvár)
1942. dec. 12

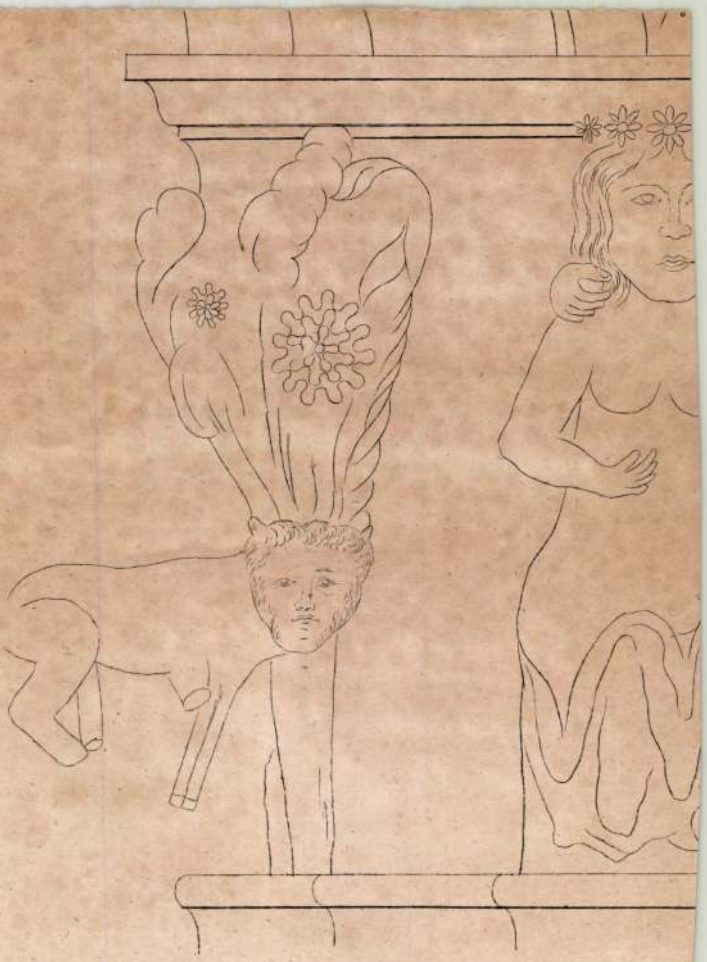

Rasányi Lajos

„csurgói festő"

1942-ben Kaposvárt rendezett Dunántúli Téli Tárlaton a következő díjat nyerte

Ezüst érmet nyert:

Rasányi Lajos, Csurgó, 75. sz. „Marhavásár" c. foltmegoldásban tartott, hangulatos, mozgalmas alakbeállítással élénkített olajfestménye.

Somogyi Újság

(Kaposvár) ~~1941~~ 1942 dec. 12. (Kiadták a Berzsenyi-tárlat díjait.)

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 évi hó n napján

délelőtt / délután órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy:

Elnök megbízásából:

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Raksányi Lajos
festő
Marhavásár c. képe
repr. –
Művészet 1943. 18. l.
(Dunántuli Téli tárl.
Kaposvár)

L L S I E I N

Die Auf
des Ve

Der Verlag Ullst
Auflagen seiner sä
Fachblätter zu bes
Ich habe durch
bücher festgestell
aufgeführten Verla
der letzten drei Mo
vermerkte Auflage h

Vossische Ze
do. Sonntaga
Zeitbilder
Berliner Mor
do. Sonntaga
Berliner Mor
B. Z. am Mit
Tempo . . . . .
Berliner All

MDK

Raksányi Lajos

Erdő, of.

Erdei ut, of.

Kilátás, temp.

M. rajztanárok o. egyesülete kiáll. N.Szal. 1922. máj.

19 1.

M. D. K.

RAKOVITZ Henrik asztalos

Pozsonyban

1766. Pécel, Ráday-kastélyba parketta és a könyvtár faragott bútorai

Agghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 259. II. 210.

MDK.

Raksányi Lajos

Kiállitási hir

Szocialista Müvészetért 1967 aug.

MTA.

Rákosányi Lajos

Kiállítási hir

Szocialista Művészetért 1957 aug.

MDK

Rakványi Lajos, festő

A csurgói festőművésznek tárlata volt Nagykanizsán. Piac c. képét a nagykanizsai képtárnak ajándékozta.

Bócz Sándor: Magvetés Nagykanizsán

6

Népszabadság Bp., 1967, okt. 3. [Vidéki]

MDK

Raksányi Lajos

Kiállitási hir

Szocialista müvészetért 1967 nov.

MDK

Raksányi Lajos

olaj:

Csurgói utca

Somogy megyei képzőművészek 2o.kiáll.
Rippl Rónai Muz. 1968. ápr.

Raksányi Lajos MDK

Miskolci részlet, olf.

Rippl-Rónai Muz.XVIII.Somogy m.Képzőm.Kiáll.

MDK

Raksányi Lajos

Vizbenézők, temp.

Völgy, "

Cséplés, "

M. rajztanárok o. egyesülete kiáll. N.Szal. 1922. máj.

19 l.

Raksányi Lajos
festő MDK

vezetésével
müködik Csurgón a Járási Művelődési Ház képzőművészeti szakköre.
Kiállitása Máthé Lajos grafikussal együtt.

Müterem 1958 I. évf. 10. z. 45.o.

MDK

Raksányi Lajos

/ Részt vett a kiállitáson

[illegible] alatti cikkben: /

"Cséplés"

Garay Ferenc: Somogy megyei képzőművészek képkiállitása Pécsett.

"SOMOGYORSZÁG. 1957. szept. 6. 3.l.

MDK

Raksányi Lajos, Csurgó

Szérüskertek, of.

Vidéken élő képzőmüv.kiáll. Ernst Muz. 1954. nov.

16. 1.

Raksányi Lajos

Nagyatádon közös kiállítása nyelt Bóka Dezsővel. Olaj, tempera művei szerepelnek a somogyi festőnek. Új műveiből a csurgói műveldési házban is volt kiállítása. „Pogány-szentpéteri látkép" – „Csurgói utca" – „Nagykanizsa" (említve) „Utcarészlet" (repr.)

Horányi Barna: Somogyi tájak.

Somogyi Néplap, 1941. okt. 31.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 ... 11.
ALFÖLD

Raksányi Lajos
1021

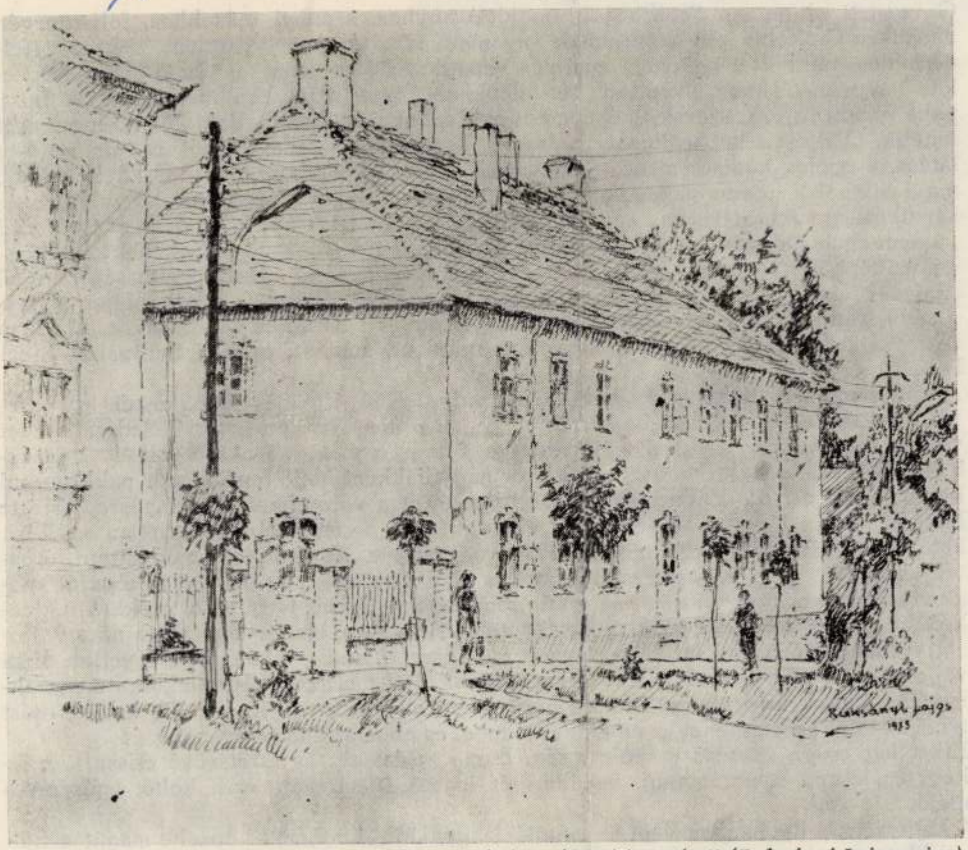

A csurgói gimnázium, ahol Csokonai is tanított (Raksányi Lajos rajza)

költő Magyarországon, hogy majd egy nemzet ta
mód, a független alkotói környezet volt az e
mily érzéketlen az anyagi lét kiváltságos javai
helye a literatúránkban: ő lett *a költő*, félszáza
vébe zárt. Magyar jelkép az énekmondóról, aki
lasztotta, s a sorsharagot hívta ki maga ellen.

Ő vezetett el engem Petőfihez is, majd Arany műveiken Csokonai „szellemujjának" nyomait. Hatása kimerithetetlen, és éppoly felderítetlen, mint költészetének izgalmas vonatkozásai és vonzásai. Az ő „lágy képzelete", képeinek finom elvontsága fel-felbukkan József Attila tájélményeiben. A friss, puha vonalú rajzok, szavak, szókapcsolatok Csokonai-sorok sugallatát, benső mozgását sejtetik. Olykor a képbeöltözés módszere, hangneme is föllelhető. A *Betlehem* képi látása, a gyolcs ködökben ülő puha varjak, a „csüggedt borókán fészkelő homály", majd máshol a „pamutpapucsban" lépdelő berekháti köd – Csokonai képzeletére és képalkotására mutat vissza: „pamutforma pára" már nála is a köd. A *Reménytelenül* „semmi ágán ülő sziv"-ének képe szinte egészében jön át ebből a Csokonai látta kozmikus képből: „. . . . mint félérésü citrom hintálva tulajdon / terhe nyomásától lóg a nagy semminek ágán". Mindez persze csak annyit jelent, hogy az ő költői leleményességétől, páratlan lírai személyességétől lehetetlen volt bárkinek is szabadulnia. Maga is így tett, fölszívott, magáévá hasonított mindent, amit a korabeli Európából meghallott.

Az én számomra Csokonai egyre inkább a valóság lett. Különös dolog ez, de így van: aki valaha is az ő közelségébe költözött, annak ő megtestesült, azzal ő életközösséget vállalt. Annak, hogy én az ő szülővárosába jöttem, legbensőbb oka ő volt: az ő közelében élni, vele egy levegőt szívni. Mikor nagydiákként idejöttem először pakkommal kezemben, ő ott ült a Nagytemplom ormán, mint a városcímer főnixmadara, fölötte lángolt a Nap. Utam a Kollégiumba vitt és abban a cétusszobában kaptam szállást, ahol későn, pislogó gyertya mellett valaha verseit írta. *Az Estvét* én még láttam, éreztem a csendes szellők fűszeres fuvallatát a régi Füvészkert felől; mikor tógáját magamra öltöttem, úgy éreztem, sorsát is felöltöztem. Együtt élek vele, azokkal a deákokkal, professzorokkal, akik őt körülvették. Hisz itt száznegyven év óta alig változott valami. Később róla írt regényem, a *Hajnal hasad*, voltaképpen egyetlen lírai vallomás arról, hogy benne élek, otthon vagyok. Ráismertem a régi alakokra a maiakban. Az alakok burka mind hiteles, név szerint ellenőrizhető, mégis alig kellett mást tennem, mint áthozni őket az én modelljeimbe, és abba az éltető levegőbe.

Ezért lett csupa lázadás és bölcsesség, csupa vaskosság és áttetszővé csiszolt érzékenység, csupa nyugtalanság, izgalmas és izgató ellentét, modern költő, egészen a miénk.

A költészete is ilyen: győzelem az elmúlás angyalán. Nem hiába képzelte magát a huszadik vagy a huszonegyedik századba.

Raksányi Lajos

A kanizsai városi képtár gyűjteményében több alkotása szerepel.

Zalai Hírlap, 1972. ápr. 8.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Raksányi Lajos festőművész

SOMOGYI NÉPLAP

1971 NOV 26

mogyudvarhelyi Március 15. Termelőszövetkezet.

— **Raksányi Lajos** Csurgón élő festőművész kiállítása szombaton nyílik meg a megyei könyvtárban. A kiállítás december 11-ig látogatható.

— Előadást tartott Kövesi

Raksányi Lajos
a Somogy megyei Csurgó nagyköz-
ségben élő festőművésznek tegnap
nyitották meg Kaposvárott, a Pal-
miro Togliatti Megyei Könyvtárban
rendezett kiállítását

Magyar Hírlap 1971/331 13 old.

Raksányi Lajos

A Somogyi Képtárban rendezték a somogyi képzőművészek őszi tárlatát, melyen a műve műve szerepel.

Horányi Barna: Somogyi őszi tárlat.
Somogyi Néplap, 1977. okt. 9.

Raksányi Lajos, festő

Csurgón élő s dolgozó festőművész. (1946-óta.)

Vyjlatkozata életéről, munkásságáról. „Maga valóságos élő festésnettörténet." Első képét 7 éves korában festette. Több hely volt rajztanár. (Csurgó, Kaposvár, Dombovár, Csongrád, Budapest.)

Szücs Gálor: Látomás, tükrökben 3.

ESTI HIRLAP, Bn 1973. júl. 14.

Raksányi Rajos

A művész első kiállítása 1918-ban volt Pécsett. 1919-1954 között rajzot tanított a csurgói gimnáziumban Raksányi Rajos.

----:Somogy megyei képzőművészei.
Művészet,1975.október - 2.oldal

Raksányi Lajos

1969-ben aranydiplomát kapott
e művéért a Magyar Képzőművészeti
Főiskolától. Önálló kiállítása volt
a Nemzeti Szalonban és az Ernst
Múzeumban.

----:Somogy megyei képzőművészei.
Művészet,1975.október - 2.oldal

Raksányi Lajos

A művész 1971-ben gyűjteményes kiállítást rendezett képeiből a Megyei Könyvtárban.

----: Somogy megyei képzőművészei.
Művészet, 1975. október - 2. oldal

Raksányi Lajos

Raksányi Lajos Szigetváron 1885-ben született. 1918-ban végzett a Képzőművészeti Főiskolán a rajz-szakon.

----:Somogy megyei képzőművészei.
Művészet,1975.október - 2.oldal

Raksányi Lajos
festő

Vásár c. képet mutatta
be a tárlaton.

Tiszkés Tibor: Kaposvári tárlat
Művészet, 1969. december - 47 kap.

Raksányi Lajos

Kiállítása. Nagykanizsa, Képcsarnok Boltja.
– Ism. Somogy Megyei Nép Lap. 1967. szept. 24.
Zala Hirlap, 1967. szept. 22.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970.1.sz. 68-107. l./
93. l.

Rakszányi Lajos

Vásári c. műve (eml.)

szerepel az alábbi: tárlatom

Tüskés Tibor: Kaposvári tárlat

Művészet 1969 XII. sz. 17 old.

Raksányi Lajos

Tímár Ede: Idős mester - fiatalos művek. - Beszélgetés Raksányi Lajos festőművésszel. - Zalai Hírlap. 1967. okt. 1.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művtört. Ért. 1970. 1.sz. 63-107. l./

82. l.

A B C

Raksányi Lajos neve nem ismeretlen a kaposvári közönség előtt; 1981-ben láthatták a Somogyi Képtárban rendezett gyűjteményes kiállítását, ahol száznegyven kép reprezentálta az idős mester munkásságát 1917-től 1980-ig. Az 1895-ben Szigetvárott született festő neve az ország szélesebb tájain azonban — közel hét évtizedes alkotótevékenysége ellenére kevéssé ismert. Ennek oka a szerény, ámde keményen következetes életpálya, amelyet Raksányi Lajos élt. Az I. Világháború végén, 1918-ban fejezte be tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán; több ízben megfordulván közben Nagybányán, az akkor már nagyhírű művésztelepen is. A pedagógus pálya vonzotta: 1919-től tanított rajzot, 1925-től folyamatosan Csurgón, az ottani gimnáziumban. Festői alkotómunkáját a tanítás mellett végezte, azzal párhuzamosan, de nem alárendelve. Somogy megye művészeti életében állandóan résztvett, de távolabbra a pedagógusi hivatás kötelmei miatt ritkán jutott.

Kaposvári tanár korában kikérte Rippl-Rónai József szakmai bírálatát; első önálló kiálltása — Martyn Ferenccel közösen — is Kaposvárott volt.

Raksányi Lajos életrajza jószerével ennyiben foglalható össze; az öt évtizednél több pedagógusi munkájának jelentősége már az ő személyén túlmutat: sok-sok tanítványába oltotta bele a szépség, a művészet szeretetét, akik tovább és tovább adják a tőle tanultakat.

Festményei — köztük a legújabbak, amelyek most kerülnek először közönség elé, hiszen az ez évben kilencvenedik évébe lépő mester változatlanul aktívan alkot — nem egy rajztanár kedvtelésből készített munkái, hanem életművének a pedagógiai munkájával egyenértékű részei, egy következetesen végigvitt művészi pálya állomásai. Raksányi Lajos — képeinek hosszú sorát és a mostani tárlatát végigtekintve nyugodtan elmondhatjuk — az utolsó magyar nagybányai festő, ennek a nagyhírű, a magyar festészetet megújító szabadiskolának az utolsó személyes képviselője.

Pogány Gábor

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

RAKSÁNYI LAJOS

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1984. NOVEMBER 1-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:
SÓTONYI SÁNDOR
A SOMOGY MEGYEI TANÁCS
MŰVELŐDÉSÜGYI OSZTÁLYÁNAK VEZETŐJE

KÖZREMŰKÖDIK:
CSERNÁK ÁRPÁD
SZÍNMŰVÉSZ

MEGTEKINTHETŐ:
1984. NOVEMBER 1—10.

VASZARY JÁNOS TEREM
KAPOSVÁR, ADY ENDRE U. 10.

F.k.: Köteles István — DNY

RAKSÁNYI Lajos

festőművész kiállítása.

Kaposvár, Vasvary Terem, 1984. nov. 9-10

bev. Pogány Gábor [4] p. ill. lap.

Képcsarnok vall

Magyar Régészeti És Müvésze
Budapest , Nemzeti Muzeum,

M E G H

Kedves Kollégák!

A társulat vezetősége
létesitését.

A szakosztály alapit
15 - órakor kerül sor a M
termében.

Tagtársainkat és az
Budapest 1992 március 23.

Baksáji Lajos

Baksáji Lajos.= Csurgó és Környéke Naptárirodalma
1986/1987. évre. Csurgó, 1985 69–70
(Csokonai Művel. Közp.)

Prakszányi László

1912/13 - 1914/15, 1917/18

Ferképzőmfoiskővk

225. C.

MDK

Raksányi Rezső, sz. 1879.

A freskófestő

Ernst Muz. 55. aukc. 1937. 30 1.

Raksi rk. templom

(Somogy vm.)

Szt Bertalan tiszteletére
faból épittette Biró
Mátyás püspök 1745-
ben.

Pehm 460. l

Ráksi Miklós

Kis akvarell tájképpel szerepelt a borsodi müvészek 1952-es kiállitásán.

Hajdu Béla: A borsodi képzőművészek megyei kiállitása az MSZT miskolci székházában
Északma gyarország 1952. aug. 29.

Ráksi Miklós

Részt vett a miskolci szabadiskola 1. évfolyamot végzett növendékeinek 1948-ban a Kossuth szálló-ban rendezett kiállitásán.

A képzőművészeti szabadiskola növendékeinek kiállitása.
Északmagyarország 1948. jun. 22. 4.1.

Ráksi Miklós.

Miskolcon a Borsodi Képzőművészek megyei kiállításán akvarell tájképpel szerepelt. (említve.)

Szakmagyarország, Miskolc, 1952. aug. 29.

MDK

Rákvay Zoltán

Képzőműv.Főisk. növendéke, dicséret és
~~300 pengős díj.~~

~~xxxxxxxxxxxxxx~~ 50 pengő jutalom

Döntés a Székely Bertalan-dijról. Pesti Hirlap 1937. máj. 9.

RALCZER / RALTZER / ANTAL, asztalosmester

Pesti asztalos kontár volt 1828-ban.-Terézvárosi lakos.- Helyrajzi szám: 39.- Összeirási szám: 75.- 48.old.

BATARI [illegible]: Pest-budai asztalosok 1828-ban 39.old.

Az Iparművészeti Múzeum Évkönyve. XIII. 1970. Bp. 1971.

RALTZER / Ralczer / ANTAL, asztalosmester

Pesti asztalos kontár volt 1828-ban.- Terézvárosi lakos.-Helyrajzi szám: 39.- Összeirási szám: 75.- 48.old.

BATÁRI FERENC: Pest-budai asztalosok 1828-ban
39.old.

Az Iparmův.Múz.Kopp Ferenc Múz Évkönyve. XIII. 1970.
Bp. 1971.

MDK

Rallos Ernő

Művét sorsolásra bocsátotta a Szinyei Társ.
1925.máj.20.-án rend.majálisán.

Magy.Művészet, 1925. 1.sz. 60.l.

Ralph

Festőművész

Erdélyi művészek kiállitása - Nemzeti Szalonban - részt vesz : Erdélyi tájképek

Magyarság
1935.IV.1.

Ralph Fabri

Kiállított művét a Szép. műv. Múzeumnak ajándékozta

Szóshagda: XX. sz-i magyar származásu művészek kiáll.

Magyar Hírek 1970 XII. 12.

Ram János

puskaműves Győr

Pisztoly-pár, kovás

dúsan vésett lső

MNM Fegyvertár

1448 a.b. lelt. sz.

A Kalmár Jánostól

öreallitott jegyzékben

fenti mint

Raam József

szepel.

Rallssman

Buda. T. 1459.

A Duna tulsó partján a várat és várost szemlélhetjük, mig a folyón egy csolnak és egy bárka köti le figyelmünket. Felirata:

ANSICHT DER RESIDENZSTADT OFEN IM 15ten JAHRHUNDERT UNTER KÖNIG MATHIAS CORVIN:

alól balra: Rallssman del.
jobbra: Ja. Alt Lithog.

Kny., mér. a vk. 12.6: 22.4 cm.

L, hol egy dereglye kötött ki,

112-90-17.

Buda. T. 86.

A Duna tulsó partján a vár és a város szemlélhetjük, a folyón egy csolnak és egy bárka köti le figyelmünket. Felirata:

ANSICHT DER RESIDENZSTADT OFEN IM 15ten JAHRHUNDERT
UNTER KÖNIG MATHIAS CORVIN:

alól balra: Rallsman del.

Kny., mér. a vk. 12.6: 22.4 cm.

Ramelmeyer szobrász

Pesther Handlungszeitung, 1847. /febr. 20. XX. 8./ 29. Novák: Valami a József-emlékműről

Rammelmayer

Stab I. 48

III, 70

Ramelmeyer

Hobart

Lásd Glanz

Hobartt

Ramasetter, kékfestő

Sümegen volt kékfestő műhelye, a múlt század közepén. A Lánchid képét ábrazoló zsebkendők voltak legkeresettebb cikkei műhelyéne.ő egyébként igen sokat tett városáért. Felélesztette fazekasiparat, iskolat alapitot a borkereskedelmet kifejlesztette, kadármühelyt létesitett, stb. 26. 27. jegyz. 185. old

Domonkos Ottó: Haladó mozgalmak tükröződése a kékfestés mintakincsében 177. old

Arrabona, 11.-Xantus János Múz. Győr. 1969.-Győr-Sopron Megyei Nyomda, Győr

VINC. R A M A S E T E R , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 410.- Herr VINC. R A M A S E T E R
Felvétel ideje: 1829. 10. Sept.
Hová vették fel: Sümegh. 162.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyaror zági festőcéhek I. A textfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. évkönyve, 16. Győr, 1974

Ramasetter, kékfestő

Sümegen volt kékfestő műhelye, a múlt század közepén.
lz. ábra. Sümeget ábrázoló sarokminta. Keszthely, Balatoni Múzeum. Fekete repr. 190. old

Domonkos Ottó: Haladó mozgalmak tükröződése a Kékfestés mintakincsében 177. old

Arrabona, 11.-Kantus János Múz. Győr. 1969.-Győr-Sopron Megyei Nyomda, Győr

Ramasetter, kékfestő

Sümegen volt kékfestő műhelye, a múlt század közepén. Saját termék igazolását szolgáló végmintának tekinthetjük egy nyomódúcát, melyen a város látképe, hátul a romos vár, alul pedig a Sümeg felirat látható. 189. old. 13. ábra.

Domonkos Ottó: Haladó mozgalmak xxkák tükröződése a kékfestés mintakincsében 177. old

Arrabona, 11.-Kantus János Múz. Győr. 1969.-Győr-Sopron Megyei Nyomda, Győr

---

RAMASETTER KÁROLY,nyomdász

Veszprémben müködött 1860 táján. Ezt bizonyitja Skrabak Károly mesterlevele is,melyen neve és 1860 dátum is szerepel. 68.old.

SMIDT LAJOS: Egy régi Szombathelyi órásmester és órái 66 .old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, 1963. I.köt. Szombathely, 1963

Ramazetter Károly

nyomdaa

l.

Kertész nyomtatott

281. l.

MAGYAR (?) FESTŐ, XVII. század vége

Kollonich Lipót gróf esztergomi érsek

Vászon, olaj, 138×105 cm. (Folyosó.)
Maszlaghy II., 426. szám.

MAGYAR FESTŐ, XVIII. század

Szárnyasoltár

Középkép Madonna, szárnyakon sz. apácák
58×43, illetve 63×19 cm. (Kupolaterem.)
Magyar dominicana zárdából?
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Ú
Magyar Sion, XVI., 1885., 116. l. — Masz-
laghy II., 416. szám. —

MAGYAR FESTŐ, XVIII. század

Lambert grófnak, a bozóki apátság alapítójána
képe felirattal

Vászon, olaj, 164×122 cm. (Lépcsőház.)
A bozóki uradalomból.
Maszlaghy II., 538. szám.

MAGYAR FESTŐ, XVIII. század

Károly Ambrus hercegprímás

Vászon, olaj, 106×74 cm. (Folyosó.)
Maszlaghy II., 468. szám.

MAGYAR FESTŐ, XIX. század

Scitovszky primás arcképe

RAMANÓCZY Gyula épitész M.D.K.

Résztvett a pályázaton I. dij. 45 000 Ft

Társtervező: Fischer József-Rimanoczy Jenő-Vadász György-Vély Albert

Döntöttek a tatabányai megyei kórház épitési pályázatáról

Magyar Nemzet 1962. december 24. 15.l.

RAMBACH, Friedrich, pozsonyi asztalosmester

F. R., bürgerl. Tischlermeister, tűzkáráért pénzt kapott. (1801, 117 l)
II. az, 68 éves felesége meghalt (1829, 1039 l)

F. R., Mitglied des äussern Raths u. gewes. bürgerl. Tischlermeister, † 71 éves korában, Pozsony, 1830 julius (1830, 718 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

RAMBACH, Friedrich, pozsonyi asztalosmester

F.R.,bürg.Tischlermeister, tűzkáráért pénzt kapott. [1801, 117 l.]

U.az., 68 éves felesége megh. [1829, 1039 l.]

F.R.,Mitglied des äusseren Raths u. gewes. bürg.Tischlermeister, † 71 évesen, Pozsony, 1830 jul. [1830, 718 l.]

Pr.Z.

Rambay István MDK

Hegyi patak, olf.

Mücsarnok 1919 Hadviselt müvészek kiáll.

BÁRÓ RAMBERG

A pólai kikötő a "Viribus Unitis"-sal.
Ceruza. 35x5o.

Árverési Közlöny 1932. 1.rk.sz. 34.oldal

MDK.

báró Ramberg festő

"A pólai kikötő, a "Viribus Unitis"-sal"

/ceruza/

Árverési Közlöny 4.sz. 1939. december.
45.1.

Ramcsay Jenő

Baján megrendezett Tisztel Nagy Istvánnak
cimü tárlaton részt vett Ramcsay Jenő, Gál Sándor,
Tóth Menyhért, ifj Ébner Sándor, Klossy Irén,
B. Mikli Ferenc

Forrás 1974-1-84
Sümegi: Nagy István emlékezete

Ramek Árpád

"Japán tárgyak" c. képe és "Pannonhalmi főapátság könyvtárterme" mása a Magyar Képzőművészek Egyesülete jub.kiállitásán.

Pesti Hirlap, 934.XII.13.

14.0.K.

Ramer Boldizsár, építőmester

is dolgozott Brada Kálmánnal együtt az 1663-ban felszentelt kassai református templomon, ami később az Orsolyarendű apácák tulajdona lett.

[lásd még: Kőfaragó János-nál]

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek. A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye Bp. 1904. 38. köt. 83. old.

GEORG RAMER, textilfestőmester

Az eperjesi céhhez 46 helység 88 mestere tartozott, több aliciából is, 1701-1848 közt. Mesterjegyzék nem maradt. Levelezés és "Protokol farbiarskeho cechu, 1801-1864" alapján ismerjük őket.
E mesterek egyike volt, céh-határozat aláírójaként szerepelt:
79.- Georg Ramer, 1824. Eperjes. 154.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

RAMESHOFER JÓZSEF, kesztyüsmester

1777-ben Sopronban Johann Michael Stanzel kesztyüsmester hagyatéknak értékelésére a tanács felkérte Mario Bernardo di Gavallaro dohánykészitővel együtt, mivel Stanzel dohán árusitással is foglalkozott. 217.old

DOMONKOS OTTÓ: A kesztyüsök munkájáról xkk 213.old

ARRABONA.12.Xantus János Múzeum, Győr, 1970.A Győri Múzeum Évkönyve.

MDK

Rámer Mária, kerámikus,

szárnyas oltára nemes és figyelemreméltó.

R. Szörédi Ilona: A Kultuszminiszter nyitotta meg a kerámikai kiállitást.
Uj Magyarság. 1942 nov.7. 6.l.

Rámer nária

szerepel az Americana
művész Céh betlehemes
kiállításán

Nemzeti Újság 1937 I. 26.

Rámer Mária

Kerámiák

Csámpa 1954

60 l.

Ramesmayer

kőfaragó

l.

Csat-Frey Öst Kunstt

XXIV. k

236.239.l.

nytár

mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Ügyrész		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Ramesmayer Márton

Sopronban vulesett.
1730-ban irat-
kozott be.

Fleischer Bées 77 l.

K. D. K.

RAMESSMAJER Tamás kőfaragó

1745. Pozsony polgára

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 259. l.

R

MDK

Henry Ramey

párizsi festőművész meghivta Szanday Sándor szobrászmüvészt, hogy vegyen részt a Salon Populist kiállitáson.

Esti Hirlap 53 sz. 1958. márc 4. 2 old.

Ramhab Gyula

milanói iparmüvészeti-
kiállítás 1933
Crust ércm

Magyar Iparmüvészet
1934. 72. l.

Mast 4.40 ✓
Köp 9.50 – ✓
Lakk 11.50 – ✓

Ramhab Gyula MDK

ezüstérmet kapott

A milanói Triennale dijai
Pesti Hirlap 1934. ápr. lo.

MDK

Ramhab Gyula, fotomüvész

Ivó leány.	Foto.
Anyai boldogság.	"
Ágnes.	"
Boldogi kislány.	"
Julika.	"

Mücs.-OMKT."A gyermek a művészetben" kiáll. 1940.II.-III
Kat. 25.1.

Ramhab Gyula MDK

Ezüstérmet kapott

Magyar Iparművészet 1934. 72.o.

RAMLER bécsi építész

Porsony, Kábelgyár, 1914-1918

Szőnyi 1996 97.

RAMERSMAYR, Thomas Köfarago

Persay 1745-48

(dóm)

Ars 1997/1-3. 230

Rammelmayer

l.

LykaMagyműI800-50

41,327 1.

3.

4.

RAMMING, Wilhelm von Riedkirchen, litografus M.D.K.

/1815-1876/

Az osztárk vezérkar egyik tisztje.

Az osztrák csapatok bevonulása Pestre./litográfia/

1849. repr.

Cennerné Wilhelmb Gizella: Magyarország történetének képeskönyve 896-1849. Bp. 1962. 316.l.

Wilhelm Ramming.

litográfiája: „A császári csapatok bevonulása Pestre 1849. I." 482. sz. reprodukció.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 575 l

Dumitru Râmniceanu

nyomdász, fametsző

XVIII.sz. 1.fele/,/

Petr.Trans.1938
511 l.

lítva, melyeket már évek óta ösmerünk a külföld kiállítások tárgymutatóiból. Így azután olyan szín van a dolognak, mintha Budapest utolsó menedék helye volna a vándorlásban kifáradi külföldi képek nek. És miután a külföldön olyan rossz hírünk támadt, helyénvaló dolog lett volna ezt a hibát jóvá tenni. Udvarolni kellett volna kint azoknak a nagy uraknak és kilátásba kellett volna helyeznünk azt hogy ezentúl úgy az állam, mint a közönség részé ről az eddiginél nagyobb méltánylásban fognak részesülni; persze mi sokkal lelkiismeretesebbek vagyunk, semhogy olyan igéreteket tegyünk, amelyek nek beváltását még sem igen tudjuk a magunk érdekeivel összhangzásba hozni.

A mult évben megkísérlettük a külföldi művészeket ismét meghódítani, de a most bezárt kiállítá

lacára a keretében kiállítva volt külföldi művek egész sorozatának.

Ha ezeknek a külföldi műveknek az alapján akarunk magunknak fogalmat alkotni aziránt, hogy határainkon túl a művészet terén mire képesek, úgy teljesen hamis és egyoldalu fogalmakra teszünk szert és ha indíttatva éreznők magunkat arra, hogy a mi művészeink alkotásait a külföldiekkel összehasonlítsuk, úgy a diadal pálmáját föltétlenül a mieinknek kellene odaitélnünk. Ebből a diadalból azonban nagyon is kedvező következtetést vonni a mi hazai művészetünkre, önámítás és az őrültséggel határos nagyzás volna. Az ilyesvalami a legnagyobb veszedelmet rejtené magában az ilyen fiatalosan fejlődő és egészséges művészetre nézve, aminő a miénk, s az aranyos kalászokat már csirájukban tönkretenné. Úgy látszik, hogy minálunk bizonyos félelem kapott lábra a külföldi művészettel szemben s úgy tetszik, mintha a *mieink kézzel-lábbal tiltakoznának minden külföldi behozatal ellen*, mintha nem mernék nyíltan elismerni más nemzetek művészeti alkotásait, mintha azt hinnék, hogy egyszerü tagadással eltehetik őket láb alól; sőt megesik az is, hogy sokszor a mi alkotásaink által annyira el vagyunk ragadtatva, hogy idegen művek megitélésénél tárgyilagosságunk elhomályosul.

Keressük már most annak az okait, hogy miért vannak nálunk a külföldiek úgy mennyiség, mint különösen minőség tekintetében oly gyengén képviselve. A legjobb esetben azt hozhatnók föl mentségül, hogy a mi nemzetközi kiállításaink idő

Ramocsai Imri, [graphics]

RAMOCSAI IMRI
RAJZA

lehet ott lakni, nincs
n állapotban. De szép,
an, szép. Pompás pan-
az, uram!
sem vártam a deszer-
tem haza. Reméltem,
benne, hogy a vendég-
k tréfált; vártam azt
atot, amikor, más dé-
on is, fel szokott csen-
dallam. Ültem és vár-
hasztalan. Órák tel-
ám odaát csend volt.
yott a türelmem. Ré-
l töltött el a csend.
beszélt volna az az
De hogyan lehetsé-

mögöttem tisztes távolságban, és figyelt. Dermedten meredtünk egymásra, aztán elindultam mégis, meg kellett találnom a hölgyeket. A kutya ott maradt, megfordult, elosont, kikullogott a kertbe. Egyszercsak a vonyítását hallottam; olyan kegyetlen hangon vonyított, hogy megborzadtam.

Mégis kinyítottam a szomszédos szoba ajtaját. Kezem a kilincsen maradt, meg kellett kapaszkodnom. Kiáltani akartam, de torkomon akadt a hang. Csak bámultam, néztem őket kikerekedett szem-

sik fekete, és most m
sze nagyon is sápat
leginkább szürkék
mintha szürke por fe
na mindkettőjüket,
por, lisztszerű.
El akartam futni,
volt erőm. Amikor
megfordultam, megin
tyával találtam szemkö
gam. Visszajött a há
állt szétterpesztett láb
láthatóan azzal az elh
zással, hogy nem fog
gedni. Morgott. Ha me
dultam, morgott.
— Ki van ott? — hal

Ramocsai Imre, [grafikus]

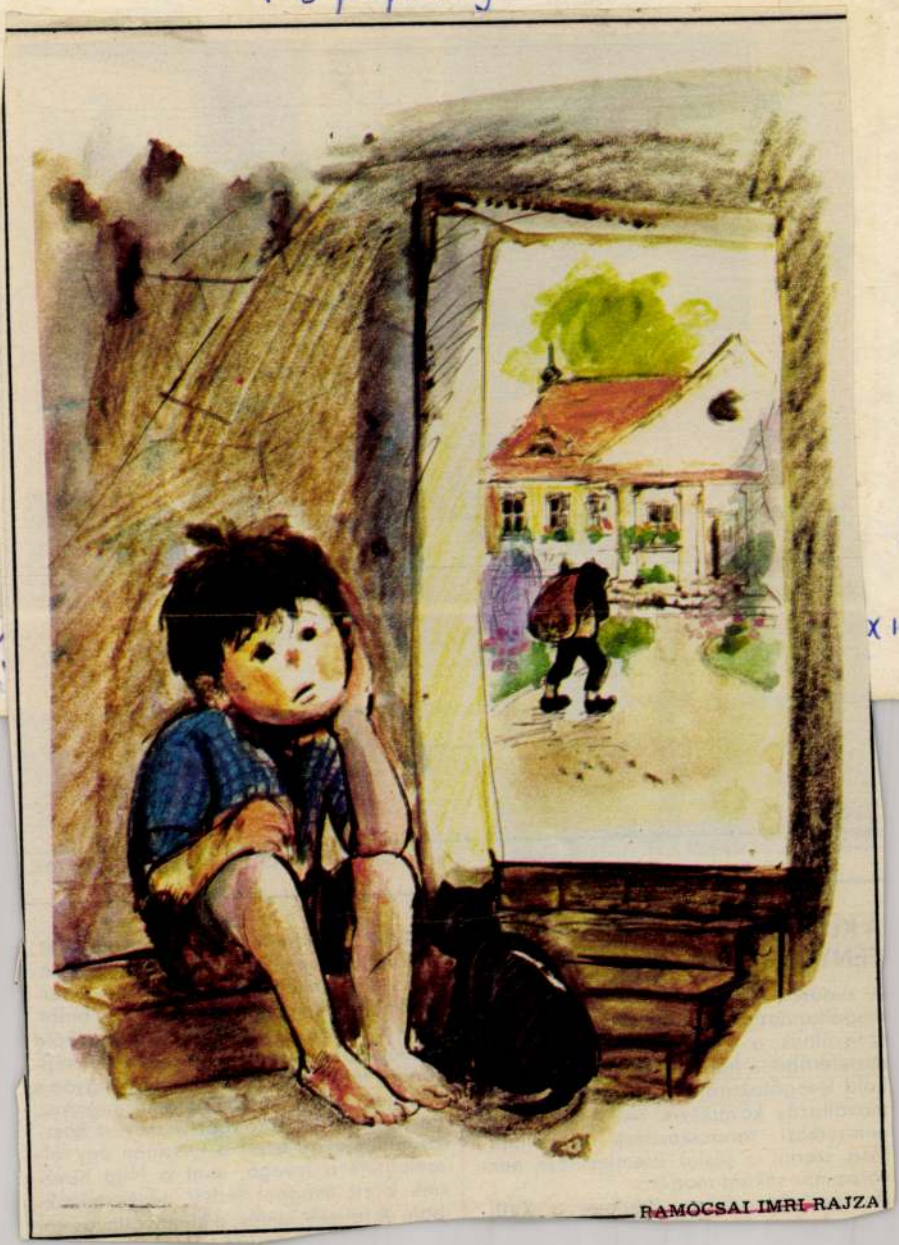

RAMOCSAI IMRI RAJZA

Bajor

Új

39.

X 14/43

A KLÍMAKATASZTRÓFA FENYEGETÉSE

A tudósok már harminc évvel ezelőtt megállapították: idővel olyannyira összegyűlnek a kártékony gázok az atmoszférában, hogy hőkatlanná válik a Föld levegőtakarója, s katasztrofális klímaváltozás következik be. A legutóbbi nemzetközi tanácskozások megállapítása szerint e jóslat beteljesülése nem várat már sokáig magára.

Az ipari forradalom kezdete, a XVIII

elnyelik a szénalapú melléktermékeket, a közeljövőben azonban (ötven éven belül) – a geokémikusok szerint – a természet már képtelen lesz e funkció betöltésére. Vészesen emelkedni fog a Föld hőmérséklete. Az ártalmas gázokból képződött fátyol az atmoszférában ugyanis átengedi a Nap rövidhullámú sugarait, de visszatartja a Földről visszavert hosszúhullámokat, ezért a felszínen úgy fölmelegszik a levegő, mint a Nap hevének kitett üveggel fedett növényházakban. A felmelegedés, a klímaváltozás kö-

Ramocsaháza

(Szabolcs vm)

Ref. templom.

Épült 1797

Borovszky Magyarország vm Szabolcs

60,61-l

Nagyméltóságú URAM!
Méltóságos
Nagyságos ASSZONYOM!

Nehéz megpróbáltatásokat s
vitéz nagybányai H o r t h y
Asszony tegnap elhangzott rádió
keltsen mindenkiben, akiben a m
érzése él, s akit anyagi körülm
ezeknek az érzéseknek megfelelő

A Főméltóságú Asszony a n
den ínségben szenvedő ügyét áld
á l l a n d ó a n szívén viseli.
ennek az állandó munkának soha
minden olyan alkalommal gyarapí
arra, hogy az emberek szívét me
tekinti az Eucharisztikus Kongr
nak és különösen minden budapes
ságos érdekből, nemzetközi éri
ságunk jelentékeny részének val

Budapest polgármesterének
város szegényei miatt is, mélye

7. Ramocsaháza

(Szabolcsm.)

1373 lakos Szekely tól 8 km

vasut nincs

Ref. templom egyetlen homlokzati toronnyal. Épült 1802. 1841–43. átalakítottak

Egyéb kint jelentéktelen

Egyik uvasztali kendőjét állítólag Horthy kormányzó nagyanyja hímezte.

Ramocsaháza

(Szabolcsm.)

Nyírségi utam 1938

7

Ramocsaháza

(Szabolcs m)

RAMOCSAHÁZA (Szabolcs)

REF. TEMPLOM, külseje 1841–1843-ban átalakítva, belső 1802. Egyetlen komlokzati toronnyal. Úrasztalkendő, melyet Horthy kormányzó nagyanyja hímzett (?)

Utazás, 1938.

RAMOLD Lajos festő restaurátor. 1928-ban restaurálta Egerbaktán a főoltár --+ Kracker-képét és --+ Kovács Mihály Szeplőtelen Fogantatás c. festményét /Voit 1956./. Egerben 1930 körül a ferences templomban a szent Anna oltárának eredetileg --+ Kracker által festett képét --+ Kiss Lajos után mégegyszer átfestette. /Voit kézirat 1958./.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

M.D.K.

Ramold Lajos, festő-restaurátor

nevét emlitik Kiss Alajos egri festővel kapcsolatban: 1928-ban ő restaurálta Egerbaktay a főoltár Kracker képét, és Kovács Mihály Szeplőtlen Fogantatás c. festményét. 1930 körül az egri ferences templomban a Szt. Anna oltár eredetileg Krachertől származó képét, Kiss Lajos után még egyszer átfestette

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

350 old.
+ 389. "

M.D.K.

Ramold Lajos, restaurátor

nevét említik, mint aki Kra-
cher egerbaktai 1775-ből való főoltár
képét –, és a ferencesek Szt. Anna
oltárképét, melyet 1884-ben már
Kiss Alajos átfestek, 1930 körül
restaurálta

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 354 old.
355. "

K

Ramold Lajos

~~Gróh István~~

ipanművészeti iskolai

tanár

tovább Ramold József

1924-ben a gyulai rk.

templomot Gróh tervei

szerint kifestettek. A

figurális képeket Gróh

és Ramold festettek –

(Az utóbbi valószínűleg

azonos Ramold Lajos-

sal.)

Márkus György

Békés vármegye

Bp. 1936. 175. l

IR. MINISZTÉRIUM SZÁMVEVŐSÉGÉTŐL.

rszágos Bizottságának,

Budapest.

a tek. bizottságnak m. é. október hó
s átiratára van szerencsém tisztelet -
lékek orsz. bizottságának könyvtára
beszerzett, részben ajándékozott
os leltár átvizsgáltatván, oly meg-

M.D.K.

Ramold József

1924-ben kifestette a katholikus nagygyülés alkalmából a Nuszbeck József által épitett gyulai volt Templom téren lvő templomot.

Börtsök László: Gyula városképi és müemléki vizsgálata. Bp. 1953. 15. l.

Ramold Lajos

Mics céd.

~~Gróh Tákrán~~

Z

K

1924-ben a gyula-
józsefvárosi rk. tem-
plomot fenti tervei
nemit kifesték
A figurális képek
Gróh ~~Tákrán~~ és
Ramold Lajos
munvei

Scherer
II. 392. l.

r 3367

RÉVAI LEXIKON SZERKESZTŐSÉGE

BUDAPEST V, VADÁSZ-UTCA 16
TELEFON: 124-340, 124-349, 121-981

BUDAPEST 947 Fr. 5 1/98.

MAGYARORSZÁG 030 FILLÉR

.....sz.

Mészáros Gyula a Müemlékek Országos Bizottságának
főtitkára
.....urnak

Budapest.

Högyes Endre u. 10

83235

Müemlékek orz. bizott

Szám.	Név	[illegible]
1	Meiszner Miklós	[illegible]
2.	Rovács Géza	[illegible]

Ramold Lajos

(III Józsefnek írva)

1932-ben festette a gyulavári Szent Erzsébet kápolna falképeit

Márkus György

Békés vármegye
Bp. 1936. 175. l.

23
1904
Pám. Erdk. 1904.
jún. 11.

Ramstol Lajos

1928-ban restaurálta Kracker János Lukácsnak az egerbaktai templomban levő oltárképét.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei II.
Magyarország műemléki topográfiája VIII.
Budapest 1972. 634

Ramold (Ranold) Lajos

restaurálta 1928-ban az egerbaktai rk. templom Kovács Mihály oltárképét.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII.

Budapest 1972

6341

MDK

Ramold Lajos

Az egri Ferencrendi templom Szt. Anna oltárképe. Repr.

Csókássy.

MDK

Ramold Lajos

Vallás és közokt. minisztérium, állam segély
300 K

Emlék 1914-15. 83-84 l.

Frigyes főherceg bécsi palotája IV. 174.

Arnold Lajos

Műcsarnok
1921. őszi tárlat 4/21

MDK

Ramold Lajos

Régi udvar, vf.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 21.l.

Ramold Lajos MDK

festő

Scherer II. 392.o.

Ramold Lajos MDK

festő

Márkus György: Békés vármegye Bp. 1936. 175.o.

Ramold Lajos, díszitő -festő szaktanár

MDK

A m.k. vall.és közokt. miniszt. 1932.nov.2.-i rendeletével /10.660/III.sz.alatt/ - az O.M.K. Iparm.Iskolába rendes tanárrá nevezte ki a IK. fiz.eszt.-ből.

R.L. 12 év óta Sándor Béla tanár mellett végez eredményes munkásságot./Természet utáni rajz,ékitményes tervezés, geometriai tárgyak./

Uj tanárok az Iparm.Iskolában.
Magyar Iparművészet. 1932. 2sz.1.

Ramold/Rovátkay/Lajos, festő

--- ---

Művészek, tervezők, akik az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Is-
kola beiratkozott növendékanvoltak 1896 és 1919 közt

Ramold/Rovátkay Lajos, festészet, diszitőfestészet szaon
54.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/
oktatási rendszere és forrásai 37.old

Műv.Tört.Írt. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Ramold/Rovatkay/ Lajos, festo
--- ---

Az Orsz.M.Kir.Iparmüvészeti Iskola tanarai,tanarsegé dei,/segédtanarok/,-Rovatkay/Ramold/Lajos,-1920-1944 Diszitőfestészet,alakrajz,magyar népmüvészet. 53.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/ oktatási rendszere és formai 37.old
xxxxxx
forrasai

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Ferenczi Zoltán: A könyvtártan alapvonalai IX. 136.

Ramold Lajs

festo

l.

Kapossyjegyzetek

199. (többnör)

Ramold Lajos

Thieme Becker
XXVII. 598. l.
Lyka

bkezét koronás sisakjára tette és bal-
n. Könnyü vértet, széles csipkegallért
A háttérben balról vár látszik, mely
párkányon két sorban:

S
ndalorumq . Rex.

14.1 cm.

0.

Ramold Lajos

életrajz

irod.

Csókássy 126. l.

(A rövid hirdet

Az elszakitott Magyarország müemléke

sága által fenti cimen rendezett elő

vetitett képekkel kisért előadása ..

.....órakor az "Uránia" szinházban

előadása : .....

(A rövid hirdet

Az elszakitott Magyarország müemléke

sága által fenti cimen rendezet előa

vetitett képekkel kisért előadása...

.....órakor az "Uránia" szinházban

előadása : .....

Ramold Lajos

festő

l.

Rovatkai

Ramold Lajos

Kultuszminiszterium
150 k. államsegély

Éimisk 1913-14.

Ramold Lajos

kultuszminisztériumtól

300 K államsegély

Éimisk 1914-15

83. l.

Ramold Lajos

festő

1913–1919

Élmisk 1930. 87. l.

Bécs.

A látkép előterében bal
[redacted] át és a domb mögött m
térben a DONAV tulsó partján
irata:

Belegeringe
Stadt WEENEN.

a bal sarokban alól: Gas: Bou
alól balra: I. Peeters ex op

Rm., mér. a vk.

140-9

Ramold Lajos

400 K államsegély

Éimisk 1916/17. 29. l.

Végbiz. jó eredm.

n. o. 30. l.

Festészetből dicséső okm.

n. o. 30. l.

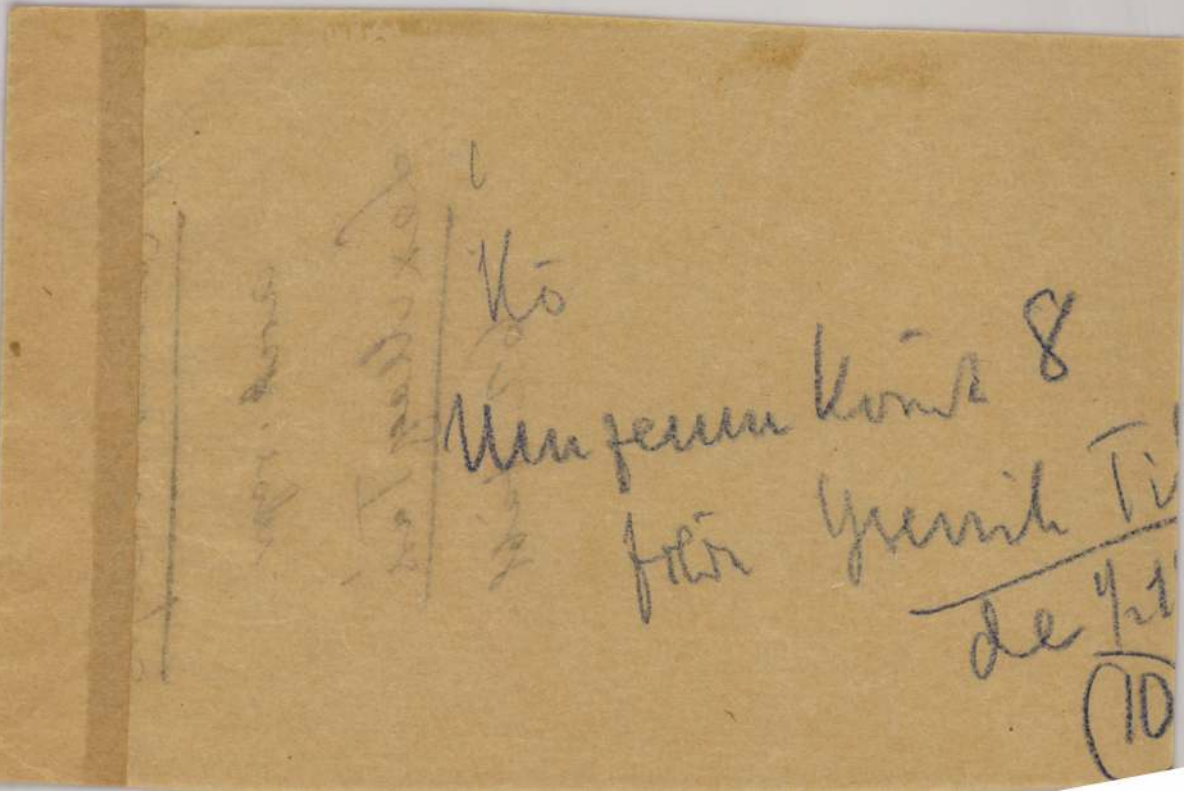

Ramold Lajos

arch. regr.

Lex Magy Tás

62. tábl.

Ramold Lajós

festő

Nül. Bpest 1896 okt. 31

lásd

Lex Magy Társ

467. b. l.

Ramold Lajos

1920-tól a díszítő festészet tanársegéde

Énnisk 1930. 78. l.

Ramocsy István épitész M.N.K.

Tuza B arna "Menélő fiatalok" c. kutszobrának épitésze. / Komlón a Zobák-akna előtt állitják fel.

Na pló

Magyar Nemzet 1963. szeptember 1. 9.1.

Ramocsay István

Papírgyár beteggondozó épülete
(repr.)

Major Máté: „Magyar Gyári Építészet"
THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol. III. No. 7. 1962
120-121 l.

Ramocsai István

R.I.: Téglagyár kazánháza, Fehérgyarmat. Építész: Ramocsai István, statikus: Langi László.

Magyar Építőművészet, 1970. 6.sz. 36-37. l.

MDK

Ramocsay István

Kiosztották a lakóházépitési tervpályázat dijait.
Magyar Nemzet, 1953, jan. 4. 6.l.

MDK

Ramocsay István

Kiosztották a lakóházépitési tervpályázat dijait.
Magyar Nemzet 1953. jan. 4. 6. l.

MDK

Ramocsa Ödön

Gaul K: Butoriparunk és a diszitő iparok az ezr.
o.kiállon. MMDEKözl. 1897.6.füzet. 263-276 l.
képek

M.D.K.

Ramocsai István épitész
/IPARTERV/

Ferroglobus Vállat legénységállása, Budapest
repr.

Föépitésvezetö: Cserháti István

Magyar Építömüvészet 1964 / 4 . 46- 47. l.

Ramocsaházy

Endre

ha Eell

lásd

Károlyi Árpád dr

Buda és Pest

visszavivása 1686-

ban. Bp. 1886.

426. l.

MOB kst.

2795. n

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Ramócsai faha-
rangláb

Zala vm.
kepe repr
Toth Vasi 43. l.

Ramocsay István épitész MDK

Debrecen, Ptőfi-téri tervpályázat repr.

Román Ernő: Megjegyzések a Debrecen Petőfi-téri tervpályázathoz Magyar Építőművészet 1954. 4-6.sz. 165.l.

M. D. K.

RAMOCSAI István építész

Fásszín és árnyékszék 50. IV. 123.
Barompiál és fásszín 50. IV. 62.
Barompiál, sertésól és fásszín 50. IV. 63.
Sertésól, barompiál és fásszín 50. IV. 64.
Barompiál, fásszín és árnyékszék 50. IV. 64.
Melléképület háztáji gazdaság céljára
50. IV. 122/a, 122/b, 122/c.
Mnot katalógusa 1958. 87. – 94. l.

Ramocsai J.

épitette Slidvégi Zoltán tervezte a Nagy Konizsai fény/szórásgyár 25. p. épületét.

Iparterv. Fiatal tervezők kiállítása.

Budapest, 1972.

251

Ramocsai István

R.I.: Hátvégi ház, Sajkod. - Építész: Ramocsai István. Ismertetés, fotók: Szathmáry Zoltán.

Magyar Építőművészet, 1971. 6.sz. 49-50.l.

Fundera på detta.

Ramocsay István

Ramocsay István: Bakonyszentlászlói téglagyár. Épitész Ramocsay István, munkatársak Baka Endre, Skrabsky Gyöngyi, statikusok Márton Botond, Tasnádi Pál, Szabó P., vasszerkezet: Fenenczy Zoltán, Vékes Bertalan. /képes ismertetés/

Magy.ép.ip.1971.8-9.sz.528-531.l.

Ramocsay István

Pányforrásgyár új telepítése, Nagykanizsa. - Építész: Ramocsay István, munkatárs Szathmáry Zoltán, mélyép. Stojanov Miklós, statikusok: Györgyi János, Hidvégi Zoltán, Szuhai Géza, Szalai Lidia. - Ismertetés, képekkel /foto: Bognár János/.

Magyar Építőművészet, 1971. 4.sz.

42-45. l.

Ramocsai István építész.

az Építőgépgyártó Váll. kisgépgyárá-
nak tervezője.

Bazsó Ferenc: Új szobaral gazdagodott
Kalocsa.
Petőfi Népe, 1972. jún 2.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
.1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET
1984 JAN 8

Ramon J.

10/1

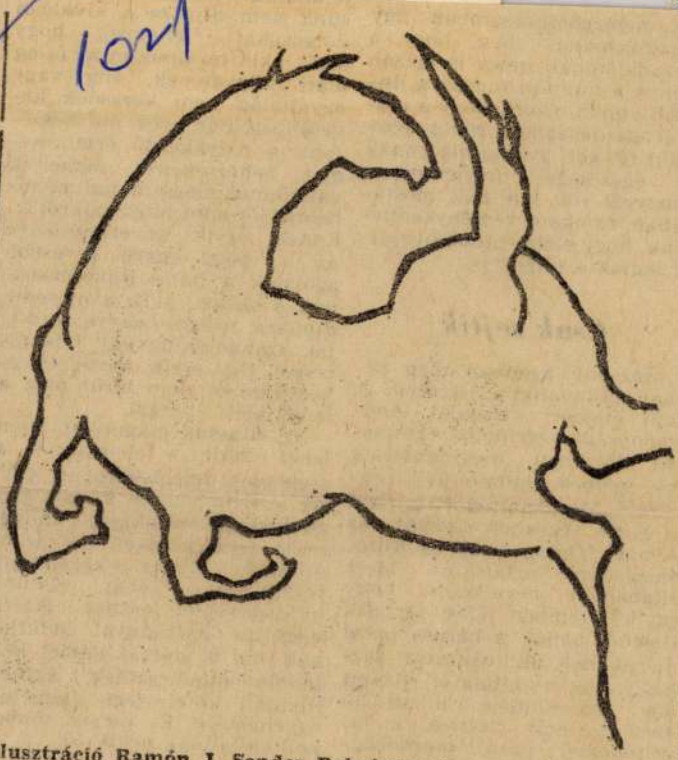

Illusztráció Ramón J. Sender Rekviem egy spanyol parasztért című kötetéből

ok nemzedéktárs
ogalmazódnak m
ársadalomnak nin
génye a mérnök t
ább abban bizom,
gyar gazdaságban rövid időn belül fel kell gyorsulnia annak az egészséges folyamatnak, amelyről sok szó esik mostanában, és akkor reménykedhetünk, hogy előbb-utóbb becsülni fogják a tudást is.

Csak sejtik

Időzzünk azonban még néhány pillanatig a jelennél. A népi ellenőri vizsgálat tanúbizonysága szerint az egészséges folyamat megindulásáig még számos feladatot kell megoldani. Mindenek előtt fel kell tárnunk egyebek között az *Alkotó Ifjúság* vagy az újítómozgalom tartalékait. Mert alighanem nevetséges, hogy egyik üzemben 1250 forintot fizettek annak a három fiatal mérnöknek, akik újítással gazdagították a vállalatot. Másutt egy esztendőben mindössze 4900 forintot fizettek ki az újítókedvű fiatal mérnököknek. És ugyancsak elgondolkodtató az is, hogy egyik-másvesebbet. Bár évek óta beszélünk a pályakezdő értelmiségiek nehézségeiről, némelyik vállalatnál mégsem tudtak információt adni helyzetükről... Ennek egyik következménye az is, hogy egyre kevesebb azoknak a fiatal diplomásoknak a száma, akik a második diploma megszerzésére fordítják szabadidejük egy jelentős részét. Úgy érzik, anyagi megbecsülésben nem térül meg a befektetett energia.

Ne áltassuk magunkat. Nem lehet elbújni a felelősség — a cselekvés felelőssége — elől. Az ezredfordulón a mai huszonévesek munkája minősíti majd termékeinket, és szellemiségük tükrözi közéletünk fejlettségét. Tehát életünk *kulcsszereplői* lesznek. Azért, hogy ne hátránnyal induljanak, ma is sokkal többet kell tennie mindenkinek, akinek hivatali kötelessége életútjuk egyengetése. És persze többet kell vállalniuk nekik is...

Császár Nagy László

Claudie Ramon, festő Dok

A X. kerületi művészek felszabadulási kiállítá=
sának érdekessége a huszonnégy idős óta
Budapesten élő fiatal francia művésznő
bemutatkozása. Kurucles c. képe megemlí=
tendő.

Péter Imre: Jegyzetek kiállításokról 9.l. Műv.

Bp. 1961. ápr. 19.

NÉPSZABADSÁG

?

MDK

Ramon, Claudie festő

Egy budapesti francia diplomata felesége. Két olajfestménye szerepelt a II. kerületi magyar-szovjet Baráti Társaság felszabadulási kiállításán.

Balla Ernő: Egy budapesti francia diplomata feleségének festményei a II. kerületi MSZBT kiállításán. Ország-Világ, Bp. 1961. 19. sz. (15. l.)

?

MDK

Ramon, Claudie festő

Alig egy éve kezdett festeni. (Nyilatkozik a lap munkatársának.) Soha nem kísérletezett festéssel. A pesti tájak ébresztették fel a festészet iránti vágyát.

Balla Emő: Egy budapesti francia diplomata feleségének festményei a II. kerületi MSZBT kiállításán. Ország-Világ, Bp. 1961. 19. sz. (15. l.)

2.

MDK

Ramon, Claudie festő

Eleinte csak rajzolgatott. Ősz Dénes portrét készített róla. Ezután készítette el önportréját.
(Két fényképe repr.)

Balla Ernő: Egy budapesti francia diplomata feleségének festményei a II. kerületi MSZBT kiállításán.
Ország-Világ, Bp. 1961. 19. sz.
(15. l.)

Ramold Lajos

ÚJ TANÁROK AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLÁN. A m. kir. vallás- és közokt. minisztérium 1932. évi november hó 2-án 10.660/III. szám alatt kelt rendeletével Kaesz Gyula tiszteletdíjas tanárt, Pál Lajos és Ramold Lajos tiszteletdíjas tanársegédeket az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskolába rendes tanárokká nevezte ki a IX. fizetési osztályba, a törvényszerű illetményekkel. A nevezettek mindhárman az Iparművészeti Iskola neveltjei s Kaesz Gyula 1919 óta a lakásberendező szakosztály vezetőtanáraként működik elismert jeles eredménnyel; Pál Lajos 10 év óta az ötvösszakosztályban Csajka István szaktanár mellett, Ramold Lajos pedig 12 év óta a díszítőfestő szakosztályban Sándor Béla tanár mellett, majd a természet utáni rajz, ékítményes tervezés és geometriai tárgyak oktatásában végez érdemes munkásságot.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1932. Vol. I.

BÉLA IVÁNYI-GRÜNWALD

Die Bilder, die uns der hochbetagte Béla Iványi-Grünwald als Ertrag seiner diesjährigen Sommerarbeit sehen lässt, sind ein erstaunliches Zeichen ungebrochener schöpferischer Kraft. Es ist nicht allein die Menge der Leistung, die Bewunderung erregt. Es sind vor allem ihre jugendlichen Qualitäten. Die köstliche Farbenfrische, der Sonnenglanz, die leichte bewegliche Technik. Es heisst, dass Glück den Menschen jung erhalte. Die Farben Iványi-Grünwalds strahlen vor Glück. Sie sind harmonisch erfüllt von der tiefen Liebe zur Natur. Von unstillbarem Durst getrieben, scheinen die Augen des Meisters die lichtflüssige, dunstverschleierte Farbenpracht der Natur förmlich trinken zu wollen. Sein Herz berauscht sich an der Freude des Sehens und dieser Rausch bringt die Farbigkeit der Darstellung zum heimlichen Glühen. Iványi-Grünwald ist nicht nur ein scharfer Beobachter, sondern auch ein glücklicher Verliebter der Natur. Freier und kraftvoller denn je, ist der malerische Vortrag seiner neuen Werke von Gefühl durchdrungen.

Ramor Alfréd

Muwarnok szobrász Bpest

1913-14 téli kiah 331.

Slavon III . 212

Ramor Alfréd

Ötvös

1908-1911

Éimisk 1930.87 l

RAMOR *Alfréd*. szobrász. * Arad 1892 ján 20. A bpesti iparművészeti iskolában és a brüsszeli képzőművészeti akadémáin tanult. 1913. szerepelt először a Műcsarnokban.

E. G. II. 349. l

13. Váltó

14. Külföldi pénznemek

15 Lombardasók

16. Lombardkamat

17. Folyószámla

18. Takarékbetétkamat

19 Pénztár

1933 évi nov. havi eredm

Ramonetter Károly
nyomdási

M.D.

1870 jan 1-én megindelotta
mint kiadó és szerkesztő a
Pécsi Közlönyt.

Pusztai József: A pécsi sajtó 120 éves történetéből
Dunántuli Napló, 1964. dec. 16-3 lap

Ramp Otto

1838

d.

Eperjessy 1929

11. l.

Rampacher Pálné, tiszt
Bélyeggyüjteményéből

IV. Képzőművészeti, fotóművészeti, kézügyességi és bélyegkiállitás. Bp. 1936, december, 12 l.

KÉTOSZLOPOS JORDESZ SZŐNYEG
(215. kép)

Tükre piros. Lantalakú boltíves ímafülkével és két szalaggá stilizált virágos oszloppal. Türkiszkék boltmezeje virágos gallyakkal díszített. Kék keretét palmettás, leveles és virágos indás dísz tölti ki.
Mérete 185×125 cm.
Kis-Ázsia, XVII. század.

KÉTOSZLOPOS JORDESZ-SZŐNYEG
(216. kép)

Fehéralapú. Imafülkéjében szalagidomú két oszlop. Boltmezejében és két boltsávjában piros gránátalmás díszek. Külső és belső keretszegélyében szegfűvirágok sorakoznak egymás mellé. Keretében fekete alapon S idomú levelek és rozetták váltakoznak.
Mérete 165×127 cm.
Kis-Ázsia, 1700 körül.

JORDESZ IMASZŐNYEG

Piros tükre lépcsős ívű fülkével zárul. Elrongyolódott kék boltmezejében nagy szegfűvirágokkal. Sárga alapú keretében gránátalmás, virágtöves és nagyleveles — ú. n. heráti — mustrával.
Mérete 170×125 cm.
Kis-Ázsia, XVIII. század e. f.

JORDESZ HÁZASSÁGI SZŐNYEG

Fehér alapú. Piros közepén két szalagidomú oszloppal díszített kettős fülkével. Benne három virágcsokorral. Kettős boltmezejében és boltsáv-

MDK

Ramsai-Rainer Márton

Ady illusztráció, rézk.

Pécsi kiáll. 1948.márc.

Bérház a Horthy Miklós-úton
Tervezte: Rumsauer György

vésbbé veszélyesek, mert a már elerőtlenedett multnak nosztalgikusai, akik a maguk emberöltőnyi megszokásait féltik csak. A másikok, úgy tetszik, veszedelmesebbek. Nem tagadjuk az újításnak, az előbbrehaladásnak szükségességét és fontosságát, de viszont veszedelmesnek, a mult hibáiba való visszaesés veszélyével teljesnek tartjuk, ha az újat önmagáért hajszoljuk, — rosszaljuk egyszerűen azért, mert ez végső eredményeiben és kö-

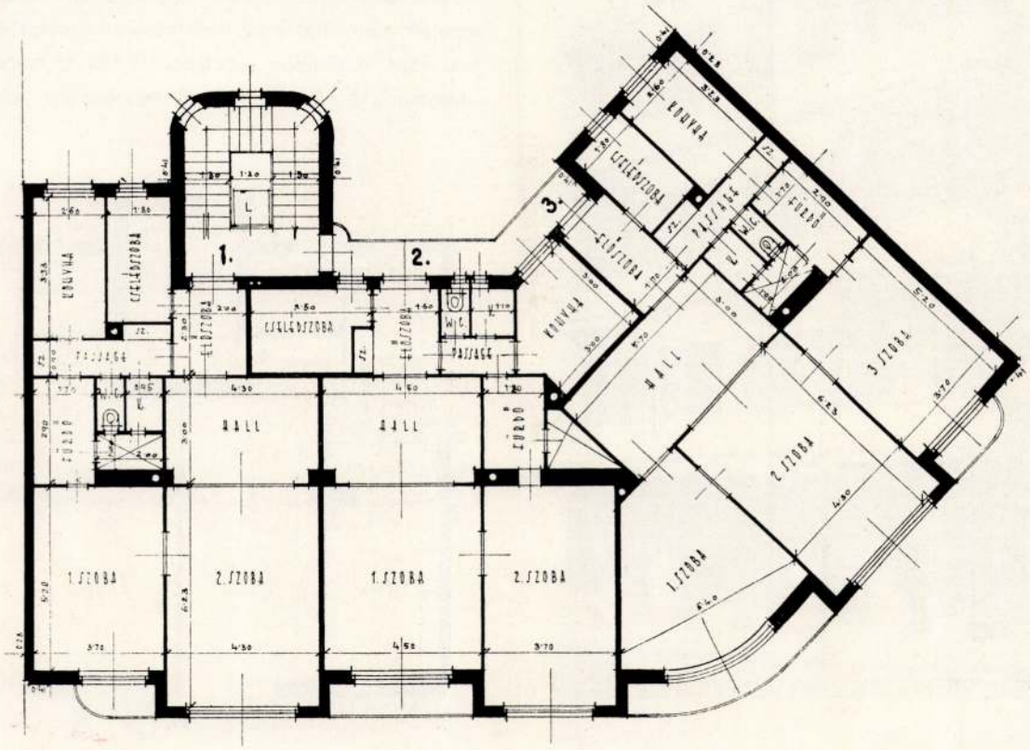

Alaprajz

Tér és Forma
1934. 10. 11.

vetkezéseiben a ma általában és helyesen rosszalt l'art pour l'art egyéniskedéshez vezethet. Ha valaki a maga tanulmányai és törekvései során egy egészen új megoldáshoz, formaképlethez jut, azt örömmel üdvözölhetjük, ha az egy új lényegi, felépítési és alaprajzi megoldást tükröz, de ha az új forma önmagáért való művészkedés, akkor avval egyetérteni nem lehet. Tudnánk erre példát találni akár a Tér és Forma hasábjain is — de nomina sunt odiosa!

Bérház az Attila-utcában Foto: Seidner
Tervezte: Rumsauer György

Kétségtelen, hogy a budapesti bérháztervezés nem állhat meg a ma elérteknél! Tovább kell jutnunk s az ezzel foglalkozó építész legfőbb feladata legyen az, hogy a mainál jóval tökéletesebb elrendezési tipusokhoz jusson. A tökéletesítés célja azonban természetesen nem lehet az, hogy a társadalmat szolgáló építész arra helyezze a fősúlyt, hogy mindenféle ravaszkodással minél jövedelmezőbb bérházalaprajzokat agyaljon ki az építtetője számára! Az építész ne szolgálja a 18.000 budapesti bérház tulajdonosainak sorait megnövelő újabb bérháztulajdonosok üzleti eredményeit, hanem szolgálja az 1,000.000 budapesti lakos életét! Úgy hiszem, hogy ezt az álláspontot a legtöbben el is fogadják.

Nem lehet e rövid tanulmány feladata, hogy megmutassa azokat az utakat, amelyekre fordulnunk kell. Mindössze egy gondolatot kívánok felvetni. Általában nem remélhetjük azt, hogy a mai felfogás szerint leghelyesebb bérházforma: a sávos beépítés csakhamar nagyobb méreteket öltsön. Ennek sokféle előfeltétele hiányzik, nevezetesen a legfontosabb a sávos házak csoportjainak egységes építéséhez szükséges hatalmas tőkék. Meg kell elégednünk azzal, hogy a közelebbi jövőben telektömb körülépítéses rendszerű házak tipusa terjed el. De ezeknél egy radikális újításnak lehetőségét látjuk fennforogni. Tételezzünk fel egy nagyobb méretű telektömböt: pl. egy olyant, amelynek mérete nagyobb mint 55×55 m-es, amelyik nem fekszik 25 méternél keskenyebb utca mentén. Ezen a tömbön legalább 25×25 m méretű udvar alakulhat ki. Ez az udvar egységesen kertesíthető.

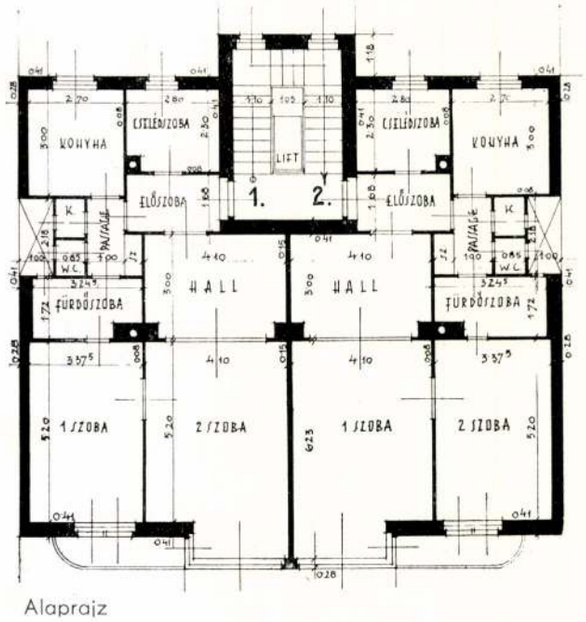

Alaprajz

Vajjon az erre a nyugodt kertre néző lakások nem kellemesebbek-e, mint a szűk, zajos és poros utcák felé nézők? Nem lehetne-e meggondolás tárgyává tenni azt, hogy az eddigi szokástól eltérőleg a lakóhelyiségek forduljanak az udvar felé? A mellékhelyiségek pedig a szűk és nagyobbára árnyas utcára? Nem volnának-e ezek a szobák kellemesebbek, mint az utcára nézők? Mit vesztenének a lakók? Azt a lehetőséget, hogy az „utca életét" figyeljék! De vajjon a nagyvárosi embernek igazán olyan nagy örömet okoz az, ha a negyedik vagy ötödik emeletről a lenn járó idegenek kalapjainak tetejét lesheti? Nem tévesztjük-e össze a nagyvárosi életet a kisvárosival, ahol a földszinti, legfeljebb elsőemeleti ablakokból ismerősök, barátok és ellenségek életét figyelheti, ami egyesek szerint igen élvezetes szórakozás! E vélt és csak alacsonyabb intelligenciájúakat sujtó veszteség helyett az udvarra néző lakások lakói egy kert békés csendjét kaphatnák! Úgy vélem, hogy e gondolattal legalább is érdemes volna foglalkozni...

Dr. Bierbauer Virgil

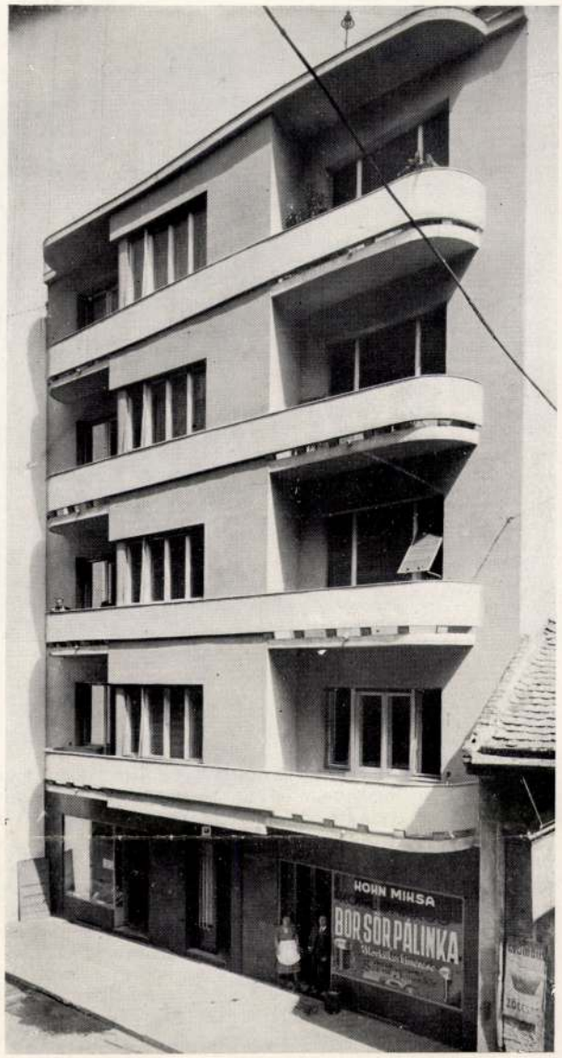

Bérház a Paulay Ede-utcában
Tervezte: Rumsauer György

Foto: Seidner

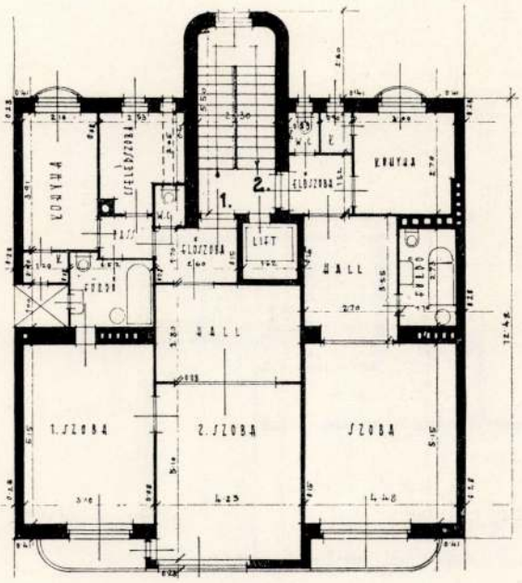

Alaprajz

KÖNYVEKRŐL

FRANCESCO FICHERA: G. B. Vaccarini e l'architettura del settecento in Sicilia I—II. kötet. 270 old. szöveg és 258 képes tábla. Kiadta a Reale Accademia d'Italia.

A közelmultban alapított római királyi olasz akadémia munkáját nemcsak az üléstermek békéjében folytatja, nemcsak apró, a tagok informálására szolgáló értesítőt ad ki, hanem a rendelkezésére álló, bizonyára nem csekély összegeket arra használja fel, hogy minél nagyobbszabású kiadói tevékenységet fejtsen ki: költségeiknél fogva különben talán kiadásra nem kerülő munkákat minél formásabban a nagy közönség és a tudomány rendelkezésére bocsásson. Nem beszélünk e helyen egyéb kiadványairól: két kötet Indo Tibeticáról, az 1932. évi Európa-kongresszus iratairól, Goethe olaszországi utazásának és a Mahabarata fordításának kiadásáról, hanem csak Fichera műegyetemi tanárnak a nagy Siciliai barokk-építészetről írott munkájáról, amely egy a maga nemében felette érdekes és különös építésztehet-

Bérház Miskolcon
Tervezték: Bolch és Stimm

ségnek, Vaccarininak úgyszólván ismeretlen munkásságáról ad egy grandiózus képet. A spanyol szellemű groteszk barokk-építészetnek egy egészen új világa tárul itt fel előttünk s nem győzzük forgatni a képes kötetet, nem győzünk csodálkozni ezen a szinte démonikus architekturán, amelynek képeiből egy furcsa emberiség élete sugárzik felénk. S szinte még ennél is meglepőbb számunkra az, hogy ezt a kötetet a Tudományos Akadémia adta ki, mert a magunk, immáron százéves akadémiája a magyar építőművészetnek még egyetlen füzetkét sem szentelt kiadványai gazdag sorozatában — pedig vannak építésztagjai —, akik erre terelhetnék ez intézmény figyelmét! Dr. B. V.

SUGÁR VIKTOR: Nagyboldogasszonyról nevezett budavári főtemplom épülete, egyházi zenéje és orgonája a multban és jelenben. Budapest, 1932. 32 old.

A közmyelven Mátyás-templomnak nevezett koronázó főtemplom érdemdús karnagya írta e rövid füzetet a gondjaira bízott orgonákról, röviden érintve a templom történetét is. Ugyes, formás tanulmány, melynek első része érdekelheti az építészt. Az orgonára és az egyházi zene fejlődésére vonatkozó adatok nagy munka, szerető kutatás eredményei, örülnénk, ha műemlékeink építészi részeiről hasonló alapos kutatások látnának napvilágot, előkészítvén a magyar építészettörténet megírását. erril.

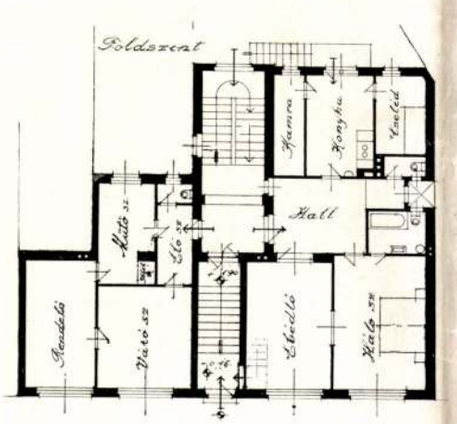

Alaprajz

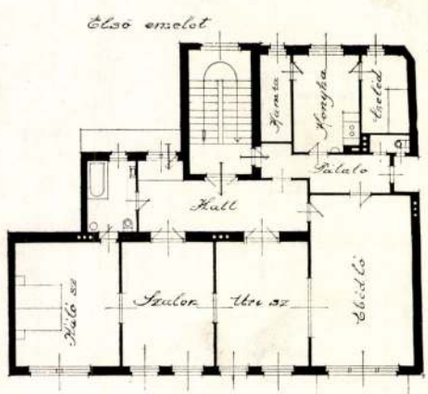

Ramsler Jakab

Besztercebánya ötvös

1670.

54. **GYÜMÖLCSÖS CSÉSZE**, aranyozott ezüst, trébelt virágokkal, gyümölcsköteggel. Besztercebánya, 1670 körül, Ramsler Jakab műve. Iparművészeti Osztály.

Magy Tört M Rákóczi kiáll

Ramsler János

ötv.

Kőmagyötvj. 100. sz.

Ramszler János
Henrik
ötvös
1706–1732
Besztercebánya

Mihalik S.
Muz. cikk. Ert
1918. 128. l.

Kérem méltóztar
miniszterium hor
a fenntiszám alatt
felmentvényt megad
Budapest 1940 a

Ramszler Mihály

otvös

1734-1753

Besztercebánya

Mihalik S.

Mur. c. k. A. Ert.

1918 129 l.

Brassó

Felsete templom

t.

ágos Bizottsága.

A beadvány száma:

kelte:

beérkezése: 1917. X/20

Mellékletek száma:

Határidő:

Előirat száma: 545/1915.

Utóirat " : 898/917

Exp. okt. 27.

1

MDK

Ramszler Jakab,ötvös
/Jacob Ramszler/ 1648-167o

A czéhkönyvben az elhunyt mesterek sorában az 57-ik.
1648 okt.19-én 4 évre szegödteti Samuel Goltperger-t
Barbauser Goltperger fiát. 1652 szept.1-én felszabaditja S.G.-t.
1657 szept.9-én szegödteti Walthauzar /Balczer/
Grelluertius-t,Elias Grellurtius fiát 4 évre.
167o-ig emlittetik Jacobus Ramszler senior.
Divald K. szerint talán az ö müve a b.b.-nyi ág.ev.
egyház tulajdonát képezö s az ottani Városi Muz.-ban
letétként örzött kehely.1683-ból való feliratta1.
/Arch.Ért. 1910. 19.1. /Mesterjegye:párizsban IR betük./Muz.és Kvt.Ért. 1914. 36.1.

Mihalik Sándor:Besztercebányai ötvösök a XV-XIX.sz.-ban.
Muz.és Kvt.Ért, 1918. 41-53.1.

MDK

Ramszler Jakab,ötvös
/Jacob Ramszler, Rambszler/. 1693.

Az elhunyt mesterek sorában a czéhkönyv szerint a 76-ik. Ötvösnek fia.
1693 jun. 17-én iktatták czéhbe. A remeket nem vállalván 9o frtot vetnek ki reá. Lefizette.

Mihalik Sándor:Beszterczebányai ötvösök a XV és XIX.sz.-ban.
Mus.és Kvt.Krt. 1918. 41-53.l.

MDK

Ifj Jacob Ramszler,ötvöstanuló

id.Jacob Ramszler ötv.mester fia, kit 1665 máj.21-én szegödtet tanulóul Bürtsch János beszterce-bányai ötvösmester 4 évre.

Mihalik Sándor:Besztercebányai ötvösök a XV-XIX.sz.-b
Hus.és Kvt.Krt. 1918. 41-53.l.

Ramszler János Henrik /Jochann Hanrich Ramsler, Ramszler, Rambszler/ 17o6-1732.

17o6 aug. 2o-án iktatták céhbe

H.Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV-XIX. sz.-ban. Muzeumi és Könyvtári Értesitő, 1918, 2.sz.

128 1.

ív helye. A szentély felet
konzolkő, az első északnyu
szerü, de nagyon jellemző
rály fejével /valószinüleg
meszelve./ A hajó nyugati v
egyszerü mellvéddel, melye
~~Atemplom belsejéből, az és~~
~~zatra. Az északi falon és~~
~~Berendezés:~~ A szentély
számára. Az ~~evangéliumi~~ bal olc
szentségfülke felett kisel
kettő hármas felépitéssel.
szögletes kidomboritott sé
felét foglalja magába. A ki
szentségfülke méretei: 91
együtt/, 61 cm csak a fülke

Ramszler János, ötvös
/Johan Ramszler/ 1680-1691.

Müvei: Egy-részben aranyozatt ezüstkehely, /Anno 1683 den 16 april". Beszt.b.-i hitelesitö jellel. IR mesterjeggyel./Divald K.: Idézett cikk. Arch.Ért. 1910./ IR jel másra is illik /Ramszler Jákob, 1648-1670, Ramszler jakob, 1693, az idö azonban R.Jánosra mutat./

Nikolik Sándor: Besztercebényai ötvösök a XV-XIX. sz.-ban Muz.és Kvt.Ért. 1918. 41-53.l.

MDK

Ramszler János, ötvös
/Johan Ramszler/ 1680-1691.

A czéhkönyvben az elhalt mesterek közt a 71-ik 1680 aug.12-én iktatják czéhbe. Beszterceb.-i ötvösmester fia. A remeket nem vállalja,90 frtot rónak ki reá.
1681 jan.27-én szegödteti Caspar Ebert b.b.-nyai polgár és lakatosmester fiát Johann Carl Ebert-et kit 1686 ápr.21-én felszabadit.
1686 ápr.21-én a czéh felszabaditja Samuel Henselÿ-t, aki bizonyos ideig n. Johan Rambszler-nél ,majd ezután Johan Institorisz kebelbeli mesternél töltötte ki tanuló-éveit.

Mihalik Sándor:Besztercebányai ötvösök a XV-XIX.sz.-ban Muz.és Kvt.Ert. 1918. 41-53.1.

MDK

Johannes Rambszler, ötvöstanuló

1663-ban jun.26-án szegődteti Allert Mihály ötvösmester, s 1668 jan.9-én szabaditja fel.

Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV-XIX. sz.-ban. Muz.és Kvt.Ért.1918. 41-53.l.

MDK

MDK

Heinrich Ramszler,ötvöstanuló

kit 1696 jun.29-én szegődtet Donat Mihály. Ennek bekövetkezett halála után Samuel Hansely-nél folytatja tanulóéveit. Az illetéket mint kebelbeli ötvös fia , lefizette.Ez 1699 jan.11.-én történt.

Mihalik Sándor:Besztercebányai ötvösök a XV-XIX.sz.-ban Muz.és Kvt.Ért. 1918. 41-53.l.

Ramszler Mihály /Michael Ramszler, Ramsler, Rambszler/ 1734-1753/

1734 márc. 8-án a céhbe iktatták

H. Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV-XIX. sz.-ban. Muzeumi és Könyvtári Értesitő, 1918, 2.sz. 129-130 l.

Története: A régi templom
Szt. Primus és Felicián ti
lomot épitettek. A Pongrác
Az 1697. évi Canonica Visit
likus, 1711. évi Canonica V
romokban hever. 1715-ben h
bat kap. 1908-ban tanarozz
tik, 1912-ben a haranglább
1937-ben a templomo
tudta nélkül lebontották.
templom 1938-ban került te
ujabbkori. A harangok hozz
cső.

Irodalom: Borovszky 67 l.
tára. I. kötet, Vác, 1915,

Harangláb.

A régi ev. iskola ud
1731-ből, "Josef Steinsock

Ran Tibor

A Fiatal Karikaturisták
Kenbjának tagja

N.N.: Hogyan gyűjtsünk
Karikaturistákat?

Magyar Ifjúság 1971 VII. 9

100

Nr. 51

Jacobus Ramsler senior, e. 1648—1670, avagy — *oder* **Johannes Ramsler,** M 1680, e. — 1691.

a) Kehely, kerek talpán virágok, áttört kosárral. — *Kelch, am runden Fuß Blumen getr., Schalenkorb durchbrochen. Dat. 1683.*

Ev. egyház, Besztercebánya — *Ev. Kirche, Neusohl.* Arch. Ért., 1910, 19 képpel — *Mit Abb.* M—*H* 21,3

Nr. 51

b—c) 2 pohár, részben aranyozott, vésett nagyvirágokkal. — *2 Becher, t[illegible]verg., m. grav. großen Blumen.* M—*H* 11

Ráth-Museum, Bp.

Nr. 51

d) Ékszertálka, tréb. virággal. — *Schmuckschale m. getr. Blumen.*

Iparm. Múzeum — *Kunstgew. Museum,* Bp.

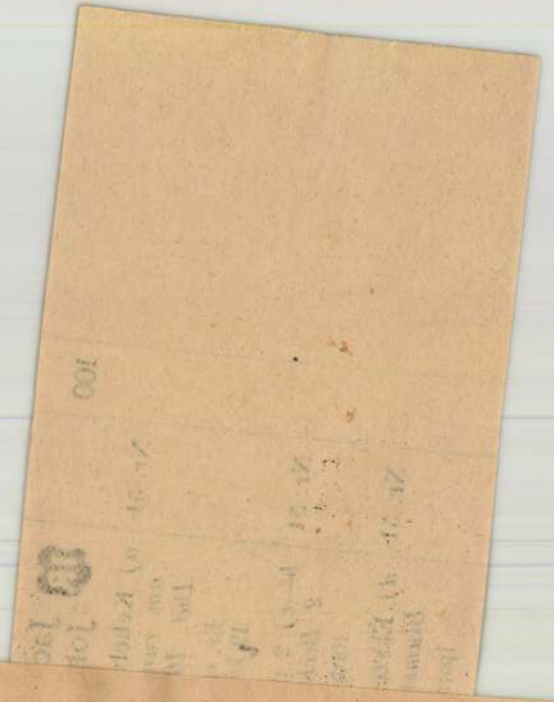

...ró V–VI

VII

1

...ungen (Abkürzungen) .. XXII–XXIV

...TSVERZEICHNIS

	Seite
.....	V
.....	XI—XVI
...ichte und Zeichen	
...ädten	1—368

	Lf. Nr. d. Zeichen	Seite
.....	2143	363
.....	2145—2149	366
...adt	1— 22	1
.....	—	340
.....	—	4
.....	23— 29	4
.....	30— 31	6
.....	32— 39	7
.....	40— 50	9
.....	—	24
.....	—	54
...en	360— 380	63
.....	295— 359	54
.....	381— 565	65
.....	566— 593	90
.....	—	98
.....	—	98

LX

[tsdaten

F **

Γ *

V *

F **

Γ **

Γ *

Ramsler senior, Jacobus, beszterczebányai
ötvös (VIII. 36. l.

(Múzeumi és Könyvtári Értesítő)

Ramsler Jakab, id.

Ramsler Jakab id

ötv.

Kőmagyötvj. 100. 7

MDK

Ramsauer György

Tér és Forma 1934. 1o.sz.

RAMSAY JAMES /1784-1854/

Lady Beaconfield arcképe. Ola jf. 29x21.

Árverési Közlöny 1932. 1.rk.sz. 34.oldal

Divatcsarnok, 1857.febr.15.2., 100. Fejős

Ramsberger: Alter Antal női divatcsarnoka. Váci-u. 10.sz. Famétszet.-

Ramschiler Henrik

ötvös

1732-ben Besztercebányán élt.
u. ott tanult.

Dr. Illésy János, Magyarországi ötvösök 1732-ben. Arch. Ért.
1904 évf. 390. l.

égi nyomda Budapest.

Ramschler Henrik

ötvös

1732 Besztercebánya

Kapnmagyarországi ötvösök 27 l.

Csonttü, római IX. 117.

Rana, Giovanni Batt

Szöri wékesegyh.

erőd

Pig Mürel

534. l.

1946				FEBR
Óra	HÉTFŐ **18** Simon pk. vt.	KEDD **19** Konrád hv.	SZERDA **20** Aladár pk.	CS
8–9				
9–10				
10–11				
11–12				
12–1				
1–2				
2–3				
3–4				
4–5				
5–6				
6–7				

Jegyzetek

Riana Giov. Batt.

Thieme Becker

XXVIII. 2. l.

Lyka

Európa rt

Budapest

V., Visegrádi u. .

Rana G. B.

épitesz

Budinis

100,160. l.

számla összegével egyidejüleg e

t

mellékelet.

Rana, Giovanni

Battista

olasz építész XVII. 4

l.

Valló István

Grőri kepeskönyv.

Bp. 1972. 21. l

Officina

82. kép. *Lambertini, Micheli: Madonna Jézussal.*

Fa, tempera, 146·5×61·5 cm.
A sas lábai alatti sziklán 1534-es évszám.
Gerevich PA, 233. l. (Ercole Grandi.)

GRIGOLETTI, MICHELANGELO (velencei festő, 1807—1870)

Szent István felajánlja a koronát Szűz Máriának

Vászon, olaj, 80×57 cm.
Az esztergomi főszékesegyház baloldali mellékoltárának első vázlata.
—ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 772. l. — Maszlaghy II., 203. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 242. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 7. l. — Lepold—Lippay 56. l.

INNOCENZO DA IMOLA (bolognai festő, 1494—1550)

Szent Katalin eljegyzése

Fa, tempera és olaj 58×46 cm.
A Bertinelli-gyüjteményből.
Rényi 18. l. — Maszlaghy II., 76. szám. (Replikája budapesti magántulajdonban.) — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 3. lap. — Gerevich PA, 232. l. — Bocz Ilona: Az olasz

Rana Giovanni
Battista
XVII. sz.
épitem
restaurálta a nagyvá-
radi gotikus kőkeg-
egyházat.
Budinis
160. l.

Kiadatott

M. kir.

állampénztár.

Budapest 1904. 75

Rana, Giovanni

épitett

Gentmüchel

217. 1.

Kelepő díjarból

Összes bevétel : 2

V.

2

923 évi előadássoroza

2243
1306 30
937.70

Rana, Giovanni Battista

1639–45. dolgozott a győri székesegyházon Draskovich győri püspök megbízásából.

Csányi Károly: A győri székesegyház fekete oltárai. Győri Szemle 1930. 7. l.

Rana, Giovanni Battista

XVII. sz. építész

1680-ben restaurálta

a győri székesegyházat

írod 100. l.

Budinis. 160. l.

Rana, Giovanni

Draskovich György győri püspök (1639–45) fenti építőmester át épitette a győri székesegyházat. A bedőlt gótikus boltozat helyett ekkor épült, alacsonyabban, a fő- és mellékhajókban, az egész teret önzefoglaló dongaboltozat; az északi oldalon az újabb sekrestye és az elpusztult két torony helyett, a nyugati homlokzat közepén emelkedőtorony. Ekkor alakitták át a karcsú, gótikus pillérehet a mai négyszögű formára.

E munkálatokat Széchenyi György püspök (1658–85) 1660-ban fejezte be.

Csanyi Károly:

Győr műemlékei.

Magyar Építőművészet

1943. 285. l.

Rana, Battista

A győri szekeregyház
ugyacépítője

Zvód
e
Pesti Napló

1911. ápr. 16.
(Régi udvar-
házak.)

U. 227

~~Hoffmann~~

~~Folyó hó 17 én~~
~~H. F. jelű 263/2~~
a mai napon megkaptu
~~20910 P-t, po~~
~~Kérjük a fizetés m~~

Budapest, 1931 október 21.

Tsa Uraknak,

Kecskemét.

nre postautalvánnyal küldött
ám amelyet számlájuk kiegyenlítésére

ket várva vagyok

kiváló tisztelettel
Hoffmann József

Giovanni Battista Rana

Epitet

1639 – 1645. Győr.

Laid

B. Győr 78. l.

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

yezem:

.....

ry helyettesének
ása.

Endrényi Imre, Szeged.

Rana

olasz építőmester

Széchenyi György püspök alatt a XVII. század Erzsébet befejezte a Győri székesegyház megújítási munkálatait, kinek terve teljesen Eivet köztette a székesegyházat eredeti román csucsives jellegéből. Ekkor szállt alatott alább a szentély, a mai sekrestye is ekkoron épült a szentély északi szomszédságában jelenő régi sekrestye helyébe a mely a vele átellenben fekvő ajtóval együtt elfalartatott 5 volt m, aki 1681-ben a jelenlegi feinálló sa Széchenyiek ismerével

Vill. 66 l ékesített kötonyok terverte.

Rana olasz építőmester

Győri székesegyház restaurálása röviden említve.

Szávay Gyula: Győr I. könyv. Győr, 1896. 103. l.

Rana

olasz építész Drasko-
vics György győri püspök (1635–1650)
megbízásából a győri széke-
egyházat renaissance stílus-
ban megújította. A Ranával
kötött szerződésből kitűnik,
hogy a templom gótikus bolto-
zatát ekkor építették alá donga-
boltozattal, miáltal a templom
belső tere alacsonyabb lett. A
karcsi oszlopok is ekkor változ-
tak át vastag pillér ekké: belse-
jükben bizonyára ma is ott
vannak a gótikus oszlopok.

Fehér J. Győrmegye és város
egyetemes leírása. Bpest 1874.
425–426. l. ismerteti a szerző-
dést, meg szerinte a győri kápta-
lani levéltárban van: Sajnos
azóta nyomra veszett.

fordits!

A bejárat hármas előcsarnokát is átépíti Rana, a csucsiver ablakokat félkörvisszekké változtatja. Széchenyi György 1660-ban az átépítést (míg Rana modorában) befejezi, a fatorony helyébe kőtornyot emeltet.

Stengyör. 6-7. l.

Rana Battista

a gyori szikesgyhár
epitője
XVII. sz.

U. 227

1

nsses

II

Rana Janos

olasz épitéz

Nyod

Hlatky Schlichter Gyula. A
győri szerzetesgyház történetéből.
Magyar Epitőművészet
1908. 5 sz.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a mühelyfőnök v
aláí

Rana Giovanni Battista

építőmester

I. okr.

Bedy Vince dr.

A győri műemlékek könyve. Győr, 1936. 4, 13, 14, 41, 79, 113. l.

Rana Giovanni

~~[illegible]~~ lásd

Művészet 1903. 241. l.

(A cikk Troger Pál csomagjában.)

RANA, *Giovanni Battista*, olasz építész. 1639—45. végezte a győri székesegyház megújítási munkálatait. A gótikus templom ekkor kapta barokk részleteit.

Ec. L. II. 349 l

		150 04
50·24		9·76
	9·06	
		197 84
104 300 72	1010 40	~~331 34~~
104 300 72	1010 40	

Rana, Giovanni Battista

Gyjón vérszegyhár
rest.

wód

Éber, L. Ungarische
Bautätigkeit des
achtzehnten Jahr-
hunderts. A Mü-
gyűjtő. 1930, 8-9. z
232. l.

Rana, Giovanni

épitéri

l.

Thirfelsödemäntül

62. l.

Viselet.

Női ruha.

A hölgyek egyike bársony
reku ruhát lebentyükkel, másik
ból, derekat selyemdudorokkal
dig csipkefőkötőt mezei virág
sel. A korláton túl a háttérbe

DIVATKI

alól jobbra: Ny. Rohn és Grun
legalól balra: Melléklet a Fő
jobbra: Kiadja Emich Gusz

Kny., mér. 17: 27.5 c

Rana, Giovanni

Győr 1639-1645

l.

Hekler Ung

101. l.

Fizetendő 190.....tól $\frac{1}{4}$ évi / havi.....kor.....fill. részletben.

Kervin Testvérek, Budapest. 9106

Rana Giovanni Battista

lásd

Rados Jenő = A m.
kir. felső építőipariskola
1939-40. évi szünidei fel-
vételei Győri műemlékek.
[Bp. 1941]. 2 l.

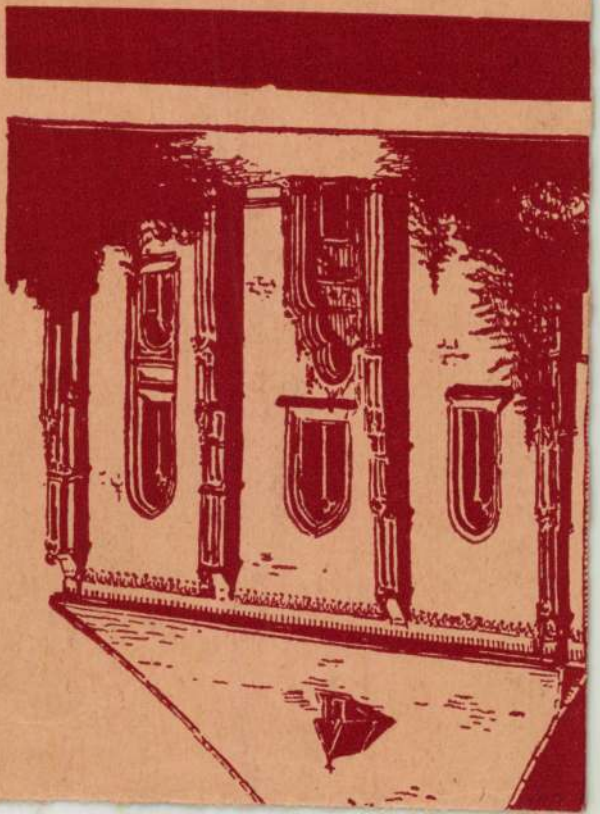

Rana, Giovanni
Battista

1639–1645-ben a
~~a~~ győri székesegyház
Hédervary-kápol-
náját reneszánsz
stílusban építette át.
1770 körül Zichy Fe-
renc püspök Hefele
Menyhérttel barokstí-
lusban alakittatta át,
míg Simor János
Lippert Józseffel az 1860-as
években gótikus stílus-
ban renováltatta. A
Rana-féle kápolna tehát
1770-óta nem létezik

Kemény Lajos. Hefele
Menyhért 1716–1794. Pozsony
1915. 16. 17. l.

rk. nem jelent, a NM a
nergőt, bért fizet, ami alól
és 10 évi annuitással az
volnának, szóval az atal
k. ~~[illegible]~~ nem kerülne pénzébe ~~ba sem kerülne~~.
égét könnyen fel lehet
rende (lakterszabályzat) felmondás (negyed
. a Dunapart legszebb
e kiadhatja, ezetleg maga-
zon, h. a NM további neg-
a Tört. Képcsarnok is ab-
élyebb. tiszt. őszinte nyilv.

Rana, Giovanni Battista

1639-1645-ig renoválta a győri nőrendi templomot - Eredeti

Fehér Ipoly: Győr megye és város történetének leírása. Pest 1874. 425. l. - 426. l.

Rana

olasz építőmester

a győri szeresegyház

megujitásának épitésre

lásd

Vill Győr

66. l.

MOB kat. 3166.

Rana, Giovanni
Battista

XVII. n. olasz építész
A győri nehercyházat
1639–1645-ig gótikusból
reneszanszá alakította
at.

Récsey Viktor dr.: Győr
és Pannonhalma nevezetességei Bp 1897.
g. l.

Irta:

Dr. WICK BÉLA

Rana, Giovanni
Battista
épitéz
XVII sz
l.
Vallós Győr
123 l.

Rana, Giovanni

l.

Képmüvészet

1943. 148. l.

LÓ GYŐR

kardot kellett fognia, hogy életét, otthonát, foglalkozását, hivatását megvédhesse. Győrnek éppen olyan tartozéka a hősi mult, mint sok más magyar városnak. A török idők alatt szinte örökös a csatazaj a város falai körül. Ezért ezeket a falakat folyton védi, erősíti, sőt szépíti is a győri polgár, mert mögötte mindig igényes emberek éltek, akik nemcsak fedelet akartak a fejük fölé emelni, hanem igényt tartottak arra, hogy otthonuk kényelmes, európai nívójú és szép legyen. A műveltséget nemcsak közvetítették, de tűzhelyük mellé oda invitálták, csakis annak levegőjében érezték magukat jól. Győr városát nálunk talán hamarabb hatotta át a divatossá váló barok jellegű műveltség és e szép stílus jegyét ma is magán viseli. Már a XVII. század elején olyan magas színvonalú, maradandó értékű építkezés indult itt meg, mely akárhány nyugati várossal is fölveheti nemes szépség tekintetében a versenyt. Győr magyar érzését mutatja, hogy a barokot is a maga képére és hasonlatosságára formálta át, valami egész különleges, erdeti bájt és zamatot tudott annak adni. Az e korban épült házak egyikében szállott meg egy éjtszakára a felkelő nemesi seregek veresége után a nagy hódító, Napoleon. Hogy az elkényeztetett és nagyigényű franciák milyen elismeréssel voltak a város műveltsége iránt, legjobban bizo-

1908 május. Magyar Építőművészet VI. évf. 5. sz.

A győri székesegyház történetéből.

A napjainkban restaurálásra kerülő győri székesegyház egyike a Dunántúl legrégibb eredetű, műemlékeink között úgyszólván a legelső Dunán túl épült templom. A legelső győri székesegyház, bár ennek semmiféle nyoma sem maradt ránk, Szent István idejében épült. Ezen körülményből sokan azt a téves következtetést vonták, hogy a mai székesegyház vagy legalább annak részei Szent István korából valók. A mai székesegyház azonban mindamellett, hogy nagyon régi keletű, de mindenesetre későbbi építkezés. Építésének idejét a román stíl virágzásának korában kell keresnünk. A székesegyház magánlevéltárában levő régibb feljegyzések is arról tanúskodnak, hogy *Omodé* győri püspök, ki 1254—1267-ig ült a püspöki széken, volt a templom restaurátora, valószínűleg azonban nem restaurátora, hanem újjáépítője.

Ezen újjáépített templom alaprajza a román bazilikák mintájára készült. A győri székesegyház mindenkor híven osztozott Győr várának és városának sorsában. Vele pusztult el a tatárjáráskor, vele égettetett fel *Lamberg Kristóf* által, midőn ez a Bécs ostromára felvonuló török had elől kétségbeesve futamodott meg 1529-ben.

Győr, mint fontos stratégiai pont és Bécsnek erődített előműve, a török visszavonulása után már *I. Ferdinánd*, főleg pedig *Miksa* király idejében tetemes költséggel helyreállíttatott; ez alkalommal a székesegyház ősi rendeltetésének nemcsak hogy vissza nem adatott, hanem mint a fellegvárnak kiegészítő része, a védelmi művek vonalába vonatott, hadi, élelmi és szertári raktárul szolgált, sőt az északi, a bástyára néző templomhajó belseje az ablakokig földdel feltöltetvén, abba várágyúkat helyeztek el a fellegvár védelmére. A török uralom idejében pedig lóistállóvá alacsonyították le. Csak a török 1598. évi kiűzetése után sikerült *hetesi Pethe Márton* győri püspöknek a templomot a hívek számára visszanyerni; de mily állapotban? Nyugati kettős tornya romban, a hajók boltozata pedig oly megrongált állapotban, hogy ismételt tatarozás és javítás után 1635 körül a jeles műemlék általános restaurációja, jobban mondva felépítése vált szükségessé.

II. Draskovich György püspök ezen restauráció eszközlésére *Rana János* olasz építőmesterrel szerződött, ki a tetemes átalakítást az olasz reneszánsz modorában — melynek az akkor már gótikus templom motivumai nagyrészt áldozatul estek — 1639—1645-ig be is fejezte. A gótikus boltozatokat lerombolták s a pilléreket toldásokkal megerősítették, hogy a mostani alacsonyabb dongaboltozatot rájuk helyezhessék. Ezen átalakítás alkalmával a románkori kripta is veszendőbe ment.

A románkori templomból nem maradt reánk csak az északi mellékhajó szentélye, melynek mennyezetén falfestmény nyomai láthatók, továbbá a főhajó szentélyének alapja. Ez eredetileg félkörű volt, de rombadőlvén, valószínűleg a gótikus időben hatszögűre alakíttatott át.

A gótikussá alakított templomból már sokkal több részlet maradt reánk. A gótikus boltozatok boltkezdete és a helyívbordák még ma is jól láthatók. Az északi oldalon pedig a régi középhajó mérműves ablakai még ma is meglehetős jó karban vannak; továbbá ugyanott egy lépcsőtorony nyomai is láthatók, mely a napjainkig is részben megmaradt déli oldalon levőnek a hasonmása volt. A déli oldalon is felismerhető nyomait találjuk a gótikus ablakoknak és támpilléreknek.

A mult század első felében az egytornyúvá átrestaurált templom tornyának megerősítésére, mint azt a bejárónál levő felirat is igazolja, egy hatalmas, de idomtalan előépítményt létesítettek, amivel úgylátszik igyekeztek a román és gótikus nyomokat még inkább eltüntetni.

Műkincseink közül pár régi kelyhen és miseruhán kívül egy gyönyörű gobelin maradt fenn, mely *Dürer* eredeti rajza után készült. Itt őrzik még Szent László királyunk koponyáját is, melyet Nagyváradról hoztak a győri székesegyházba.

A nagy multtal bíró székesegyház restaurálását a műemlékek országos bizottsága *Aigner Sándor* építészre bízta.

Hlatky Schlichter Gyula.

A románkori templomból nem maradt reánk csak az északi mellékhajó szentélye, melynek mennyezetén falfestmény nyomai láthatók, továbbá a főhajó szentélyének alapja. Ez eredetileg félkörű volt, de rombadőlvén, valószínűleg a gótikus időben hatszögűre alakíttatott át.

A gótikussá alakított templomból már sokkal több részlet maradt reánk. A gótikus boltozatok boltkezdete és a helyívbordák még ma is jól láthatók. Az északi oldalon pedig a régi középhajó mérműves ablakai még ma is meglehetős jó karban vannak; továbbá ugyanott egy lépcsőtorony nyomai is láthatók, mely a napjainkig is részben megmaradt déli oldalon levőnek a hasonmása volt. A déli oldalon is felismerhető nyomait találjuk a gótikus ablakoknak és támpilléreknek.

A mult század első felében az egytornyúvá átrestaurált templom tornyának megerősítésére, mint azt a bejárónál levő felirat is igazolja, egy hatalmas, de idomtalan előépítményt létesítettek, amivel úgylátszik igyekeztek a román és gótikus nyomokat még inkább eltüntetni.

Műkincseink közül pár régi kelyhen és miseruhán kívül egy gyönyörű gobelin maradt fenn, mely *Dürer* eredeti rajza után készült. Itt őrzik még Szent László királyunk koponyáját is, melyet Nagyváradról hoztak a győri székesegyházba.

A nagy multtal bíró székesegyház restaurálását a műemlékek országos bizottsága *Aigner Sándor* építészre bízta.

Hlatky Schlichter Gyula.

1908 május. Magyar Építőművészet VI. évf. 5. sz.

A győri székesegyház történetéből.

A napjainkban restaurálásra kerülő győri székesegyház egyike a Dunántúl legrégibb eredetű, műemlékeink között úgyszólván a legelső Dunán túl épült templom. A legelső győri székesegyház, bár ennek semmiféle nyoma sem maradt ránk, Szent István idejében épült. Ezen körülményből sokan azt a téves következtetést vonták, hogy a mai székesegyház vagy legalább annak részei Szent István korából valók. A mai székesegyház azonban mindamellett, hogy nagyon régi keletű, de mindenesetre későbbi építkezés. Építésének idejét a román stíl virágzásának korában kell keresnünk. A székesegyház magánlevéltárában levő régibb feljegyzések is arról tanúskodnak, hogy *Omodé* győri püspök, ki 1254—1267-ig ült a püspöki széken, volt a templom restaurátora, valószínűleg azonban nem restaurátora, hanem újjáépítője.

Ezen újjáépített templom alaprajza a román bazilikák mintájára készült. A győri székesegyház mindenkor híven osztozott Győr várának és városának sorsában. Vele pusztult el a tatárjáráskor, vele égettetett fel *Lamberg Kristóf* által, midőn ez a Bécs ostromára felvonuló török had elől kétségbeesve futamodott meg 1529-ben.

Győr, mint fontos stratégiai pont és Bécsnek erődített előműve, a török visszavonulása után már *I. Ferdinánd*, főleg pedig *Miksa* király idejében tetemes költséggel helyreállíttatott; ez alkalommal a székesegyház ősi rendeltetésének nemcsak hogy vissza nem adatott, hanem mint a fellegvárnak kiegészítő része, a védelmi művek vonalába vonatott, hadi, élelmi és szertári raktárul szolgált, sőt az északi, a bástyára néző templomhajó belseje az ablakokig földdel feltöltetvén, abba várágyúkat helyeztek el a fellegvár védelmére. A török uralom idejében pedig lóistállóvá alacsonyították le. Csak a török 1598. évi kiűzetése után sikerült *hetesi Pethe Márton* győri püspöknek a templomot a hívek számára visszanyerni; de mily állapotban? Nyugati kettős tornya romban, a hajók boltozata pedig oly megrongált állapotban, hogy ismételt tatarozás és javítás után 1635 körül a jeles műemlék általános restaurációja, jobban mondva felépítése vált szükségessé.

II. Draskovich György püspök ezen restauráció eszközlésére *Rana János* olasz építőmesterrel szerződött, ki a tetemes átalakítást az olasz reneszánsz modorában — melynek az akkor már gótikus templom motivumai nagyrészt áldozatul estek — 1639—1645-ig be is fejezte. A gótikus boltozatokat lerombolták s a pilléreket toldásokkal megerősítették, hogy a mostani alacsonyabb dongaboltozatot rájuk helyezhessék. Ezen átalakítás alkalmával a románkori kripta is veszendőbe ment.

Rana Giovanni

A város (Győr) a töröktől 1598-ban visszavétetvén, a szélesegyházat R. G. olasz mester 1639-1645. ujjáépitette. Belsejének márvány burkolata 1774-ben készült el.

Művészet, 1903. 241.

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

m.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Rana Giovanni

epiter

1639 - 1645

Cod

Om IV. 154 l

Rana Giovanni

Münchner 1903. 241

Luciani

Piomba Sebastiano (del vitale: Fornarina 416 (645), 1941 (236).

Rana, épitész

Győri Szemle, III., 1932. 2o2.

Stengl Marianne: Győr müemlékei.

Rana ,Giovanni Battista

MDK

építész

1635-50 ig az ő tervei szerint restaurálták a győri székesegyházat.

67.o.

Czigány Jenő: Führer durch Győr./Raab/. Sopron 1958.

Giovanni Rana építész MDK.

=

1639-1645 között épitette át a győri püspöki székesegyházat.

Genth.Müeml.1959 I. 121.

MDK

Rana, Giovanni Battista
építész

A győri székesegyház ujjáépitésén /1639-45/ dolgozott.

Magy.Müv.Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 334.o.

MDK

Rana, Giovanni építőmester

a győri székesegyházon nagyobb átépítést végzett a XVII. században.
(Az épület mai formájában repr.)
Az átépítés 1639-1645 között történt.

Borbíró-Vallé: Győr, Bp. 1956. 37. l.
321. l.

M.D.K.

RANA, Giovanni esélész

Magyarországon működő olasz mester. XVII. sz

Lados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 176.

MDK

Rana, Giovanni Battista, épitész

A győri székesegyház ujjáépitésén dolgozott. 1639-45.

A magyarországi művészet története. I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 379. l.

MDK

Rána Emmy

v.Nagy Iván: Olasz-magyar kulturális kapcsolatok.
Tükör, 1937, jun. 398 l.

Frater Nicolaus de Rana

Könyvnaiólo

XIV naiád.

laid

Magy. Könyvszemle

1881. III l.

Nicolay Thewthunicus

de Rana

Kōnyomasolo

XV. sz.

Lásd

Magyar Könyvtár

1881. 113. l

MD.K

Rámer Albertné, festö

Táj. Olf.

Pesti Föv.Képtár.-Képzömüv. Ip.müv.és Foto kiáll.
1948.ja-n.3.-22.

Festészet, táblakép
Nagy és kicsiny, Ranftl

Honderü, 1844. II. 115.
Mükiállitás

Festészet, táblakép.

A nyugalom, Ranftl

Divatcsarnok, 1854. szept. 25. 53.

1247.

Budapesti hirvivő.

Ranftl, festő

Divatcsarnok, 1854. szept. 25. 53.

1247.

Budapesti Hirvivő.

Ranftl, festő

Honderü, 1844. II. 11.

Heti Szemle

Ranftl, festő

Életképek, 1844.II.k.205-209.,242-247
281-285.

Henszlmann Imre: Hölgyvezető

Ranftl, festő

Honderü, 1844. II. 115.

Mükiállitás

MDK

Ranftl, festöm.

az árviz okozta lelki megrendülés megrázó drámai ereje az ö teátrálisan ,szinszerüleg elrendezett árvizi jelentében jutott kifejezésre.

Dr.Schoen Arnold: Az 1838. évi Árviz ismeretlen ábrázolá
Magyar Müvészet. 1938. 315.-318.1.

MDK

Ranftl, Johann, Mathias

(1805-1854)
oszlák festő.

kutya-temákat fest
Jelenetek: „Überschwemmung von Pest" (ennel)
a Belvedere-ben.

Bermann Moritz: Österreich-Ungarn im neunzehnten Jahrhundert Wien 1884 603.0.

Rancinger János

építész

Lederbauer Jenő részére

Hantos u.

4 emeletes ház

Építő Ipar 1912.

265. l. (Magánépítkezések.)

Randel f.

Kossuth Lajos. 10869.

Utolsó tanácskozása.

Az asztalnál álló és jobbra nézo Kossuth körül, a ki jobbjával egy térképre támaszkodik, Perczel, Klapka, Bem és Dembinski képeznek csoportot, a kik részben a háttér felé mutatva, részben pedig nyugodtan állva Aulich-ot kisérik figyelemmel, mert ez oly mozdulatot tesz, mintha kardjához kapna. Felirata a kép alatt:

Kossuth's letzte Berathung mit seinen Generalen.

alól balra: Druck von Pfeiffer.
jobbra: Stahlstich von F. Randel in Berlin.
legalól középütt: Verlag von W. Zawitz in Berlin Post und Königs Str. Ecke.

Am., mér. az al. 26.8: 33.2 cm.

Sz.n. 34-904
298-904-5.

Windisch-Graetz Alfréd:

Baknem térdig, állva, kissé jobbra. Fején paszománt szegésű tollas kalap van s rövid haja, barkója s bajusza ősz. Jobb kezével az asztalra támaszkodik s baljában felemelt kardját fogja. Nyakravalója felett az aranygyapjasrendet szalagon viseli s mellét a rendcsillag fölött a Mária Terézia rend s két érdem kereszt díszíti: Egyelejű kabátjának gallérja s ujhajtokája paszománt derekát, ő szontja, s vállán át szalag van vetve (Felirata a kép alatt:

„Fürst Windisch-Grätz"

alól balra: „Verlag von Isidor Rocca in Berlin"

s jobbra: „F. Raudel sc."

az alak nagysága 23 s a réalap méretei 26.1 : 16.6 cm.

Methette: F. Raudel."

Ltsa 8034.

191/93 № 1994.

RANDWÉG JÁNOS, építésvezető

A Szombathelyi Vérellátó Alkozpontot 1965-ben kezdték építeni. Tervező Heckenast János építészmérnök volt. Az építkezés irányitója Randwég János volt. 51.old

HECKENAST JÁNOS-ISTVÁN LAJOS: Az új Vérellátó Alközpontról, szerepéről és jelentőségéről 47.old

VASI SZEMLE. XXIII.évf. 1.szám. 1969. Szombathely

RANFTL JOHANN MATHIAS /1805-1854/

Férfiképmás. Vizf. 23,5x18.
Női képmás " 25x19.

Ernst Muzeum akuciói XXXIV. 35.oldal

MDK

Ranftl I.M.

Szépműv. Muz. Evk. VII. 1935. 182 3 l.

Johann Mathias Ranftl

szénrajza „V. Ferdinánd". 208. sz. reprodukció. 1841.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 5751

RANFTL, grafikus

Patent no bécsi kiadóvállalat kiadta az osztrák császári korona uralma alatt élő népek 140 lapból álló viselet albumát. Közepes tehetségü osztrák rajzolók készitették ezeket, legnagyobbrészt Théodore Valério nyomán. - Ezek voltak: Raffti, Kollarz, Gerasch, Kaliwoda, etc. 32.old. 81. jegyz

ENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: 16.-19.sz.-i grafikus viseletsorozatok Közép-Európa nemzetiségi életének és társadalmi helyzetének képes forrásai 23.old

FOLIA HISTORICA, 1. A M.N.M.Évkönyve, Bp. 1972

Ranftl János Mátyás

festő

l.

Horváth Arvíz

361. l.

és 1. kepés tábla

362. l.

383. l.

13	Ősz,	Dr Vajda Ernő ur tulajd.
14	Október vége	12000
15	Aranyló felhők,	Dr. Werkner Albertné urnő tulajd
16	Őszi eső	14000
17	Fiatal erdő	5000
18	Gabi,	Dr. Révész ur tulajd.
19	Csendes patak	8000
20	Halódó természet	9000
21	Bujkál a napsugár	8000
22	Közelgő vihar	15000
23	Műteremben,	Dr. Scheiber Vilmos ur tulajd.
24	Nyári verőfény,	Schmiedeg Leó ur tulajd.
25	Lement a nap	12000
26	Nyárutó	9000
27	Zugó mögött	10000
28	Piros kalapos nő,	nem eladó
29	Cigányputrik,	Dr. Káldor Miklós ur tulajd.

Ranftl Johann
Mathias
festō

l.

Biró - Barabás
221. l.

VASÁRNAP

30

Kath. A. Misericord
Prot. Katalin

HÉTFŐ

1

Kath. Fülöp, Jakab
Prot. Fülöp, Jakab

MÁJUS

KEDD

2

Kath. Atanáz
Prot. Zsigmond

☽ Első negyed 23 ó. 4 p.

SZERDA

3

Ranftl Janis Matyás

festő

írott

Tolnai Gábor

„Duna áradása Pesten" Budapest

1946. 10. 22 képpel

3.§.

A 30 évig terjedő

RANFTL, *Johann Matthias*, osztrák festő, * Bécs 1805, † u. o. 1854. A bécsi akadémián Peter Krafft tanítványa, 1826—27. Moszkvában és Szentpétervárott, 1838. Londonban járt, Magyarországon is dolgozott. Biedermeier felfogású paraszt-genreképeket festett és különösen a kutyajeleneteket kultiválta. Képei sűrűn fordulnak elő osztrák gyüjteményekben; a budapesti Szépmüv. Múzeumban 2 genreképe.

Le-G. II. 349. 1

Ranftl Janos Mátyás

1805—

l

Ormadatok

243. l.

ona, Vicenza, Padua, Udine „ „ 150 M.

Zur Ansicht:

ogna, Ferrara, Modena, Piacenza etc.

ung 1 M. 28.—

Name:

Ranftl Mathias

1805–1854

Ltab I. 20, 27

III. 106

IV. 105, 112, 118

152

Ranftl, Mathias
osztrák festő
V. Ferdinand arch.
1841.

l. Vayer Lajos "Ig"
Magyar arakkodók.
Bp. 1942 20. l.
37. tábla.

teriőrök teljes képet adnak kora pompaszeretetéről. Paloták és kápolnák falain kitűnő állapotban lévő freskói kora derűs örömeit, az akkori élet színes tarkaságát, a természet szépségeit megható naivitással tárják elénk. Fiorenzo di Lorenzo befolyása alatt Perugiában, azután mint Perugino segédje a Sixtus-kápolna freskóin Rómában képezte magát. Valóságos vándoréletet élt; működött Perugiában, Rómában bizonyos megszakításokkal 1481—1502, Orvietóban 1492—94. és 1496, Spellóban 1501 és 1503-tól hosszabb ideig Sienában megszakításokkal. Első freskói (1480—84) a Sixtus-kápolnában Peruginóval együtt festett Mózes flainak körülmetéltetése és Krisztus megkeresztelése, melyeken a tájkép és mellékcselekémnyek egészen tőle valók. Közvetlen utána (1484) következnek Rómában a S. Maria in Aracoeli Bufalini kápolnájának freskói: Szt. Bernát temetése és dicsőítése a mennyezeten a 4 evangelistával. 1485-től a Rovre-család tagjainak megbízásából a S. M. del Popolóban különböző kápolnákat és a szentélyt díszíti freskókkal: a Fiorenzo di Lorenzo hatását tovább fejlesztő Gyermek imádása és a szentély mennyezetén Mária megkoronázása, körüle ornamentális keretben négy szibilla és a négy evangelista. VI. Sándor pápa részére 1492—94. az ú. n. Appartamento Borgia termeiben (Vatikán) fest freskókat. E lakosztályokban a pápák II. Gyula óta nem laktak és csak 1897 óta nyitották meg azokat újra a közönségnek. Díszítő készsége és elbeszélő tehetsége egész gazdagságában bontakozik ki ezen egyik főmunkáján. A mennyezeten Isis és Osiris mondájából vett jelenetek és alatta szentek történetei, melyek közt a legérékesebbek: Szt. Katalin hitvitája, a szent leány Lucrezia Borgia arcvoná-

Ranegger Márton

Könnivesmester

1561 ben Győr erdítésen dolgozott. Két aprodjával Juan de Frindt és Fuerten Ker. Jánossal elszott az o fizetése. havonken 20 frt, masaie pedig 3 frt 30 kr volt.

l. még Ranger

Vill 45 l.

RANEGGER *(Ranger) Márton*, kir. építőmester. 1561. Győr erődítésén dolgozott. 1565. Trencsén várába küldték, hogy helyszíni vizsgálat alapján a szükséges építkezésről s ennek költségeiről javaslatot tegyen.

Ko. G. II. 3491

Ranegger Márton

könnvesmester

Győr 1561 -

l.

Villgyőr

45. l.

MOB kvt. 3166.

...er Ur!

...fiak tőcsaságában Görög országot és Konstan...
...s így művészeti és műrégészeti ismereteimet
Excellenciádtól ~~Sept.~~ f. e. szept hó 13 kától
...ágot kérni, hogy ~~ezen~~ ezen célomat elérhessem.

D. H. I.

...Ur..!

...nván, más részt pedig a történelmi társaság ki-
...gáltatván több nevezetes erdélyi műemlékek
...cellenciádtól folyó hó 21 kától September 2 ig

Ranensis, Petrus

Konjugaciós

XV sz.

Laid

Magyar Könyvszemle

1881. 114 l

Ranftl Johann

Mathias becsi festő

l. Mark Baronélet

165, 166. l. 221 l.

Ausgleich bildet ein unleugbarer klas-
er den Fragmenten vom Margaretengrabe
vergleichlichen Schimmer, von der Keim-
ung des unverbrauchbaren klassischen Fo-

nhang und Herkunft der Formen anlangt,
n Hinwais auf die lombardische Schule,
vollauf bestätigt wird, womit wir aber
g anzufangen wissen. Keines falls leiten
geheueren Statuenwald des Mailänder Doms
ge an toskanische Überlieferungen, an die
diese Übereinstimmungen verdichten sich
nenden Motiv -und Formübernahmen.
ung des Meisters lassen sich unsere Frag-
heiligen Dominikus in San Domenico in
Gesichtsformen und Ausdrucksskalen las-

Ranftl

Budapest. T. 8682.

Az 1838-iki árviz.

L van ábrázolva, a mint

A Duna vizétöl elöntött apró házakon innen egy meglánczolt kutya [redacted] oljának tetején [redacted] és kölykeinek egyike szoptatja. A háttérben balról szikla bontakozik ki. Felirata a kép alatt:

[redacted]

EINE BILDLICHE DARSTELLUNG
aus der Pester-Überschwemmung im Jahre 1838

alól balra: Ranftl pinx.
jobbra: Thom. Benedetti sculp.
legalól jobbra: Gedruckt von Johann Feyertag in Wien.

Feketemodor, mér. a rl. 48:55.8 cm.

Szn. 124-905
549-905-7

Ranftl
Ferdó

Der Ungar 1844. júl. 2.
(Pesth-Ofner Notizen. Die diesjährige Pesther Kunstausstellung.)

Kalmár

Wien

Ranftl
festó

Der Ungar 1844. jul. 27.
Wegweiser u. Anzeigeblatt
(Sz.: Pesther Kunstausstellung 1844.)

Kalmár

Ranftl

bécsi festő.

Laid Klette, Clotte

~~MIHALIK JÓZSEF~~.

Ranftl
Jestö

l.

Beetz 21. l

Rauftl

l.

LykaMagymúI300-50
15, 21, 36i. l.

3.

4.

Ranftl

vörd
Z
Gerprimási képtőrt

Rauftl Ignác

l

Gerevich Primás

250.l.

Aba-Novák Vilmos
készülőben. Gerevich T
jelenik meg, Oltványi-
Farkas Ferencz.

Magyar festők mű
április hó folyamán. A
Novák, Berény, Bernát
Szönyi, Vass.

70987. ATHENAEUM

MAGYAR MŰVÉSZET
1925. 6/9.

7. SZÉKELY FALU

Ranftl, Ignatz

Pesti városi c. olajf.
1837 — ??

Horváth Henrik: A régi Buda és Pest a művészet tükrében. (A Székesfővárosi Történeti Múzeum ujabb szerzeményei.) Magyar Művészet
1937. 3. l. 4. l.

MFI. Petrás felv.

Ranftl, Ignatz: Pesti árvíz 1837

Horváth Henrik: A régi Buda és Pest a művészet tükrében.

MAGYAR MŰVÉSZET
1937. 3. 1.

Alt, Rudolf v.: A Magyar Király szálloda MFI. Petrás felv.

nyujt először is a legátfogóbb és legkülsőbb életkeretekről, a városképről és az építészetről. A tárgyi motívumok hű visszaadása, az építészeti-helyrajzi érdeklődés és a biedermeier-festészet egyéb sajátossága *Fr. Jaschke* 1825-ben készült öt képében (l. *Magyar Művészet* 1931. 1. sz.) úgyszólván még nyers állapotban jelentkezik. Festő riport biedermeier mezben. A budai Várhegy, a gyönyörű dunaparti panoráma, a Margitsziget élénk világosbarnazöld színskálában, tarka staffázs-alakokkal, de romantikamentesen, polgárivá lefokozva, a korstílus szellemében átidomítva.

Ez a korstílus pedig inkább a pesti oldalon nyert sajátos veretet, egységes helyi zamatú formákat. Pest építészeti arculatát, ahogy ez *R.* v. *Alt* és *Barabás* Miklós látképeiből visszaverődik, a XIX. század első felében három különböző tényező, egy elméleti elgondolás, egy közigazgatási-bizottsági (tipikusan osztrák-biedermeieres-bürokratikus módszer) fórum és egy elemi csapás alakítja ki. *Hild* József már 1805-ben állott elő nagy városrendezési tervezetével, mely nemcsak Budapest történetében, hanem az elméleti városépítészet egyetemes fejlődésében is fontos határkövet jelent. Az 1808 óta a nádor égisze alatt működő királyi szépítő bizottmány ezeket a terveket nagy eréllyel valóra váltotta. Igaz, hogy ennek az újjáépítésnek sok régebbi emlék esett áldozatul, de tagadhatatlan, hogy üdvös ellentétben modern városrendezéseinkkel, mindig komoly és egyenrangú alkotásokkal pótolták helyre az eltüntetett architektúrákat. Külterjesebb arányokat és mohóbb ütemet kényszerített a fejlődésre az 1837-es árvíz okozta pusztulás. Ennek az árvíznek az ábrázolásai nagyon népszerűek lehettek, nagyszerű alkalmat nyujtottak érzelgős gondolattársításokra, könnyes hangulatok keltésére, az egész kor lelkületét kitűnően jellemző szentimentalizmus állandó ébrentartására. Igaz, hogy ezek az árvízképek néha szinte nevetséges kezdetlegességről tanuskodtak, de éppen ez igazolja a legszélesebb rétegekre szerteágazó érdeklődést. Ignaz *Ranftl*nak, a bécsi biedermeier festőiségével és hangsúlyozott érzelmességével telített alkotása ennek az egész csoportnak legszebb, ha nem is éppen leghitelesebb darabja, bár a háttérben látható templomépület könnyű szerrel a Józsefvárosi plébániával azonosítható. Roppant kedvelt lehetett, mert már három változatot ismerünk Ranftl saját kezétől. (Az egyik a Bécsből a Nemzeti Múzeumba került műkincsek között volt.) A Székesfővárosi Történeti Múzeum eddig csak H. B. I. 857 (sic) monogrammal jelzett, az eredetinél jóval gyengébb másolatot bírt. Csak újabban sikerült csere és ráfizetés útján Ranftl harmadik változatát megszerez-

Ranger János 24

Lehren Anna templ.

M. KIR. FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZT

Szám 57342/2

Műemlékek Országos

Bizottságának

Budapest

Ranger János
pálos festő

l.

Panner. Kath. Kemle
1917. jún. 513. l.

791-799. Ismeretlen festő.
A XIX. századból.

791. Ludvig János.

látható, kissé fo
~~[illegible]~~ Mellig, jobbra ~~[illegible]~~
döke őszbevegyült, szeme szürke, Nya
lája és prémes mentéje fekete.

Vászon, méretei 76.3: 62 c
Az 1848/9-iki szabadsághar
Átvétetett az 1896: IV. 8-

904:v.5.

Ranger János pálos festő

STRIDO (Zala)?

Templom, Sz. Jeromos tiszteletére, venne Ranger János pálos szerzetes frezkói; 1744

Schoen Arnold: A budai Szent Anna-templom, Bp. 1930, 24. l.

Ranger Janis

l.

Arch. Ert

1936. 104 l.

Aspermont F. G.

Mellig, kissé jobb
lonban, melyet ágyul
rókájának fürtjei lel
öltözve s csokorra kör
talapzaton czimert
Der Hoch u: Wohlg
dinand Gobert Graf
u: Rickheim, Herr zu
Hautin, St Simeon
Würcklichen Cammer
ster, Obrister über e
Commendant de

Rézmetszet, me

Boethius: Triumphle
Ch. Lochner. 168

Ranger Jacobo
pallér
XVI. n

l.

Hadtört. Kösl
1933. 13. l.

Fejérpataky László VIII. 194.

M.D.K.

Ranga Tató

az 1946/47 tanévben a Pécsi Képzőművészeti Szabadliceum zárókiállitásán szerpelt

Tanulmányfej, szénrajz
" "

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 327.l.

A MÜVÉSZETTÖRTÉNTI DOK. KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II

Bp. 1965.

M. D. K.

RANGER János pálos, ~~festő~~ freskófestő

szül. 1700 Tirol, megh. 1753 Lepoglava,

1742 Lepoglava pálos kolostor freskói

1744 Stridó Szt. Jeromos t. freskói

1750 Lepoglava Szt. Györgyh kápolna freskói

1752 Lepoglava Szt. János t. freskói

Garas XVIII. n 38, 195, 243. l.

MDK

Fr.Ranger János pálos festő, szül.17oo.Tirol.

Pámer László S.J: Pálosaink a müvészet terén. Katholikus Szemle. XXXI.k.6.f. 1917. 513 l.

RANGER, Johann

Corvin Jain Zépreletbeli portige 1742 a lepoglavai templom falán

Kalapis 1995 151.

és 134. p. Ill

MDK

Ranger Márton kir.építész

1565-ben a trencséni várba küldetett, hogy helyszini vizsgálat alapján a megtartandó épikezésről s ennek költségeiről javaslatot tegyen.

Herzog József: Adatok a hazai építészet XVI. sz.-i történetéhez.

Magyar Művészet, 1927. 2.sz. 114.lap

RANGER, MARTIN
ÉPITÉSZ

STRUHÁR, ANDREJ: PRINCÍPI GEOMETRICKEJ HARMÓNIE A ICH POUŽITIE V RENESANČNEJ ARCHITEKTÚRE NA SLOVENSKU
ARS 4. 1970, 1-2. 52., 188

MDK

Martino Ranger, épitész
Bécs, 1565.jan.16.XII.11.

Müvészettörténeti regeszták a királyi határozatokból és rendeletekből.
Müv.Ért.1956,V.évf.1.sz. 53. 1.

Ranger, Martinus, Építész MDK

A trencsényi vár felülvizsgálatára kap megbizást. 1565. jan 16.

Kapossy János, Müvészettörténeti regeszták a királyi határozatokbél és rendeletekből. I. XVI. század. (Közzéteszi Bánrévi György)
Müv. Ért. 1956. V. évf. 1. sz. 47-53.
53 o. 130. adat.

Ranger Marton

l. mej Ranegger XVI.

l.

Pataki varep

117-l

Ranger Martin

építőmester

XVI. sz.

d.

Hadtört. Közl

1933. 13. l.

Forever császár VIII. 131.

Ranger Máton

Magyar Nemzet
1927. 114. 168

1780-909-10
Fényképező.

439. Vizszint-mérleg.

1 darab vasalapú sárgaréz vizszint-mérleg,
két csavarral felerősitve, feketével bevont bádogtokban.
Mérete: 18 (20) cm.
Becsértéke.....3.00 K

Vétetett Peitsik Károlytol 1908:II. 1-jén a 230 sz. számla alapján.-- Kifizettetett 1908:III. 16-án a 205 sz. nyugtára.-- Elszámoltatott 1908: V. 2-án 763 sz. alatt.

Viktória-nyomda.

Feladó: Ranzer Márton

MAGYAR MŰVÉSZET
1927 114, 168

LEVELEZŐLAP

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Ranger Márton

építész

1565. Trencsén

MAGYAR MŰVÉSZET

1924, 168 l.

Ranger Márton

108

RANGER MÁRTON kir. építész (architectus), miután a Trencsén várába kiküldött kir. biztosok azt jelentették, hogy az egész felső vár a tetőzet rongált volta miatt igen romlott állapotban van, 1565 januárjában az említett várba küldetett, hogy helyszíni vizsgálat alapján a megtartandó építkezésről s ennek költségeiről javaslatot tegyen.

Orsz. Ltár; Cam. Hung., Ben. res. 1565. jan. 16.

Herzog Josef cikke.

Magyar Művészet

1927. 114. l.

baderos konoje, az angol regtsegrajon
velencei nagykövete — lelkében nem kla
szikus.

*

PIRANESI:
ÉZKARCSOROZATBÓL

RÁNKI DEZSŐ

Nem kapott támogatást a zongorafesztivál

Magyarországon semminemű védelme nincs a világszerte elismert művészeknek · A fennmaradás a tét

Hetedik alkalommal rendezi meg a tiszadobi zongorafesztivált alapító-művészeti vezetője, Hauser Adrienne és csapata. Nem kis erőfeszítéssel, mert a kultusztárca tavaly és idén is elmaradt támogatását csak nagy küszködések árán tudták pótolni. A mecénások segítsége ellenére még mindig hiányzik a költségvetés egy része.

METZ KATALIN

Erzsébet királynő tiszteletére építtette *gróf Andrássy Gyula*, néhai miniszterelnök a folyó élő és holt ágainak ölelésében a tizenkét tornyos kastélyt Tiszadobon, a Loire menti kastélyok mintájára, francia gótikus stílusban. Az idegenforgalmi tájékoztatás szerint 1846-ban itt, az „Alföld árvízi kapujában" *gróf Széchenyi István* és *Vasvári* tervei alapján megkezdték a Tisza szabályozását.

Az elmúlt hat esztendőben olyan művészek adták egymásnak a kilincset, mint *Kocsis Zoltán, Cyprien Katsaris, Ránki Dezső, Hüssein Sermet*. Az idei, augusztus 5–10. között zajló fesztiválon pedig a házigazda, *Hauser Adrienne* mellett *Bogányi Gergely, Jandó Jenő, Kocsis Zoltán, Enrico Lancia, Szilasi Alex, Ingrid Fliter Frank Braley, Berkes Kálmán* és *Mali Emese*, továbbá a Tokyo–Budapest Ensemble lép föl a kastély franciakertjében. Az Új zenei újság egyik kritikusa szerint Tiszadob a magyar zenei élet egyik legfontosabb helyszínévé vált, ahol az elmúlt években legnagyobb élményeit szerezte. Ehhez képest az 1998 óta, miniszteri keretből évente egyre növekvő mértékben támogatott fesztivál tavalyi rendezvényétől a Medgyessy-kormány előző kultuszminisztere, *Görgey Gábor* megvonta a segítséget, s mint lapunknak Hauser Adrienne elmondta, idén sem kaptak pénzt a megrendezéséhez. A négyéves folyamatos támogatás után váratlanul érte őket annak megszűnése. Bár a tavalyi fesztivál megrendezéséhez *Hiller István* miniszter utólag adott a tárca keretéből egy kevés támogatást, ám az idei rendezvényre, hiába várták, benyújtott kérvényükre semmit sem kaptak, a minisztérium a Nemzeti Kulturális Alap szakmai kollégiumához irányította őket. Ez azonban nem jelent megoldást, hisz ők oda eddig is pályáztak, és kaptak is tőlük az idén egymillió forintot, de ez csak a töredékét teszi ki a költségvetésüknek, ennyiből korántsem lehet egy fesztivált kigazdálkodni. – Rettentő nehéz volt szembesülni azzal a döntéssel, hogy a kultusztárca egyáltalán nem ad támogatást – jelentette ki a művészeti vezető. A legnagyobb baj az, hogy amikor ez április-májusban kiderült, már roppant erőfeszítést igényelt a kellő összeg megszerzése. Nem szólva arról, hogy gyakran utazó, koncertező művészként Hauser Adrienne nemigen ért rá szponzorok után szaladgálni. Szerencsére a helyi önkormányzat és néhány mecénásuk, a TVK, a Mol Rt. és a megyei közgyűlés kitartott mellettük, s az idén a Vegyépszer is csatlakozott hozzájuk. Váratlanul megnehezített helyzetükben más szponzoroknak is köszönettel tartoznak. Költségvetésük még most sem teljes, lassan csurran-cseppen, de bízik benne, hogy a hátra lévő időben összegyűlik a pénz.

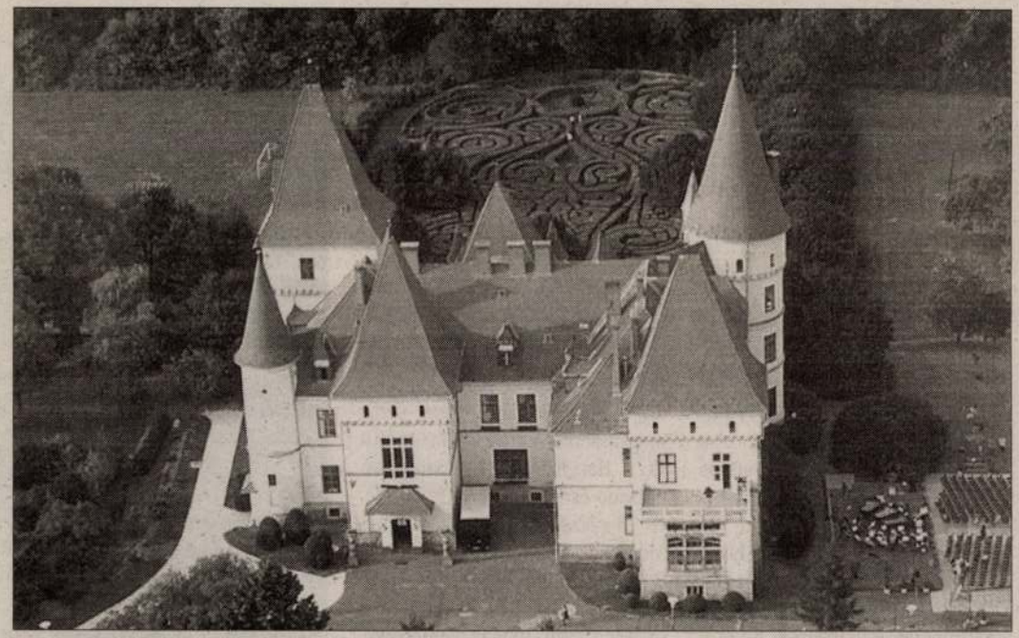

A kastélyt gróf Andrássy Gyula építtette

Hauser Adrienne hangsúlyozza, jól tudja, minden kulturális seregszemle anyagi helyzete súlyosbodott az idén, de itt most fennmaradásukról van szó, annak minimális financiális biztosításáról, hisz az általános szakmai és közönségvisszhang szerint bőven bizonyítottak. Már az is lesújtó, hogy még csak jelképes összeget sem kaptak. A zongoraművészek számára a tiszadobi szemle egyenesen fölemelkedési lehetőséget jelent, mert Magyarországon nem kapnak kellő megbecsülést. Más országoktól eltérően semminemű egyéb fórumuk, védelmük nincs, holott világszerte elismertek – nem szólva arról, hogy a legszegényebb magyarországi térség, Szabolcs idegenforgalmának felpezsdítését is szolgálják.

HAUSER ADRIENNE négyévesen kezdett zongorázni. 1970-ben felvették a Zeneakadémia különleges tehetségek tanszakára, 1981-ben pedig a zongora tanszakra, ahol Kocsis Zoltán, Rados Ferenc és Kurtág György tanítványa volt. 1985-ben harmadik díjat nyert a Magyar Rádió Zongoraversenyén, részt vett több mesterkurzuson és számtalan nemzetközi fesztiválon. Rendszeresen koncertezik külföldön. Hanglemeze Eötvös Péter vezényletével (Sztravinszkij: Les Noces) Magyarországon Az év hanglemeze díjat nyerte el. 1998-ban megalapította és azóta is igazgatja a tiszadobi zongorafesztivált: nemcsak a nemzetközi zenei élet elismerését nyerte el, hanem a Henry Ford-díjat s a Tiszadob díszpolgára címet is.

Új tulajdonosok a volt agrártársaságokban

Ruhagyár is akad a befektetők között · A bólyi privatizációhoz az MSZP-hez közel álló Varga Péternek is köze van

Magánszemélyek, régi és új cégek, a dolgozók és a menedzsment, valamint szakmai és pénzügyi befektetők – köztük egy ruhagyár – is megtalálhatók a héten tulajdonképpen privatizált hat volt állami agrártársaság új tulajdonosai között. A szerződéseket később kötik meg, a maradék négy agrártársaságra pedig az ősszel új pályázatot írnak ki. Az érdekcsoportok már most kitapinthatók, Bólyban már ott van az MSZP.

NAGY OTTÓ

Hamarosan nyilvánosan is megjelenteti az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő (ÁPV) Rt. az agrárprivatizáción sikeresen induló konzorciumok listáját. A pályázatokat csütörtökön bírálta el a privatizációs társaság. A hivatalos közlemény megjelenése előtt annyit sikerült megtudnunk az új tulajdonosi kör összetételéről, hogy az Abaúji Charolais Mezőgazdasági Rt.-t az Abaúj Invest Befektető és Vagyonkezelő Kft. nyerte el, amelynek 45–45 százalékban egy magánszemély, *Sváb László* és a Hordeum 2000 Mezőgazdasági Kft. a tulajdonosa a dolgozók és két kisebb cég mellett. A Szerencsi Mezőgazdasági Rt.-t a Konfidencia 2004 Mezőgazdasági, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. nyerte el, amelynek tagjai magánszemélyek mellett az Elitmag-Invest Kft., a Dairy Service Mezőgazdasági Kft., az ISV Hústermelést Szervező Rt. és a Bid Dutchman Hungária Kft., valamint a menedzsment által alapított Taktajai a menedzsmentet tömörítő Mezőgazda Kft., a Linears Kft., az Axiál Kft., a Trogo-Fix Kft. és a nemesnádudvari DÉLITY Bútor Rt. Az Enyingi Agrár Rt. 49 százalékára az IKR Rt. nyújtott be sikeres pályázatot, a cég fennmaradó része pedig magánszemélyekhez került. Az IKR Rt. a Határhaszon Üzletviteli Tanácsadó és Szolgáltató Kft.-ben lévő 25 százalékos részesedésével a Mezőhegyesi Állami Ménesbirtok Rt. egyik tulajdonosává is előlépett. A Határhaszon Kft. 75 százalékos tulajdonrésze magánszemélyeké, valamint a dolgozói és a vezetői tömörülésé.

Tegnap elsőként Bólyban tartottak sajtótájékoztatót, ahol *Varga Péter*, a Bólyi Mezőgazdasági Termelő és Kereskedelmi Rt. vezérigazgatója bejelentette, hogy a cég többségi, 77 százalékos tulajdonrészét az Invest Group-Bóly Rt. szerezte meg az ÁPV Rt.-től. Elmondta: a nagy múltú mezőgazdasági vállalat jelenlegi vezetői, hazai gazdálkodók, beszállítók, valamint pénzügyi befektetők al-

Az érdekcsoportok már most kitapinthatók a privatizált cégek körül

FOTÓ: MN-ARCHÍV

hitelt vett fel. A szerződést augusztus 5-én kötik meg – tájékoztatott a távirati iroda.

A még állami kézben lévő 13,59 százalékos tulajdonrészt az árfolyam 50 százalékáért ősszel a dolgozóknak kínálják megvételre, a fennmaradó 9,41 százalék önkormány-

közgyűlésének is tagja. Értesülésünk szerint a szintén szocialista *Gráf Józsefnek* – az Országgyűlés mezőgazdasági bizottságának tagjának – is fűződnek érdekei a bólyi privatizációhoz.

A tájékoztatón jelenlévő *Koleszár István*, az ÁPV Rt. agrárügyekért felelős igazgatója elmondta, hogy az eladott hat állami agrárcég rekordnagyságú, 146 százalékos árfolyamon talált új gazdákra. Hangsúlyozta, hogy szeptemberben újabb pályázatokat írnak ki, így még ez év végéig eldől a fennmaradó négy vállalat sorsa is, amellyel véget ér az agrárprivatizáció Magyarországon.

Rangoni Gábor

Kompfeto.

1478

Csontosi J. Kt.

Attavantes
Corvin-codexek czédulái
26 Attavantes Corvin-codex öszesitve
signaturák és könyvtárak szerint. öszesen 26 czédula

c) Francesco Antonio del Chericotól festett
8 corvin-codexről 8 czédula az a . . . . . 8 czédula

d) Francesco Sassetto miniatortól festett
4 különböző könyvtárban őrzött
Corvin-codex, köztük egy ismeretlen és
kiadatlan a 4 codex 1 czédulán öszesitve, az az 4 czédula
6 2
czédula

melyeket mint reszben uj és
ismeretlen dolgokat, müveszek szerint
csoportositve, szivesfigyelmébe ajánl
a repertorium szerkesztője.

M.D.K.

Ranhuber András, egri hőmüves-segéd

1725-ben Keresztespüspökin Pichler György legényeként dolgozik.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál.
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Tercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 389 old.

RANHUBER András egri kőműves-segéd. 1752-ben Keresztespüspökiben ~~+~~ Pikler György legényeként dolgozik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

VENZL RANICH, késüs

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik kb 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az 51 csoportot jelşik. 263.old

/ 1,2./ V. késüs. 265.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve.VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

RANICS *Adolf*, fametsző. Budapesten Rusz Károlynál tanult s u. i. működött. Az 1870-es években számos fametszetet készített a Vasárnapi Ujság részére. Utóbb Bécsben telepedett le.

8-G. II. 349 l

Ranics A

1 Pakh Albert sirem
lére a terapeszi uti
tematoba. fainatsz
Vas Vys 1870. 589 l

Ranics A

fam.

1) Czegei Kastély, } fametsz
2) Czegei tő

Vas. Nyp. 1870. 337 l.

3) Lengyel tőrténeti mozeum
Rapperswylben. fam Vas. Nyp
1870. 29 sz. Ranics

4) Batthyány grászmunegely
A temetés után. fam
Ranics A. Vas. Nyp
1870. 365 l

Ranics A

1) Mátyás király születési háza
Kolozsvárt, fam. Ranics A.
Vas. nyp 1870. 5 l.

2) Gr. Batthyány Lajos ko-
porsója a fenczinek sír-
boltjában, fam.
Ranics A (fordítva)
Vas. nyp 1870. 16 szám

Ranics A

Jametszö

Közepes tehetség.

1. A mehádiai Herkules fürdö. Vas. Ujs 1872.
465 l. jelzése: ~~[illegible]~~
RANICS A.

2) Áji öölgy (Tornában) Keleti Gusztáv rajza utan metszette RANICS. A. X.
Vas. Ujs 1871. 5. l.

3) Appony vár romjai. Keleti G. rajza utan Ranics A metszete. Vas. Ujs 1871. 56 l.

Ranics. A. X

Jametsto

Falusi temetō. Gregurs
Lainos rapsa ita.
Vas Nys 1871 548 l

Ranicò Adolf

1.

Räth. I 5 n

Ranics A

fametsző
Budapesten
1870-ci években

Greguss János: Tájkép
a Csernavölgyből, famet-
szet fentitől a kor szokvá-
lyos stilusában

Vas. Ujs. 1870 192. l.

Komenes Mihályné

540

midön a takarót fellebbenté, eszméletlenül látá öt feküdni megaludt vérében; másik kezében egy rövidke tört tartott. Az orvosi vizsgálat kimutatá, hogy egy szurás a nyakán oly mély volt, mint csak a tör keresztvasa engedé, de üteret szintugy nem talált, mint egy másik a karján, s egy harmadik, mely szive mellé furódott. A hozzá közel álló örök egész éjen át a fájdalomnak egy rázkódását, egy nyöszörgését sem láták, sem hallák e szörnyü mütét alatt a vasakaratu férfiun.

Ha kezét vérvesztés következtében beállott ájulás meg nem lankasztja, halálig marczangolta volna magát. Orvosi szerek visszahozák az eszméletet; de a kivégeztetést tátongó nyaksebe miatt el kellett halasztani.

A segélyre hivott orvosok egyike, egy nagyhirü egyetemi tanár, megkérdeztetvén, kijelenté, hogy a kivégeztetést a sebek miatt végrehajtani nem lehet, de nem is szükséges: a beteg életereje a nagy vérveszteség miatt kimerült, s néhány óra mulva magától kialszik. De az illetöknek volt rá gondjuk, hogy a halál ki ne ragadja kezeikből idő előtt boszuáldozatukat. Egy katona-orvos utasitást vett, hogy izgató szerekkel nehány órára hosszabbitsa meg a kialvó életet.

Batthyányt a nagy vérvesztés következtében többször beállott ájulásból az izgató szerek mindannyiszor eszméletre hozták. Midön tudtára adaték, hogy nyaksebe miatt kötél helyett golyó vetend véget életének, szinte vidámmá lett. A tör iránt kérdöre vonatván, válaszolá: „Én az istennel és az emberekkel leszámoltam; válaszolni többé senkinek sem tartozom.“ Öt óra után a vesztöhelyre vezettetvén, a katona-orvos segélyét, ki öt bágyadtságában támogatni akará, visszautasitotta, s az öt kisérő franczia papnak mondá: „Tisztelendő ur, adja karját; nem akarnám önnek egy ájulás látványát megujitani; de oly gyönge vagyok, hogy lábaim alig birnak.“

A papra támaszkodva, egy gránátos osztálytól képezett kisérettel jelent meg a téren. Járása, bágyadtsága daczára is szilárd vala. A tömegen keresztül haladva, mely öt hosszában hódoló üdvözlettel fogadá, vizsgahető járásán, s csak arczának hatványozott halványsága tanusitá kimerültségét.

Elérkeztek a kivégzés helyére, mely ma is akkori alakjában látható. Az Uj-épület északi oldalán, mely a fapiaczra néz, a ma is fennálló korlát mellett, hol egy sor akáczfa látható, két fa nagyobb távolra áll egymástól a többinél. E két fa köze volt a kivégzés helye.

Az itélet fölolvasása után, mig a kisérő pap egyik s a katona-orvos másik oldalra távoztak a gróf mellöl, kinek szemei beköttettek, a felállitott katonaság sorai megöl öt vadász lépett ki, töltött fegyverekkel s elfoglalta helyét szemben az elitélttel. Ez, féltérdre bocsátkozva, leemelé ezüsttel himzett kék házi sipkáját s mennyire csak aléltsága engedé, hangosan kiáltott: „Éljen a haza! Allez, Jäger!“

Ez alatt a vezénylö tiszt is jelt adott. A jel, elöleges utasitás szerint hangos vezényszó helyett csak a kivont karddal való intésből állott. Az első intésre az öt vadász közül három előbbre lépett alig két lépésnyire az elitélttöl; a másodikra czélzott; a harmadikra eldördült a hármas lövés. Egyik golyó a homlokba, kettő a mellbe fúródott. Az áldozat alig egy percznyi halálküzdelem után, hátrabukott.

Képünk, melyet egy *pár szemtanu részletes eléadásai és utasitásai után művészi kéz készitett*, egészen hü fogalmat nyujt a gyászos jelenetről s az egész csoportozatról.

Gr. Batthyány Lajos kivégeztetése, 1849. okt. 6.

Egy franczia utazó déli Magyarországról.

V.

A zágrábi akadémia. Strossmayer.

„Megérkezésem napján“ — folytatja Perrot — „ebéd után, egy jó barátommal kirándultam a horvát érsek-primások gyönyörü parkjába, mely Zágráb környékének legszebb és legérdekesebb pontja s a horvát főváros lakóinak legkedvenczebb mulató helye. E szép kert, alapitója után leginkább *Maximir-park* név alatt ismeretes, de *Giourgevatz*-nak is nevezik azt jelenlegi birtokosa, Haulik György érsek és bibornok nevéről.*) Zágráb kapuitól csak mintegy két kilométernyire feküdvén, a Maximir-park a legszebb sétányok egyike, melylyel egy város dicsekhetik. A kertet valóságos rengeteg erdőből mérték és hasitották ki; s épen ezért a helyett, hogy — miként más helyeken majd mindenütt — holmi apró-cseprő bokrocskákat vagy fonnyadó gyeppázsit közepette csenevésző facsoportozatokat látnánk ott, az egész parkban a legsudarabb szálas fák üditő árnyában sétálhatunk, melyek Fontainebleau-t vagy Compiègne-t juttatják eszünkbe. Aztán a közelben erdőboritotta hegy is van elég; az irtásos helyeken ügyes csinnal épitett kioszkokból a szem egy kellemes völgy hosszában, melyet már a havasi vidékek üde zöldje borit, oly örömest elmereng a sűrü erdőségek titokszerüen homályos, de mégis oly kedves zöld bársonyán; mig más oldalról igen szép kilátás nyilik a városra és annak főbb épületeire. A park szépségeit még azoknak a tarkabarka pásztorkunyhóknak, pagódáknak s egyéb haszontalan csecsebecséknek sem sikerült elrontani, melyekkel a diszes kert különböző pontjait az érsekek kissé barock izlése a szó szoros értelmében behinté, annyira elrejti azokat a szőlővesszők és folyondárok sűrü lombozata, melyből imitt-amott nehéz aranysárga szőlőfürtök kandikálnak ki, kemény próbára tevén a nyalánk sétálók állhatatosságát, kik pedig szivesen csipkednek le azokról egy-két szemecskét.

„A park bejáratánál, a nagy cserfák hűs árnyában, egy kávéház is van, hova Zágráb lakói sörözni, vacsorálni és zenét hallgatni örömest ki-kirándulnak, mikor tehetik. Tele van e hely, miként nekem mondották, minden szép tavaszi és nyári estén majdnem éjfélig; de minthogy jelenleg a nemesség s a magasabb rendü polgárság falusi birtokain tanyázik, a park majdnem egészen el van hagyatva. Csak nehány tisztet, hivatalnokot és kisebb kereskedőt láthatni most itt. Különben itt most mindenkinek vidám és barátságos arcza és kinézése van; ugy veszem észre, hogy az élet nagyon kellemes lehet Zágrábban. Ezt csak a horvát *engesztelhetetlenek* nem akarják elhinni, kikkel Strossmayer ur ajánlata folytán megismerkedtem és beszélgettem. No de hagyjuk a politikát!

„A parkból Zágrábba visszatérve meglátogattam Raczky kanonokot, a zágrábi akadémia elnökét, azon egyéniségek egyikét, kiknek Strossmayer püspök engem különösen ajánlott. Vele beszélgetvén csak elbámultam a buzgóság fölött, melylyel az egész tartomány a tudományok e központjának, az akadémiának, megalapitásához járult, e társaság megteremtéséhez, mely a délszlávok első tudományos intézete lesz. Strossmayer püspök azonnal fölajánlott 50,000 forintot; mások is, tehetségökhöz képest, hasonló nagylelküséggel adakoztak a szent czélra. Az akadémiának azt a szép házat, melyben ma üléseit szokta tartani s folytonosan gyarapodó gyüjteménytárát elhelyezé, egy gazdag birtokos ajándékozta. Némelyek könyveket hagynak, mások képeket, régiségeket, érmeket és természetrajzi tárgyakat ajándékoznak a muzeumnak, mely most van alakuló félben az akadémia felügyelete alatt. Az akadémia és elnöke tele van ifjui tűzzel; máris érintkezésbe tették magukat Európa tudós testületeivel s eddigi fennállásuk egyetlen évében 5 nyolczadrét kötetü emlékiratot adtak ki, továbbá készülőben vannak: a szláv történelem kiadatlan emlékeinek egy ügyes összeállitásu gyüjteménye, egy *Corpus juris slavici*, népszerü dalok és költemények gyüjteményei, melyek még most csak kéziratban olvashatók, s végre több régi ragusai költő munkáinak gondos kiadásai stb.

„Az akadémia jelenleg 32 rendes tagból, egy elnökből, két titkárból és egy pártfogóból (protecteur) áll. Avégett lévén alapitva, hogy a délszlávok összes értelmi tevékenységét magában öszpontositsa, e tudományos intézet négy szakaszra oszlik, melyek majdnem a mi (a franczia) Institutunk osztályainak felelnek meg: 1. Történelem és nyelvészet. 2. Bölcsészet és jog. 3. Mathematikai és természettudományok. 4. Szépmüvészetek.

„Az akadémia jövedelmei elég jelentékenyek arra, hogy a szükségeseket meg lehessen szerezni általok. Az alaptőke 200,720 forintból áll. Az alapszabályok egyik igen eszélyes intézkedése nem engedi, hogy évenként a jövedelmek négy ötödénél többet elköltsenek; az ötödik ötödöt mindig a tőkéhez csatolják.

„E hasznos intézet üdvös befolyása máris érezhetővé lett még a távolban is. A felvilágosult bolgárok hozzá fordulnak és rá bizzák szülemleni kezdő irodalmuk érdekeit... Nehány bolgár könyv, nevezetesen a népies és nemzeti dalok egy pompás gyüjteménye, melyet a Strossmayer költségén adtak ki, már meg is jelent Zágrábban. Reméljük, hogy az akadémia különös figyelmet forditand a a délszlávok elárvult nemzetiségére. Hisz talán ez is ki fogja érdemelni magának az európai polgárosultságot. . . .“

Nem lesz érdektelen még a franczia touristának nehány megjegyzését a hiressé vált Strossmayer püspökről ide igtatni. Strossmayer, a mint látszik, mindenütt feltünővé tudja tenni magát. Itthon mint hirneves panszláv, Rómában mint a pápai csalhatatlanság egyik leghatározottabb ellensége lett nevezetessé. Minden félreértés kikerülése végett helyén valónak látjuk jó előre megjegyezni, hogy valamint sok más dologban, ugy különösen Strossmayer püspököt illetőleg sem érthetünk mindenben egyet utazónk véleményével. Ő a délszláv élet és viszonyok alapos tanulmányozása mellett is imitt-amott szembeszökő egyoldaluságot árul el, főképen hazánkat, nemzetünket és kormányunkat illetőleg. No de halljuk őt magát:

„Midőn a püspöki rezidencziába lépünk, hol aranyozott rézpánczélokba öltöztetett és czifra paszomántokkal boritott *pandurok* fogadnak bennünket; midőn felhaladunk a széles lépcsőzeten, hogy végig járjuk a termek hosszu sorait, melyeknek falait olasz — s még pedig imitt-amott igen szép — festmények boritják, lelkünk valóban szerfölött élénk benyomást érez, melyet azonban korántsem enyésztet el és kisebbit meg a házi ur arcza, testalkata – szóval egész külső megjelenése. Strossmayer püspöknek — ki most 54 éves — igen előkelő arcza van: a nagyszerü keret pedig nagyon jól illik egyéniségéhez. Ez egyéniség pedig személye méltóságánál fogva csak emeli mind e gazdagságot s mind e sok csillogó külfényt. A püspök homloka széles és magas, tekintete élénk, de szelid, orra ritka finomságu, szája szintén finom metszetü s kissé ironikus. Elfogadási modorában és bánásmódjában van egy kevés hizelgő, miként ezt egyházi férfiaknál gyakran találjuk; de azért minden mozdulata mégis nemes, mérsékelt és komoly marad. Azonnal észrevehető, hogy e férfi megszokta magát mindenfelőlről mély tisztelettel környezve látni; senki sem közeledik hozzá a nélkül, hogy kezeit megcsókolva mélyen meg ne hajolnék, de ha vele nehány perczig csevegtünk, azonnal észrevehetjük, hogy mind e külső czeremoniákat csak annyiba veszi, a mennyit valóban érnek, és hogy több gőg van benne, mint hiuság és többet ád a valódi tiszteletre, mint a magas méltóságra.

„De leginkább délután, mikor magánosan sétálgattunk a lakához tartozó diszes parkban, akkor volt alkalmam Strossmayer püspököt a maga egész valóságában becsülni tanulni. Annyi bizonyos, hogy ha a körülmények, melyek oly gyorsan emelték őt e magas állásra, ezután sem szünnek meg őt szolgálni, egyike lesz azoknak az embereknek, kik nagy szerepre vannak születve. Élénk, tudnivágyó és emelkedett szelleme s egyszersmind szenvedélyes és buzgó lelke van, melynek a természet mindazt megadta, mire szüksége lehet, hogy hathasson azokra, kik hozzá közelednek, hogy elcsábitsa és fölizgassa őket, s végre hogy pártjának feje és vezérszónoka lehessen. Hirnevének és szerencséjének első kezdetét elragadó ékesszólásának köszönheté. Egy eszéki, polgári családból származott s tanulmányait Pesten, később Bécsben végezte, honnan mint a diakovári papnövelde tanára került vissza. Kevéssel 1848 előtt Bécsbe hivták udvari papnak; itt gyorsan haladott előre. Miként nekem beszélték, Ausztriában még ma sincsen hozzá hasonlitható prédikátor, ki ugy tudjon szónokolni szlávul és németül, mint ő. S ezt én hiszem is. Sétánk alatt egészen föllelkesült, mikor elbeszélte, hogy mennyi mindent tett „nemzetéért“ — miként mondani szokta, és a mikor nekem terveit, vágyait és reményeit fejtegette s az akadályokat, melyekkel azok találkoznak s a tévelyeket és előitéleteket, melyekkel azok összeütközésbe jöttek, mind elősorolta. E beszélgetés közben, a nélkül hogy csak egyszer is emphasisba vagy szavalásba esett volna, valóban szónok volt; minden csodálatosképen segité őt eszméi hű tolmácsolásában: szemei, melyek ragyogtak; élénk s nemes tagjártatása; erőteljes és helyesen hangsulyozott hangja és beszéde s végre áradozó, de mégis szilárd és szerencsésen szinezett képekkel bővölködő nyelve. Templomban vagy gyüléseknél ékesszólásának hatása roppant nagy lehet.“

De ne kövessük utazónkat kissé tulzó magasztalásaiban. Látszik, hogy franczia; ha már egyszer hozzá fogott a lelkesüléshez, nem igen tud megállni fele uton. S ne kövessük őt különösen azért se, mert ismét a politikába kapott s franczia enthusiasmussal, de szintoly egyoldaluan is beszél a „szegény elnyomott délszlávok jogairól, törekvéseiről és reményeiről“. Miután Perrot Strossmayernek főképen az utóbbi évek alatt fontossá lett politikai szerepléséről leirja s a Magyar- és Horvát-Tótországok között századok óta fennálló kapcsolati viszonyt meglehetős részletességgel ismerteti, emigy folytatja tovább a püspökről irt vázlatait:

„Egyébaránt a püspök tevékenysége a politikán kivül is találhat magának elég tágas mezőt a püspökség roppant birtokainak rendszeres kezelésében. E birtokok, miként nekem többen mondották és hiteles adatokból kimutatták, mintegy 150—250,000 forintnyi jövedelmet hoznak be. Ha semmiféle részt nem vehetne is a közügyek kormányzatában, már csak e kedvező helyzete is roppant befolyást biztosit számára, melyet nem is mulaszt el Horvátország javára érvényesiteni.

„Ha egy napot Strossmayer püspöknél töltünk el, sokkal jobban és világosabban felfoghatjuk mindazt, a mit a régibb idők történeteiből az előbbi század német és franczia fejdelempüspökeinek csillogó feudális életéről és hatalmáról olvastunk. Mindennap egyszer ugy mint máskor, délben ugy mint este, 20—25 ember eszik a püspök asztalánál; ott láthatjuk, a jövő-menő vendégeket nem is számitva, kik pedig soha sem hiányoznak, a püspökség orvosát, a székesegyház papjait, a püspöki szeminárium tanárait, egy bécsi épitészt, ki a főtemplom körüli munkálatok felügyelője, egy festőt és egy szobrászt, kik Friaul-ból valók s Bécsben tanultak, s kik a templom hajóját, oltárait és portáleit fogják földisziteni. Tanáraival és kanonokjaival Strossmayer horvátul beszél s olykor-olykor, hogy én is követhessem a társalgás folyamát, a latin nyelvet is használta; az egyházi férfiak Ausztriában szemináriumi tanulmányaiknál még mindig a latin nyelvet használják, melyet igen folyékonyan beszélnek. A bécsi épitésszel a püspök németül beszélt; velem hol németül, hol franczául. A franczia nyelvet, melyet folyékonyan olvas, valamennyi általa tudott nyelvek között legkevesebb könnyüséggel beszéli.

„A püspöki lak körül vannak csoportosulva szétszórtan a püspöki szék tartozandóságai, egy papnövelde, egy apácza klastrom, egy kórház, a káptalani kanonok lakházai; továbbá a mezei munkákhoz szükséges épületek, istállók, melyekben mintegy 60 ló, 80 fejős tehén van; ezeken tul roppant nagy szénás és gabona csürök. A püspök 20 falu földeit birja, melyek 12 parochiát képeznek.

„Diakovárt, a mint látszik az egész helység összes élete a püspöki lak körül van öszpontosulva. Ez már igy is elég nagyszerü, hát még ha elkészül mellette az a kolosszális templom, a melynek Strossmayer már évek óta megkezdette épittetését. Roppant nagy, román izlésü kupolás templom lesz az; belsejét freskó-festményekkel fogják disziteni, melyeket a püspök Overbeck rajzai után akar készitteni. Az egész nagyszerü mü a legalsóbb számitás szerint is egy millió forintba fog kerülni. Hanem e roppant összeg is aligha elég leend, ha a jelenlegi püspök bevégezheti müvét, vagy utódának is oly kiváló érzéke és izlése lesz a nagyszerüség iránt

„Ha majd a templom elkészül, Strossmayer egy püspökmegyei könyvtárt szándékozik mellé

---

*) Haulik bibornok igen vén korában halt meg, nem sokkal azután, hogy Zágrábot meglátogattam. A zágrábi érseki szék majdnem két év óta üresedésben van; Horvátországnak nincsen primása. A horvátok Strossmayer püspököt ohajtanák ez állomáson látni, a magyar kormány azonban veszélyesnek tartja őt szláv hazafiságaért, és ma, tekintve az állást, melyet Strossmayer a pápával szemben elfoglalt, valószinü, hogy ha kinevezné is őt a császár, a szent szék nem fogná megerősiteni e választást.

Perrot jegyzése.

16-ik szám. Tizenhetedik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, április 17-én 1870.

Előfizetési föltételek: a Vasárnapi Ujsag és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — **Csupán Politikai Ujdonságok**: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési dijak, a **Vasárnapi Ujsag és Politikai Ujdonsagokat** illetöleg: Egy négyszer hasábzott petit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszor- vagy többszöri igtatásnál csak 7 krajczárba számittatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad **Bécsben: Oppelik Alajos**, Wollzeile Nr. 22. és **Haasenstein és Vogler**, Wollzeile Nro. 9. — **Bélyeg-dij**, külön minden igtatás után 30 ujkrajczár.

Gróf Batthyány Lajos sirja.

A feltámadás előestéjén, mikor a hivő világ a szent sir pitvarába zarándokol, hogy lássa a követ, mely másnap hajnalra elmozditandó lesz, s hallja az élet igéjét, mely a legyőzött halálról és a fulánkjától megfosztott koporsóról zeng diadaléneket, husvét szombatja estelén, husvét-vasárnap reggelén, mi is egy sirboltba vezetjük olvasóinkat, hol ha nem is egy világra s egész emberiségre szóló igazságnak, de a nemzeti szabadságeszmének meggyilkolt vértanuja fekszik, mig fölötte az eszme már uj életre ébredett.

A ferenczíek pesti szerzetházának sirboltja ez, melynek belseje im, a Vasárnapi Ujság olvasói előtt föltárul; azon sirbolté, mely a vallási kegyelet s hazafi hüség kettős závárával rejtegette s őrizte, az 1849-diki év gyászemlékü október 6-dikán, az Uj-épület mögötti téren elvérzett gr. Batthyány Lajosnak, az első magyar miniszterelnöknek halttestét; s őrzi, a titok lepattant pecsétje alól föloldva, még egy kevés ideig, mig t. i. a földi maradványok, a nagy halotthoz és a nemzeti kegyelethez méltó módon, egész

Gr. Batthyány Lajos koporsója a ferenczíek sirboltjában.

ünnepélyességgel fognak a köztemetőbe átszállittatni.

A jelen év fordulatakor penditette meg a Pesti Napló szerkesztősége azon eszmét, hogy Batthyány Lajosnak ünnepélyes temetés adassék, mi tőle halálakor, a lesujtott s vére-vett nemzet ama gyásznapjaiban meg volt tagadva; s egyszersmind emlékkövére is gyüjtést inditott s aláirást nyitott meg.

Az ünnepélyes temetés ügyét Pest főváros képviselő testülete vette kezébe, s intézésével egy kebeléből kiküldött bizottságot (Királyi Pál elnöklete alatt) bizott meg, melynek első teendői közé tartozott érintkezésbe tenni magát a nagy halott özvegyével s gyermekeivel, megállapitani a halttest hollétét, majd azonosságát, azt átvenni saját őrizete alá, s készen tartani az ünnepélyes áthelyezésre, a köztemetőnek e végre kijelölendő valamely alkalmas pontjára.

A vértanui halált szenvedett halttestnek hollétét egész bizonyossággal csak a legközelebbről érdekelt család, jelesen az elhunyt nak magaslelkü özvegye, — és azok tudták, kik azt s hollétének titkát husz nehéz éven át oly hiven megőrizték: t. i. a ferencziek pesti szerzetházának főnöke s szerzettagjai.

Lapunk folyó évi 14-ik számában, a halttest fölvételét, ugyanazonossága megállapitását, uj koporsóba áthelyezését leirtuk ugyan már; de az egész ünnepélyes cselekvényről fölvett jegyzőkönyvnek is szerencsések levén birtokába juthatni, a nagy érdekü okmányt mai számunkban közöljük.

S most engedjék meg olvasóink, hogy az enyészet lakának, mely azonban a halhatatlanság folyosója, belsejébe vezethessük.

Nehány meredek lépcső vezet le a sirbolt-üregbe; a lépcsők alján egy szent kőszobra áll őrt, mintha őrizné a halottak álmait, hogy élők látogatásai a külvilágból ne háborgassák, s alkalmatlan lépések zaja ne verje föl a mély csöndességet.

Leérve, meglehetősen szük s csak nehány lépésnyi üreg nyilik még szemeink előtt. A kripta egész belseje ez, falain körüskörül befalazott fülkék látszanak, egymás fölötti sorokat képezve; e fülkék mindenikében egy-egy koporsó van, s a siri lak száját kőlap zárja el, melyre a benne nyugvónak sir-irata van vésve. Az irást itt-ott ráaggatott koszoruk takarják, a szeretet s kegyelet hozományai, a halál évnapján, vagy alkalmilag a halottaknál tett szomoru látogatáskor.

E fülkék között az alsó sorok egyikében van az, hol Batthyány Lajos gróf haltteste husz évnél tovább feküdt. Szük sirja szája nyitva áll most, s képünkön két szerzetes atya ugy áll, égő fáklyával, hogy annak fénye épen bevilágit a setét torokba, hol a hü és nagy magyar örök álma egy perczenetét átszúnyadta; mert az a husz év, nemcsak a teljes örökidőhöz, hanem ahhoz képest is csak egy percz — a meddig a Batthyány Lajos neve élni fog a történetben s az emlékezetben. A kibontott üreg mellett a földre van támasztva az a kőlap, mely husz évig azt elzárva tartotta. Eredetileg csak három betü volt reá vésve: *G. B. L.*, az is befelé forditva, hogy csak az éj s az isten szeme lássa, — áruló emberek meg ne olvashassák. A kik tudták e három betüt a kőlap belső oldalán, azok nem árulták el; az eltemetett nője volt, — s a papok, kik sirboltjuk titkát, mely a haza titka volt egyszersmind, hiven megőrizték.

Most már nem titok. A koporsó (nem az eredeti, mert az összeomlott; Magyarország első dynastái egyike, egyszerü fenyőfa koporsóban aludt 20 évig) hanem az uj, érczkoporsó ott áll most, egyszerü ravatalon a sirbolt-üreg közepén. A ravatal lábánál nehány koszoru fekszik; a szeretet kezе tehette csak oda; a nemzet hálája majd el fogja halmozni koszorukkal a mausoleumot, a kerepesi-uti temetőben. Hat magas templomi gyertyatartó, roppant viaszgyertyákkal, áll a koporsó mellett. Igy állnak kisértetes világgal, egy ismeretes képen, a meggyilkolt Hunyadi László fölött is, a lobogó gyertyák....

A koporsó fejénél magas feszület áll; róla a világ Megváltója, a legnagyobb martyr tekint szeliden alá arra a martyrra, ki a koporsóban fekszik.

S az egész komor kép fölött a kripta örökégő lámpája függ le a menyezetről, mint e setét élet homályai fölött a hit csillaga, hintve a ködökön át biztató világát.....

—*á—r*—

Jegyzőkönyv,

felvéve szabad királyi Pestvárosában, a szentferenczrendiek templomának sirboltjában, egyezer nyolczszáz hetvenedik évi márczius hó huszonkilenczedik napján, délutáni négy órakor, Istenben boldogult *gróf Batthyány Lajos*, Magyarország első miniszterelnöke itt nyugvó földi maradványainak a pestvárosi kerepesi köztemetőbe leendő áthelyezése iránt, Pestvárosa közgyülése által, annak 1870. évi január hó 21-én 2743, és azon évi márczius hava 9-én 8549. szám alatt kelt határozatával kirendelt bizottmánynak 1870. évi márczius hó 27-kén jegyzőkönyvbe foglalt megállapodásához, és Pestvárosa tanácsának, ezen helyeslő tudomásul vett megállapodásra, azon évi márczius hó 29-én 9781. szám alatt hozott végzéséhez képest: Királyi Pál országos és pestvárosi képviselő elnöklete alatt, Thaisz Elek városi főkapitány, Flór Ferencz városi tiszti főorvos, mint tanácsilag kiküldött hatósági képviselők, — Elemér, mint néhai gróf Batthyány Lajos fia, s a Batthyány család képviseletére hatóságilag meghivott tanu; — továbbá Aul József, Becker Károly, Zettner Károly, Fuchs Ignácz, Hirsch Sebestyén, Sztupa György, Schmiedlechner György és Wimmer Antal pestvárosi képviselők és bizottmányi tagok, végre főtisztelendő Piri Cyrill szt.-ferenczrendi ez időszerénti perjel és tisztelendő Dostal Gaudencius és Fritz Erhardus szt.-ferenczrendi szerzetesek jelenlétében, néhai gróf Batthyány Lajos fentmaradt tetemei ugyanazonosságának megállapitása tárgyában.

Fennt megnevezett tiszti személyek, bizottmányi tagok és a Batthyány család képviselője a meghatározott napon és órában a szt.-ferenczrendi barátok templomi sirboltjában megjelenvén, s a történendőkről eleve értesitett perjel és kisérete által teljes egyházi szertartásos diszben fogadtatván, ezzel együtt az ünnepélyesen megvilágitott sirboltba léptek, a hol is, a rendi perjel által néhai gróf Batthyány Lajosnak földi tetemeit rejtő sirbolt megmutattatott.

E sirbolt, a sirüreg keletészaki részében, az üregsorozatok földszinti vonalában találtatott elhelyezve s helyét egy vörös márványtábla jelzé, melyen aranyozott betükkel e felirat: „1849-ben Oktober 6-kán, az Urban elhunyt G. B. L. Áldás és béke hamvaira“ volt olvasható.

A nagy halott nyugvóhelye ekként megállapitva lévén, s a sirbolt felbontatván, egy a fejvégével kifelé néző fakoporsó tünt elő, melyet végre, hosszasabb kőmives-munka után sikerült kifejteni s az üregből előhuzni; de ekkor egészen szétomlott, és a deszkadarabok eltávolitása után egy a végenyészet határához közeledő, egészen korom feketeségü hulla-maradványt tüntetett elő, a nélkül, hogy a mumiaszerü test, természetes fekvő helyzetében megzavartatott volna.

Az egész hulla-maradvány posztókelméből készült ruházatba volt öltöztetve. — Egyes részeit illetőleg még tisztán meg lehetett különböztetni, a jelenvoltak emlékében élő dús szakált, természetes vereses-barna szinezetével; — továbbá az alsó állkapocsban előtünő metszfogakat, végre a magas domboru homlokot, egészen kopasz fejtetőt és a szakálhoz hasonló szinü hajzatot a két halántékon és a koponya hátsó felén. Sőt a homlokcsont behorpadt balfelén, a horpadás szélén, egy határozottan simaszélü $^3/_4$-ed hüvelyknyi átmérőjü, félkör alaku rést is lehetett látni, mely egész valószinüséggel a koponyába hatolt golyó által okoztatott.

A szintén megfelelő hosszúsággal biró tetemek egyéb részein, daczára a gondos kutatásnak, egyéb megjegyzésre méltót nem lehetett felfedezni.

A jelenlévők, a hulla-maradványok ezen megtekintése után, azokat egyhangulag *gróf Batthyány Lajos személyével, és pedig minden kételyt kizárólag ugyanazonosoknak találván*, és ebbeli meggyőződésüket ünnepélyesen kijelentvén, a hamvak a régi fakoporsóval, nagy gonddal, s minden rázkódás elkerülése mellett, egy, e czélra készen tartott érczkoporsóba helyeztettek, mely lezáratván, hosszában és szélességében egy szalaggal keresztül vonatott, s a szalag végei négy pecséttel, és pedig Pestvárosa törvényhatósága, a ferenczrendiek, gróf Batthyány Elemér és Királyi Pál bizottmányi elnök pecsétjével megerősiettettek.

Ezek után a zárda perjele a hamvakat, a szokásos egyházi szertartások mellett beszentelvén, s a dicsőült gróf lelkének üdvéért imát mondván, egy alkalmi beszédben kiemelte azt: miszerint a szerzet, engedve sz. k. Pestvárosa törvényhatósági határozatának, nehéz szivvel s fájó érzettel válik meg e drága hamvaktól, melyekhez a nemzet legmagasztosabb és egyszersmind leggyászosabb emlékei fűződnek, s melyek mint a haza s annak szabadságáért vértanui halállal kimult nagy hazafi földi maradványai, 22 éven át, a kolostor drága és féltett kincsét képezték.

Felemlité, hogy a szabadság harczának lezajlása után, a nemzetre bekövetkezett gyászos emlékü korszakban, szemben az uralkodott önkénynyel, a szerzet e kegyelt hamvakat, a haza és nemzet iránti kötelezettség és saját hazafiui érzeténél fogva hiven megőrizte, s ha most, hódolva a nemzeti közérzület óhajának, meg is kell nyugodnia abban, hogy a dicsőült gróf földi maradványai másutt tétessenek örök nyugalomra, s a kolostor azon tiszteletben a nemzeti vértanu porait ereklyeként őrizhetni, továbbra is nem részesülhet, szent kötelességének ismerendi méltóképen megjelölni a helyet, hol a halhatatlan emlékü gróf porai nyugodtak, s megörökiteni a sirt, melynek hantjait a nemzet Clioja a honfibánat legkeserübb könyüivel áztatá, s kéri a bizottmányt, eszközölné ki azt: hogy a szerzetnek, emlékezetül a mai ünnepélyes cselekményre, az arról szóló jegyzőkönyv egy példánya történelmi okmányként a kolostor levéltárába leendő elhelyezés végett kiadassék, a gyászünnepély megtartásakor pedig, a szerzet tagjainak a gyászmenetnéli részvétel megengedtessék.

Erre Királyi Pál bizottmányi elnök, a szerzetnek a dicsőült gróf földi maradványainak megőrzése körül, a nemzeti vész és megpróbáltatás nehéz napjaiban is, törhetlen honfiui érzettel és kegyelettel párosult magatartásáért Pestvárosa nevében köszönetét nyilvánitotta s megigérte, hogy Pestváros közgyülését felkéri, hogy a rendi elnök által fönebb előterjesztett kérelem teljesitését elrendelni sziveskedjék, felkérvén egyszersmind a szerzet jelenlévő tagjait: hogy a nagy halott tetemeit, ünnepélyes elszállittatásuk napjáig, az eddigihez hasonló hiv és lelkiismeretes gondozásban részesitsék, — mely gondozást a perjel szerzetes társai nevében is, továbbra is hiven teljesiteni igérte.

Végre miután elnök a bizottmány tagjait jelen eljárásukról felvett jegyzőkönyvnek hitelesitésére és aláirására felszólitotta, a küldöttség — jelenlétének czélja véget érvén — eloszlott.

A bizottmány kiküldetésének eredményéről szóló jelen jegyzőkönyvet a tiszti főorvos által felvett lelettel együtt a t. városi tanács utján sz. kir. Pestvárosa közgyüléséhez azon kéréssel terjeszti be: miszerint méltányolván a rendi perjel által szerzete nevében előterjesztett igazságos kérelmét, jelen jegyzőkönyvnek formaszerüleg kiállitott egyik példányát a kolostori levéltár részére kiadatni, nemkülönben pedig a szerzet tagjai számára a gyászünnepély menetében illő helyet kijelölni s erről a szent-ferencz-rendiek perjelét értesiteni méltóztassék.

Királyi Pál,
bizottmányi elnök.

Thaisz Elek,
főkapitány.

Flór Ferencz,
Pestváros ig. tiszti főorvosa.

Batthyány Elemér.

Jegyzette:
Barth László,
bizottmányi jegyző.

Nat. Ujs. 1870.

szükség s tőlök elszakadni csaknem lehetetlennek látszik. Gróf Batthyány Lajos ünnepélyes temetése oly széles körben mozditotta a közérzület árját s oly nagy és élénk benyomást tett mindenfelé, hogy az időszaki sajtó s átalában az irodalom csak a közönség hangulatát követi, midőn huzamosabban foglalkozik vele, mint a napi eseményekkel rendesen szokott, melyeket ma följegyez s holnap elfelejt ismét.

Mai képeink két legkiválóbb művészünk ónjától eredtek, s művészi becsük, azt hiszszük, a tárgytól nyert érdek nélkül is reájok vonná a figyelmet.

Egyik az ünnepélyes gyászmenetet ábrázolja, a mint az jun. 9-én d. u. a kerepesi-uti temetőbe ért. A másik kép a temetőben a lezárt sirra vet pillantást, a temetés befejezte után, junius 9-kén, este, vagy inkább az éj beálltával. A tömeg egészen szétoszlott már, hisz a temető fái az éj árnyaival népesedtek meg s felhői között a teljes hold is fenn ragyog már. Fényét a sirt lezáró kőlapra veti, hol csak nehány hű meghatott s tiszteletteljes csoportozata látható. A kerepesi temető legemeltebb pontján (hol ezelőtt a kereszt állott), van a sir, most még csak a hármas sima kőlappal fedezve, melyre a tisztelet és kegyelet két zöld babérkoszorut helyezett. Ide fog jőni a mauzoleum, mely Batthyány Lajos hamvai nyughelyét méltóan jelölendi meg, mint remélni lehet: művészi alkotás, a helyhez s a nagy halotthoz egyaránt méltó emlékmű.

A pont, honnan a művészi felfogásu és kivitelü kép fölvéve van, a temető keleti oldala, honnan a holtak városán át az élők városára, s tovább Buda felé száll a tekintet; a budai hegyek egy kis része látszik a távol és az est ködében félig elmosódva. A fák között a temető középutján lehetne végig tekinteni, ha az éj árnyai setétre nem kárpitoznák a kilátást. A sirkövek márvány sora fehérlik egy vonalon, mint a csatatéren az elesettek csontjai, a hold kisérteties fényében.

Mily megdöbbentő a temető képe, az éj rémes világitásában. Mind a ki élt, kicsiny és nagy, boldog és boldogtalan, jó és gonosz, nemes és aljas — itt sorban, egymás mellett alszik és porlik. Egy nagy éj borult valamennyire s egy közös rejtély födi mindnyáját. A hit világa, mely sirjaik felett lebeg, nem határozottabb, mint a hold reszkető, sejtelmes fénye a temetőn s a falombok ingó árnyai nemis hasonlitnak a kétségekhez, melyek lelkünket a sirok közt környezik.

De ha ott, hol vegyest porlik kicsiny és nagy, hatalmas és jelentéktelen, egy oly sziv fölött állunk meg, minő Batthyány Lajos-é, kételyeink csodálatos világosságot nyernek. Hogyan? — kiáltunk föl, — ha mindennek vége csak a temető, a porladás és a megsemmisülés: akkor e törvény alól nem lehet kivétel, akkor az oly agy, oly sziv, oly szellem is *mint ezé itt*, meg kell hogy semmisüljön! az pedig nem lehet! Nagyjainknak nemcsak szeretetünk, ragaszkodásunk s kegyelet érzésünk ad halhatatlanságot; lelkök, szivök, elméjök tényleg birja azt, — meg nem semmisülhet. Az ő sirjok felett hiszszük el, hogy halhatatlanok vagyunk s a temető csak egy rövid pihenés révpartja.

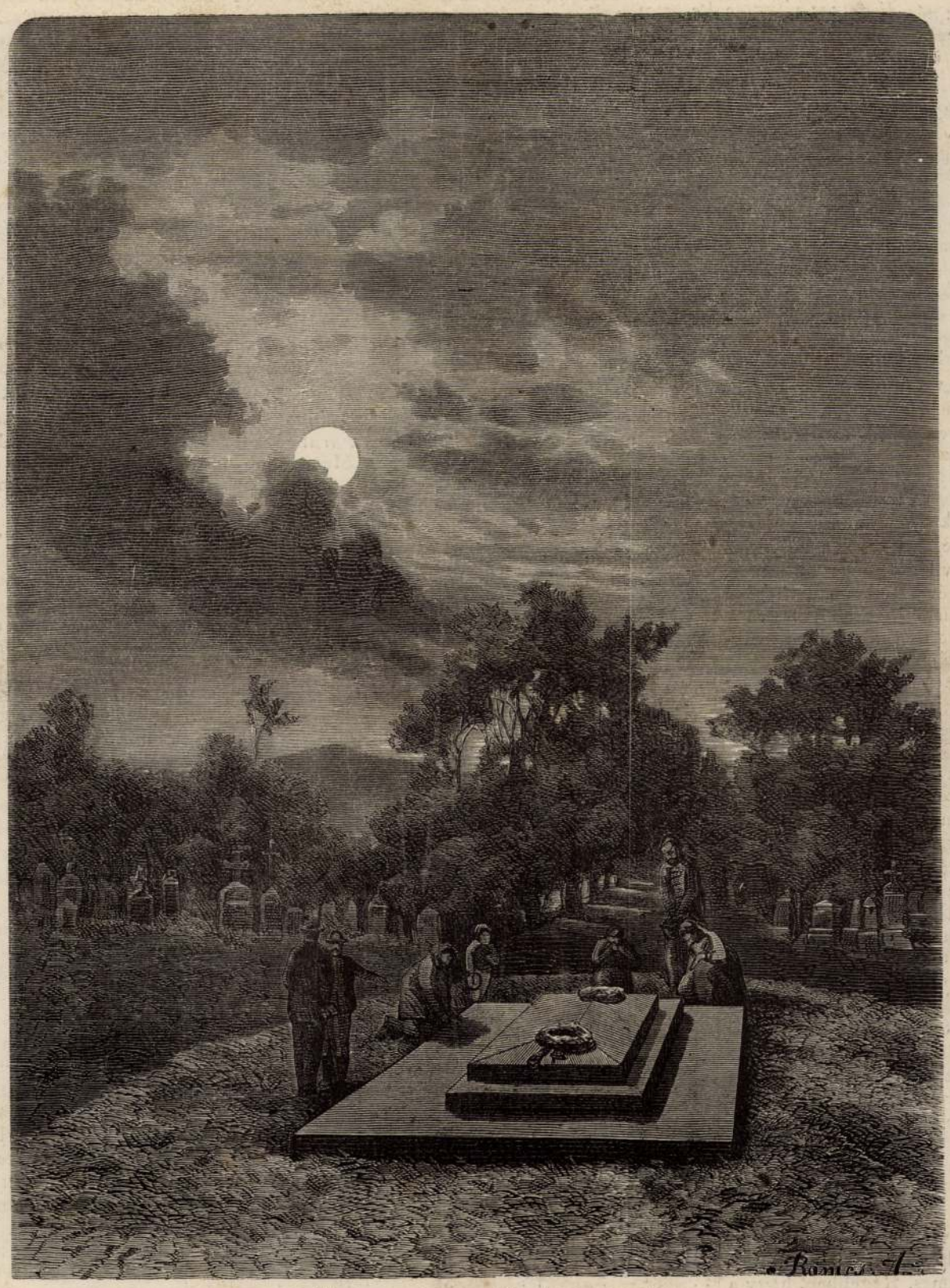

Batthyány-gyászünnepély: A temetés után.

A lélek tükre.

Az embert tekintete jellemzi leghivebben. Egy német iró szerint, minden nagy embernek van egy kiválóan sajátságos tekintete, mely kizárólag csak az ő tulajdona. S ezen, a természettől reáruházott jel elhomályositja minden előnyét, vagy egy Sokratest is némi tekintetben szép emberré varázsol át.

Példabeszéddé vált, hogy irályáról meg lehet ismerni az embert, de tán illetékesebben mondható: „a tekintetben hiven tükröződik vissza az ember.“ Minthogy azonban a tekintet a két szem tevékenységének összeredménye (a félszemü tekintetében mindig van valami félszegség), előbb az emberi szemre kell figyelmünket forditani, s csak akkor beszélhetünk magáról a tekintetről, vagy pillantásról.

Itt nagy szerepet játszik a szemöldök és szempilla is. Carus szerint a szempilla fekvésén kivül igen jellemző még a szemvágás hosszusága, a szemhéjj vastagsága, s a szőrképződés. A sok fehért előtüntető vágás epedő érzelgő jelleget mutat. A keletiek szeme hosszukás vágásra hajló, s ez ott oly szépnek tartatik, hogy ottan-ottan még a szemhéjjat föl is hasitják. A régi egyiptomi jelképes istenszem ilyen alaku. Ellenben a rövid, vagy nagyon fölmeredt vágásu szemhéjj igen állatias. Rövid és kis vágásu szempillák gyöngeségre, aluszékonyságra, szellemtelenségre mutatnak. Fontos még a szemeknek egymáshoz közel vagy távolfekvése is. — Kiváló emberek szemei átalában arányos távolságra esnek egymástól, mit az orr finom képződése idézhet elő. A nagyon közel álló szemek a majmokat juttatják eszünkbe, a tulságosan távolesők pedig az alantabb álló állatokra (ökör, ló, kutya, disznó) emlékeztetnek; az ily egyénekkel szemben, különösen ez utóbbiak szellemi fejlettségére nézve e külsőség nagyon kedvezőtlen jel.

A szemöldök szintén erősen jellegző. A vidor nyilt jellemek, melyeknél a kedély tulnyomó, magas nyilt ivezetet láttatnak; a mélyen gondolkozóknál, a szemöldök egyenes vonalu, s inkább lehajlott; a nyugtalan, hangulatjukat gyakran változtató, s heves indulatrohamra hajlékony emberek szemöldökei már nem egyenes vonaluak, hanem inkább több kanyarulatra hajlanak. Herder a szelid szemöldököt a „béke szivárványának“ nevezte, ellenkező esetben azonban a „viszály fölvont ive az, mely az égre villámot s felhőt akarna zuditani.“ Egy régi görög tudós pedig igy jellemzi a szemöldöt: „ki tudja az fejezni a kevélységet, s a lélek egy paránya lakozik abban. Igenlünk és tagadunk vele.“

A szem belső világában legelsőben is a különbféle szinezetü szivárványhártya tünik föl. Láthatunk kék, szürke, barna, sötétes, fekete, veres és tengerzöld szinü szemeket. A tiszta ég- vagy buza-virágkék csak a gyermekszemekből mosolyog, a felnőtteknél kékes-szürkévé olvad át. Egészen szürke szemet kék vegyitése nélkül ritkán találhatni. — A szőke hajuak rendesen kék szemüek, a barnák fekete szemmel kacsintanak. A fekete szemek többnyire szenvedélyesebbek, tüzesebbek, mint a kékek, melyek inkább önmegtagadók, s átolvadóbbak. Azt mondják, hogy a kék szem nemes szivet, szelid jellemet, nyugodt, bizalmas lelket tanusit. A szellemdús, bátor s vakmerő egyének többnyire ragyogó fekete szemüek. A szürke szem szilárd lelket, s daczos jellemet árul el. A világos tiszta szemfehér tiszta nyugodt életet jelez, mig a zavaros és sárgás szemfehér ellenkező benyomást idéz elő, s a kékes szemfehér, minőt a gyermekeknél láthatunk, némi szellemi éretlenségre mutat. A mélyen bennülő szemek többnyire éleslátásuak, de lappanghat azokban némi alattomosság, titkolózás is.

A nagy kidülyedt szemek állatiasak s minden kifejezés nélküliek. Jellemző, hogy a görögöknél a nagy szemcsillag részesült előnyben, ugy hogy Junót is költőik ökör vagy borju szemmel ábrázolták.

Tiszta kék szivárványhártyában lévő kis szemteke (pupilla), ha azt a szempilla csak kevéssé fedezi be, a szemnek szuró, haragvó, beható éles tekintetet ad, s heves jellemü egyént ismertet föl.

A nagy szemteke a szemnek némi benső, merengő ártatlan hűséget kölcsönöz. A nagyszem nyiltszivüséget s bizalmasságot, a kicsiny ragyogó szem okos ravaszságot, hűségtelenséget, s önzést árul el. A külső szemszögből sugáralakulag kimenő ránczok, ha ugyan azokat nem a nevetés

idézi elő, a hamis, alattomoskodó, gyanuskodó ember áruló jelei.

A szivárványhártya felső részét rendesen a szempilla fedezi. Ha a szivárványhártya egészen szabad, s az egész kör látható, a szembe a remegés borzalom kifejezése ül. A nagy öröm is láthatóvá teszi a szivárványt egészen. A lesütött szem alázatosságot, szemérmet, bátortalanságot, megfelelő arczvonásokkal pedig hidegséget, kevély gőgöt, s megvetést hirdet.

A szellemdús okos embernek, vagy a véletlenül örvendőnek, s haragra lobbant egyénnek ragyogó szemei mutatják az elrejteni nem tudott érzeményt. A harag azonban a felső szempilla leszoritása által is kifejezhető, holott ez harag nélkül is megtörténik némely egyéneknél, csakhogy az ilyeneknél a szemöldök egyetlen parányi ránczolása mindjárt észrevéteti, sőt tulozza a haragot.

A borzas szemöldök vagy szilárd, okos, vagy az alakhoz s szinhez képest zabolátlan, vad, veszélyes jellemet árul el. Ritka, alig látható világos-szőke szemöldök üres, léha embert gyanittat.

Kérdésbe tétetvén egy izben, hogy a szemben vagy a szájban van e több kifejezési erő, két franczia festő összebeszélt, hogy mindegyik fessen egy képet, melyen az egyik művész a fejet oly formán fedezte be, hogy csak a szem, a másikon pedig csak a száj volt látható. A győzelmet a szem vivta ki, mert a szemben nemcsak a szív, hanem a lélek is talál kifejezést. Ha valakit meg akarunk vizsgálni s ismerni, nem a szájára, hanem szemére téved önkénytelenül is az első pillanat.

A ki valakinek szemébe nézett, ugy látja, hogy a szemből egy kis alak mosolyog elő. Egy német tudós a pupilla nevet innen származtatja, A kis ölbeli gyermekekre gondol, kik ugy örülnek, ha anyjok kedves szemeiben, magukhoz hasonló két kis babát látnak mosolyogni. — A szemfényét innen nevezték el a latin pupa, pupulus, pupula, pupillus, pupilla név szerint, mi kis babát, kicsiny mosolygó gyermeket jelent.

Nem régiben egy amerikai orvos azon hirrel töltötte be a tudományos világot, hogy az embert bizonyos készülék segélyével teljesen láthatóvá tudja tenni. Ily eszköz már régidőtől fogva a szem, mert ez a szin elrejtett titkait is igen gyakran hűtlenül elárulja. Számos példabeszéd ugy tünteti föl a szemet mint az ember belső lényének ajtaját, a legismertebb ez „a szem a lélek tükre.“ De van több is mint pl. „tekints reám, s mondom, ki vagy, s mit tudsz.“ Szem és homlok az agy tükre. Szemnek és fülnek is van nyelve. A szem a szerelem kalauza. A szerelem a szemnél kezdődik. A szem a sziv óramutatója. A szem ablak, melyen a szivbe láthatunk, stb.

Ha a szemet a lélek tükrének, kapujának nevezhetjük; a tekintet még ennél is több, mert az már kijelentés, nyilvánulás. A kedélyállapotot egy tekintet igen észrevehetőleg kinyilvánitja. A tekintet lehet kevély, alázatos, kemény és gyöngéd, haragos, békitő, ördögi, égi, isteni; lehet gyulasztó, fagyasztó, vidám és szomoru, áhitatos és káromló. A tekintet imádkozik és káromol, sir és nevet, gyülöl és szeret, öl és éltet. A pillantás vagy tekintet csodás erejét már a régibb korban fölfedezték, s a babona történelmében fontos szerepet játszik. Van tekintet, mely bennünket rokonszenvesen érint, másik eltaszit, nyugtalanit és kinoz. Plinius beszél olyanokról, kik tekintetök által megbüvöltek, s megöltek mindenkit a kire sokáig haragosan néztek. S nevezetes, hogy az ilyen büvölők szemeiben kettős alak volt látható. Cicero szerint a kettős alakocskát visszatükröző nők tekintete nagyon ártalmas. Régebben, hogy a boszorkány meg ne büvölje a birót, az elitélt köteles volt arczát másfelé forditani. A „szemmel való megvetés“ még ma is, sőt Magyarországon különösen erősen lábra kapott hiedelem.

A „megvető szem“ nem mindig önkényes varázslat, ez néha még a legjobb embereknek is szerencsétlen sajátsága lehet. A megvető tekintetben való babonás hiedelem azonban leginkább Nápolyban van elterjedve, s ettől még a mivelt körök sem szabadulhatnak meg. Mundt Theodor szerint Nápolyban e babonás hiedelem minden körben el van terjedve, s azt hiszik, hogy megverő szemü emberek nagy befolyással vannak azok sorsára, kire reá néznek, s irtózatos pillantásuk többnyire szerencsétlenséget idéz elő. E babona eredete s kifejlődése Nápoly tájékán igen könnyen kimagyarázható. Csakugyan vannak Nápolyban oly egyének, kiknek gonosz tekintetök van, s az egész arcz a legundoritóbb visszatetszést szüli az emberben. Az ilyeneket jettatore-knak nevezik, s hogy megverő tekintetök ne árthasson, a nápolyiak magukkal különbféle anyagokból készült szarvat hordoznak, s ezen ellenszert el nem hagynák maguktól. Az előkelőbbek aranyból, ezüstből, teknősbékahéjjból készittetik ezen varázselüző szarvacskákat.

A jettatore-t nem lehet mindjárt s egykönnyen fölismerni, megrontó tekintet rejlhetik néha gyanutlan ember szemeiben is, de legbizonyosabb ismertető jele, hogy sovány sáppadt ember, hajlott orral, nagy szikrázó szemekkel, melyek a békát juttatják eszünkbe. Gyakran, hogy rettenetes szemeit elrejtse, fehér vagy zöldes szemüveget hord, s az ilyentől nagyon óvakodnak.

Ha az utczán találkoznak egy ily egyénnel, a szerencsétlenség bekövetkezett, mihelyt ez áldozatára vetette gyilkoló tekintetét. Ha azonban meglehetett előzni, s vagy az átalánosan függő szarvacskát tartották vele szembe, vagy a talizmánt kézzel utánozni tudták, még minden jóra fordulhat, s a rontó tekintet káros hatása ártalmatlanná válik. S különös, hogy a jámbor nápolyiak ilyen szemmel rontók gyanujába a papokat s barátokat veszik. Ha pappal találkoznak, ezt rosz előjel gyanánt tekintik. A hajóskapitány, ha papot lát, semmi esetre sem indul el, s képes más napra halasztani az indulást.

A legfényesebb termekben is a szekrényeken, asztalokon, mint diszmű, több szarvacska fekszik, hogy ez ellenszer mindég kéznél legyen a megrontás ellen, sőt az ablakokra is függesztvék, mert azokon is áthathat az utczán járókelő jettator szuró tekintete.

Ezzel ellentétben a rokonszenves pillanat jótékonyan hat lelkünkre. Széles felső szemhéjjak hosszu szemszőrökkel közönyös, bágyadt, merengő s epedő pillantást vethetnek. A szünteleni ide s oda nézés gyakori hunyorgatással egyesülve alattomos, nyugtalan, s nemtelen jellemet árul el, sőt igen gyakran fösvénységet jellemez. Mennél jobban rejtőzik el a felső szempilla alatt a szemszivárvány, a pillantás annál nyugodtabb, részvétlenebb, komolyabb lehet.

Csodásan bájoló a gyermek pillantása. A gyermekszem mosolyában, a tiszta menny rajzoltatik le, s gyakran e tekintet mintegy ihletettséget idéz elő. Danekker hires szobrászról igen érdekes történetet beszélnek, mely közvetlen erre vonatkozik. A szobrászt Katalin orosz czárnő fölszólitotta, hogy a pétervári templom számára egy Krisztus-szobrot készitsen. — A szobrász magamagát tul akarván haladni, sokáig töprenkodett, hogy Jézus életéből melyik jelenetet válassza ki. Sok mintát készitett, de egyik sem elégitette ki. Éjeket, napokat merengve töltött el a minták előtt. Egy délután is szomorkodva tépelődött, ölében egy kis leányka szendergett föl-fölvetve reá ártatlan tekintetét. Danekkernek nem volt gyermeke, s ez árvát kegyelemből tartotta. A gyermek elaludt, midőn egyszer a mester megmozdulván, az álmából fölébresztette, s az ártatlan lény kérdőleg pillantott föl reá. E perczben, a pillanat csodás erejétől áthatva egy gondolat czikázott át agyán. A gyermekre bizza a választást. Kézen fogta, s fölszólitá, hogy ő válaszsza ki a legjobb mintát. Ez végig futotta tekintetével a kész mintákat, s egyet kiszemelt, mely az idvezitőt azon alakban ábrázolta, midőn igy szólt „senki nem mehet az atyához, hanemha általam.“ — Danekkor ezt választá ki, s művén nyolcz évig dolgozott.

Emlitők már, hogy a sajátságos kedélyállapot a tekintetben visszatükröződik. A legtöbbször alkalmazott tekintet elvégre szokássá válik, s az arczkép csak ugy s akkor van eltalálva, ha tekintetet utánozni képes. S ha tekintetbe veszszük még azt, hogy a szemsugár mily jelentékeny befolyást gyakorol másokra, bizvást elmondhatjuk azon tudóssal, kitől e közlemény alapvonásait kölcsönöztük, hogy „a tekintetben a lélek nyilatkozik.“

K. T. K.

A gyermek-irodalom köréből.

Irodalmunk egy ágára sem lehet jobban elmondani az annyiszor használt szomoru szavakat, hogy parlagon hever, mint a gyermek-irodalomra, mert e téren a mink van, alig több a kezdeménynél. Az a néhány kötet, mely helyét megállja, s a gyermek-olvasmány igényeinek igazán megfelel, még nagyon kevés arra, hogy önálló irodalmi ágat alkosson, s alig több, mint a hirhedett pesti por megkötésére egy csepp viz, téres nagy teremben butorul egy csizmahuzó, terjedelmes alföldi pusztákon árnyadóul egy-egy sinlődő fa.

Szomoru, de ugy van. Felhangzott ugyan ez ellen már többizben a panasz, vád, hanem mindig kiáltó szó vala a pusztában. Gyümölcsöt alig hozott. S a mit hozott is, az majdnem mind a szó szoros értelmében vaczkor, mely a gyönge gyermeket, sőt az erős embert is megbetegiti, — száraz lelketlen szófüzés. Állitásom igazolásául csupán Neumann S. A. „Legujabb köszöntő“ czimű munkáját idézem, mely hézagot lett volna betöltendő, de a mint van, jobb volna, ha nem is volna!

Nyoma sincs benne ama gyermeteg kedélyességnek, mely kell hogy a gyermek-versek minden során elömöljék, mint a ragyogó nap a föld minden parányi rögén elömlik; a meleg érzelemnek, mely a kisded gömbölyü arczoknak amaz üde szint adja, mit a gyümölcsnek finom hamva ad; sőt még a becsületes nyelvezetnek sincs, hogy a verselésről ne is szóljak, mely minden birálaton alul áll. A szerző, áligha tud magyarul is, pedig épen a gyermek-olvasmány követeli a leghibátlanabb, simább szép nyelvezetet. Csak ugy beszélhetnek tisztán és helyesen a gyermekek, csak ugy válhatik vérükké a tősgyökeres magyar szólam, csak ugy fejlődhetik ki nyelvérzékük, ha az édes anya ölről leszakadva, az óvodákon kezdve s az elemi és közép-tanodákon keresztül folyvást tökéletes magyar zamatot szivnak be könyveikből.

Üdvös lenne, ha Neumann és társai az ügy szent érdekében, melyet szerencsétlenül bár, de meglehet szives buzgósággal és jóakarattal szolgáltak, jól eszökbe vésnék ezt.

És ezzel elég is rólok. Sietek czélom felé, miszerint gyermek-irodalmunk szük, de kielégitő képét nyujtsam az idetartozó legbecsesebb irókból. Gyér ezek sora, gyér a munkák feltünése és száma is, melyek legalább bátran megállják a sarat a külföld e nemü termékeivel.

Első, ki hatásosabban a gyermek-irodalom mezéjére lépett, Kis János volt, különféle ifjusági irataival, *) melyek nagyobbára forditások az óremek és modern irodalmakból. Közöttük sok van, mi még most is élvezhető s az apróság széltiben tanulja; például „A méhecske“ „Halogatás“ „A szamár és agár“ s nem egy csinos mese. Kár, hogy minden darabjának végén ott fityeg a tanulság, mely kis adagban nem árt ugyan a gyermeknek, de ily bőséggel annál veszélyesebb, miután — tapasztalásból tudom — valódi kelletlenséget, hogy ne mondjam undort kelt a fiatal szivben az a temérdek erkölcsi leczke. Hisz ugyis eléggé el van vele látva iskolában a bibliai elbeszélések által, melyek gazdag szinpompájuknál fogva bizonyára sokkal vonzóbbak. De Kis Jánosnak ez hibául félig róható fel csak, mert a kor követelménye vala; s ugyan ezt mondhatjuk még Döbrentei Gáborról is, ki Kis János legutolsó ifjusági müve után 12 évre irta „A Kis Gyula könyvét, fürgencz fiuk s jó kis leányok számára.“

Döbrentei elődjét követte a tanulságolásban, sőt azt felül is multa; az első kiadás előszavában maga mondja: „mindenik elbeszélésbe igyekeztem valami tanulságost vagy oktatólag, vagy csak enyelegve is beléejteni.“ De Döbrentei forditások helyett eredetit adott, a mi mindenesetre kiemelésre érdemes. Munkája szivesen fogadtatott. Rössler az „Ofner Zeitung“ néhai szerkesztője campei műnek s magán Campen tultevőnek hirdeté. Vörösmarty a „Tudományos Gyüjtemény“ XI. kötete 126-ik lapján, Heténvi az 1844-ki lélektani feleletében jónak itélte. A dicséret és elismerés második kiadásra birta, mely „kihagyással is, bővitéssel is állt elő,“ s mely a czélnak szintén megfelelt a maga idejében.

Mai nap azonban e munka már elavult, tele levén spékelve „festér“, „költér“, „törlitő“ és „vésőr“-féle Döbrentei-faragta szavakkal, meg az akkori idők szempontjából féligmeddig menthető tanulságokkal. Ez utóbbi ok miatt élték le magukat Ney ifjusági iratai és Szivos forditott „Piros Könyv“-e is.

Más irányban kezdett haladni Lukács Pál és Horkai bácsi, s némileg sikeresebben. Lukács nagyszámu dalai közül nem egyen erőt vesz ugyan a lapos szárazság, mindazáltal számos a sikerült és valóban szép darab is köztök. Csak „A kis gazda dalát“ „Huszár leszek“ „Magyar gyerek“ s „Örömbimbó“ czimüeket jelzem ki. Horkaiban a kedély melegebb, dúsabb; dalokon kivül még művelé, melyen Bezerédi Amália „Flóri könyvé“-ben szintén szerencsésen működött, az állatversek terét

*) Gyermekek és ifjak Tárháza: 2. rész. — Verses és imádságos könyvecske az apróbb iskolabeli gyermekek számára. — Ifjuság barátja. 2. kötet. — Evangelikus fiu- és leány gyermekeknek való képes ABC-és könyv. — Diktomos versek és imádságos könyvecske, az apróbb iskolabeli gyermekek számára.

fensőbbségét éreztette. Zsarnok volt, s a szegfü-utczabeliek félelmes tisztelettel emelgették előtte fövegeiket, s hallgatták kemény szavait, melyeket a világ, a sors és gyakran egyes szegfü-utczabeli ellen is intézett.

Izsák Tamás tehát boldogtalan ember volt, eltelve nagyravágyással, és küzdve, egyetlen utczát kivéve, az egész világgal, mely utjában állt becsvágyának. Kétségbeejtő helyzet, mely azonban a nagyságok történetében épen nem ritka.

Tamás, a mi nagy férfiunk, arról is meg volt győződve, hogy szegfü-utczabeli alattvalói képtelenek őt akár tudományos, akár vallásos, akár társadalmi, akár pedig politikai forradalom által odaemelni a világban, hol a hirlapirók észreveszik, s a történelem figyelmébe ajánlják. Nagyravágyása lánczokkal született, s le volt kötve. Tamás hasonlitott a teknősbékához, mely mindig a magasba néz, de képtelen oda repülni.

Sorsán semmi sem változott születésétől kezdve. Apja szegény asztalos volt, Tamás szegény városi tisztviselő lett 450 frt évi fizetéssel és semmi mellékjövedelemmel. Látni lehet, hogy becsvágya már igen zsenge korában kitört s elterelte őt a gyalulópadtól. Kétségkivül ritka szellemi képességeinek folytonos sugdosásai tartották őt vissza, hogy az iskolai viszontagságok daczára (melyekbe burkolva csak az ádáz sors kezdte meg kisértéseit), megmaradt a kitüzött ösvényen. A fiatal Tamás jól ismerte nagy Napoleon modását: „mindenki saját sorsának kovácsa.“ E jeligét irta könyveire, s e jeligével jelölve nyomtatott egyszer száz iv levélpapirost. De mindenféle mostoha körülmény — melyekről Tamás oly bőven tud beszélni — megakadályozták e kitünő lélek emelkedését, s a kitünő lélek hüvelye arra lett kárhoztatva, hogy saját fentartására ostoba irkafirkákat másolgasson, végre pedig egy szük iroda fenyőfa asztalához lánczoltatott, hol Tamás átérezte Prometheus minden kinszenvedését.

— Az én lelkem rablánczokba van verve! — sohajtott sokszor a sorsüldözte kitünő férfiu, midőn jobb karjára a damisz karmantyút húzta föl, hogy kabátja ujját a tinta és iróasztal eshetőségei elől megvédje.

Lelkiismeretes és pontos tisztviselő volt, s társai annyira uralkodtak fölötte, hogy a barátság czime alatt huzatták vele az igát. Tamás ritka éberségü figyelme által mindig tudta, mikor társai berántották valamibe, de hallgatott és türt. Dolgozott más helyett is, ha annak hivatalon kivüli teendői voltak, vagy pedig mulatott. Még az irnokok is igénybe vették szivességét, s tánczvigalmokra az ő attiláját öltötték föl. Sokat tréfáltak vele. Ha vastag volt a tréfa, Tamás feldúzta orrát, három-négy napig mindenkire neheztelt. Senki sem kérlelte meg, s végre az ötödik nap Tamás oly barátságos arczczal nyitott be az irodába, mintha semmi sem történt volna.

Izsák Tamás házas ember volt, hanem neje évek óta betegeskedett, s csak verőfényes napokon hagyta el szobáját. Összeaszott, rút kis asszony volt a felesége, kinek ifjukori bájairól azonban Tamás egész lelkesülten tudott beszélni. Gazdag leány is volt, de a mostoha sors tönkre tette családját, a betegség pedig elragadta szépségét és egészségét. Mindazáltal most is maga az áldás, — mint Tamás szokta mondani. A házasság egyébiránt gyümölcstelen volt, de a bölcsek példájára, Tamás vigasztalta magát, a reménység horgonyát a jövőbe vetvén.

(Folyt. köv.)

Miért volt Mátyás népszerü? s miért igazságos király?

3-ik mutatvány Jakab Eleknek Kolozsvár története czimü koszoruzott pálya-müvéből.

Kolozsvár története ragyogó vonásokat nyujt e nagy király jelleméhez, mikből népszerüségét és igazságos-voltát meg lehet itélni. Hadd mondjak el nehányat.

Hogy az adott szóban bizó polgárokat rosz szándéku hitelezők rászedésétől megóvja, ime a kiváltság, mit biztositásukra adott. „Elébe járultak — ugymond a király — Szabó Ambrus kolozsvári biró és Eppel Lőrincz esküdt polgár, s panaszosan adták elé maguk és összes polgártársaik nevében, hogy nekik az erdőntuli részekbeli nemes és más birtokos emberektől nagy boszuságokat és károkat kell szenvedniök az által, hogy azok vásár alkalmával és máskor is közéjök bemenvén, alku és egyezés szerént áruikat hitelre és becsületrs megveszik, sokszor készpénzt is szoktak kölcsönözni, s mikor a fizetés ideje eljő, s a polgárok őket az iránt megszólitják, különböző nehézségeket és akadályokat gördítenek elé; hivatkoznak arra, hogy ők ország nemesei, s ha bárkiknek tartoznak, csak a nemesek törvényszékén készek s kötelesek megfelelni érette. Ezáltal a polgárok gyakran áruikat és pénzöket is elvesztik. Kérték azért ezek orvoslatását. A király — ugymond — mindenekelőtt az igazság által indittatva, de továbbá azért, hogy a szegény panaszló város polgárain segitsen, 1486 május 18-án Visegrádon kelt nyilt levelében megengedte: hogy jövendőben, ha valamely nemes vagy bármely más egyén Kolozsvár városában akár vásár utján, akár másképen adósságot csinál, s a fizetésre felszólittatva, azt teljesitni vonakodik, a hitelező ügyét vigye Báthori István ispánhoz és az erdőntuli részek vajdájához, a ki maga, vagy helyettese a hitelező első panaszos folyamodására idéztesse az adóst maga elébe, s az ügyben az előadott és bebizonyitott panasz értelmében sommás és rövid itélet utján az igazságot szolgáltassa ki, s a panaszlónak a káruházott királyi tekintélynél és saját jogi és birói hatóságánál fogva szerezzen teljes elégtételt.“[1])

Ime Mátyás királynak a tiszta adóssági ügy rövid perfolyam utján elintézésére nézve adott királyi rendelete, a mi ezelőtt szinte 400 évvel költ! Hasonlitsuk össze evvel a mi bár legrövidebb lefolyásu jogügyünket, s az összehasonlitás előnye kérdésenkivül, a nagy király által behozott intézmény javára esik. . . . Menjünk tovább.

Kolozsvárnak kereskedelmi czikkeivel vámmentes ide-oda járhatási joga volt a király egész birodalmában. Sokan nem vették tekintetbe. A polgárság panaszolt, s a király kifejezetten meghagyta egy nyilt levelében, hogy tőlük kapu- és vásárvámot senki ne vegyen, egyéb fizetésre se kényszeritsék őket, se áruikkal menő cselédeiket, s a ki teszi — igy szól a király — örökségét és vámjogát veszti el, ha pedig a vajda, fő- vagy alispán nem teljesitik a király parancsát, becsületét s hivatalát.[2]) E parancs hangja és tartalma mutatta, hogy az nem félretétel, sem feledés, hanem megtartás és betöltés végett volt kibocsátva. A váradi káptalan mégis ellenkezőt tett, s az ott átmenő kolozsvári és más városok kereskedőitől szerfölötti vámot zsarolt. Buda, Pest, Székesfehérvár, Kassa, Szeben, Brassó, Kolozsvár, Besztercze és Segesvár városok a király előtt siralmasan panaszoltak. A király — ugymond 1467. jul. 6-kán Budán kelt parancslevelében — mint katholikus és kegyes fejedelemhez illik, békésen kivánta a felek közt az ügyet elintéztetni, még pedig, minthogy a fizetési mennyiségről a felek előmutatott irataiból megbizonyosodni nem lehetett, választott bíróság vagy vámárszabályozás — limitatio — által. De a káptalan ügyvédei oly vakmerők voltak, hogy sem egyezségre, sem szabályozásra hajolni nem akartak. Akarván azért a király — a mint hogy avval uralkodói tiszténél fogva tartozik — az igazságtalanul elnyomottak terhét megkönnyitni, s a perlekedésnek végét szakasztani, a királyi tanácsban levő egyháznagyok és országbárók egyértelmü tanácsából az áruk azon cserehelyét, mely eddig Váradon volt, s melynek alkalmával ott a vásárvám — a tulságos vagyonszomj miatt — a panaszoló városok sulyos megterheltetésével napról-napra mértékfelett megnöveltetett, onnan Debreczenbe, mint kereskedésre és árucserére minden tekintetben alkalmas mezővárosba áttétetni végezte és határozta, megparancsolva az előszámlált városok polgárainak és kereskedőinek, hogy örök hütlenség és minden javaik elvesztése büntetés terhe alatt mostantól kezdve áruikat sem eladás és csere, sem lerakás végett Váradra vinni ne merészeljék, hanem vásárra és lerakásra szánt áruikat és kereskedési czikkeiket szállitsák Debreczen mezővárosába.[3])

A káptalant ez sem hajtotta meg; ez a király egy 1477. május 6-án Tatán kelt parancsleveléből világosan látszik. Ugy emlékszik — igy szól a király ebben, a budai préposthoz — hogy már három időhatárt tüzött ki a váradi káptalannak arra nézve, hogy a magyarországi és erdőntuli szabad kir. városok és közötte fenforgó vámfizetés dolgát illető kiváltságait mutassa elé, s ámbár ez ügyet már saját lekötelezésénél fogva elvesztette, mindazáltal mintegy ráadásul elhatározta — ugymond — hogy még ez előmutatásra egy időhatárt engedjen. A legszigorubban parancsolja tehát emlitett prépostnak, hogy más parancsot nem várva, nevezett káptalant ezen királyi levélnél fogva az ő nevében, mint személye képviselője intse meg, hogy a vámvételi jogot illető minden kiváltságaikat a következő Szentgyörgynapi nyolczados törvényszéken előmutassák, a prépost pedig azt haladék nélkül lássa el és végezze be, s tegye bizonyossá a káptalant arról, hogy ha a kijelölt nyolczados törvényszéken igazságukat elő nem mutatják, sem a magyarországi, sem az erdőntuli városok lakosainak meg nem engedi, hogy az ő birtokaikban többé vámot fizessenek. S ha szinte a király valamely véletlenség miatt a mondott törvényszakasz megtartását el is halasztaná, a prépostnak kötelessége lesz az ügyet okvetetlen bevégezni, mert nem akarja, hogy a mondott város polgárai egyéb dolgaikat elhagyván, csak evvel az ügyesbajos dologgal nyomorgattassanak.[4]) Erre a káptalan — mint a király megkegyelmező levelében irja — szivébe szállva, hozzá folyamodott, kijelentette, hogy a királyi parancs szerint kész mindarra, a mi jogos és tisztességes igazságát előmutatja, s jövendőre nézve a király, a főpapok és országnagyok által megállitandó igaz vámmal megelégszik. És igy a király megengesztelődött, városukat meglátogatta, vásár- és vámjogukat kegyelemből visszaadta; azonban addig is, mig a szabályozás megtörtént volna, a vámszedést szigoru ellenőrizés alá vetvén, arról nyilvános jegyzéket vitetni parancsolt. Igy bánt el Mátyás a papsággal, melynek egyébiránt jeles férfiai iránt kitüntető jóindulattal s kegyelemmel volt.

Máskor ismét a szomszéd nagybirtokuakkal szemben vette oltalma alá a polgárokat. Nevezetes e tekintetben a szamosfalvi nemesekhez, különösen Erdélyi Istvánhoz és Gyerőfi Istvánhoz, a kolozsvári polgárok, lakók és egész közönség panaszos kérése következtében intézett parancslevele. Ebben eléje terjesztették, hogy a nevezett nemesek kitudja minő vakmerőségtől indittatva, a panaszló városiakat rut és szokatlan kifejezésekkel, boszuséggal, bántalmazással és károkkal illetik, némelyiket közülök saját szántóföldjükön megverik, a másikat kifosztják, megint a másikat halálosan megsebesitik elannyira, hogy többnyire kevesen merik közülök házukat és városukat miattuk elhagyni. Minthogy pedig — ugymond a király — ő azt hiszi, hogy mindezeket a mondott polgárok béketürése és hallgató természete okozza, de hasonló bánást ő többé eltürni nem akar, ennélfogva nekik javallotta, intette őket, egyszersmind pedig tartozó hűségi engedelmességök kötelezése alatt megparancsolta, hogy hasonló boszantásoktól és háborgatásoktól ezutánra szünjenek meg, s Kolozsvár polgáraival és közönségével békében és jó szomszédságban éljenek; különben, ha azok önvédelmezése által, s az ellenök intézett boszuságok visszautasitása közben netalán ők is megsértetnének, azt egyedül saját békétlenségöknek fogják tulajdonithatni.[5])

E parancslevél eredetije nincs meg. A mit használtam, egy 1488-ban költ kolozsmonostori konventi átirat. Mi okozta annak akkori feleletlenitését, nem tudom. De a következő 1489-ik évben nov. 2. Budán költ egy oklevél némi világot vet rá. Ebben a király Dorogházi László királyi udvari itélőmestert, Thelegdi István erdőntuli alvajdát és Zöld István nagybányai kamaraispánt nyomozó biztosoknak nevezte ki, s őket utasitván, hogy mivel Kolozsvár városa nagyobb részben, piaczi szentegyházával együtt szerencsétlenül leégett, s ezen rosznak minden alkalmatossága és oka sok tekintetnél fogva szamosfalvi Mikola Ferenczet terheli, meghagyta, hogy egy bizonyos

[1]) Látható az oklevéltár CLXXII. száma alatt.
[2]) Látható az oklevéltár CXLIV. száma alatt.
[3]) Látható az oklevéltár CXXXVI. száma alatt.
[4]) Látható a CLVII. szám alatti oklevélben.
[5]) Látható P. 35 szám alatti oklevélben a városi levéltárban, oklevéltárunkban CLVI. sz. alatt.

határozott napra Kolozsvárra vagy más közel levő alkalmas helyre egyetértőleg jelenjenek meg, s a szomszéd nemeseket és nem-nemeseket s másokat, kiket azon dolog érdekel, egybehiván, s tőlük a szokott hitet és esküt bevevén kellő és törvényes nyomozást vigyenek végbe, s ha nevezett Mikola Ferenczet e szörnyü bűn végrehajtójának találják, szamosfalvi jószágába, a király e részben rájok ruházott hatalmánál fogva, Kolozsvár városát azonnal örök jogon igtassák be s birtokába adják, bárkik ellentmondása akadályul nem levén.[6])

Az eredményről semmi további adat. Erre nézve a bővebbi nyomozás az ezutáni kutatók feladata. És itt csak annyit jegyzek meg, hogy az önvédelemre mintegy utat nyitó királyi parancslevél felelevenitése után hihetőnek látszik, hogy Kolozsvár és a szamosfalvi birtokosok közt a versenygés ujult erővel tört ki, boszu és visszatorlás váltották fel egymást, a mi utoljára a város e nagy szerencsétlenségével végződött. Legyen ez, mint oklevélileg bebizonyitott első égés, Kolozsvár történetébe a tény és indokai feletti sajnálkozás érzetének kifejezésével bejegyezve.

„Bethesda“ kórház Pesten.

Ez égés után a piaczi templom megujitatván: ebből némelyek elegendő alap nélkül azt vonták ki, hogy azt Mátyás király épittette; másfelől a homlokzatra valószinüen ekkor alkalmazott, de a reformácziókor letördelt felirásból, — melyet magyarok Mátyás királyra vonatkozónak, a szászok némely még akkor létezett betükből itélve SAXONUM-nak olvastak a reformáczió kezdetén a két elem között éles vita fejlődött, mit János Zsigmond, választott király 1568-ban határozván végképen el: előadását akkorra hagyom fenn.

Álljon itt még a kolozsvári biró története.

„Egy alkalommal Mátyás király hadsereggel Erdélybe menvén — irja Heltai Gáspár — (Bánffi) Hunyadon sergétől titkon eltávozott, s paraszt-köntösben Kolozsvárra bemenve, ott fel s alá az utczában keringett. Azután a mészárszékbe ment, s ott a vágó-padra ülve, láblógatva vizsgálódott. Evvel szemben lakott a város birája, ki a város jobbágyaival tömérdek tüzifát hozatott volt be s a kolozsvári néppel felvágatván: a poroszlók által a piaczról a szegényebb sorsu népet a maga udvarába behajtatta, hogy azok a felvágott fát kazalba rakják. A poroszló a királyt is előltalálván: „Jere te sima orru — mondá neki — hordj fát biró uramnak.“ „Hány pénzt adsz?“ kérdé a megszólitott. „Ebet adok neked“ — lőn a felelet, pálczájával jót huzott a válla közé, s elhajtá őt a biró háza elibe a vágott fa mellé. Mikor oda ért, a biró könyökére volt dülve, s kérdi tőle: „Mit adsz, ha segitem bevinni a fát?“ „Eredj kurva-fia, hordjad hamar, mert különben mindjárt megkékül a hátad.“ És a királynak váltig kellett a fát hordani; de hordás közben három hasáb fára veres krétával nevét felirván, időteltén észrevétlenül elosont s hadseregéhez Gyaluba visszament. Harmadnap mulva bejött Kolozsvárra, nehány napi ott mulatás után hivatta a birót és tanácsot. A mint szemben voltak együtt, kérdé a birót: „Mint van a város? épül-e, nem-e? van-e valaki, a ki a szegénységet nyomorgatja vagy nincs.“ „Felséges urunk! — felelé a biró — felséged oltalma alatt jó békességben vagyunk, a szegénységnek nincs semmi nyomorusága.“ A király monda szolgáinak: „Menjenek el a darabontok, nézzék, hányják meg a biró udvarában levő kazal fát, közötte megtalálnak három hasábot, melyen az én nevem veres krétával fel van irva, hozzák azokat ide; fogják meg a biró poroszlóit és hozzák azokat is magukkal előmbe.“

A darabontok futva-futának, meghányták az uj kazal fát, két irott hasábot nemsokára megtaláltak, s a királyhoz vivén, a király kérdezte a birót: „Hol vetted ezt a fát?“ A biró megrémült s reszketve mondá: „A jobbágyokkal hozattam.“ „Kicsoda vágta fel?“ kérdé tovább a király. A biró hallgatván a tett kérdésre, a király megriasztotta s parancsolta, hogy mondja meg. „A városbeli szegény nép vágta fel“ — felelt a biró. „Kicsoda vitte be az udvarodba?“ kérdé ismét a király, s az egyik poroszlóhoz fordulván, s igy szólott hozzá: „Lator! nézd meg az orromat, sima-e az? Lator! — ismétlé a király — most is ég a hátam ütésed miatt....“ És monda a körülötte levő uraknak: „Lássátok a nagy kegyetlenséget“ — és megbeszélé nekik az egész históriát.“

Ezután mondá a király a birónak: „Te hamis biró! ebnek, kurva fiának mondál, és hogy a fahordásért fizetést kivánok vala, meg akartad kékitni hátomat; e fákat hátamon kelle behordanom, ihol kezem irása rajta, meg nem tagadhatod. Mi és a többi szent királyok nem jobbágyul adtuk a városoknak a szegény népet és falukat, hogy a birók és tanácsok rabul birják azokat. Nem a ti jobbágyaitok ők, hanem mindnyájan én jobbágyaim vagytok, mint szintén amazok a szegények is; s minthogy ők együgyüek — szegények! az ő gondviselésöknek terheit ti rátok raktuk, azért, hogy ők a városoknak épitésére segitségül legyenek. Még a nemeseknek sem adtuk a szegény népet jobbágyul vagy rabul, hanem csak a földet adtuk nekik, az ő vitézségekért, hogy ők és a szegénység is majorkodjanak rajta; s minthogy a szegények élik a nemesek földét, s arról a király adója mellett nekik is adót adnak és bizonyos napokon szolgálnak nekik; a nemesek ezért viszont nekik avval, hogy gondot viseljenek rájok, és őket megoltalmazzák.“

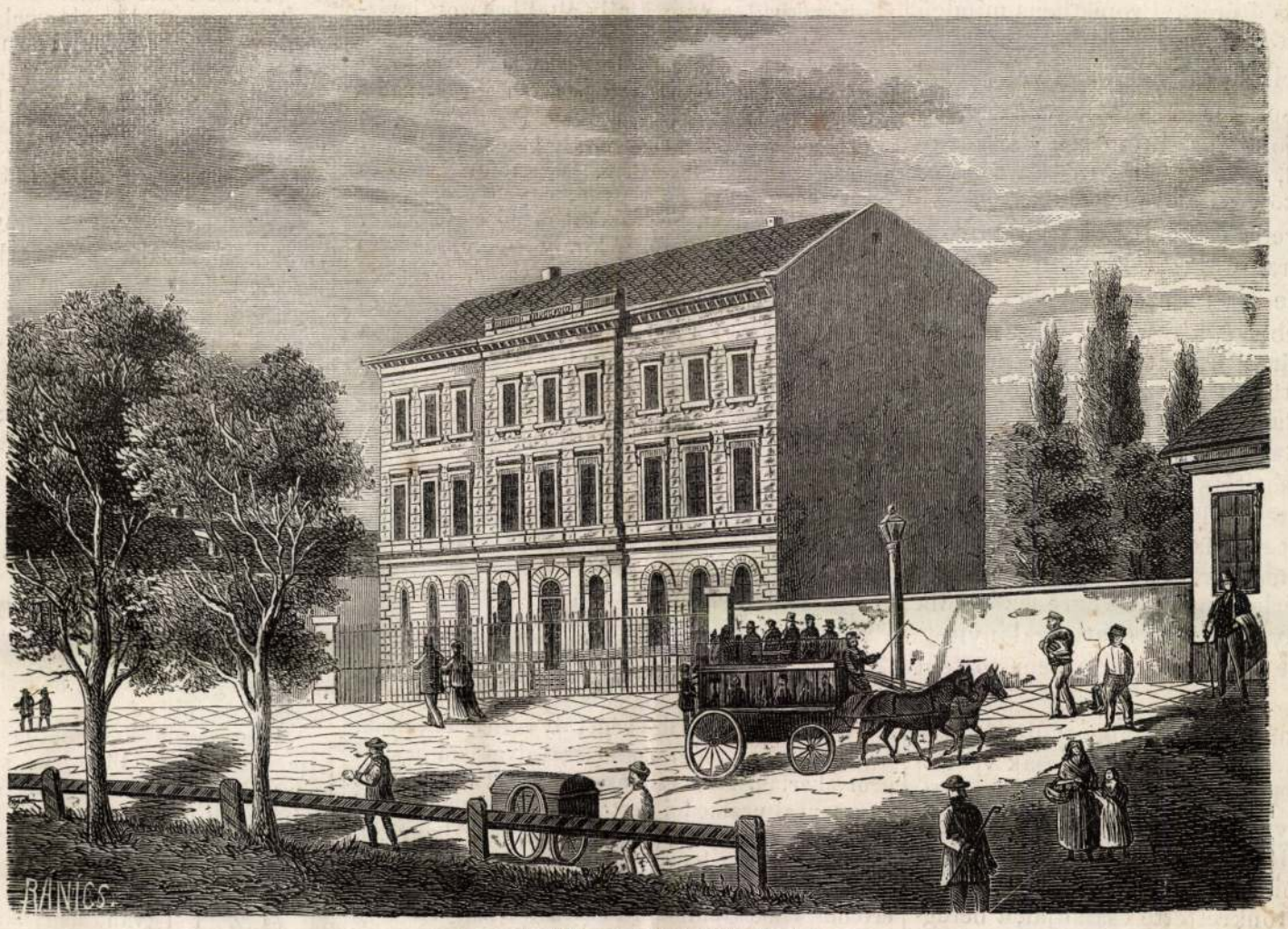

A pesti skót missió iskolája Pesten.

„Te hamis és kegyetlen biró — forditá ekkor a király beszédét a kolozsvári bíróra — minthogy te ily törvénytelenséget miveltél, és a szegény

[6]) Látható az oklevéltár CLXXXI. száma alatt.

népet szemem láttára erőszakkal megraboltattad: ezért akasztófa lenne helyed; de hazámon nem müvelem ezt a szégyen dolgot, hanem azt, hogy harmadnapra a fejedet üssék el. Neked pedig lator poroszló, törvénytelenségnek hóhéra! minthogy te a szegénységet kinoztad, nekem minden ok nélkül hátamat megütötted, s ebbel kináltál engemet, harmadnapra vágják el jobb kezedet, melylyel ütöttél engemet és a szegényeket, s annakutána kössenek egy nagy hevedert nyakadra, s avval egyetemben az akasztófára felakaszszanak!" És a másik poroszlónak mondá: „Te szegény kergető lator! téged harmadnapra a perengér alá vigyenek, és ott jó hármat üssenek pálczával a hátadra; annakutána a városból kiüzzenek, s országomból kimenj, mert ha országomban megtaláltatol, akasztófa lesz helyed."

„És ezek mind igy lőnek" [6]) — zárja be előadását Heltai.

Csoda-e, ha a királyt életében szerette, halálában megsiratta, s ma is mint jóltevőjét emlegeti a nép?

Hogy e lap olvasóinak fogalma legyen arról, mily helyet foglal el Mátyás király *Kolozsvár történetében*, más szóval: mit köszönhet neki e város, az e korszakról irt történetrészt összevontan ime ide igtatom.

Kolozsvár vára Mátyás alatt egy uj és egy kiujitott bástyával lett diszesebb s erősitettebb; belső rendezését homály fedi, de műemléki becsü köz és magán épületeinek száma növekedett; birtok területéhez egy-két jószágrész járult; határszélei épségben maradtak, népessége emelkedett, helyhatósági alkotmánya bővült és erősbödött; — de nagy hézag, hogy törvényhozásban való részvételéről nincs emlékezés, közigazgatási és törvényhozási hatósága és szervei az ős választógyülések helyett a szükségszülte másodfoku választás utján, a magyar és szász nemzetiségüek egyenjogusága alapjára lőnek fektetve s egybeállitva, miáltal mindkétfél az erkölcsi erőkifejtés terére s befolyásuknak ott érvényesitésére lőn utalva; perügyei folyama rövidebb és egyszerübbé lőn; önkormányzati joga védve volt az egyházi és vármegyei politikai hatóságok irányában; földmivelése, kézipara, kereskedelme élénkké, bizgyul, s a mai nemzedék büszkén adja át az utódokra a szent hagyományt: *ez Mátyás a dicső magyar király alatt volt, s e királyt Kolozsvár szülte!*

[6]) Heltai Gáspár, Cronica az Magyaroknak Dolgaikról sat. MDLXXV. Colosvaratt, 179. l.

tosabbá lett; adózási s honvédelmi viszonyaira csak egy-egy adattöredék vet némi világot; az egyházi és vallásos élet, a tudomány mezején örvendetes jelenségek tünnek fel; nemesszivü polgárok és polgárnők, egyházi férfiakkal, főranguak a városi tanácscsal versenyeznek a vallás és erkölcs, a humanitás és műveltség előmozditására szolgáló intézmények megalkotásában, egyházak alapitásában sat. elöljárván mindenben a király, szóval: e korszakbeli adatok Kolozsvárt az önkormányzás, politikai és polgári szabadság, a társadalmi jóllét és műveltség emelkedő fokán mutatják. Ez jó beligazgatásról, rendezett társadalmi állapotról tesz tanuságot, a mi viszont a polgárok politikai érettségét s közügy szeretetét, szorgalmát és tiszta erkölcsét feltételezi. Ha megfontoljuk, hogy a szomoru és vidám élményeket az emberek és társadalmak életéhez maga a történet füzi, ha azon foltra, melyet Kolozsvár loyalis érzelmén az 1467-ik év ellenállhatlan hatalmu eseményei ejtettek, a királyi bocsánat és későbbi feddhetlenség leplét boritjuk: e korszak Kolozsvár történetének oly szép részét teendi, melynek látásán a sziv átmelegül, a lélek önérzetre

---

A skót missió Pesten.

A skót missió bár jó ideje működik már Pesten, mégis nagyon keveset, sőt semmit sem tud róla nemcsak a vidék, hanem a pesti közönség nagy része is. Az alább következő sorok szolgáljanak azért rövid ismertetéseül a munkás keresztyénség és tiszta emberszeretet ez intézményének.

Épen azért, mert ez ügy annyira ismeretlen nálunk, némi előzményeket kell szorosan vett ismertetésünk elé bocsátanunk, hogy magunkat megértethessük.

Az angol faj vallásossága átalánosan ismeretes. Anglia, Skótország, Észak-Amerika virágzó egyházi élete, s az a fontos szerep, melyet ott a vallás a társadalomban játszik, világosan mutatják ezt. De ezen három ország között is Skótország vallásossága felülmulja a másik kettőét. Bátran elmondhatjuk, hogy valamint Olaszország a *szép* hazája, ugy Skóczia a *vallásosságé*. — A minő nagy, majdnem minden mást absorbeáló szerepet játszik mostanában nálunk a politika társadalmi életünkben, ép olyat játszik a skótoknál a vallás és egyház ügye. — Maga az, a mi a skót nemzetiséget az angoltól elkülönzi, s daczára a két ország állami egységének, folytonosan fenntartja, — nem annyira nemzetiségi, mint inkább vallási s egyházi szempont. — Angliában a püspöki egyház a tulnyomó; mig a skótok puritán presbyteriek. — Valamint nálunk ujabban hazánk közjogi kérdése körül alakulnak s küzdenek a pártok: ugy Skótország népessége az egyház és állam közti viszony mikéntje körül oszlott s oszlik pártokra; mely pártok itt már határozott válaszfalakat huzva, ugyanazon hitvallás alapján bár, — különböző egyházakat képeznek. Igy vált ki legujabban, 1843-ban az u. n. „*Free Church*" (szabad egyház) a skót államegyházból; s napjainkban, ennek az államegyházból már előbb kivált másik két egyházzal való egyesülése vagy nem egyesülése az, mi Skóciában a kedélyeket ép ugy foglalkoztatja, mint nálunk a *közös ügyi* kérdés.

De a skótok vallásossága nem marad csak az elkülönzés és viták terén; hanem, — mint azt a gyakorlati angol fajtól várhatjuk, — buzgó s messze kiható *tevékenységben* nyilvánul. Jelszavuk: „*how to do good?*" (= miként tegyünk jót?) Az államegyházból kivált egyházak vetélkednek egymással az egyházi hivatalnokok minél tisztességesebb dijazásában; kivetett egyházi adóról szó sincs, önkénytes adakozások tartják fenn az egyházat. Az egyházi czélokra tett adakozások közösen kezeltetnek, s a közös pénztárból nyerik a lelkészek egész országban *egyenlő* dijazásukat, mi jelenleg 2000 forint évi fizetésre megy. Igy érhetik el aztán, hogy a legszegényebb egyházban is tisztességes fizetése van a papnak; s a lelkészek a megélhetés miatt, hivatásuktól idegen foglalkozásokra nem levén szoritva, egész erejöket az egyház ügyének szentelhetik. — Ekként hat vissza egyik tényező a másikra. A nép vallásos buzgalma teszi lehetővé, hogy jóra való, munkás papjaik vannak; s ismét a tevékeny papok nagy befolyással vannak a nép vallásos buzgalmának fenntartására s fejlesztésére.

Csak igy lehet az, hogy e vallásos nép, azonkivül hogy saját egyházát fényesen fenntartja, messzire kiható keresztyéni tetteket is végez. — Nagy összegeket áldoz az otthoni erkölcstelen, s az egy-

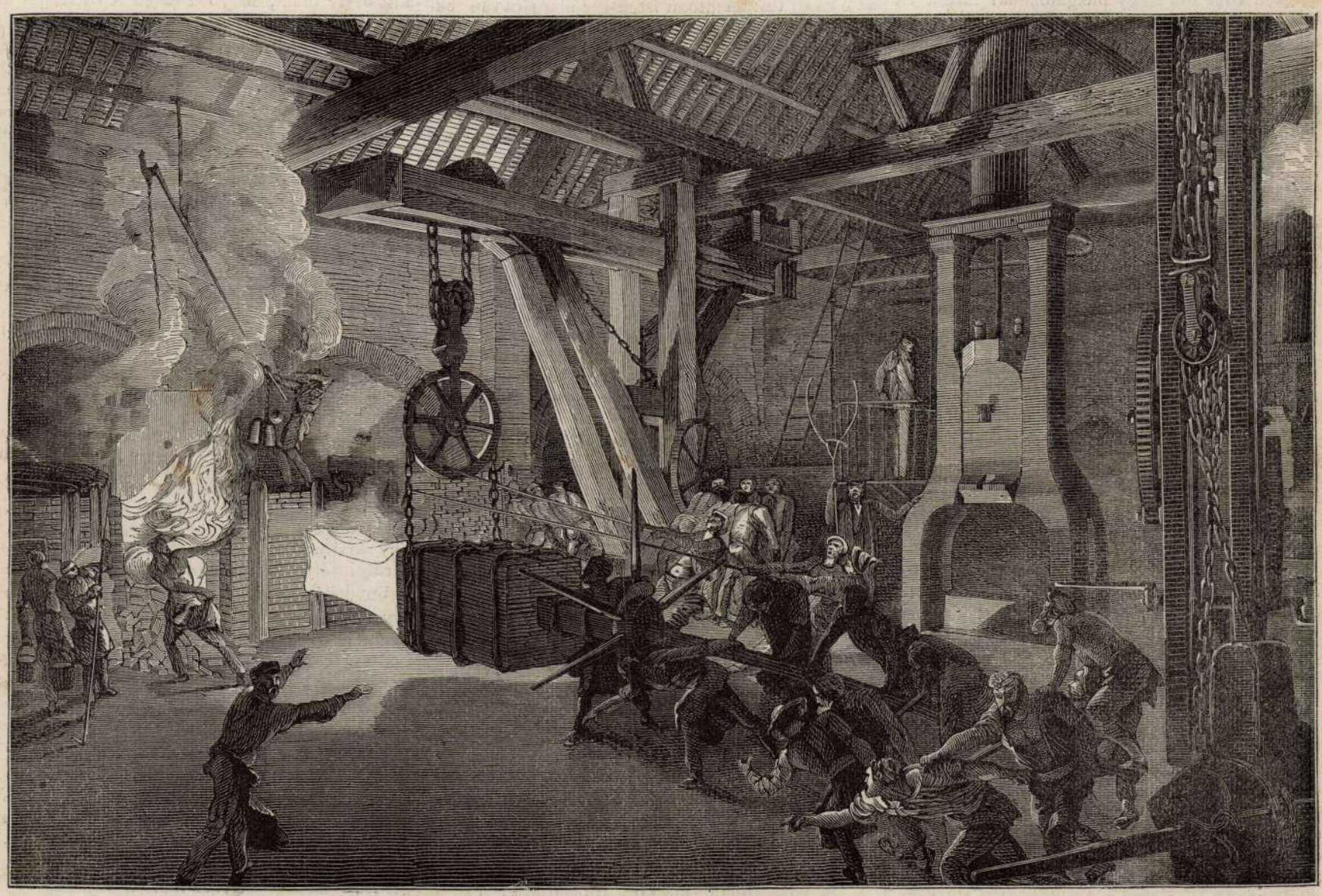

Creusoti kovács műhely. (A munkások az izzó vastömeget a kohóból a gőzkalapács alá szállitják.)

házzal nem igen szoros összeköttetésben élő csőcseléknép javitására; fenntartja összeköttetését az egyház a koloniákban s a kontinensen szétszórt hitfeleivel, s ezeket lelkészekkel látja el; fáradhatlan tevékenységet fejt ki a keresztyénség s nyugoti czivilizáczió terjesztésében a nem-keresztyének között.

Ime nehány adat a 900,000 lelket számláló skót szabad egyház (Free Church) ilynemü munkásságáról ($186^6/_7$ évről).

Belmissiói czélokra gyüjtetett 35,000 frt.

Külmissióra 170,000 forint. — A külmissiói állomások közül 6 van Kelet-Indiában, 1 Kaffráriában (Dél-Áfrika). Ez állomásokon a missionariusok tevékenysége nem csupán *predikálásra* szoritkozik, sőt ez aránylag foglalkozásuk csekélyebb részét teszi; hanem az *ifjuság nevelését* s a *betegek gyógyitását* is felöleli. Az indiai állomások közül négyen (Kalkutta, Madras, Bombay) nemcsak elemi iskolákat, hanem e felett gymnasiumot s bölcsészeti tanfolyamot is tart a missió, s külön nőnöveldét. Ugyszintén van majd mindegyik állomáson kórháza is, melyben az orvostant is elvégzett missionariusok gyógyitanak. — Mind a tanitás, mind az orvoslás, természetesen ingyen történik. — Az áttértek száma (daczára, hogy a skótok különösen 1829 óta nagy buzgalommal láttak itt hozzá a téritéshez) igen csekély, egy állomáson sem számlál többet 200 tagnál a benszülöttek keresztyén gyülekezete; de annál többet látogatják az iskolákat. $186^6/_7$-ben Kalkuttában volt 4895 növendékük, Madrasban 2134, Bombayban 1145. — Az áttérések e csekély száma nem csüggeszti el a skótokat. Erősen hiszik, hogy a növendékek szivébe elhintett magvak meghozzák egyszer gyümölcseiket; elég sikernek tartják, ha az indus gyermek megtanult keresztyénileg érezni s gondolkozni, mert igy — bár külsőleg a bráma vallásban maradjon is, — bensőjében már nagy átalakulás ment keresztül, melynek nyomai, ha egyszer e nemzedék felnő, bizonyosan meg fognak látszani az indus társadalmon.

A Free Church 1843-tól 1866-ig 3 millió forintot áldozott külmissióira. S minő hévvel karolják ők fel ez ügyet! Már a kis gyermek megszokja a „Missionary box"-ba (= missiói persely) vinni vasárnaponként krajczárjait; ha valahol nagyobb társaság jő össze, felhasználják az alkalmat missiói gyüjtésre; számos buzgó egyháztag jelentékeny összeget hagyományoz e czélra; téli hosszu estéken a nők, ha összejönnek, ruhákat varrnak a missiói állomások szegény növendékei számára.

A bel- és külmissióhoz a 40-es évek elején a skót egyház még egy harmadik tért is ölelt fel: a *zsidók téritését*. — Ha az előbb elmondottakat gondolóra veszszük, s ehhez még azt, hogy a puritán skót nép igen nagy előszeretettel van az ó testamentomi szigor, s igy maga az ó testamentom iránt: akkor nem fog előttünk különösnek tetszeni az, hogy a skótok a zsidók téritésére missiót állitottak fel. Ők, vallásos lelkök szemüvegén át egészen mást látnak a zsidó népben, mint egyebek; előitélet helyett szent részvéttel tekintenek az ó testamentomi nép ez utódaira, s a fölötti szánalommal, hogy ezek nem részesülnek az épen közülök kipattant legnagyobbszerü emberi intézmény, a keresztyénség áldásaiban. Az ősi földről eltévelyedteket oda visszavezetni, lőn tehát kitüzött szándékuk.

E czélból a kontinensen több missiói állomást alapitottak a zsidók között. A Free Church-nek, — mely 1843-ban történt elszakadásakor, az államegyháztól átvette a zsidó missiót, — jelenleg 6 állomása van Európában: Amsterdam, Boroszló, Prága, Pest, Ancona és Konstantinápoly, melyek föntartására évenként 30—40 ezer forint adomány gyüjtetik. — A pesti 1842-ben lőn felállitva, leginkább a vallásos keblü s jótevő főherczegasszony, Mária Dorottya, József nádor neje védszárnyai alatt. Azóta, nehány évi megszakitással, folytonosan jótékonyan működik e missio fővárosunkban, czélja levén a zsidótérités mellett egyszersmind az általános emberszeretet és jótékonyság gyakorlása.

1844-ben egy iskolát állitott fel a missió, melybe valláskülönbség nélkül, ingyen vetettek föl, s tanittattak elemi tantárgyakra a gyermekek. Alig akadt eleinte egy-két tanitvány. De az a vallásos szellem, az a jóakaró melegség, mely iskolájukat átlengé, nagy hatással volt a kis gyermekek kedélyére, s mind több-több növendéket vonzott intézetükbe. A kis tanterem csakhamar szük lett, és nagyobbról, majd többről kellett gondoskodni. A növendékek leginkább izraelita szülők gyermekeiből kerültek ki, mivel ez iskola ép azon városrészben lőn felállitva, hol ezek legszámosabban laknak. S ha nem történtek is sürü áttérések, — bár erre is volt s van több példa, — ez iskola mégis nagy hatással volt, s van ma is a szeretet szelid tana magvainak elhintésére. — De ettől eltekintve is, ez iskola a legjobbak egyike a fővárosban. Mutatja ezt az is, hogy pár évvel ezelőtt annyi gyermek jelentetett be, miszerint a helyiség nem volt elegendő befogadásukra, s a missiónak mérsékelt tandij szedése által kellett eszközölni az erejét már-már fölülhaladó szám csökkentését. Jelenleg 486 fiu- és leánynövendék jár ez iskolába, kik legnagyobb részben izraeliták.

Az utóbbi időkig bérelt tantermekben volt elhelyezve ez intézet, s csak nem régen költözött át a lipótvárosi hold-utcza 7. sz. a. fekvő saját épületébe. — E diszes iskolaépületet — melynek rajza itt látható, — mult évi november 23-kán szentelték föl ünnepélyesen s adták át a nevelés ügyének. Az ünnepélyen főt. Török Pál ref. püspök ur, s tiszt. König ur, az egyik missionarius tartottak beszédeket német nyelven; majd a másik missionarius, tiszt. Moody András ur tartott *magyarul* rövid beszédet. Moody ur 5 év óta működik Pesten, s nyelvünket annyira elsajátitotta, hogy tisztán folyó magyar beszédével egészen meglepte a hallgatóság magyar részét. Mondta, hogy náluk az ó és uj testamentomi isten-ige alapjára van fektetve az oktatás és nevelés, ezt kijelentik mindenkor a szülőknek, kik gyermekeiket hozzájok viszik; elmondta továbbá, hogy bár jelenben a tanitási nyelv iskolájukban német, mert a németajku gyermekek fölös száma ezt szükségessé teszi, de erős reményük van ahhoz, hogy idővel a magyart fogják bevenni tanitási nyelvül. Végre a jelenvolt pesti tanfelügyelő, Zichy Antal ur, a legnagyobb örömét nyilvánitá e tanintézet fölött, mely minden tekintetben a legujabb országos törvények szerint van berendezve, s melybe — mint mondá — égi magvak fognak elhintetni a növendékek kebelébe.

Ez épület, — téres és világos tantermeivel, s alkalmas lakosztályaival a tanitók számára, — 64,000 forintba került, ugy hogy magára e czélra külön gyüjtések történtek Skótországban. A 3 tanitó és két tanitónő fizetése évenként mintegy 4000 forintra megy.

Az iskolán kivül egy kórházat is, „*Bethesda*" névvel, állitott fel e missió, 3 évvel ezelőtt Pesten. Vallás- és nemzetiségre való tekintet nélkül ingyen, vagy nagyon csekély dijért ápolást nyernek ebben a betegek. 1868-ban 352-re ment a gyógykezeltek száma; kik közül 111-en az intézet helyiségeiben ápoltattak, 241-en pedig bejáró betegek voltak. A gyógyitás hasonszenvileg történik, s a betegápolást a kaiserswerthi intézetből kikerülő diakonisszák a legnagyobb gyöngédséggel és sikerrel végzik. A diakonisszák kijárnak betegápolás végett a városra is, különösen a *gyülekezet* betegeihez. Tudnunk kell ugyanis, hogy e missió egy kis egyházközség élén áll, melynek magvát a pesti ref. német gyülekezet képezi, s épen ezért a missió leginkább „*a pesti ref. leányegyház*" czimmel nevezi magát. A Bethesda épülete, mely egyszerre 50 beteget képes befogadni, a városliget közelében, rózsa-utcza 8. sz. a. fekszik. Udvarán szépen berendezett diszes angol park van, az üdülő betegek számára.

A keresztyéni szeretet s áldozatkészség e két épülete s intézete bizonyára megérdemli, hogy minden emberbarát meglátogassa. Megtanulhatjuk itt, mit lehet buzgósággal s összevetett vállakkal kivinni!

Komáromy Lajos.

A Creusot.

Ezelőtt nehány nappal a „Creusot" munkásai közül mintegy 10,000-en „strike"-t csináltak, azaz: fölmondták a szolgálatot. E távirati hir leveréleg hatott mind a börzére, mind pedig az iparvállalatok vezetőire egész Francziaországban, mert egy ily nagy mérvü munkás-mozgalom igen könnyen pangásba hozhat majd mindenféle üzletet. Azonban a mult hó 19 és 20-án kiütött válság 25-én már teljesen véget ért, s minden visszatért a régi kerékvágásba.

Mihelyt a mozgalom komolyabb fordulattal kezdett fenyegetőzni, azonnal katonaságot rendeltek „Creusot"-ba, de szerencsére semmi veszélyesebb összeütközés nem történt. Az ugynevezett „strike" oka pedig a következő volt. A mult hó 20-án a „Creusot" munkásai felmondottak, mivel egyiköket, bizonyos Assy nevüt, azelőtt való napon elküldötték a gyártelepről nehány pajtásával együtt. A munkások ezek visszafogadását követelték s azt kivánták, hogy annak a mühelynek, melyben Assy és társai dolgoztak, igazgat… csássák el, és hogy a munkások segélyegyl… igazgatását egészen a munkásokra hagyják. E követelésekre a gyár birtokosai és igazgatói nem álltak rá s igy kellett aztán a katonaság segélyéhez s az előljáróság közbeléptéhez folyamodni. Hanem azért a mint mondottuk, a dolog igen csendesen, ugy szólva parlamentáris uton érte végét.

E lapok előbbi folyamaiban*) ez ipartelep fekvését, nagy mérvü gyárintézeteit, gépeit, vasolvasztó és vasöntő kemenczéit, vas és kőszén bányáit, vasmű gyárait s különösen a vasuti sinek műhelyét mutattuk be olvasóinknak, most pedig legelőbb is keletkezésének és bámulatos emelkedésének történetét beszéljük el röviden s azután megint körülnézzük magunkat az iparvilág ez óriási hangyabolyában.

A nagy emberek életrajzát intő és buzditó például el szokták beszélni, miért ne mondhatnók el mi ugyanez okból egy nagyszerü iparvállalatnak hasonlóan igen érdekes történetét?

1782-ben a „Creusot" egy vadon és lakatlan völgy, még *Charbonniéres* (kőszénbányák) nevet viselt, mert kebelében kőszéntelepet vettek észre. A kőszén akkortájban már kezdett igen becses dologgá lenni Francziaországban. Egy társulat állt össze tehát, melyben maga XVI. Lajos király is részes volt, hogy ez ásvány-égőszerből hasznot szerezzen, de nem voltak használható közlekedési utak.

A Francziaország közepét átszelő főcsatorna a „Canal du Centre", melyet századok óta terveztek és a mely Sully és Richelieu gondolatát is oly sokat foglalkodtatá, végre csakugyan határozattá lőn és Gauthey mérnököt bizták meg e fontos mű kivitelével. Ugyan ez időben a gőzgépet is, melyet Watt oly szerencsésen tökélyesitett, használatba vették a „Creusot"-ban. Egy iszonyu nagy henger, melyet 1782-ben a hires angol vasöntő Wilkinson készitett, még maig is látható a vashámor udvarán. Okosan tették, hogy menhelyet nyujtottak e tiszteletre méltó rokkant hősnek, a szerény kezdet dicső tanujának.

A központi csatornán a hajóközlekedést csak 1793 vége felé lehetett megkezdeni. E közben a „Creusot", hiányozván a szükséges közlekedési eszközök, kénytelen volt a kőszén segélyével egy nagyobb árkeletü portékát előállitani — t. i. vasat. Aztán meg a vidék porondjából üveget is lehetett késziteni bármily mennyiségben. Mária Antoinette királynő kezdeményezésére és fővédnöksége alatt egy kristályüveg-gyárt alapitottak. Mig tehát a királyi férj ágyukat öntetett, addig a királyné gyönyörü metszett poharakat és üvegeket készittetett. E gyár egész 1832-ig működött; ekkor aztán megszünt, de a *Verrerie* (üveggyár) név maig is használatban van, a gyártelep egyik jókora nagy részét nevezik igy. Két óriási téglakémény most is mutatja az üveg-olvasztók helyét.

Az ágyuöntöde tulélte az üveggyárt és a „Creusot" az egész forradalom és császárság alatt mindig dolgozott a kormányhatalom számára. Az öntött és bronz-ágyuk, a golyók és kartácsok innen árasztották el akkor Európa csatatéreit. A négy öntött oroszlán, mely Párisban az „Institut de France" kapuját őrzi, ugyane korból való és creusoti készitmény. Talán ez volt az egyetlen békésebb szellemü megrendelés, melyet az akkori kormány a „Creusot"-nál tett. Épen ezért 1815-ben, mikor az általános béke oly hirtelen váltá fel a harczias időket, a „Creusot" nem tudván oly gyorsan átalakulni, megállott; de azután csakhamar az ország legkitünőbb iparosai vették át vezetését és ők öntötték a párisi gázvilágitáshoz a vascsöveket és a marly-i uj gépet.

Mindazáltal a „Creusot" a legjobb igyekezettel s a legbölcsebb vezető kezekben sem volt képes a többi gyárakkal és öntödékkel a versenyt kiállani, mig végre hosszas vajudás után 1837-ben az egész telep a Schneider testvérek kezébe ment át, kik azt jelenleg is birják. Ez időtől fogva a „Creusot" nem szünt meg folytonosan emelkedni. Az erőmütani készitmények műhelye is ez időből való, s épen akkor keletkezett, mikor a vasutak és gőzhajók mind szélesebb használati kört kezdettek hóditani maguknak, és igy lett aztán a „Creusot"-ból e tekintetben is a világ egyik leghiresebb és legjobb hirü gyártelepe. Az intézetet a központi csatornával egy vasut kötötte össze; a kőszénbányászat, a különböző ércznemek ügyes kizsákmányolása, az öntött és kovácsolt vas czélszerü előállitása és felhasználása — egy szóval minden javult és tökéletesedett. Az egész vidék is csakhamar érezni kezdé e szerencsés átalakulást s a fokozatos előmenetelt

*) L. Vasárn. Ujs. 1868. évf. 14. sz.

Ranics Adolf fametsző M.D.K.

A Rusz-féle fametsző intézetben Morelli Gusztáv vezetésével A Szokoly Viktor szerkesztett: Hevéd album illusztrációinak egyik készitője

Petrikyné Molnár Zsuzsa:Morelli Gusztáv 148.l.

Magyar Nemzeti Galéria Művészettörténeti Füzetei IV. sz. Bp. 1963.

RANIGEL Ferenc fazekas. Egerben 1771-ben szerepel az adóösszeirásban.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

A temesvári ikonfestők

A 18. század negyvenes éveiben a budai egyházmegye templomaiban két temesvári festő is tevékenykedett, név szerint Nedeljko Popović és Georgije Ranite.[33] E két tehetséges mester közösen festette meg a szentendrei Pozsarevacska (Szent Arkangyalok) templom ikonosztázát, az esztergomi Szent Mihály arkangyal templomának apostoli képsorát, valamint az egykori ráckevei kolostor oltára királyi kapuját. Ezek a közelmúltig ismeretlen műveik, főként ami a szentendrei Pozsarevácska templom ikonosztázát illeti, akként mutatják őket, mint a kor legjobb szerb ikonfestőit. A régi ikonfestőkhöz hasonlóan arany háttérre festettek, vésett, aranyozott keretű fatáblára. A szemlélő első benyomása az, hogy az átmeneti, kora barokk stílushoz kapcsolódtak, ám még mindig a régebbi példaképekre támaszkodtak. Mesterségüknek alapos ismerői voltak, kerülték a rögtönzött megoldásokat. A testszín általuk kialakított módszere, a világos vonalak alkalmazása, a szakáll és a haj szinte grafikai stilizálása a román ikonfestők stílusához közelíti őket. Tekinthetjük úgy is, hogy ez a hatás mint a Brâncoveanu-korszak visszhangja következett be. Ezt a korszakot a román ikonfestészet megújhodása és barokk szellemben történő fokozatos átalakulása jellemzi. Mindenesetre a szentendrei Pozsarevacska templom ikonosztáza egyre inkább felkelti a művészettörténészek figyelmét.

A Pozsarevacska templom ikonosztázának első sorában Nedeljko Popović és Georgije Ranite hat trónus körüli ikont festett *(Szent György, Szent Miklós, Mária a gyermek Jézussal, Krisztus, Szent Mihály arkangyal és Szent János).* A második sorban a *Déeszisz* ikonja látható a tizenkét apostol ikonjával, míg a harmadik sorba a prófétáktizenhat ikonja került. A fölső részben, az oltárfal architrávja felett találjuk *Krisztus feszületét Mária* és *Evangelista Szent János* ikonjával. A királyi kapu a fafaragó művészet kiemelkedő alkotása. Tizennyolc apró medaillonból áll, amelyek kompozícióként *Jessze fáját* alkotják. Rácalmás falusi templomában a királyi kapun nemrégiben azonosították a Jessze fáját képező medaillonokat, amelyeket kétségtelenül a temesvári ikonfestők készítettek. Az ajtó hátlapján olvasható a megrendelő feljegyzése is, amelyből megtudhatjuk, hogy az ajtó elsődlegesen a ráckevei régi templom ikonosztázához tartozott. Tegyük még hozzá, hogy a két temesvári ikonfestő neve nemrégiben vált ismeretessé a Pozsarevacska templom jegyzőkönyvéből, amelyet a Pest megyei levéltárban őriznek. A két ikonfestő a budai egyházközségben való rövid tartózkodás után visszatért Bánátba, ahol az ikonosztázok és a különálló ikonok egész sorát festették. Mégis hangsúlyoznunk kell, hogy szinte pályafutásuk elején abban a megtiszteltetésben részesültek, hogy a szentendrei, a ráckevei és az esztergomi templom számára dolgozhattak.[34]

Teodor Simeonov moszkopoliszi ikonfestő

Azok a festők, akik a 18. század hetvenes éveiben a távoli epiruszi Moszkopoliszból jöttek Magyarországra, a posztbizánci stílus retardált formáit művelték. E festőcsoportot Teodor Simeonov vezette, akinek vezetéknevét csak mostanában sikerült megállapítanunk egy szerződés alapján, amelyet az egykori ráckevei kolostorral kötött. Ebben a gazdasági szempontból valamikor gazdag helységben volt útjuk első állomása, ahol igen sok képet is festettek. 1765-ben falképekkel látták el a ráckevei Mária halála-főtemplomot, úgy, hogy előbb vakolatréteggel fedték el a korábbi (1514-ből származó) falfestményeket, és erre vitték fel kompozícióikat. Közben jobbára a régi beosztásokhoz és ikonográfiai megoldásokhoz tartották magukat. Hat évvel később (1771-ben) a templom két kápolnáját látták el freskókkal, a Keresztelő Szent János kápolnát (ahol a feliratok görög nyelvűek) és a Szent Kozma és Damján-kápolnát. A régi gótikus templom boltozatának bordázata és a többi, a pravoszláv kánon szerinti kompozícióknak egyáltalán nem megfelelő felület komoly gondot jelentett az ikonfestők számára. Mégis elég jól feltalálták magukat, alig térve el a hagyományos megoldásoktól. Miután végeztek a ráckevei kápolnák freskóinak festésével, 1772-től 1774-ig a székesfehérvári szerb templomot látták el freskókkal.[35]

Az újabb kutatások azt mutatják, hogy Teodor Simeonov munkatársaival a már említett freskókon kívül számos ikonosztázt és ikont is festett. A Szentendrei Bizottságnak a szentendrei egyházközség levéltárában végzett munkája során előkerült egy szerződés, amely a ráckevei templom ikonosztázának festésére vonatkozik, ami 1770–1771-ben, a főtemplom falfestményeinek befejezése után el is készült. Ezen az ikonosztázon a királyi kapu tizennégy faragott, kagyló alakú medaillonja hívja fel magára a figyelmet, amelyekbe a prófétákat és az Angyali üdvözlet képét festették. Szokatlan alakúak és ikonográfiai szempontból is érdekes megoldásúak az ikonosztáz talapzati ikonjai: *Szent Miklós csodái, Mária halála, A vak meggyógyítása és Szent János életének jelenetei.* Az északi oltárajtóra *Szent Mihály arkangyalt* festették, fölé *Szent Györgyöt;* a déli ajtón *Szent Gábriel arkangyal* látható, fölötte *Szent Demeter.* (A trónus körüli ikonokat ismeretlen ukrán festő festette még 1746-ban.) A felső sorban az ikonosztáz központi ikonjaként *Mária megkoronázása* áll, jobbra és balra pedig a nagy ünnepek ikonjai sorakoznak. A lunettában a szokásos elrendezésben *Krisztus feszülete* áll a hozzá tartozó *Mária* és *Evangelista Szent János* ikonok-

3. Esztergom
Szent Mihály és Gábriel arkangyaloknak szentelt templom. A 17. században a Rácváros nevű városrészben épült fel az első szerb templom. Ezt a 18. század derekán felújították. A mostani barokk templomot 1774-ben építették. Ikonosztázát 1973-ban leszerelték, és Szentendrén helyezték el a Szerb Egyházművészeti Gyűjteményben. Az ikonosztáz két apostolfrízét Nedeljko Popović és Georgije Ranite temesvári mesterek festették 1740 táján, az ő munkájuk a szentendrei Pozsarevacska-templom ikonosztáza is.
A templomot átadták a községi tanácsnak.

114. p.

kal. A kereszttől jobbra és balra hat-hat apostol ikonja sorakozik, egy stilizált fa faragvánnyal díszített ágain. Teodor Simeonov munkatársaival az ikonosztázon kívül tizenkét kis méretű ünnepi ikont is festett e templom számára; ezek a „csókolni való" ikonok. Ugyanezek a festők festették *Krisztus sírját* is, amely most Szentendrén található. Ez egy különös, fafaragással díszített konstrukció, amelynek központi kompozíciójaként *Krisztus sírbatételét* festették meg, míg oldalsó, díszes felületein *Krisztus szenvedésének* jeleneteit láthatjuk, valamint az apostolokat ábrázoló medaillonokat. E Ráckevén és Székesfehérváron végzett jelentős tevékenységük mellett a moszkopoliszi ikonfestők készítették a dunapentelei (ma Dunaújváros) szerb templom ikonosztázát is, továbbá számos ikont festettek a Pest, Buda, Szentendre, Eger, Miskolc, Hódmezővásárhely és más városok templomai számára is. E helyen mindenképpen meg kell említenünk két nagyobb méretű ikonjukat, amelyek ohridai Szent Náhumot ábrázolják, akinek kultuszát a magyar vidékeken a görög cincárok terjesztették. Az ohridi szent középen ábrázolt álló alakját kétoldat egy-egy függőleges szalagdísz határolja, amely életének jeleneteit, főként az általa tett csodákat mutatja be. A kompozíció szinte azonos Hristofor Žefarović rézmetszeten ábrázolt *Náhumjával* (1743), úgyhogy igen valószínű, hogy ez a metszet szolgált alapul a festőknek az ikon festésekor. Egyébként teljes bizonyossággal állítható, hogy a moszkopoliszi festők az ikonok kompozícióit leggyakrabban kész formák és vázlatok alapján készítették. A rajzokat és vázlatokat délről hozták magukkal.

A moszkopoliszi ikonfestők sokkalta inkább hagyománytisztelők voltak, mint a temesváriak, habár munkáik néhány évtizeddel későbbi keletűek. Későbizánci stílusuk nem illeszkedik be a 18. századi szerb festészet fejlődési folyamataiba. A budai egyházközségben 1765 táján való megjelenésükre a magyarázatot a megrendelők egy részének ízlésében kell keresni. A megrendelők hagyománytiszteletének tudható be, hogy a távoli Moszkopoliszból hívtak festőket templomaik díszítésére. Meg kell említeni, hogy a megrendelők között akadtak gazdag görög cincárok is, akik szoros kereskedelmi kapcsolatot tartottak fenn Moszkopolisszal, illetve Macedónia Égei-tengeri partvidékének más városaival.

Teodor Simeonov munkatársaival együtt büszke volt művészi származására. Bízott a későbizánci örökségben és abban, hogy az északon sem fog kudarcot vallani azok körében, akik maguk is délről elvándorolt jövevények voltak. A magyarországi szerb művészetben a tradicionalizmus méltóságteljesen ért véget kiterjedt és jelentős festői tevékenységükkel.[36]

Orosz-ukrán ikonfestők

A 18. század derekán a keleti, orosz-ukrán hatások nyilvánvalóan jelen vannak a magyarországi szerbség szellemi életében. A szerbek Oroszország felé való fordulásának, amelynek Nagy Péter cár reformjai után ismét jelentősége lett, több gyümölcsöző és fontos eredménye is volt, s ezek néhány évtized alatt áthatották a művészet és a művelődési élet egészét.

A szerbek által látogatott északi vidékekről rézmetszetek is származnak, amelyek a moszkvai vagy az ukrajnai műhelyekben készültek. A legérdekesebb grafikai emlék erről a területről a rézbe metszett Csernigovi Mária. A rézlemez Ráckevén került elő, és nemrégiben igen jó minőségű levonatok készültek róla. Gavril szerzetes, a rézmetsző, aki névjegyével látta el a metszetet, az orosz és az ukrán egyházi embereknek ahhoz az iskolájához tartozott, akik mind a festészet és az iparművészet, mind pedig az irodalom terén is tevékenykedtek.

A 18. század harmincas éveiből valók a szentendrei Blagovesztenszka templomban ma is látható, *Krisztust* és *Máriát* ábrázoló ikonok, amelyek valószínűleg a régi ikonosztázhoz tartoztak. Ez a két ikon is Oroszországból került ide, és lényegében azoknak a művészeti változásoknak a kezdetét jelezte, amelyek hamarosan áthatották az egész magyarországi szerb egyházi festészetet.

Kétségtelenül jelentősebb azoknak a festőknek a munkássága, akik keletről érkeztek a 18. század derekán. Ezek a közelebbi, ukrán területekről származó ikonfestők. Nem voltak sokan, de jelenlétük figyelmet érdemel.

Itt arra a két ikonfestőre gondolunk, akik a ráckevei templom trónust övező ikonjait festették. Az ikonok feliratából megtudhatjuk, hogy 1746-ban készültek Georgij Damjanović rendfőnök megrendelésére, és ettől az időtől a ráckevei templom ikonosztázának részét alkotják. *Krisztus* és *Mária* ikonjának festője monumentálisan valósította meg az alakokat; jó iskolához tartozó ikonfestőről van szó, habár nem rendelkezett mélyebb művészi ihletettséggel. Sikerült létrehoznia az orosz módra értelmezett „barokk" ikont, miközben nagy gondot fordított a díszítésre. A másik festő *Szent János, Szent Demeter* és *Jézus megkeresztelésének* ikonját nagyobb festői érzülettel és egyéni látásmóddal festette meg. Elsősorban festő módra fejezte ki magát. Közel állt hozzá az ikon modern értelmezése, amelyben egyre nagyobb teret kapott a való világ. Ez a realisztikus szemlélet nyilvánvalóan nyugat felől érkezett, és idegen maradt az ortodox ikonfestők konzervatív iskolája számára. A művész a *Jézus megkeresztelését* ábrázoló ikonon ment legmesszebbre a festői szenzibilitás szempontjából. Ikonográfiailag itt semmit sem változtathatott meg,

M.D.K.

Ranigel Ferenc, fazekas

Egerben az 1771-évi
adóösszeírásban szerepel.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 389. old.

M D K

Raniszavlev Gligor, Nagybecskerek.

festő

Kaposszy János: Épitők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Miv. Ért. 1952. 1.sz. 139 l.

RANITE, Georgije Jastà

DAVIDOV, Dinko: Spomenici Budimske eparhije.
Beograd ; Novi Sad : Prosveta ; Matica Srbska,
1990 55,59,60,136,360.

RANITE? Georgije festő

NAGY Mária: Az esztergomi orthodox templom Apostol-fríze. = Limes, 1991. 1. 33–37. p. ill

1774-s a templom Mihály arkangyal tiszteletére

Ranite, Georgije
Popović, Nedeljko } fest.

Tass Antal 158.
táblabíró világ 141.
tábori nyomda 142.
Tátravidék 157.
telepítés 145.
település 143, 150.
telefonbevezetés 120.
temetési szokás 145.
temető 138, — művészet 137, 140.
templomhely 139.
Telegdi Kovács László 18, 65, 66, 70, 73, 156.
Teleki Sándor gróf 23.
Telekházi-halom 85.
települési térkép 100.
Terebes 156.
természeti emlékek védelme 93.
természetrajzi múzeum 68.
Term. Tud. Társ. 72.
Testhalmok 134.
Tetétlen 120.
téglagyár 150.
Téglás 89, — Gábor 79.
térkép 138, 149, 150, 151, 152, — -készítés 97, 100, -rajzolás 60.
Thalviser Alajos 154.
tizházgazda 148.
Tizian 56, 60.
Toldi Ferenc 52, 57.
Tolna megye 92.
Tompa Mihály 123.
Tormai Béla 70, 71.
Tornaegylet 118, 119.
Torna vmegye 55.
Tócó-völgy 76, 138, 140.
Tószegi ásatás 89, 92.
Tóth András szobrász 46, 61, 62, 77, 127, 129, — Ágnes 7, — Árpád 62, — Ferenc 17, — — József 11, — Lajos 126, 147, — László 154, — Mária 102, — Sámuel 17,
tótok 121.
Tömörkény István 48, 156.
török bég 124.
Török Császár Bolt 75.
török hódoltság 124, — okleveiek 74, -pasa 124.
Török Péter 84, 93.
Törökszentmiklós 153.
Török uralom 130, 131, -világ 124.
Törösdy Mihály 130, 135.
történelmi földrajz 138.

Ránki vadrastély

Pogrányi-Nagy Félix:

A ránki „Hradeszkő".

Hadtört. Közl.

1929. 169 és kv.

M

2 képpel

Virgil Solis, nürnbergi tervező- és
rézmetszőművész kehelytervezete

VII. 130

mefik az előnés?

RÁNKI József epitesz

IV. Gorgey A. u. 30. OTI rendelő
– 1949. Kiss Ferenc, Mikalai Tibor

Prakfalvi Endre: Szocsecil. Bp. 1999. 12-13.

A következő „Anno 1660 die 17. mens. marty Pápá
len rendek" címmel készült, jóval részletesebb, mint az
fennmaradt.[7] Van egy magyar nyelvű, inkább piszkozat
egy latin nyelvű változata. A latin és a magyar nyelvű ös
rés nincs. A lejárás iránya a néhány évvel korábbihoz k
télytól indultak az utca keleti oldalán, végigmenve az Új
Közép utcába, majd visszatértek a Hosszú utca nyugati
azon haladva jutottak el a Kristóf, ma Korvin utcáig. Az
kók vallását, pontosabban, csak az a megjelölés szerep
lezhető, hogy ahol ez nem szerepel ott református vall
ahogy egyes esetekben, más adatok alapján, ez bizonyos
ja, hogy hány fő lakik a telken, de csak abban az esetb
hát adóköteles. Leírták még a telek méretét egész, háro
siokra bontva és azt, hogy melyik telken lakik katona va

1715-ben vették fel az általam használt illetve ismert
pai belső Városbeli házak szokott Arendája, ugy azon há
peragalt conscriptioja". A cím arra is rávilágít, hogy me
összeírás helyszíni lejárása. Ez a lista magyar nyelvű. A la
rom szempontból minősítették: kúria-e, inscriptiós-e va
te. Nem pontosan azonosítható, hogy mit értettek ill. m
ria mögött, de az így jelzett épületek a későbbiekben is i
a telken álló épület milyenségére utalhat. A sessio mére
vették fel, ha a telek censuális volt.

1735-ben két nagy könyvet nyitott az Esterházy-urada
nyilvántartására. Az egyikben, melyet korábban, és az
ban, az egyszerűség kedvéért telekkönyvnek neveztem,[8]
melyek inscriptióval[9] bírtak. Felvétetett bele az 1735-ös
ták azt az oklevelet, amelyben a telek a kiváltságot kap
uradalom bekérte a házak lakóitól a inscriptiót adom
könyv tanúsága szerint elő- és be is adták.[10] A kiváltságos
latin nyelvű, azonban a bemásolt oklevelek mindig a kia

Ránki - Roxi József, karikaturista

[Roxy - Ránki József],

. A szombathelyi Forradalmi Múzeum ad otthont Ránki-Roxi József, Vas megye első kommunista lapszerkesztője és képzőművésze gyűjteményes kiállításának.

— : Savaria - játékok

8.

Esti Hirlap, Bp. 1976. okt. 22

Ránki (Roxi) József, festő

Ránki (Roxi) József-kiállítás Szombathelyen

Pénteken a szombathelyi Forradalmi Múzeumban megnyílt a *Ránki (Roxi) József* életművét reprezentáló gyűjteményes emlékkiállítás.

Az 1953-ban elhunyt Ránki József a képzőművészet csaknem minden eszközét felhasználva agitált a párt, a nép ügye mellett. Munkatársa volt a baloldali sajtónak, illegális feladatokat vállalt, részt vett a Szocialista Képzőművészek Csoportjának munkájában. A felszabadulás után ő volt Vas megye kulturális életének egyik legaktívabb szervezője. Jelentős szerepet játszott többek között a ma már országos hírű zsennyei művésztelep létrehozásában is. (MTI)

-: Ránki (Roxi) József - kiállítás Szombathelyen 7.

Népszabadság, Bp. 1977. aug. 13.

Ránki - Roxi József, grafikus

A képzőművészet sem hiányzik a programból. A forradalmi múzeumban augusztus 12-én nyílik meg *Ránki-Roxi József* grafikusművész-újságíró, a szocialista képzőművész csoport egykori tagja, Vas megye első kommunista lapszerkesztőjének kiállítása. (MTI)

-: Felújítottak Isis templomat

Népszabadság, Bp. 1977. aug. 2. 7.

Ránki - Roxi József, [ ]

L: Olcsai Kiss Zoltán

8.

—: Megszépült az antik szentély

Népszabadság, Bp. 1977. jún. 24.

Ránki - Roxi József, grafikus

A képzőművészet sem hiányzik a programból. A Forradalmi Múzeumban augusztus 12-én nyílik meg *Ránki-Roxi József* grafikusművész-újságíró, a szocialista képzőművészcsoport kesztoj.
Savaria ünnepi
gusztus 19-én. (MTI)

8

-: Savaria ünnepi napok
Esti Hírlap, Bp. 1977. aug. 1.

Ránki József

— **Ránki József** életművét reprezentáló gyűjteményes emlékkiállítás nyílt meg pénteken a szombathelyi Forradalmi Múzeumban. Ránki József a baloldali sajtó munkatársa volt és részt vett a szocialista képzőművészet csoportjának munkájában.

A müvész alkotásaiból
Gyüjteményes emlékkiállitása
nyilt a szombathelyi
Forradalmi Muzeumban

NÉPSZAVA, 1977. augusztus 13.

10.oldal.

Rainki Roti József

a Szocialista Képzőművészek Csoportja 1942-es adatai szerint a művész a Csoport tagja volt.

-nday-: Tárlat a munkásotthonban. Csepel, 1946. jan. 30.

1984. V. 12. Kossuth 4.25

Jó reggelt!

- Evforduló-naptár. 75 éve született Rónki-Roxi József szatirikus rajzoló. Rá emlékezik Lengyel Anna interjúja.

- Aradi Nóra egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia művészettörténeti kutatócsoportjának igazgatója irta Rónki-Roxi Józsefről, hogy amilyen nagy művész volt Rónki-Roxi, olyan méltatlanul feledte el az utókor. Jószerivel csak a baráti körökben emlegetik. Pedig a 30-as, 40-es éveknek egy igen kiemelkedő egyénisége volt. Párttag. A szocialista képzőművészek csoportjának tagja. Elkötelezett, harcos művész, ami abban az időben nem volt kis dolog.

- Régen irtam erről. Ha jól emlékszem 1956-ban, amikor a Kossuth Klubban egy kiállitást rendeztek Roxi-Rónki Józsefnek a karikatúráiból, szatirikus rajzaiból. Talán ma még jobban el van felejtve, mint akkor volt, hiszen akkor

Rónki-Roxy József, grafikusművén (1909-1953) karikatúrista

legalább egy kiállitással lehetett erre emlékezni, s felidézni azt, hogy hogyan látta a másik oldalt, aki a karikatúrának az élével próbált tájékozódni és tájékoztatni.

- Ez a 30-as, 40-es évek Magyarországáról....

- Igen, igen. Elsősorban a tőkésnek, a kizsákmányolónak, az elnyomónak a szatirikusan fogalmazott figurája jelent meg Roxinak a rajzain.

- A szocialista képzőmüvészek csoportjában milyen szerepet töltött be?

- 1934-től 1944-ig nyomon követhető nagyon rendszeres, módszeres csoportéletnek szinte minden mozzanatában résztvett. Sőt az 1942-es Magdolna Székházban rendezett Szabadság és a nép nagyszabású kiállitás után, a kiállitást három nap múlva bezárták, Roxi József volt az, aki a tizennyolc müvész negyvennyolc rajza cimü kiadványt megmentette. Ez a csoporttagoknak a rajzait tartalmazta. Ezt a kiadványt a kiállitás bezárása után terjeszteni tudták. Roxi a brnoi Müegyetemen tanult. Elég sokfelé dolgozott Csehszlovákiában. 1933-tól dolgozott magyarországi lapoknak, főképpen mint karikatúrista. Most a csehszlovákiai munkásmozgalomban ő érettséget, szelekciós készséget is megtanult és ez is elősegitette azt, hogy Roxinak a problémaváltása nagyon lényegre törő tudott lenni.

- Sajnos 1953-ban nagyon fiatalon meghalt. Hol lehet látni a munkáit?

- Most hogy születésének 75. évfordulója van, tudomásom szerint a Magyar Nemzeti Galériának a grafikai gyüjteményében és a Magyar Munkásmozgalmi Múzeumnak a gyüjteményében vannak rajzai, karikatúrái ebből az időből. Eredeti munkája jóval kevesebb maradt meg, mint amennyit készitett és mind amennyi megjelent. Ugyhogy hirlaptári kutatással lehet leginkább a nyomára jutni annak, hogy valójában mi is volt az ő munkássága.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Ránki Roxi József

VAS NÉPE

1963 DEC 21

Ránki-Roxi József kiállítás Szombathelyen

1021

Szombathelyen elsősorban mint újságírót ismerték, hisz 1946-tól lapunk elődjének, a párt Vas megyei lapjának, a *Szabad Vasmegyének* volt a szerkesztője. Most grafikáinak, illetve karikatúráinak válogatott gyűjteményével is bemutatkozik a város és a megye közönsége előtt, megkésve: tíz évvel a halála után. A kivételes tehetségű művész *1909-ben született* Ozorán. Az érettségi után Brünnbe került a műszaki egyetemre, itt kezdett komolyabban foglalkozni rajzzal. A művészet el is vonta egyetemi tanulmányaitól, egyre többet dolgozott mint karikaturista a különböző napilapoknak, hetilapoknak, folyóiratoknak. Művészi pályájának és életszemléletének nagyon fontos szakasza az 1933—35-ig terjedő időszak, amikor *a szocialista művészcsoport* alapító tagja, majd párttag lett, s tevékenyen bekapcsolódott a párt harcaiba. Művészetét is *harci eszköznek* tekintette.

Korai halála — 1953-ban —, megakadályozta abban, hogy teljessé tegye művészetét. Öröksége azonban így, csonkán is nagy hatású, immár továbbfejlesztett hagyomány, amelynek nyomait ott látjuk legjobb mai karikaturistáink alkotásaiban. A vasárnapi kiállításon mintegy száz Roxi-képet láthatunk majd, köztük *Timár József, Tolnai Klári, Tőkés Anna, Rozsos István, Uray Tivadar, Latabár Kálmán* arcképeit, valamint több neves szatírát (Hintás a vurstliban, A strici, A cinikus, Mosom kezeimet, Háromszög stb.).

A kiállítást *a Savaria Múzeumban* vasárnap délután fél hat órakor *Vámos József* elvtárs, a MSZMP megyei bizottságának osztályvezetője nyitja meg.

Roxi: Embersport — karikatúra.

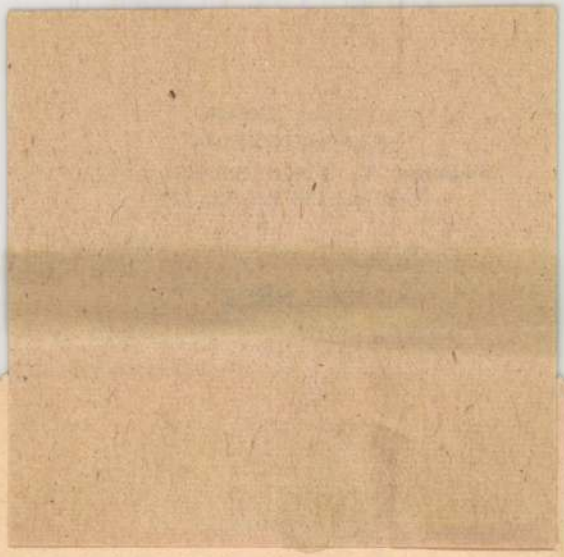

ok 6.

kell pótolni ezen a téren is. Dehát segítsük ezt. Hogyan?

Közlekedési gondok

Itt elsősorban a MÁVAUT-ra gondolok, bár azt is tudom, hogy egy hosszabb időszakra meghatározott autóbusz-menetrendet nem lehet olyan egyszerűen megváltoztatni. De valami megoldást mégis csak kellene találni. Államunk sok száz milliót áldoz évente a nép kulturális színvonalának az emelésére — s így a faluszínház fenntartására is —, ezért módot kellene találni arra, hogy a MÁ-

Gazdag tartalom, sok szín, új módszerek

Az ifjúság között végzendő politikai munka további fellendítésének, hatékonysága növelésének egyik legfontosabb feltétele a KISZ-szervezetek vezetésének javítása, erősítése. Ebből a felismerésből indult ki a megyei KISZ-bizottság, amikor nemrégiben napirendre tűzte a vezetés helyzetének elemzését, a vezetőképzés további tervét.

A mindennap gyakorlata bizonyítja, hogy ott dolgozik jól a KISZ-szervezet, ahol rátermett vezetők irányítanak. Ott rendszeres a szervezeti élet, tartalmas a munka, ahol a vezetők maguk is rendszeresen tevékenykednek. Így van Gyöngyösfaluban, Szentgotthárdon, Kemenespálfán, Rábahídvégen. A hiányosság, a rendszertelenség, a

van; ha „meghúzták a vészharangokat". Nem alkalmazzák megfelelő számban és kellő időben az alapszervezeti vezetők kitüntetését, elég ritka a jól végzett munka elismerése.

Ezen a helyzeten szeretne sürgősen javítani, változtatni a megyei KISZ-bizottság. Tervei kimunkálásánál azonban számolnia kell a meglevő helyzettel. Az rendkívül kedvező, egyik garancia a vezetés javítására, hogy a KISZ-alapszervezetek titkárainak kereken negyedrésze érettségivel, vagy magasabb képzettséggel rendelkezik. Mindössze hat olyan KISZ-titkár van a megyében, aki nem végezte el az általános iskola nyolc osztályát. Komoly hiányosság azonban, hogy a titkárok közül csak 59 a tsz-tag

Hogyan képezzünk ifjúsági vezetőket?

mint félezer vezetőnek a képzését társadalmi úton, „esti tagozaton, ünnepi műszakban" oldották meg. Különösen szép eredményeket ért el e téren a kőszegi városi bizottság. Hasznosnak, célravezetőnek mutatkozott a szombathelyiek és a sárváriak ilyen irányú kezdeményezése is.

Nyugodtan állíthatjuk, hogy a vezetőképzés feltételei megyeszerte megteremtődtek, formái kialakultak. A legfontosabb tennivaló most már a színvonal emelése, a tervszerű kiválasztás és mozgósítás, a tartalmi munka javítása. Nagyobb teret igényel az ifjúsági vezetők, aktivisták képzésében, a párt által meghatározott gazdasági és ideológiai feladat megoldása. Sokoldalú ismertetésre, megoldásra várnak a KISZ

Ránki Roxi József

Rajzokkal

szerepel az alábbi Tárlaton

Horváth György: A Socialista Képző-
művészek (sopron tjával) emlékkiáll.
a Fův. Művelődési Házban

Magyar Nemzet 1969 III. 15

Rajché Roxi József
grafikus

M.D.K

Weiss Fehér Gyönggyel volt jó
barátságban.

Horvath Béla: Emlékeres Weiss Fehér Gyöngyve.
Művészet, 1969. március – 10 kep.

Rákki József, festő
gratikus

M Dr

Emlékkiállítása megnyílt Szombathelyen.

8

—: Hír

NÉPSZABADSÁG, bp. 1963. dec. 23

Ránki József

Lásd: Roxi

Magyar Nemzet Magyar Nemzet 1963. december 11. 4.1.

Ránki József /"oxi/ grafikus M.D.K.

1946-tól 1948-ig Szombathelyen a Szabad Vasmegye szerkesztője volt .

Derkovits kortársa.

Szombathelyen emlékkiállítás művéiből

Napló

Magyar Nemzet 1963. december 23. 7.1.

MDK

Ránki Roxi József

Előadáson, tus

Házibéke, tus

Szocialista képzőm. csop.kiáll. 134-44.
M.Gal. 1964.

Ráiki Roti József, [ ] MDK

A csoport tagja volt.

Mihályfi Ernő: A szocialista képzőművészek
Csoportjának emlékkiállítása
a Nemzeti Galériában 9. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. ápr. 19.

Ránki Roxi József

Szerepel a Szocialista Képzőművének Csoportja Kiállításán

Ormág Világ 1964 18 n. 190

HDK

Ránki (Raki) József

[grafikusművész ?]

Műveiből emlékkiállítás nyílt a Kossuth Klubban. (Sociográfia című rajza 1939-ből – repr.)
(képaláírás.)

Hírben-képben jelentjük.

Nők Lapja, Bp. 1956. április 12. [2. l.]

1963 DEC 25.

Ránki-Roxi jópet

1021

Ránki-Roxi-kiállítás a Savaria múzeumban

A tíz évvel ezelőtt elhunyt grafikusművész alkotásaiból rendezett kiállítást tegnap délután nyitották meg a szombathelyi Savaria Múzeumban. Az ünnepi megnyitón megjelentek a művész egykori barátai, munkatársai, özvegye s a vasi képzőművészeti élet képviselői. Hosszű idők után ez az első ünnepi alkalom, hogy a harcos publicista és rajzolóművész emlékét méltóképpen felelevenítsék Szombathelyen, ahol a felszabadulás után két évig szerkesztette a párt lapját.

Vámos József elvtárs, az MSZMP megyei bizottságának osztályvezetője megnyitó beszédében hangsúlyozta:

— Ha egyszer valaki arra vállalkozik Vas megyében, hogy a párt és a munkásmozgalom felszabadulás utáni helyi történetét megírja, annak nagyon melegen kell megemlékeznie Roxiról, annak elévülhetetlen érdemeiről, amelyet a pártszervezés, a pártpropaganda, valamint a demokratikus kulturális élet kibontakoztatásában tett.

Ránki-Roxi nagyon nehéz körülmények között néhányadmagával lapot szerkesztett, pártnapokra járt, előadásokat tartott, részt vett a *Vasi Írók Munkaközösségének* megalakításában, lelkesen szervezte a *Szombathelyi Képzőművészeti Szabadiskolát*, ahol ingyenesen tanulhattak a munkás-paraszt származású tehetséges fiatalok. Évente kétszer rendezte meg a *Szabad Vasmegye irodalmi és művészeti estjét*...

— Az a két év, amelyet itt töltött, olyan maradandó nyomokat hagyott, amelyre építeni lehetett. Ezért tisztelik és őrzik emlékét ma is a szombathelyi kommunisták és kultúrmunkások. Országosan, mint grafikusművész tette ismertté nevét, és hogy milyen magas szintre emelkedett, azt műveinek e töredéke is mutatja itt a mai kiállításon. Neve már fiatal korában összeforrott *a szocialista művészcsoport* nevével, azzal a bátor, igazán népi csoporttal, amelynek munkáját a fasiszta terror elleni társadalmi harc tudata hatotta át. Egy körbe tartozott *Derkovits Gyulával*, városunk nagy szülöttével, akitől sokat tanult és akit példaképének tekintett. Városunkba érkezés után egyik első teendője volt, hogy Derkovits Gyula szülőházának emléktáblával való megjelölésére mozgalmat szervezett.

— Szinte jelképes, hogy Roxi művészetében a *felszabadulás* esztendeje a legtermékenyebb, műveinek legnagyobb része 1945-ből származik, s akkor tervezte az MKP jelvényét is, amelyet pártunk régi harcosai oly büszkén hordtak. A személyi kultusz éveiben Roxi, mint sokan mások „kegyvesztett" lett, mert igaz embersége, forradalmisága nem tudta elviselni az igazságtalanságokat. Ekkor alkotta meg — szinte a törvénytelenségek elleni tiltakozásul —, azt a nagyhatású képet, amelynek alakja előre fordított tenyérrel a karját homloka elé tartja... A bántalmak ellen a sok munkában keresett vigasztalást. A hirtelen bekövetkezett halál is munka közben érte, legutolsó óráiban egy Derkovitsról készülő kiadvány lektorálásán dolgozott.

— Ha élne, bizonyára sokat alkotna, hiszen ez a légkör, amelyben élünk, igazán kedvez az alkotó munkához. Élete, munkássága, alkotásai, példakép mindnyájunk számára — mondotta befejezésül Vámos József elvtárs.

Roxi: Társadalmi dráma.

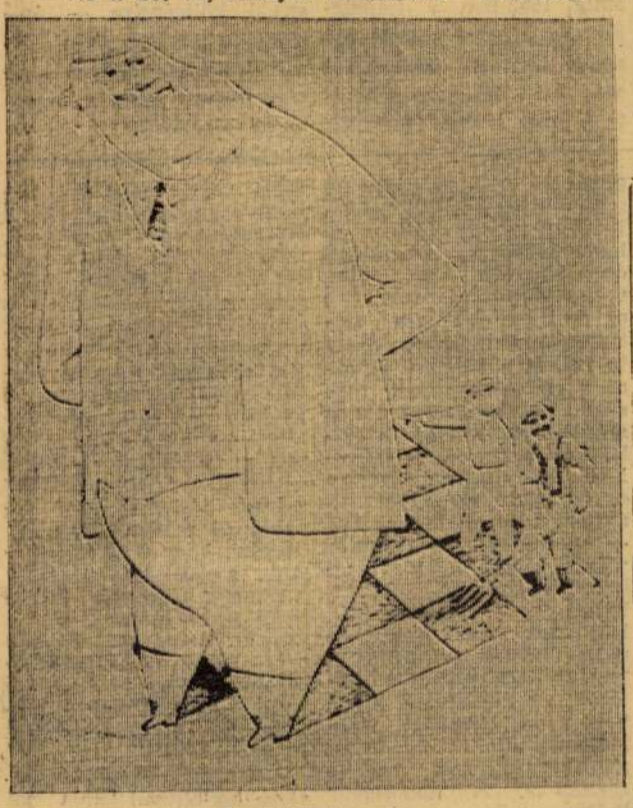

Roxi: Sakk-matt.

Bornemisza László festőművész *Itáliai képek* című sorozatából a Művelődés és Sportház emeleti galériájában nyílt kiállítás tegnap délután négy órakor. Az ünnepi megnyitót Nagy Árpád, a Művelődési és Sportház igazgatója tartotta.

VAS NÉPE

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Fokozzák a küzdel és a rákos betegségek ellen

Új szálloda épül Kőszegen

A megyei tanács végrehajtó bizottságának ülése

Tegnap délután tartotta az évi utolsó ülését a megyei tanács végrehajtó bizottsága. Az ülésen a végrehajtó bizottság tagjain kívül megjelent dr. Mosolygó Dénes elvtárs, az Egészségügyi Minisztérium osztályvezetője, az OKISZ képviseletében pedig Angyal Gyula főosztályvezető és Hegyi Sándor főelőadó elvtársak vettek részt.

Az ülés kezdetén Gonda György elvtárs, a végrehajtó bizottság elnöke tájékoztatta a végrehajtó bizottságot a vb két ülése között kiadott fontosabb döntésekről és utasításokról, valamint a lejárt határidejű vb-határozatok végrehajtásáról. Ezek után elmondotta, hogy a múlt hét elején a párt és a kormány illetékes vezetői, valamint megyénk párt és tanácsi apparátusának vezetői részletesen megtárgyalták megyénk mezőgazdaságának helyzetét, az eddig elért eredményeket és a jövő évi feladatok főbb teendőit, irányvonalait. Arról is tájékoztatta Gonda elvtárs a végrehajtó bizottságot, hogy az idei ezüstvasárnap forgalma a múlt évinek csaknem a négyszerese volt. Sem iparcikkekben, sem élelmiszerekben — a tej és a narancs kivételével — nincs fennakadás, dacára a rossz időjárásnak és az útviszonyoknak. A tej szállítását a rossz közlekedési viszonyok akadályozzák, narancsból pedig eddig csak egy vagonnal érkezett. A tej pótlására különböző intézkedéseket tettek.

Meghallgatta és elfogadta a végrehajtó bizottság dr. Molnár Lászlónak, az egészségügyi osztály vezetőjének jelentése a tbc elleni küzdelem eredményeiről, tapasztalatairól és állásáról, valamint a rosszindulatú daganatos (rákos) megbetegedésekről. A jelentés megállapítja, hogy megyénk tbc-t gyógyító intézetei és gondozói túlnyomó többsége jelenleg sok kívánnivalót hagy maga után. Mindezek ellenére örvendetesen jó eredmények mutathatók ki különösen a gyermekek és a fiatalok korcsoportjában. Jóval kevesebb az új megbetegedés, a betegek gyógyulási aránya pedig nagyobb a négy-öt évvel ezelőttieknél. Az ötven éven felülieknél emelkedés tapasztalható, ami annak a következménye, hogy a kiterjedt szűrővizsgálat a régi fertőzéseket is felderíti. Azelőtt sok tbc-ben meghalt betegről nem is sejtették, ezért ki sem mutatták, hogy tbc-s volt.

A rosszindulatú daganatos megbetegedések elleni küzdelem tapasztalatairól szóló jelentés megállapítja, hogy megyénkben az elsők között kapcsolódott be a rákellenes küzdelembe, megyei kórházunkban létesült az első vidéki onkológiai osztály. Az egyre terjedő rákszűrő vizsgálatoknak köszönhető, hogy amíg 1952-ben a felfedezett és kórházba utalt betegek hetven százalékát már nem lehetett gyógyítani, ma hetven százalék gyógyítható állapotban kerül kórházba. Az eredmények növeléséhez azonban ezen a területen is további — főleg anyagi természetű — segítségre van szükség.

Ezzel a napirendi ponttal kapcsolatos határozat többek között előírja, hogy a már elért eredményeket fokozni kell. Beható, sokoldalú vizsgálat alapján meg kell állapítani az 50 éven felüli tbc-s megbetegedések okait, hogy azokat meg lehessen szüntetni, vagy jelentősen lehessen csökkenteni. A minisztérium által megígért Cobalt-60 ágyú fogadására meg kell tenni a szükséges intézkedéseket (épület biztosítása például). Jövőre a körzeti orvosok kétnapos onkológiai továbbképzésen vesznek részt.

A kisipari termelőszövetkezeteknek a lakosság körében végzett szolgáltatói tevékenységéről szóló jelentést Szanyi István, a KISZÖV elnöke és Gajdács Mátyás, a megyei tanács ipari osztályának vezetője terjesztette elő. A végrehajtó bizottság a jelentést tudomásul vette és úgy határozott, hogy a vitában felvetődő témák kivizsgálására szakbizottságot küld ki, s jelenleg mutatkozó ellentmondások megoldására teendő javaslatait a könnyűipari miniszter elé terjeszti.

A végrehajtó bizottság ezek után vegyes ügyeket tárgyalt. Ezek során többek között elfogadták azt a javaslatot, hogy a szombathelyi növérszálló tervei alapján Kőszegen a szálló-igény kielégítésére új szálloda épüljön jövőre. A szálló költségeire — építésre és berendezésre kétmillió 900 ezer forintos határt szabott meg a végrehajtó bizottság.

szakított műszaki yok befejezéséről

eleget tesznek és diplomatervüket 1965. július 31-ig benyújtják, — az oktatási reformmal járó tantervváltozás miatt szükséges vizsgák közül csak a szakterületük tantárgyaiból választott négy-öt vizsgát kell letenniök. A különbözeti vizsgák tantárgyait a karok dékánjai állapítják meg. A miniszteri rendelkezés kiterjed azokra is, akik a különbözeti vizsgák letételét már megkezdték.

ségek — milyen könnyű mindezt összegezve leírni. De hogy a valóságban ez hány zaklatott, nyugtalan órát jelentett, azt nem tudná kimutatni senki. Hol az anyag elektromos feltöltődése volt olyan, hogy le kellett a gépeket állítani, majd a festődéből más szín „jött ki", mint amire számítottak — majd a kikészítés egyik-másik művelete adott teljesen váratlan és egészen másmilyennek álmodott — sőt kiszámított — eredményt. De mindez már a múlté. Az akrill-takarók elkészültek, puhák, bársonyos tapintásúak, könnyűek és csodaszép pasztell színekben pompáznak. S hogy milyen tetszetősek, az kifejezésre jutott még a késztermékek csomagolásánál tapasztalt megkülönböztetett gondosságban is. A takarógyár kultúrtermében hosszú asztalok mellett fürge kezű asszonyok álltak egymással szemben és minden kis ráncot elsimítva, minden csöppnyi cérnaszálat, pihét eltüntetve szinte simogató mozdulatokkal hajtogatták ezt az oly sok fáradságot megtestesítő új terméket.

Minden dicséret jogos, de azért mégis csak a felszínt mutatja, mert ha a műszakiakkal beszélünk, akkor további feladatokat emlegetnek a gyártási költségek csökkentésével, az anyagfelhasználási százalék javításával és a technológiai eljárások további módosításával kapcsolatban. A külföldi cég hazai képviselője — aki ott sürgött-forgott az akrill-takarók körül — arról nyilatkozott, hogy a kikészítési eljárásnál további új módozatokat kell keresni, hogy még tetszetősebb, szebb legyen, hogy a nyugati piacokon feltétlenül sikert arasson ez a termék. A mi szemünkben azért mégis az a leglényegesebb, hogy az átvevő partner elfogadhatónak tartotta, és becsomagoltatta az akrill-takarókat.

A LATEX Vállalat tehetséges kollektívái ismét jól vizsgáztak és elsősorban azt bizonyították, hogy jelenlegi adottságaikkal is képesek új feladatokkal megbirkózni és korszerű lakástextíliákat gyártani.

Szilágyi Rózsa

Ránki József

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1983 DEC 23

szabályozásnoz is felhasználják.

— Ránki József grafikusművész emlékkiállítása nyílt meg vasárnap a szombathelyi Savaria Múzeumban.

1021

— A Keszthelyi Agrártudományi

Ránki József

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1964 MÁR 19.

MAGYAR NEMZET

használható.

Nyolcezernél több látogató kereste fel a 10 éve, 42 éves korában elhunyt Ránki József, művésznevén Roxi emlékkiállítását a szombathelyi Savaria Múzeumban. Szombathely közönsége mintegy száz jellegzetes, egyéni kifejezésű, szatirikus Roxi-alkotás révén kapott fogalmat a szocialista művészcsoporthoz tartozó, mélyen humanista művész harcos egyéniségéről, ötletgazdagságáról, kiváló megfigyelő és megjelenítő képességéről.

#

A francia és az a
másfél órá

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

Ránki-Roxi [illegible]

1956 DEC 22

580

1021

Két képkiállítás nyílik ma Szombathelyen

Ma délután két helyen nyílik kiállítás Szombathelyen, az egyik a város „hagyományos" kiállítási termében, a Savaria Múzeumban, (fél hatkor) Ránki-Roxi József grafikusművész alkotásaiból, a másik a Művelődési és Sportház emeleti körfolyosóján (négy órakor) Bornemisza László festőművész Itáliai képek című sorozatából.

Ráki-Roxi művészete elszakíthatatlan attól a szüntelen forradalmi harctól, amely egész életét betöltötte. A harmincas évek elején már tollal és ecsettel küzd a munkásosztály igazáért a párt soraiban. A polgári életforma ellenmondásainak feltárása és leleplezése már az első gúnyrajzokban jelzi az osztályának és pártjának elkötelezett művész eszmei biztonságát, az izmusoktól mentes, közérthető stílus kedvelését. A művéből készült első kiadványok egyike, az Universitas sorozatban megjelent Roxi-kirakat. A felszabadulás után ő szerkesztette az első orosházi kommunista lapot, később a megyeszékhelyen a Szabad Vasmegyét, majd Budapesten a Magyar Nemzetet és a Független Magyarországot. Első gyűjteményes kiállítását 1956 tavaszán rendezték Budapesten. A szombathely

□

Ránki-Roxi József: Rajzok, karikatúrák

□

Bornemisza László: Itáliai képek

□

kiállítás tíz évvel a művész halála után nemcsak emlékezés, hanem a művészetének járó fokozottabb elismerés jele is.

Falusi változások 7.

Világosság

Évszázadok során a parasztembert — a pórnépet — mindig becsapták. Nem csoda hát, ha generációról generációra elevenen élt bennük a „nadrágosok" iránti bizalmatlanság. A falusi nincsteleneknek talán a földért való éhségük volt a legnagyobb, s mégis akadt köztük, aki a felszabadulás után a földosztáskor egyáltalán nem tülekedett, hanem inkább félrehúzódott csak mosolyogni tudunk, de az egyik faluban egy embernek a bordája is beletört.

Ugyanis, amikor a falu határához ért a fény vezetéke, a tanácstagok összedugták a fejüket. Vitatkoztak. Egyik részük akarta, a másik meg nem, hogy a községfejlesztési alapot erre költsék. Végül is az elnök szavazásra tette fel a kérdést. A villamosítást addig ellenző tanácstagok között akadt egy bátor ember, aki már megváltoztatta véleményét, s magasra emelte a kezét. A minden újjal szemben bizalmatlanok is felemelték a kezüket, de ott kint — akkor még a sötét utcán — jól helybenhagyták a világosságot akaró társukat.

Azt hiszem, hogy most ezek az emberek arra emlé- nemcsak a falusi szobákból, iskolatermekből, kultúrházakból és az esti utcákról úzte el a vakoskodást, a sötétséget, hanem lehetőséget adott ahhoz is, hogy a fejekben sok homályos gondolatra, érzésre is világosság derüljön.

Gyakorlatilag ma majdnem minden falusi házban szól a rádió. Lassabb ütemben ugyan, mint a városon, de egyre emelkedik a tvkészülékek száma is.

Nemrégiben egyik este Táplánszentkereszten jártam. Egy kivilágított ablak alatt elhaladva, kísérőm megjegyezte, hogy itt tollfosztás van.

— No, én ide akkor bemegyek — kaptam szimatot egy kis riportot sejtve, de kísérőm leintett, mondván, hogy kár lenne zavarni

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP

Somogyi híradó és gyűjtemény

Két most megjelent kiadványról

Mintha Nagyatád városi rangra lépését készítené elő a Megyei Honismereti Bizottság *Somogyi honismereti híradó* című tájékoztatója is, amely a napokban jelent meg — már nagyon megkésve. Az olvasó az 1970. évi decemberi, harmadik számban lapozhat, Nagyatád felszabadulása eseményének tisztázása adta az ötletet a kiadvány szerkesztő bizottságának, hogy útmutatót adjon közre a visszaemlékezések gyűjtéséhez. Két dolgozatot vetnek össze, s a szem előtt tartandó tanulságot ekképp fogalmazza meg a szerző, *Rózsai Ágnes:* »A visszaemlékezésnek mint forrásnak értéke becses, de forráskritika nélkül felhasználva legföljebb egy adott kor történetét színesíti, tudományos érték nélkül«. A szerkesztőség megjegyzései a cikkhez fontos tartozéka a témának. Nagyatád fölszabadítását *Nagy Árpád* összegezi. A híradó még egy nagyatádi vonatkozású tanulmánya *az 1945-ös földosztásról* szól, *Laczkó András* készítette. A helytörténeti rovatot gazdagítja *Miklós Endre* munkája is, mely a *Somssich Pál Gimnázium történetére* irányítja az olvasó figyelmét. Meg kell említeni azt a közös munkát is, melyet az *Igali Általános Iskola* tantestülete készített az iskola történetéről. Példa lehet más iskolák előtt.

Ismeretes, hogy milyen nagy sikere volt az I. dél-dunántúli népművészeti héten, Kaposváron megrendezett *A somogyi hímzés* című kiállításnak, melyet ezekben a napokban Budapest közönsége láthat. A kiállítás szakmai kérdéseiről a kiállítás rendezője, *Knézy Judit*, a Rippl-Rónai Múzeum néprajzosa közöl értékes tanulmányt. A csurgói honismereti szakkörről már sokat hallottunk. *Papp Imréné*, a szakkör egyik tagja *Három nemzedék keresztelője Berzencén* című gyűjtését mutatja be.

A Somogyban végzett földrajzi névgyűjtés tapasztalatairól jegyzetet olvashatunk *Szabó József* tollából. *Belénessy Alajos, Piller Dezső, Simon József, Király Sándor és Lantos Mária* szerepel még a névtani nyelvjárási kutatások című rovatban, mindegyikük egy-egy fontos területről ad képet. A népköltészeti adattár *Király Lajosné rabénekek, börtöndalok* gyűjteményét mutatja be. Gazdag a figyelő rovat, és a szakkörük életéről is színesen, sokrétűen ad számot a Somogyi honismereti híradó. *Raksányi Lajos* festőművésznek a somogyi népviseletekről készített rajzai színesítik a kiadványt.

A *Somogyi gyűjtemény füzetei* sorozat negyedik száma útmutatást ad a település, népi építkezés és a népi lakáskultúra kutatásához.

Mindkét kiadvány a Palmiro Togliatti Megyei Könyvtár sokszorosítójában készült.

üzlet érte el. Hatvane
rint értékű virágot a

— **Lucától farsangi** Lajos kisbárapáti á
iskolai tanár gyűjtése
dolgozása alapján je
helyi népi játékoka
elő a községben Lucá
sangig címmel. A
egyik érdekessége, h
repelt a nyolcéves Or
lika és a nyolcvanéve
István bácsi is.

— **Szerencse.** A középolaszországi Angelucci azt állítja, hogy családjával együtt a Frazier—Clay box-mérkőzésnek köszönheti életét. A család a mérkőzés tv-közvetítése kedvéért késő éjszaka is fennmaradt, amikor gyanús recsegést hallottak a tetőről. Valamennyien kimentek az udvarra, hogy megnézzék, mi történt; ebben a pillanatban házuk összeomlott.

— **Vetélkedtek a pincérek.** A Pannónia Szálloda és Vendéglátó Vállalat felszolgáló tanulói tegnap délután Siófokon, a Delta éttermében szakmai vetélkedőn vettek részt. A harminckét versenyző közül a legjobbakat és a legügyesebbeket megjutalmazták.

— **Somogy megye IV. ötéves terv és főbb összefüggései** címmel Sugár Imre, a megyei tanács vb-elnökhelyettese tart előadást pénteken 15 órakor Kaposváron, az Ifjúsági Ház nagytermében az MTESZ megyei szervezetének rendezésében.

— **Szakkörbe tömörültek** a Nagyatádi Konzervgyár horgászai, akik egyben tagjai a Nagyatádi Horgász Egyesületnek is. A szakkör vezetője dr. Madasfalvy Ferenc lett. Programjukban többek között közös kirándulások is szerepelnek.

— **Takarékbetétkönyvet váltott** munka közben meghalt kollégájuk árváinak nevére a zalaegerszegi MÁV vontatási főnökség 300 dolgozója. Önkéntes alapon évente két alkalommal fizetnek különböző összegeket. Eddig 6200 forint gyűlt össze a négyéves Horváth Tamáska takarékkönyvében. Tízéves koráig gyűjt számára a 300 »pótanya«. Akkor letétbe helyezik a pénzt a gyámhatóságnál. Az összeg addigra eléri a 25—30 ezer forintot. Tamáska 18 esztendős korában kapja kézhez a pénzt.

— **Vállalatok, intézmények, figyelem!** Az 503. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet tanműhelye az 1971—72. tanévi tanműhelyi ternelési programjából szabad kapacitást ajánl fel gépi forgácsoló (esztergályos) és lakatosmunkákra. Ajánlatokat legkésőbb 1971. március 15-ig kérjük írásban eljuttatni a tanműhely vezetőjének, Kaposvár, Virág u. 32. alatti címre. (10280)

— **Barcs Nagyközségi Közös Tanács** Végrehajtó Bizottsága közzéteszi, hogy Barcson, a vásártéren, minden hónap 3. vasárnapján autóvásárt tart. Első ízben 1971. március 21-én rendezi meg. (10261)

Raksányi Lajos

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ

SAJTÓFIGYELŐ

LEVÉLREKLÁM

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

festőművész

1984 NOV — 2

SOMOGYI NÉPLAP

1021

Őszi fények, téli hangulatok

Raksányi Lajos kiállítása

Élénk érdeklődést keltett a Csurgón élő idős mester újabb kaposvári kiállítása. *Raksányi Lajos* festőművész alkotásaiból tegnap délután nyílt bemutató a Képcsarnok Vállalat Vaszary-termében. A csaknem kilencvenéves festő kezében még nem pihent meg az ecset, s ő is megőrizte fogékonyságát a szép iránt. Érzékletesen festi csendéleteit, tájképeit.

Raksányi Lajos munkáit Somogyban jól ismerik, mégis: meglepetést tartogatott számunkra új kiállítása megnyitásáig. Mintha az eddiginél is elevenebben élnének színei. Üde élményeket őriznek vásznai. Őszi fények, téli hangulatok sziporkáznak, vibrálnak képein. Művészi pályáján mindig kitartott a nagybányai festőiskola szelleme, öröksége mellett. Festői következetességét pedagógushivatásával is megpecsételte.

1918-ban fejezte be tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán, ezt követően Kaposváron, majd Csurgón tanított. Nemzedékek nőttek föl a keze alatt. Az utóbbi

Raksányi Lajos: Erdő télen

L.d.: Knipli 454, Hábián 453, Magyar 440, illetve Végh 415.

K. Fáklya—PMSC 2:6 (2193:2365)

L.d.: Bekker 407, illetve Görbe 426 Pánista 425

ótéren

Miért nem fogja fülön a legtehetségesebbeket, mondván, gyere fiam, nézd meg, mekkorát sikerül ugranod, dobnod, igazán jó körülmények között.

Ilyen jelenetet még sohasem láttam, pedig tudom, hogy míg ezek a süvölvények gazdátlanul játszanak, addig a nagy sportegyesületek szakosztályai utánpótlási gondokkal küzdenek. Panaszkodnak, hogy a mai fiatalokat csak a tévé, a videojáték és a popzenekarok érdeklik. Pedig, ha felkeresnék a lakótelepi játszótereket, két legyet ütnének egy csapásra. Megoldhatnák az utánpótlási problémákat és lehetőséget adnának a lakótelepeken felnövő gyerekek mozgásigényének kulturált kielégítésére. Kisebb lenne a fiatal facsemetéken erejüket kipróbáló gyerekek száma, több tehetség kerülne a sportegyesületekbe.

Mielőtt még bárki naivitással vádolna, hadd említsem meg, hogy az úgyneve-

KÉT GYŐZELEM, EGY VERESÉG

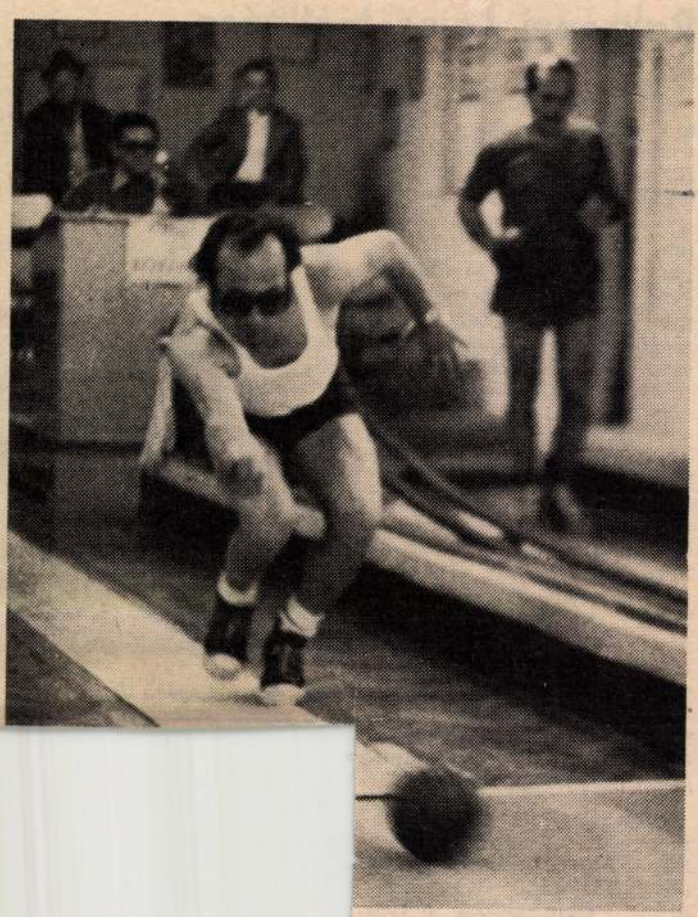

ítása kevésnek bizonyult

L.d.: Lőczi 401, Illyés 400, Ládonyi 399, illetve Mayer 392.

VBKM Vasas—Szentlőrinc 7:1 (2598:2302)

Raksányi Lajos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1964 AUG 14

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1021

Augusztus 20-ra készül Nagyatád

Az ünnepségeket előkészítő bizottság a napokban tárgyalta meg az alkotmánynap műsorát. A program szerint 19-én, az ünnep előestéjén a járási művelődési ház udvarán nagygyűlést rendeznek. Az ünnepi beszédet a művelődési ház, a honvédség és a fonalgyár művészeti csoportjainak műsora követi. Ezután szabadtéri táncmulatság lesz. Az évforduló napján délelőtt 10 órakor nyitják meg a művelődési házban *Raksányi Lajos* festőművész kiállítását. Délután sportrendezvényeken, filmvetítésen vehetnek részt az ünneplő nagyatádiak.

Raksányi Lajos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17:
Telefon: 188-296, 188-307

1964 AUG 20

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1021

— RAKSÁNYI LAJOS FESTŐMŰVÉSZ ALKOTÁSAIBÓL nyílik kiállítás holnap délelőtt a Vagyonátadási Gábor Andor Járási Művelődési Házban. A kiállítás augusztus 31-ig tekinthető meg.

Al.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP

19/00KT 28

1021

RAKSÁNYI LAJOS

A díszszemle rövid volt

Fölfedezte a várost

Az impresszionista festőnemzedék talán egyetlen élő somogyi alakja, a csurgói *Raksányi Lajos* beutazott Kaposvárra témát keresni. Talált is: szemtanúja volt a hét végi katonai parádénak. De a rövid ideig tartó eseményt nem tudta megörökíteni. Viszont elhatározta, hogy ismét vonatra ül és a Kossuth térről, a Kapos-szállóról képet készít.

Sok nézője volt kedden az utcán dolgozó festőnek, a készülő képét lesték, no meg egyéni festőállványát, melyre két tükröt szerelt. Ennek a szerkezetnek a szerepe: 435 centiméternyi távolságot hoz szemközelbe, azaz ilyen hosszúságú festőecsetet helyettesít. Nem kell minduntalan hátramennie a művésznek, hogy megnézze a kép összhatását.

A képen üde színek, a formák foltokban. Pogányszentpéter környékének ihletett festője városképen dolgozik. Fölfedezte a várost?

— 1922-ben festettem az első és eddig egyetlen kaposvári városképemet — nyilatkozott a művész. Erre a kérdésre felelte még az idős festő: — Hegyeket már nem merek megmászni, a szép természeti látványt kárpótolja a város. Festettem már Nagykanizsán és Miskolcon, a közelebbi Kaposvárra később került sor...

Raksányi Lajos csurgói festő délután összecsomagolt, és »batyujával« vonatra szállt, hogy befejezze Kaposvárról készített városképét.

H. B.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-668, 337-748, 340-726
SOMOGYI NÉPLAP

, INTÉZ
, ÁLLA
készü
sát
n
K
tosítunk!
ri Művek Tűzoltókészülék
ecs, Hőerőmű 33.
(195117)

A KARÁD ÉS VIDÉKE
ÁFÉSZ az 500 M/Ft
forgalmú andocsi
kisáruházába
azonnali
belépéssel
áruházvezetőt
keres
Fizetés megegyezés szerint.
Jelentkezés: ÁFÉSZ
iroda, Karád. Telefon: 7.

EHETŐSÉGGEL
RAKODÓKAT
felveszünk
anácsi Magas- és Mélyépítő
1. u. 52. sz. alatt, a munka-
(180585)

Nyugdíjas fűtőt
VASÁR- ÉS ÜNNEP-
NAPOKRA
FELVESZÜNK.
Ajánlatokat
180616. számra
a hirdetőbe.
(180616)

RDETÉSEK

AV

A VÍZSZENNYEZÉST SZ
OVH VIKÖZ VÍZMINŐSÉ
Budapest, XIII., Kresz Géz
Telefon: 182-930, vagy vid
Dél-dunántúli Vízügyi Iga
vízminőségi felügyelete, tel

A SOMOGY MEGYEI MO
NORMÁLÜZEM-VEZETŐI
tanfolyam
Az érdeklődők személyese
műszaki osztályán, Kaposv
Jelentkezési határidő: 1970.

1021

SOMOGYI TÁJAK, EMBEREK

Színek a palettáról

Természetesen Csokonairól nevezték el azt az utcát, ahol a régi barokk épület a költő itt-tartózkodásának emlékeit idézi. Csurgón jártunk, e neves épület szomszédságában, *Raksányi Lajos* festőművésznél, akinek munkássága voltaképpen a somogyi tájak, emberek művészi kifejezése. Maga sem tudja, hány képet festett életében, csupán egy ideig jegyezgette föl őket, többségük e táj iránti érzékeny fogékonyságát, az itt élő emberek életének ismeretét fejezi ki.

— Egyszer megsajnált a buszsofőr — mesélte —, hogy nagy csomagokkal bajlódom. Azt mondta, elvisz egy olyan vidékre, amilyennél szebbet még nem láttam. Vártam a buszra, fölcihelődtem, és kíváncsi voltam, vajon hol tesz le a jóakaróm. Pogányszentpéter határába érkeztünk. Egy gyönyörű domb lábánál fékezett a busz vezetője. Azzal búcsúztunk el egymástól, hogy este értem jön, itt várjam meg, ne fáradjak a megállóig. És képzelje, aki fölkínálta a gyönyörű látványt, egy év múlva a pogányszentpéteri dombokról készült képem vevője lett...

Raksányi Lajos 1895-ben, az akkor még Somogyhoz tartozó Szigetváron született. Néhány év kitérőtől — tanulmányi évek Pesten, rövid idő Kaposváron, háború — eltekintve, tehát élete javát szülőmegyéjében töltötte. Apja a hős szigeti védő, Zrínyi városának kórházát irányította, s házasságából hat gyerek született. A kórházigazgató gyerekeinek sem volt más a sorsa, mint a falun élőké, merthogy vidékre került mind kisiskolásoknak. Raksányi Lajos Pusztasomodorra, nagyapjához, aki tanító volt, s már annak idején fölfedezte az elemistában a tehetséget.

— Hazamentem nagyapámékhoz, Szigetvár mellé. A turbéki hegyen laktak. Nem volt mást tennem, mint hogy fessek. El szoktam menni az egyik szép kilátást nyújtó dombra, ahonnan harminckét tornyot láttam, ha szétnéztem. Aztán ellátogattam sorban a somogyi református egyházközségek papjaihoz, hogy kérjem, válasszanak meg Csurgóra tanárnak. Helyettesítésről lehetett csupán szó az első időszakban. Néhány hónap után Kaposvárra, a Somssich gimnáziumba helyeztek, majd újabb állomások következtek. Dombóvár, Csongrád, végül Budapest. Lesoványodva, gyenge lábakon érkeztem vissza Csurgóra, ahol 1925-ben sikerült végleges kinevezést szereznem. A hosszú katonáskodás miatt nem kerestem annyit, amennyit a kollégáim. Képeim eladásával segítettem javítani anyagi helyzetemen. Mindenekelőtt arcképeket festettem. Ezek jövedelmeztek a legjobban. Annyit számítottam föl értük, amennyi két tanítási óra díja volt. Általában ennyi idő alatt készítettem el egy portrét.

A hideg szobából, amit nem használnak, de itt található Raksányi Lajos birodalma: képei, festőeszközei, lassan előkerülnek a vásznak. Előbb egy kisméretű hegyi tájat mutat. Kilátás a címe, 1917-ben készült. Háborús kép — így nevezi, mivel a fronton festette.

— *Ehhez a képhez fűződik első kiállítása is.*

— Pécsett a 19. honvéd gyalogezred kiállításán több festménnyel szerepeltem. Ez maradt meg közülük.

— *A háborúban is festett?*

— A vonalzó és a körző — munkaeszközeim mellett — velem volt a festékem, ecsetem is. Egy műszaki alakulatnál térképeket rajzoltunk. Éjjel mehettünk ki a terepre, mivel az első vonalban voltunk, közel az ellenséghez. Szinte úgy tapogattuk ki a térképre kívánkozó tárgyakat. Sajnos, sokan meghaltak közülünk.

— *Két emlékezetes találkozásról is beszélt.*

— Egy alkalommal találkoztam a fronton a bátyámmal. Ő tudta, hol vagyok. Mivel orvos volt, könnyebben mozoghatott. Erre a találkozásra Erdélyben került sor. A másik meglepetés: Babay Józseffel, az íróval egy fedezékben futottam össze. Ott is — ha tehette — írt. Állandóan a Balatonról álmodozott...

— *Festőként kiktől tanult a legtöbbet?*

— Révész Imrét tekintem mesteremnek, de nagyon sokat tanultam egy olyan embertől is, akinek a nevét aligha ismerik. Márton Ferencnek hívták. Idősebb rajztanár volt, az iparművészeti főiskola esti fölyamán tanított.

— *Úgy tudom, többször megfordult kaposvári tartózkodása idején a Róma-hegyen Rippl-Rónai Józsefnél.*

— Pusztasomodori nagyapám jól ismerte a Rippl-Rónai édesapját, aki szintén tanító volt. Ő hívta föl rá a figyelmemet, hogy feltétlenül keressem meg Kaposváron. Egyedül azonban nem volt merszem bekopogni hozzá, ezért megkértem a gimnáziumban Szabó Alajost, jöjjön ki velem a Róma-hegyre. Az első látogatást több is követte. Bevitt az *atelier*-be, így hívta a műtermét, és ott megmutogatta a képeit. Vendégszerető család volt; Rippl-Rónai és Lazarin asszony mindig kedvesen fogadott. Közösen fogyasztott ebédjüket is néha megosztották velem.

— *Nem mutatta meg Rippl-Rónainak saját képeit?*

— Dehogynem. Elvittem hozzá a harctéren készült képeket. Hasznos tanácsokkal látott el. Néha megtette, hogy kettévágatta velem a vásznat. — Ettől jobb lesz — mondta ilyenkor... Csak akkor bírált meg, amikor négyszemközt voltunk. Másszor, vendégei előtt inkább dicsért, képeimet mutogatva.

Kedves emlékek. Ezek is színek Raksányi Lajos életének gazdag palettájáról. Felesége készségesen segédkezik, miközben képeit nézegetjük. Ő hordja ki a hideg szobából a vásznakat. A művész kedvesen megjegyzi:

— A feleségem jobban kiismeri magát a képeim között, mint én. Ő rendezgeti őket.

Előkerülnek azok a képek is, amelyek Csurgóról beszélnek, a környéket idézik.

— *Milyen festői témákat adott Csurgó, a vidék, ahol 1925-től él?*

— Már gyermekkoromban sok szép részletét megismerhettem Csurgónak és környékének. Sokat rajzoltam és festettem a Nagyberekben, a szép öreg erdőkben, aztán Istón, és megkedveltem Pogányszentpétert is.

— *Utcaképek Csurgóról. Számtalan vászna őrzi a patinás hely sajátos arculatát, életét.*

— A csurgói utcaképek a legnehezebb feladatot adták nekem. Házak, emberek, színek, régebben állatok, most buszok...

— *Hogyan tudta összeegyeztetni a tanítást és a művészi munkát? Aránylag kevés kiállítást rendezett önállóan, inkább csak az utóbbi időben, de tudom, amikor csak tehette, festett.*

— A gimnáziumból néha hazaszaladtam, hogy képeimmel is foglalkozhassak. De nagyon szerettem tanítani is. Tanítványaim átvették tőlem a festészet szeretetét. Sokszor magammal vittem az iskolába is a festőeszközeimet, szinte nem volt tanár, akit ne örökítettem volna meg.

Egy könyvet vesz le a polcról. Elém teszi az első oldalnál kinyitva. Soltra Elemér írta, a könyv címe: A rajz tanítása. És a dedikáció szövege: Raksányi Lajosnak, kedves rajztanáromnak soha nem múló szeretettel és hálával, egykori tanítványa.

Újabb kötet: Budapest csomópontjai. Az egyik szerzője Almássy Tibor, az Autó-Motor című folyóirat szerkesztője. Ebben ez áll ajánlásul: Raksányi Lajosnak őszinte nagyrabecsüléssel és szeretettel. És külön köszönettel szerény rajzkészségem ápolásáért (Almássy ugyanis illusztrációkkal látta el a könyvet, ezek a rajzok talán nem születtek volna meg, ha a diák mellett nem Raksányi tanár úr áll.)

— *Tanít-e még? Úgy tudom, sokáig vezette a rajzszakkört Csurgón.*

— Már nem tanítok, de aki tanácsért fölkeres, segítek neki. Nagy öröm, amikor kint ülök az utcán, festek, s odajönnek hozzám a gyerekek. Milyen élénk figyelemmel kísérik munkámat! A felügyelőjüknek nem is kell rájuk szólni ilyenkor.

— *A megmutatott képek java az utóbbi egy-két év termése. Még mindig rendszeresen fest?*

— Néha beteg vagyok, akkor nem. Havonta egy képet azért megfestek. Nyolcvannyolcadikba léptem... Az ősszel bottal segít magának. Én még nem szorultam ilyen segítségre. Bár egyre nehezebb húzni a kis kocsit,

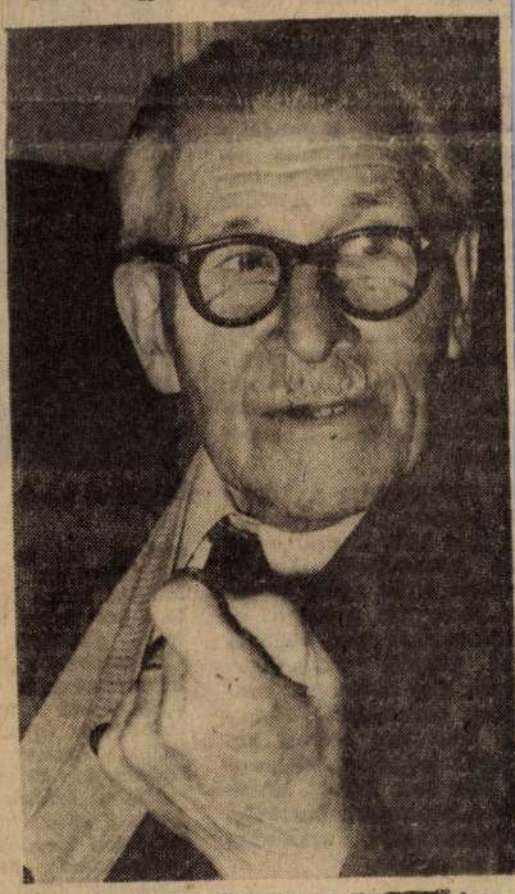

amin a festőeszközöket viszem. Tavasszal lesz egy kiállítás, kérték a megyétől, hogy küldjek a munkáimból. Négy képet szánok oda.

Raksányi Lajost úgy ismertem meg, hogy feltűnést keltve dolgozott Fonyódon a kikötőben, nagy tömeg vette körül. Készíttetett egy különös szerkezetet, amely két tükörből áll, ezeket a vásznat tartó állványra szerelve használja festés közben.

— *Miért?*

— A két tükrön keresztül úgy látom a tájat, amit megfestek, mintha a vászontól hét lépésnyire lennék. Tehát nem kell állandóan mászkálnom a vászontól, hogy megfelelő távolságból — ez a hét méter — szemlélhessem, hogyan alakul a kép.

— *Maga találta ki ezt a szerkezetet?*

— Brunelleschi is ilyesfélét használt, és még sokan mások. Több változata is van ennek a tükörszerkezetnek.

A tükrös szerkezet most pihen. Ám elöl van az állvány. Rajta Raksányi Lajos legutóbbi alkotása. Önarckép. Nem az egyedüli, többször is megfestette saját portréját. Mindegyik más. Változnak az ember arcvonásai. Rárja történeteit az élet...

Horányi Barna

— Biztatott is, mert maga is szépen dolgozott. Arra tanított, hogy bárhová is kerülsz majd fiam, a képet mindenhol megértik az emberek. Örültek is nekem mindenhol. Hétéves koromban már javában rajzolgattam. Az egyik különb lehetett a többinél, mert nagyapám szépen bekereteztette, hátára pedig ráírta: Festette Raksányi Lajos, hétéves. Nagy lökést adott ez az elismerés ahhoz, hogy később pályámról, sorsomról döntsek.

— *Hat testvér hatfelé ment gyerekfejjel. Mit jelentett ilyen körülmények között a család?*

— Összetartottunk. A rokonság nagy volt, és a szeretet is nagy.

— *A Raksányi név nem túl gyakori, de egyet a Lajos bácsién kívül is ismerek: Raksányi Gellértet, a kitűnő színészt.*

— A nagybátyám — feleli rá.

— *Testvérei?*

— Bátyám orvos lett, öcséim valamennyien mérnökök. A legkisebb öcsémet Csurgón már taníthattam a gimnáziumban. Várostervező lett. Már csak mi ketten élünk.

— *Miként került Csurgóra?*

— Az első polgárit Szigetváron végeztem. Különbözetivel átkértem magam Csurgóra. Itt jártam gimnáziumba. A szomszédban, a Csokonai-házban volt az internátus. Innen a budapesti rajztanárképző főiskolára iratkoz-

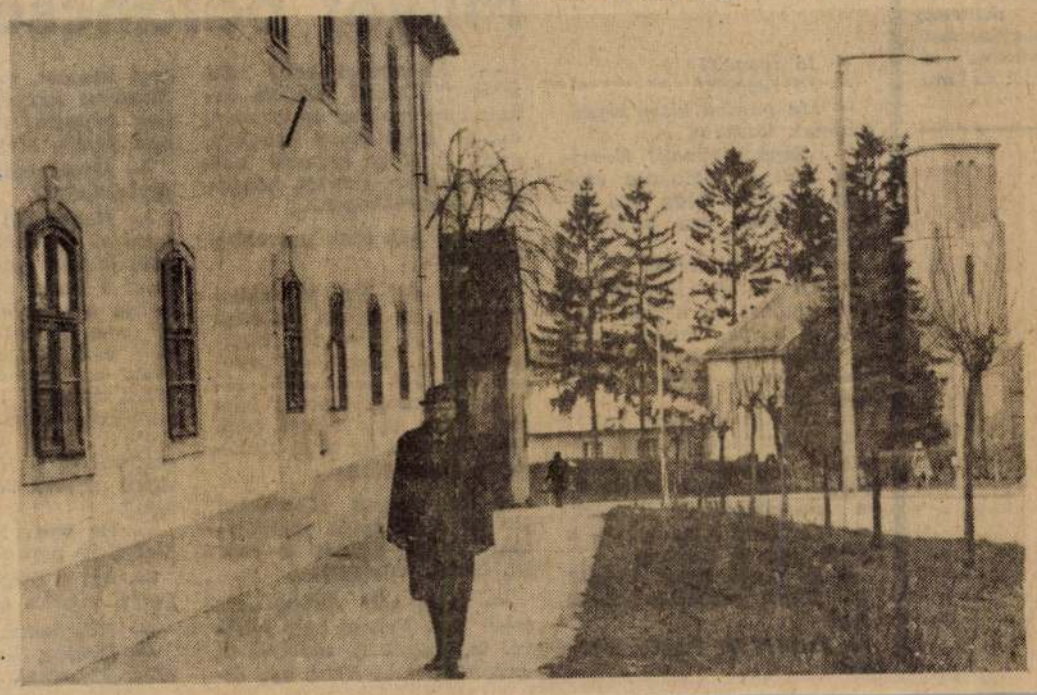

Mátyás király és kora

Mátyás király portréja. Ismeretlen festő műve a XVI. század elejéről (a bécsi Kunsthistorisches múzeum tulajdona).

Mátyás egykori, Európa- erte csodált fényűző palo- ja helyén, a budai Vár- n nyílt meg az utóbbi év- edek legnagyobb kiállítá- — a Magyar Nemzeti Ga- iában. Több tudományág zai és külföldi kutatóinak yüttes munkája nyomán nden eddiginél részlete- bben mutatkozik be a ma- ar reneszánsz, történel- ink utolsó európai rangú rszaka.

A sok száz tárgyat szem- tetően, didaktikus rendben vonultató kiállítás köz- ntja Mátyás király legen- s alakja, akit a mai nem- dék számára sem árt föl- ézni a történelem sárgult jairól, egyénisége annyi hulsággal szolgál. Az el- ült évszázadok sem fakí- ták meg okosságát, bá- ságát, közmondásos igaz- gosságát. Hunyadi János ként kötelességének érez- hazájáért a halállal is mbenézni — a csatame- n ért tragikus véget. Bé- ben azonban a felvirág- t, az egységet adta né- nek jó törvényekkel, biz- sággal, a hatalmaskodók gfékezésével.

Uralkodása nemzeti létünk ykora volt. Emlékeit még török pusztítás sem tud- teljesen megsemmisíteni. páratlanul gazdag kiállí- megpróbálja nyomon etni Mátyás hatalmas lművét, s vele a rene- nszot.

A humanizmus a közép- századai után hazánk- már Mátyás uralkodása t jelentkezett, Mátyás elője, Vitéz János és Ja- s Pannonius, a korán el- yt európai hírű költő és si püspök udvarában. tyás már humanista szel- ben nevelkedett. Hatal- s könyvtára szerint ko- egyik legműveltebb koro- fője volt. Trónra lépése n a reneszánsz humanis- életeszményt valósította udvarában.

kiállítás két évszázadot föl, az előzményektől a s utóéletéig. A leggaz- abb azonban a Mátyás lyt és udvarát bemuta- tó rész: sokrétűen illusztrálja az uralkodó és környezete ünnepeit és hétköznapjait.

1473 és 1490 között volt legaktívabb az uralkodó, ekkor virultak leginkább olaszországi kapcsolatai. Kereskedők, diplomaták és főpapok jártakeltek Buda és az itáliai városok között. Felesége, Aragóniai Beatrix méltó társa volt a műveltségben és a művészetek pártfogásában egyaránt. Mátyás maga köré gyűjtötte a kor neves művészeit és íróit (Bonfinit, Galeottót, Callimachust s Európa egyik legnevezetesebb humanista központjává tette Budát. Palotáit az új stílusban építették a firenzei építészek és kőfaragók; mint a budai ásatásból származó faragványok, a nyéki vadászkastély építészeti töredékei, kedvenc tartózkodási helyének, a budaszentlőrinci pálos kolostornak vörös márvány emlékei, és a nagyszabású, példásan helyreállított visegrádi nyaralópalota mutatja.

A budai palota fényűző berendezését az olasz Bonfini, a király történetírója örökítette meg számunkra. Képet alkothatunk azonban róla a vagyont érő aranybrokát trónkárpitja a kiállított galgóci kárpit szépsége alapján. A király és udvara drága művű, arannyal átszőtt selyem és bársonybrokát díszruhákat viselt; ilyeneket ajándékozott a püspökségeknek és kedvelt templomainak, például a szegedi ferenceseknek. A Mátyás és felesége címerével hímzett fojnicai miseruhát Firenzében, Francesco Malocchi műhelyében szőtték. Kincstára pompájáról többen is megemlékeznek; a kincstárából való a reneszánsz ötvösség máig felülmúlhatatlan remeke, a nagyméretű, színes, zománcos Mátyás-kálvária is — jelenleg az esztergomi főszékesegyház tulajdona.

A budai palotát gazdag majolikapadlózat díszítette.

Herkules szobor. Bertoldo di Giovanni munkája (1492—91)

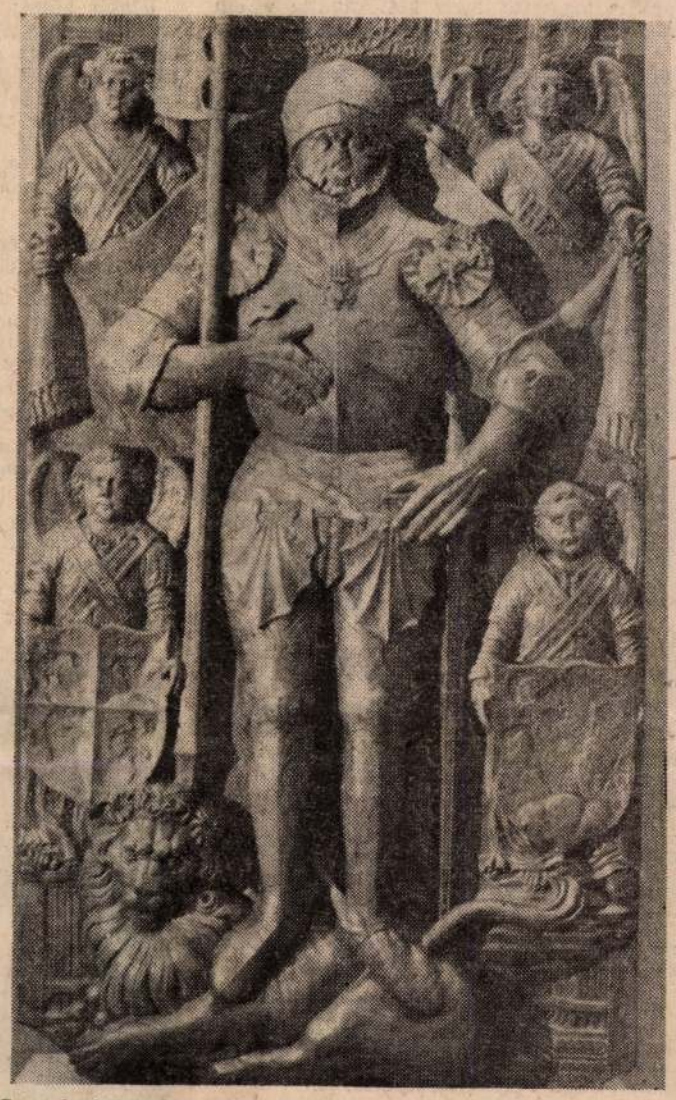

Szapolyai István nádor síremléke Szepeshelyről (1499)

Ott működtek az udvarban a híres könyvmásoló illuminátorok, könyvkötők és más külföldi művészek, mesteremberek társaságában. A király legbüszkébb messze földön híres könyvtárára volt; állandóan és sokat olvasott, humanistáit is gyakorta a könyvtárteremben fogadta. Itáliában, Firenzében a legjobb illusztrátorokat foglalkoztatta. Könyvei — a híres, saját ízlését mutató corvinák — közül a kiállításon nemcsak a hazai kötetek, a Philostratusz-kódex, Bonfini Rerum Ungaricarum Decadese és Cronicája, hanem a külföldi gyűjtemények féltve őrzött kincsei is láthatók — ezeket londoni, vatikáni, párizsi, bécsi könyvtárak és múzeumok kölcsönözték.

Mátyás korszerű, jól felfegyverzett hadseregének fegyvereit és felszerelését is bemutatják. A király és kancellárjának munkás hétköznapjait az oklevelek, nyomtatványok címeres levelek és pecsétek illusztrálják — némelyik igen magas művészi színvonalon.

Mátyás udvarában a magyar főpapok és főnemesek de hadvezérei is megbarátkoztak az új stílussal, és amikor az uralkodó élete virágjában tragikus hirtelenséggel elhunyt, a reneszánsz már gyökeret eresztett Magyarországon, bár a királyi udvar elvesztette stílusformáló jelentőségét. Mátyás halála után készült el a Bakócz-kápolna, a magyar reneszánsz legszebb épségben fennmaradt emléke az esztergomi székesegyházban. Báthory Miklós váci, Vetési Albert veszprémi, Ernuszt Zsigmond pécsi püspök, Váradi Péter kalocsai érsek építkezései, Geréb László püspöknek, Mátyás unokatestvérének gyulai vára, hadvezérének, Kánizsi Pálnak nagyvázsonyi, Báthory Istvánnak nyírbátori építkezései az egész országban elterjesztették a reneszánsz szellemét.

Brestyánszky Ilona

ÁLTALÁNOS LESZERELÉS

A sereg fölsorakozott az alakulótéren. Zömök paripák táncolnak a fénylő arcú katonák alatt, a napsütésben csillognak a zöld, sárga és piros csákók. Mert szerencsére besüt a függőfolyosóra néző konyhaablakon a nap. A sorok ugyan elég keszekusza, egy jobb tábornok bizonyára rájuk dörrenne, hogy balra nézz!, igazodj!, mik maguk, szabadnapos kereskedősegédek vagy katonák? De az itteni tábornok nem ennyire rigolyás, és szerencsére a tábornok fölöttesei sem rigolyásak, aminek külön örvendek, mert a fölöttesek mi vagyunk: a gyerek meg én.

— Ez ki? — bök a gyerek az egyik vitézre.

— Ez egy tizedes — mondom, mert valóban olyan tizedes formája van.

Úgy látszik, a tizedes ellen semmi kifogás, mert nagyra tátja a száját, s hogy félelmetesebb legyen a dolog, zord pofát vág, s hozzá egy rettenetes csatakiáltás, egy hosszan elnyújtott áá.

A tizedes tudja, mi a kötelessége, máris ugratja péceli kenyérből készült lovát, szalonnaarcán példamutató elszántság, zöld papírcsákója meg se rezdül — vágtat be a tettek mezejére. A hős tizedes eltűnik.

— Most egy századost kérek! Áááá!

A százados némán tétovázik, micsoda bátor hadsereg ez!

— A következő legyen egy ezredes — mondom a rangoktól megrészegülten —, s az ezredes csörömpölő kitüntetésekkel, méltóságteljesen bevégzi küldetését.

— Most egy huszadost kérek — kiáltja a gyerek.

— Huszadost? Olyan rang nincs.

— Miért nincs?

Tényleg, miért nincs? Kicsit bambán nézek magam elé, azt fontolgatom, hogy magyarázat helyett itt, ebben a mi hadseregünkben, se szó, se beszéd, kinevezhetnénk valakit huszadosnak.

— Húsz katonának nem kell parancsolni? — szakítja félbe a ranglétrát forradalmasító gondolataimat a gyerek.

— De azt hiszem, kell — bizonytalankodom.

— Hát akkor?! Mert az ugye úgy van, hogy a tizedes tíznek, a százados százaknak, az ezredes meg ezernek parancsol?

— Nagyjából úgy — mondom, s hogy ne látszam katonai dolgokban járatlannak, hozzáteszem: — az alezredes meg kilencszázkilencvenkilencnek.

— Az mennyi?

— Eggyel kevesebb, mint az ezer.

— Aha... Akkor egy olyat kérek!

Az alezredes teljes díszben, pompázó paradicsomsisakban elvágtázik. S hogy a világ tökéletlenségein javítsunk valamit, követi őt a huszados. Semmivel sem gyávább, mint a többiek, az új ranghoz méltóan viselkedik.

— Te amikor katona voltál, hánynak parancsoltál?

— Egynek se — vallom be férfiasan.

Ezen kicsit elmélázik, hosszasan nézi az arcomat.

— Szóval nullados voltál! Ez szíven üt. Ez a nagy nulla.

— Tudod, azért egy titkos alattvalóm nekem is volt — mentegetőzöm.

— Annak parancsoltál?

— Annak igen.

— Ki volt az?

— Én magam. Igen. Megpróbáltam eldönteni, mi a jó, mi rossz, mit kell megtennem akkor is, ha nincs kedvem hozzá, és mit nem kell megtennem, ha szeretném is.

Azt persze már nem vallom be, hogy mindez hányszor, de hányszor nem sikerült. Olyankor persze nullados voltam, ez kétségtelen. Most aztán pironkodhatok.

— Akkor te egyedes voltál.

— Körülbelül — mondom zavartan.

Közben őrmesterek, hadnagyok, közlegények tűnnek el a színről.

— Ha katona leszek, én is egyedes akarok lenni!

— Ez nagyszerű — örvendek —; de tudod, ahhoz nem is kell katonának lenned. Ha akarod, máris egyedes lehetsz.

— Hogyan?

— Például nem rohangálsz a nagykéssel föl-le a lakásban. Mint egyedes gondolkozol előtte, és eszedbe jut, hogy eleshetsz és megsértheted magad. Nem verekszel szóra-szóra a testvéreddel. Ha a mama kér tőled valamit, nem morogsz, mert jobb volna játszani, hanem megcsinálod.

Látom az arcán, hogy az egyedesség sokat veszített vonzerejéből. Nem szól.

Közben a büszke tábornok egyedül maradt az alakulótéren, eljött az ő ideje is, elvágtat hadserege után.

— Most, ugye, csatáznak odabent?

— Eszük ágába se jut — mondom ijedten —, mind letette a fegyverét, valamennyiükből egyedes lett, és építkeznek.

— Mit építkeznek?

— Hát, hogy fényesebb legyen a szemed, keményebb legyen az izmod, nagyobbat tudjál rúgni a labdába, ne fáradj el hamar, és könnyebben tanuld meg a betűket meg a számokat.

— Mert ha harcolnának, akkor fájna a hasam?

— De még mennyire!

— Akkor inkább legyenek egyedesek.

— Én is úgy gondolom.

Lecsúszik a székről, kiterjeszti a karját, és elberreg. Semmi kétség, itt egy repülőgép emelkedik a levegőbe. Nagy elégedettség száll meg; mi most ennek az öreg bérháznak a harmadik emeletén a függőfolyosóra néző konyhában megvalósítottuk az általános leszerelést. Most már csak az hiányzik, hogy nagy országok, kicsik és közepesek kövessenek bennünket. Példát mutattunk.

A repülő közben a sztratoszférába emelkedett, ott köröz, könnyedén és boldogan. Bennem meg egy parányi félelem fészkelődik. Harci gép ez vagy utasszállító? Egy egyedes repül odafönt, vagy egy huszados? Na majd ha leszáll, megkérdezem.

Lázár Ervin

ncze József

Nyitány

Jégpáncél takarja a zord Balatont,
március csörgeti a tél bilincseit.
Vízi börtöncella, vak öbölként virrad,
rab hullám paskolja, part köve sikkan,
a mélyben bóbiskol balgatagon a hold
— nádas tisztáson karcsú csuka.
Kövek kacatjáért megváltok viszhangot,
megfeneklett csónak merengve lankadok.
Kisírt szemű sirály, foszlott vitorla,
eretnek hegyekért szívem is kirohad.

Kaposi Levente

Milyet parancsol?

— Kacagnom kell! Én morbid? Uram! Engem tanulmányoznak az egyetemen. Szinte nincs olyan betegség, amit én el ne kaptam volna. Vörheny, skarlát, kanyaró, szamárköhögés...

— De hát ezek gyerekbetegségek...

— Na és? Én is akkor kezdtem. És onnan jutottam el idáig. A vizenyős mellhártyáig... Tudja, az orvosok már rég lemondtak rólam. A múltkoriban a körzeti orvos úgy nézett rám, mint Hamlet az apja szellemére Helsingőrben.

— És milyen tünetekkel jár ez a vizenyős mellhártya? Tudja, nekem is szúr itt, hátul, baloldalt...

— Csak ott? Akkor nem lehet baj. Nekem szúr jobbról is, balról is, oldalról is, keresztül is... Néha úgy érzem magam, mintha a szamurájok késpárbajt vívnának bennem. De már fel sem tűnik. Megszoktam.

— Megszokta? Az iszonyú fájdalmakat?

— Naná! Ha éveken át treníroz az ember... Hozzám képest egy fakír olyan, mint a harci mén, ha meghallja a trombitaszót... No, de nem is tartom föl, sietnem kell. Tudja, ki akarnak vinni az orvosi világkiállításra, és most intézem a vizumokat. Persze, ha megérem... Mert most is majd szétrobban a fejem... Apropó! Nincs valami tablettája?

— De van... Nézze csak! Melyiket parancsolja?

— Azt a sárgát. Illetve... Talán inkább azt a pirosat.

— Köszönöm. Viszlát!

— Örülök, hogy ilyen jól elbeszélgettünk...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 AUG 2
SOMOGYI NÉPLAP

Raksányi Lajos festő

masszával kentek [illegible] és [illegible] anyaggal borították. A motor szik ki.

1021

Raksányi Lajos 80 éves

Termékeny korszakkal ünnepelte nyolcvanadik születésnapját Csurgó festője, Raksányi Lajos. Ezen a nyáron is gyakran fölkereste a balatoni tájat, ahol mindig talál olyat, amit megfesthet. Újabb alkotásai is a természet szépségéről beszélnek; mozgalmas jelenetei az ember és a természet megbonthatatlan kapcsolatáról vallanak.

Önarckép.

zette: Ké
Göllöv
ti, illetve
A hala
de lendü
tartott. S
szombath
zai gólna
ton Kupa
nek még
tudó ZTE
dította m
sát.

A Balaton Kupa állása:

1. ZTE	3	2	—	1	7-4 4
2. K. Rákóczi	3	2	—	1	6-6 4
3. Tatabánya	3	1	1	1	3-3 3
4. Haladás	3	—	1	2	1-4 1

— **Tizedik alkalommal** r
deznek országos ifjúsági k
zőművészeti tábort a Tis
menti Mártélyon. A képzőm
vészettel foglalkozó tehet
ges fiatalok kéthetes tábo
zását tegnap nyitották me

— **Több mint száz.** spec
lisan kiképzett kutya 34 600
dollár értékű kábítószert »s
matolt ki« a feketepiac
1974. június 30-tól 1975. j
nius 30-ig.

tek
Európa-bajnoksága

ultak a nevezések

A magyar csapatot már ki-
jelölte a szakvezetés. A tizen-
két úszó közül öt kaposvári.
*Király Judit, Pál Irén, Gras-
sy Ilona* és *Fodor Erika* mel-
lett *Fodor Ágnes* tartalékként
lett nevezve. Eddigi legjobb

A világ legnagyobb tartályhajója

Útnak indítják a világ le
nagyobb tartályhajóját, a j
pán Nissei Merut.

A Nissei Meru legfontosa
adatai: 333 méter hosszú, töl
mint

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Raksányi Lajos, peda-
gógus festő

SOMOGYI NÉPLAP

1980 JUN 18

1021

Pedagógus képzőművészek tárlata

Rajztanáraink sorában nemcsak jó pedagógusok, hanem a képzőművészettel aktívan is foglalkozók nevelik a fiatalokat, s munkásságukon keresztül maguk is részt vesznek a szelesebben értelmezett vizuális kultúra terjesztésében. Régebben rendszeres kiállításokon adtak számot tevékenységükről, mostanában az amatőrökkel vagy a hivatásos képzőművészekkel elvegyülve találkozni velük. A megyei művelődésügyi osztály és a pedagógusok szakszervezete amolyan tanévzáró ünnepi tárlatként megyei kiállítást rendezett a Somogyban élő pedagógus festők alkotásaiból a megyei könyvtárban.

A szerény válogatás azt mutatja, hogy a rendezők nem törekedtek teljességre, a művekre bízták a kiállítás mondanivalóját. A képek pedig arról győzik meg a látogatót, hogy nem volt haszontalan ellátogatni a könyvtárba. A pedagógus festők doyenje, a Csurgón élő *Raksányi Lajos* munkássága ismert a megyében. A mostani kiállításra beküldött anyaga stílusának további finomításáról győzi meg a nézőt. A *Kertek alja* című festménye a kiállítás egyik leghangsúlyosabb műve. *Tibol László* elsősorban grafikáival érdemes az elismerésre. Az ismeretlenségből tűnt föl *Guszmann Mátyás*, aki ugyancsak néhány hangulatos grafikával szerepel a tárlaton. A *Kocsmában* című rézkarcsorozata és a *Kosárfonó akt* című kisgrafikája a metszőtű pontos, fegyelmezett vezetését bizonyítja. *Hirka Mónika* csurgói gimnáziumi tanár az akvarellfestészetben jeleskedik, képei a szecesszió újjáéledését tükrözik. *Kissné Miklai Katalin Csendélet* című krétarajza erőteljes, dinamikát sugárzó, a *Koratavasz* pedig lírai hangvételű ellentéte az előbbinek.

A rajzoktatás az általános iskolában tantárgytestvéreivel együtt a megújulás folyamatában ígéretes előrelépést jelenthet. A szaktanároknak éppúgy, mint a matematikát tanítóknak, meg kell újítaniuk eddigi tudásukat. Felfogásukon változtatni szükséges. Erről talán már beszédesen vallanak az iskolások rajztömbjei, de a kiállítás még nem. És nemcsak szemléletváltozásra van szükség, hanem a műfaji változatosság, gazdagság, sokrétűség megteremtésére is. A hagyományos műfajokon el lehet indulni új utakra, ám a még kevésbé művelt képzőművészeti ágak »nyegetésére« talán még nagyobb szükség van. A grafika, táblakép mellett vajon miért nem próbálkoznak a pedagógusok a plasztikával, az iparművészet különféle lehetőségeivel?

A szerény megyei kiállítás részvevői mellől jó páran hiányoznak, olyan már ismert pedagógus képzőművészek, akik évekkel ezelőtt bizonyítottak, rangot szereztek. És itt nemcsak az »amatőrökre« gondolok, hanem az időközben hivatásossá előlépett alkotókra is, akik képzőművészeti tevékenységüket a pedagógusmunkával össze tudják egyeztetni. Teljesebb lenne a kép velük együtt.

H. B.

A szurkoló kérdez

Ma délután 13—15 óra között sorra kerülő „A szurkoló kérdez" telefonos labdarúgófórumon — amelynek keretében a Rákóczi SC vezetői válaszolnak a labdarúgószakosztály terveivel, elképzeléseivel kapcsolatban föltett kérdésekre — az alábbi telefonszámok hívhatók: 11-102, 11-510, 11-511, 11-512 és 11-569. Kaposvár crossbar száma 82.

Osztályozók az NB II-be jutásért

Befejeződött a labdarúgóbajnokság, de a sportágban még izgalmas küzdelmek vannak hátra. A 19 megyei bajnok, továbbá Budapest bajnoka június 22-én és 29-én játszik osztályozót az NB II-be jutásért. A 20 csapat sorsolás alapján tíz párt alkottak, az oda-vissza párharc győztese szerzi meg az NB II-es jogot.

Az első, június 22-i mérkőzésre az elöl álló együttes otthonában kerül sor, a visszavágó június 29-én az első fordulóban vendég csapat pályán lesz. Az ismert szabályok döntenek, ha a visszavágó után egyenlő az állás pontban, illetve gólkülönbségben. A holtversenyt ebben az esetben eldönti az idegenben lőtt több gól. Ha ez is egyenlő, akkor a visszavágó nem ér véget a 90. percben, 2x15 perces hosszabbítás következik, s ha ez sem hoz döntést, akkor 11-es rúgásra kerül sor.

Az osztályozók párosítása:
Dombóvári Munkás—Honvéd Toldi SE
Sellye—Siófok
Szegedi Délép—Baja
Szeghalom—Karcag
Keszthelyi Haladás—Répcelak
Nike Fűzfő—Csorna
Honvéd Rákóczi SE—Égszöv Medosz
Soroksári VOSE—Nagybátony
Recsk—Borsodi Volán
Hajdúböszörmény—Tuzsér

sport
SPORTsportSPORTsportSPORT
SPORTsportSPORTsportSPORT
ortosportosportosportospo
SPORTsportSPORTsportSPORTs
sportSPORTsportSPORTspori

Me

a nyári úszásoktat

Itt a nyár, itt a vakáció: a pihenés, a kikapcsolódás, a fürdőzés időszaka. Telefonon végigtárcsáztuk a járási sportfelügyelőségeket: az iránt érdeklődtünk, hogy a gyerekek hol, milyen módon sajátíthatják el — szervezett keretek között — az úszás alapelemeit.

Siófok

A járás valamennyi tóparti községében megszervezik az úszásoktatást: Boglárlellén (Bogláron és Lellén is!), Balatonszemesen, Balatonszárszón, Balatonföldváron és Zamárdiban a nagyobb strandok adnak helyet a gyerekeknek, míg Siófokon az érdeklődők három helyszínen is gyakorolhatnak. Az oktatást főként a Testnevelési Főiskoláról érkező hallgatók — de Bogláron, Szemesen és Zamárdiban a helyi testnevelők is — vezetik.

A kéthetes turnusokra július 1-től augusztus 20-ig kerül sor, s jelentkezni a helyszínen vagy az illetékes tanácsokon lehet. A tóparttól távolabbra eső községekből az utazást egyénileg kell megoldaniuk az érdeklődőknek. Az ingyenes oktatások 10—12 és 14—16 óráig folynak. Kivétel ez alól Siófok, ahol többek között az új tanuszodában naponta 10—12 óráig önköltséges alapon (a gyerekeknek bérletet kell venniük) folyik az oktatás. Az újhelyi strandon délelőtt napközis tábor lesz, s csak délután kerül sor a bárki által igénybe vehető oktatásra. A siófoki nagystrandon is délutánonként indul majd be a „nagyüzem".

Minden kéthetes ciklus végén a szervezők a tervek szerint versenyt rendeznek, s a résztvevők emléklapot kapnak. Ezen túl még július 13-án Siófokon a Balatonban, majd augusztus végén a tanuszodában terveznek a helybeliek és az üdülővendégek részére úszóversenyt.

Marcali

Balatonberényben az idén elmarad az úszásoktatás, mivel a körülményeket nem tartják megfelelőeknek. Balatonmárián, Fonyódon a községi strandon, Fonyódligeten az úttörőtáborban azonban ezen a nyáron is tanulhatnak úszni a gyerekek. Az utazást a belső községekből az iskolák maguk oldják meg, miután jelezték, hogy hol és hányan kívánnak részt venni. Úszókosár egyedül Balatonmárián készül, ott a helyi testnevelő vezeti az oktatást. Több helyen egyelőre még nem tisztázódtak a személyi kérdések. Annyi azonban már igen, hogy a TF-ről érkeznek fiatal szakemberjelöltek.

Nagyatád

Június 24-én kezdődik és augusztus közepéig tervezik az általános iskolák 3—4. osztályos tanulói részére, 15—18 fős csoportbeosztással az oktatást. Főként a helybeli gyerekek veszik igénybe, de

Roxi-Ránki József

Oelmacher A.: Roxi-Ránki J.
---
kiállitásáról. SZABAD MÜVESZET
1956. 5.sz. 245-46.l.

Ráuki József

(Roxi)

graf. karikat.

+1953

MN. 1956. ápr. 3.

(Roxi eml. kiáll. nyílik a Kossuth-klubban)

Roxi rajzai között

Lehetséges, hogy ez a szombathelyi múzeumban látható kilencvenhárom rajz egykor úgy vonul be a magyar művészet történetébe, mint a magyar gúnyrajz fordulópontja. Betetőzése egy irányzatnak, és kezdete valami újnak, ahonnét már szerteágaznak az utak. Roxinál erős a Derkovits féle látásmód hatása. Náluk *a szatíra az elszánt leleplezés, a gyilkos gúny fegyvere*, formakincse is ennek megfelelően alakul. *Roxi típusokat* teremt, a kispolgár, lecsúszott földesúr, az üzérkedő, a vagány, a keretlegény, a nyilas gyászvitéz típusait, néha nem is törekszik másra, csak arra, hogy egy-egy társadalmi csodabogár külsejére, arcára, testtartására az egyéniség, a jellem (a jellemtelenség) sajátos jegyeit találóan és közérthetően felvázolja.

Ez a játékos típuskeresés és alkotás is művészi harc a maradi, a visszahúzó erők

Tolnay Klári

ellen. Ekkor születtek Roxi típusai. Nem váratlanul és előzmények nélkül, hiszen már a két világháború között kialakította egyéni stílusát, szemlélete már akkor is szilárdan szocialista, hangja kíméletlenül ostorozó, meg nem alkuvó. A felszabadulás után még több típusra kiterjesztve széles művészi skálán mozogva folytatta leleplező szatíráját.

Az *„Úrikaszinó"* című rajz jellegzetes, visszataszító figurái, a *„Kezdettől fogva"* tipikus nagybirtokos ábrázolása, a *„Háromszög"* és a *„Strandon"* elpilledt polgárai egyazon arcképcsarnok különböző részleteit villantják fel, akárcsak a *„Kispolgárok"* sorozat rajzai. Művészportréi *Tolnay Kláritól Uray Tivadarig* a művészegyéniség legjellegzetesebb vonásait ragadják meg kevés eszközzel, tömör ábrázolásban. Az egyszerűség, a közérthetőség, a jó értelemben vett *művészi demokratizmus* hatja át képeit. Roxi gyorsan dolgozott, nem ért rá pepecselni, azért alakította ki jellegzetes és *lényegre törő világos* vonalvezetési stílusát.

A társadalom szükséglete és *egyéni életének* zaklatott, gyors tempójú sodrása tehát szükségszerűen terelték egy tömegek számára érthető, az eseményekre gyorsan reagáló művészi stílus felé. Ma, amikor oly sokszor szó esik a művészet és a tömegek viszonyáról, a közérthetőségről, mint a szocialista realista ábrázolásmód feltételéről, érdemes a Roxi mű tanulságait elemezni. A harcos *szocialista grafika* nem egyetlen úton indult, nem egyetlen irányzatot formatörekvést sajátított ki több évtizedes gyakorlatában, tehát nem lehet rásütni az egyoldalúság, a leegyszerűsítő sematizmus vádját, még akkor sem, ha ilyen jelenségek néha valóban akadályozták kibontakozását. Amiben viszont feltétlenül egyetértettek, az a *művészet hivatásáról, elkötelezettségéről, néphez tartozásáról vallott egységes felfogás és a közérthetőségre való törekvés volt.* Ebben a felfogásban nagy része van Roxi művészetének. Sem ideje, sem kedve nem volt ahhoz, hogy az egyszerűbb, esetleg csábítóbb, ártalmatlan témákat keresse. Úgy érezte — képei erről vallanak — a művészet a legnemesebb szolgálat. Valószínű, a harc enyhülése és a művészetre alkalmas légkör megteremtése feloldotta volna a Roxi féle szatíra határait, tágította volna horizontját, gyarapította volna művészi formakincsét. Éles szeme mindig észrevette az úgynevezett kevésbé politikus témákat is, amelyek ma elsősorban jellemzik szatíraművészetünket. Erre vall a Háromszög, a Strandon, az Emlékezés, a Házassági komédia című rajz. Kétségtelen persze, hogy a Roxi szatíra lényegét elsősorban olyan képek mutatják, mint a *Mosom kezeimet*, amelyhez, a nagy mesterek példáját követve, előzetes tanulmányokat is végzett. E tematikához képest persze a képek összhangja mai fogalmaink szerint kevésbé árnyalt, kevés hely jut a melegebb humornak, megbocsátó-elnéző témáknak. A korszak azonban, amelyben Roxi műveinek zöme és java megjelent, keményebb, harcosabb, kíméletlenebb volt, mintsem sok teret adott volna az ellágyulásra.

Önarckép

Házassági komédia

S ezért is betetőzése és fordulópontja Roxi stílusa és módszere a magyar szatírának, amelyben ettől kezdve szerteágaznak az utak.

B. L.

Nálunk mindene megvolt

VAS NÉPE
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 1.
Telefon: 188-296, 188-307

Egy csendes esztendő mérlege az Állami Biztosítónál

×

Beszélgetés Patkó Imre megyei igazgatóhelyettessel a termelőszövetkezetek és a tsz-tagok biztosításáról

×

— Csendes esztendő volt 1963. Különösen nagy károk nem voltak. 18 millió forint kártérítést fizettünk ki, s ebből a tsz-ek részére több mint 11-et — mondja Patkó Imre, az Állami Biztosító Vas megyei Igazgatóságának helyettes vezetője.

— Mi az oka, hogy a termelőszövetkezetek ilyen nagy összeggel szerepelnek a kártérítésben?

Mielőtt véleményt mondana Patkó Imre elvtárs, újra a számokhoz fordul:

— Emlékszik a tavalyi télre? Nemcsak az emberek, az állatok is sokat szenvedtek tőle. Nem volt olyan szövetkezet a megyében, amelyben ne lett volna állatelhullás. Ötmillió forinton felül fizettünk ki csak állatbiztosítási kártérítést... A másik nagy tétel meg a súlyos nyári jégverések következménye. Négy és egynegyedmillió forint felett fizettünk ki jégverési kárt. Az ölbői Kőrismente Tsz-et érte a legnagyobb jégverés, egymillió hétezer forint kártérítést kapott.

Az ember megdöbben a számoktól... A jégverés ellen hatásos védekezési eszköz nem ismeretes. A biztosítás az egyetlen megoldás. És a 186 Vas megyei szövetkezet között mégis van kettő, amelynek a vezetői máig sem kötötték meg se az állat-, se a jégbiztosítást. Vajon hogyan mernek majd a szövetkezeti tagok elé állni, ha esetleg jég veri el terményeiket?

Aztán az ötmilliós állatbiztosítási kártérítés... Vajon a szövetkezetek mindent megtettek az állatok megvédéséért? Túlságosan nagy ez a kártérítési összeg ahhoz, hogy az ember ne kételkedjen, s egyúttal intő példa az idei télre. Különösen a növendékállatokat, főleg a kismalacokat pusztítja a téli fagy.

Egy hűvö[illegible]

vannak a biztosítás fejlesztésére?

— Én azt mondom — mosolyog Patkó Imre —, *hogy a biztosítás az egyik legfeleslegesebb pénzkidobás, amíg kár nincs. De kár mindig lehetséges és amikor bekövetkezik, akkor a biztosítás egy színvonalra emelkedik a kenyérrel...*

— Ami a terveinket illeti, a tsz-tagok önsegélyező csoportjának létszámát a mostani 15 ezerről 20 ezerre szeretnénk növelni. Ezzel elérnénk, hogy a mostani 5—600 helyett évenként 7—800 szövetkezeti tagot tudnánk üdültetni. A fejlesztés lehetősége adott, hiszen mintegy 26 ezer olyan tsz-tag van a megyében, aki tagja lehetne az önsegélyező csoportnak. A másik ilyen terület, amelyen szeretnénk előre lépni, a tsz-tgaok háztáji általános biztosítása. Ez nekünk ráfizetéses águnk, mert a díj viszonylag alacsony — egy évre 130, illetve 180 forint —, a kár meg sok — három millió forintot fizettünk ki 1963-ban is —, de mi nem részvénytársaság vagyunk, s nálunk az üzlet az emberek szolgálatára rendeltetett.

— Csak nem jótékonysági intézmény az Állami Biztosító?

— Bizony a szerepe úgy is felfogható — komolyodik el az igazgatóhelyettes. *— A felszabadulás előtti díjaknak ma mindössze 20 százalékát kell fizetni, kár esetén pedig a visszafizetés sokkal szélesebbkörű és nagyobb mértékű. Az Állami Biztosító nem nyereségre kötelezett vállalat. A cél az, hogy mindenkinek megadjuk a lehetőséget, biztosítsa magát a természeti csapásokból, vagy más egyébből adódó károk ellen. Szeretnénk, ha ebben az évben minél több termelőszövetkezet — a már említett kettő is —, és szövetkezeti tag élne ezzel az állam által nyújtott kedvező lehetőséggel.*

D. K. L.

A p[illegible] a beszélgetésekben a párt törődését érzik

A párt — képletesen szólva — személyesen kopogtat be ezekben a hetekben mindenüvé, hogy meghallgassa az embereket, akikért van. Őszinte, egyenes, mint mindig. A csaknem 300 pártmunkás, akik a megye falvait járják, és elbeszélgetnek az emberekkel, az év mindennapi gondjairól, örömeiről, bosszúságairól, sikereiről kérdezik meg az emberek őszinte véleményét. A beszélgetéseket a szókimondás, az egyenesség, a kölcsönös bizalom jellemzi. Szívesen látott, várt vendégek a párt munkásai. Jól tudja megyénk lakossága, hogy a párttal való őszinte beszélgetés mindig hoz valami újat, megnyugtató, komoly eredményekhez vezet. Ezekben

— és joggal — a dolgozók nagyobb és apróbb gondjaival. Jól tudják, hogy nyomukban megszűnik majd egy csomó bosszúság, hiba, de közvetlenül is feleletet kapnak kérdéseikre, amelyekben nem eléggé tájékozottak. Eloszlik majd egy csomó miért, mert a beszélgetések és a vita fényt derítenek a különböző dolgok közötti összefüggésekre és okokra. Messzebb látnak majd és tisztábban.

Nem ígérget a párt felelőtlenül. Az aktivisták azonban mindent feljegyeznek, hogy az illetékesek alaposan megvitathassák, megfontolhassák a szükséges intézkedéseket. Elmondják ezeken a beszélgetéseken azt is, amit az emberek helytelenül látnak, vagy értelmeznek, tanácsot adnak, hogyan javíthatják ki tévedéseiket. Nyíltak és egyenesek, megmondják, amin nem lehet, vagy nem szabad változtatni.

Az egyik legtöbbet vitatott kérdés a termelőszövetkezetek helyzete, jövője. Egyöntetű a parasztság véleménye arról, hogy a nagyüzemek szervezése jó, helyes lépés volt. Világosan látják mindenütt, hogy a jövő, a jól működő, virágzó termelőszövetkezeteké. Őszintén elmondják azonban az emberek kifogásaikat, észrevételeiket is. Hangzottak el például kifogások a jövedelemelosztás különböző formáival szemben. Sokan felvetik, változtatni kellene a „jó" és „rossz" munkahelyeken. Azt értik alatta, hogy egyik ember egész napi munkával viszonylag könnyen megszerezhet másfél-két munkaegységet, egész évben biztosítják számára a munkalehetőséget. Mások, esetleg nehezebb körülmények között, nehezebb munkával, időszakokhoz kötötten alig egy egységhez juthatnak. A „jó" helyeket egy-két helyen az ismerős, a jó barát kapja, hiába szereznek mások időközben magasabb szakképzettséget, nem, vagy többnyire csak sokára kerülnek megfelelő beosztásba.

Több helyen küszködnek a vezetők szakmunkáshiánnyal. Egyes szövetkezetekben a vezetőség tudja nehezen meggyőzni a tagságot a szaktudás, a tanulás szükségességéről, másutt a tagság panaszkodik, hogy a vezetőség nem akar segítséget nyújtani, áldozatokat hozni a tagság tanulása érdekében.

Vannak — igaz, hogy csak szórványosan —, akik mindent széjjel szeretnének osztani. Ugyanezek az emberek keveslik az állam segítségét, több gépet, épületet, műtrágyát szeretnének és ingyen, és azt óhajtanák, hogy vezessék be a nyolcórás munkaidőt, a magasabb családi pótlékot és a magasabb nyugdíjat. Ezek az elvétve hangoztatott „elvek" eléggé komolytalanok, látszik, maga sem veszi komolyan, aki felveti, de azért mondja.

Egész sor olyan jogos kifogást emelnek az emberek, ami valóban bosszantó és igazán elkerülhető lenne. Jobb szervezés, több felelősség, és főleg gyakoribb felelősségrevonás lenne ehhez szükséges. Előfordul például, hogy a legnagyobb

Téli virágcsokor a Hegyaljáról

Sűrű jégdara esett a háztetőkre, az utcákra. Egy így tündökölnek a hegyaljai tőt csöppentettek volna rá-

len az utca, s az avatatlan idején megszűnt az élet alatt.

riport-anyag mellett sok eményt is összegyűjtöttem, ót átnyújtok az olvasóknak.

lyeznek el a község legszebb részein. A nyáron felépül az új szövetkezeti kisvendéglő, s a hegy alatt már most egyengetik azokat a házhelyeket, ahova a helybeliek és a vidékiek újabb villákat építenek majd.

A legtöbb házban két sertést vágnak

Reggelenként sűrűn világít a perszelő tüzek lángja, Cákon most van a sertésvágások szezonja. A legtöbb házban két sertést is vágnak, a másodikat általában húsvétra hagyják.

— A szövetkezetben készül a zárszámadás — világosít fel Abért Gyula elnök. — A faluban jó a hangulat, mert a tavalyinál 10 forinttal többet ér a munkaegység. Tavaly jó pénzt hozott a kőbánya és a gesztenye is. Ezt a pénzforrást az egyesített szövetkezetben még jobban akarják kamatoztatni. Amióta három hegyaljai község egy szövetkezetbe tömörült, sok szó esik a jövő alakulásáról. Abban már döntöttek, hogy a tbc-mentes tehénállományt Cákon helyezik el.

Jelmezbál, tisztújítás a tűzoltóegyesületben

Javában folynak a hagyományos jelmezbál előkészületei Kőszegszerdahelyen. Az idén január 26-án rendezik meg a mulatságot, s hír szerint nemcsak a fiatalok, hanem a felnőttek között is sok lesz a jelmezes. A báli felvonulást a hagyományok szerint a falu apraja-nagyja végignézi.

A falu egyik jelentős eseménye lesz a tűzoltótes-

Íme a csokor a hegya
Virágai havasak, zúzmará
fiatalok, színesek, derűsek

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Ránki Roxi József

VAS NÉPE

1968 JAN 21

Ránki-Roxi Józsefre

Két évet töltött mindössze Szombathelyen, mégis sokan emlékeznek Ránki-Roxi Józsefre, a lapszerkesztőre, harcos publicistára, és rajzolóművészre. A minap is, hogy beszélgettünk róla, egykori munkatársa így emlékezett rá: „Szerkesztőm volt, igaz ember, ha nem kerül el Szombathelyről, talán az én sorsom is másként alakul...”

Életútja Ozoráról indult el. Fiatalon eljegyezte magát a haladással, a jobb életért való küzdelemmel. Ebbe a küzdelembe vetette bele, — amikor úgy látta, hogy ez a leghatásosabb — korán kibontakozó rajzkészségét is. Külföldi egyetemi évek után itthon csatlakozott a Szocialista Képzőművészek Csoportjához, amelynek munkásságát a fasiszta terror elleni társadalmi harc fémjelezte. Derkovits Gyulát, Szombathely nagy szülöttét tartotta példaképének. Tagja volt az illegális szocialista színészcsoportnak is. Roxi név alatt üzent az üldöztetés, a feltétlen terror idején, művészi karikatúráival nyilvánította véleményét. Aztán két év munkaszolgálat következett, ahonnét — századának visszavezénylése után — megszökött. A felszabadulás Orosházán találta, s talán kevesen tudják itt, Vasban róla, hogy Orosházán az ő szerkesztésében jelent meg az első magyar nyelvű szabad újság.

Két szenvedélye volt, amely egész életét betöltötte: a lapszerkesztés és a művészi, politikai karikatúra. Szombathelyen elsősorban mint lapszerkesztőt emlegetik, s mint sokoldalú, harcos pártmunkást. Amikor 1963 decemberében a Savaria Múzeumban megnyílt karikatúráinak kiállítása, az ünnepség szónoka így méltatta:

„Ha egyszer valaki arra vállalkozik Vas megyében, hogy a párt- és a munkásmozgalom felszabadulás utáni helyi történetét megírja, annak nagyon melegen kell megemlékeznie Roxiról, elévülhetetlen érdemeiről, amelyeket a pártszervezés, a pártpropaganda, valamint a demokratikus kulturális élet kibontakoztatásában szerzett.

Ránki-Roxi nagyon nehéz körülmények között, néhányadmagával lapot szerkesztett, pártnapokra járt, előadásokat tartott, részt vett a Vasi Írók Munkaközösségének megalakításában, lelkesen szervezte a Szombathelyi Képzőművészeti Szabadiskolát, ahol ingyenesen tanulhattak a munkás-paraszt származású tehetséges fiatalok. Évente kétszer rendezte meg a Szabad Vasmegye irodalmi és művészeti estjét...

Az a két év, amelyet itt töltött, olyan maradandó nyomokat hagyott, amelyekre építeni lehetett. Ezért tisztelik és őrzik emlékét ma is a szombathelyi kommunisták és kultúrmunkások.

Tőlünk a fővárosba került, szerkesztette a Magyar Nemzetet, majd a Független Magyarországot.

Negyvennégy éves volt — most tizenöt éve — hogy a halál váratlanul, orvul kiütötte a kezéből a ceruzát.

Rövid, de gazdag élete, munkássága példakép számunkra.

(mbi)

7

az ember. Különös szer
ilyenkor megpillantani
kit munkában.

Gyakran nézegetem
tőket.

Különösen télen. Sze
a fehérség geometriáját
lehullott fehér hó színe
lönválasztja a tetőzetet, ki-
emelkedik a házak felső ré-
sze, persze oldalvást esik rá-
juk a pillantás, így hát min-
den ház más és más, az egy-
formán fehér tetőzeteknek, ol-
dalfalak eltérő színének válto-
zatai szerint. Van háztető,
amelyik összetett tenyerekhez
hasonlít.

Ezek a házak itt a város
közepén nagyon változatos
tetőket mutatnak a szemnek.
Némelyikük hatalmas tűzfal-
lal emelkedik az itt-ott fel-
lelhető grundok fölé, apró
ablakok vannak oldalukon.
Egy-egy uborkás üveg, tejes-
lábas árulkodik rendelteté-
sükről. A tetők bádogborítá-
sos, sok esőt, sok havat át-
vészelt, kiszolgált szerkezetek.
Ferde féltetők. Csatorna nincs
a födém alatt, a vakolat
pedig régen lehullott a falak-
ról. Néhány lépést tegyen csak
az ember, s máris változik a
kép. Az új épületeknek víz-
szintes teteje van. Utcafron-
ton érvényesülnek igazán jól
homlokzatukkal és tetőrészük-
kel. A szeszélyes, csipkés vo-
nulatot megtörve nyugodtabb,
kiegyenlítettebb szintet jelez-
nek, üvegborításuk jólesik a
szemnek.

Ha a megyeszékhelyen jár-
kál az ember, felfedezi, hogy
az új épületek a város köz-
ponti részein, mégis bizonyos
szétszórtsággal helyezkednek
el. Valósággal úgy látszanak,
hogy erősebb, biztosabb sar-
kalást kaptak az utcasorok,

Hálózatosan jelennek meg
az új épületek. A Művelődési
és Sportház monumentális
ablaksorától csak a képzelet
húz összekötő vonalat a vá-
ros új hangversenytermének
ablakegyeneséig, hozzákap-
csolja azonnal az új MESZÖV-
székház két utcafrontot meg-
szépítő képét, tudva, hogy
már elérték az építők az Isis
szálló tetőzetét, de a jövendő
filmszínház épülete is úgy
helyezkedik majd el, hogy ut-
casarkon húzzák fel. Így szép
kezdet, vagy szép befejezés
lehet az utcán végigfutó te-
kintet számára.

Figyelem a hatalmas eme-
lődarut is, amivel beemelték
a majdnem kész Isis-szálló
épületelemeit. Középkori krό-
nikák díszes kezdőbetűi jut-
nak eszembe róla.

Új létesítmény tetejéről né-
zek végig a városon. Ebből
a magasságból egyéni életre
kelnek a kémények. Felső pe-
remüket borítja csak a hó,
oldalt kilátszanak a téglák,
s a fölkanyargó füst játéka
szinte nevetséges ellentét az
alatta lapuló háztömbökhöz
képest. A tél dinamikája erő-
teljesen hangsúlyozza a nagy
épületeket, s innen jól lát-
hatók annak az erőfeszítés-
nek a külső nyomai, ami
Szombathely újjávarázsolásá-
ért történik. Visszavonulóban
a régi stílus különféle épít-
ményei, szinte szűkölnek az
eltűnésre ítélt apró utcácskák,
közöttük magabiztos nyuga-

M. P. K

RÁNKI József építész

Lásd:

Bandl F. – Ránki közös tervük:

Lágymányosi lakótelep (KÖZÉPTERV)

pási pályázat Repr.

Cserba Dezső: A lágymányosi lakótelep

Magyar Építőművészet 1956 (V.) 5. sz. 131. l.

Népszabadság 1983. I. 15.

Roxy, Ránki József emlékezete

grafikusművész

Most lesz harminc éve, hogy az egykor nagyon népszerű Roxy (néhány aláíráson: Roxi), azaz Ránki József grafikusművész negyvennégy éves korában elhunyt. Népszerűsége főképp szatirikus rajzainak szólt. Ozorán született 1909-ben. A brnói műegyetemen végzett tanulmányai után hamarosan sok csehszlovák lapnak lett megbecsült, keresett illusztrátora, szatirikus rajzolója.

Hazatérve a Szocialista Képzőművészek Csoportjának lett aktív tagja. Grafikusi munkáin kívül nagy invencióval leplezte le, ostorozta karikatúráival a Horthy-rendszer politikai botrányait, hol finom iróniával, hol vaskos-gúnyos szatírával.

A felszabadulás után szerkesztő, újságíró, ám legfőképpen: továbbra is grafikus, karikaturista.

Gúnyrajzaival iskolát teremtett, hatása ma is felfedezhető a karikatúra műfajában. Szerette az egyszerű vonalú, egyértelműen tiszta képletű ábrázolást. Soha félre nem érthető helyzeteket komponált, mindig a legjellemzőbb típust vetette papírra, mestere volt a politikai éleslátásnak, a vitatkozó propagandistának.

S.

Én is egy szavazat vagyok.

— Hát magával mit csináljunk, fiam . . .?

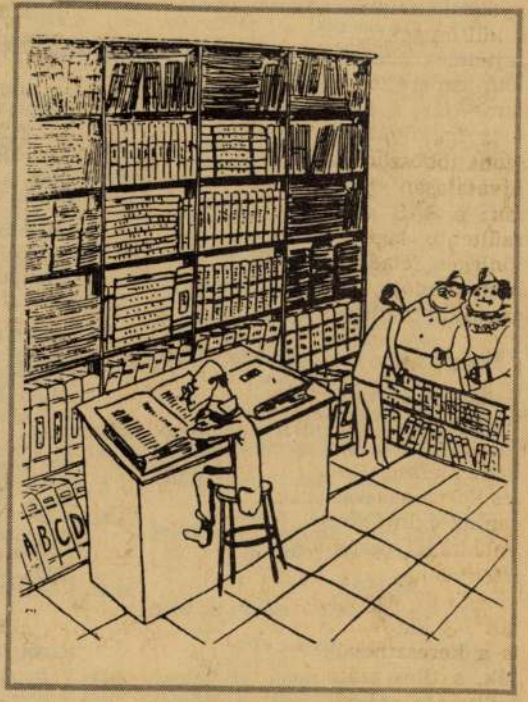

Könyvelő.

12.35: Édes anyanyelvünk.
12.40: Fekete Gyula írása.
12.50: Beethoven: Coriolan nyitány.
13.00: Jassi Björling operafelvételeiből.
13.35: Fegyverek a világűrben? Riportműsor.
14.00: Így láttam Kodályt. A mikrofonnál: Farkas Ferenc.
14.29: Oktatásunk pótvizsgái. Riportműsor.
15.05: Művészlemezek.
15.45: Egy lakó hányszor csenget? Riportműsor.
16.17: Szegények és gazdagok. Hemingway regényének rádióváltozata. 1. rész.
17.05: Artur Rubinsteinre emlékezünk.
18.40: Közvetítés a miskolci Nemzeti Színházból. Csetepaté Chioggiában. Goldoni vígjátéka.
20.38: Zenemúzeum.
22.15: Kocsis Zoltán zongorázik.
23.01: Vezényel: a szerző.
0.10: Tárogatómuzsika.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Kossuth Lajos tengerésze. Dékány András regényének rádióváltozata.
8.57: Kosztolányi Dezső versei.
9.06: Érdekességek a jövő hét műsoraiból.
9.30: Magnóról magnóra.
10.15: Madrigálok.
10.35: László Margit operettdalokat énekel.
11.00: Tömegsport a jégen.
12.10: Jó ebédhez szól a nóta.
12.57: A fehér szarvas. 2. rész.
14.00: Januári tudományos mozaik.
14.35: Táskarádió.
15.33: Magyar könnyűzenei felvételek.
16.00: Útközben hazafelé. Közlekedés, zene, sport.
Közben: kb. 16.45: Sportösszefoglaló. Totó.
17.30: Az Állami Népi Együttes felvételeiből.
17.56: Csupa Marlonbrando. Béres Attila hangjátéka.
18.35: Sporthírek. Totó.
18.45: Poptarisznya.
20.33: Minek nekünk a zene, avagy egy kísérlet utóélete. Riportműsor.
20.53: Társalgó. Másfél óra irodalomkedvelőknek.
22.18: Verbunkosok, nóták.
23.15: Johann Strauss és Josef Strauss műveiből.

3. MŰSOR

8.11: Komolyzenei zsákbamacska. Szt.
10.00: Új Zenei Újság. Szt.
10.45: Külpolitikai negyedóra.
11.06: A Magyar Rádió és Televízió Szimfonikus Zenekarának hangversenye. Szt.
17.23: Kis magyar néprajz.
17.28: Töltsön egy órát kedvenceivel. Szt.
18.28: Két szonáta. Szt.
19.03: Zenekari muzsika. Szt.
20.30: A Royal Filharmonikus Zenekar játszik. Szt.
21.15: Grace Bumbry dalfelvételeiből. Szt.
22.00: Vukán György dzsesszfelvételeiből. Szt.
22.30: Kritikus füllel. Új lemezekről.

TELEVÍZIÓ

7.55: Tévétorna (sz.).
8.00: Mindenki iskolája. Fizika.
8.30: Matematika.
9.00: Óvodások filmműsora.
9.25: Foxi Maxi kalandjai. Amerikai rajzfilmsorozat (ism., sz.).
9.45: Játék a GYIK-műhelyben (sz.).
10.10: Nehéz kamaszkor. NDK játékfilm (sz.).
11.00: Hírek.
11.05: Katkó István: Telefonpapa. Ifjúsági tévéfilm (sz., ism.).
14.25: Műsorainkat ajánljuk! (sz.).
14.50: Tisztelet Üzbegisztánnak. Dokumentumfilm (sz.). V/5. rész: Népzene, néptánc, népi cirkusz.
15.25: Képújság.
15.30: Vasárnap délután. Magazinműsor (sz.).
17.15: Vasárnapi muzsika (sz.).
18.00: Delta. Tudományos híradó (sz.).
18.35: A Közönségszolgálat tájékoztatója.
18.40: Tévétorna (sz.).
18.45: Esti mese (sz.).
19.00: A Hét (sz.).
20.00: Hírek.
20.05: Összezárva egy vonaton. Angol tévéfilm (sz.).
21.25: Sporthírek.
21.35: „A források fölé hajolt . . ." Dokumentumfilm Kodály Zoltánról. II. rész.
22.15: Hírek.

2. MŰSOR

16.55: Szegedi Volán — SC Leipzig. Kupagyőztesek Európa Kupája férfikézilabda-mérkőzés. Közvetítés Szegedről.
20.00: Hírek.
20.05: Az impresszionizmus. Francia képzőművészeti filmsorozat. XIII/1. rész: A tájfestészet megújítói (sz.).
21.00: Bécs—Budapest. Szilveszter '82. A Magyar és az Osztrák Televízió közös gálaestje (ism., sz.).
22.30: Képújság.

HÉTFŐ

KOSSUTH RÁDIÓ

8.25: Verbunkosok, nóták.
9.00: A hét zeneműve. Mozart: Esz-dúr vonósnégyes.
kadi Imre novellája.
14.54: Édes anyanyelvünk.
15.05: Grúz népdalok.
15.23: Dominó.
15.55: Két Bach-szonáta.
16.29: Játék- és ajándékműsor beteg gyermekeknek.
17.10: Kodály kórusművészete. 8 rész.
19.15: Közkívánatra!
20.00: Zenekari operarészletek.
20.30: Beszélgetések a politikáról
21.10: Aranylemezek — 1965.
22.20: Tíz perc külpolitika.
22.30: Kint is bárány, bent is farkas. Gosztonyi János rádiójátéka.
23.26: Irina Arhipova operaáriákat énekel.
0.10: A Lipcsei Rádió archaikus hangszeregyüttese játszik.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Szabó Miklós operettfelvételeiből.
8.35: Figyelmébe ajánlom!
8.50: Slágermúzeum.
9.50: Szathmári Gábor jegyzete.
10.00: Zenedélelőtt.
12.00: Népi muzsika.
12.35: Kis magyar néprajz.
12.40: Tánczenei koktél.
13.25: Muzsika gyermekeknek.
Kettőtől ötig . . . Kívánságműsor.
17.00: Japán. Tudomány és technika a kultúra és művelődés tükrében. 2. rész.
17.30: Ötödik sebesség.
18.35: Tamássy Zdenkó műsora.
19.30: Julio Iglesias felvételeiből
20.00: Sportvilág.
20.35: Operettrészletek.
21.10: Népi hangszeres muzsika.
21.40: Népszerű muzsika.
22.30: Nóták.
23.20: A mai dzsessz.

3. MŰSOR

9.00: Geraint Evans operaáriákat énekel. Szt.
9.45: Zenekari muzsika. Szt.
10.30: Csík Gusztáv felvételeiből Szt.
11.05: Népdalkórusok. Szt.
11.36: Vivaldi: Titus Manlius. Háromfelvonásos opera. Szt.
Közben: 14.22: Byron versei.
16.00: Sztárok — anekdóták nélkül
16.30: A hét zeneműve.
17.00: Beatzene. Szt.
17.30: Schönberg: A megdicsőült éj. Szt.
18.04: Hangszerszólók. Szt.
19.05: Háztartás-tan.
19.35: Egészségünkért!
19.40: Ernest Ansermet vezényel Szt.
20.51: Madrigálok. Szt.
21.00: Hernádi Lajos zongorázik Szt.
Kb. 22.00: A Poptarisznya dalaiból Szt.
Kb. 23.10: Brahms német népdalfeldolgozásaiból. Szt.

Roxi Báuki fiú

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1930 DEC 11

MAGYAR NEMZET

Roxi Báuki fotóval

NAPLÓ

December 11

1921

Roxi (Bánki József) rajzaiból rendeznek emlékkiállítást Szombathelyen. A kiállítást december 22-én, vasárnap délután nyitják meg a múzeum termeiben.

alkonyat mlatt már újra ki-
gyulladtak a fények. A mínusz

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1983 OKT. 21

MAGYAR NEMZET

Ránki József

A szombathelyi Savaria Múzeumban Ránki József (Roxi) grafikusművész emlékkiállítása vasárnap nyílt meg. A korán elhunyt harcos újságíró és grafikus, Derkovits kortársa, két évig, 1946-tól 1948-ig Szombathelyen a Szabad Vasmegye szerkesztője volt. A város most e tárlattal emlékezik rá. Műveinek kiállítását Vámos József, a megyei pártbizottság osztályvezetője nyitotta meg.

s

cs
leá
.bar
ól
év
férf
ü é
Vá
leír
l. —
ben.
jenek
a F
hirdet

es, intell. leány,
ezmenne, intell.
ozzáillő férfihoz.
33933c jelig. a
-badulás téri hir-

37 éves, 172 magas,
barna, diplomás férfi,
művelt, csinos, gyer-
mektelen nő ismeret-
ségét keresi házasság
céljából. Teljes című

Ránki József

Szabadon álló 2 nobás lakóházának terve, rövid leírása. (Jele: MNOT 7-54)

Családi ház tervek. 1959. Szerk.: Bene László, Kárpáti Andorné. Rajzokat készitette: Balogh István, Finta József, stb. Bp. 1959. Sztl. 1., képes.

T/4. sz. lapokon

MD K

Ránki József, épitész.

nyerte az elsö dijat.

G.J.: A nyilvámosság elött is megvitatják a lakóház-
tervpályázat dijnyertes terveit.
"Magyar Nemzet" 1954 dec.19. 6.l.

MDK

Ránki József építész

Lágymányosi lakótelep tervrajzai repr.

Fórum. Lágymányosi lakótelep Magyar Építőművészet 1955.IV.évf.1-2.sz.43-44.l.

Ránki József építész

MDK

Lágymányosi lakótelep távlati képe és modell foto repr.

Lakásterveséünk néhány kérdése Magyar Építőművészet 1954.4-6.sz.126.l.

MDK

Ránki József épitész

24.sz. terv repr.

Schmiedl Ferenc:Négytantermes felsőtagozatu általános iskola Tervpályázata Magyar Építőművészet 1955. IV.évf.7-8.sz. 228.l.

K. D. K.

RÁNKI József építész

Földszintes, mezőgazdasági lakóház
MNOT 20-54

Földszintes, mezőgazdasági ikerház
MNOT 22-54

MNOT katalógusa 1958. 28., 29. l.

MEK

Ránki József

Grandner Jenős szobrászmüvész és Ránki József tervező épitészmérnök alkotása.

--: Felavatták Révfaluban a szigetközi árvizi emlékmüvet.

Győr-Sopronmegyei Hirlap. Győr. 1956. jul. 29.

Rónki József

Kiss Ferenc és Mikolás Tibor bp-i IV. kerületi rendelőintézete (1949) maradandó építészeti valőrökkel rendelkezik.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1251

Rónki József

Kiss Ferenc és Mikolás Tibor tervezték a bp-i IV. kerületi SZTK rendelőintézet épületét.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1231

Ránki-Roxi József

A Margit-lúd pesti lúdfőjénél található hajdani Ilkovics ankrászda nevének rövidített változata volt a Kisil. A Szocialista Képzőművészek Csoportjából is gyakran látogatta a kisilbeli összejöveteleket a művész.

Rajcsányi Károly: A Kisilben.
Magyar Nemzet, 1974. márc. 5.

Ránki Roxi József

Három Zarizaturája

szerepel a Szocialista Képzőmüvészek Csoportja munkásságát bemutató kiállitáson a Ganz-Mávag Golgota utcai kulturotthonában

Magyar Nemzet 1975 január 5 lo.old.

Ránki Roti József

A Szavaria Múzeum bemutatta a művész életművét. – Utána mától Hay Károly László művei láthatók.

b. r.: Emlékkiállítás Hay Károly László művei.

Vas Népe, 1978. máj. 26.

Raiki (Roxi) József

Kispolgárok" (regény)

"

Horváth György: Raiki (Roxi) József emlékkiállítása.
Tájkör, 1977. augusztus 28 - 3 lap.

Rainki (Roxi) József

„A művész rajzolta „kispolgárok" erősen hatottak az ujkari katára műveszetre az 1945-öt követő esztendőkben.

Horváth György: Rainki (Roxi) József emlékkiállítása.
Tükör, 1977. augusztus 28 - 3 lap.

Reinki (Roxi) József

A művész tagja volt a Szocialista Képzőművészek Csoportjának. Ontotta a Horthy fasizmust leleplező rajzokat.

Horváth György: Reinki (Roxi) József emlékkiállítása.
Tükör, 1977. augusztus 28 – 3 lap.

Ráneki (Roxi) József

A művész munkássága kiterjedt a plakáttervezésre, rajzra és a Roxi szignóval jegyzet karikatúrákra.

Horváth György: Ráneki (Roxi) József emlékkiállítása. Tűkör, 1977. augusztus 28 – 3 lap.

Ráuki (Roxi) József

Ráuki (Roxi) József emlék-
kiállítása Szombathelyen
a Forradalmi Múzeumban
nyílt meg.

Horváth György: Ráuki (Roxi) József emlékkiállítása
Vasi Hírlap, 1977. augusztus 28 – 3. lap.

Rákosi József

a Szocialista Képzőművészek
Csoportjának tagja - emlékére.

Magyar Nemzet
1969 márc. 15

Ránki József, grafikus 7 Dk

Tíz esztendeje halt meg Roxi = Ránki Lajos grafikus, karikaturista. Munkássága összefonódott a Szocialista Művészcsoport akcióival.

Gyáros c. grúnyzajza.

Repr

(– kép – szöveg): — —

6. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. jan. 18.

COV

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

1021

Ránki-Roxi kiállítás Szombathelyen

December 22-én, vasárnap délután fél hatkor nyílik Ránki-Roxi József festőművész műveinek szombathelyi kiállítása a Savaria múzeum kiállítási termében. A neves művész alkotásaiból mintegy száz darabot tekinthetnek meg a látogatók. A kiállítást Vámos József elvtárs, az MSZMP megyei bizottságának osztályvezetője nyitja meg.

TÉSEK

BENTLAKÁSSAL háztartási munkát vállalok. Özv. Némethné, Szombathely, Rákóczi F. u. 6. jobbfelől. (5856)

A VÁROSGAZDÁLKODÁSI Hivatal alkalmi hóeltakarító munkásokat vesz fel. Jelentkezés a Városmajorban. Szombathely, Jászai Mari út 1. (5871)

SZOMBATHELYEN lakó segédmunkásokat havi fizetéssel felveszünk. Vasműnagyker, Szombathely, Sági út 2. (Raktárfőnökség mögött.) (3772)

LAKÁS

MDK

Roti (Ránki) József, karikaturista

15 esztendeje halt meg Roti (Ránki) József az osztályharcos karikaturista, A szocialista művészcsoport tagja volt. Az 1909-ben született s 1953-ban elhúnyt művész nemcsak karikatúrákat, hanem „tragikus" grafikát is alkotott... Komoly ember volt.

R. Gy.: Roti

7.

Bp. 1968. jan. 17.

Népszabadság

Roti (Ránki) József, karikaturista

MDK

„Szép öreghoz" c. karikatúra
(1941.)

Repr.

R. Gy.: Roti

7

Népszabadság, Bp. 1968. jan. 17.

Ránki József (Roxi) (1909–1953)

Parantfej. „Roxi 942"

szén r. 335 × 215 mm. (tu.: F. K.

9092.

Magyar jelenet a szerek. z XIX. és XX.

szárad. z zot. bev. Delmacher

Bp. 1959 z nna.

41.

Ránki József /Roxy/ MDK

Kispolgárok I-II, ceruza

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Müvészet

Ránky

festő

l.

Szabad Művészet

1948. 232 l.

~~jelenlegi ismereteink alapján ugyanc~~
ványképeinek xxx technikája bizánci
talunk ismert hasonló technikáju biz
anyagból le nem vezethető s igy felt
eredménye.

Összefoglalva az eddigi megfig
protoreneszánszba gyökerezik, a részlet
sasok,/ bizonysága szerint valószinü
hozzánk. A kapu polichrómiája helyi
lombard impulzusokra vezethető vissz
gyakori előfordulása alapján sajátos
hetjük. A müvészi diszités bizánci te
lusa az ismert emlékanyagból kielégit
helyi fejlődés eredménye.

A porta speciosa azonban nemcsak
figyelemreméltó alkotás. Ikonografiai
tek megvilágitani. Czobor Béla az ala
testesülésére vonatkozó utalásokat lá
Krisztus eljövetelére és a megváltásr
kapcsolatban állanak a Szent Ágostonn
nos, Judeos et Arianos de Symbolo" ci

RÁNKI - ROXI
József

MN
1989.
máj. 13.

Több iskolában már most sem kötelező...

(MTI) A május 11-i, az orosz nyelv kötelező tanítása elleni tüntetéssel kapcsolatban a Művelődési Minisztérium arra kérte az MTI-t, pontosítsa *Boldizsár* Gábornak, a tárca főosztályvezető-helyettesének az orosz nyelv kötelező oktatásával kapcsolatosan adott tájékoztatását. Eszerint: 1989 őszétől felmenő rendszerben már nem kötelező az orosz nyelv tanítása azokban az oktatási intézményekben, ahol azt más nyelv tanításával helyettesíteni tudják. A Művelődési Minisztérium tervei szerint 1992-ig teremthetők meg a személyi feltételek ahhoz, hogy *mindenhol* fakultatív nyelvválasztás lehessen.

Roxi

A Magyar Nemzet munkatársa volt az ötvenes évek fordulóján, cikkeit úgy írta alá: *Ránki József*. A háború előtt, valószínűleg 1934-től, a Szocialista Képzőművészek Csoportjának tagja. Mozgalmi nevén úgy ismerik: *Roxi*. Karikaturista volt és hírlapíró. Élete tényei után kutatva néhány jó rajzot találtam, összesen két cikket — az ötvenes évek frazeológiájával fogalmazott írásokat —, s néhány visszaemlékezést, amelyekből a biográfiai adatok kigyűjthetők.

1909. május 13., Ozora — 1953. január 17., Budapest. Brnóban építészetet tanul, az egyetemet nem fejezi be, lapoknak dolgozik. 1933-ban tér haza. Reklámgrafikák készítéséből él. Karikatúráit nem tudja publikálni. 1935-től tagja a kommunista pártnak. Rajzai a Szocialista Képzőművészek Csoportjának kiállításain szerepelnek 1939-től, s egy vékony füzet jelenik meg belőlük *A kirakat* címmel az Unitas Kiadónál. Résztvevője a jelentős *Szabadság és nép* kiállításnak. Tagja az illegális szocialista színészcsoportnak is, színpadképeket, jelmezeket tervez számukra. A háború után, Ukrajnából visszakerülve újságíróként, lapszerkesztőként dolgozik. A szíve viszi el.

A megemlékezések kiemelik, hogy művészete a német forradalmi grafikában gyökerezik. Szatírájának célpontjai a fasizálódó magyar társadalom jellegzetes figurái: elsősorban a pöffeszkedő polgár, aki „nemzetfenntartó" öntudattal támogatja a faji ideológiát. A korabeli kritikák pedig elismeréssel szólnak rajzi kvalitásairól, s úgy vélik, hogy Roxi „erősen megközelíti ennek a műfajnak a lényegét".

Ennyi, ami az emlékező szavak közül kihalászható, mert különben rutinszerű mondatokat idézhetünk csupán: „kollégánk volt, de elsősorban barátunk"; „életműve sokirányú, önfeláldozó, elvhű munkásságból tevődik össze"; „kitűnő rajzolóművész, családjával összeforrott apa".

A harmincas évek jellegzetes, erős művészi tendenciája szerte Európában a szociális igazmondásra törekvés, az erőteljes realizmus. A korhangulat azonban nem magyarázza, miért, hogyan válik ez az építésznek tanuló fiatalember inkább bizonytalan egzisztenciájú karikaturistává, George *Grosz*, Otto *Dix* követőjévé? Nem tudjuk, miért nem próbálkozik más képzőművészeti műfajokkal. Kísérletezett az írással is, még mielőtt egy csapásra hivatásos újságíró lett? Mint ahogy a dokumentumokat tanulmányozva az sem válik világossá, milyen álláspontot képviselt Roxi a kommunisták művészetéről, a szocialista realizmusról, vagy mit gondolt a „modernista polgári formalizmusról" a kommunista művészcsoport állandó vitáiban. („Berda elvt. indítványozta, hogy őszintén meg kell kritizálni minden egyes kiállító munkáját. Az értekezlet úgy határozott, hogy ezt csak akkor lehet megtenni, ha már eldöntöttük azt az elvi kérdést, hogy mi a szocialista művészet, mely fölött a következő ülésen indul meg a vita." 1941)

Egyetlen támpontunk egy 1949-es, a realista karikatúráról szóló cikkének az a bekezdése, amelyben a sok „kell" és „elszakadt a valóságtól" és „általános fejlődés" között egyszer csak higgadt, megfontolandó megállapítást tesz: „A rajz legyen önmagában is kész, egész, érthető, befejezett műalkotás. A karikatúra legyen *képszerűbb*, tartson igényt hosszabb életre, mint amilyent a sajtó hasábjain kilátásba helyeznek számára." Az ő rajzai mindenesetre megfeleltek ennek a kritériumnak.

Nem tudjuk a választ arra a kérdésre sem, vajon a háború után miért hagyta abba egyre inkább a rajzolást? „Ment, ahová a párt küldte" — vajon kielégítő ez a felelet?

Gyilkosan gúnyos karikatúrái alapján vitázó, szarkasztikus, határozott fellépésű embernek képzelnénk. A dokumentumokból azonban inkább az derül ki: Roxi jelen volt a mozgalomban, hozzá is szólt az „értekezleteken", de nem ő robbantotta ki és nem ő döntötte el a vitákat. Viszont az akció lebonyolítását, legyen szó sorsjáték vagy kiállítás szervezéséről, nyugodtan rábízhatták.

A töredékekből, a megtalált, sematikusan fogalmazott mondatokból kevés igazán fontos sorsmozzanat hámozható ki. Mintha szatirikus vázlat lenne az élete. Keserű szatíra: azokról az évekről, amelyekben élnie adatott, azokról a helyzetekről, amelyekbe elkerülhetetlenül belesodródott.

(b.)

anács Tanácsadó Testületének sa a nagymarosi beruházásról

gessé a csehszlovák fél által eddig Bős térségében végrehajtott, jelentős volumenű beruházásokat.

— A döntés nem érinti a két ország közötti gazdasági együttműködést.

— A tanácsadó testület foglalkozott a nagymarosi beruházással kapcsolatos esetleges népszavazás kérdésével is. Határozott álláspontja — és ezt a döntést igazoló politikai állásfoglalások kellően alátámasztják —, hogy ebben a kérdésben *népszavazást tartani nem szabad.* Egy esetleges népszavazás előnyei elhanyagolhatók. A bonyolult műszaki, gazdasági és nemzetközi jogi kérdésekben a felelősség nem hárítható a lakosságra.

Nyílt levél a miniszterelnöknek

(OS) Alulírottak azért fordulunk önhöz, hogy kinyilvánítsuk támogatásunkat a bős—nagymarosi vízlépcsőrendszer teljes és mielőbbi befejezésére vonatkozó ismételt kormányzati döntés meghozatalához.

A nagyberuházás folytatása vagy leállítása az elmúlt években politikai közhangulatot befolyásoló tényezővé vált. A politikai csatározások közepette úgy érezzük, háttérbe szorultak a racionalitás érvei, az alapvető gazdaságossági szempontok. Meggyőződésünk, hogy a nemzetközi vízi út kiépítése, az árvízvédelmi biztonság javítása, az olcsó energiatermelés hosszú távon gazdaságossá teszi a beruházást, ugyanakkor a Duna—Majna—Rajna-csatorna megnyitásával már rövid távon is elősegítik Magyarország Európához, s azon keresztül a világgazdaság vérkeringésébe való intenzívebb bekapcsolódását.

Kérjük a kormányt, hogy továbbra is határozottan álljon ki a bős—nagymarosi vízlépcsőrendszer építési munkálatainak folytatása, mielőbbi teljes befejezése mellett.

Hazafias Népfront Országos Tanácsa Környezetvédelmi Bizottsága, Vásárhelyi Pál Társaság, Budapesti Műszaki Egyetem Vízgazdálkodási Tanszéke, Pest Megyei Tanács tagjai, MSZMP Pest Megyei Bizottsága, Nagymaros Nagyközségi Tanácsa, MSZMP Nagymaros Nagyközségi Bizottsága, MSZMP Vác Városi Pártértekezlete, 1989. április, Magyar Hidrológiai Társaság Pest Megyei Szervezete, Magyar Hajózási Részvénytársaság.

*

A fenti közlemény kézhezvétele után telefonon beszéltünk *Huszár* Istvánnal, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa elnök-főtitkárával, aki érdeklődésünkre elmondta, hogy a HNF OT támogatásával a környezetvédelmi bizottság készíti elő IV. környezetvédelmi konferenciáját, amely felöleli és kidolgozza a HNF környezetvédelmi stratégiáját. Ilyen értelemben tehát ebben a kérdésben *nem a Hazafias Népfront vezető testületei foglaltak állást...*

A KVM szóvivője:

„A folytatás programján dolgozunk"

Pénteken délután megpróbáltuk elérni *Maróthy* László környezet- és természetvédelmi minisztert, de az Országgyűlés bebejezését követően csak később érkezett vissza munkahelyére, és azonnal miniszteri értekezletet hívott össze, ezt követően pedig a beruházás titkárságával tanácskozott. Ezért szóvivője, *Réthy* István útján válaszolt arra a kérdésre: *A kormány tanácsadó testületének állásfoglalását megismerve — mely szerint valamennyi körülményt alaposan mérlegelve, az építkezés fölfüggesztését javasolja a Minisztertanácsnak —, miként vélekedik a tárca?*

— A minisztérium valóban ismeri a tanácsadó testület véleményét — kaptuk a választ —, és az értekezletek során kialakuló álláspontját szombaton közli a kormányüléssel. A feladatunk most az, hogy mindkét helyzetre, tehát a leállításra vagy a folytatásra, értékelésükre fölkészüljünk. Maróthy László minden bizonnyal mindkét döntés kapcsán érvelni fog, főként azzal kapcsolatban, hogy alapvetően nemzetközi vonatkozásban mire számíthatunk a leállítás esetén. Ezt megtette a kormány tanácsadó testülete is, de ezzel kapcsolatban valószínűleg a saját véleményünknek fogunk hangot adni. Nyilvánvaló, hogy az esetleges leállítás nyomán számos eshetőségre kell az országnak számítania; mi arra fogunk nagy valószínűséggel választ adni, hogy melyek ezek, s hogy melyek azok, amelyek csöppet sem egyszerűek, kedvezőek a számunkra.

(gy. z.)

Bubla Gyula:

Ez még nem győzelem

Nagyon megörültem, amikor meghallottam a hírt a komrány tanácsadó testületének javaslatáról — kezdi nyilatkozatát *Bubla* Gyula országgyűlési képviselő, a nagymarosi építkezés leállítását szorgalmazó ideiglenes parlamenti csoport szóvivője —, de attól tartok, *még nincs itt a győzelem*, korai lenne pezsgőt országgyűlés véleményét is ki kell kérnie.

Addig is a mi csoportunk javasolja, hogy függesszék fel az építkezést Nagymarosnál. Ez a most újjáalakuló kormány népszerűségének is nagyon jót tenne. A kormány így bizonyíthatná, hogy valóban progresszív testület.

MDK

Ránki József /Roxy/

Kispolgárok I. cer.
" II. "

MNG. Magyar forradalmi művészet. Műcs. 1957.

M.D.K

Rauki-Roxi József
festő

Grafikájáról.

Magyar Nemzet, 1959. aug. 20
Dutka Mária: A magyar grafika és eremüvészet

MDK

Ránki Roxi József

Mihályfi Ernő
A Szocialista Képzőművészek Csoportjának emlékkiáll.
a N. Galériában. Népszabadság 1964. ápr. 19.

Ránki József

MDK

Roxi aláirásu szatirikus politikai rajzai

Dutka Mária: Igy élnek Zsennyén a művészek paradicsomában.
Magyar Nemzet 1958. Aug. 20. 7.1.

RÁNKI JÓZSEF (ROXY)

Galambos Ferenc

Roxy[x] (1909-1953)

Művészet 1968. 7 sz. 14-16. l. képekkel

[x] Ránki József

M.D.

Ráuki Roxi József

grafikus

A Szabad Vasmegye szerkesztője
volt aki Szombathelyen Derkovits
emlékét 1946-ban felélesztette.

Mihály Mária, Derkovits Gyula..
Müv szet 1969 okt 8 lap

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

RÁNKI ROXI József

RÁCSKAY Jenő: Ránki Roxi József (1909–1953)

= Vasi Honismereti Közlemények, 1989/1, 12–14, ill.

[[balsidali szerkezető és grafikus]]

XIX/XX. iz. 1800–1945 / Mesterek
XX. iz. 45-n / Mesterek } ?

RANN, Karen insatllációs művész.

Karen Renn (Nagy-Britannia).= Múzeumi Hirlevél,XIII.évf.1.sz. 1992 8.p.

Bp.,Dorottya u. Kiállítóterem, 1992 kiáll.

1912-től szülővárosában középiskolai tanár, majd a ref. leánygimnázium igazgatója. 1930-tól 1934-ig főszerkesztője, majd 1938-ig szerkesztője a Pásztortűz c. folyóiratnak. Az 50-es években az Állami Könyvkiadó kolozsvári szerkesztőségében korrektor. Cikkei, tanulmányai az Erdélyi Irodalmi Szemle, Erdélyi Helikon hasábjain s az EME 1938. évi vándorgyűlési emlékkönyvében jelentek meg. Az EIT, az EME és a KZST tagja, a konzervatív irodalmi irányzat egyik szervezője és irányítója. Munkái: *Medgyesi Pál élete és működése* (Bp. 1911); *A jelenkori nyelvújítás* (Kv. 1928); *Irodalmi értékelés és erdélyiség* (Kv. 1937). Lefordította Julius vezetőjével a Forrás-sorozatban jelent meg. Impresszionista fogantatású, képgazdag lírája az utóbbi években kezd gondolatilag elmélyülni. Gyermekversköteteit: *Vizes mese* (1959); *Biztató* (1966). Könnyed vígjátékokat is írt; Komzsik Istvánnal közös komédiája, *A fül* 1967-ben Marosvásárhelyen és Szatmáron került bemutatásra, *Édes méreg* c. keleti tárgyú verses-szenés vígjátékát 1970-ben Sepsiszentgyörgyön adták elő. Megmódolásában igényesebb drámája a XIII. századi környezetben játszódó *Patkánysíp* (Igaz Szó 1970/10), amely meseszerű példázat a költői sorsról, az értelmiségi ember dilemmájáról; ezt Temesvárt mutatták be 1972-

RANDSTÄDTER, Veit Rönnwes (Somerja)

1699 Porsoy

Ars 1997/1-3. 230.

Ranschburg Erzsébet

grafikus

1919–1922

Éimisk 1930. 87. l.

Rauschburg Ernst

ipsum.

Est. 1928.

leur.

— 1896.

UNG

Rantal János, [épitész?]

A simontornyai vár rendezésére kiírt pályázat egyik nyertese.

—: Pályanyertesek 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. jan. 27.

Ransonnet-Villez

Eliz báróné
gr Nemes Náudorné

Thieme Becker

XXVIII. 10.l

Lyka

lásd még
Nemes Náudorné
alatt

NAGYLAK

Ransonnet Viller

Elisa gr

festő

laid

Nemes Nándorné

gr

Ransonnet Elza

laid

à

Nemes Nandorné

grofine

~~Római téglák VI. 124.~~

RANSONNET *Eliza br., Nemes Nándorné grófné*, festő. * Bécs 1843, † Brixen 1899 okt. 25. Bécsben tanult s nagyobbára arcképeket (Deák Ferenc, Perczel Béla stb.) és életképeket állított ki (Az első úrvacsora, Az árvák stb.). Fiatal magyar festők felsegélyezésére jelentékeny alapítványt tett. Több műve van a Szépművészeti Múzeumban, Önarcképe az Uffiziben.

L-g II. 349 l

Ranschburger

rézin 1778

~~0~~

l. Lázár Béla dr

Fadrusz János élete és művészete. Bp 1923. 74. l.

Φ Vitam et sanguinem jelenet

17

MDK

Ranschburger, rézm.

Lázár: Fadrusz élete és müvészete. 1923. 74.l.

Ransmayr János

Bécsben

1841 pesti kiáll.

Pozsony kir. városa vidéke az ugynevezett Békés-gunyhó hoz vivő útról tekintve,

olajf

L 1841.

Pisza folyó V. 262.

Rasmayer János

Beisben.

1841-ben Pozsonyváros látképe c. művét 80 frtért megvette a Pesti Műegylet.

PMEÚK. 1853-ra. 16. l.

Szentgrót - polgárvárosi telet VI. 134.

özv. gr. Nemes Nándorné, szül.
br. Ransonnet Eliza Jestőnő.

K. T. 671/1899.

1899. nov. 29.

Rantal János, tervező 1.) Folytatás

Szegedi foghíjak. Nyoldakázos társasház, Szeged, Lechner tér

Tervező: Rantal János-Vesmás Péter. 1/b

1. A Lechner térre néző homlokzat

Magyar Építőművészet, 1987. 2., 40 cold.

architektonikusan fontos részeit hangsúlyozza. Ugyanakkor a tömeg kialakításában és a homlokzat részleteiben is tesz gesztusokat a környező alacsonyabb beépítés felé. Nagy, kiülő, városias párkánya, kombinálva a mélyen kinyúló, könyökfákkal is megtámasztott, rurálisabb csüngőereszes szakaszokkal, karakteres zárást ad a háznak. Színezésével — a fehérrel, zölddel és a nyerstégla vörös színével — alátámasztja, kiemeli és határozottabbá is teszi az épület egyébként lágy vonalait. Zárt és nyitott erkélyei, érzékenyen tagolt ablakosztásai, finom részletei barátságossá, meghitté teszik az egyébként kemény épületet. Lakályosságával a két világháború közötti „Heimatstil" kap új, mai megfogalmazást a pécsi belvárosban, az itteni nyugodt, szélsőségeket kerülő polgári építési szokások, ízlés felelevenítésével.

A rövid leírásokban nem foglalkoztam az épületek alaprajzi szervezésével, funkcionális tartalmával is alig. Nem azért, mert ezt nem tartom fontosnak, de úgy gondolom, hogy a remélhetőleg közlésre kerülő alaprajzokból ezek úgyis egyértelműen leolvashatók. És a házak belső világa magánügy egy kicsit, arcuk viszont, amit kifelé mutatnak, amivel beépülnek környezetük történetiségébe, közügy a javából. Ez mindannyiunké, az egész közösségé. Az, hogy ezek itt a pécsi történeti belvárosban épültek meg, csak ebben a viszonylatban nyer fontosságot. Hogy a házak közben jól is működnek, annak ma már természetesnek kell lennie.

Tóth Zoltán

3

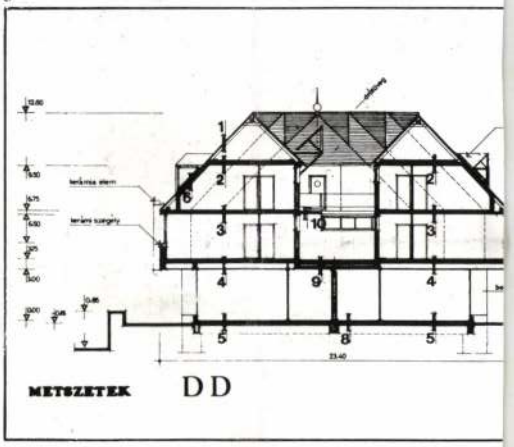

4

Rantal János, tervező 2.) Folytatás.

Szegedi Toghijak. Nyolclakásos társasház. Szeged, Lehmer tér 1/B.

Tervező: Rantal János - Vermes Péter.

2. Az általános szint alaprajza. /rep./

2. Az általános szint alaprajza

Magyar Építőművészet, 1984. 2., 40-old.

Rawsher Tibor, grafikusmüvész
Nagy Imre: Drájz, VI. Orsz. alkalmazott grafikai Biennálé
Békéscsaba, Munkácsy Mihály Múzeum,
3. „Fatum" vegyestechnika 100x70 cm.

3

...FADÖNTÉS
FEJSZECSATTOGÁS
MADÁR
KIÁLT
ÉS
FÖLREPÜL..."
Sí King

F A T U M

Művészet, 1988. szept. 44-ed.

Rantzx János György, építész

l. Hofstädter Kristóf

6.

–: Koncertek kastélya

Esti Hírlap, Bp. 1978 jún. 8.

RANTZ, Johann Georg, építőmester

J.G.R., Baumeister, 28 évig Kevethelyen a Festetich-család építésze volt. Most Pozsonyban hajlandó építész-órákat adni. Hirdetés. (1817, 1221, 1239, 1252 l)

—

G. Rantz, Landbaumeister, † 83 éves korában, Pozsony, 1827, 568 l)

—

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Rautz János György.

M.D.K.

A kastély utcai homlokzata 1799-ben

" udvari " "

(repró)

Rózely Piroska: A keszthelyi Festetics kastély és belső beren[illegible]

29 l.

M.J.N.

M.D.K.

Rantz János György, építész

és Römisch Károly váltják fel az 1780-as éverben Hofstädter Kristófot Kesthelyen a Festetics család uradalmi építési szerephőrében.

Heves megye müemlékei I irta Voit Pál,
Magyaroszág müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

230. old.

Rautz János György M.D.K.

építész

1799-ben elkészítette elkészítette a kastély

„fen-álló Rapolatját".

301

Péczely Pirosla: A keszthelyi Festetics kastély és belső berendezése

M.D.K.

Rauch János György
építész

1799-ben Festetics vele készítette el az kastély terveit.

Pécsely Piroska: A keszthelyi Festetics kastély és belső berendezése 26 l.

M.D.H.

RANZ s. RANTZ

Rantz János György

Keszthelyi építőm.
a XVIII. n. második
felében. Nehány
tervrajza az alábbi
levéltárban.

Iványi Béla dr.:
A Festetics család
keszthelyi levéltára.
Levéltári Közlemények.
1946. 196. l.

.....szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

A beadvá

Melléklet

Egyúttal

Előirat sz

Utóirat s

Másolta:

RANTZ János György épitész

sirköve, keszthelyi temető 19.sz.eleje

KOPPÁNY Tibor: A Balaton környékének műemlékei. Bp. : OMvH, 1993 170-171.

59,60,166,169.

M.D.K.

RANTZENBERGER Georgius

murariorum magister

Szobrászművészeti

1952)

Művért. Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban 137.e

Rantzenhofer

bécsi grafikus
pozsonyi városrészlete-
ket készített.

Csákós. 6. l.

Rantzenmayer Johann

tájképfestő 1834–47.

Pozsonyban működött.

Csáki 3. l

Gustav Ranzoni

1826.május lo-én született a Retz/Alsó-Ausztria/ melletti Unternalb káptalani birtokon,ahol atyja Göttweig Josef Ranzoni a káptalani birtok udvarbirája és tiszttartója volt. Először mérnök lett.Mint ilyen és mint vállalkozó a Laibach-Triest vasutvonal épitésében vett részt,s 1864 óta,meggazdagodva,teljesen a festészetnek szentelte magát,először a kedvelt állat- és tájképfestő Anton Schrödl tanitványaként.Ranzoni a biedermeier állat- és tájképfestészet hagyományából,talán Friedrich Gauermanntól,indult ki,akit kezdetben tarka szinösszeállitásában,de később is a hangulatos kidolgozásban követett. Az Alpokba,Észak-Itáliába,Bécs közeli és távolabbi környékére tett festői utazások,valamint sikeres müvészélet után 19oo.október 21-én halt meg Bécsben.

Bibl.Rupert Feuchtmüller,Gustav Ranzoni 1826-19oo.Egy állat, s tájképfestő a késői bidermeier korban.A Retzben,1972-ben rendezett kiállitás katalógusa.

39 Juhnyáj a pusztán
O.v.,88x174,5 cm.J.j.l.:"G.Ranzoni 872".Osztrák Galéria, IN 3727 Feuchtmüller,Nr.85

Die Szolnoker Malerschule
78 Wechselausstellung der Österreichischer Galerie
Szolnok,Bp.,Graz,1975-76
Österreichische Galerie und Collégium Hungaricum Wien

Gustav Ramzoui

G. Ranzoni

Gulya

Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat Szegeden rendezett kiállitás 1876, katalogusa

Ranzano, Pietro

Egyike Mátyás olasz művészének
kipz. nemle. 1879. 34. l.

Ranzmayer

porsonyi festő

l.

Franz 11. l.

A XIX. század elején a

Ranny S.

akwarelje

Olga

Pestmegyei Hiclap (Kentendre) 1967. jan. 21.

Rapaich Richard festőművésznek
Tisztelet a szülőföldnek.

8. Rapaich Richard: Pannónia

Magyar Hírek, 1983. jan. 22.

Rapcsák György

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

grafikusművész

1979 DEC 28
IKARUS

1021

Rapcsák György tusrajza

...vester-KOR

...DENT LEHET!(?)

– Ennyire akartok? !

RAPACSEK Antal kőmüves. Egerben 179o-ben szerepel az adóöszeirásban.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Rapacsek Antal, kőműves

-, az 1790. évi ceri adóösszeíráskor szerepel.

Heves megye műemlékei I. Írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó. 389 old.

RAPACSEK Mihály. Az egri városi adókönyvek 1814-34 között említik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Rapacsek Mihály,

nevét 1814-34. körök
emlitik az egri varosi adó-
könyvek

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 389.old.

MVK

Rapai István Tipografus
(MÁV jegy ny.)

6 klevél tipográfiai terve Abra 178 l.

Soproni Béla tanf. vezető
Példák a tipogr. továbbkép. tanf. munkáiból
1959–1960
Magyar Grafika 1960, 4. évf 3 sz. 169 l.

Rapaport J.

Zomancozó

l. Fitt György

27. l. 108. l.

4

III. ÉVFOLYAM

MD K

Rapaport, ip.müv.

ipamüvészeti tárgyakkal szerepel a Mübarátok Körének kiállításán.

Női szoba illusztrációja a Mübarátok Körének kiállításáról. -Uj Idők.1901 VII. 436.old.

MDK

Rapaport zománcműves

Divald K: A szegedi kiáll. Magyar Iparművészet 1901 2o7-13. l.

M.D.K.

Rappoport zománcozó

Tarkafelhös, jellegzetes formáju tárgyak a Torinói kiállitáson.

Cikk: Külföldi lapszemle a torinói kiallitás magyar osztályán.

Magyar Iparművészet 1902. 231-36.l.

MDK

Rappaport

zománcmunkák

Heller S: Az Ipm. Társ. karácsonyi kiáll.
Magyar Iparművészet. 1901. 6.sz. dec.

MDK

Rapoport és társai

1899-ben a karácsonyi kiallitáson zomancolasért elismeró oklevelet,
1900.Páris, elismeró oklevelet, nyertek.

Cikk: A magyar iparművészek törzskönyve.

Magyar Iparművészet, 1903. 153.l.

MDK

A karácsonyi kiállitás kitüntettjei.

Rapoport és Társai zománcoló

Magyar Iparművészet 1899.88-89.o.

MDK

Rapoport és táraai

Elismerő-oklevelet nyert a párisi világkiallitáson. /Ötvösmüvesség oszt./

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiallitason.

Magyar Iparművészet 1900. 357.l.

MDK

Rappaport ötvös

Szegedi ipm. kiáll. Vas. Ujs. 1901. 38.sz. 614 l.

MDK

Rapopport

Miskolci iparm. kiáll. kat. Bp. 1904.
35.1.

MDK

Rapaport J.

gyertya-, tinta- és hamutartók

Kir.vásárlások az Ipm.Társ.karácsonyi kiáll-ón.
Magyar Iparművészet, 1902. 43 l.

MDK

Rapaport J.

zom.edények

Áll.vásárlások ipm.Társ. karács.kiáll.án.
Magyar Iparmüvészet, 1902, 43 l.

MDK

Rapaport J.

zom.váza

Ipm. Társ. Korácsonyi Kálil. tárgysorsjáték...
Magyar Iparművészet, 1902.

MDK

Rappaport Jakab

Műcsarnok 1901. 147. 1.

MDK

Rappaport Jakab, arany érem

A torinói kiállitás kitüntetései. Magyar Iparmüvészet 1902. 246.l.

RAPAPORT JAKAB ötvös

Európai zománcművesség a középkortól a szecesszióig : Válogatás az Iparművészeti Muzeum gyűjteményéből, Iparművészeti Muzeum, 1991. A kiállítást rendezte és a katalógust írta Prékopa Ágnes. Bp. Iparművészeti Muzeum, 1991

15.p. és kat. 111

Rapaport Jakab

K

Kovács

~~Eisenhut Ferenc~~
~~Laragó Odön~~

~~Goubits László~~

~~Gottermayer Nándor~~

~~Hibján Sámu~~

~~Huber (Tarján?) Ordány~~

~~Horti Pál~~

Rapaport Jakab

Vastagh György ifj

P

Műcsarnok 1901.

147. l.

TÖBBRÉTEGŰ MARATOTT ÜVEGEDÉNYEK.
SOVÁNKA ISTVÁNTÓL, ZAY-UGRÓC.

RAPOPORT-FÉLE ZOMÁNCOS MUNKÁK.
KIÁLLÍTJA A „MAISON MODERNE“ BUDAPEST.

SZALONSZEKRÉNY.
TERVEZTE FARAGÓ ÖDÖN.
KÉSZÍTETTE ZWICKL ADOLF.
SZEGED.

A Múló pillanatok és a fotográfus

Rápolti Katalin kiállítása a Magyarok Házában

Szarka Klára

Rápolti Katalin még csak negyvenéves, de már befejezett fotográfusi pályával a háta mögött jelentkezett újabb kiállítással a Magyarok Világszövetége budapesti székházának Márványtermében. A befejezést az élet kényszerítette ki, egy sajnálatos, mogáskorlátozottsággal járó betegség.

Rápolti Katalin már gyermekkorától fogva a vizuális ábrázolás és technikák szenvedélyes híve. Középiskolai tanulmányait is a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolában folytatta, ahol festett, rajzolt, fafaragással is foglalkozott, és ahol a fotózás iránt is felébredt az érdeklődése. A kezdeti érdeklődésből életre szóló elhivatottság lett. Kitanulta a fényképészszakmát, bekapcsolódott a Reflex fotóklub életébe, és Geleta Pál fotóriporter mellett a fotográfia technikailag egyik legnehezebb ágát, a sportfényképezést sajátíthatta el. A sport- és színházi fotó kiváló reflexeket, gyors reagáló- és összpontosító képességet és magasfokú mesterségbeli tudást kíván. Mostani kiállításán nem egy igényesen, szemfülesen és formailag izgalmasan megoldott sportképet, színházi és táncfotót is láthat az érdeklődő.

Ám Rápolti Katalin erdendően lírai alkat, táj- és zsánerfelvételein a pusztulás esztétikumát, aktjain a klasszikus, de őszinte szépséget mutatja. A klasszikus látásmód, a fotóban adott legalapvetőbb formálási eszköz, a fények és árnyékok kölcsönhatásának imponáló használata jellemzik legérdekesebb műveit. Nem törekszik mindenáron való eredetieskedésre, mégis igazi női érzékenységgel fedezi fel a finom részleteket. Csöndes és nyugodt kompozíciói kirajzolják egy megfontolt, néha már-már re nált, máskor viszont éppensé visszafogott iróniára is hajló vész karakterét. Rápolti Kat egyszer vidámabban, más szomorúbban, de nem szűnő dálattal, sőt hódolattal fedez a világ képi szépségeit. Megta ta, amit a szakmáról lehe megfigyelte mások módszere stílusát, de ő is, mint minde aki komolyan veszi a fényké való ábrázolás felelősségét, ő lóan járja alkotói útját, a leg bet magától, a saját tapasztal ból tanult.

Gyönyörűséget talál a sze lődésben, de legalább annyir nak az eszköznek – jelen ese a fotográfiának – a használat is, amivel magának és mások az elmúló pillanatban rejtőzk értéket megragadja. Tárlat Múló pillanatok azt bizony bár az idő kíméletlen – a m szet dacol vele.

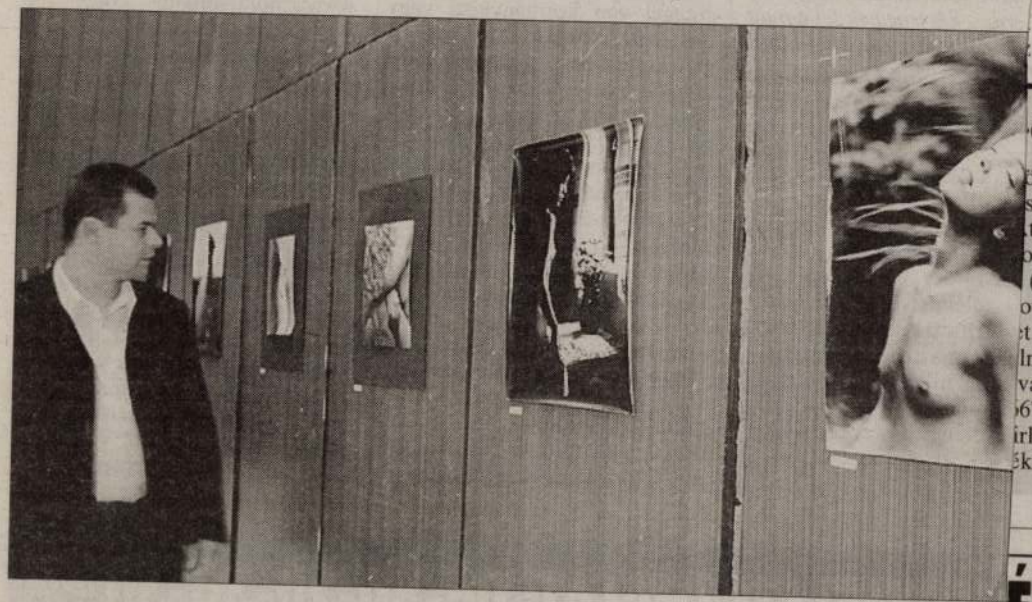

A kiállítás február 1-jéig látható a Magyarok Háza Márványtermében, a budapesti Semmelweis utca 1-

Magyar Hirlap 2002 január 26

em egyértelmű, hogy ez menyyire döntő elem. Érdemes konketizálni: üzletkötői munkánál a neggyőzőerőt, a rábeszélőképeséget; ügyfélszolgálati munkaörnél a vevőközpontúságot, a ürelmet; kereskedelmi, illetve ezető pozíciónál a tárgyalókéességet, döntési helyzethez való iszonyulást; szociális, segítő nunka esetében az empátiát, toeranciát, azt a fajta kommunikáiót, amely megnyugtatja és erőíti a partnert, a segítségre szoruót; rendőri, rendfenntartói munka esetében pedig a határozott és egyértelmű kommunikációt, nem pedig általában véve a jó kommunikációt kell(ene) hangsúlyozni.

Nagyon sok felesleges kifejezést használunk tehát, néhányat el lehetne hagyni – és sok olyat, amelyeken, a toborzás minél egyszerűbb lebonyolítása érdekében finomítani kellene.

Az álláskeresőknek pedig érdemes megfontolni, hogy valóban szívesen dolgoznának-e egy olyan cégnél, amelynek a hirdetéséből csak az nem derül ki egyértelműen, hogy milyen jellegű munkára, milyen felkészültséggel rendelkező dolgozót keresnek.

(Humánpolitikai szakértőnknek kérdéseket tehetnek fel e-mail címén: fekete.bernadett@lm.hu)

ítők a klubban

ség, de a „küzdelemnek" még ge.

(december 5-ei szám) 71 pont
nber 21-ei szám) 52 pont
vember 14-ei szám) 45 pont

bra is véleményezhetik a karagy érdeklődéssel várjuk azokat zeretnének az Épék sorozatban. k, ők is jelentkezhetnek: telefos számon; e-mail címünkön: hu; levélben a szerkesztőség írják rá: Karrier).

vagy gyengeségként fogják fel azt, másrészt gyakran azt hiszik, hogy az ilyen jellegű helyzetek megoldása az illető akaraterején múlik. Pedig minden embernek van az életében legalább egy olyan időszak, amikor belső stabilitása meginog, és nem áll a helyzet magaslatán. Ilyenkor mindenki gyengébben teljesít a munkahelyén, figyelmetlenebbé, és ingerlékenyebbé válik. A kiutat viszont sohasem az összeszedettség, a helyzet egyszerű legyőzése vagy a józan észen alapuló terv elkészítése jelenti.

Minden vezető, de legalábbis majdnem minden humán erőforrással foglalkozó szakember tapasztalt már olyan esetet, amikor az egyik munkatárs váratlanul, látszólag minden átmenet nélkül, megmagyarázhatatlan módon megváltozott. Amennyiben ez az állapot elhúzódik, több hónapig tart vagy többször ismétlődik, zavartalan időszakok közbeiktatásával, érdemes pszichológus

több dolgot is tehet. Először is felméri, valójában diagnosztizálja, hogy mi a munkatárs valódi nehézsége, és milyen módon lehetne azon segíteni. Ha a munkatárs vállal valamilyenfajta, számára megajánlott, akár vállalattól független szakértői segítséggel való együttműködést, a helyzet nagy eséllyel, belátható időn belül rendezhető. Ellenkező esetben előbb-utóbb, a munkahely toleranciájától függően, felmerül az elbocsátás lehetősége, illetve szükségszerűsége. A felettesek, a személyzeti munkatársak és a közvetlen kollégák is erős lelkifurdalást éreznek ilyenkor, mert úgy érzik, vagy legalábbis felmerül bennük, hogy nem tettek meg minden tőlük telhetőt. A munkahely az emberi együttérzésen és a szakirányú segítség irányába való terelésen kívül azonban nem sokat tehet.

Szakértőnk várja kérdéseiket e-mail címén: szirmay@axelero.hu

Tanulási lehetőségek külföldön

Hazánknak mintegy félszáz országgal van kormányközi vagy tárcaközi oktatási, tudományos és kulturális együttműködési munkaterve. A Fővárosi Munkaügyi Központ kiadványa (Középiskola után... a címe, és Budapesten valamennyi érdekelt oktatási intézménynél megtalálható) részletesen beszámol azokról a lehetőségekről, amelyek az ilyen megállapodások nyomán a magyarországi fiatalokat hosszabb időtartamú ösztöndíjas tanulmányutakhoz, rövidebb szakmai programok megvalósításához, nyári egyetemeken való részvételhez teremtődnek meg külföldön. A pályázatot a Magyar Ösztöndíj Bizottság hirdette meg, és minden érdekelt megtekintheti a www.scholarship.hu vagy a www.om.hu honlapokon.

A Magyar Állami Eötvös Ösztöndíj a hazai tudományos, gazdasági és kulturális élet fiatal szakembereinek a külföldi résztovábbképzését, a kutatói munkában való részvételét teszi lehetővé.

A felső korhatár negyven év, feltétel a felsőfokú képzettséget bizonyító oklevél és az eddigi eredményes tevékenység a szakterületen. Az ösztöndíj időtartama 3–8 hónap – a szükséges formanyomtatványokat az Oktatási Minisztérium ügyfélszolgálati irodájától (Budapest., V. Szalay u. 10–14.) lehet beszerezni. *UT*

RT/ÜGYFÉLSZOLGÁLAT: 06-80-20-30-30 SZÁMALK

R. Ropcsa Katalin, művészettörténész

Kiss Lenke szobrászművész kiállítását az NDK-beli Halle megyében rendezte R. Ropcsa Katalin, a veszprémi Bakonyi Múzeum művészettörténésze.

Napló (Veszprém), 1977. okt. 14.

Rapisák György

Díjat nyert
a tatarékossági karikatúra
kiállításon a BM. kiáll. termében

Magyar Hírlap 1968 XI. 2

Rapcsák György

is díjat nyert a világtakarékossági nap alkalmából, pénteken délelőtt megnyitott takarékossági karikatúra-kiállításon. (B.M. Népköztársaság úti bemutatóterem, az OTP és a Tükör szerkesztőségének közös rendezésében. 800 mű közül 300-at állítottak ki.)

Megnyílt a takarékossági karikatúra-kiállítás.

Magyar Hírlap, 1968 november 2. 8. l

Rapcsák József

vod
Z.

Farczádi Lázár Jenő:

Belső-Ferencváros
terepábrázata.
Magyar Epitőművészet
1943. aug. nám.

tani. Amíg a magyar követségek Avignonba
életstílus, tudomány és művészet központ
udvari életét, idehaza az udvartartás nem
időben itt tartózkodó avignoni, firenzei,
ségek.

Különösen élénkek voltak a pápai
később mindgyakrabban világpolitikai jele
udvart. A keleti térítések, a balkáni helyz
kérés szerepel megbízásaik között, igazol
a budai udvar politikai jelentőségét.

Már külsőségeiben is jelentős lehet
Háromszáz főnyi kísérettel érkezik és fog
A nápolyi békekötésről volt szó, mint tud
jár itt Thomasius Péter, Bertalan traui pü
visszatérve, újra Budán találjuk, hogy Vel
Feltűnik a török veszedelem kérdése is, é
ki egy esztendeig tartózkodik Budán. A leg
alexandriai patriarcha, bragai érsek követsé
viszály felszámolására utazik Budára. A tesc
fővárosban, míg rábírja Lajost, hogy fel

Rapcsák József

építész

A belső Ferencváros rendezésének eszmei tervpályázatán tervét a Közmunkatanács 500 P-ért megvette.

Magyar Építőművészet

1943. 170. l.

közül is messze kimagaslanak
öbb mint 250 helységet mond-
ier, szerepük inkább az udvari
jelentős. A család feje kerekegy-
ai közül öten vettek részt Lajos
sukkal, személyi bátorságukkal,
it fővezér irányította a nápolyi
d Nápolyban; idehaza pedig
enda tudja, Szent László segít-
tvánnak négy fia apjuk és roko-
tban résztvettek, de vitézségük,
n is helyet kaptak. Imre három
között. Így alig van zászlósúri
alma alatt. Az erdélyi vajda és
ndig Lackfi töltötte be és három
lovagokat, hadvezéreket, állam-
csak Dénes megy papi pályára,
rs volt e család emelkedése, oly
n, valószínűleg hamis vád alap-

i Miklós is, aki a XIV. század
el. Különösen a délvidéken ját-
ispök, már kevésbbé ismert az

Rapcsák József

a belső Ferencváros
rendezésére kiírt
terv p. ungvétel

MMÉFKözl
1943. III. l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

M.D.K.

Kapcsák József, műszaki tan.

121.-1944.II.14.-Eger város külterületi úthálózata. A 120. térkép fénymásolatos alaptérképén. A hegyi utakra jelmagyarázat. A kiépitett, a kiszéesitendő utak 156.o.

Sugár István: Eger város térképei: / XVIII.sz.-1950 / 125.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967. Eger, 1967

M.D.K.

Kaposák József, müszaki tan.?

1820.-1944 előtt. Heves vármegye. Eger rendezett tanácsú városos átnézeti térképe.- Fénymásolatos térkép. Eger város egész területe. Valószinüleg az ő munkája 89+65 cm. Egri Áll. Levéltár.- 156.o.

Sugár István: Eger város térképei / AVIII.sz.-1950 / 125.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967. Eger, 1967

M.D.K.

Raposák József, v. Műszaki tan.

104.b.-1930.-Eger megyei város térképe.-a 104.a.térkép fekete próbanyomat töredéke. Tervezte Raposák, rajzolta Balogh Ernő.-Hadtört.Int.és Múz.Térképtára. -154.o.

Sugár István: Eger város térképei / XVIII.sz.-1950 / 125.o.

Az Egri Múz.Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967. Eger, 1967

M.D.K.

Raposák József, v. műszaki tanácsos

104.a.-1970.-Eger megyei város térképe.-Nyomtatott, szines. Tervezte: Raposák, rajzolta: Balosó Ernő. Turista s ág és Alpinizmus kiadása. A belterület azövező külterületek szük gyürüjével.-42.5+84.5 cm. Egri Áll. Levéltár.-153.o.

Sugár István: Eger város térképei / XVIII.sz.-1950 / 125.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967. Egre, 1967

M.D.K.

Rapcsák József, épitész

terve 500 p-ös meg-
vételben részesült a Belső
Ferencváros rendezésére
kiirt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1943. LXIV. évf.
jul. 1. sz. 6. old.

M.D.K.

Rapcsányi András, kőműves

nevét az 1845 évi egri adóösszeírás említi.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 389 old.

RAPCSÁNYI András egri kőmüves. Az 1845. évi városi adóösszeirás emliti.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

RAPCSÁNYI István kőműves. 1814-45 között említik az egri városi adókönyvek.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Rapcsányi István, kőműves

az 1814-45 közötti ceri
adókönyvekben szerepel.

Heves megye műemlékei I. Irta Voit Pál.
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 389 old.

RAPHAEL, festő

FERENCZY BÉNI, éremművész 19 darabból álló művészérem sorizatának egyik darabja. Érmeinek jegyzékében: 103./.sz.-RAPHAELI PICTORIS URBINI/1483-1520/mellképe szemben. Hátoldalon: Krisztus két apostollal a csónakban. 1954, bronz, 134.mm. 69.old.

SOÓS GYULA: Ferenczy Béni érmei 65.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX.évf. 1959-1960. Akad.Kiadó, Bpest. 1960

RAPI SÁNDOR

1996. aug. 16.

Hajdú-Bihari Napló

Debrecen: Rapi Sándor, Nagy Tibor, Koroknai Róza, Major Ottóné, Szikszay György közös jellemzője, ahogy mondják: „nem dominál náluk az akadémizmus", s többségük nem „tanulta" a festészetet. 34 képből álló vándortárlatuk – Fülep Tamás fafaragó alkotásaival kiegészülve – augusztus 16-ig tekinthető meg a megyei rendőr-főkapitányság Kossuth utcai épületének előcsarnokában Fotó: Horváth Katalin

nensis 16(1972) 87. skk; Schlosser, J. v.: Zur Kenntnis der künstlerischen Überlieferung im späten Mittelalter. Jahrbuch der Kunstsammlungen des allerhöchsten Kaiserhauses. XXII-I(1902) 279. skk; Pfister, K.: Defensorium Immaculatae Virginitatis. Leipzig 1925.

A nem emberkéztől festett képek: Az Abgarkép: Künstle, K.: Ikonographie der christlichen Kunst. I. Freiburg i. Br. 1928. 590, 592; Weitzmann, K.: The Icons of Monastery of Saint Catherina at Mount Sinai. New Jersey 1976. B. 58, 94. skk; Beckwith, J.: Early Christian and Byzantine Art. Harmondsworth 1970. 38.

A Veraikon: Pearson, K.: Die Fronica, ein Beitrag zur Geschichte des Christusbildes im Mittelalter Strassburg 1887; Molsdorf, W.: Das Schweisstuch der Veronika. Schlesische Monatshefte 1925. 278. skk; Antlitz: RDK I. col. 732. skk; Appuhn, H.–Heusinger, Ch. v.: Der Fund kleiner Andachtsbilder des 13. bis 17. Jahrhunderts im Kloster Weinhausen. Niederdeutsche Beiträge zur Kunstgeschichte IV(1965) 183, 199, 208.

A Volto Santo: Schnürer, G.: Kümmernis und Volto Santo. Düsseldorf 1930; Éber L.: Volto Santo-kép a csetneki templomban. Tanulmányok Magyarország középkori falfestményeiről. MMe IV(1915) 72, 89. skk.

RAPI SÁNDOR HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ 1998. I. 23

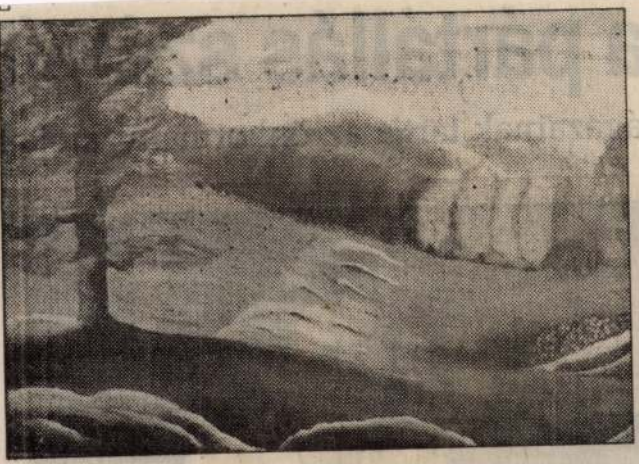

Rapi Sándor: Őszi táj

KIÁLLÍTÁS

- Nagy Tibor és Rapi Sándor festményei február 5-ig láthatók **Debrecenben**, a Nagyállomás kultúrvárótermében.

Victor Raphael

Vous êtes prié d'honorer de votre présence le vernissage de l'exposition des œuvres du peintre

VICTOR RAPHAËL

Qui aura lieu le Vendredi 19 Février 1965 à 18h. 30.

Galerie Beyrouth

Hôtel Phœnicia Tél. 259851

Exp: Victor Raphael Beyrouth Bp. 4676. Liban.

Monsieur.

Dévény Iván
Ivan

Esztergom

Hongrie

Raphael

ötvös 1330.

wód

Schey Ilona: A

középkori ötvösművé-
szet és az antik hagyo-
mányok. Bpest 1935.
35. l.

Szárádok 1874. 191. l.

AZ 193

Raphael

aragoero, Anyöu Kor

(XIV sz)

IROD.

Lásd Rafael alatt is.

Kör 11 l.

Raphael Ötvös

lésd

Wagner: Anal. Scep.
I. 129

cnod

Bre Sa IV. 62 l. jegyzet

...agyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191...

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbi

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

A NAP CSELEKVÉSE

A nap cselekvése elengedhetetlen része az életünknek. Ez a lényeg: a cselekvés! Mert hiába vagyunk tele tervekkel, hiába tűzünk ki magunk elé nemesnél nemesebb célokat és hiába álmodunk magunknak gyönyörű álmokat – ha nem teszünk értük, a megvalósításukért, akkor megette a fene az egészet. Akkor pusztán álmodozók és tervezgetők maradunk, és úgy illan el az életünk, mint a vonatfütty. Mármost, az emberek döntő többsége megreked a tervezgetésnél és az álmodozásnál, habár olykor azért tesz is valamicskét, de kizárólag azért, hogy a kudarcaival bizonyítsa magának, mennyire fölösleges a küzdelem; ez után már bizton állíthatja, hogy neki ehhez nincsen energiája, kevés az ereje a nagy tervek végrehajtásához. Pedig Ralph Waldo Emerson is megmondta: „Csak láss neki, és meglesz hozzá az erőd!" Úgy hogy cselekedni kell, ennyi az egész, bele kell fogni, és akkor meglátjuk, mily' hatalmas erőtartalékok birtokosai vagyunk. Ráa-

HOROSZKÓP

III. 21.–IV. 20.
Ne építgessen légvárakat, mert sokáig fájó csalódásokra, anyagi nehézségekre utalnak a jelek. Most meg kell a helyzetével elégednie, még akkor is, ha nem annyira rózsás.

IV. 21.–V. 20.
Most túladhat megint dolgain. De vigyázzon, nehogy a fürdővízzel a csecsemőt is kiöntse. A munkahelyén régebbi mulasztása okozhat fejfájdító pillanatokat.

V. 21.–VI. 21.
Otthon most nem mondható jónak a helyzet. Ebben nagy része van az ön makacsságának. Nem jó, ha csak az elvek vezérlik az életét, mert ebbe teljesen bemerevedhet.

RAPI SÁNDOR festő

HELYTÖRTÉNET

Debreceni kronológia (233.)

GAZDAG ISTVÁN

1931. december 16. Dr. Baltazár Dezső református püspök és dr. Tóth Lajos egyetemi tanár sürgetik a kormányt a bankok túlzott szerepének visszaszorítására. A miniszterelnök válaszában védelmébe veszi a bankokat.

1931. december 17. Terranova Giovanni, az Olaszországi Magyarbarátok Egyesületének elnöke tiszteletére a Monti Kör összejövetelt tart az Angol királynő éttermében. Terranova másnap előadást tart a Református Kollégiumban az ifjúságnak.

1931. december 17. A Csokonai Színház bemutatja a Sasfiók című darabot Halassy

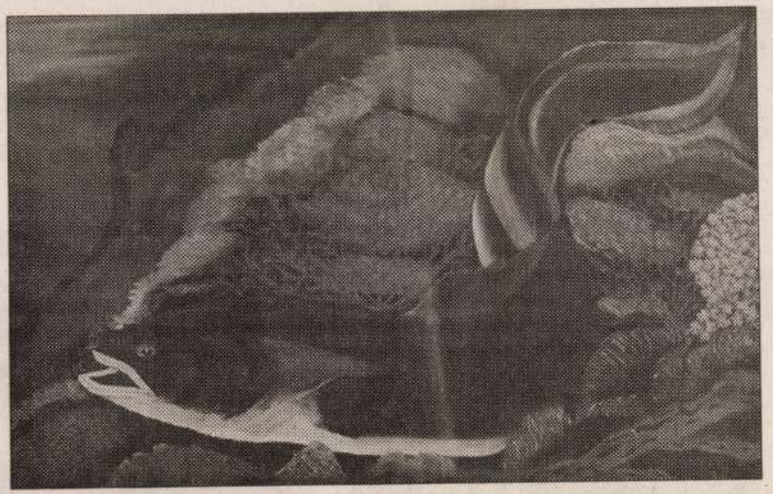

Rapi Sándor: Mélytengeri angolna – A huszonkét éves fiatal festő képei jelenleg (július 8-tól 19-ig) Bánkon láthatók az ATEV Vállalat ebédlőjében, július 22. és augusztus 2. között azonban Debrecenben is bemutatja munkáit a Kossuth utcai Technika Házában, majd augusztus 5-től 16-ig a rendőrkapitányságon, augusztus 29. és szeptember 4. között pedig a Medgyessy Teremben Fotó: Napló-reprodukció

TV-NOTESZ

Kató néni fejkendője

BODA ISTVÁN

Korán megkezdődött a televízióban az uborkaszezon. És akkor még megértőek és roppant jóindulatúak vagyunk. A helyzet ugyanis az, hogy a képernyő már hosszú ideje belekóvászolta magát egy dunsztosüvegbe, s még jó, ha olykor perget egy kis kaport hosszan tartósított műsoregyvelegeire. Mint legutóbb például a Szeszélyes évszakokat, amely elelportyázik a maga módján az egykor volt sikerek végvári árnyékában. Sovánka humorát önmaga ihlete gerjeszti, hisz ki ne venné észre, hogy Pécsi Ildifűtsük magunkat. Viszont így kétségtelenül meglett az a groteszk hátulütője, ami az ilyen szétváló eseteket mulatságossá szokta tenni. Mint mondjuk egy gyászszertartást egy vidám sramlizene.

Igaz, ez még a java a nagy képi vakációnak. Eredeti, pontosabban, premier. Kifejezetten azért készült, hogy javítsa a közérzetünket. Igaz, mint annyi sok „kortársa" leginkább verbálisan, kicifrázva stilizált paraszti életképekkel, mint annak idején Göreg Gáborék, csak itt át van téve nőnembe. Máthé Erzsi és Tábori Nóra hálásak is érte, s különösebben

M.D.K.

Rápolt János, ácsmester

a szebeni városi számadás-
könyvek tanusága szerint,
1506-ban 6 forintot kapott a
városi tanácstól a ~~[illegible]~~-
kerci kolostor dormitorin-
mának tető-javitásáért.

Entz Géza: A kerci /cirtai/ cisztercita épitő-
mühely
Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1963. XII. évf.
2-3. sz. 131. old.

Rapolt János (Hans)

asztalos
Győr
1659.

a győri nemet asz-
talos cích tagja.

(ci puskaagy-
nivés)

Latten nevét
a mesterkönyv-
ben
1950. jul. 12

± a Bizottság nevében

Hanz Rapold,asztalosmester

Győrben az 1663-ban kiadott oklevélben ő a céhmester.
94.old

Batári Ferenc: Asztalosjegyek Győrött a XVII.szá-
zadban Adatok Győr város asztalosművességének tör-
ténetéhez 93.old

Arrabona,9.-Antus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz.
Évkönyve

Napolt Hans,asztalosmester

Nachtigall Samuel aszxtalosinas egyik kezese Győrben 1676-1680 között. 97.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században Adatok Győr város asztalosművességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Xantus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz Évkönyve

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

MDK

nagyrápolti Rápolty Lajos, szobrász

16o.	Pipát tömő juhász.		Gipsz.
2o3.	Vizmerítő leány.	11.1.	Brpnz.

Bp.Mücs.-"A Magyar Müvészetért". Képzőm.Kiáll. 1942.
jun.6.-22. Kat.9.1.
és 11.1.

/ M. D. K.

RÁPOLTHY Lajos szobrász

Szül. 1880 –

1347. Női fej (mellszobor) Ltsz.: 6931.

1348. Női fej Ltsz.: 56.539-N.

1349. „Szent Margit" Ltsz.: 56.540-N.

A M. N. Galéria állagjegyzéke T./6. rész

Bu. 1959. 113-e

M.D.K.

Rápolthy Lajos /1880-

1097. Hunyadi János. Szobor. 84 cm. mag. mükő.
Elveszett. /Fővárosi Képtár/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
78. l.
MUMOK. Bp. 1952.

MDK

Rápolthy Lajos szobr.

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa
28 l.

MDK

Rápolthy Lajos, szobrász.

Krisztus. Gipsz.

Tavaszi Tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Műcs. Kat. 14.1.

MDK

Rápolthy Lajos, szobrász

Sfinx. Gipsz.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Műcs. Kat. 16.1.

MDK

Rápolthy Lajos, szobrász.

Chopin. Gipsz.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. (MKT-MGes. Kat. 10.l.

MDK

Rápolthy Lajos, szobrász

Portrétanulmány. Terrakotta.
Tanulmány egy siremlékhez: A gyász. Gipsz.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 21.22.1.

MDK

nagyrápolti Rápolthy Lajos, szobrász

Férfi arcmás. Gipsz.

Bp. Műsz.-OMKT. Nemz. Képzőmův. kiáll./Rend. M. Kir. Vall.- és Közokt. Min./1933 ápr. 19.-máj. 25. Kép. tm. 4o.1.

MDK

Rápolthy Lajos

Ecce Homo, márv.

Magy.Müvészetért kiáll. r.Mücs. 1940.febr.

23. 1.

MDK

Rápolthy Lajos

Vizmerítő leány, bronz

Magy. Művészetért kiáll. r.Műcs. 1940. febr.

21. 1.

MDK

Rápoltky Lajos, szobrász.

Boldog Margit. Márvány.

OMKT.-Műcsarnok. IV. Nemzeti Képzőmüv. Kiáll.
Bp.1937.ápr.29.-jun.20. Kat. 9.

MDK

Rápoltky Lajos, szobrász.

Magyar csikós. Vázlat. Bronz.

OMKT.-Műcsarnok. IV.Nemzeti Képzőmüv.Kiáll.
BP.1937.ápr.28.-jun.20. Kat. 21.l.

Rápolti nobrász

Árverési Csarnok aukció kat.

32. n. 1926. ápr.

33–41. nem szerepel

ordult, tojásdad medaillonban.
~~tojásdad medaillonban, derékig s kissé~~
. Jobb kezét keblén tartja, hol koronás
ör hajának fürtjei vállaira omlanak,
kkövés, kivágott ruhájának dereka drága-
van kivarrva, ingvállanak csipke ujjait
t vállra vetetten hordja. Felirata a talap-

entissima Princeps ac Domina
ina
Theresia
Imperatrix, Regina Hung. et Bohem.
striae et Reliqua.
May. Coron. Posonii A° 1741. d. 25. Juny nec non
3. d. 12. May
d sculp. Aug. Vind."
retei 40·6 : 27·3 cm.

4.

140/95 № 217.

Rápolthy Lajos

Bemutatott műve:

220. sz. „Bánat," gipsz.

Bologh J.: A „Magyar Képző művészetért" I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

141

RÁPOLTHY LAJOS, szobrász, /megh./

Szigeti István, aki a lapban a szobrászokkal és éremművészekkel foglalkozik, többek között Rápolthyt is keresi. Aki közelebbit tud róla, kérai annak közlését. 16/144/.old.

HIRNK-KÖZLÉSEK:.....

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------ XIV. 1958. 9.sz. Bp.

RÁPOLTHY Lajos szobai

Benkő Józef nyelvész szerintete, 1927
(Középpajta)
= Földrajzi Mineumi Tanulmányok, 11. (1992)
43-44. és 10

megalapozott fejlődés során megvalósu
Erdély berendezkedésének szempontjáb
szonyaiban, láthatjuk azt a rendező elve
hiteles kritériuma.

Entz Géza Erdély-képét tehát a társad
Az ő művészettörténeti szemléletmódjál
ség, a műalkotás megítélésének történet
denekelőtt megrendelőinek szempontjál
nak ismeretében a közönsége szempor
„Nem minden lehetséges mindenkor" –
neti értelmezés alapkövetelményét fogla
velődéstörténeti iskolájában nevelkedet
és Hajnal István tanítványát ennek az el
dalomtörténet metodikája segítette. Ezé
amelyek — ha többnyire csak szűkszav
is — szólnak a megbízó elhatározásáról
gését, hagyatéki leltárban vagy közbecs
kükről, legalább a pénzben kifejezhető
hogy e tekintetben a tárgyalt korszak ne
jó, ha közvetett említés maradt egy-egy
adós, tanulságos szövegek szaporodnak

Rópolthy Lajos

Bánat, gipsz

Magyar Képzőművészeti Kiáll. Katalógus 1946-ig

RÁPOLTI LAJOS, éremművész

Gáty-GOLDMANN Fülöp 1921-ben az általa elérhető összes nagy.szobrász-éremművészektől megrendelte önarcképüket 100+100 mm.plaketten.-A gyüjt.a MNM.-ban van. 116.drb. A sorozathoz tartozó önarcképplakettek:

RÁPOLTI LAJOS.-Felirat:RÁPOLTI LAJOS MCMXXI.-MNM.-100+100 mm.-Leirás: nr. 3879. 31.old

GOSZTONYI JÁNOS: Magyar szobrászok és éremművészek önarcképplakettjei 24.old

AZ ÉREM, XXXII.évf. 1975.-1. Bp. 1975

Rápolthy Lajos

Lux Elek kisplasztikában elsőrangu. "Táncosnő"-je, Stróbl Alajos remek márvány portréja, Pásztor János nagy dijat nyert "Bucsuzkodás"-a, Kisfaludi Stróbl Zsigmond kiváló "Gyik" c. szobormüve méltó a legnagyobb elismerésre, -irja dr. Szemess Miklós: "A Képzőmüvészeti Társulat 60 éve a Mücsarnokban" c. kritikájában, mely a jubiláris tárlatról számol be. Knoppné Curtis Gertrud szép vizfestményei is dicséretet érdemelnek.
Ezután felsorolja azokat a müvészeket, akiknek alkotásai figyelmet keltettek:
Ligeti, Orbán, Sidló, Somogyi, Rápolthy, Gách, Szentgyörgyi. Fenti kritikában szereplő valamennyi müvésznév Stróbl Alajos nevénél található. Élet, Bp. 1922. május 28. XIII.évf. 11. sz. 269-270. lap.

Rápolty Lajos

"A magyar Pieta" cimmel —V.Gy.— sign.-val közli a lap a müvész szobrának leirását. "a minden magyar anyák fájdalmát véste márványba." A szobor Ottava orvostanár özvegyének balatonparti, Révfülöp-i villája kertjébe kerül. Az özvegy hősi halált halt fia emlékére készittette. A nagyméretü kereszt alatt az elhunyt apa reliefje mellett ül a fájdalomba merült anya és a fejét ölébe hajtó haldokló fia.

A HÉT, Bp. 1921. juli. 1.
XXXII. évf. 17. sz. 285-286. lap.

MAGYAR HÍRLAP 2002 jan. 30

A Múló pillanatok és a fotográfus

Rápolti Katalin kiállítása a Magyarok Házában

Szarka Klára

Rápolti Katalin még csak negyvenéves, de már befejezett fotográfusi pályával a háta mögött jelentkezett újabb kiállítással a Magyarok Világszövetége budapesti székházának Márványtermében. A befejezést az élet kényszerítette ki, egy sajnálatos, mogáskorlátozottsággal járó betegség.

Rápolti Katalin már gyermekkorától fogva a vizuális ábrázolás és technikák szenvedélyes híve. Középiskolai tanulmányait is a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolában folytatta, ahol festett, rajzolt, fafaragással is foglalkozott, és ahol a fotózás iránt is felébredt az érdeklődése. A kezdeti érdeklődésből életre szóló elhivatottság lett. Kitanulta a fényképészszakmát, bekapcsolódott a Reflex fotóklub életébe, és Geleta Pál fotóriporter mellett a fotográfia technikailag egyik legnehezebb ágát, a sportfényképezést sajátíthatta el. A sport- és színházi fotó kiváló reflexeket, gyors reagáló- és összpontosító képességet és magasfokú mesterségbeli tudást kíván. Mostani kiállításán nem egy igényesen, szemfülesen és formailag izgalmasan megoldott sportképet, színházi és táncfotót is láthat az érdeklődő.

Ám Rápolti Katalin erdendően lírai alkat, táj- és zsánerfelvételein a pusztulás esztétikumát, aktjain a klasszikus, de őszinte szépséget mutatja. A klasszikus látásmód, a fotóban adott legalapvetőbb formálási eszköz, a fények és árnyékok kölcsönhatásának imponáló használata jellemzik legérdekesebb műveit. Nem törekszik mindenáron való eredetieskedésre, mégis igazi női érzékenységgel fedezi fel a finom részleteket. Csöndes és nyugodt kompozíciói kirajzolják egy megfontolt, néha már-már rezignált, máskor viszont éppenséggel visszafogott iróniára is hajló művész karakterét. Rápolti Katalin egyszer vidámabban, másszor szomorúbban, de nem szűnő csodálattal, sőt hódolattal fedezi föl a világ képi szépségeit. Megtanulta, amit a szakmáról lehetett, megfigyelte mások módszereit és stílusát, de ő is, mint mindenki, aki komolyan veszi a fényképpel való ábrázolás felelősségét, önállóan járja alkotói útját, a legtöbbet magától, a saját tapasztalataiból tanult.

Gyönyörűséget talál a szemlélődésben, de legalább annyira annak az eszköznek – jelen esetben a fotográfiának – a használatában is, amivel magának és másoknak az elmúló pillanatban rejtőzködő értéket megragadja. Tárlata, a Múló pillanatok azt bizonyítja: bár az idő kíméletlen – a művészet dacol vele.

Fotó: Hegedűs Márta

A kiállítás február 1-jéig látható a Magyarok Háza Márványtermében, a budapesti Semmelweis utca 1–3-ban

hirdetésben is megjelenik, ahol nem egyértelmű, hogy ez menynyire döntő elem. Érdemes konkretizálni: üzletkötői munkánál a meggyőzőerőt, a rábeszélőképességet; ügyfélszolgálati munkakörnél a vevőközpontúságot, a türelmet; kereskedelmi, illetve vezető pozíciónál a tárgyalóképességet, döntési helyzethez való viszonyulást; szociális, segítő munka esetében az empátiát, toleranciát, azt a fajta kommunikációt, amely megnyugtatja és erősíti a partnert, a segítségre szorulót; rendőri, rendfenntartói munka esetében pedig a határozott és egyértelmű kommunikációt, nem pedig általában véve a jó kommunikációt kell(ene) hangsúlyozni.

Nagyon sok felesleges kifejezést használunk tehát, néhányat el lehetne hagyni – és sok olyat, amelyeken, a toborzás minél egyszerűbb lebonyolítása érdekében finomítani kellene.

Az álláskeresőknek pedig érdemes megfontolni, hogy valóban szívesen dolgoznának-e egy olyan cégnél, amelynek a hirdetéséből csak az nem derül ki egyértelműen, hogy milyen jellegű munkára, milyen felkészültséggel rendelkező dolgozót keresnek.

(Humánpolitikai szakértőnknek kérdéseket tehetnek fel e-mail címén: fekete.bernadett@lm.hu)

pítők a klubban

ıbség, de a „küzdelemnek" még vége.
ila (december 5-ei szám) 71 pont
'ember 21-ei szám) 52 pont
ıovember 14-ei szám) 45 pont
ábbra is véleményezhetik a karNagy érdeklődéssel várjuk azokat
i szeretnének az Épék sorozatban.
zók, ők is jelentkezhetnek: telefo-'-es számon; e-mail címünkön: ap.hu; levélben a szerkesztőség ra írják rá: Karrier).

lyen hibaként, hiányosságként vagy gyengeségként fogják fel azt, másrészt gyakran azt hiszik, hogy az ilyen jellegű helyzetek megoldása az illető akaraterején múlik. Pedig minden embernek van az életében legalább egy olyan időszak, amikor belső stabilitása meginog, és nem áll a helyzet magaslatán. Ilyenkor mindenki gyengébben teljesít a munkahelyén, figyelmetlenebbé, és ingerlékenyebbé válik. A kiutat viszont sohasem az összeszedettség, a helyzet egyszerű legyőzése vagy a józan észen alapuló terv elkészítése jelenti.

Minden vezető, de legalábbis majdnem minden humán erőforrással foglalkozó szakember tapasztalt már olyan esetet, amikor az egyik munkatárs váratlanul, látszólag minden átmenet nélkül, megmagyarázhatatlan módon megváltozott. Amennyiben ez az állapot elhúzódik, több hónapig tart vagy többször ismétlődik, zavartalan időszakok közbeiktatásával, érdemes pszichológus dolgozóin a vállalat kevésbé tud segíteni. A pszichológus azonban több dolgot is tehet. Először is felméri, valójában diagnosztizálja, hogy mi a munkatárs valódi nehézsége, és milyen módon lehetne azon segíteni. Ha a munkatárs vállal valamilyenfajta, számára megajánlott, akár vállalattól független szakértői segítséggel való együttműködést, a helyzet nagy eséllyel, belátható időn belül rendezhető. Ellenkező esetben előbb-utóbb, a munkahely toleranciájától függően, felmerül az elbocsátás lehetősége, illetve szükségszerűsége. A felettesek, a személyzeti munkatársak és a közvetlen kollégák is erős lelkifurdalást éreznek ilyenkor, mert úgy érzik, vagy legalábbis felmerül bennük, hogy nem tettek meg minden tőlük telhetőt. A munkahely az emberi együttérzésen és a szakirányú segítség irányába való terelésen kívül azonban nem sokat tehet.

Szakértőnk várja kérdéseiket e-mail címén: szirmay@axelero.hu

Tanulási lehetőségek külföldön

Hazánknak mintegy félszáz országgal van kormányközi vagy tárcaközi oktatási, tudományos és kulturális együttműködési munkaterve. A Fővárosi Munkaügyi Központ kiadványa (Középiskola után... a címe, és Budapesten valamennyi érdekelt oktatási intézménynél megtalálható) részletesen beszámol azokról a lehetőségekről, amelyek az ilyen megállapodások nyomán a magyarországi fiatalokat hosszabb időtartamú ösztöndíjas tanulmányutakhoz, rövidebb szakmai programok megvalósításához, nyári egyetemeken való részvételhez teremtődnek meg külföldön. A pályázatot a Magyar Ösztöndíj Bizottság hirdette meg, és minden érdekelt megtekintheti a www.scholarship.hu vagy a www.om.hu honlapokon.

A Magyar Állami Eötvös Ösztöndíj a hazai tudományos, gazdasági és kulturális élet fiatal szakembereinek a külföldi továbbképzését, a kutatói munkában való részvételét teszi lehetővé.

A felső korhatár negyven év, feltétel a felsőfokú képzettséget bizonyító oklevél és az eddigi eredményes tevékenység a szakterületen. Az ösztöndíj időtartama 3–8 hónap – a szükséges formanyomtatványokat az Oktatási Minisztérium ügyfélszolgálati irodájától (Budapest., V. Szalay u. 10–14.) lehet beszerezni. *UT*

RT ÜGYFÉLSZOLGÁLAT: 06-80-20-30-30 SZÁMALK

Rápolthy Lajos

Y.sign.-val "Rápolthy Lajos szobrai" cimmel elmondja, hogy a müvész Stróbl Alajos legtehetségesebb tanitványa volt. "A szobrászat legszebb részét, a faragást müveli." Egyik nagyszabásu alkotása: Michelangelo magyar rózsaszin márványból készült másfélszeres nagyságu hatalmas szobra, mellyel Ferenczy István-dijat nyert. A szobrot Carrarába szánták, s még mint Stróbl-tanitvány készitette.
Márvány szobrai közül a kritika megemliti egy igen finom női torzóját, melyet Székelyföldre édesanyja siremlékének szánt.
Élet, Bp. 1919. márc. ápr. 6. XI.évf. 14. sz. 317. lap.

Rápolthy Lajos

A siremlék számára faragott márványszobor "egy álmatag női fejet ábrázol.
Munkái: Mikes János szombathelyi püspök, mellszobra, A Földtani Intézet Stefánia-uti palotáján a Böck-dombormü, Tátrai Husz Dávid szobra. Fából faragott szobrai közül megdöbbent" erejü mesteri munka a halott Krisztus, mely a szombathelyi székesegyház részére készült. Ezenkivül a megszállott Székelyföldön leleplezésre vár Benkő József hirneves botanikus és történettudós dombormüemléke. A kritikus igen komoly nagyrabecsüléssel ir a fiatal müvész munkájáról. Élet, Bp. 1919. ápr. 6. XI.évf.14.sz 317. lap.

Ráskai Lea

Egy levele a szombathelyi Smidt Muzeum tulajdonában.

V. J. - A Smidt Muzeum; Mügyüjtő, 1972. 1. sz. 41. 1.

mdk

Rápolti IV. juhász (Bihar megye)

Készítette: Kabaktökből a díszített festett sótartót

(kép)

Huszka József: Magyar díszítő styl
Bp. 1885. 13. l

Пролог IV. (Выборгъ)

Rapp dr. tanár

N.U.932.IV.12.

— Megnyilt Münchenben a magyar Goethe-kiállitás. *Münchenből* jelentik: *Mária Jozefa* királyi hercegnő, *Goldenberger* dr. bajor kultuszminiszter, *Velics* László m. kir. főkonzul jelenlétében nyilt meg a *Theatermuseumban a magyar Goethe-kiállitás. Rapp* dr. tanár muzeumi konzervátor kitünő rendezésében bemutatásra kerül hatvannyolc rajz és tizenkét szinpadi modell. Ezek *Németh* Antal dr. ismert szinházi rendező és szakiró tervei szerint *Jaschik* Álmos iskolájában készültek, aki tanitványai segitségével müvészi és mesteri módon illusztrálta *Goethe* fődrámáinak ideális szinpadi diszletezéseit. A müncheni sajtóban már aznap megjelent kritikák főleg a *Fausthoz* és *Clavigohoz* készült terveket emelik ki, amelyek önálló felfogásban — elárulva a magyar müvészet dekorativ értékét — egészen uj utakat jelölnek. A kiállitás megnyitásával kapcsolatban megjelent *Németh* Antal „*Goethe und die moderne Bühne*“ cimü értékes tanulmánya, a magyar kiállitás diszletterveinek kitünő reprodukcióival gazdagon illusztrálva, csinos külsejü füzetben.

Rapp Sarolta

Autoterverō

1918-19

Éimisk 1930. 87, 1

lme.A szöveg mellé igen fontos rézELMANN az ókori művészet mellett az kozott.
ban alakul ki az ókeresztény régéXIX.század elején áll elő,Megalapielője Gambattista DE' ROSSI/1822letre kiterjed figyelme.Asató,lelen.Ideális megtestesitője a jó réelső dolga volt a topográfiai feltestvére segédkezett neki.
tott,mert a régészet a lappaliak örténeti kutatásban is,minden kis nek,mert nem lenet tudni,hogy a á szükség.Pl. igen fontos adatokat alálható u.n."grafitti",bekarcolasok. De Rossi jött rá és ebből tudományos téket állapitott meg,melyekből könyásoknál előkerültek is.De Rossi, mány megalapitója,ROMA SOTTERRANEA 67 között jelent meg és leforditotorban a katakombákkal foglalkozik, zet ma is egyenlő a katakombákkal, ra vezetnető vissza.Az ő iskolája-,hanem az egész fiatal régésznemzehelyen áll CARRUCCI,aki elsősorban dell,arte cristiana c.I-IV.müvében. is kiterjeszti a kutatást,az első pjában véve megmaradt annál a régi letet figyelemre méltat.Ebben az /1852-1932./,a római egyetem keresz.Főmüve Manuale dell'archeologia ent meg.Tulajdonképen kézikönyv,de s szempontból is hitellel bir.Még di archeologia cristiana c.folyó-

RAPPA, Xantus Ferenc (Nagyprovást)

1659

An 1997/1-3. 230.

MDK

Rappai Istvánné

4. m. plakát kiáll. Mücs. 1961.

MDK

Rappai Klára

Pihenő férfi, ker.

Modern Madonna, ker.

Ősz a müvészetben. /Bpest, 1941/.

MDK

Rappai Klára

"Modern Madonna" Rappai Klára kerámiája.
Repr.

Ösz a művészetben. Bpest, 1941.

MDK

Rappai Klára

Pihenő férfi, repr. Kerámia

Ősz a müvészetben./Bpest, ~~1914~~ 1941./

M.D.K.

RAPPAI Klára keramikus

Csánczi 1954. 60., 107., 117. l.

F. Rappai Klára MDK

Kis pásztorok. kerámia repr.

Magyar Nemzeti Művészet 1938.4.sz.82-84.o.

Heller Andorról

Kecskeméten születtem, 1904. június 18-án. 10 éves koromban kerültem Magyar Mannheimer Gusztáv mesterhez, akinél 4 évig tanultam. Ekkor az Ernst Muzeum kiállította a rajzaimat, melyekből a Szépművészeti Múzeum is vásárolt. Az összes lapok elismerőleg nyilatkoztak rajzaimról. 15 éves koromban Franz von Stuck tanitványa lettem, de Münchenben súlyos anyagi gondjaim miatt nem maradhattam sokáig. Végre Stockholmba kerültem az Akedémiára. Úgyszintén Talberg rézmetszőnél is évekig dolgoztam. Rézkarcaim ismeretesek egész Skandináviában. Többek közt Sven Hedinről és Brantingról készitettem portrékat.

Művészi elvem hű maradni a természethez, a naturalizmushoz, mely a legszuggesztivabb kifejezési mód, de ugyanakkor nem majmolni a természetet, hanem belülről festeni meg a képet.

I was born on 18-th of June 1904 in Kecskemét. My first Master was Magyar Mannheimer Gusztáv by wkom I studid from 10 until 14 years. Then I had an Exhibition in Ernst Museum from drawings therc I had so great success that all the newspaper praised my drawings. The Museum of Art bought also several pictures from me — and when I was 15 Years old I was a pupil of Franz v. Stuck in Munich — but there I get into Financial eifficulties so that. I couldn't remain there long. Afterward I went to Stockholm there I shudid in the Academic by Mr. Talberg several Years so that my Copper Engravings well — known in Scandinavia.

Arnong others I made the portrait of Mr. Branting and Mr. Sven Hedin.

My mind of Art is loyal to the nature suggest to espress and not to mimic the nature but also inside to paint the picture.

ÍRÓK

Békeffy Gábor

Egyizben, a szerkesztőség felszólítására, néhány rövid sorban megemlékeztem Békeffy Gábor verseiről.

Most örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy elhallgattassam azt a lelkiismeretfurdalást, ami azóta lelkem mélyén lakik.

Néhány verset olvastam Békeffy Gábortól, lapzárta előtt, sietve és megteltem olvasásukkor azzal az örömmel, amit az igaz ember igaz mondanivalójának mesteri közlése keltett.

Lelkiismeretfurdalásom pedig azért volt, — mert csak néhány mondatnyi hely állt rendelkezésünkre, hogy kifejezhessem, amit a versek olvasásakor éreztem.

Most túl a verseken, de mégis szoros kapcsolatban velük, Békeffy Gáborról, a magyarról, a fiatalról és az íróról vagyok hivatva beszélni.

Elsőnek tettem, hogy magyar, mert magyarsága nélkül el sem tudnám képzelni. Olyan lenne, mint a gyökér nélküli fa.

Utána kiemeltem, hogy fiatal, mert fiatalsága új színekben, új utak előtt és új célok felé tartónak lát mindent és enélkül a fiatalság nélkül ugyancsak béna lenne minden sora.

Azzal pedig, hogy mindkét tulajdonságát, illetve körülményét abban a szóban kristályosítottam ki, hogy író, fogalmat alkottam róla, nemcsak magamnak, de mindazoknak, akik tudják, milyen gyötrelmesen édes boldog kín, töviskoszorú ma, ennek a hármas szent tehernek súlya alatt élni és alkotni.

Békeffy Gáborral o t találkoztam először, ahol táborba akart verődni ennek a három jelzőnek néhány csupa-hit embere, de ahol véletlenek és nehézségek azt eredményezték, hogy a tábor széthullásra itéltetett és csak néhányan maradtunk együtt közülük, azok, akiket most ezen a helyen egymásután szándékunk van bemutatni és megismertetni.

Békeffy Gáborról első érzésem az volt, hogy lázadó. Szent meggyőződésem most is, hogy az. Minden sora, minden gondolata lázadás, — mert ma annak nevezik mindazt, ami magyar kiállás azért, ami magyar. — És Békeffy Gábort a magyarságtól elválasztani egy művében sem lehet.

Néha elönti saját nagyságának érzése. Néha prófétai magasságból szól hozzánk, néha filozófikus nyugalommal szemléli a körülötte hullámzó kicsinyes harcot és fájó szívvel mutat rá a veszendőbe hulló nagy eszményekre.

Fiatalságát, melyet gyakran pattanásig feszülő energiával és harckészséggel, sőt szellemi támadások kihívásában domborít ki, néha meghazudtolja éleslátásával, mindenek fölé emelkedett, kardvagásszerű bírálatával, olykor ítéletével.

„Mammont imád prédikátorunk,
szent könyvet forgat éjszakákon át.
S mi éhezve, ébren álmodunk,
várjuk a földön Isten otthonát."

Mennyi tiszta szemmel és éles ésszel való látás, hány élet keresztmetszetének ismerete és mennyi . . . igen, kifrom: mennyi kín, gond és nélkülözés szűrte le ezt a néhány sort, amit éppen kiragadtam! Es mennyi gerinc, mennyi ősi erő kellett, hogy ennyi sötétlátás, illetve a sötétségnek ennyi látása után is röviden, de sokatmondóan odavesse egy verse végén:

„Pusztaszer után Mohács jött és Arad,
Világos, Bécs, Szarajevó, Trianon,
s ne hidd, hogy e földet gyáván átadom!"

Pedig ez a föld eddig csak gond, baj és keserűség forrása volt. De ez a föld a nehéz időkre kemény férfiakat terem és ha a tettek vitelén kívül a szólás kincse is megadatik nekik, akkor szólalnak meg a huszadik századnak ezek a hajlíthatatlan, szegletesállú, keményöklű csupaszív kurucai, mint amilyen Békeffy Gábor is.

Sértés lenne hozsannázni, vagy reklámdobot kongatni előtte. Tudja ő, meg mi is érezzük, sokan vannak, akiknek tüske minden sora a szemükben. Vannak nemzeti altatóink, akik rózsaszín sziruppal felerésztett szólamokban semmiségeket csepegtetnek nagy hangon belénk.

Ezeknek a lázadója Békeffy Gábor. Új, kemény Botond, aki kevés szavával bátran döngeti egy puhult nép mesterségesen elbástyázott szívének meg-megreccsenő ajtaját.

Kató A. János.

haladásnak mindig előmozdítója volt, de a hagyományok megbecsülésével a multak eredményeire hivatkozva az erők egyesítésében látja az eredményes működés előfeltételét.

A jelen és jövő feladata a művészi egyetértés és az erők összetartásának fokozatos elmélyítése, melyre a mai időkben sokkal nagyobb szükség van, mind a művészvilág helyzetének erős leromlása miatt, mind a közönség felvilágosítása és művészi nevelése érdekében is. Megkívánja ezt tőlünk azon szellemi harc is, melyet Nagymagyarországért mi is folytatunk. Egyesületünk kiváló vezetőségét és minden egyes tagját, a mai örömteljes napokban, mikor a magyar Felvidék végre felszabadult, ennek gondolata többszörös erővel hatja át és megacélozza erőnket a jövő nagy küzdelmeire.

*

gyessy Artur, Újházy Ferenc, Újváry Ignác, Vajda Zsigmond, Vastagh György, Vágó Pál, Zala György, Zempléni Tivadar.

Kiállitási tudósitó

Műcsarnok

Az Őszi Tárlat megtekinthető 1939. január 1-ig, d. e. 9-től 2-ig.

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 1939. január 22-én nyitja meg a Téli Tárlatot.

A kiállításra szánt művek beküldése:

január 9: festészeti és grafikai alkotások A—K betűig;

január 10: L—Z betűig;

január 11: a szobrászati és építészeti művek kerülnek átvételre d. e. 9-től 12-ig a Műcsarnokban.

Kis pásztorok. F. Rappai Klára kerámiái

A Magyar Képzőművészek Egyesületének alapító tagjai:

Aggházy Gyula, Baditz Ottó, Barabás Miklós, Basch Gyula, Benczur Gyula, Bezerédy Gyula, Böhm Pál, Brestyánszky Béla, Brodszky Sándor, Bruck Miksa, Cserepy Árpád, Csók István, Déry Kálmán, Donáth Gyula, Dudits Andor, Edvi Illés Aladár, Endrey Sándor, Fadrusz János, Ferenczy Károly, Ferrarisz Artur, Feszty Árpád, Glatter Ármin, Györök Leó, Halmi Artur, Herczl Kornél, Hirsch József, Holló Barnabás, Hollósy Simon, Horovitz Lipót, Horty Pál, Ipolyi Sándor, Jankó János, Jendrassik Jenő, Kallós Ede, Kardos Gyula, Karlovszky Bertalan, Kelety Gusztáv, Kéméndy Jenő, Kimnach László, Knopp Imre, Komlóssy Ede, Koroknay Ottó, Kosztolányi Kann Gyula, Kriesch Aladár, Köllő Miklós, Köves Izsó, Kunfy Lajos, Lantay Lajos, László Fülöp, Liczen Mayer Sándor, Lorántffy Antal, Lotz Károly, Madarász Viktor, Mannheimer Gusztáv, Margitay Tihamér, Mayer Ede, Márk Lajos, Mátray Lajos, Molnár József, Munkácsy Mihály, Nagy Sándor, Nádler Róbert, Neogrády Antal, Pap Henrik, Pataky László, Pállik Béla, Pállya Celesztin, Peske Géza, Róna József, Roskovits Ignác, Rubovits Márk, Sebesi Gyula, Sennyey Károly, Skuteczky Döme, Spányik Kornél, Stettka Gyula, Strobl Alajos, Származovszky Ferenc, Székely Bertalan, Szirmay Antal, Tahy Antal, Telepy Károly, Thán Mór, Tornay Gyula, Tóth László, Tóth István, Tölgyessy Artur, Újházy Ferenc, Újváry Ignác, Vajda Zsigmond, Vastagh György, Vágó Pál, Zala György, Zempléni Tivadar.

A Nemzeti Szalon

kiállítási programmja az 1938—39. évadra:

November 19—december 4: Akvarell- és pasztellfestők kiállítása.

December 10—26: Karácsonyi vásár.

December 31—január 15: Csók István kollektiv kiállítása.

Január 22—február 12: Francia hivatalos kiállítás.

Február 19—március 12: Tavaszi Tárlat.

Március 15—28: Balatoni Társaság kiállítása.

Április 1—15: Spirituális művészek.

Műterem

Hét magyar művész kiállítása. Varga Nándor Lajos, Jánosa Lajos, K. Bartha Ferenc, G. Fekete Géza, Bem József, Virágh Pál és Jáki Béla. A kiállítás megtekinthető november 27-től december 8-ig.

jött művészek nagy része már itthon is marad. A magyar úri közönség mind őket, mind az itthoniakat nagy szeretettel karolja fel, úgyannyira, hogy számuk a kilencvenes évek elején a régi Műcsarnok nyilvántartása alapján már 150-re szaporodik fel. Az idő tehát megérik arra, hogy jogaik, eszméik és érdekeik védelmére szaktestületbe tömörüljenek.

Az első ilyen kísérlet Greguss Imre nevéhez fűződik, ki 1887 november 23-án alakuló értekezletet hiv össze, melyen sok művész jelenik meg. Az értekezlet Molnár Józsefet választja meg korelnöknek, Andrejka Józsefet jegyzőnek s elhatározza, hogy szükségét látja egy képzőművészeti *kör* megalakításának a művészek tömörítésére és a magyar képzőművészet ügyének előmozdítására. A tervezett *kör* azonban egyelőre nem alakult meg.

sem zárkózhatott el. Dr. br. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter végül is 1895. március havában ankétet hivott össze a művészek kívánságainak és sérelmeinek meghallgatására. Ennek eredményeképpen br. Bánffy Dezső miniszterelnöksége alatt tartott minisztertanács elfogadta Wekerle Sándor törvénytervezetét, amely évente 200.000 koronát szavazott meg művészeti alkotások vásárlására, amelyekkel az újonnan felépített Szépművészeti Múzeum anyagát kivánták gyarapítani. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat, melynek tagjai sorában a kormány és a társadalom legkiválóbb személyiségei foglaltak helyet, igen sokat tettek mind a törvény létrehozásában, mind végrehajtásában. Az eredmény kivívásában így a képzőművészek tömörülésének is nagy jelentősége volt. A következő időkben a Magyar Képzőművészek Egyesülete tevékeny részt

Csapszék. Heller Andor olajfestménye

Csak az a mozgalom, amelyet Pállik Béla kezdeményezett, vezetett tulajdonképpen eredményre, mert az 1894 január 19-én tartott alakuló ülésen a Magyar Képzőművészek Egyesülete hivatalosan is megalakult. Elnökké kiváló szobrászművészünket, Zala Györgyöt választották meg, az első titkár Aigner Sándor lett. Az Egyesület a Műcsarnok épületét választja otthonául. Az Egyesület kebelében három művészeti szakosztály létesült: festészeti, szobrászati és építészeti szakcsoport. A szakosztályok elnökeik alatt függetlenül végzik munkájukat, csak a közös érdekű feladatok esetében tartanak egyetemes ülést.

A kilencvenes évek végéig a kormány nem támogatta intézményesen a magyar képzőművészetet. Az Egyesület ülései a felszaporodott sérelmek és állandó panaszok fórumává váltak. A közben megsokasodott művészekkel az Egyesület lassankint a magyar művészet parlamentjévé alakult, amelynek kivánságai elől már a kormány vett a művészeti élet mozgalmaiban, nagyobb szobrászati-építészeti és festészeti pályázatokon és díjkiosztásokon.

Az 1896. évi ezredéves kiállításon, hol a magyar kormány nagyszerű feladatokat tűzött ki, az egyesület tagjai kiválóan vettek részt és nagy eredményeket értek el. A kiállítással a magyar művészet a külföld figyelmét is felhívta magára, s művészeink ezentúl számos külföldi kiállításra kaptak meghívót, ahol a monarchia ideje alatt is önállóan képviselték Magyarországot, mint kultúrországot.

A világháború alatt fegyverrel siettek az egyesület tagjai a magyar haza védelmére s nem egy kiváló tehetség vesztette életét a harctéren.

A háború utáni időkben a magyar művészek egysége megtört. A művészek egy része újabb csoportokat alkotott, melyek külön egyéni művészi célokért harcolnak. Egyesületünk mindenkor elismerte a művészet függetlenségét, a művészi

tárgyalhatnánk a kiállított munkákat. Reméljük, hogy Magyarországon ez volt utolsó nyilvános bemutatkozásuk. —Gy.—

*

Az állami iparművészeti aranyérmet Ohmann Béla szobrász, a székesfőváros iparművészeti aranyérmét – melyet először adtak ki — Kovács Margit keramikus, a Magyar Iparművészek Országos Egyesületének iparművészeti aranyérmét Gorka Géza, az Iparművészeti Társulat aranyérmeit Árkayné Stéhlo Lili és Tálos Gyula, az Iparművészek Országos Egyesületének ezüst érmeit Barthus Irén, Szücs Pál, Rákos Pál, Márkus Lili, Vargha Mátyás, Konecsni György, Kittlinger Kálmán és Tóth Gyula, az iparügyi minisztérium aranyérmét Győrffy Zoltánné (Pannonia csipke), a minisztérium ezüst érmeit Emberi Richard és Henger Antal, a bronzérmeket Ács Géza. Érchegyi Irén és Palka József, az Iparművészeti Társulat ipari ezüstérmeit a budai szőnyegszövő műhely, dr. Johann Hügó, Ráthonyi Rauss Frigyes és Tarjánné Bodrog Erzsébet nyerték. A kultuszminisztérium elismerő oklevelét kapták: Kontuly Béláné, Dióssy Antal, Esenbach Jenő, Árkayné Stehlo Lili, Minár Pál, Báthory Julia, Horváth Endre, Hollós Mattioni Eszter, Madarassy Walter, Hiesz Géza, Pécsi József, Gregersenné Lux Alice és Sinkó András.

—n—

Visszapillantás a Magyar Képzőművészek Egyesülete életére

Irta: *Halasi Horváth István,* a Magyar Képzőművészek Egyesülete jegyzője

A közel ötszáz tagot számláló Magyar Képzőművészek Egyesülete, amely januárban kezdi meg fennállásának 45-ik évét, a magyar művészeti életnek mindig legjelentékenyebb tényezője volt. A Képzőművészeti Társulat kiállításainak nagy részét négy évtizeden át a mi egyesületünk adta, a Társulat és az Egyesület viszonya mindenkor a legmegértőbb volt. Egyesületünknek, elsőségénél fogva, mintegy az a feladat jutott, hogy hazánk művészeti életét megteremtse. Nehéz időkben is sikeresen harcolt nemes céljaiért különösen azon idő óta, amikor az Országos Magyar Képzőművészeti Társulattal szoros kapcsolatot létesített.

Magyarországon a hetvenes években még nem lehetett beszélni művészeti életről, szigorúbb értelemben véve. A magyar művészek kisebb csoportokban Bécsben, Münchenben, Párisban, Olaszországban éltek. Hazánkban a művészet első otthonát közadakozásból a nemzet 1877-ben emelte a régi Műcsarnok alakjában. A kormány is ezidőben hozza haza Benczur Gyulát és tanítványait, akik a mai Epreskertben helyezkednek el. Más szaktestület hiányában a nyolcvanas évek elején az Országos Magyar Képzőművészeti Társulatnak jutott a szerep, hogy a magyar műszerető társadalommal megismertesse az itthon élő művészek munkásságát. 1882-ben Munkácsinak Krisztus Pilátus előtt című művét is ők mutatják be. Az 1885. évi országos kiállítás alkalmára a kormány támogatásával felépül egy másik kiállító helyiség, amely ma a Székesfővárosi Múzeum anyagának egy részét őrzi a Városligetben. Az ekkor haza-

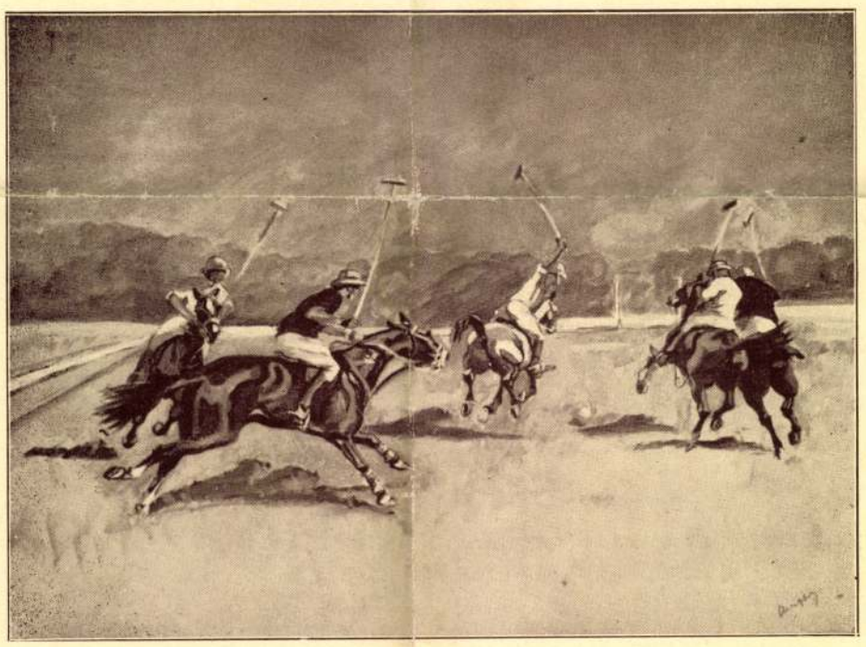

Lovaspóló. Csengery István temperafestménye
Műterem, Gyűjteményes Kiállítás

Magyar Nemzeti Múzeum (H.A.)
1938. 4. 7. 82,89. lappal

Rőzseszedők Vodicai Sashegyi Kálmán olajfestménye.

Öreg könyvek. Szendy Arisztid olajfestménye.

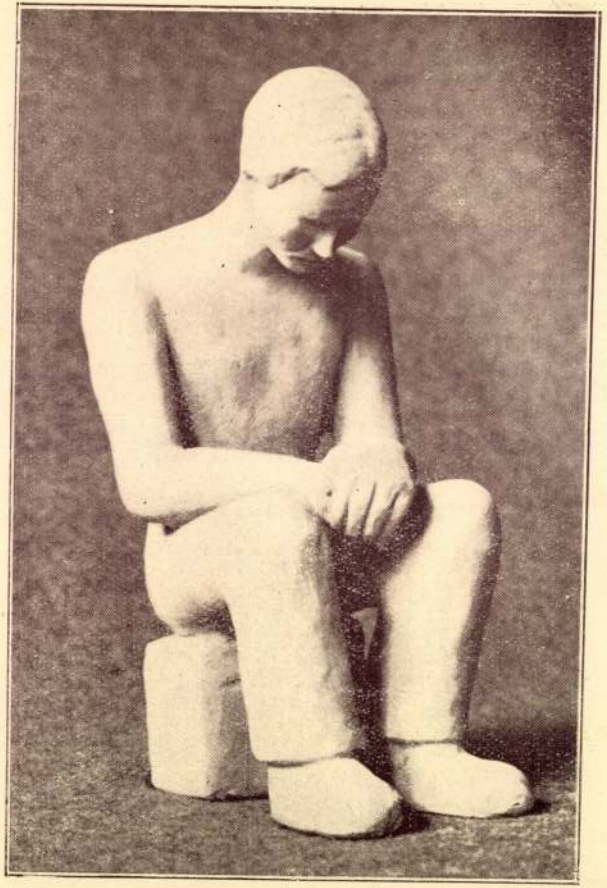

Pihenő férfi. Rappai Klára kerámiája.

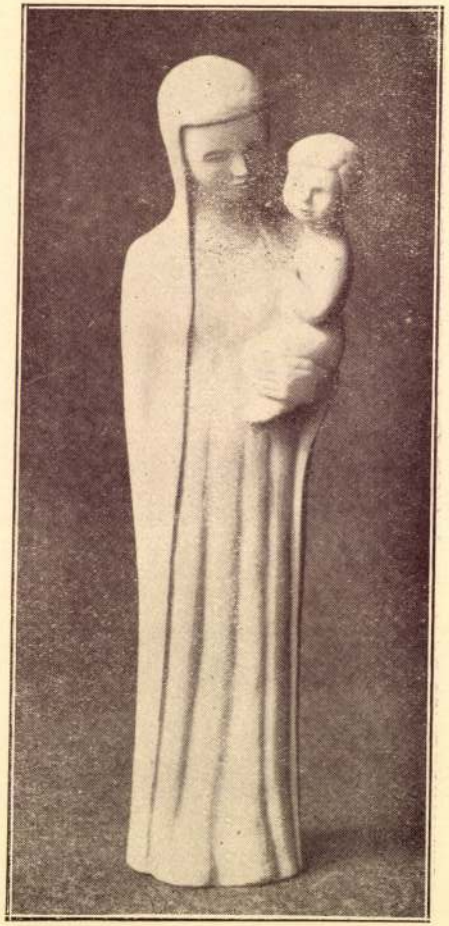

Modern Madonna. Rappai Klára kerámiája.

Ragyai Klára

MAGAM VAGYOK...

Magam vagyok... És életemen [vissza,
ha nézni mernék; — egyetlen verem
a partja omlik, az idő felissza
és új élettel hiába fedem,
a végtelenség egyre csak emészti,
s míg néha úgy érzem, hogy vég- [telen,
a másik percben kurta kövétesnyi
és gúnyolódva eljátszik velem...

Lehajtott fejjel, céltalan futásban
megyek magamban, jeltelen uton.
Nem akarva, hogy más hibáit lás- [sam,
minden hibával magam vádolom, —
— mert fél vagyok így; kóborló [magamban,
ezer szándék, de egyik sem terem
és sok elmarad gyáva én — miat- [tam
s a sorsot sokszor gyáván kérlelem,
bár férfi voltom, harcra születésem
szerepként tetszik, — mégis kerü- [löm
és harcom helyett mások harcát [nézem,
s úgy érzem néha, harcom sohse [jön...

Bár néha vártam Néha szinte [kértem
és bátorság emelte szivemet
és már előre diadalban éltem, —
valami mégis tartott, fékezett:
— Mert ajándékul adtam már magam
oly sokszor, — s mindig méltatlan [kapott.
Azóta érzem; — minden céltalan,
hitem lassan fogyott és elhagyott...

Most nincs hitem, de már nem is [csalódom,
a hivő embert halkan nevetem,
nem tartom vissza attól, hogy [csalódjon:
játsszék az élet vele, — mint velem...

Csak békességért sóhajtozó csendben
mint feszülő hur, búg bennem a vágy
és dal jajdul fel lépcsőjén szivemnek,
mint visszahangzó, elmosódott, lágy
ünnepi ének. — Ének önmagamnak
azokról, akik életem során
szivemért jöttek, voltak, megtagad- [tak...
— s mint őszült mester, ódon orgonán
hunyt szemmel... látom örvényét [szivemnek,
kondulnak bennem ismert dallamok...
— Érzem; hazudtak bennem mind, [akik szerettek,
s féltem magam, — hogy én is [hazudok.

KATÓ A. JÁNOS

Karácsonyi műteremkiállítások

Mint minden évben, úgy az idén is sok művész rendezett karácsonyi műterem-kiállítást. Ezek közül kettőt alkalmunk is volt megtekinteni.

Rainer-Istvánffy Gabriella, mint minden ilyen alkalommal, úgy most is kedves meglepetéssel fogadta kiállításának látogatóit. Hálás témaköre és alkotni tudásának leleményessége dús variációban mutatta be művészi elképzeléseit Kiállításának új színt adtak a nyáron készült, finom akvarelljei, melyek külön is elismerést érdemelnek.

Dolányi Benczúr Ida vérbeli lirikus Minden képe egy-egy szép vers, egy-egy szonett a nyárról, a színek pompás tobzódásáról, ami van, vagy ami volt, de szép és ezért érdemes az emlékét megörökíteni. Bársonyosan simuló meleg színek és bravuros technika összetétele adják azt az egészet, amit csak így tudunk meghatározni: művészi és szép.

Ürmössyné-Benczúr Elza iparművészeti festésekkel és művészi bőrmunkákkal szerepel a kiállításon Munkái teljesen egyéni technikával készülnek és ez oly tökéletes és sajátságos, hogy feltétlen megkülönböztetést von maga után az összes ilyen természetű munkákkal szemben. Itt is csak azt tudjuk mondani: az izlés párosult a művészi tudással és technikai felkészültséggel. Az eredmény: tökéletes.

Tanulmányfej.
Rappai Klára kerámiája.

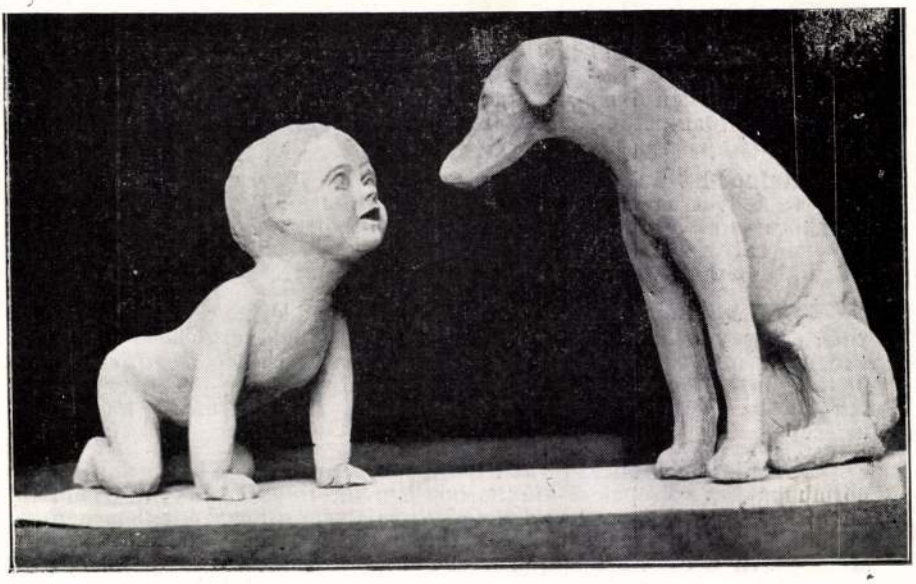

Pajtások.
Rappai Klára kerámiája.

Ősz a művészetben.
(Budapest, 1940.)

haladásnak mindig előmozdítója volt, de a hagyományok megbecsülésével a multak eredményeire hivatkozva az erők egyesítésében látja az eredményes működés előfeltételét.

A jelen és jövő feladata a művészi egyetértés és az erők összetartásának fokozatos elmélyítése, melyre a mai időkben sokkal nagyobb szükség van, mind a művészvilág helyzetének erős leromlása miatt, mind a közönség felvilágosítása és művészi nevelése érdekében is. Megkívánja ezt tőlünk azon szellemi harc is, melyet Nagymagyarországért mi is folytatunk. Egyesületünk kiváló vezetőségét és minden egyes tagját, a mai örömteljes napokban, mikor a magyar Felvidék végre felszabadult, ennek gondolata többszörös erővel hatja át és megacélozza erőnket a jövő nagy küzdelmeire.

*

Kis pásztorok. F. Rappai Klára kerámiái

A Magyar Képzőművészek Egyesületének alapító tagjai:

Aggházy Gyula, Baditz Ottó, Barabás Miklós, Basch Gyula, Benczur Gyula, Bezerédy Gyula, Böhm Pál, Brestyánszky Béla, Brodszky Sándor, Bruck Miksa, Cserepy Arpád, Csók István, Déry Kálmán, Donáth Gyula, Dudits Andor, Edvi Illés Aladár, Endrey Sándor, Fadrusz János, Ferenczy Károly, Ferrarisz Artur, Feszty Árpád, Glatter Ármin, Györök Leó, Halmi Artur, Herczl Kornél, Hirsch József, Holló Barnabás, Hollósy Simon, Horovitz Lipót, Horty Pál, Ipolyi Sándo:, Jankó János, Jendrassik Jenő, Kallós Ede, Kardos Gyula, Karlovszky Bertalan, Kelety Gusztáv, Kéméndy Jenő, Kimnach László, Knopp Imre, Komlóssy Ede, Koroknay Ottó, Kosztolányi Kann Gyula, Kriesch Aladár, Köllő Miklós, Köves Izsó, Kunfy Lajos, Lantay Lajos, László Fülöp, Liczen Mayer Sándor, Lorántffy Antal, Lotz Károly, Madarász Viktor, Mannheimer Gusztáv, Margitay Tihamér, Mayer Ede, Márk Lajos, Mátray Lajos, Molnár József, Munkácsy Mihály, Nagy Sándor, Nádler Róbert, Neogrády Antal, Pap Henrik, Pataky László, Pállik Béla, Pállya Celesztin, Peske Géza, Róna József, Roskovits Ignác, Rubovits Márk, Sebesi Gyula, Sennyey Károly, Skuteczky Döme, Spányik Kornél, Stettka Gyula, Strobl Alajos, Származszky Ferenc, Székely Bertalan, Szirmay Antal, Tahy Antal, Telepy Károly, Thán Mór, Tornay Gyula, Tóth László, Tóth István, Töllgyessy Artur, Ujházy Ferenc, Újváry Ignác, Vajda Zsigmond, Vastagh György, Vágó Pál, Zala György, Zempléni Tivadar.

Kiállitási tudósitó

Műcsarnok

Az Őszi Tárlat megtekinthető 1939. január 1-ig, d. e. 9-től 2-ig.

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 1939. január 22-én nyitja meg a Téli Tárlatot.

A kiállításra szánt művek beküldése:

január 9: festészeti és grafikai alkotások A—K betűig;

január 10: L—Z betűig;

január 11: a szobrászati és építészeti művek kerülnek átvételre d. e. 9-től 12-ig a Műcsarnokban.

A Nemzeti Szalon

kiállítási programmja az 1938—39. évadra:

November 19—december 4: Akvarell- és pasztellfestők kiállítása.

December 10—26: Karácsonyi vásár.

December 31—január 15: Csók István kollektiv kiállítása.

Január 22—február 12: Francia hivatalos kiállítás.

Február 19—március 12: Tavaszi Tárlat.

Március 15—28: Balatoni Társaság kiállítása.

Április 1—15: Spirituális művészek.

Műterem

Hét magyar művész kiállítása. Varga Nándor Lajos, Jánosa Lajos, K. Bartha Ferenc, G. Fekete Géza, Bem József, Virágh Pál és Jáki Béla. A kiállítás megtekinthető november 27-től december 8-ig.

83
Magyar Nemzeti Múzeum
1938. 4. 17 -

Heller Andorról

Kecskeméten születtem, 1904. június 18-án. 10 éves koromban kerültem Magyar Mannheimer Gusztáv mesterhez, akinél 4 évig tanultam. Ekkor az Ernst Muzeum kiállította a rajzaimat, melyekből a Szépművészeti Múzeum is vásárolt. Az összes lapok elismerőleg nyilatkoztak rajzaimról. 15 éves koromban Franz von Stuck tanitványa lettem, de Münchenben súlyos anyagi gondjaim miatt nem maradhattam sokáig. Végre Stockholmba kerültem az Akedémiára. Úgyszintén Talberg rézmetszőnél is évekig dolgoztam. Rézkarcaim ismeretesek egész Skandináviában. Többek közt Sven Hedinről és Brantingról készitettem portrékat.

Művészi elvem hű maradni a természethez, a naturalizmushoz, mely a legszuggesztivabb kifejezési mód, de ugyanakkor nem majmolni a természetet, hanem belülről festeni meg a képet.

I was born on 18-th of June 1904 in Kecskemét. My first Master was Magyar Mannheimer Gusztáv by wkom I studid from 10 until 14 years. Then I had an Exhibition in Ernst Museum from drawings there I had so great success that all the newspaper praised my drawings. The Museum of Art bought also several pictures from me — and when I was 15 Years old I was a pupil of Franz v. Stuck in Munich — but there I get into Financial eifficulties so that. I couldn't remain there long. Afterward I went to Stockholm there I shudid in the Academic by Mr. Talberg several Years so that my Copper Engravings well — known in Scandinavia.

Arnong others I made the portrait of Mr. Branting and Mr. Sven Hedin.

My mind of Art is loyal to the nature suggest to espress and not to mimic the nature but also inside to paint the picture.

ÍRÓK

Békeffy Gábor

Egyizben, a szerkesztőség felszólítására, néhány rövid sorban megemlékeztem Békeffy Gábor verseiről.

Most örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy elhallgattassam azt a lelkiismeretfurdalást, ami azóta lelkem mélyén lakik.

Néhány verset olvastam Békeffy Gábortól, lapzárta előtt, sietve és megteltem olvasásukkor azzal az örömmel, amit az igaz ember igaz mondanivalójának mesteri közlése keltett.

Lelkiismeretfurdalásom pedig azért volt, — mert csak néhány mondatnyi hely állt rendelkezésünkre, hogy kifejezhessem, amit a versek olvasásakor éreztem.

Most túl a verseken, de mégis szoros kapcsolatban velük, Békeffy Gáborról, a magyarról, a fiatalról és az íróról vagyok hivatva beszélni.

Elsőnek tettem, hogy magyar, mert magyarsága nélkül el sem tudnám képzelni. Olyan lenne, mint a gyökér nélküli fa.

Utána kiemeltem, hogy fiatal, mert fiatalsága új színekben, új utak előtt és új célok felé tartónak lát mindent és enélkül a fiatalság nélkül ugyancsak béna lenne minden sora.

Azzal pedig, hogy mindkét tulajdonságát, illetve körülményét abban a szóban kristályosítottam ki, hogy író, fogalmat alkottam róla, nemcsak magamnak, de mindazoknak, akik tudják, milyen gyötrelmesen édes boldog kín, töviskoszorú ma, ennek a hármas szent tehernek súlya alatt élni és alkotni.

Békeffy Gáborral o t találkoztam először, ahol táborba akart verődni ennek a három jelzőnek néhány csupa-hit embere, de ahol véletlenek és nehézségek azt eredményezték, hogy a tábor széthullásra itéltetett és csak néhányan maradtunk együtt közülük, azok, akiket most ezen a helyen egymásután szándékunk van bemutatni és megismertetni.

Békeffy Gáborról első érzésem az volt, hogy lázadó. Szent meggyőződésem most is, hogy az. Minden sora, minden gondolata lázadás, — mert ma annak nevezik mindazt, ami magyar kiállás azért, ami magyar. — És Békeffy Gábort a magyarságtól elválasztani egy művében sem lehet.

Néha elönti saját nagyságának érzése. Néha prófétai magasságból szól hozzánk, néha filozófikus nyugalommal szemléli a körülötte hullámzó kicsinyes harcot és fájó szívvel mutat rá a veszendőbe hulló nagy eszményekre.

Fiatalságát, melyet gyakran pattanásig feszülő energiával és harckészséggel, sőt szellemi támadások kihívásában domborít ki, néha meghazudtolja éleslátásával, mindenek fölé emelkedett, kardvágásszerű bírálatával, olykor ítéletével.

„Mammont imád prédikátorunk,
szent könyvet forgat éjszakákon át.
S mi éhezve, ébren álmodunk,
várjuk a földön Isten ostorát."

Mennyi tiszta szemmel és éles ésszel való látás, hány élet keresztmetszetének ismerete és mennyi . . . igen, kiírom: mennyi kín, gond és nélkülözés szűrte le ezt a néhány sort, amit éppen kiragadtam! Es mennyi gerinc, mennyi ősi erő kellett, hogy ennyi sötétlátás, illetve a sötétségnek ennyi látása után is röviden, de sokatmondóan odavesse egy verse végén:

„Pusztaszer után Mohács jött és Arad,
Világos, Bécs, Szarajevó, Trianon,
s ne hidd, hogy e földet gyáván átadom!"

Pedig ez a föld eddig csak gond, baj és keserűség forrása volt. De ez a föld a nehéz időkre kemény férfiakat terem és ha a tettek vitelén kívül a szólás kincse is megadatik nekik, akkor szólalnak meg a huszadik századnak ezek a hajlíthatatlan, szegletesállú, keményöklű csupaszív kurucai, mint amilyen Békeffy Gábor is.

Sértés lenne hozsannázni, vagy reklámdobot kongatni előtte. Tudja ő, meg mi is érezzük, sokan vannak, akiknek tüske minden sora a szemükben. Vannak nemzeti altatóink, akik rózsaszín sziruppal felerésztett szólamokban semmiségeket csepegtetnek nagy hangon belénk.

Ezeknek a lázadója Békeffy Gábor. Új, kemény Botond, aki kevés szavával bátran döngeti egy puhult nép mesterségesen elbástyázott szívének meg-megreccsenő ajtaját.

Kató A. János.

MDK

Rappai Lóránt, VII. o. tan.

Budapest, V. ker. áll. egyetemi gimnázium

16o. Dózsa-féle parasztlázadás.

Magy. Ifj. Képzömüv. Kiáll. /VIT/ Gyermekrajzok.

Föv. Képtár XXX 1949. aug. 16.-szept. 1o. Kat.

Rappai Vilmos

Bán Mariann kerámikus kiállitása a balatonfüredi Iparmüvészeti Centrumban,
Brenner György, Fülöp György és Lehoczky István karikatura kiállitása a Siófoki Müvelődési Központban,
Bán Béla emlékkiállitása a szombathelyi forradalmi Muzeumban julius 20-tól,
Rappai Vilmos emlékkiállitása a Pszichiátriai Klinika Nappali Szanatóriumában julius 29.-ig,
Czeizing Lajos fotókiállitása a Miskolci Galériában julius 29.-ig,
Kondor Béla Monotipiái kiállitás a szegedi Bartók Béla Müvelődési Központban julius 29.-ig tekinthető meg,-közli a kulturális eseményeket ismertető rovatában a lap.
Élet és Irodalom, Bp. 1979. juli. 14. XXIII. évf. 28. sz. 8. lap.

MDK

Rappaport keramikus

Almási Balogh L: A karácsonyi kiáll. Magyar Iparművészet 1903. jan. 1. 1-28. l. képekkel.

Rappaport, ip.müv.

emaillejai szintén bizonyitják a modern iparmüvészeti törekvést.

Dr.Meller Simon: A modern iparmüvészet.
MMÉE Közlönye. 1901. 249-280.l. xxxv. kötet, V. füzet

MDK

Tarján és Rappaport ip.müv.

dicséröleg kell megemlékeznünk zománcairól.

St.-Lousi kiállitásunk.
Magyar Iparmüvészet. - 1904. 208-15. 1.

Rappaport Gyula, zománcművész

Koós Judit könyvheti könyvében bemutatja az új irányzat magyar úttörőit: a zománcművészet jelentős mestere Rappaport Gyula.

Néhány szó zene közben.

1979. VII. 4. Petőfi 10. 15 |N|

Rappaport

l.

Radisics Jenő: Az Orsz. Ráth György Muzeum kalauza. Bp. 1913. 19. l.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
302 17 szám
Érk.: 917 év majus hó 16 n.

K.u.k.Militärkommando in Budapest

B.A.Nr 5293.

Kupferdächer mit Kunstwert in Sza

die LANDESKOMMI

Budapest, am 15.Mai 1917.

Mit Beziehung auf die

wird diensthöflichst mitget

sichtigung der mit Kupfer b

des Militärkommandos Oberle

Rappard Paula festőművész

Bucsu
A kékedi kastély udvara } vétetett

Felsőmagyarországi festők képkiállitása. Kassa.
1918. február 17.

hodie in dom

me manere ac

scendit et suscep

in domuz suaz

Rappel Albert
ötv.

Kőmagyötvj. 556. sz.

Rappel Albert

ötvös

1864. Pest.

VBp 361.

~~Beszterczebánya város múzeum~~

~~VIII. 38, 39, 40, 41.~~

Rappl Albert

aranymives

Pest

1857-ben mesterrélett

1860-as években

emlitve

Horváth Szentpéteri

2537 l.

556	—	Jegy nélkül *Ohne Zeichen* **Adalbertus (Béla) Rappel,** M 1851, e. — 1868. Kehely. — *Kelch.* — *Neorokoko.* „*Rappel Bélától Pesten.* — *1861.* Kegytemplom — *Wallfahrtskirche,* Máriaradna.	antiqua félkövér!

Rappel
ötvös

Kőmagyötvi. 88. l.

136. Fp.

I: 459.

136. Németországi festő.

A XV. századból.

Angyali üdvözlet. (Luk. 1. r. 28.)

A koczkás padlózatú teremben imazsámoly előtt térdel Mária és visszafordulva hallgatja a balról lebegő Gábor arkangyalnak e szavait, melyek a kezében levő mondatszalagon olvashatók: »Aue graccia Plena Dominus tecū.« A kibontott szőke hajú Madonna meggyszinű palástot és szűk ujjú magas ruhát, Gábor arkangyal pedig piros béléstű köpenyt és fehér öltözetet visel. Az aranyozott háttér mintázott.

Fa, méretei 69·5 : 37·5 cm. — 1880 : IV. 2-iki jegyzék 10. Kifüggesztésére vonatkozó adatok az Orsz. Képtban : 1873 : 56. *Alte Schule,* XV. Jahrh. : Verkündigung. — 1876, 1878, 1879 : II. 42. *Ó-német iskola,* XV. század : Kinyilatkoztatás

Rapaport J.

Magyar zománc-munkák ; készitette : RAPOPORT I.

Nemzeti Szalon
1900. évi kiáll.

Rapaport
iparművész

Fővárosi Lapok 1900. dec. 2. 7. old.
(Dr Majovszky Pál: A Maison Moderne Budapesten.)

Kalmár

Rapaport

ród
2

Radisics Jenő: A magyar iparművészet Oroszországban. Magyar Iparművészet 1900. 36 l.

am

ok

an

ja,

itográ-

töb-

i

,

ön önálló

dések",

é-

o-

et

i

Rapaport

Gyógyszerkiáll

233. C.

ar Nemzet
ténete
umi kiadás

V.

RORSZÁG
E OSZLÁSÁNAK

A

MAGYAR NEMZ
TÖRTÉNETE

*

SZERKESZTI

SZILÁGYI SÁNDOR

Rapaport

Magyar Iparművészet
1900. 43. l.

43

ZOMÁNC VÁZÁK.

KÉSZÍTETTE RAPOPORT ÉS TÁRSAI.

ízlés kifejlődését, a munkás szigorú művészi iskolázottságát pedig csak a múlt emlékeinek és formáinak pontos tanulmányozása útján vélik elérhetőnek. Az olasz iparművészeti oktatás ennélfogva tulajdonképen csak a történeti stilusok tanítása. Sőt még a történeti stilusok között is válogatnak; az 1550-en túl eső fejlődést, különösen a barokot és a rokokót, nem tartják eléggé szabályosnak, szigorúnak és ezért a tanítás anyagából kizárják. Az oktatásnak a klasszikus ókortól egész 1550-ig terjedő anyaga a három évfolyam közt következőkép oszlik meg: Az első év tárgya a görög, az etruszk, a római és a bizánci művészet; a másodiké a longobárd, a román, a gótikus művészet és a kora reneszánsz; a harmadiké végül a reneszánsz és a cinquecento első fele.

A római Museo artistico-industriale, melynek szervezetével pontosabban megismerkedhettem s mely egészében megegyezik a többi olasz iskolával, három szakosztályra

1. ábra.

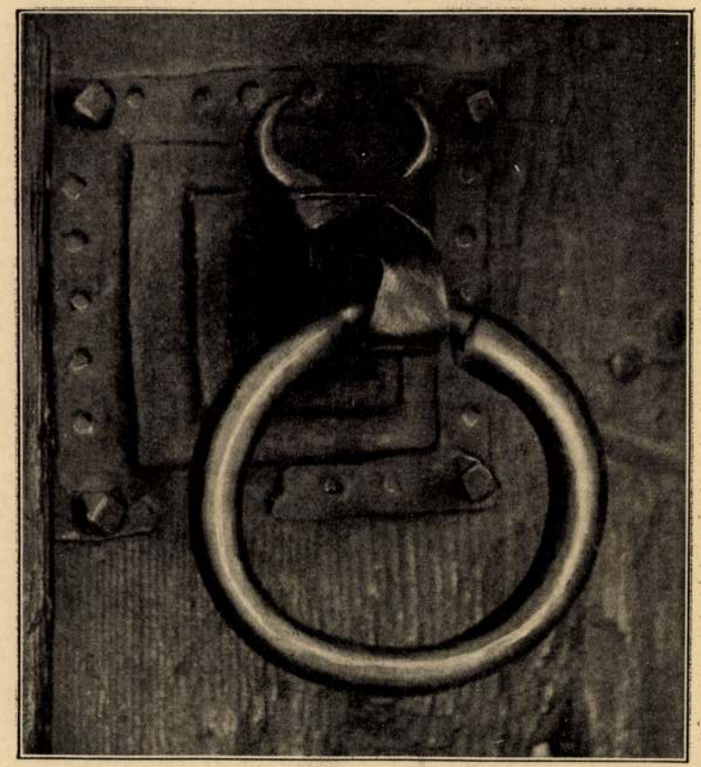

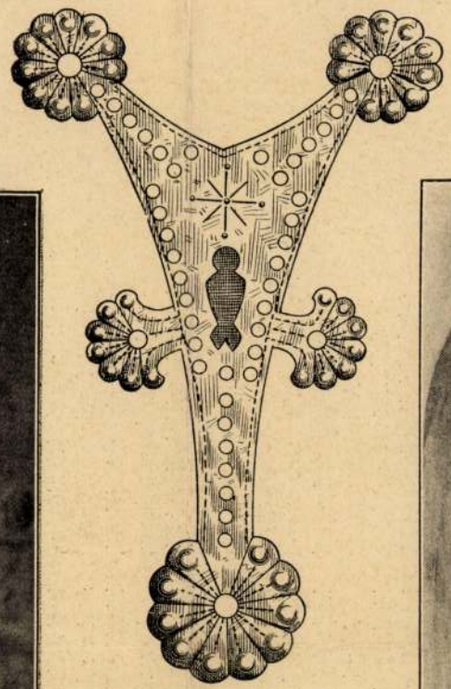

2. ábra.

3. ábra.

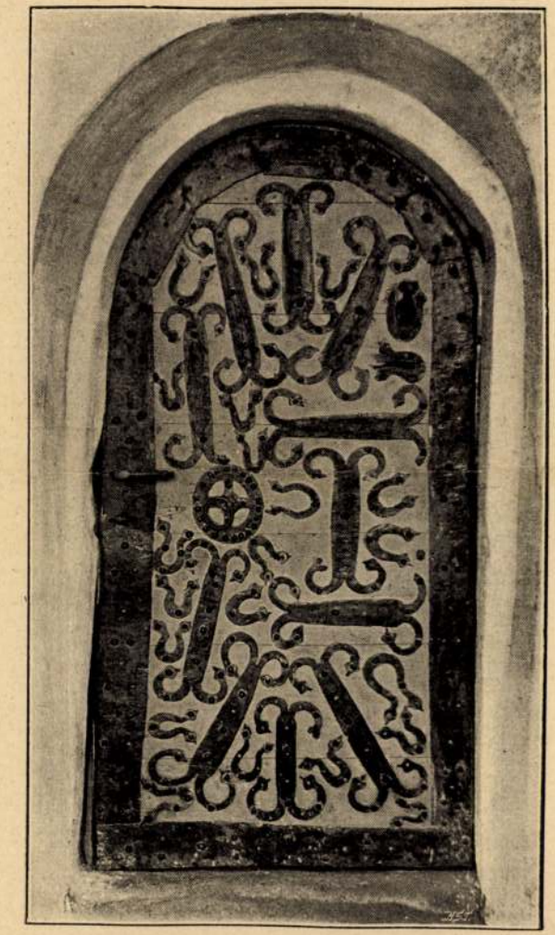

1. ábra. A szepes-szombati templom kapujának gyürüje.
2. ábra. A szepes-szombati templom sekrestye ajtajának kulcspaizsa.
3. ábra. A nyitra-deréki templom kapujának vak pántja.

Rapaport

végén dr. Wartha ismertette a fémfényű mázoknak előállítási módját, a melyeket tudvalevően az ő eljárása szerint alkalmazzák a Zsolnay-gyárban, a mely fém-lüszteres készítményeivel világhírre tett szert.

*Rekeszzománc? Folyóiratunk leg-*utóbb megjelent (I–II. sz.) füzetében Diner Dénes József a M. Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállítását ismertetve, megemlékezik a Rapoport-féle zománcoló társas cég munkáiról, melyeknek egy részét rekeszzománcosaknak mond. Erre vonatkozólag kapjuk Rapoport úrtól és társaitól következő sorokat, a melyeket szivesen közre bocsátunk:

A kiállított szelencék tehnikájának megjelölésére használt „rekeszzománc“ elnevezés a szó szűkebb értelmében ugyan helyes, mert a zománc rekeszekbe van olvasztva; ámde a különböző zománcnemek osztályozásánál a tehnika, az előállítási módszer mérvadó, s nemcsak a szó jelentősége, hanem a történetivé vált fogalom.

„Rekeszzománc“ nemcsak azt jelenti, hogy a zománc „rekeszek“-ben fekszik, hanem egyszersmind a készítésének módját is meghatározza, nevezetesen, hogy egy síkra olvasztás vagy bármi más eljárás utján fémszövet lesz erősítve, mely szövetnek egyes szálai, a síkra (a sík fölé) alkalmazott zománc bizonyos mezei között mehanikai válaszfalat képeznek. — A rekeszzománc hatását elérendő, de a fémszövet nehézkes és körülményes felerősítését elkerülendő, sokan a maratás eljárását alkalmazzák és pedig, hogy a válaszfalakat képezendő felületeket fedő alappal (Deckgrund) bevonják, míg a zománccal kitöltendő síkokat savakkal mélyítik.

Csakhogy ez az eljárás már nem „rekeszzománc“, ép oly kevéssé, mint a tömeges sokszorosítás céljából sík felületekre eszközölt „préselés“, vagy pedig a galvanoplasztikai eljárás.

Rapoport úr már évekkel ezelőtt választotta el egymástól a zománcmezőket festés útján, az így festett válaszfalakat pedig fémesítette; ezen eljárásnak annyival kevésbé lehetett célja a „rekeszzománc“-ot utánozni, mert rendesen oly helyeken használta, a hol — mint minden szakember azonnal látta — „rekeszzománc“-ot nem is lehetett volna alkalmazni; pl. egy festés közepette, festett címereknél, vagy oly gömbölyű tárgyaknál, a melyeken a rekeszzománc alkalmazása (kivitele) roppant nehézségekbe ütközik.

A kiállított 3 szelence orosz stílusban, a 2 kis doboz pedig indus stílusban készült. — Mindkét stílfajta megkívánja, hogy a választó vonaloknak vastagsága egyenletes legyen (Lienienstärke) és ezért ugyanaz a hatás fémvonalakkal is elérhető; de festés által a rekeszek bármely rajzban, formában készíthetők.

Egy félig ügyes rajzoló ecsettel aránytalanúl szebbet mívelhet, mint a legügyesebb rekeszzománcozó (filigránmunkás) harapófogójával. Ecsettel rajzolhat kényekedve szerint leveleket; egy nagyobb pontból kiinduló vonalat mindinkább finomíthatja (vékonyíthatja), sőt formálhatja.

A mi végre az egyszínű lustre-vázát illeti, csak annyit kívánunk megjegyezni, hogy Rapoport — anélkül, hogy elsőbbségi jogára súlyt fektetne — már e tehnikában kisérletezett, még mielőtt az eosin edények forgalomba kerültek, de ebbeli kisérleteivel teljesen felhagyott, a midőn látta, hogy a zománccal oly nehezen elérhető hatást a kerámiában sokkal könnyebben s olcsóbban lehet elérni.

Magyar Iparművészet
1899.

dik be a selyem rostjaiba, még pedig oly módon, hogy a beléje mártott ecsettel tett vonások a selyem mindkét oldalán csaknem egyforma tisztasággal láthatók. Ennek a diszítő festészetben sok tekintetben ugyancsak kiaknázható tehnikának a föltalálója Uhlmann Viktor tanárjelölt (Budapest II. Lánczhid-utca 2. sz.), a ki maga csupán naturalista festő s találmányát eddigelé alig használta föl egyébre, mint életnagyságú arcképeknek selyemre való festésére, a min, tekintve eddig egészen elszigetelt helyzetét, nem csodálkozhatunk. Alkalmilag erre a találmányra még visszatérünk, addig is ajánljuk az érdeklődők figyelmébe, útbaigazításra szoruló mesterét.

Iparművészeti részvénytársaság. Már a tavalyi karácsonyi kiállításunkon feltűnt egy sajátszerű tehnikával készült zománctárgyakból álló gyűjtemény, mely az akkor megnyílt *Rapoport*-féle zománcoló műteremből került ki. A szakértőket meglepte a kiállított tárgyaknak élénk fénye, a különböző színű zománcoknak egymásba való olvadása által keletkezett pompás színhatások s főleg az, hogy a készítőjük képes volt nagyobb görbe felületeket ezzel a zománccal egyenletesen bevonni. Úgy tudjuk, hogy ez a találmány külföldön is élénk érdeklődést keltett s általánosan elismerték, hogy a zománcnak ezt a nemét sehol sem állítják elő, ilyen tökéletes tehnikával.

Mindennek dacára, a kellő tőke, de főleg az értelmes művészi vezetés hiányában, a vállalat nem tudta készitményeit kellően értékesíteni s félő volt, hogy valamely tőkepénzes külföldre viszi a szép zománcmunkákat a feltalálójukkal együtt. Ennek elejét veendő, *Hock* János országgyűlési képviselőnek buzdítására többen elhatározták, hogy részvénytársaságot alapítanak, a melynek egyedüli feladata az lesz, hogy a Rapoport-féle zománcmunkáknak gyakorlati értékesitésére a lehetőséget megadja. Mint halljuk, a kibocsátandó részvények aláírását befejezték, úgy, hogy a vállalat az új alapon legközelebb már megkezdheti működését, a melynek sikerét melegen óhajtjuk.

Magyar Iparművészet
1900. 77. l.

Párisból visszajövő munkáknak egy része is megszerezhető lesz a berlini kiállítás számára. Igy tehát a kiállítást elhalasztották a jövő évi április havára s remélhető, hogy annak akkor teljes sikere lesz. A berlini cégnek egyik belső tagja *Reiner* úr, a ki az év első napjaiban megnézte a karácsonyi kiállítást, nagy elismeréssel nyilatkozott a magyar iparművészet fejlettségéről s hasonlóképpen erősen bízik a tervezett kiállítás eredményes voltában.

Zichy Mihály a magyar iparművészetről. Tudvalevő, hogy a mikor szóba került az orosz kiállítás, Zichy Mihály nem igen lelkesedett azért, sőt a *Műcsarnok*hoz intézett levelében leplezetlenül kifejezést is adott ama nézetének, hogy nem tartja még időszerűnek, hogy a magyar művészet Oroszországban bemutatkozzék. Annál örvendetesb tehát, hogy most, a midőn a kiállítás megvalósult, teljes elismeréssel adózik annak *iparművészeti* részének. Egy buda-

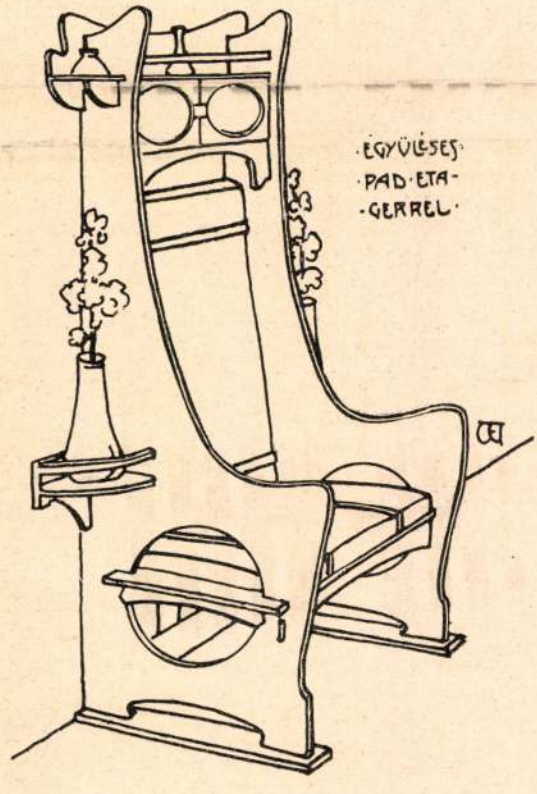

Wiegand Ede rajza.

Rapaport Jakob

ZOMÁNCOS VÁZA EZÜST FOGLALATTAL.
RAPOPORT JAKABTÓL. *Turini kiállítás.*

Magyar Iparművészet

1902.

MDK

Rapoport Jakab zománcoló

1902-ben Torino, aranyérem kitüntetés.

Cikk: A magyar iparművészek törzskönyve.

Magyar Iparművészet, 1903. 153.l.

RAPPAPORT *Jakab*, ötvös Budapesten, hol főleg magyar zománcmunkáival tűnt fel. Egy zománcozott, ékkövekkel kirakott kelyhe I. Ferenc József király tulajdonában volt. Munkáival az 1902. turini kiállításon aranyérmet nyert.

É-gy II. 349 l

Rappaport Jakab

ötvös

Kehely, zománcozva és ék-
kövekkel kirakva. 400 kor.

I. Ferenc József király tulajdona
volt.
a vöröskeresztet javára elárverez-
tek 1918 ban.

Rapoport J.

Nemzeti halon 1900 téli kiáll-
Magyar zománc-munkák
fentitől-

Vajszló h. n. X. 220.

el az okmány:

ak Országos Főfelügyelősége.

herczeg Sándor utcza 13./

Jelen leletet fölvette:

Budapest, 191 évi.....hó....

Rapapport és társai

lásd

M Zom 134 l.
136 l

..... nevü munkás igazolta

.....
a müvezető aláírása.

lyezem:

.....
vagy helyettesének
irása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Rapapport és társai

Uroa

Ráth III. 1912. 326

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191...

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbi

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Rappaport
emailjai

Lrod
=

Meller Simon = A
diszitő művészet a
párisi kiállításon.
Bp. 1901. Kny ar
Uj Magyar kemle
1900. XII. szamából.

Rappaport Zakab

Zonaczoló

1902. Aurni Kiáll.

arany gèm.

M. Tparumvenot

1902. 246.

Rappaport Jakab

Művészet 1902 354

1929 41

Képes Pesti Hirlap szept. 21. 3. o.

Rozgonyi

Rápolthy György: A biharnagybajomi

hősi emlékmü 6 x 8

–

Önálló Táblakép

Rápolty, Kemál pasa

Pesti Napló.76 éf. 1925 I.24

Zonánc

Rapaport - féle zonánc munkák

Magyar Iparművészet, 1900

1/2. 12. 77. o.
különfélék.

. Kitüntetések

Aranyérem a torinoi nemzetközi iparművészeti kiallitason:
- Rappaport Jakab -

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
354.
"A turini nemzetközi kiallitason.."

Rápolti Lajos

1908/9 – 1913/14,
1905/6 – 1907/8
Strobl ist.

Ferkipzomfoiskèvk
125. l.

folyt le, utolsó éveit Madridban töltötte. IV. Fülöp 1650. Madridba hívta és a nem éppen temperamentumának megfelelő Herkules 12 munkáját ábrázoló mitológiai képsorozattal bizta meg, melyből csak 10 készült el (ma a Pradóban). Jutalmazásul udvari festőjévé nevezte ki. Legtöbb munkáját spanyol kolostorok és templomok részére festette. Munkásságának teljes képét az 1905-i madridi nagy Zurbarankiállítás adta. Legkorábbi munkája (1625) a sevillai székesegyház nagy oltára, már monumentális ábrázolásra való hivatottságát mutatja: Az Atyaisten (eredetije Sevilla múz.), Krisztus és Péter találkozása, Péter látomása, A bűnbánó Péter és középen A trónoló Péter apostol. Már e korai munkájában a Ribera által kedvelt nagy fölületekkel találkozunk az alakokon, de még inkább a fény és árnyék nagy kontrasztjával nemcsak a fejeken és ruhákon, hanem még inkább a térábrázolásban. E vonásai még inkább érvényesülnek egyik főmunkáján, a sevillai S. Bonaventura kollégium részére festett, a szent életből vett 4 jeleneten (1629): a tudós celláját ábrázoló Aquinói Szt. Tamás látogatása Bonaventuránál, amint a szent a megfeszített Krisztusra mutat, mint tudományának egyedüli forrására (Berlin); a pápaválasztás eldöntésére az ég segítségét kérő és a tiara előtt térdelő szent alakja (Drezda) a cella nagyszerű félhomályával, melybe a szentnek megjelenő angyal fénye világit, künn a cella előtt várakozó bíborosok homályba burkolt csoportjával; Bonaventura elnöklése a káptalanban és talán mindközött a legszebb, A szentnek temetése (mindkettő L

Rápolthy Lajós

Szász Jánosné szem-
léke a farkasréti
temetőben, fenti
mivel, repr.
Képzőmiveszet
1934. 158. l.

86 —

81. Sassetta (Stefano da Giovanni, sienai festő, 1392 – 1450): Madonna. Fa, tempera, 42 × 25 cm.

Gerevich: 224 l.
Sassetta

—

Ipolyi Kiállitás, Ipolyi 84. szám

—

Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyűjtő, V – 1931, 6 l.

Ipolyi Arnold képgyűjteménye. Uj Ma-

Rápolti Lajos

Műcsarnok Nobrai, Bpest

1912-13. tělí kiáll. 242

1913 tav. kiáll. 224

1913-14. tělí kiáll. 348, 353

~~Amelung W.~~: Die Skulpturen des Vatikanischen Museums IV. 18, V. 54.

Rápolti Lajos

Nemcsarnok

1915-16. téli kiáll. - 393

1916. tav. kiáll. 337, 341

1916-17. téli kiáll. 429

1917. tav. kiáll. 432, 439

1917-18. téli kiáll. 400

1918-19. téli kiáll.

1919-20. téli kiáll. 153, 165

1920-21. téli kiáll. 144, 146, 170
176.

1921. őszi kiáll. 161.

1922. pub. kiáll. 167, 168, 185

1922. őszi kiáll. 189.

Rápolthy Lajos

1923. tav. kiáll. 131, 167, 213, 242,
271

~~ubrat~~

1926. őszi kiáll. 153, 163, 170

~~Cdeúyek, La-Tène kori V. 186.~~

Rápolthy Lajos

Vízmerítő leány c. szobra repr.

V. Nemzeti képzőművészeti kiáll. 1939. Kassa.

CATALOGUE ILLUSTRÉ

DE L'EXPOSITION D'HIVER A BUDAPEST

KÉPES TÁRGYMUTATÓ

AZ O. M. KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT

1890. ÉVI TÉLI KIÁLLITÁSÁHOZ.

Rápolthy Lajos

400 frt.

Művészekről

Nagyrápolti Rápolthy Lajos szobrászművész Székelyudvarhelyen született. Tanulmányait Székelyudvarhelyen, Budapesten a M. Kir. Áll. Iparművészeti Főiskolán és utána Strobl Alajos mesteriskolájában végezte. Nevezetesebb munkái: a biharnagybajomi, kisbéri és lugosi hősi emlékmű, Böck-emlékmű a Földtani Intézet oldalába illesztve, nagykanizsai irredenta emlékmű szobrai és több kisebb és nagyobb síremlék és portrék. Hosszabb ideig a konstantinápolyi képzőművészeti főiskola tanára volt. Kemál pasa szobrát is mintázta és több török előkelőséget.

Bárány Ernst: Művészekről

Művész Kurir

1937. 1. 7. 5. l.

238 WIDMANN Julius. Mosónők a Szajna partján Páris mellett. Olajf. 200 frt.

239 CSÁNYI Gizella. Tanulmányfő. Pasztell. 100 frt.

240 RIPPL-RÓNAI Józsi. Gyermekfej. Krétarajz. Eladó.

241 KACZIANY Ödön. Kereszt levétel. Pasztell. 300 frt.

242 HANTKEN-PRUDNIK Charles. Tanulmányfő. Pasztell. 150 frt.

243 SARTORIO Aristide. Domboldal a római Campagnában. Pasztell. 500 frank.

244 SARTORIO Aristide. Magas fű (római Campagna). Pasztell. 500 frank.

245 SARTORIO Aristide. Csalitos (római Campagna). Pasztell. 500 frank.

Rápolthy Lajos

Vízmeritő leány
c. zobormüve
(Műcsarnok)
repr.

Művész Kurír

1937. 1. 27. 3. l.

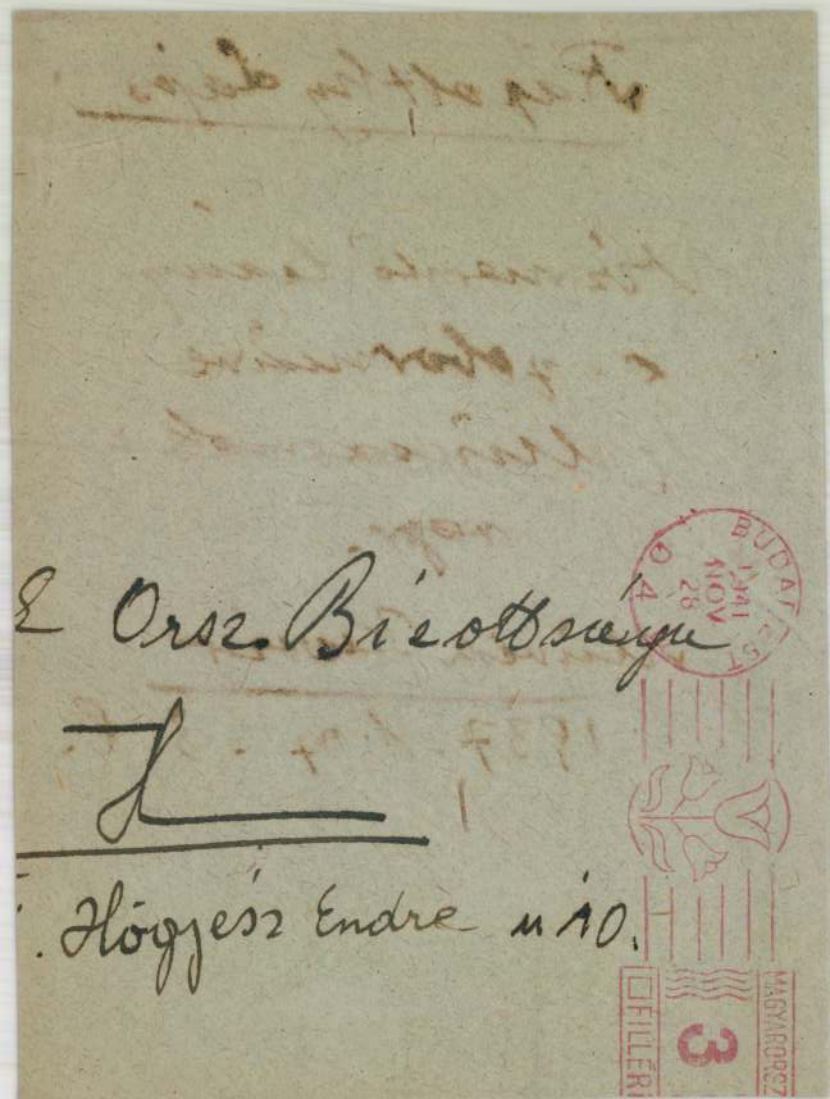

Rajdlthy Lajos

~~Műes. kiáll. tól~~

Pipics 59. l.

Rápolti Lajos

1933 feb-márc

Ürmenyi József
(Szeged)

Klebelsberg emlékkiáll Mücsarnok

Rápolti Lajós

ENIKE tól 300 K

Gútimisk 1904/5

16. l.

Rajpolti Lajos

1925. 584

MAGYAR MUVESZET

a ..... szakosztály

elnöke.

Rápolti László

Magyar Művészet
1925. 584

Györgyi Kálmán III. 227.

Rápolti Lajos

szül. Székelyudvarhelyen
1880 márc. 5. ev. ref.
Szobrászati mesterikolám
1909/10 I. ötödéves
Tanára Strobl Alajos.
1909/10. II. félév. 5. osztály
Strobl Alajosnál.
1910/11. I. hatodéves
Strobl Alajosnál
1910/11. II. hatodéves
Strobl Alajosnál.

Rápolti Lajos

1911/12. I. hetedik osztály-
beli) Strobl Alajos nál
mesterskolai

1911/12. II. hetedéves n. o.

1912/13. I. nyolcadéves n. o.

1912/13. II. " " "

1913/14. I. kilencedéves

1913/14 ~~II~~. " " "

Lópatko' VI. 168.

Rápolti L.

lárd

Cs-gém 57 l. 61. l.

Arató Katona, 1918.
bronzgém

u. o. 80. l

Rapolti L.

Ernstiall. Gat.
1924. 80

Bronz Karpeccz VII. 244

(nagyrápolti) Rápolthy Lajos

Geboren am 15. März 1880 zu Székely-~~[illegible]~~ Udvarhely, in Siebenbürgen, trat er nach Absolvierung der Kunstgewerbeschule in Budapest, in die Bildhauermeisterschule des Altmeisters Alajos v. Strobl in Budapest, wo er mit Stipendium versehen, jahrelang arbeitete und den Ferenczi-Preis gewann. Mit einem grösseren staatlichen Stipendium bedacht, bereiste R. im Jahre 1910 Italien und verfertigte als Geschenk der ungarischen Künstler an die Stadt Carrara die Büste Michel-Angelo's. Vom 1. Januar 1925 bis Mai 1926 war R. über Berufung der türkischen Regierung in Konstantinopel und Angora zwecks Neuorganisierung der türkischen Kunstakademie und als

fordits

8582.

ordultan álló kürtös kürtjét
mig balját csipőjére tette. Öl-
os kabát kék hajtókával, fe-
rkantyús csizma. Oldalán egye-
z és felnyergelt ló látszik.

steer. Armee im Jahre 1763.
ter.

vk. 15.9:10.3 cm.

13

Rápolthy Lajos

U. 4048

Kassai múzeum II. 208.

Rápolthy Lajós

zobrazy

wod

Csiki Lapok 1912.

52. sz.

U. 17

Emlitve.

$G_{98} = x_1(1 + \underline{III}_{k-1})\ 2\%$

$320{,}274 \times \underline{298{\cdot}16638}$

8944991

596332

5963

2087

119

95,494,94

Rápolthy Lajós

irod

(k. s. i.) Rápolthy Lajost meghívták a Konstantinápolyi Képzőművészeti Főiskola tanárául. Szinházi Élet 1924. 36. szám (Arckippel és Képekkel.)

U. 2327–2329

MDK

Rapoport

Györgyi K: A iparm. a párisi kiáll.on. MI
1900, 253-257. l.

Rápolthy

Prohászka szobor tervpályá-
zatán a Műcsarnokban szerepelt.

PH. 929.X.5.

Rajpolthy

wobrázt

archeje Makoldy

Józseftől

Repr.

Makamint

54. l.

A Caeser és Minca

nemesfaju ebek tenyészdéje

Zahna- és Schweinitz-Annaburgban

(Szászországban)

ajánlja különféle fajtáju **vadász-kutyákat,** mint: *kopókat, vizslákat, az agarak különféle nemeit, borzebeket, brackok* stb., s ezekből igen szép példányok tanultságuk- s használhatóságukért való jótállás mellett kaphatók.

A fényüzési- és renommir-kutyákat mindazoknak, kik eladási helyemet Schweinitzban (Berlin-anhalti vasut, Holzdorf, vagy Jessen pályaudvara) meglátogatják: *Bohm* igazgató-felügyelő vagy valamely más tisztviselőm kivánatra elővezetteti megtekintés végett. Azok pedig, a kik a legjelesebb vadász- és vizsla-kutyákat megpróbálni, illetőleg a tanitás alaposságáról személyesen meggőződni akarnak: sziveskedjenek Zahná-ba menni, hol vadászaim a legkülönfélébb kutyákat vadászatok alkalmával betanitják.

Vadász-, parforce- és fényüzési kutyáim *specialitásait* ismét 3 nagy *kiállitásban* u. m. *Berlin-*

Rajolthy

Lvid

Hu Pr magyarn

XLII tabla

a történelmi órákban. Fegyvertársam a le=
aki félországot hódított meg a nemzeti nép=
ársam minden jóérzésű ember, aki rendet,
alandmentes külpolitikát akar.
jóakaróimhoz. Szeretettel hivom őket, csat=
becsületes iparkodással szolgáltam minden
, küzdöttem a panamák ellen és segitettem
ehát a főváros közönségétől, hogy segitsen

bizalom fűz hozzám: **ne irjon alá senki=**
n jönnek olyan ajánlási ivvel, melyen
el.
sdöntő választások előestéjén

Payr Hugó.

Rápolthy Lajos

Byest. Vizöntö fiú. Ceglédi úti fővárosi bérháztelep

Liber Byest zobrai

393.

is hajlik.

KYÓ-KANÓ, *Kanó Sanraku* (l. o.) utódai, kik nem dolgoztak a Shógunok vagy más hozzájuk hű daimiók szolgálatában, hanem a kyótói császári udvarnál éltek művészetüknek. Közéjük tartozott K. Sanraku fogadott fiia, *K. Sansetsu* († 1651., 63 éves korában), ennek fia *K. Yeinó* († 1700., 67 éves korában), ki mint művészettörténeti iró is működött és a „*Honchó Gwashi*“ (Japáni művészettörténet) c. művet irta, Yeinó fia *Yeikei* és ennek utóda *Yeihaku*.

KYÓYAKI, kyotói keményedőcserép-készítmények. A kyótói fazekasok XVI. sz.-i ősei Setoból jött (l. *Seto*) telepesek voltak. A század közepén kitűnt itt egy koreai fazekas Anna nevű özvegye is (Amayaki), a később Raku nevet nyert Chójiró anyja. A K. újabb korszaka Nonomura Ninsei festő és keramikus felléptével kezdődik. (L. ott.) *Takács.*

KYPSELOS LÁDÁJA, a görög iparművészetnek az ókorban híres remeke, amelyet a Kr. e. VI. század 1. negyedében Kypselos korinthusi tyrannus ajándékozott az olympiai Heraionnak, ahol azt Pausanias a Kr. e. II. században még látta. Az ő leírásából tudjuk, hogy cédrusfából készült és elülső felületét öt sorban egymás fölött fából, aranyból és elefántcsontból faragott, illetőleg berakott epikai ábrázolások díszítették. A leírás mellett egykorú vázák képei nyujtanak fogalmat ez elbeszélő jellegű dísz stílusáról.

LABENWOLF *Pankraz*, német szobrász (Nürnberg, 1492—1563), műhelyében

Rápolti Sajós

mesterskolát most végzett
nofrásznövendék
1000 K ás segély díj
1911-ben

Évkönyve, Képzőmű-
vészeti Főiskola 1910–11.
41. l.

10 *Első negyed* — EZEKIEL, ZSOLT **SZERDA** ANICÉT

11 LEÓ **CSÜTÖRTÖK** NAGYCSÜTÖRTÖK *Holdtölte*

12 FÁJDALMAS SZ., GYULA **PÉNTEK** NAGYPÉNTEK

13 HERMENEGILD, IDA **SZOMBAT** NAGYSZOMBAT

Rapolti Lajos

Ürmenyi József ország-bíró relictje az alábbi csanokban fen-titől.

Ivod

Szegedi emlékes.

negyedében lett volna esedé

A munkálatok le
jezést nyert, a földalatti mu
leg az a körülmény akadály
tositó munkálatokra már ni

A Müemlékek Or
20-án megtartott teljes ülé
lag mély tisztelettel kére
sék a hátralékos 7000 Peng
tézkedni.

Idegenforgalmi
hogy ez a muzeum, mely a sz

Nagyméltóságu
vitéz jákfai G ö m b ö s
m.kir.Minisz

MDK

Rappaport Jakab, zománcoló

a turini nemzetközi iparmüv. kiállitáson kitüntetést kapott. aranyérem

Kitüntetések. Müvészet, 1902. 254. l.

MDK

Rapaport Jakab
1902. Torino, aranyérem

Az Iparm. Társ. kiállításainak kitüntetettjei.
M.I. 1903. 154.l.

MDK

Rappaport zománcmüves

Diener-Dénes: Magy. Iparm. Társ. karácsonyi kiáll. Magy. Iparmüvészet, 1899.

17 l.

Rappaport Lajos

gabonakereskedő
festő
Nyitra

l.

Lykaköröns

42. l.

sán befizettek. Ez a sok szenvedést átélt tri
határszéli gyülekezet követendő példaként áll
oda magát, a sok, nagy anyagi gondokkal

gyvéd, presbiter a presbiterek részéről köszön-
az új pásztort, aki hálás szavakkal mondott
netet az üdvözlő jókívánságokért.
díszperesbiteri gyűlés után a küldöttségek
ntése következett, melyet az egyházmegye
ásztorainak hatalmas serege nyitott meg. Gaál
esperes tolmácsolta a lelkipásztori kar „Isten
tját", melyet az új lelkipásztor meghatottan
nt meg. Székelyhídy Béla esperes a régi kar-
búcsúzását juttatta kifejezésre, majd Kovács
r r. kath. plébános a róm. kath. egyház, Németh
az evang. egyház, Dr. Schück Mór rabbi
aeliták nevében, Szűk Károly főjegyző a község,
Albert igazgató a református tantestület részé-
szöntötték az új pásztort, végül a hadirokkan-
dvözletét Szabó János tolmácsolta. A küldött-
sorát az ifjúság, a kunhegyesi egyház missziói
ezetei zárták be.
kunhegyesi lelkipásztor beiktatás impozáns
ülső kereteiben, belsőleg pedig meleg és ünnepi
latú.
zsadányi református Leánykör az idén is épp-
mint az elmult évben szép ünnepség keretei
osztotta ki a szegénysorsú iskolásgyermekek
e a hívek adományából befolyt karácsonyi
ékokat. Mintegy negyven iskolásgyermek része-
szeretetsegélyben. Részben ruha és cipő, más-
élelemben. December 23-án a nagyiskolában
gyűlt hívek és gyermekek elénekelték a kará-
éneket, majd Nagy Lajos lelkész alkalmi
pó beszédben emelte ki a karácsonyi öröm
őségét, amely a szeretet gyakorlásában lehet
bensőségessé. Majd alkalmi szavalatok, elő-

MDK

Rappaport O.

Ezüstérem kitüntetést kapott, a st.louisi világkiállitáson.

Művészet, 1904. 406.l.

MDK

Rappaport O.

A st. louisi világkiallitason bronzérem kitüntetést kapott.

Művészet, 1904. 406.l.

Rappaport és tsa

Zomañcozó

Bp

l. Milano 1906

82. l.

BUDAPEST,.....
IX., HŐGYES ENDRE-UTCA 10
TELEFON: 381-595

Rápolti Lajos: Női torsó.

Rápolti Lajos
Képrön. Tap. 1913/14. téli
Riall

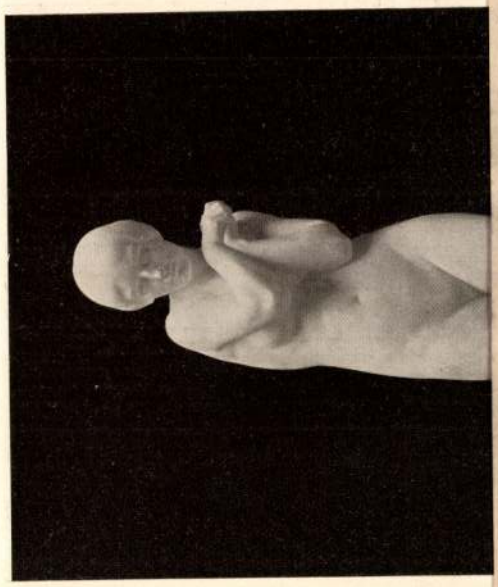

AZ 1908. ÉVI TAVASZI KIÁLLÍTÁS DÍJAI

1. *A 4000 koronás társulati-díj.*
2. *A 3200 koronás báró Forster Gyula-féle „Vaszary-díj".*
3. *A 450 koronás báró Harkányi Frigyes-féle díj.*
4. *A 600 koronás Wahrmann Mór-díj.*

Az 1. számú díjra minden, a pályázat föltételeinek megfelelő és az 1908. évi Tavaszi Tárlaton a megnyitástól a bezárásig kiállított mű pályázik, hacsak beküldője 1908 április 15-ikén délig írásban be nem jelenti, hogy a pályázatban résztvenni nem kiván.

A 2. számú díjra minden az 1908. évi Tavaszi Tárlaton a megnyitástól a bezárásig kiállított, a magyar történelem dicső eseményeire, ezek között elsősorban a magyar szentek életére is vonatkozó teljesen befejezett olajkép s esetleg vázlat pályázik, kivéve, ha a mű szerzője írásban kijelenti, hogy a pályázatban résztvenni nem kiván.

A 3. számú díjra minden, az 1908. évi Tavaszi Tárlaton résztvevő és a társulati kiállításokon ezúttal először szereplő művésztől való, a megnyitástól a bezárásig kiállított mű pályázik, kivéve, ha a mű szerzője írásban kijelenti, hogy a pályázatban résztvenni nem kiván.

A 4. számú díjra hazai művészek pályázhatnak bármily fajú festészeti, szobrászati vagy metszetműveik-

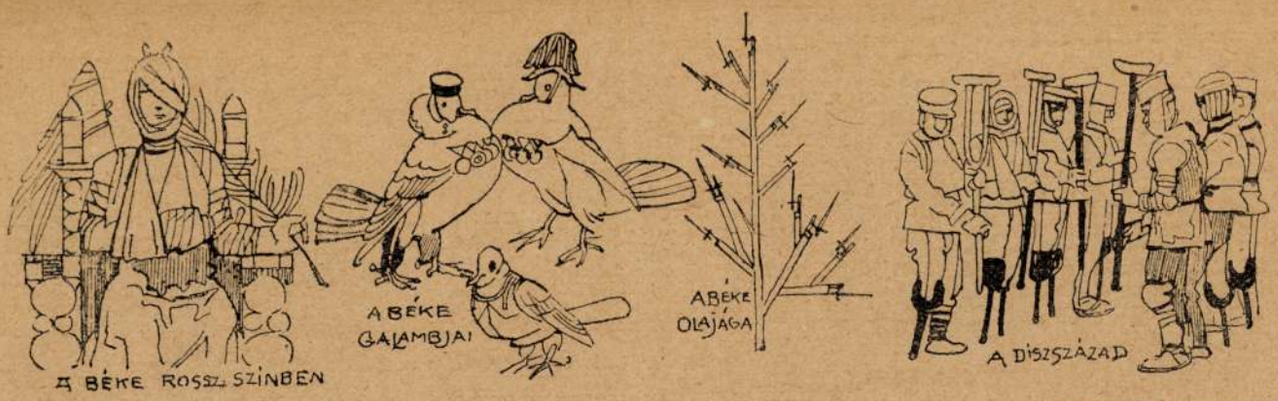

A békepalota felavatása

Mühlbeck Károly rajza

anyaga. Ez a szénsav és vízgőz a levegő el nem használt nitrogénjével keverődve keresztülhatol a dohány nem égő részén és füst alakjában jut a szájba. Mialatt ez a légnemű keverék a nem égő dohányon keresztülhalad, fölhevíti ezt. A fölhevített dohányból különféle illékony anyagok válnak ki és hozzákeverődnek ama gázhoz, képezvén vele egy kátránygőznek nevezett hígnemű vegyületet. A dohányfüst tehát tulajdonképpen egy szénsavból, vízgőzből, nitrogénből és különféle illanó anyagokból álló kátránygőz. Ez a kátránygőz sokszor még egy igen mérges gázt is foglal magában: széngőzt. A szénsav egyrésze ugyanis átalakul széngőzzé. Ez a legveszedelmesebb alkatrésze a dohányfüstnek és nem a nikotin. Nikotin nem is juthat a dohányfüstbe, mert a dohányban mint almasavas só foglaltatik. Mint ilyen nem illékony, hogy pedig az legyen, a sót föl kell bontani. A bontáshoz nagy meleg szükséges, nagy melegben azonban maga a nikotin is fölbomlik olyan alkatrészekre, melyek korántsem olyan mérgesek, mint a nikotin.

Tehát a dohányzásból eredő minden veszedelemnek nem a nikotin, hanem a széngőz az oka. Minthogy azonban a dohány füstjében csak akkor foglaltatik ez a nagy méreg nagyobb mennyiségben, ha a dohány nem ég jól, ha nehezen hatol rajta keresztül a levegő, a széngőz részéről fenyegető veszedelmet könnyen kikerülheti az ember. Nem kell ugyanis egyebet tennie, csak arra ügyelni, hogy a pipa és a szivar jól szeleljen. A fejfájás, az émelygés és a rosszullét egyéb jelei, amelyek egy rosszul szelelő pipa vagy szivar elszívása után mutatkoznak, a széngőzmérgezésnek a tünetei.

A nikotinon kívül nagy veszedelmet rejt magában az általánosan elterjedt vélemény szerint: a cigarettapapiros. Nemcsak a dohányzás fanatikus ellenségei, hanem tudós orvosok is a legerősebb szivarnál is ártalmasabbnak kiáltották ki a cigarettát, melynek vékony papirja, szerintük, a nikotinnál is nagyobb bajt okoz. Buzgó vegyészek kimutattak már ólmot, rezet, arzént és sok más mérges anyagot a cigarettapapirosban és aggódó orvosok siettek a leletek alapján rámutatni a cigarettázásból eredhető nagy veszedelmekre. Sietségükben azonban azt nem gondolták meg, hogy ha a minimális mennyiségeknél, melyek már csekélységüknél fogva sem okozhatnak bajt, százszorta nagyobb mennyiségekben is foglaltatnának ezek a mérgek a papirosban, akkor sem lehetnének ártalmára a szervezetnek, azon egyszerű okból, mert mint fémek nem illékonyak, a füstbe és a füsttel az organizmusba tehát nem kerülhetnek, hanem ott maradnak teljes egészükben a hamuban. Ezt pedig rendes körülmények között nem szokta elfogyasztani a cigarettázó.

Azt is föl szokták hozni a cigaretta ellen, hogy az égő papiros füstje ártalmas. Ez sem áll. Miből áll tulajdonképpen a papiros? Ugyebár, tiszta növényi rostokból. És mi a dohány tömegének legnagyobb része? Ugyancsak növényi rost. Már miért volna a papir növényrostja ártalmatlanabb, mint a dohány növényrostja?

Ha ártalmasabb a cigarettázás, mint a szivarozás, akkor annak nem a papiros, hanem a dohány az oka. A cigaretta-dohányok legtöbb fajtáját ugyanis ópiummal szokták átitatni. Az ópium már magában is ártalmas, de veszedelmes az ópiumos dohány azért is, mert a füstjének édeses ize arra csábítja az embert, hogy a tüdőbe szívja és a széngőz-mérgezés így könnyebben léphet föl.

. . . Amit a dohány ellenségei a dohányzás ellen fölhoznak, az, amint látható, nem mind igaz. Talán az sem, amit a leghíresebb mizokapnosz, Nagy Napoleon mondott: L'habitude de fumer est un plaisir, qui, n'est bon qu'à désenrouyer les fainéants.

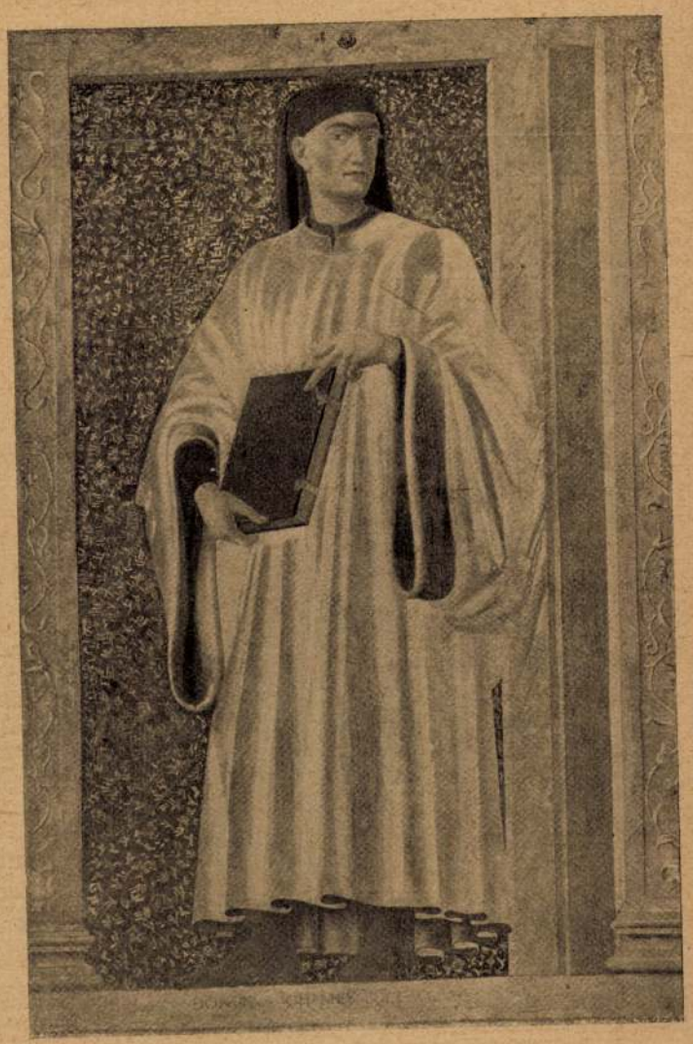

Boccaccio születésének 600-ik évfordulójához. Boccaccio arcképe az egykori firenzei Sant'Apollonia kolostorban

Husz Dávid, a poprádi Tátra-muzeum megalapitójának domborművű szobra. A poprádi emlékmű részlete. Rápolty Lajos szobormüve

Boccaccio

1313—1913.

Éppen hatszáz esztendeje most, hogy egy felsőolaszországi városkában, Certaldoban megszületett a „Dekameron" költője. Pontosan szeptember hatodikán történt ez, ami akkor természetesen csak egy olasz kereskedő s egy Párisból eredt, francia asszony számára volt esemény. Ma azonban megkülönböztetett, kiemelkedő dátuma a világirodalomnak is, amely a certaldoi kereskedő s a párisi nő frigyéből „az olasz próza apját" kapta, mint ahogy kortársai nevezték. Petrarca barátját, Dante előfutárját. Száz kis novella, „cento novelle antiche" bájos, vidám, elmés és incselkedő mesélőjét. Giovanni Boccacciot.

Certaldoban még áll az a vastagfalu, komor és boltozatos ház, amely Boccaccio apjának, a kereskedőnek lakása s neki szülőhelye volt. S ugyancsak itt, Firenze közelében, Schifanoiának az a korai reneszász stílü kastélya, ahol Boccaccio, a pestis miatt megrémült s odamenekült előkelő firenzei urakat és hölgyeket szórakoztatta. Itt, e kastély szalonjában hangoztak először a „Dekameron" történetei, az iró előadásában, s oly közönség előtt, amely e történeteknek előttünk ma már rejtett célzásairól s nem egy alakjáról esetleg könnyen ráismert a nápolyi társaságra. Mert Boccaccio, a külsőleg is szép megjelenésü, szellemes, vonzó és előkelő modoru költő, itt élte ifjúságát. Abban a Nápolyban, ahol akkor, a már ébredni kezdő reneszánsz minden életöröme, társas müveltsége, világiassága összetalálkozott. A XVIII. századbeli Páris domináló szerepéhez hasonlit ekkor az, amit Nápoly visz a többi olasz és egyéb európai városok fölött. A kor híres embereinek, tudósainak és gavallérjainak, szép asszonyainak, a divatnak, művészetnek egyaránt otthona I. Róbert és Johanna királyné udvara. Amikor az egyébként finom és mély kulturális életet élő, de komor Felsőolaszországból idekerül: az eleven, pompás, könnyüvérü Nápoly úgy hat Boccacciora, mint a felhős ég után kibukkanó meleg és derüs nap. Ez a környezet hamarosan kifejlesztette képességeit s most már egyszersmindenkorra szakit azzal, hogy — mint apja akarta — kereskedővé legyen. Tudomány és költészet vonzották, s amikor bekerül az előkelő társaságba, majd pedig az udvarhoz: csillogó szelleme rövidesen lebilincseli az embereket. Szonetteket ir, kedvelt, ünnepelt költője lesz az előkelő társaságoknak, ami csak növekszik, teljessé lesz később a Dekameronnal.

Kortársai nagyra tartották, szerették és kitüntették, persze nem csupán a ragyogó prózában irt történetei miatt. A nagytudásu, művelt humanista volt az, aki az elbájoló költő mellett kivivta hódolatukat. A diplomata-pályán is működött, ily minőségben jó időn át képviselte Firenzét, s nem egy fontos missziója révén ellátogatott idegen földre, igy Avignonba is, VI. Innocent pápa udvarába. Ami azonban számunkra jelenti őt, ami ránk maradt, oly frissen, mintha ma iródott volna: ez az a könyv, amelynek első nyomtatott példánya, u. n. Deo gratias-kiadása, 1471-ben jelent meg. Ma azonban nincs kulturnyelv, amelyen ne olvasnák. A Dekameron az, amelyet természetesen indexre is tettek, sőt nem egy helyen és időben „pornografia" cimen üldöztek azok a puritánok, akik az álszeméremből és unalomból kultuszt csinálnak. Holott ha valami, akkor ez ugyancsak távol áll Boccaccio történeteitől, amelyek minden mellékcélzat nélkül, mulattatni akarnak. Kétségtelen, nem alkalmasok arra, hogy valaki morális tanulságokat, szigoru példázatokat vonjon le belőlük. De aki ezt keresi mindenáron az irodalomban, az ne olvassa Boccacciot. Az alap, amelyből kisarjadtak, a világnézet, amelyet tükröznek, korántsem a klastromoké, az önmegtartóztatásé. Hanem: az életörömé, amely az érzékek játékait is az emberhez tartozónak itéli, s ostorozás helyett szépséget talál az apró földi dolgokban is. Az ébredő humanizmus szelleme ez, ami fölszabadító erővel legelőször Boccaccionál jelentkezik diadalmasan a szépirodalomban. Aki olvassa őt, ezt találja meg a történeteiben. Azt a pogány derüt, ami az embert jobban, vagy legalább is jellemzi úgy, mint a spirituális, túlvilágra tekintő elmélkedés. Azt a mosolyt, amely mindannyiunké, akik örülünk a friss reggel szineinek. Világfájdalom és érzelgés: valóban ez nincs benne Boccaccio történeteiben. De sok minden egyéb benne van, ami az élet, a vér, s az örök emberi ösztönök játéka. Nem intenek, nem tanitanak. Ellenben mulattatnak a kifejezés, a formaművészet oly tökélyével, amelynek a hatszáz esztendő nem tudott ártani, s jövőjét továbbra is az a fény világitja be, ami a halhatatlanoké.

A hágai békepalota, Inaugurációja augusztus 28-án volt

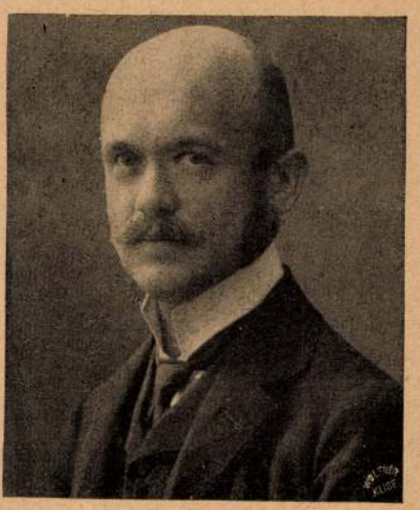

Sándor István, Kecskemét új polgármestere, Kada Elek utóda

MIKKELSEN KAPITÁNY
A SARKVIDÉK ROBINSONJA

Uj Idők 1913. II.

Rápolthy Lajos

2 tervel

Résztvett a bpesti Madách-nobor első pályázatán 1938 febr.

Rényi 18 l.

—

Gerevich: Az Ujság 1916 jul 20, 3. lap

—

Bocz Ilona: Az olasz manierista festészet, Pápa 1930, 46 l (repr ?)

Rápolthy Lajos

nobrász

Műcs. kiáll, 1912 tól.
Pipics 119. l.

KASSA

Orbán-torony

kassáról írják ... VV 1857, 151 l.

Rápolthy Lajos

RÁPOLTHY LAJOS (nagyrápolti)

szül. Székelyudvarhelyt, 1880. Tanulmányait Bpesten végezte. Mint mesteriskolás, elnyerte a Ferenczy-díjat. 1915/16-ban a konstantinápolyi akadémián volt előadó, majd Angórába ment Kemál pasát mintázni. Főbb alkotásai: Éva, akttanulmány (díjat nyert), Michel Angelo másfél életnagyságú szobra Carrarában, Pieta című műve a szombathelyi székesegyházban, számos portré, síremlék és hősi emlékmű.

RÁPOLTHY LODOVICO (de Nagyrápolt)

nato a Székelyudvarhely, nel 1880. Svolse i suoi studi artistici a Budapest. Ancora come principiante vinse il premio Ferenczy. Nel 1915—1916 è stato professore straordinario all'Accademia di Belle Arti di Costantinopoli, poi passò ad eseguire la statua di Kemal pascià ad Angora. Fra le sue opere principali vanno annoverate: „Eva", studio di nudo (che ebbe un premio), la statua di Michelangelo- una volta e mezzo l'originale, a Carrara, una „Pietá" nel Duomo di Szombathely, numerosi ritratti, tombe e monumenti ai Caduti.

Csókás 29. 8

Rápolti Lajos

Nobrait

1902-1904

Étmisk 1930.87.l

RÁPOLTHY *Lajos, nagyrápolti*, szobrász és éremművész. Székelyudvarhely 1880 márc. 15. Szülővárosában a kőipari szakiskolában Budapesten az iparművészeti iskolában, azután Strobl Alajos mesteriskolájában tanult. 1912 óta főleg képmásszobrokat és érmeket állított ki a Műcsarnokban. Művei közül említésreméltók: Michelangelo mellszobra Carrarában, Husz Dávid szobra Poprádon, az Arató katona c. bronzérem stb. 1915—16. tanár volt a konstantinápolyi akadémián, majd Angorában Kemál pasát mintázta. Pietája a szombathelyi székesegyházban, Ürményi József országbíró reliefje a szegedi Pantheonban.

É. L. II. 349 l.

Rápolti Lajos

Sírban fekvő Krisztus.
Fafaragvány, a Nemzeti Salon kiállításából

Repr.

Magyar Iparművészet

1916. 32. l.

Projekte Tapete

Tapete

Muster Tapetenwerk

1916. 32. 1.

Rápolthy Lajos

Szefelslex . 266. l.

Elektr. arch
u. o. 943. l

Rápolti Lajos

EMKE-től 300 k

Krónikák 1903/4

32. k

VII/1

ENYEK CIMÉBEN
HÁZSZÁMOT—
RJUK KI.

Rápolthy Lajos (nagyrápolti)

életrajz

írod

Csókássy 29. l.

Szül. Székelyudvarhely 1880.
1915/16 a konstantinápolyi akadémian előadó. Angorában
Kemál pasát mutatta
Michelangelo mésfél életnagyságu
szobra Carrarában, Pieta c.
mivel a szombathelyi székesegy-
harben.

T. 4110.

hegyen látjuk a várat, tövében
özül három ház válik ki, az elő-
elirata:

Nyitra.

.2 cm.

5-93-237.

Rápolthy Lajos

László

Lex Magyarország

467. b. l.

Rápolty Lajos

arck. repr.

Lex Magy Társ

62. tábl.

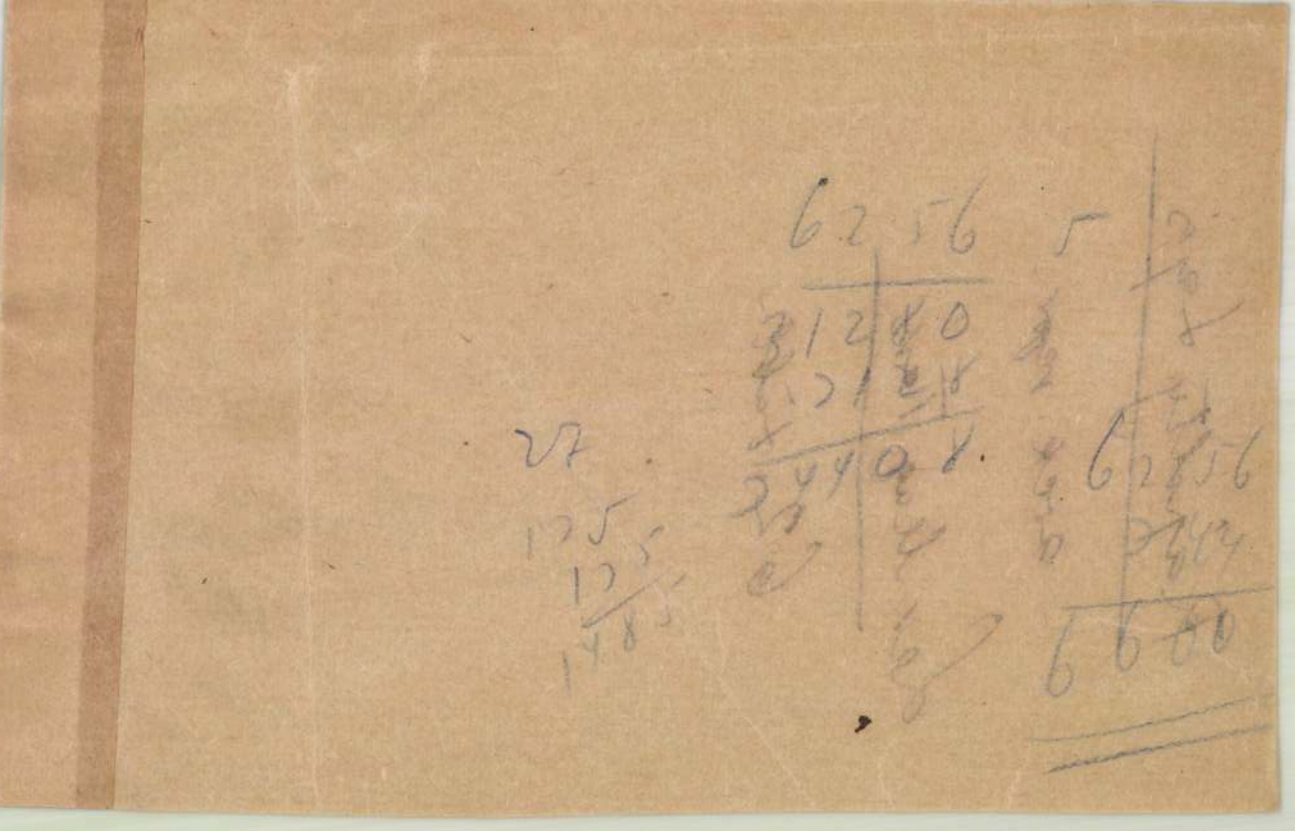

Rápolti Lajos

50 k a marosvásárhelyi
ker. és ipar kamarától

Értesítő 1904/5
17. l.

A m. kir. vallás- és közo

12018 szám.

A Mücsarlékek O.

Ach. Emőks

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

megbeszéljük, mindez már a multé. Túl sok a feszültség az emberi szívekben, túl sok az indulat, a bosszú. Nézzünk szívünkbe, s mit találunk benne? Indulatot, melyet az idő csak halványabbra párolt, de parazsát eloltani nem tudta. Miért várjunk mást a világtól, az emberektől? S mi ketten, akik bölcsek és öregek, s az élet végén vagyunk, mi is a bosszút akarjuk... bosszút, ki ellen? Egymáson, vagy valakinek az emlékén, aki nincs többé. Esztelen indulatok. S mégis élnek szívünkben. Miért várunk hát mást a világtól, mely tele van öntudatlansággal és sóvárgással, indulatokkal és erőszakkal, fiatal emberek ujjait hegyezik a rohamkéssel más nemzetek fiatal emberei, szijjat hasítanak egymás hátából idegen emberek, minden, ami szabály és megegyezés volt, érvénytelen, csak az indulat él és ég, az égig lobog... igen, a bosszú. Hazajöttem a háborúból, ahol módom lett volna meghalni, s nem haltam meg, mert a bosszút vártam. Hogyan? kérded most. Miféle bosszút?... Látom pillantásodon, hogy nem érted ezt a bosszúvágyat. Miféle bosszú lehetséges még két öreg ember között, akikre már a halál vár?... Mindenki meghalt; mit ér még itt a bosszú?... Ezt kérdi pillantásod. S én felelek neked és ezt felelem: igen, mégis, a bosszú. Ez éltetett, békében és háborúban, az elmúlt negyvenegy évben, ezért nem öltem meg magam, ezért nem öltek meg mások, s ezért nem öltem meg én senkit, hála a sorsnak. Nem, a bosszú eljött, ahogy akartam. A bosszú annyi, hogy eljöttél hozzám, a háborús világon át, az aknákkal megrakott tengereken át, eljöttél ide, a tett színhelyére, hogy felelj és megmondjuk mindketten az igazságot. Ez a bosszú. Most felelni fogsz.

Az utolsó szavakat egészen csendesen mondja: a vendég előrehajol, úgy figyel.

— Lehet, — mondja, — lehet, hogy igazad van. Kérdezz. Talán tudok felelni.

A gyertyák fényereje elhal már, a kertben, a nagy fák között, hajnali szél jár. Csaknem sötét a szoba körülöttük.

Folytatjuk

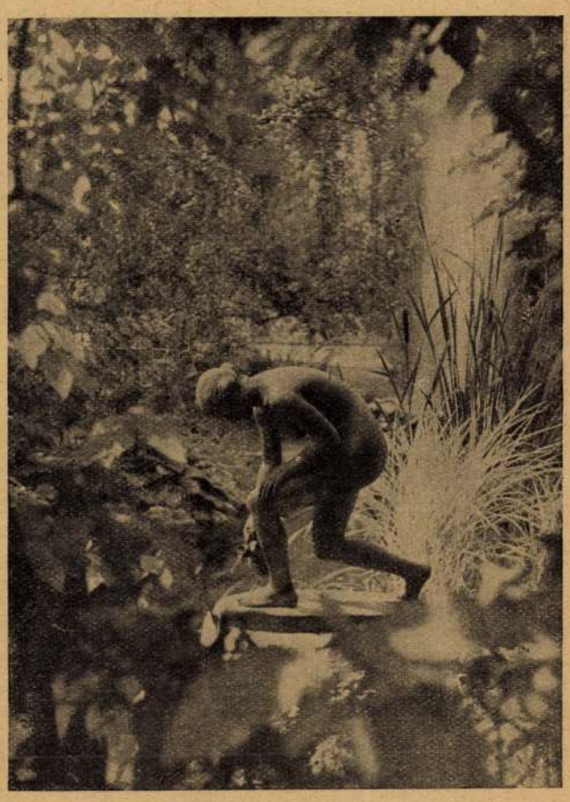

Új Budapest. Vizet merítő nő. Rápolthy Lajos szobra az Erzsébet-híd budai hídfője mellett elterülő parkban

Szélhámos község

Írta: **Neller Mátyás**

Igaz történet, amely megesett az Úr ezerkilencszáznegyvenkettedik esztendejében.

*

Az állomás forgalmi irodájában percek óta berregtek a jelzőcsengők, már a vonat zakatolása is hallatszott. Chiasso állomásfőnöke megadó sóhajtással nyomta el a hamutartóban a félig égett cigarettát, begombolta zubbonya nyakát és felállt íróasztala mellől. Hűvös, homályos szobájából hunyorogva lépett ki a fénybe, a sínpárok elé. Méltóságteljesen fogadta a forgalmi tisztek üdvözlését és leereszkedően intett a hordároknak. A mozdony dübörgése egyre közeledett, az állomásfőnök szétvetett lábbal állt, és újra, mint már három esztendeje minden nap, vonatérkezés idején, keserveset sóhajtott. Hajdani méltóságukhoz, felelősségérzetükhöz ragaszkodó trónfosztott uralkodók tudnak ilyen makacs gőggel és konok ünnepélyességgel állani, ha száműzött alattvalóik tisztelgését fogadják. Valahogy ilyesmit érzett az állomásfőnök is, amikor szétnézett kis birodalmában, az indóház területén.

A multra, a szép, színes, forgatagos világra gondolt. Amikor fenkölt és ünnepélyes volt a pillanat, ha megkondult a jelző harang; a vonat még messze járt, de máris villamos áramhoz hasonló csöndes, halk bizsergés futott végig a sínek hosszában, vámtisztek, határrendőrök sorakoztak fel, a pincérfiuk már készítették a frissítőkkel megtelt kosarakat, hogy hangos kínálgatással fogadják a várakozó, átutazó idegenek százait. Igen, Chiasso kicsiny városka, voltaképpen csak község, de akkoriban még naponként százan és ezren tanulták meg nevét. Délsvájc legdélibb csücskében, a határ mentén fekszik, itt van a svájci és olasz vámhivatal, útlevélvizsgálat. Hiába zakatolnak, rohannak a világcsavargók messzi célok után: vonatjuk egyszerre csak megtorpan, a Gotthard-expressz fékez, még annak is útját állja Chiasso, az utolsó svájci indóház.

Az állomásfőnök gondolatban legyintett. Hol vannak már ezek az idők? A hosszú, fényes, gőgös vonatok, amelyek minél hosszabbak voltak, annál tovább várakoztak? Az előkelő utas népek, akik minél előkelőbbek voltak, annál több bőröndöt mutattak meg, tártak fel Chiasso vizsgáló nézése előtt? Hol van már mindez? Az állomásfőnök ilyenkor úgy vélte, hogy a háború külön és személyesen Chiasso ellen is irányul. Igen, most is érkeznek szerelvények, de hiszen ez szinte nevetséges. Öt-hat utassal, üresen közlekednek a kocsik, a bennülők is javarészt diplomaták meg hivatalos emberek, akik lefüggönyzött ablakok mögött ülnek, poggyászukat ki sem lehet nyitni; frissítőt sem vásárolnak, nem zsibonganak, nem olvassák gyermekes érdeklődéssel az állomás nevét, mint hajdan a nyaralók és nászutasok tették. Chiasso hajdani fénye megfakult, neve elhomályosodott, szerepe csökkent. Szürke, szomorú kis megálló: gondolta ma megint a főnök és megvetéssel nézett körül.

A sínek előtt külön csoportokba verődve álltak a svájci és az olasz egyenruhások, határőrök, vámosok. Ők is unatkoztak; egyre kevesebb a munka, egyre több a diplomata meg a Laissez-passer. Hivatásuk régi buzgalma csak olyankor lángolt fel, ha itt-ott magánszemélyre akadtak, aki szerényen, szinte bocsánatkérően ült valamelyik elhagyott fülkében. Ilyenkor elmultak a kisebbrendűségi érzéseik, pattogtak a kereszt-kérdések, nyiltak a bőröndök, a rendőrtiszt áhítattal nyomta a pecsétet az útlevélbe: Chiasso, kilépő határ... De közben mind tudták, bár erről soha nem beszéltek, hogy ez már nem a régi Chiasso.

Uj Idők 1942. 37.

Éles fütty hasított a levegőbe, a hegyek sokszorosan visszahangozták a villamos mozdony rikoltását; megérkezett a vonat. Mintha halottakat szállítana. Egyetlen függöny nem libben, egyetlen tekintet nem kémlel kifelé. Az állomásfőnök szigorúan, ellenségesen nézett a csillogó kocsikra, azután fáradtan, lemondón fordult meg. Nem is látta azt a köpcös, kopasz férfit, aki az egyik lépcsőn éppen lefelé kapaszkodott. A két hordár vette először észre — egész Chiassonak összesen már csak két hordárja maradt — de azok is úgy meredtek rá, mintha kísértetet látnának. Valaki, aki az expresszel jön, és le is száll, sőt nyilvánvalóan itt is marad, mert közepes kézitáskát markol.

— Parancsolja a csomagot? Vihetem valahova?

Az idegen zamatos, tőrőlmetszett svájci nyelven hárította el a hordárt:

— Köszönöm, elbírom magam is. Merre vezet az út a községbe? Egyenesen? Köszönöm...

És tovább indult, szilárd, egykedvű, nyugalmas léptekkel. Ahogy a kijárat felé haladt, az egyenruhások gyanakvóan néztek utána. De volt valami tiszteletre gerjesztő a fellépésében. A melegben is sötét ruhát viselt, magas, kemény gallérja alá csokornyakkendőt kötött. A jegyszedő nem is kérte el a jegyét, a pályaudvar előtti rendőrőrszem pedig akaratlanul is tisztelgett. A feketeruhás, köpcös idegen csak megbillentette kalapja szélét, mint aki megszokta, hogy a rendőrök köszöntsék. Így lépdelt a község felé, de jöttének híre megelőzte. A kis vendégfogadó előtt már várta a tulajdonos és a legszebb szobát ajánlotta fel számára. Az idegen szórakozottan bólintott. „Jó" — mondta és átadta kézitáskáját. Be sem lépett a kapun, hanem megkérdezte:

— Hol a községháza?

Nem engedte, hogy elkísérjék, majd eltalál maga is. És nyomban útnak eredt. Mire céljához ért, már a polgármester is értesült a váratlan látogatóról. Torzonborz, szakállas-bajuszos arcában még keskenyebbre szűkült a szemevágása és fejcsóválva mormogta, inkább maga elé, mint az írnoknak: Majd elválik, mit akar... Közben egymásra néztek, hamiskásan, de kissé aggódva, mint akik közös összeesküvésben részesek.

Az idegen ezenközben már a városzobában állt. Az altiszt sürgő-forgó, esetlen igyekezettel tessékelte be a polgármester irodájába, majd, amikor az ajtó a látogató mögött becsukódott, még megállt a kilincs mögött, hátha elkaphat pár szót. De semmit sem hallott.

Odabent a polgármester és vendége bemutatkoztak.

— A szövetségi kormány megbízásából, — fűzte nevéhez, mintegy a nyomaték kedvéért a kis köpcös.

— Állok rendelkezésére, — válaszolt komoran a házigazda. A vele szemközt ülő kényelmesen, idegölő lassúsággal szivartárcát halászott ki zsebéből, körülményesen rágyujtott, majd megszólalt:

— Vizsgálatra jöttem. Chiasso ellen igen komoly panasz van.

— Panasz?

— Sőt több annál: vád. Polgármester úr jól tudja: a szövetségi kormány 1930 óta először, 1941 december elsejére általános népszámlálást rendelt el. Minden kis hegyi faluban, minden nagyvárosban összeírtuk a lakosságot. Chiassoban is. A munkát a község elöljárósága végezte.

A hivatalos úr, talán a hatás kedvéért, hosszabb szünetet tartott, majd lassan, mellékes hangsúllyal folytatta:

— Ezért a felelősséget is a község viseli.

— Aha... — hümmögött a polgármester. A másik hangja erélyesebb lett:

— Azt mondja meg nekem, polgármester úr, miképpen lehetséges, hogy Chiasso, amelynek akkor pontosan ötezerhétszáz lakosa volt, hatezerszázhatvannyolc lelket jelentett be? Tehát négyszázhatvankilenccel csalt? Nem csak halottakat támasztott fel, de idegen neveket is kitalált? Négyszázhatvankilenc, polgármester úr? Hogy történt ez?

— Talán tévedés... előfordul... — ingatta fejét a község vezetője.

— Tévedés? De most utólag megállapítottuk, hogy az előző, 1930. évi népszámlálásnál pontosan ötszáz volt a hamisítás. Még előbb, 1920-ban ugyancsak pontosan ötszáz. A község nemzedékről nemzedékre csalt.

— Érdekes... — mormogta a polgármester.

— Nem érdekes, hanem kellemetlen. A hamis adatok következtében Chiasso az elmult évtized alatt hatvanezer frank összegű olyan államsegély-többletet kapott, amely nem járt neki. Hol van ez a pénz? És most ötszázzal több élelmiszer- és ruhajegyet utaltunk ki a háború alatt, mint ahány lakos van. Hova lettek a jegyek?

A polgármester megvakarta fejét és gyermeteg ravaszkodással pislogott:

— Nem követtünk el semmi büntetendő dolgot, sem én, sem elődeim. A pénz megvan, külön könyveltük, a jegyeket meg összegyüjtöttem, én magam a fiókomban. Tessék, itt vannak, már le is jártak, nem használtuk fel.

— Hát észrevette a „tévedést"?

— Úgy látszik, igen...

— És miért nem jelentette?

A község vezére zavartan hajtotta le fejét. Nem felelt .A másik firtatta:

— Hogy van az, hogy ezerkilencszázhúsz óta Chiasso az egyetlen svájci község, amely mindig téved? És mindig ötszázzal? És mindig a maga javára?

A polgármester felállt, elszántan, a hősök elhatározottságával:

— Ezt uram, én nem tudom. De a felelősséget vállalom és vállalja az egész elöljáróság.

— Majd ennek is eljön az ideje, — helyeselt buzgón a szövetségi kormány képviselője és azzal búcsúzott, hogy délután visszajön átnézni az iratokat. Alig tette ki a lábát, máris kopogtattak az ajtón. Óvatosan, szinte lábujjhegyen lopakodott be közel mázsás alakjával a községtanács elnöke. A két keményarcu paraszt összenézett.

— Nos? — kérdezte az egyik.

— Semmi, — felelt a polgármester. — Majd valami büntetést kapunk. Mondtam: tévedtünk. Ilyesmi megesik.

A másik dühösen vágott hatalmas öklével a levegőbe:

— Már ezt a kis gyarapodást is irígylik az urak szegény kicsi Chiassonktól.

*

Utószó: a svájci lapok közölték, hogy a svájci szövetségi igazságügyminisztérium „szövetségi okmányok meghamisítása és a bizalommal való súlyos visszaélés miatt" eljárást indított Chiasso községe ellen. Az ujságok azt is megírták, hogy Svájc történelmében ez az első ilyennemű eljárás egy egész község ellen.

Megfeszített

Északig ér a fejem,
A lábam délig ér le,
Kezem rá feszül kelet
És nyugat mezejére.

Mint keresztre feszített
Függök a négy égtájon,
Hogy ami fájni tudha',
Négy égtáj felől fájjon.

Északi sarkon fejem,
Déli sarkon a lábam,
S ahol a szívem dobog,
Ott éppen a hazám van.

FALU TAMÁS

Rápolthy Lajos

l.

Liber Baptizatorum

393. l.

Rápolti Lajos

szobrász, Képzőművész~~ek~~
Egyes. tagja
Műcsarnok

1932, febr. – márc. Kiáll. 370

Rápolthy Lajos, nagyrápolti

1933. nemz. képzm. kiáll.
503.

Rápolthy Lajos
nobrány

d.

Arv. Csarnok 109. aukc
3346. sz Kat.

Alexi Lajos: Budapest és környéke
Bp. 1873.

Rajnóthy Lajos

1.

Szépmüvészet

1943. 94. l.

BUDAPEST
42 I -8 21

Rápolthy Lajos
szobrász
X. Simor u. 43

MKSz 1947

Rápolthy Lajos

Thieme Becker

XXVIII. 17/18. l.

Lyka

Rápolthy Lajos

szobrász.

1915-16. tanár volt a konstantinápolyi akadémián majd Ankarában dolgozott.

1916-ban Mikes János gróf püspök megbízásából körisfából Krisztus-szobrot készített a székesegyházi szentsír számára.

Géfin Gyula dr.:

A szombathelyi székesegyház.

Szombathely, 1943. 62. l.

Rápolty Lajos

vod

Erdélyi Árpád:

A Madách-szoborpályázat.

Művészet. 1938. 59. l. 61. l.

kapjet

evich PA, 243. l. (Kepe 240. l.) (Jan de
:) — Gerevich IPGY, 95. l. — Rónay,
ia: Die Schätze des Christlichen Mu-
ıs in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931.,

LISZ, JACOB, VAN AMSTERDAM
netalföldi festő, 1470 körül—1533 előtt)
zent Antallal, Szent Kristóffal és Szent
és doráterpárral (129. kép)
era és olaj, 56×84 cm.
i-gyüjteményből.
sch Belved. 70. l. (Cornelis von Amster-
). — Őszi kiállítás, 1931. Ipolyi, 86. szám.
evich: IPGY, 95. l.

JACOB GERRITSZ (holland festő,
51)
s fövegben, nyíllal és kutyával
65×54 cm.
édes Kálmán: Az esztergomi érseki kép-
Esztergom, II. évf. 1875., 43. szám. —
laghy: Az esztergomi érseki képtár. Új
yar Sion, VII., 1876., 113. l. — Masz-
II., 295. szám.

ND FESTŐ, XVII. század
ladják testvérei
laj, 167×230 cm.
laghy: Az esztergomi érseki képtár. Új
ar Sion, VII., 1876., 116. l. (Ismeretlen.)
Az esztergomi hercegprímási képtár.

Rápolthy Lajós

Kapp 1939/40. Herzen. II.

RÁPOLTHY LAJOS :

191. Szent Margit. - Szobor, márv., mag.: 36 cm. Jelz. b. "Rápolthy".

JUSZKÓ BÉLA :

104. Egri nők. - Olajf., v., 70.5 x 95.7 cm. Jelz.l.b. "1938. Juszkó".

KALLOS MIKLÓS ELEK :

105. Tanulmányfej. - Szobor, gipsz, mag.: 28 cm. Jelz.h. "Kallós Miklós Elek 1939.X."

KARDOS GYULA / 1857 - 1908 / :

106. Fuvolázó. - Olajf., fa, 11.5 x 9.1 cm. Jelz. nélkül.

107. Tanulmányfej. - Olajf., v., 37 x 46 cm. Jelz. l.j. sarokban "Kardos Gyula/1886".

KARLOVSZKY BERTALAN / 1858 - 1938 / :

108. Bericzakyné. - Olajf., fa, 10 x 12 cm. Jelz. nélkül.

Rápolthy Lajos

A Döbrentei parkban díszlik a *Vízmerő leány, Rápolthy* Lajos finom munkája. 1940-ben állították fel.

Koroda Miklós:
Budapest újabb szobrai.
Országjárás
1943. aug. 20.

Rápolthy Lajos

(Sepsiszentgyörgyi)

a Gábor Áron nobor-pályázaton 1000 P-ös díjat nyert.

Esti Magyarország,

1943. ápr. 5. (A Gábor Áron noborpályázat eredménye.)

○ RÁPOLTHY LAJOS, nagyrápolti, 1880 márc. 15. —
Böckh János félalak, Földt. Int.. XIV., Stefánia-út 14.
Fürdő nő, csorgó, IX., Dandár-u. 5, Népfürdő.
Horváth Mihály dr. XII., Sz. János kórh. orthop. pav.
Vizöntő fiú, X., Ceglédi-u., Városi házak.

Medvey B.O.C.

~~Tör La Téne - Kori X. 122.~~

Rápolti Lajos

Női torso c.
szobra repr.

Gyöngyösy 93. l.

Fiáth István IX. 117.

Rápolty

Prohászka szobor tervpályázatán részt vett.

PH. 929. X. 3.

Rápolthy

Szobormüvével nevezel
a Mincsaroh 75 éves
jubiláris ünnélésére.

N. U. 936. V. 3.

Rajnoldi Lajos

az Emke 600 koronás rendkívüli segélyét kapta.

Képzőm. Főisk. Evh.

1908-9. 2i. l.

A miniszter rendeletéből:

osztálytanácsos.

A hivatal

mi

Rápolthy Lajós
szobrász
U. 4048

Magyarság 1925. júl. 5.
(Magyar művész Kemal-szobra.)
A török kormány megbízására tanári állást vállalt a Konstantinapolyi képzőm. akadémián Konia város megbízta Kemal pasa ~~állam~~ köztársasági elnök fő szobrának elkészítésével

Baross testvéri [illegible]

Budapest, 1933. junius 15.

Rápolthy Lajos

l.
Képm. Műv. Erk
VIII. 176 l.

J e g y z ő k

Felvétetett 1948.április 10.-én a
mében a Belvárosi Főplébánia temp
tartott ülésről.

Megjelentek: dr.Balázs

Rápolti Lajos

Lap: Világosság

Megjelent: 1949 SZEP 25

Kijavítják a budapesti szobrokat

Rendbehozzák Budapest szobrait. A legutóbbi négy hét alatt a fővárosi emlékfelügyelőség helyreállította Zrinyinek, a szigetvári hősnek és Tinódy Lantos Sebestyénnek a szobrait. Kijavítva helyére került a „Furulyázó pásztor" szobra. II. Rákóczi Ferenc szobrát, amely a háború alatt sérüléseket szenvedett, kijavították és a Dagály-utcai strandon fölállították Rápolti Lajos Korsós nő című szobrát. A Semmelweiss-szobor, amelyet közlekedési okok miatt kellett lebontani, a Rókus-kórház, Semmelweiss egykori kórháza előtt várja, hogy ünnepélyesen felállítsák.

Rápolti Lajos

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 296—534

Lap: KisUjság

Megjelent: 1949 SZEP. 28.

A Fővárosi Emlékfelügyelőség kijavíttatta és helyükre állíttatta *Zrínyi* Miklós és *Tinódi* szobrát, valamint a *„Furulyázó pásztor"* szobrát. Befejezték II. *Rákóczi* Ferenc szobrának kijavítását és a *Dagály*-utcai strandon felállították *Rápolti* Lajos *„Korsós nő"* c. szobrát.

kei.

HELYSÉG

FERTŐBOZ

VÁRMEGYE

Sopron.

MŰFAJ

R.k.plébániatemplom.

A MŰEMLÉKKÉ N
IRATOK SZÁMA

Ép
ujraépit
régiek.Ho
Ol
XVIII.szá

Rápolthy Lajós

nobrán

archéje

Makoldy József

Amint cu látam

Riportrajzok

Bp. 1926. 54. l.

la Bátyám !

öm a küldött rajzokat.Ezek az
ra,hogy a vizsolyi dolgokat a
eni.
vári dolog miatt személyes lejö-
érdemes ezért a dologért ilyen

lekötelező szivességedet,őszinte
zöl :

Rápolti Lajos

l. Nemzeti Salon

1920. nov – dec

tervezünk, de egy emlékképet is alkottunk, amely
rdetni a magyar szenvedést és az ebből táplálkozó,
ulásra váró feltámadást.

mozott emlékkép szétosztásának elbírálásánál szemé-
nemzet színe-javát, hogy az emlékkép méltó helyeken,
ztetője a megalázó kor gyalázatának és az ebből fakadt
értelmében egy emlékképet írott ajánlással ellátva
s meggyőződéssel számítva, hogy eme megtisztelő
gadni.

ngő. Az emlékmű javára történő felülfizetéseket haza-

ltával történő foganatosításáért hálás köszönettel adó-
ıbecsülésünk hazafias elismerését.

mlékműve bizottsága nevében:

Balla Pál
körjegyző.

sébet" nyomda r.-t. Kassa. 1939-2224.

Rápolti Lajos

kisplasztikus

l. Medicina Faludi

278, 279, 280, 1249, 27

julius havi pótkezelési pénztá
évi juliua havi rendes pénztár
tozó 2 drb.fuvarlevelet hivata
telettel megküldeni.

Budapest, 1915.évi

Rápolthy Lajos
zobráz
Boldog Margit
(IV. nemzeti kiáll.)
Repr.
Művészet
1937. 83. l.

ORSZÁGOS MAGYAR
SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

AZ ANTIK SZOBORGYŰJTEMÉNY

MAGYARÁZÓ

KATALÓGUSA

Rápolthy Lajos

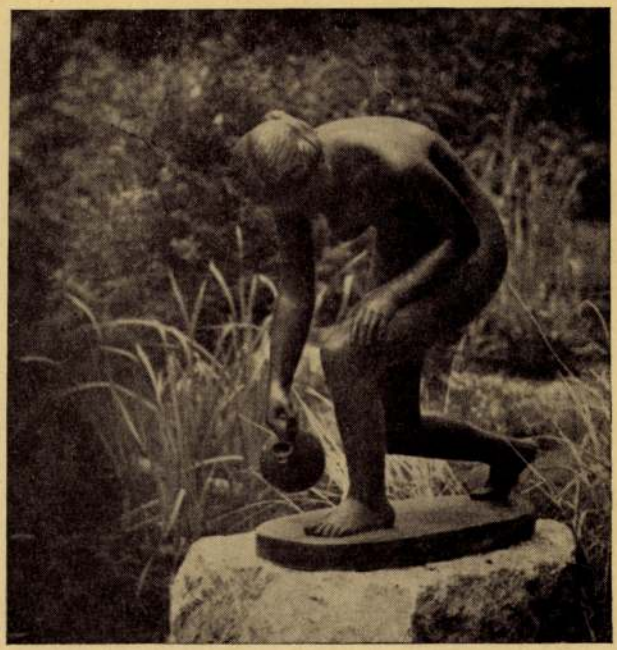

Rápolthy Lajos: Vízmerítő leány — Nue, puisant de l'eau

A Döbrentei parkban — Dans le parc de Döbrente

Fotó: Kurir

Művészet
1940. 103. l.

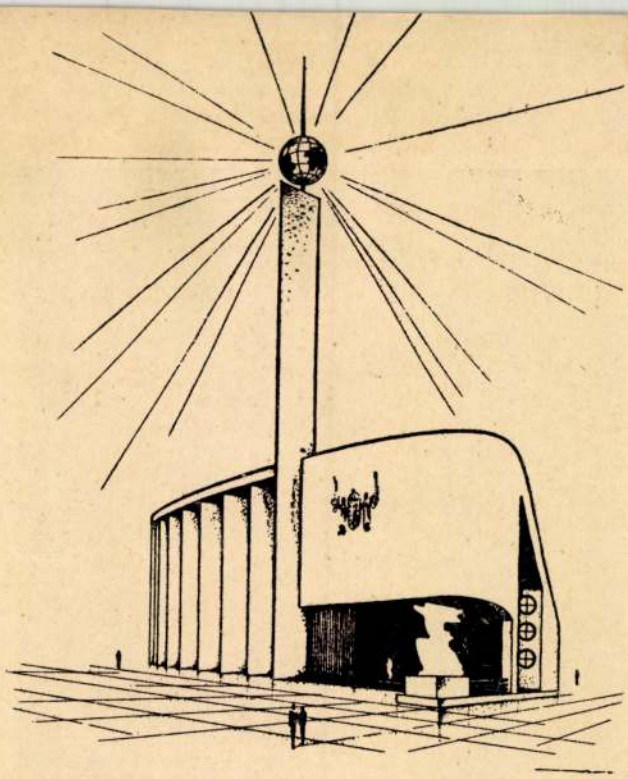

A Külkereskedelmi Hivatal Mezőgazdasági Kiállításon felépítendő pavillonjának terve — Le plau du pavillon projeté pour la Foire Agriculturelle de l'Office R. Hongroise pour le Commerce Exterieur

Tervezte — Composé par: ifj. Szabó József

Michelangelo ismeretlen szobrát fedezték fel Budapesten?

Michelangelo feje a Sixtina kápolna freskóján.

Szakkörökben évek óta vitatkoznak afelett, vajjon valóban Michelangelo ismeretlen szobrát fedezte-e fel *Rápolthy* Lajos, az ismert szobrászművész, *Rápolthy Annának, a Nemzeti Színház művésznőjének nagybátyja.*

Rápolthy mintegy huszonöt évvel ezelőtt egy Amerikából Budapestre költözött úrtól vásárolta azt a robusztus erejű, fehér márványból faragott, szólásra kész férfit ábrázoló szobrot, melyről már több európai nevű szakember nyilatkozott. *Petrovics* Elek például a szobrot görög eredetűnek vallja, *Bode* német műtörténész felfedezte rajta Michelangelo hatását, *Hekler* Antal, a nemrég elhúnyt művészettörténész-professzor *Duquesnoy* alkotásának mondta a szobrot. A londoni National Galery igazgatója szintén ezen a véleményen van, viszont a bécsi művészettörténeti múzeum igazgatója bécsi barokk alkotásnak minősítette a szobrot.

Ezzel szemben a velencei múzeum igazgatója velencei reneszansz-motívumokat lát a szobron.

Rápolthy, akitől a szobor párját gróf *Andrássy* Gyula évtizedekkel ezelőtt 5000 dollárért vette meg, tudományos alapon akarja bebizonyítani, hogy a várbazári műtermében lévő negyvenötkilós szobor Michelangelo alkotása.

A szobor, amely körül a vita zajlik.

Magyarázza is az elképzeléseit: — *Mint ismeretes* — mondja —, *Michelangelo legtöbbször sajátmagát mintázta márványba.* Ez a szobor ugyanazt a betört orrú, szakállas férfit ábrázolja, *melyet a sixtusi kápolna mennyezetére festett Michelangelo,* aki tudvalevőleg sajátmagát festette a kápolna mennyezetére.

Rápolthy azt tartja, hogy a szobor Michelangelónak abban az idejében keletkezett, mikor a lobbanékony természetű művész Gyula pápával való összetűzése után négy hónapra elbujdosott. Az egykori feljegyzések arról tudósítják a késő utókort, hogy *Michelangelo nyolcvanéves korában sem talált nyugtot, még éjjel is dolgozott, ugy, hogy fejére abroncsot szerelt, arra gyertyát állított.* Az agg mester így faragta szobrait, így írta szonettjeit, így tervezte épületeit az éjszaka sötétjében.

Rápolthy Lajos, a szobor felfedezője.

Lehetetlen tehát, hogy Michelangelo négy hónapig, amíg Florencben bujdosott, semmit sem dolgozott volna.

A szobor valóban sok anatómiai rokonságot mutat a Sixtina-kápolna Sybilla-fejével, az is igaz, hogy a szobor szakállán fel lehet fedezni a barokkos kos-szarv-motívumokat, ez azonban későbbi, nyilván barokk átdolgozás eredménye.

Hogy Michelangelótól származik a szobor, Rápolthy még azzal is bizonyítja, hogy a szobor vésőkezelése, stílusa teljesen michelangelói. Hogy alkalmasint magát Michelangelót ábrázolja, amellett az is bizonyíték, hogy a szobor összetört orrú férfit ábrázol. Történeti tény, hogy egy féltékeny szobrász Michelangelo orrát betörte.

Kisfaludy-Strobl Zsigmondnak, a világhírű szobrászművésznek évekkel ezelőtt a szoborról készült fényképek alapján nyolcezer fontsterlinget ajánlottak fel a szoborért.

A képzőművészek körében most ismét fellángolt a vita: vajjon valóban *Michelangelónak, a világ legnagyobb szobrászának műve-e a Budapesten őrzött szobor?* . . .

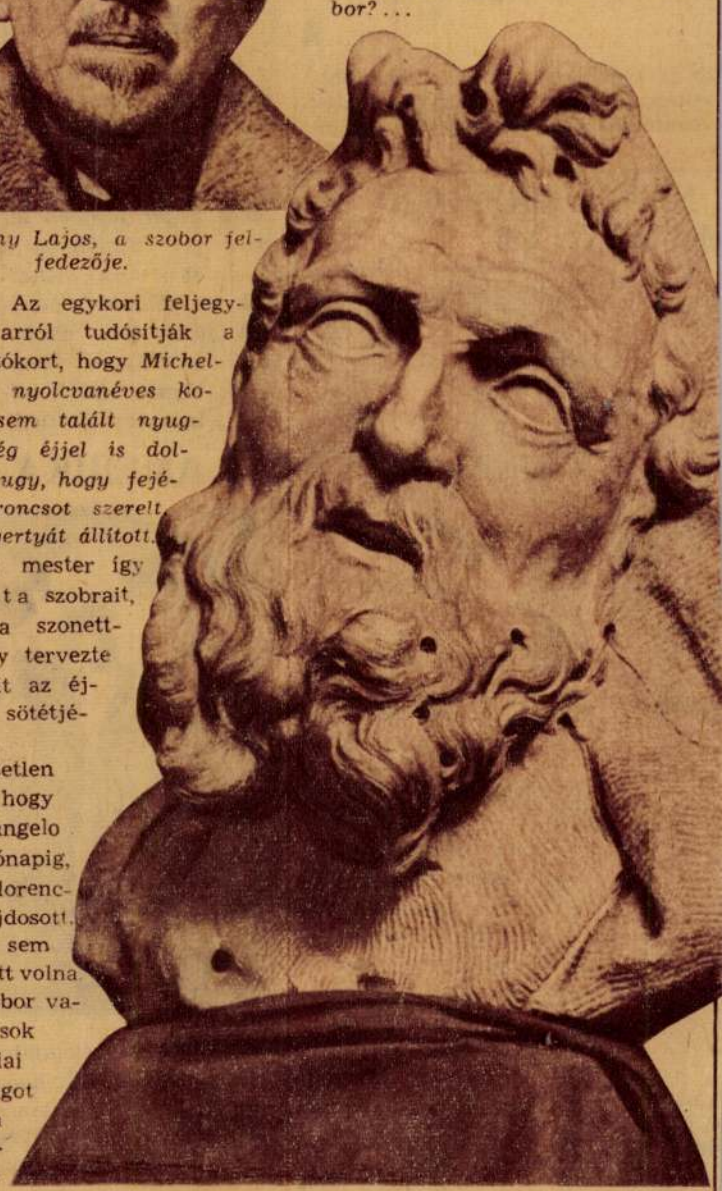

CAROLA HÖHN

ír az Alpesekben piheni ki legutóbbi zínésznő rövid idő alatt egyike lett legutóbbi két év alatt úgyszólván

PAULA WESSELY FÉNY… A SOPRONI LEÁNYISK…

Paula Wessely, a kitűnő német filmszínésznő a soproni felső leányiskolába járt. A keresztttel jelölt „molett" kislányból senki sem nézte volna ki a későbbi remek színésznőt.

MEGHALT P… …Z

E. C. … …nikus, 49 éves korában az … …mban lévő Chesterben meghalt. 1929-ben a newyorki „Thimble Theatre"-ben lépett fel először világhíressé vált Popeye-maszkjában, amikor is kis epizódszerepet játszott. Miután a figurának nagy sikere volt, Segar megrajzolta az alakot és rövidesen megalakult a „Popeye-szindikátus"; Segar otthagyta a színpadot és most mint sokszoros milliomos filmvállalkozó halt meg.

JOE LOUIS FILMSZÍNÉSZ LETT

Joe Louis, a néger nehézsúlyú boxbajnok filmszínész lett. A testére szabott „Spirit of Youth" című százszázalékos néger filmben lépett fel. Képünkön a bemutató után láthatjuk a legújabb amerikai filmsztárt, akinek Louise Beavers, New-York legnépszerűbb néger színésznője gratulál.

… NEW-YORKBAN …MADONNÁT

SZINÉSZ MINT USA ELNÖKJELÖLT

Victor Moore, i newyorki színész Roosevelt-ellenes programmal fellépett a legújabb szenátor-választáson. Moore elkeseredett ellensége Rooseveltnek. Képünk Julius Caesar szerepében ábrázolja a színészt, aki kitűnő szónok és állítólag esélyei vannak a választáson.

AZ AMERIKAI EGYETEMISTÁK GONDJA

Az amerikai Columbia-egyetem pályázatot hirdetett arra, hogy a diákok szavazzanak, hogy „Ki lenne az a nő, akivel legszívesebben tartózkodnék egy lakatlan szigeten?" A legtöbb szavazatot Madeleine Caroll kapta, akit a diákok kitörő örömmel üdvözöltek, amikor megjelent az egyetemen, hogy átvegye a díszoklevelet.

Rápolthy Lajos MDK

Leányka-tanulmány, márvány

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

MDK

Rápolthy Lajos

Bánat, gipsz

I.Művészeti Kiáll.Kat.1946.Jul.7-Jul.28-ig.
14.lap

Rápolthy Lajos MDK

Carmen, márvány

Mücsarnok 1926 őszi tárlat

Rápolthy Lajos

MDK

Ökölvivó, márvány

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

Rápolthy Lajos

MDK

Sfinx, gipsz

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Répolthy Lajos (1880-)

Hunyadi János.
Szobor. Mükö.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Rápolthy Lajos

MDK

Krisztus, gipsz

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

MDK

nagyrápolthi Rápolthy Lajos

Hunyadi János, műkő

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec 15 - 1941 Jan.12. 12.1.

MDK

Rápolthy Lajos nagyrapoltai

Korsós vizmerítő leány, bronz

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiall.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec.15-Jan.12.1941. 6.1.

MDK

Rápolthy Lajos

Gyermektanulmány /Baby/. Márvány

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. lo.l.

Rápolthy

MDK

nagyrápolthy Lajos, szobrászm.

Vizmeritö leány. Szobormü. Repr.

Müvész Kurir. 1937. 1.sz. 4.l.

MDK

Rápolthy Lajos

Vizmerítő leány, repr.

Müvészet 1936. 3-4. sz. 63.l.

MDK

Rápolti Lajos

Kegyelet, repr.

KMTárs. 1917. tav. kiáll.

MDK

Rápolti Lajos

Szontagh Tamás mellszobra, repr.

KMT 1916. tav. kiáll.

MDK

Rápolti Lajos

Tanulmányfej. Szobormű.

Képzőm. Társ. 1912/13. téli kiáll.kat.
53.láp

MDK

Rápolti Lajos

Szobormüve a Műcsarnok kiáll.-an.

Művészet, 1918. 53-54.l.

Rápolti Lajos

MDK

Férfitanulmány, szobormü

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Rápolti Lajos MDK

Női mellszobor, carrarai márvány

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Rápolti Lajos

Arcképtanulmány, márvány

Mücsarnok 1920-21 téli kiállitás

Rápolti Lajos MDK

Tanulmányfej, márvány

Műcsarnok 1920-21 téli kiállítás

Rápolti Lajos

MDK

Gr. Mikes J. püspök mellszobra, márvány

Műcsarnok 1920-21 téli kiállítás

Rápolti Lajos MDK

A mesélő anya, márvány

Műcsarnok 1920-21 téli kiállítás

Rápolti Lajos MDK

Tanulmányfej, márvány

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

Rápolti Lajos MDK

Tanulmányfej, szobor

Műcsarnok 1918-19 téli kiállítás

MDK

Rápolti Lajos, szobrászm.

A tavaszi tárlat magán viseli a háborus helyzet bélyegét. A Műcsarnok hadikórház, így a Szépm.Muz. három termében kapott helyet 345 műtárgy.

Müve a nagy elöcsarnokban kapott helyet. Képmás-szobor.

Szépm.Muz.
A Képzőm.Társ. tav.kiállitása.
Müvészet.1916. 1-2.1.

MDK

Rápolty Lajos, szobrászm.

a szobrászok termét kiváló elhelyezésével gazdagabbá t
Egy finoman komponált márványgruppal szerepelt.

/Gy./:A szobrászok terme.

A Műcsarnok reprezentatív kiállítása.
Képzőművészet.1932. 48.sz. 63.l.

Rápolti Lajos MDK

Szontagh Tamás mellszobra, repr.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

MDK

Rápolti Lajos

Női torsó, c. szobormüve. Repr.

Gyöngyösy, 93.lap

Rápölti Lajos MDK

Dr. Förszter Kálmánné, márvány

Mücsarnok 1913-14 téli kiállitás

n. Rápolti Lajos MDK

Vizmerítő leány, bronz

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállítás

A magyar művészetért c.kiáll.

Rápolthy Lajos.

Olcsvay Gézával közösen részt vesz az Ady Endre-szerelék elbírálásá-nek pályázatán.

Magyarság, 1928. febr. 9.

Rápolthy Lajos.

Részt vesz az Ady Endre-
szerenlék pályázatán.

Nemzeti Ujság, 1928. febr. 9.

Rápolhy Lajos.

Az Ady-síremlékpályázaton részt vesz pályaművével.

Az Est, 1928. febr. 14.

Rápolti Lajos.

a Mücsarnokban bemutatott ady-szemlékpályázaton pályaműve szerepel.

a Reggel, 1928. febr. 13.

Rápolthy Lajos MDK

Pipát tömő juhász, gipsz

Műcsarnok 1942 [redacted]
A magyar művészetért c.kiáll.

Rápolti Lajos MDK

Női turzó, szobor

Mücsarnok 1913-14. téli kiállitás

Rápolthy Lajos MDK

Szontágh Tamás mellszobra, márvány

Portré-tanulmány, márvány

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Rápolthy Lajos

MDK

Kegyelet, márvány

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MDK

Rápolthy Lajos

Papp J.: Mintázás közben. Uj Magyarság 1941 nov. 14. 4.l.

MDK

Rápolthy Lajos

Szász Jánosné siremléke, repr.

Képzőművészet 1934. 158.1.

Rápolthy Lajos MDK

Chopin, gipsz

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Rápolthy Lajos MDK

Portrétanulmány, terrakotta

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Rápolthy Lajos MDK

Tanulmány egy siremlékhez: A gyász, gipsz

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Rá polti Lajos MDK

Női mellszobor, carrarai márvány

Műcsarnok 1919-200 téli kiállitás

Rápolti Lajos MDK

Pucherna altábornagy, bronz

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

Rápolti Lajos MDK

Dr. Térfi Gyuláné mellszobra

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállítás

Rápolti Lajos

MDK

Kegyelet, márvány

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

Rápolthy Lajos

NDK

Tanulmányfej, gipsz

Műcsarnok 1938 őszi tárlat

M.D.K.

Rápolthy Lajos

A Döbrentei téren felállitott szobrának repr.-
ját bemutatja a lap.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1940. juli 26.-
aug. 1. III. évf. 30. sz. 13. lap

.

MDK

Rápolthy Lajos

Hunyadi János, mükő

Föv. Léptár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952

Rápolthy Lajos MDK

Korsós vizmeritő leány, bronz

Mücsarnok 1940/41 A magyar müvészetért c.kiáll.

Rápolthy Lajos MDK

Hunyadi János, mükő

Mücsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

Rápolti Lajos MDK

Mellszobortanulmány, márvány

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

Rápolti Lajos

MDK

Szontagh Tamás mellszobra, márvány

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

Rápolti Lajos MDK

Női mellszobor

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

MDK

Rápolti Lajos, szobrászm.

3, Ürményi József. /Szeged/.

Klebelsberg emlékkiállítás. 1933. 2e.1.

INDEX

MDK

Rápolti Lajos

Képmásszobra a Képzóm.Tars.tav.kiall.-an.

Cikk: A Képzómúv.Tars.tav.kiall.

Művészet, 1916. 2.1.

Rápolti Lajos

MIK

Tanulmányfej, gipsz

Miccsarnok 1916-17 téli tárlat

Rápolti Lajos

MDK

Mellszobortanulmány, gipsz,

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Rápolti Lajos MDK

Férfitanulmány, szobormü

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Rápolti Lajos, szobrászm.

A szobrászati anyag legtöbbje a Szépm. Muzeum belépőjében kapott helyet.
Müve képmás ill. tanulmányfej.

A téli kiállitás. - Szépm.Muzeum.
~~XXXXXXXXXX~~ - Téli kiállitás 1917-18.
Müvészet. 1917. 49.1.

MDK

Rápolti Lajos

Szontagh Tamás mellszobra.Márvany.Mgt.

KMT 1916.tav.kiáll.55.1.

MDK

Rápolti Lajos

Női mellszobor

KMT. 1915/16. téli kiáll. kat. 56.l.

MDK

Rápolthy Lajos

Bánat, gipsz

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll. Ernst Muz.
1946. jul. 14 l.

nagyrápolti Rápolthy Lajos

Férfi arcmás, gipsz

Nemz. Képzőműv. kiáll. Műcs. 1933. ápr.

4o 1.

Rápolti Lajos
Tanulmányfej, szobormü

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mics. 18 l.

Rápolti Lajos
Tanulmányfej, márv.

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 18 l.

Rápolthy Lajos, von Nagyrápolt, Bp. I.Ybl Miklós-tér 3.

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

Rápolthy Lajos
Leányka-tanulmány, márványszob.

Őszi Tárlat kiállitása. Műcs. 1922. nov. 15 l.

Rápolti Lajos

Női mellszobor, carrarai márvány

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 11 : 1.

a Sponsus nyá kél megfordítva
– hiszen alia a hogy repedése
olvasható.

Sanctorum et ivo Sacrorum Legat.
töredike, dorrebo a 174. n. meg

tiluszát ogl hollkoka, hy bizámi,
ér a gorifoto szerepére ~~a tritisben~~
bo. ... [10 old. nyt idezni] 4 ternia
egen ~~ünz~~ Mária szent Jozseffel látható
RÍA. Szeles szerint a pozsa szerint
ról szórkyok. Ternia 5 § 5

Rápolti Lajos
Férfi-tanulmány, szobormü

Téli tárlat. Mücsarnok, 1919-2o. 11 1.

Á c s Tivadar: Magyarok idegen
B ö l c s k e y Ödön: A székes

B ő l e Kornél: A háromszázéves
C s á k ó s József János: A poz

H o r v á t h Detre dr.: A mult

I m p l o m József: A gyulai mu
I l l y e f a l v i Lajos: Pest
az 1686-1848 években. Statisztika
I s o z Kálmán: Buda és Pest ze
K i s s Gyula: A szombathelyi r
K ö n i g Kelemen: Hatszázéves
L ü k ő Gábor: A magyar himzőmi
L ü k ő Gábor: A magyar lélek
Ma g g i o r o t t i- Bánfi: Le
gli architetti militari italiani
M a g y a r István: Magyar képe

M o h l Adolf: A soproni Szent

M o h l Adolf: Lövő története.

Rápolti Lajos szobrász
A kegyelet, márvány
Magyar Reprezentativ kiállitás
Nemzeti Szalon, 192o nov.

MDK

nagyrápolti Rápolthy Lajos szobr.

MNTárs őszi kiáll. 1938.nov. Mücs.

38 l.

Rápolthy Lajos MDK

Tanulmányfej, gipsz

Mücsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

nagyrápolti Rápolthy Lajos szobrász

Vizmeritő leány

"A nő a művészetben"kiállitás katalógusa.1936.Műcsarnok

Rápolthy Lajos szobrász

Tanulmányfej

Jubileumi kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.

Rápolti Lajos szobrász: MDK.

" Női torsó" kép.

Mücsarnok, 1913./14. téli kiáll.

Rápolti Lajos MDK

Tanulmányfej, márvány

Mücsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Rápolthy Lajos MDK

Vizmerítő leány, gipsz

Műcsarnok 1936. okt.-nov.
A nő a művészetben kiáll.

Rápolti Lajos MDK

A mesélő anya, márvány

Mikes I. püspök mellszobra, márvány

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Rápolthy Lajos MDK

Mesélő anya, gipsz

Műcsarnok 1936. okt.-nov.
A nő a művészetben kiáll.

MDK

Rápolti Lajos, szobrász

A Vásbazár falai között dolgozott műtermében.

c.f.:Ahol Mátyás király szobra született.
Pest,1944.máj.8.

Rápolti Lajos MDK

Tanulmányfej, szobor

Mücsarnok 1918-19.
Téli kiállitás

Ráfolti Lajos MDK

Tanulmányfej, márvány

Műcsarnok 1918-19.Téli kiállitás

MDK

Rápolty Lajos, szobrász

Mesélö anya.
Bánat.

Ruskicai márv_ány.
Gipsz.

Budai Vigadó. -Képzöm.kiáll. 1921.okt. Kat. 13.l.

MDK

Rápolti Lajos

Vizmerő, szob.

Uj helyet kapott több bpesti szobor. Magyar Nemzet, 1949. jul. 30.

MDK

Rápolti Lajos

Szontagh Tamás mellszobra, repr.

KMT 1916. tav. kiáll.

MDK

Rápolthy Lajos és Kalotai Ottó

pályadijnyertes Gábor Áron-szoborterve, repr.

Magyar Katonaujság 1943. ápr.24.,képpel

Rápolti Lajos MDK

Női mellszobor, carrarai márvány

Műcsarnok 1919-2o. téli tárlat

Rápolti Lajos MDK

Férfi tanulmány, szobor

Műcsarnok 1919-2o. téli tárlat

Rápolthy Lajos MDK

Aurora, márvány

Mücsarnok 1926. Őszi kiállitás

Rápolthy Lajos MDK

Carmen, márvány

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

Rápolthy Lajos MDK

Ökölvivó, márvány

Műcsarnok 1926. Őszi kiállitás

nagyrápolti Rápolthy Lajos

Férfiarcmás, gipsz

Műcsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Περιαρχικά, Στρα

παγγεφολιτι Βεφολιν Ιαζοα

Rápolti Lajos
szobrászművész,

a Hunyadi János lovasszobor pályá-
zaton elnyert pályaművével.

Magyar Nemzet, 1957. 0.lap. 6.

MDK

Rápolthy Lajos szobrász

Eltemették Tóth István szobrászt. Uj Magyarság,
1934. dec. 16. 2o l.

MDK

Rápolthy Lajos és Olcsvay Géza

résztvett az alábbi pályázaton

Kik pályáztak az Ady-síremlékre? Képzőművészet 1928. 7. sz. 64.l.

MDK

Rápolthy Lajos

Vizmerítő leány, gipsz

Mücsarnok 1936 Nő a müvészetben

Rápolthy Lajos

MDK

Mesélő anya, gipsz

Műcsarnok 1936 A nő a művészetben c. kiáll.

Rápolthy Lajos MDK

Magyar csikós, vázlat, bronz

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Rápolthy Lajos

MDK

Boldog Margit, márvány

Műcsarnok 1937 IV.Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Rápolthy szobrász

Kemal pasa szobrát készitette, melynek repr.-ját közli a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1926. márc. 14-20.
XVI. évf. 11. sz. 16. lap

.D.K.

Konstantinápoly

Rápolty szobrász szereplése

Pesti Napló, 76 éf. 1925 I.24

Rápolti Lajos K

439 Rápolti Lajos: Kegyelet.

KMTársz. 1917. tav. Eiall

430 Istók János: Klárika.

Rápolti Lajos K

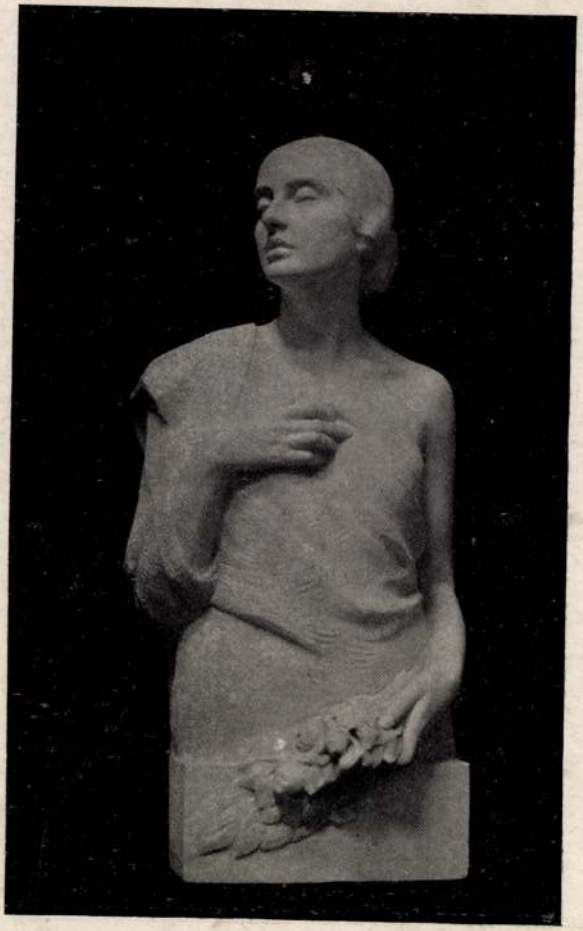

439 Rápolti Lajos: Kegyelet.

430 Istók János: Klárika.

Rápolti Lajos K

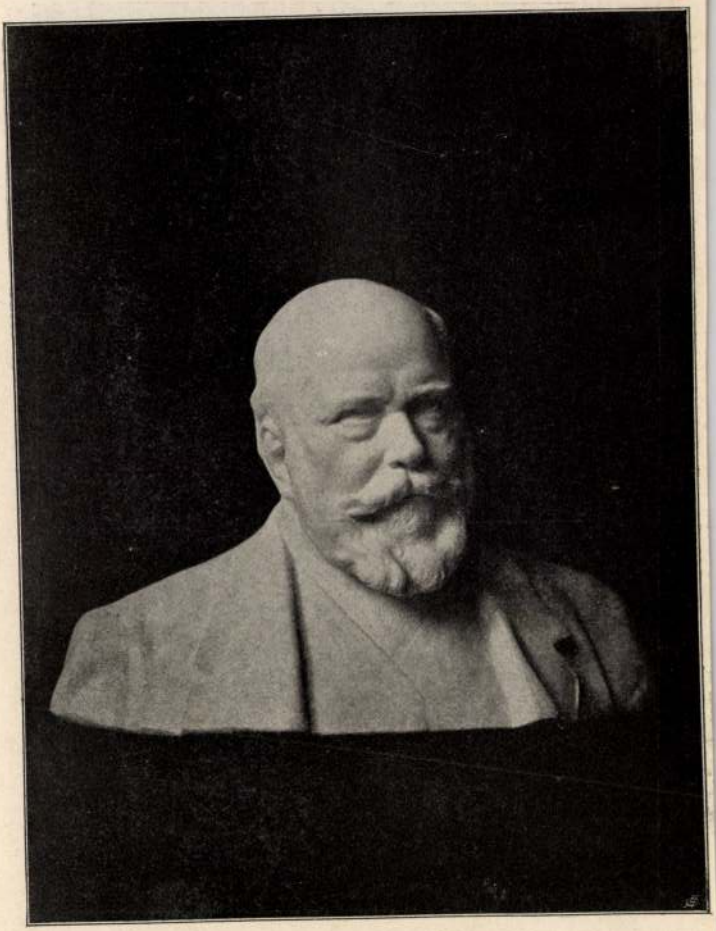

341. Rápolti Lajos: Szontagh Tamás mellszobra.

KMT 1916. tav. Eiáll.

34. Rubletzky Géza: Gyermekfej.

Művészet 1940. V. é. 35. sz. 103 l.

Rápolthy Lajos: Vízmerítő leány.

MDK

Rápolthy Lajos

díjat nyert a sepsiszentgyörgyi Gábor Áron-szoborpályázaton

Pesti Hirlap 1943. ápr. 6.

. 16.szám

érium közleményei

Ranner Imre keramikus

102

1972.V.5. 15,10 N. /30/

Edénykultura

- Keve Mária riportmüsora.

- Edénykultura 1972 cimmel ez év márciusában kiállitást rendezett a Mücsarnokban a Magyar Képző és Iparmüvészek Szövetsége. A két hétig nyitva tartó kiállitás érdeklődést és állásfoglalást váltott ki a közönségből, vihart kavart a sajtóban és védekező állásba kényszeritette az ipar és kereskedelem képviselőit. Edénykultura. De mitől van ekkora jelentősége? Pusztán arról van szó, hogy unjuk már a régi tányérokat? Mi az a társadalmi, gazdasági változás, melynek törvényszerü következményeit, életforma módositó hatását, az alkotó tárgyformáló müész legjobb lelkiismerete szerint kiszolgálni óhajtja. Milyen tapasztalat és ebből fakadó felismerés teszi elégedetlenné önmagával, eddigi munkájával, ipari és kereskedelmi partnereivel szemben? Ezekre a kérdésekre kerestük a választ, mikor beszélgetésre hivtuk meg a studióba Bartos Tibor iró, esztétát, Habuda Ádámot a Finom kerámia-Ipari Müvek vezérigazgatóját és Ranner Imre kerámikust az Iparmüvészeti Főiskola szilikát tanszékének egyetemi docensét. A beszélgetők között foglalt helyet a müsor szerkesztője Ambrus Tibor is. Kezdjük azzal a szomoru ténnyel a beszélgetést, hogy nemcsak a szép edényt, hanem néha egyáltalán az edényt is hiányoljuk.

- Körülbelül hatezer tonnányi edényt gyártunk, ami már ha nem exportálnánk a magyar piaci igényeket ki is elégitené. De hát körülbelül a felét exportáljuk.

- Az Edénybolt választékával ha az ember szemközt néz nem is a tonna tételben van a baj. Mit tudok ebből valóban használni. Azok a 24 személyek, akik egyszer hivatalosak, azok soha nem jönnek el, továbbá nincs a 24 személynek a garniturája hova tenni lévén, hogy az ebédlő a cselédkérdéssel együtt kiment a divatból. Mégis az Edénybolt választéka olyan, minthogyha egyrészt volna a kredencnekvaló, amit a nagyságos asszony üt, és a másik amit a trampli törhet a konyhában. És közbülső, ami sem nem vendégség, sem nem kiselejtezett darab, ebből van választék kevés, tehát amiben benne tükröződik egyrészt a lakáshiány, másrészt a gyors, kevéssé parádésétkezés, harmadsorban a háziasszony jaja a második müszak miatt, ebből a fajta edényből hiányzik a tonnatétel.

És ezt a hiányt próbálták a tervezők a mücsarnoki edénykiállitáson valamelyest pótolni.

- És ugy néz ki, hogy ennek a közönség örült. Tetszett a kiállitás.

- Igen és amellett, hogy én rendkivül örömmel fogadtam, mint az ipar képviselője vagy vezetője a mücsarnoki kiállitást és örülök, hogy Bartos elvtársnak az a véleménye, hogy ezt a tonna szemléletet jó lenne fölváltani egy ilyen minőségi inkább választék lehetőségekkel, de meggyőződésem az, hogy az összes pozitiv vonások ellenére az alapvető hibája a mücsarnoki tervezésnek éppen a sulyosságában rejlett. Jóllehet, hogy a művésznek tényleg ez lehetne a szemlélete, hogy ne a tonnát nézze, pontosan ő esik abba a hibába, hogy olyan vaskos monstrum dolgokat tervez a porcelánból, amely anyag tulajdonságát illetően éppen a finom áttetszőség és a könnyüség, a könnyedség kellene, hogy dominájon.

- Hát ezeket a darabokat azt hiszem a Mücsarnokban inkább mintadaraboknak kell néznünk, a művész ezt maga készitette el saját korongján, nem vállalkozhatott mondjuk egy olyan kivitelre mint, amit esetleg egy automata gépsoron.

- Fölajánlja az ipar a segitségét abban, hogy a gyári összes korszerü eszközök igénybevételével és mi kénytelenek vagyunk ahhoz ragaszkodni, hogy a tervező művésznek, a tervezőnek tökéletesen azt kell produkálni, amit termelni lehet és kell.

- Az iparmüvészek világviszonylatban ugy teszik le a gipsz modellokat az asztalra, hogy az tökéletesen megfelel a gyárthatóságnak.

- De ez a következő lépés. Mert most itt fölsorakoztak a kerámikusok. Akik megmutatták, hogy szeretnének edényt tervezni és tudnak is. Hogy ez most technikailag hogy sikerült? Ez egy másik kérdés. A formák tetszettek. Az, hogy sulyosak a közönség számára nem derült most ki. Ha most az ipar ezt a gáláns ajánlatot teszi, tehát a müvészek lépése után lép az ipar nézzük meg hát, hogy a látottakból mi a használható, mi a további tennivaló a mielőbbi sorozatgyártás érdekében. S ennyiből máris kiderül, hogy érdemes volt megrendezni a kiállitást.

- Az egész kiállitásnak a megrendezése és az az elképzelés, hogy ezt a kiállitást a szövetség a saját erejéből próbálja megcsinálni az részben azt célozta amit a Bartos Tibor kollégám itt mint a közönség részéről érkező igény próbált vázolni, mi itt a tervezőknek a sorompóba állitásával azt kivántuk megnézni, hogy valóban a tervezők felkészültsége és az elképzelései azok beleesnek-e ebbe a vágányba, meg tudják-e oldani ezt a feladatot, egyáltalán felismerik-e azt, hogy a társadalomnak az igénye ma ilyen és ilyen ezt mennyiben tudják megvalósitani a prototipus szintjéig. Tehát itt hangsulyoznom kell, hogy prototipusokat kértünk. Most nagyon igazságtalanok lennénk mi a porcelán iparral, hogyha itt nem emlitenénk meg azt, hogy ezt az edény témát minden olyan anyagra ki akartuk terjeszteni, amelyből valaha edényt csináltak vagy edényt lehet csinálni. Tehát itt a papir, a müanyag, a Magyarországon nagyon közkedvelt és ugy tudom, hogy bőven vagyunk vele az aluminium stb. minderre gondoltunk és igy is irtuk ki a felhivásunkat. Itt ez sajnos a kiállitás egyik döntő hiányossága, hogy ezek a, például a papirból egyáltalán, müanyagból egyáltalán, fémedényből alig jöttek be ajánlatok. Igy az egész edénykultura keresztmetszetéről nem beszélhetünk és itt a percelán, kerámiaiparnak a müvészeire kellett elsősorban a reflektorfényt irányitanunk, tudniillik onnan jött a legtöbb ajánlat és ez egyben mutatja is, hogy ez az iparág a legerősebben sulyt fektetett arra, hogy az edény dolgában valamit előrevigyen. Ugy, hogy én javasolnám, hogy itt a vitánkat most irányitsuk arrafelé, hogy a társadalmi igény és az itt hát beérkezett ajánlatok dolgában hogy is állunk és a legyárthatóság vagy le nem gyárthatóságot most szerintem hagyjuk annyiban, amennyiben az ipar vezetői Habuda elvtárs fölajánlotta azt, hogy a következő időkben ennek a gyárthatósági tényezőire a gyakorlatban visszatérünk.

- A társadalmi igény megállapitását célozta az a kérdőiv, amit a látogó/ kiállitáson a látogatók kaptak. A vendégkönyv tanusága szerint is a kiállitott edények tetszettek. Vásárolnák, ha lehetne vásárolni. Viszont ha mégsem volt ott a kiállitáson minden, amit a rendezők szerettek volna, akkor mégsem kaptunk teljes képet a társadalmi igényről.

- Mondjuk itt ha szabad beleszólnom ebbe a dologba mégegyszer a katalógus előszavában szinte eljére próbáltunk menni ennek az igény, társadalmi igény kérdésnek és elképzelésünk szerint egy korábbi edénykulturának ha minden tényezőjét megvizsgáljuk, akkor szembetünő az, amit Bartos Tibor emlitett.

Hogy ebédlő, volt az ebédlőben egy meghatározott étkezési formához igazodtak az edények, amelyek valamiféle barokk örökségnek a tovább élését jelentették. Azzal szemben ma hogy étkezünk, ezeknek az étkezési formáknak nagyjából hány fő hátkülönbségét tudjuk megállapitani, - itt a közösségi étkezésre gondolok, azok között is a vendéglőben és a gyárban az önkiszolgáló jellegben más és másképp étkezünk - a családi étkezés is az ebédlőből kiszorult a konyhába vagy pedig egy vendéglátásnak lényegesen szerényebb keretei közé a kávézás vagy a kávézás közti beszélgetés, tehát ezeket a témákat kellene jobban szemügyre venni és itt azt hiszem megint kollégámnak van igaza, hogy a korábbi társadalmi igényhez igazodtunk még az igények felmérésében is. Tudniillik ha a készlet megmarad, akkor az azt jelenti, hogy mi nem számoltunk le az ebédlő tényével, holott a lakásunkban tényleg nincs ebédlő. Tehát megcsináljuk az egész készletet, nem gondoljuk végig, hogy mindenegyes edénynek a feladata azzal, hogy az ebédlőből kiszorul a konyhába megváltozik. Nemcsak az, hogy az elrakhatósága, a mosogatógépnek a szerepe vagy mit tudom én, - belép, hanem egyáltalán az, hogy a 24 személyre - igy mondottad ugye, - nem terit meg az ember, mert nincs is 24 vendége, meg tizenkettőre se.

- A müvészek ezek szerint tulajdonképpen felismerték ezeket a változásokat, lépnének a megoldás felé. Vagy esetleg ott tartunk még, hogy ezeket a változásokat még a tervező müvészeknek is meg kell érteniük?

- Az az érzésem, hogy igen.

- Tárgyilagosan szembenézve a kiállitással most már a dicsősége elmultával a tervezők fölmérése sem volt olyan tökéletes inkább a külföldi formatervekből a jó vonalak átvétele magyar...a dekorativitás felé fordulás a funkció kikisérletezése nélkül. De a müvész olyanféleképpen áll szemben az edény témájával, mint ahogyan a közönség. Mit látott maga körül mindig? Ugyanazt, ugyanazt, ugyanazt. Az életkörülmények jobbá váltak, azonban az ételválaszték nem változott meg soha, miért változott volna az edény-választék? Az Edényboltban a vásárló örül ha megkapja, amit keres, de amit keres, vagyis amit a mamája keresett annak idején azt keresi ő is, ha azt megkapja, akkor kielégitett vásárló. Ilyenformán honnét vegye az uj elgondolását, ez a tervezőre ugyanigy vonatkozik. Tervezőnek abban ritkán van módja, hogy külföldi üzemeket járjon végig és a technológiáját

azoknak a fajta uj készleteknek, amiket ő itt a kiállitásra tervezett legalább egyáltalán láthassa, hogy mi az elkészités módja ezeknek az asztalra alkalmasabb, manapság jobb edényeknek.

- A gyári tervezőművészek ismerik a technológiai feltételeket, mert hiszen /többen egyszerre beszélnek, nem érthető/

- Nagyyon érdekes az, hogy az ankéton, amit a kiállitás után rendeztetek Bartos Tibornak a bevezetőjét végig hallgattam, akkor döbbentem rá, hogy a Képzőművészeti Szövetség itt lényegesen többet akart, mint azt, hogy néhány edényformát változtassunk meg vagy segitsünk ipari gyártásba hozni, hanem szeretné a Magyarországon szokásos és nem mindig előnyös egész étkezéi strukturát javitani, módositani. Igy az iparos szemszögéről nézve is ennek a kiállitásnak az értéke sokkal magasabb, nagyobb különösen ha Schrammel elvtárs által emlitett kiegészülés is megtörtént volna más ipari területekről, nagyon érdekes keresztmetszetét lehetett volna adni a magyarországi,

- zománcedény például

egy kicsit

- zománcedény igen. Na most akkor az ipar, az ipar is tényleg ehhez a gondolathoz közelebb kellett volna, hogy kerüljön.

- A kereskedelem vajon hogy viszonyult ezekhez az uj formákhoz? Nem képzelhetőel, hogy nemcsak a közönség, hanem a közönség nyomán a kereskedelem is ragaszkodik ehhez a szerviz gondolkodáshoz?

- Ez a ragaszkodás nem praktikus. A tonna tételen rosszul változtat. Ha megcsinálják lángálló cserépből az egész készletet, annak semmi értelme nincs. A cseréptányér először is nem gusztusos dolog, ha lángálló akkor sem és minek álljja a lángot? Ellenben a főzőedény, amit akár a sütőbe tesz be, akár a főzőlapon melegit az ha cserép, olcsóbb a városlődi, mint a jenai és legalább nem ezer darabra megy mint a jenai, hanem kettőre a legrosszabb esetben. Tehát már az egész szerviz-mulatság különben is megbomlott, mint egységes anyag. Miért ne foglalkozhatna az Alföldi Porcelángyár tányérok gyártásával ilyenfajta asztali készletekhez csak ugy nagy általánosságban.

- Azt hiszem, hogy ez már nyitott kapu és ezt bizonyos fokig a kereskedelem javára szeretném irni, jóllehet, hogy a kereskedelemnek is nagyon sok kötöttsége van, de

hogy több mint egy éve most már a kereskedőkkel közösen, a kereskedelmi vezetőkkel közösen végre kialakitottuk ezt az ugynevezett állandóan gyártott variálható és nem merev készleteket, tehát ilyen, ilyen törekvés ma már a kereskedelem részéről is van, hogy az edények kulturáltsága a korszerü mai lakásviszonyokhoz, a mai konyha szokásokhoz alkalmazkodjon.

- Ez nem egyedül a müvészeknek az ügye, de nem is csak a kerámiaiparnak az ügye. Hanem tulajdonképpen a konzerviparé is, a hütőiparé is. Azt hiszem egy következő edénykiállitás előtt ezeknek az iparágaknak a képviselőivel is fel kellene venni a kapcsolatot. Mutassák be a gyártmányaikat, mindazt, ami Magyarországon kapható, az elkészitési módját is, igy tervezzenek, készitsenek alkalmas edényeket a müvészak. És ezeket együtt is mutassák be.

- Hát hogy őszinte legyek, erre egy pillanatig gondoltunk is, hiszen az előzetes beszélgetésben éppen Bartos Tibor fölhivta a figyelmet ilyesmire is, azonban itt a kiállitás első gondolatától mire eljutottunk tulajdonképpen a megvalósitásig rengeteget kellett engednünk a saját elképzelésünkből. Mi a terítést, az asztalt stb. is próbáltuk célba venni aztán kiderült, hogy a szövetség rendezőinek meghaladja az erejét. Szóval ide egy sokkalta nagyobb, átfogóbb és valamiféle anyagi bázissal rendelkező rendezőségre lenne szükség.

- És az Iparmüvészeti Tanács miért nem segitett?

- Hát ezt, ha megtenné kérdezze meg az Iparmüvészeti Tanácsot.

- A beszélgetést követően megkerestük ezzel a kérdéssel az Iparmüvészeti Tanács munkatársát Dárdai Nicolettet. Idézzük a beszélgetés egy részletét.

- A Képző és Iparmüvészek Szövetsége sokkal hamarabb elkezdte a kiállitás szervezését, mint ahogy mi a pályázatunkhoz szükséges pénzösszeget meg tudtuk szerezni.

- Tehát ezek szeriht az Iparmüvészeti Tanács pályázatának részt vevői között pályadijakat is kiosztanak.

- Méghozzá elég szép mennyiségben. Az üvegpályázat 50 ezer forintos keretösszeggel, a varia-pályázat 160 ezer forintos keretösszeggel és az amphora-pályázat 120 ezer forintos keretösszeggel, zajlik.

- A Magyar Képző és Iparmüvészek Szövetsége két évvel ezelőtt küldte el minden érdekeltnek a pályázati felhivást. Mégis ugy alakult, hogy egymástól függetlenül zajlanak ezek a pályázatok. Mi volt ennek az oka?

- Ez alatt a két év alatt az Iparmüvészeti Tanácsot átszervezték és hát a személyi változások tették lehetővé azt, hogy egyáltalán segiteni tudtunk, hogy egyáltalán felmerült az a gondolat részben az ipar részéről, hogy az eddig befizetett kulturális járulékból képződött kulturális alapból kérjünk pénzt ilyen célokra.

- A szövetség a pályamunkák elbirálásakor nem tudott pályadijakat adni. Azt hiszem hasznos lett volna az együttmüködés.

- Hát jó lett volna együtt csináni, de ez nem ment olyan gyorsan, ennek a több mint 200 ezer forintnak a megszerzése. Amikor mi a pályázatainkat kiirtuk az ipar közvetlen kérésére, akkor felmerült az, hogy az Iparmüvészeti Tanács keretösszege, amit pályázatokra fordithat messze nem elég ahhoz a teljesitményhez, amit várunk a tervezőktől. Kértük az ipar hozzájárulását és akkor kiderült, hogy az ipar és az "AMHORA" Vállalat is állandóan fizetik a kulturális járulék cimü - giccsadó néven közismert - összegeket, amely összegek összegyülnek a kulturális alapban és a vállalatok korábban igéretet kaptak arra a Müvelődésügyi Minisztériumtól, hogy ez az összeg gyártmányfejlesztésre is fordiható lesz. Ennek az igéretnek kellett érvényt szereznünk és teljes sikerrel, de fázis-késéssel meg is történt.

- Ez hát az első eset, hogy ilyen célra forditanak a kulturális alapból ilyen nagyobb összeget?

- Hát 20 ezer forintig körülbelül már történt felhasználás ugy, hogy most körülbelül tizszeresét, de annál is többet kaptuk meg.

- Azt hiszem ilyen formában együttmüködhet az Iparmüvészeti Tanács a Képző és Iparmüvészek Szövetségével.

- Feltétlenül együttmüködhet a két intézmény, szinkranba kell hozni az elhatározásokat.

- Reméljük, ez legközelebb sikerül.

- Én azt is helyesnek tartanám, ha már ilyen rangos lehetőséget kapunk a szövetség segitsége és irányitása ebben az egyéb ként nagyon jelentős kérdésben, akkor azt kell tenni az én véleményem szerint, hogy egyrészt az Iparmüvészeti Tanácsot mindenképpen, aki hivatalból kötelessége ennek az élén álljon legalábbis a szövetség után olyan szempontból, hogy azért a kezdeményezés mégis csak a szövetség kezében marad, de az iparvállalatok vezetőit erre a munkára feltétlen be kell vonni és biztos, hogy szivesen jövünk a szövetség hivására. Olyan programot lehet készitení, amit állitom, hogy valamenynyi ipar vezetőit égeti ez a kérdés és akarnak csinálni valamit és most olyan jó ez a kezdeményezés, hogy ezen felbuzdulva biztos, hogy a következő lépés sokkal sikeresebb lesz.het.

- Ilyen módon megint csak vissza kell majd térnünk az eredeti gondolathoz, hogy minden olyan iparágat bevonni a tevékenységünk körébe, amely anyagából edényt lehet csinálni. Ugyanis elképzelhető, hogy egy konyhát vagy egy étkezési helységet én ugy rendezek be, hogy a tányér porcelánból van, de a vajtartó, hamutartó és nem tudom én a sokkal praktikusabb és olcsóbb kerámia anyagból, a süteményt vagy éppen a pecsenyét cromacél tálcában viszem, ugyanakkor ugyan arra az asztalra és tényleg a pohár maradjon üvegből, mert jobban látom benne a bort. Ehhez azonban egy olyan nagyfoku koordinációs munkára van még szükség és a jelenlegi egyensulytalanságot annyira fel kellene oldanunk, hogy azt hiszem egy jó öt év el fog telni mire visszatérhetünk erre.

- Más iparok sem látják egészen a lehetőséget az edényben. A kiállitást követő ankéton bemutattam egy svájci Fondu-készletet, a Fondu-készlettel együtt kaptam egy boritékot a gyárt /nem érthető/ gondoltam, hogy az edény gyártmény, mi sem természetesebb ugyanannak a Fondu készletnek használati utasitását adja, szines plakátokat, Fondu-asztaloknál folyó beszélgetések, ezen kivül olyan képeslevelezőlapok, amelyeken a barátokat lehet ilyen sajtos vacsorára mártogatósra máshivni. Igen ám, csak utóbb láttam a cégjelet a zacskón, amiben mindezek a belégek küldve voltak és a Svájci Sajtiparosok Szövetsége csinálja ezt.

- Az élelmiszeripar hozzájárul az edénygyártás reklámozásához. Ezt a lehetőséget az élelmiszeripar minálunk nem egészen látta be.

- További most már sokallta konkrétebb és sokkalla egyszerübb, látszólag egyszerübb feladatra koncentráló hát

kiállátás-sorozat meginditását javaslom, itt szeretném kérni majd a nagyipar segitségét, sokkal intezivebb segitségét. Valamilyen módon tényleg megkeresni a kapcsolatot az élelmiszeriparral és én ezt ebben a pillanatban nem is tudom elképzelni, hogy hogyan. Talán ugy, hogy az egyik ilyen kisebb jellegü kamara bemutatkozáson talán az edényt ugy bemutatni, hogy abban az ételt is feltálalom egy ilyen kis vidámabb bemutató keretében. Hát miért ne?

- A felvetődött gondolat nyomán felkerestük a Belkereskedelmi Minisztérium kereskedelemfejlesztési és szervezési főosztályának munkatársát Deutsch Lajosnét. Kérdésünkre elmondta:

- Másfél éve foglalkozunk a korszerübb, egészségesebb táplálkozás elterjesztésével. Az a célunk, hogy a nők háztartási munkáját megkönnyitő kész, félkész, előre készitett ételeket népszerüsitsük és ráirányitsuk a figyelmet az egészséges táplálkozás érdekében szükséges egyéb állati fehérjékben, vitaminokban, ásványi sókban gazdag árucikkekre.

- Együttmüködne ebben a munkában a müvészekkel?

- Együtt lehet müködni, mert az elképzeléseink szerint az akció során nemcsak ezeket a korszerü élelmiszereket ismertetjük, hanem a konyhatechnikai eljárásokhoz szükséges edényeket, gépeket, szerszámokat is.

- Össze lehetne-e hangolni a propaganda tevékenységet?

- Semmi akadálya az együttmüködésnek, mi a propaganda eszközeinkben tervezzük ezeknek az eszközöknek a megismertetését, használatuk módjának a népszerüsitését. Készülünk ötfajta prospektus kiadására, amelyben ezek a háztartásieszközök, edények is szerepelnek. Azon kivül egy vándor vázakiállitás van előkészités alatt, ahol szintén mód nyilik ezeknek a korszerü háztartási gépeknek, edényeknek a bemutatására.

- Mikorra tervezik ezt a vándorkiállitást?

- Augusztus végére szeretnénk az első minta vándorkiállitást bemutatni, amelyet aztán az országban nagyvárosokba vándoroltatnánk.

- Ha a müvészek el tudnak készülni elképzeléseikkel erre az időre, ebben már részt vehetnek?

- Szivesen látjuk a közremüködésüket.

- Még egy dolgot azért hadd mondjak, hogy itt az edénykészitésnek azokat az apró és olyan nagyon kézbeillő vagy személyhez szóló formáit valószinü a nagyipar soha nem fogja tudni igazában teljesiteni. Itt az Iparmüvészeti Vállalatnak lenne a nagy-nagy feladata, hogy az ő rajta keresztül forgalmazó és saját mütermükben dolgozó müvészekre valamilyen módon hasson, hogy ők ebben az irányban lépjenek egyet és még egy sokkal fontosabbat is, hogy megteremtse azt az alapanyagbázist amiből valóban jó használati tárgyak születhetnek. Mert ez most nincs.

- Hát én itt a nyilvánosság előtt is nyugdotan kijelenthetem, hogy egyrészt mindenképpen az iparon belül foglalkoztatott müvészeket kell, mert azokat is kell támogatni, tudniillik ha akar valami ujat produkálni, akkor az még vállalaton belül, gyárakon belül is ellenállást vált ki sokszor a müszaki részről, eltulozzák a müszaki jelentőségét vagy egyszerüen idegenkednek azért, mert most át kell állni egy más szériára és igy tovább, szóval kell a belső müvészeket is támogatni, de nagyon szivesen a rendelkezésére állunk olyan müvészeknek, tervezőknek, iparmüvészeknek, akik a vállalaton kkvül élnek, dolgoznak. És hogyha valamit akarnak, amihez szükséges a nagyüzemi körülmények, segitünk, azt esetleg az Iparmüvészeti Vállalattal közösen is ha kell, akkor megvásároljuk ezeket az alkotásokat, tehát nekünk messzemenő érdekünk, hogy ezt tegyük. Remélem, hogy a többi vállalatok is hasonlóképpen gondolkoznak és az Iparmüvészeti Tanács hogyha ennek az élére áll, akkor megvan az, hogy hogyan csináljuk tovább.

- Az edény tehát nem lehet önmagában szép. Bele kell illeszkednie abba a környezetbe, amiben ahsználják. Célszerüségével szolgálnia kell használója kényelmét. Tehát mikor uj edények tervezését és sorozatgyártását sürgeti a müvész, a modern lakások kisméretü konyháit akarja jól berendezni, a dolgozó nő háztartási gondjait kivánja enyhiteni. De egyben keretet teremt a lassan kialakuló uj étkezési szokásoknak és ezzel mielőbbi meghonositását készíti elő. Reméljük, hogy a jövőben több segitséget kapnak az edény tervező müvészek. Nemcsak a kerámia ipartól, az élelmiszeripartól, hanem a társ iparágaktól a zománcipartól, aluminiumipartól is. És talán nem volt hiábavaló ez a beszélgetés.

M.D.K.

Felix Ragusanus, miniator

Mátyás király Corvin könyvtára részére működő „miniátor" műhely fiúdos vezetője, 1480-tól kezdve vezette a munkálatokat.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina 119 old.

mdk

Kanolder Sanos veszprémi püspök

Elisabeth (Gizela) Herzogin in Baiern erste königin von Ungarn e. művében Beke nézetét vallja a székesegyház eredeti fekvéséről

Gutheil Sanó: Veszprém Szt Imre városa 1930
Jegyzetek 19. bekezdés 35. l.

Rápolthy Lajos szobrász.

Katol.Szemle.1929.929-36.l.

Rápolty Lajos szobrász.

Szab.Nép.1950.106.sz.máj.9. 4.l.

Müvészetpártolás

Kemál, Rápolty Lajost

Pesti Napló, 76 I.24, 1925

Rápolthy Lajos szobrász

Pesti Hirlap. 1926. febr. 14. 10

Kemál basa szobrát mintázza
egy magyar szobrász

RAPPL, Anton, personzi pipakészítő

A. R. bürgerl. Pfeifenschneider, 3 éves fia meghalt. (1831, 1210 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

Rappolt Kristóf

aranyumos

Pest

1847-ben mester

1860-70-es években

még mukódott

Horváth Szentpéter

255. l.

RAPPAPORT Jakab

Ráth Gy. gyűjteményében található Padlóvázája

ld. 6. 11. p. és ill.

Új Művészet 1992

csak akkor élhetünk a ma teljességében, ha mind
natkozásban korunk emberei leszünk, nyitottan
fogadóképesen, a másik annak a felismerésnek a k
dása, hogy a formai forradalmakkal és technikákk
játékos szeretkezések után eljött az ideje az elmély
hűségeknek is. Hasonló paradoxon az, amelyben
vészet irracionális, intuitív módszereit s a tudom
technika racionális vagy praktikus felismeréseit eg
ra szabadítja Kepes, mert úgy gondolja, hogy leg
güket tekintve rokonok. Minden valódi szellemi
funkciónak van egy meghatározó, közös vonása a
ismeréssel, éspedig az, hogy eredetüknél fogva a
nemcsak utánzó erő él bennük, hordozva a szelle
álló energiáját: a *teremtést*. Kepest az avantgárd lé

Rapsonné vára (nyom)

Parajd és Szovata.
Között.

Kővári Erdélyeml.

44, 45. l.

332. G. M. Eckh
Működött a XVII. század

~~332.~~ Buda bevétele 1686-ban.

eseményt ábrázoló dombormű

A ~~középtérben az~~ égő vár a
hogy balról a bécsi-kaputs jobbról ~~pedi~~
~~térben a~~ Duna ~~folyik és~~ menten a Pest mögött
Gellért-hegy és a Viziváros felől, az
pasa parancsnoksága alatt álló ||| törö
~~ködésének~~ kitéve. A bécsi kapun inner
kezében térrajzot tart és hallgatja a
Kissé idább, az ágyúütegek közelében,
parancsnokok közül, öten közelednek a
vett Miksa bajor herczeg felé. Fönt
térrajzával és lobogóikon a kétfejű s
A ~~két~~ oldalt ~~látható~~ mondatszalagokon
tartó angyal, másikát pedig sárkány f
der Haubt Vestung und Ungarisch: köni
Belagerung durch die Röm: Kayserlich.
auch welche gestalt selbige den 3. Se
Hilff mit stürmende Hand Erobert word
hat pajzs szemlélhető pálmáktól körül
Georg Mattheus Eckh 1687.

Tlebegő

Fadombormü, méretei 46: 80
A régiségtártól.
Átvétetett 303/88.A).8 sz.

904: v.3.

K. D. K.

RAPST, Balthasar szobrász

Bécsújhelyről

1666. Frakmóra szállít „zwey schön ausgearbeitete brust Pferd in der Lebens gross, aus welchen der Rauch aus dem Hals gehen soll ..." 21,— forintért

Aggházy: Barokk szobrászat ... Bp. 1959.
I. 59. 259. II. 97

BOLDOGFAI FARKAS SÁNDOR: COPFOS FEJ.

V. Nemzeti képzőm. kiáll.
1939. Kassa.

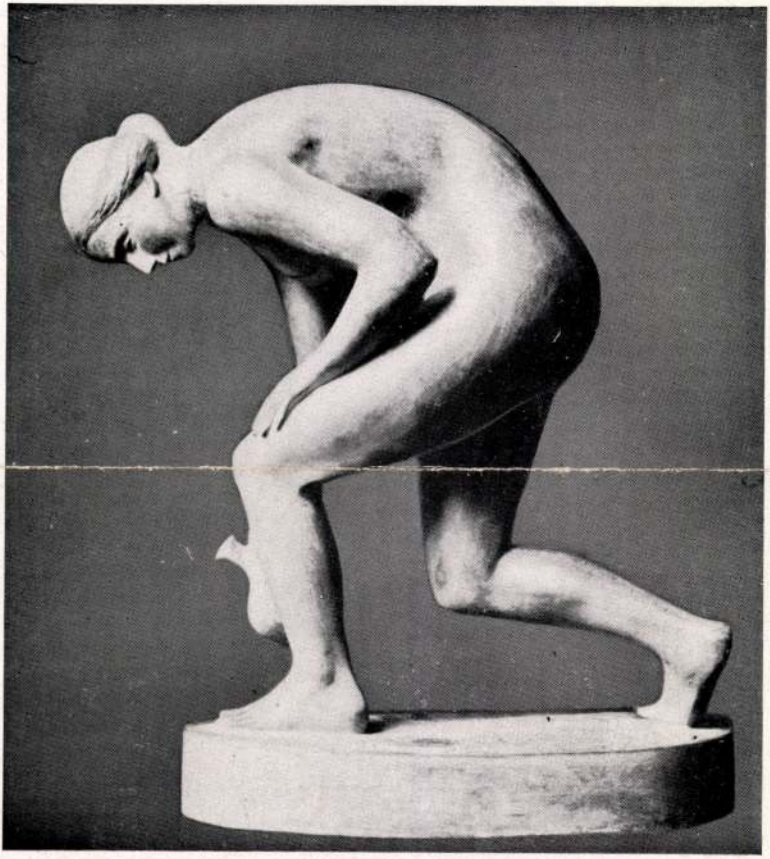

NAGYRÁPOLTI RÁPOLTHY LAJOS: VÍZMERÍTŐ LEÁNY.

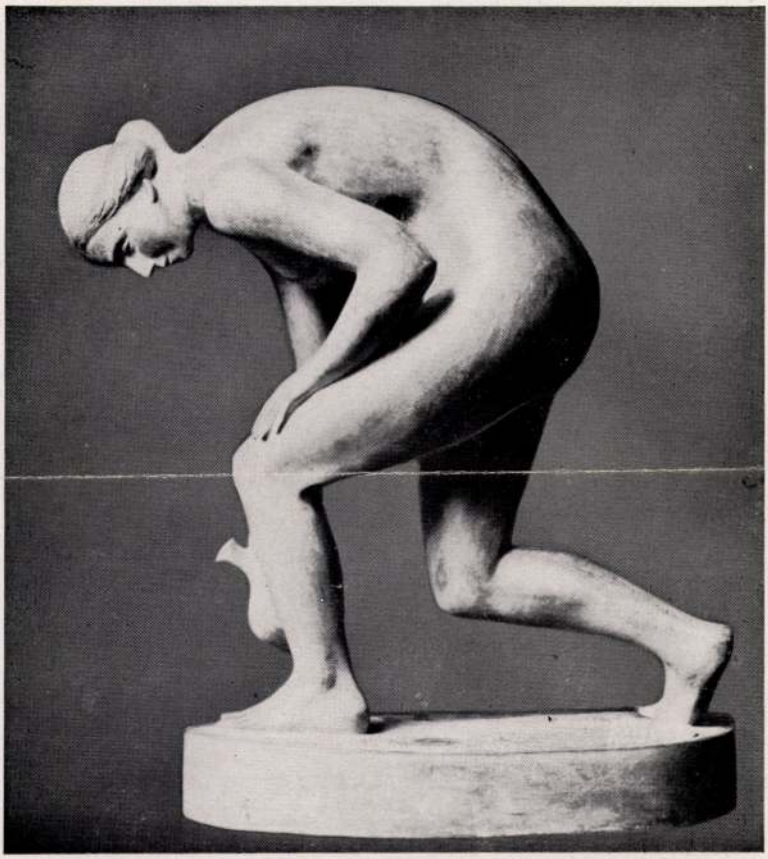

NAGYRÁPOLTI RÁPOLTHY LAJOS: VÍZMERÍTŐ LEÁNY.

M. kir. Vallás- és közok. Min-
V. Nemzeti Képzőm. kiáll.
képes tárlat.
Kassa, 1939.

BOLDOGFAI FARKAS SÁNDOR: COPFOS FEJ.

MDK

Rápolthy Lajos

A Hősi emlék I. pályaterv-kiállitásán résztvevő müvészek. Képzőművészet 1927. 2. sz. 3.l.

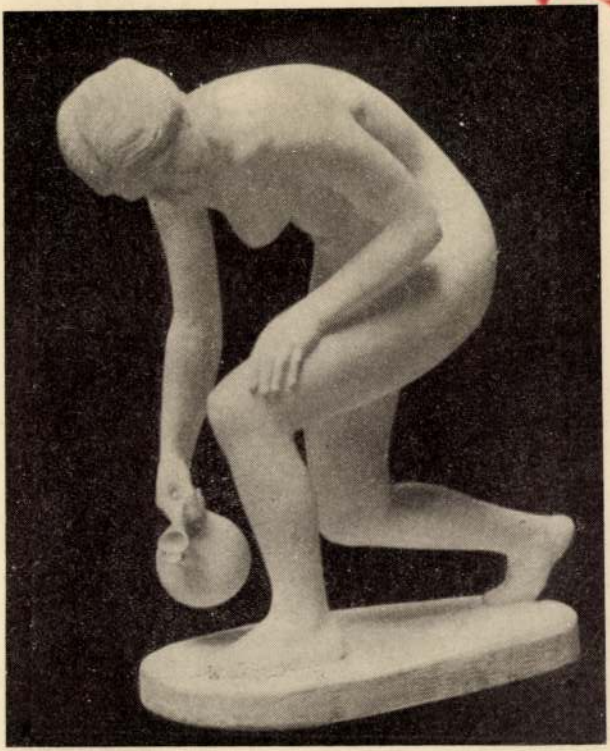

Rápolthy Lajos : Vizmeritő leány

A MŰCSARNOK JUBILÁ

stiiusos. A pécsi képzőművészek jubiláris kiállítása nivó tekintetében bármely fővárosi kiállítással egyenértékű volt.

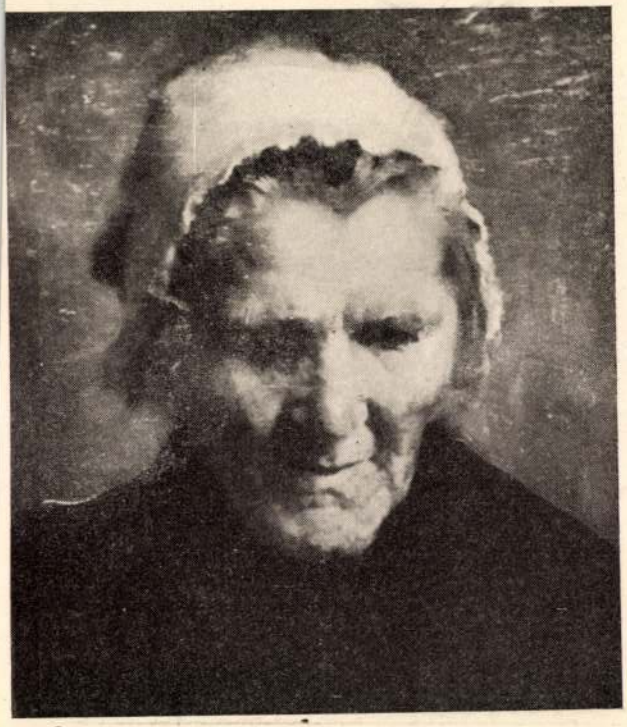

Domián Árpád: Öregasszony
A Műcsarnok jubiláris kiállításáról **Foto G. R.**

Rápolthy Lajos

céd és Kalotai Ottó

pályadijnyertes
Gábor Áron - szobortervé
repr.
Magyar Katonaujság
1943 : ápr. 24.
(Keppel.)

8470